فهرس نصيحة الملوك

باب اول در انتظام امور دنیا و لزوم وجود خلیفه رب الارباب

فصل اول

در ذکر خلافت آدم و موسی و یوسف و داود علیهم الصلوة والسلام وعلی نبینا ٤ ٥ ٦ ورق ٤

در تفسیر انا جعلناک خلیفة فی الارض — در ذکر سلطنت سلیمان علیه السلام ورق ١١

در وصف کرسی سلیمانی و بنا مسجد اقصی ١٢ در تطبیق علی الآفاق قصهٔ فتنهٔ سلیمانی ١٤ ١٤ در تطبیق علی الانفس در تفسیر ١٦ رب هب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی ١٦	**فصل ثانی** در ذکر خلافت ابی بکر الصدیق ورق ٢٤ و عمر الفاروق ٢٧ و عثمان ذی النورین ٣٣ و علی بن ابی طالب رضوان الله علیهم اجمعین ورق ٤٠
در حب علی و افراط و اعتدال ٤٨ و شهادت یافتن علی کرم الله وجهه ٥٠ در ذکر اولاد علی و ائمهٔ اثنی عشر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ٥٨	در ذکر ابی حنیفه رضی الله تعالی عنه ٦٦ و امام شافعی و امام مالک ٦٧ و امام احمد بن حنبل رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ٦٨
در ذکر عقاید اهل سنت و جماعت ورق در ذکر تعریف ولی و طبقات اولیا ٧٤	در ذکر احتیاج پادشاه بوزرا و علما و ارباب معارف و ذکا و فطنت ٨١ در اخلاق دستور و علما در ذکر حکایات و عبر ٨٢
فی الامر بالمعروف والنهی عن المنکر ١٠٣ فی درجات الاحتساب ١٠٤	فی اطاعة السلطان والنهی عن الطغیان ١٠٦ فی محاسبة النفس و موعظه ١٠٧
در ذکر مذمت دنیا و اهلها و مکرها ١١٣ در صفات متضاده ربانیه و قضا و قدر الهیه ورق ١١٨	در ذکر احوال جنین و طلوع آفتاب از مغرب ١٢٠ و خروج مهدی ١٢٦

باب ثانی در بیان احوال عقبی **فصل اول از باب ثانی** در ذکر موت و قبض عزرائیل علیه السلام و احوال قبر و برزخ ١٣٣	تفسیر قل ان کانت لکم الدار الآخرة عند الله خالصة من دون الناس فتمنوا الموت ان کنتم صادقین ١٣٣ در ذکر فایدهٔ موت ١٣٨
در ذکر روح انسانی و حیوانی و نفس و عقل و حقیقت موت ورق ١٤٠ در ذکر روح اعظم و نفس کلیه ١٤٢	در ذکر عزرائیل علیه السلام و قبض کردن ارواح ١٤٦ در موعظه ١٥٠ و احوال قبر ١٥٢
فصل ثانی در ذکر اشراط الساعة در ذکر نفخ صور و زلزله و هلاک ذوی النفوس ١٦٤	در مکث ارواح موتی بین النفختین ورق ١٧٠ در وصف جهنم ١٨١ تفسیر ولقد جئتمونا فرادی ١٩٠
در ذکر مواقف و صور اعمال ١٩٥ در ذکر وزن اعمال ١٩٩	فی ترتیب احوال القیامة ٢٠٧ و حوض کوثر ٢٠٨ ذکر بعض احادیث شریفه ٢١٣
در نشر اعمال ٢١٣ و ذکر عفو و مغفرت ورق ٢١٦ فی صفة اهل الجنة ٢٣٧	فی اول طعام اهل الجنة و فرشهم و خیامهم و خدمهم و غیره ٢٣٨
رسالهٔ قطب الدین ٢٤١ در ذکر بهشت آفاقی و انفسی ورق ٢٤٢	فی جنات العارفین ٢٤٣ در ذکر عدد جنان و طبقاتها ٢٤٧

2

في زيارة اهل الجنة وتذاكرتهم ٢٥١

وقصة هناد ٢٥٤

در ذكر اعراف وكثيب ٢٥٥

في ذكر رؤية اهل الجنة ربهم تعالى شأنه ٢٥٧

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
RAGIP PAŞA KİTAPLIĞI
MÜDÜRLÜĞÜ
Sayı: 884

حسبي الله وحده
من الكتب التي وقفها الفقير
الى الله ربه ذي المواهب
محمد المدعو بين الصدور براغب
وكفى بعبده ١١٧٥

٩٧٥

RAĞIP P.
Ka. N.
959

الحمد لله الذی له ملك السموات والارض ولم يتخذ ولدا ولم يكن له شريك
فی الملك وخلق كل شیء فقدره تقديرا وخلق الانسان من تراب
ثم من نطفة فجعله سميعا بصيرا ونسبا وصهرا ثم اجتبی منهم الانبياء
وجعلهم فی الارض خلفاء وامرهم بان يحكموا بين الناس بالحق ونهاهم
عن اتباع الهوی وكانوا مبشرين ومنذرين ليهتدوا بهم ويتخذوا الی ربهم
سبيلا فسبحان الذی يؤتی الملك من يشاء وينزع الملك ممن يشاء
ويعز من يشاء ويذل من يشاء بيده الخير له الحكم والقدرة والعزة والكبريا
الله لا اله الا هو له الاسماء الحسنی والصلوة والسلام بعدد ذرات الغبرا
ونجوم الخضراء علی سيدنا ومولانا محمد المصطفی خاتم الرسل والانبياء
وعلی اله واصحابه النقباء الذين هم نجوم سماء الهدی والتقی وعلی كل
من اقتدی بهم واهتدی وعلی جميع الانبياء الاصفيا اللهم اجعلنا
من التابعين لهم بالحسنی رب اشرح لنا صدورنا ويسر لنا امورنا واحلل عقدة
من لساننا يفقه السامعون قولنا واجعل هذه تذكرة لمن يخشی ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا

اما بعد نص كريم تلك الايام نداولها بين الناس مبتغاسنجه مربع نشين
تخت سلطانی اولان خواقين آل عثمانك هربری لكل زمان دولة ورجال
وفقنجه عهد خلافتلرنده اوقات عليه وساعات سنيه‌لرين حفظ
حدود وثغور بلاد ودفع مواد ظلم وفساد ودفع لواء غزا وجهاد

ودفع

٢

وقمع بناء كفر وعناد وانتظام احوال عباده مصروف قيلوب محافظهٔ
بيضهٔ اسلام ومعاهدهٔ احكام احكامه جد تام وتمشيت دين حنيف نبوی
وتقويت شرع شريف مصطفويده اهتمام تمام ايلدن خدمت بيت يزدان
وحمايت مدينهٔ فخر جهان تاج ابتهاج دولتلری واقامت صلوات
خمس وجمعه وعيدين دواج ديباج سلطنتلری اولمغين خيرات جليله‌لری
صحايف روزكارده مسطور ومبرات جميله‌لری صفايح ليل ونهارده
مذكور اولوب حضرت فخر كاينات عليه اكمل التحيات دن روايت اولنان
من كان له دعوة مستجابة فليدخرها لاولی الامر حديث شريفنده اولان
امر رسوله اطاعت وفضيل بن عياض قدس سره نك لو علمت ان دعوتی
مستجابة لجعلتها للخليفة قولنه موافقت ايچون بو خاك فرسای كنا ختهٔ ابتلا
وحريق نار درد وولا شارح مثنوی عبد الله بن السيد محمد البيرامی دخی
آستانهٔ سعادتلرينك پروردهٔ نعمت وغنودهٔ ظل ظليل رافتلری
اولد وغنه بناء دعاء دوام عمر ودولت وثناء قيام عز وشوكتلرينه
مداومت لازمهٔ داب عبوديت ومهمهٔ اداء حقوق شكر نعمتدن اولمغله
دركاه قاضی الحاجاته تضرع ومناجات اولنوركه بحرمة مفخر موجودات
عليه افضل الصلوات حالا مستند وسادهٔ خلافت اولان تازه نهال
بوستان فرمانروائی ثمرهٔ باكورهٔ خاندان عثمانی نقاوهٔ سلالهٔ دودمان
سليمانی نور حدقهٔ سلطنت نور حديقهٔ حكومت فاتحهٔ عقد كامكاری
تميمهٔ وشاح جهانداری سلطان البرين خاقان البحرين الخاقان بن الخاقان
السلطان محمد خان بن السلطان ابراهيم خان بن السلطان احمد خان
لا زالت شموس دولته طالعة من مطالع السعود وما برحت اطناب
خيام سلطنته مربوطة باوتاد الخلود الی يوم الموعود حضرتلرينك
بنجاح
هميشه ابواب فوز وفلاح جبين صلابتلرينه كشاده ودر شهوار بخت و

صدف مهابتلرینه نهاده و وجود بهبودلری علل مکدره دن آسوده
و مهد امانلرنده خلق جهان غنوده اولوب علما و صلحایه مائل و اطاعت
شریعت مطهره دوام دولتلرینه اعظم وسائل و ضعفایه رحم و شفقت ایله
عدل ساعة خیر من عبادة ستین سنة مثوباتنه نائل و دعوات مستجابۀ فقراء
جمیع عاهات و آفاته حائل اولوب ظل یزدان اولان وجود سعادت نشانلری
انوار و اثمار اولاد امجاد ایله زینت افزای جهان اولوب برده و بحرده اولان
عسکر نصرت اثری رایات ظفر آیات ایله منصور و مظفر و اعداء دین
مقهور و مدمر اولوب مدی الدهور و الازمان عتبۀ علیه لری ملتثم شفاه
خدیوان خداوندان جهان و سدۀ سنیه لری مزدحم جباه داوران جهاندار
زمان اولمقدن خالی اولمیه برآن آمین یا رب و یا مستعان بحرمة نبی آخر الزمان

سبب تألیف کتاب علم شریفه نهان اولمیه که ان الله لا یغیر ما بقوم
حتی یغیروا ما بانفسهم فحوای کریمی اوزره شومی سوء اعمالدن احوال
بنی آدم مختل و مشوش و مزاج اعتدال عالم معتل و مهوش اولدوغی
عین اعتبارده بدیدار اولوب قل ما یعبؤ بکم ربی لولا دعاؤکم مصداقنجه
توبه و ندامت و استغفار و انابت ایله درگاه مجیب الدعوات و بارگاه
ماحی الذنوب و الخطیئاته مهیج تضرع و مناجات اولمق امنیاتیله اشبو
رساله لطیفه تفاسیر شریفه و کتب نفیسۀ منیفه دن جمع و تألیف
و ایکی باب و هر بابی ایکی فصل اولمق اوزره ترتیب و ترصیف اولنوب
عدل و احسانه ترغیب و ظلم و طغیاندن ترهیب ایچون تصنیف اولندوغنه بناءً
نصیحة الملوک ترغیبا لحسن السلوک تسمیه سیله توصیف قیلندی
امید در که سمع قبول ایله اصغا ایدن اربابنه نهایه سبب نیل سعادت
دنیا و عقبی اولوب فلما نسوا ما ذکروا به فتحنا علیهم ابواب کل شیء حتی اذا فرحوا
بما اوتوا اخذناهم بغتة فاذاهم مبلسون کریمه سیله تهدید اولنان اهل نسیاندن اولمیه لر بجاه سید المرسلین

باب اول

باب اول در انتظام امور دنیا و اهلها و لزوم وجود خلیفۀ مولی بمواعظها
فصل اول در ذکر خلافت آدم و موسی و یوسف و داود و سلیمان علیهم السلام
فصل ثانی در ذکر خلافت خلفاء راشدین اعنی چهار یار گزین رضوان الله
علیهم اجمعین و نصایح الملوک و الترهیب عن الظلم
و الترغیب الی حسن السلوک و بعض حکایات و عبر
باب ثانی در بیان احوال عقبی **فصل اول** در ذکر موت و حقیقت
موت و قبض عزرائیل علیه السلام ارواح را و احوال برزخ
فصل ثانی در قیام الساعه و نفخ صور و حشر اجساد مع الارواح
و احوال عرصات و جهنم و خوف و جنت و رجا و سعت رحمت خدا **مثنوی**

ای خدا ای فضل تو حاجت روا • با تو یاد هیچکس نبود روا
یا کثیر العفو حتی لم یزل • یا کثیر الخیر شاه بی بدل
این دعا هم بخشش و تعلیم تست • ورنه در گلخن گلستان از چه رست
لا تزغ قلبا هدیت بالکرم • واصرف السوء الذی خط القلم
بگذران از جان ما سوء القضا • وا مبر ما را ز اخوان الصفا

باب اول در ذکر لزوم وجود خلیفۀ رب الارباب

مستفتحان اسرار بدایع فطرت اولان اصحاب فطنتک علم شریفلرینه
نهفته اولمیه که مشیت ربانیه و قدرت سبحانیه ماده ترکیب آدمی
خاکدن ایجاده تعلق ایتدکده جان عاشقانی وصل جانانه واسطه اولان
عزرائیل علیه السلام قبض خاکه مأمور اولماغله بر موجب
اولم یروا انا نأتی الارض ننقصها من اطرافها وفق شریفی اوزره اطراف
زمینک الطف اجزاسندن بر قبضه خاک الوب ارض حجازدن قربطا
اولان بطن نعمانده وضع ایلدی و بر موجب خمرت طینة آدم بیدی
حضرت واجب الذات و واهب الماهیات اول فعلک حقیقتنی کنه و علم و حکمتی

ومشیت وقدرتیله مباشرت ایدوب طینت آدمی یدین جمال وجلال
ودست وجوب وامکان ایله تخمیر وصنوف فضل وعرفان ایله تصویر قیلوب
بنای صنع قدرت آدمک درون وبیروننده صفات الهیه یه موافق
وهر بری بر اسمک مظهریتنه لایق مرایای صافیه تعبیه بیوروب
اول مرایای جمال نماده دیدهٔ جمال بینی مکنون ومندرج وخزاین غیب
وشهادتده مکنونه اولان جواهر لطیفه یی مخزون ومندمج قیلدی
لکن خاک آدم مختلف اولدوغیچون اولادی دخی قد وقامت ولون وصورت
وشکل وهیئتده بر برینه مغایر اولدقلرندن ماعدا بر فحوای کریمهٔ
وقد خلقکم اطوارا طباع نفوس انسانیه تنوعات خصوصیات
واختلافات قابلیات ایله استفاضهٔ تجلیات جمالیه وجلالیه ده
متفاوت الدرجات اولدقلری جهتدن مقاصد ومطالبده دخی بحسب المراتب
مختلف واقوال وافعال وعقاید واحوالده تباین ایله کیمی مظهر جمال
ومنبع محاسن خصال وکیمی مظهر جلال ومعدن قبایح احوال اولوب
حقد وحسد وبخل وخست وحرص وشهوت وغضب وشدت
وظلم وشقوت وکبر ورعونت وعجب وانانیت ذمائمی جبلتلرنده مرکوزه
قیلندی وخلقتده مدنی الطبع اولماغله اشخاص انساندن هر برینک
انتظام احوالی بر مدینهٔ تامه نک وجودنه محتاج اولدیکه کیمی زراع
وکیمی حراث کیمی طحان کیمی خباز کیمی نساج کیمی خیاط اولوب من حیث المشارب
هر بری بر کاری اختیار ایله مشاغل جمعدن مصالح جمیعک اتمام واکمالی
میسر اوله مجمع جمع کثیرده خود اخلاق ردیهٔ مذکوره حسبیله
منازعات ومخاصماتک وقوعی امر مقرر اولماغله حکمت بالغهٔ الهیه
وسنت سنیهٔ ربانیه بونک اوزره جاری اولدیکه میان خلایقده
لاجرم بر حاکم عادل ومصلح کامل نصب اولنه که اعمال اعمال اولاد آدم

واحکام

واحکام اشغال اهل عالمده علی نهج الصواب قوت فصل الخطاب ایله اجرای
حکومت ورقاب ضعفایی ایدی تعدی اقویادن صیانت ایدوب
زمان عدالت عنوانندہ خلق جهان سایه نشین امن وامان اوله لر مثنوی

عدل چه بود آب ده اشجار را • ظلم چه بود آب دادن خار را
عدل وضع نعمتی بر موضعش • نه بهر بیخی که باشد آب کش
ظلم چه بود وضع در ناموضعی • که نباشد جز بلا را منبعی

فصل اول در ذکر خلافت آدم علیه السلام

اخبار روات اخباردن مروی درکه آدم علیه السلامک زمان
حیاتلرنده اولاد واحفادی قرق بیک عدده بالغ اولدقده بو سنت سنیه
اجراسیچون ابتدا آدم علیه السلام تقلد حکم وسلطنت ایله مستند وسادهٔ
خلافت اولوب امانت عظمای حکومتی قبول وامر حقه تسلیم ومثول ایله
اولادی میاننده اجرای احکام شرع ربانیه قیام وحفظ حدود قواعد
اسلامه حسن اهتمام ایدوب عالم نظام وانتظام بولدی وآدم علیه السلام
نبوت ایله سلطنت جمع اولوب زمان انتقاللرینه قریب اولادندن
شیث علیه السلامی حفظ امور دین وآخرت ایچون ولیعهد ایدوب
شیث آدمک وارث نبوتی اولدی وکیومرثی امور دنیا ومملکته ودیعت
ایتمکله کیومرث اول ملوک ارض اولدی پس نفوس انسانیه نک اختلافنه
بناء حضرت مالک الملک حکمت شامله سندن انسانه ایکی منصب تهیئه
بیوردی که بری نبوت وبری سلطنتدر اما منصب نبوتک تصرفنه نفس
وهواده لیاقت اولماغله منصب نبوت اجسام مطهرهٔ انبیا علیهم السلام
ظهور ایدوب لکدکوب نفس وهوی اولان سلطنت صوریه واسطهٔ
اضلال واغوا اولماغله اکثر ازمنهٔ دهورده مظاهر مکدرهٔ قیاصره
وکیاسره جبابره ده ظهور ایتدی فلهذا نبوت تشریعیه لرنه سلطنت صوریه

منضم اولان انبیا جمع قلیلدر یوسف وموسی وداود وسلیمان کبی
علیهم السلام وولایت باطنه لریله حکومت ظاهره جمع اولان اولیادخی
شرذمهٔ قلیلدر خلفاء راشدین اعنی چهار یار کزین رضوان الله علیهم اجمعین کبی که
سر حکومت وحقیقت سلطنت بونلارك وجود بهبودلرنده ظهور ایدوب
اداء مراسم حقوقده بذل مقدور دیبورمشلردر وسیرت حسنه لری
هر بر ظالم وجافی وجاهل وعاصینك علیهنه حجت وتنبیه ونصیحت اولمغه
ارباب جور وستم حکومت اهل اسلامی سرمایهٔ تجبر وتکبر ایتمیه وشوکت
سلطنتی نفس وهوایه شبکهٔ شهوت قلمیه وفسق وفجور وشقوتی آیین
سروری وسلطنت بیلمیه بلکه کتب تواریخ وسیرده ثبت اولنان سیرت
انبیا واولیایی مطالعه ایدوب لقد کان فی قصصهم عبرة لاولی الالباب
فحوای شریفی اوزره احکام سلطنت انبیادن عبرت واسلوب حکومت
خلفا واولیادن حصه ونصیحت الوب عباد اللهه ظلم واذیتدن توبه وندامت ایله
طالب سعادت اخروی اولوب تابع اغواء شیطانی وعاکف هوای نفسانی اولمیه

در ذکر سلطنت موسی علیه السلام

مرویدر که هلاك فرعوندن صکره موسی کلیم الله علیه السلامده
نبوت ایله سلطنت اجتماع ایدوب وحی الهی صادر اولدی که موسی علیه السلام
بنی اسرائیلی جانب اریحایه کوتروب عمالقه ایله محاربه ایده لر وبیت المقدسی
دست عمالقه دن الهلر پس عدد عسکر بنی اسرائیل معلوم اولماغیچون
یوقلانوب کوردلرکه جملهٔ بنی اسرائیل اون ایکی سبط وهر سبطك بر حاکمی
اولوب هر بر حاکم ونقیبك تحت حکومتنده نسوان وصبیاندن ماعدا
یوز یکرمیشر بیك مرد اسرائیلی اولدوغی حضور نبوت پناه موسایه عرضه قیلندی
کما قال تعالی وبعثنا منهم اثنی عشر نقیبا وموسی علیه السلام بر روایتده
اوتوز التی وبر روایتده اوتوز طقوز ییل ویاخود قرق ییل بنی اسرائیله

حکم وحکومت ایدوب مدت مزبوره ده نه بنه جلسه اسب ومرکبی ونه زینت حجره
ملك خانه سی وار ایدی قنده اخشام اولسه انده غنوده اولوردی
مبارك ارقه لرنده بر پوستین بازکونه وسر سعادتلرنده نمددن بر کلاه
اولوب نعلین قدم پاکی جرم کاوخامدن ایدی وافراط حب خدا ایله
دنیا ومافیهادن بر مرتبه استغنا کلمش ایدی که فناده بقا اختیاریله
قوت یومه دخی اقتداری اولمایوب قوت موسایی صباحده واخشامده
بنی اسرائیل کتف کفالتلرینه الوب بطریق المناوبه اطعام ایدرلردی
اتفاقا حضرت موسی سبط لاویده کیجه لیوب اطعامده نوبتی اولان شخص
قوت موسایی ایصالده تأخیر وتقصیر ایدوب حضرت موسی غلبهٔ
کرسنکیدن ایتدی الهی سیدی ومولای بو عبد مستمندکی کیمنك
اطعام غدوه وکیمنك اطعام عشیه سنه محتاج ومبتلا قیلدوغك
نه حالتدر وبونده حکمت نه در وحی الهی نازل اولدی که ای موسی تنکدل
وآزرده خاطر اولماکه اخص خواصمزدن اولان عباد قربت اختصاصمزك
روزی وقوتنی بعض مدبروبطالللرك النده ودیعت قیلدق که
حتی انلور سنی اطعام ایتمکله بزم دوستلرمزدن اولوب سعادت
ابدیه ایریشه لر مع هذا حضرت موسی علیه السلام صحرای تیه ده ذکر اولنان
عسکر دریامثالی نوال من وسلوی ایله ضیافت ایتدکی وانزلنا علیکم المن
والسلوی قول کریمی فحواسنجه امر محقق اولوب اصلا وقطعا شك وامترا
یوقدر نته کم مثنوی شریفده کاشف اسرار کبریا جناب مولانا قدس سره الاسنا بیورمشلردر

ابر موسی پر رحمت بر کشاد	پخته وشیرین بی زحمت بداد
از برای پخته خواران کرم	رحمتش افراخت در عالم علم
تا چهل سالان وظیفه وان عطا	کم نشد یك روز زان اهل رجا
در میان قوم موسی چند کس	بی ادب کفتند کو سیر وعدس

منقطع شد خوان و نان آسمان • ماند رنج زرع و بیل و داسمان
امّا احمد که هست تنداز کرام • تا قیامت هست باقی آن طعام
چون ابیت عند ربی فاش شد • یطعم و یسقی کنایت ز اش شد

در ذکر سلطنت یوسف علیه السلام

وکذلک مروی در که یوسف علیه السلام • مصرده صدر نشین سریر سلطنت اولدقده کوندن کونه ضعف و هزالی متزاید اولوب • حالندن سؤال اولندقده جواب ویرمزدی • برکون زیاده الحاح ایله ایتدیلر ای روح عالم • بو ضعف و المه نه مقوله درد و هم درد بیانه لطف و کرم بیورکه • اطبا علاجنه بذل همم ایده لر • یوسف علیه السلام ایتدی ای احباب صفا امتزاج • بنده اولان ضعف مزاجک علاجی بینه بنم تدبیرمه محتاجدر • زیرا ایدی بیلدرکه پادشاه مصر اولدم • نفسم بندن تمنّی ایدرکه • باری برکون کندوینی نان شعیردن اشباع ایلیم • هنوز مساعده قیلمادم • و نفسمی ادب ایتمکدن طورمادم • ایتدیلر ای سلطان دنیا و دین • نفسکزه تا بو قدر تحمیل مشقّتدن مراد شریفکز نه در • بیوردیلرکه کرسنه و محتاجلره موافقتدر • قورقادمکه ولایت مصرده بر آج و محتاج اوله که • ای یوسف ملک و سلطنت ایله اشتغال ایدوب • کرسنه و محتاجلرک حالندن سؤال ایتمیوب • خبردار اولمادک دیو • موقف قیامتده مؤاخذ و معاتب اولام • حقّا که الأکل الی حدّ الشّبع مکروه • والأکل علی الشّبع حتّی یتخم اکره • بل هو من الاسباب المؤدّیة الی الفسادات • مصداقنجه حدّ شبعه دک طعام اشتها فریب تناولی باعث غفلت • و مانع جوشش فکرت • و جنبش حکمتک سدّ راه مجرای معرفتی اولور • کما قیل انّ الطّعام سبب لحجاب القلب • و تراکم ظلمته • و التّقلیل منه • سبب لصفاء القلب • و مشاهدة الملکوت • والدّخول فی الجنّة • و قیل اذا اعطیت البطن حظّه من الشّبع • طلبت کلّ جارحة حظّها من اللّهو • فجمحت بک النّفس الی الهلکة • و اذا منعت النّظر حظّه • قصرت کلّ جارحة

عن حظها

٦

عن حظّها • فاستقام القلب لذلک واعتدل • و قال عمر بن الخطّاب رضی الله عنه ایّاکم والبطنة • فانّها مکسلة عن الصّلوة • مفسدة للجسم • مؤدّیة الی السّقم • و علیکم بالقصد فی قوتکم • فانّه ابعد من السّرف • و اصلح للبدن • و اقوی علی العبادة • و قال تعالی کلوا واشربوا ولا تسرفوا • و روی انّ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم • ان وجد الطّعام افطر • و ان لم یجد فقد صام • فالعارفون اذا اطعموا تقلّلوا منه • باذن الله و شکروا • و اذا ارادوا لمکانا اثروا • و ان جوّعوا صبروا

یا حریص البطن عرّج هکذا • انّما المنهاج تبدیل الغذا
خوی معده زین که و جو باز کن • خوردن ریحان و گل آغاز کن
نفس فرعونست هین سیرش مکن • تا نیارد یاد از آن کفر کهن
اشکم تی لاف الهی می زند • کاتشش را نیست از هیزم مدد

در ذکر خلافت داود علیه السلام و تفسیر انّا جعلناک خلیفة فی الارض

ای طالب نصیحت • و راغب دولت دنیا و آخرت • سیرت یوسف و موسادن عبرت آلدکسه • حضرت داود علیه السلامک • دخی امر خلافتلرین سمع قبول و اصغایه همّت قیل که حصّه مند اولسن • قال الله تبارک و تعالی یا داود انّا جعلناک خلیفة فی الارض فاحکم بین النّاس بالحقّ ولا تتّبع الهوی فیضلّک عن سبیل الله • یعنی حضرت حق • خلف آدم و رسول مکرّم اولن داود علیه صلوات الله الودوده خطاب ایدوب • قلوب عبادی جانب حقّه ارشاد و استجلاب ایچون بیوردکه • ای داود مودود • بر عظمت شان و محض فضل و احسانمز ایله • سنی وجه ارضده اولان ملکه و ذریّته خلیفه قیلدق • و یا خود سندن اوّل قائمین بالحق اولان انبیادن سنی خلف قیلدق • یا داود بنم امرمی بلا واسطه قبولده مستخلف علیهمک قصورلری اولماغله • سن امرمی بلاغله قصورلرین اتمام • و نقصلرینی تکمیله اهتمام ایچون سنی واسطه و نائب مناب قیلدق • فاحکم بین النّاس بالحقّ • پس یا داود

بين الناس حق وعدل ايله حكم ايله يعني امرم ايله ائتماري اوزركه واجب
قيلدق ايمدي برموجب فرموده امر بالمعروف ونهي عن المنكر ايله
اصلاح نفوس ناسه نصيحت ويا خود سياست ايله تدبير امور رعيت
قيلماغي اوزركه واجب بيل ولا تتبع الهوى فيضلك عن سبيل الله ويا داود
خلافته اخلال ويرن هواي نفسه تبعيت ايتمه كه هواي نفس ويا خود
اتباع هوى سني طريق حقدن اضلال ايتميه بو وجه اولن تفسير فيضلك
ولا تتبع قولنه معطوف ومجزوم اولماق جواب نهيده اضمار أن ايله منصوب
اولماقدن اوجح در دينلرك اختياري اوزره در پس بر سلطان قاهر
مجرد طلب دنيا ايچون هواي نفسه اتباع ايله حكم ايتسه خلق عالمه مضرت كليه
اولوب اول پادشاه هواخواه اغراض فاسده سي حصولي ايچون رعيتي نفسنه
فدا ايتمش اولور وهواي نفس ايله اولن حكم باطل سبب تخريب عالم وهرج
ومرج بني آدم اولدوغندن غيري بو مقوله ضلال وسوء اعمال اول ظالم
جور اشتمالك دنياده وعقباده سبب هلاك وعقوبتي اولور فاما بر سلطان
پاك طينتك حكمي موافق شرع وسنت اولسه مصالح عالمه انتظام واسباب
سعادت بني آدمه اتساع تام حصوله كلوب هر طرفدن ابواب خيرات مفتوحه
اولور فلهذا حق جل وعلا دخي فاحكم بين الناس بالحق امريله ميان خلقده
حق ايله حكم ايديجي بر حاكم محق لازمدر ايمدي يا داود سن حق ايله حكم ايدن
حاكملردن اولوب تابع هوى اولان ظالملردن اولماكه متابعت هوى
موجب طريق ضلالت وضلال عن سبيل الله سبب عذاب وعقوبت اولور
حقيقتده منتج عذاب متابعت هوى اولدوغن انها بيوردر زيرا هوى
لذات جسمانيه ده انهماك واستغراقه دعوت ايدر استغراق في اللذات ايسه
باقيات صالحاتدن اولن سعادت روحانيه اشتغالندن منع ايدر
نتيجه منع ايتمه سنكه لذت جسمانيه ايله سعادت روحانيه اضداددن اولمغله

اجتماع

اجتماع ضدين حد امكانده اولمايوب بري ضعيف اولسه بري قوي بري
موجود اولسه بري مفقود اولور كذلك ضلال عن سبيل الله دخي موجب
عذاب ايدوكي امر ظاهردر زيرا انسان الفتي جسمانياته حصر ايتسه
احوال روحانياتي كليت ايله فراموش ايدوب بو حالده اجل كلوب موت
اصابت ايلسه مطلوب حقيقيدن مفارقت ايدوب اهليله الفت قيلمادوغي
بر ديار غربته دوشركه اول ديارك مشاهده انوارنه كوزنده نور اولمادن
ومكروهاته وصول ايله اشد بلا واعظم عنايه مبتلا اولور پس متابعت هوى
موجب ضلال وضلال موجب نكال ايدوكنده اشكال قالماديسه
حق سبحانه وتعالى ان الذين يضلون عن سبيل الله لهم عذاب شديد
قوليله تهديد ايدوب باعث عذاب نيران اولان ضلاله دخي سبب روز حسابي
نسيان اولدوغني بما نسوا يوم الحساب قول كريمي ايله اتمام آيت ايدوب غايت تبيين ايله عيان بيوردي

چونكه تقوى بست دو دست هوا • حق كشايد هر دو دست عقل را
دامن فضلش بكف كن كور وار • قبض اعمى اين بود اى شهريار
دامن أوامر وفرمان وي است • نيكبختى كه تقى جان وي است
آرزو بكذار تا رحم آيدش • آزمودى كه چنين مى بايدش
آرزو جستن بود بكريختن • پيش عدلش خون تقوى ريختن
اين جهان دامست ودانش آرزو • در كريز از دامها روى آرزو
هر كه غير اوست استدراج تست • كرچه تخت وملكتست وتاج تست
اى بزربفت وكر آموخته • آخرت را جامه نادوخته

علم شريفه خفي اولميه كه بو آيت كريمه ده عند المحققين نيچه معنايه دخي
اشارت وارددر جمله اشاراتدن بري بودر كه حقيقتده خلافت مكتسبات
انسانيه دن اولمايوب محض موهبه سبحانيه دركه بر مصداق تؤتي الملك من تشاء
ديلدوكنه اعطا ايدر كقوله انا جعلناك خليفة اى اعطيناك الخلافة

وبر اشارت دخی بودر که برفحوای وجعلناکم خلائف الارض امر خلافته
قابلیتی انسانه مخصوصدر و اگرچه بنی آدم خلافته مستعد خلق اولنمشدر
لکن هیچ احد کمال قوت ایله بالغ رتبهٔ خلافت اولیمازمکرکه قوت وقدرتی
موافق مشیت حق اوله و بو معنایه دخی اشارت واردر که خلقیت عالم صورتی
متعلق اولدوغی کبی جعلیت دخی عالم معنایه متعلقدر فلهذا حق جل وعلا
خلقت آدمدن اخبارده انی خالق بشرا من طین و معنای آدمدن اخبارده
انی جاعل فی الارض خلیفة بیورمشدر پس جعل معنایه تعلق ایتدیسه
بو سره اشارت اولور که روح انسانی فیض اول سبحانی اولماغله حضرت حق
روحی ذاتنه مضاف قیلوب و نفخت فیه من روحی بیوردی پس روح اضافی
فیض اول اولدیسه بذاته و بصفاته خلیفة الله اولدی بذاته خلافتی اولدر که
وجود روح بلا واسطه حقدن مستفیض اولیجق وجود روح خلیفهٔ
وجود الله اولور و بصفاته اولن خلافتی اولدر که صفات روح حقدن
استفاضه ایدیجک اول وجود وصفات که بعد وجود الخلیفه اوله
بالذات والصفات خلیفهٔ خلیفة الله اولور هلم جرا اسفل سافلین
موجودات اولن قالب انسانی یه کلنجه که فیض الهی قبول ایدن شیئلک
قالب آخری و خلافتدن حظ و نصیبا لانلرک اقلیدر بو مقدمه دن مراد
بودر که حق سبحانه وتعالانک مشیت ازلیه و عنایت اولیه سی وجه ارضده
انسانی استخلافه تعلق ایتدکده اولا خلیفه سی اولان روح ایچون
مقر و مأوی اوله جق بر منزل مهیا قیلدی که خلیفه نک نزولنه انسب و احری
اوله پس اول سرای خلیفه قالب انسانیدر و اول سرای زیباده روح ایچون
محل استوا و اتکایه سزا بر عرش اسنی و تخت بهنا ایجاد بیوردی که
اول قلبدر و قلب ایچون بر خادم ادیب احضار بیوردی که اول خادم نفسدر
فاذا کان کذلک برفحوای فطرة الله التی فطر الناس علیها هر قنغی انسانکه

حق تعالی

حق تعالی خلق ایلدوکی فطرت اوزرنه ثابت و باقی اوله انک روحی بلاواسطه
حقدن فیض الوب خلافت حق ایله کندویه عرش اولان قلبه افاضه ایدر
قلب دخی خلافت روحله نفسنه نفس دخی خلافت قلب ایله قالبه قالب دخی
خلافت نفس ایله ارض الله اولان دنیایه افاضه ایتمکله روح انسانی آلات
واسباب مزبوره ایله خلیفة الله فی الارض اولوب الهام ربانی و امر سبحانی ایله
عباد الله اوزرنه اجراء احکام شرعیه ایدر و بین الناس حق ایله حکم
وهوادن اعراض و متابعت هوای ترک خصایص خلافتدندر مثلا
خصوصیت اکل حلال و عمل صالح اولدوغی کبی کقوله تعالی کلوا من الطیبات
واعملوا صالحا حتی که فیض اول سبحانی و نفخ ربانی اولان روح اضافی
انسانی پرتو نور ذات الوهیت و فروغ صفات ربوبیتدر و بر مصداق
الارواح فی یمین الرحمن قرب قربده روح نهان و ودیعهٔ بی دیده یه عیان
واشباح انسانده پنهان اولوبدر عرشی صورت میدانی کونین تختی
عقل و زیری فهم حاجبی در قامت موزون قابلیتنک خلعتی حکمت
صنعتی عشق و محبت مشهودی جمال وحدت قوت و نصیبی لقاء ابدی وصلت
کار و کرداری خرق حجبات سرود و کفتاری شوق و شطحاتدر
خلاصهٔ مقال اول مست شراب جمال مرغ آشیان وصال وجود انور
بی عدم غواص بحار قدم جوهر ازهر سبوحی عبهر ابهر قدوسیدر
حقیقت معرفتنده عقول عقلا حیران و عیون عرفا سکراندر اگرچه
روح کورلمز اما روحی کورن حقی کورر زیرا روح حقدن آیرو دکلدر
بلی حدوثده قدمدن معزولدر اما تجلی جذبهٔ ذاتده حقیت حق ایله
مقبولدر زیرا صفتی قدس و نزاهت و ذاتی مرآت تجلی ذات احدیتدر
پس روحی کورن حقی و حقی کورن روحی کورر اما چه فایده مثنوی

تن زجان و جان زتن مستور نیست	لیک کس را دید جان دستور نیست

طبقنجه طوتەلم كه جان قچانالرسن لكن كوره ميورسن
حق قريب در اما سن غريب سن الغريب كالاعمى عطّار

چرا باشى چنين از حق تو غافل • نهاده نام خود اينجاى عاقل

پس بطريق التطبيق بو آيت كريمه ده بو سرّه دخى تلميح وارد ركه حق جلّ وعلا
داود روحى ارض انسانى يه خليفه قيلوب سرّ و قلبنى و نفس و قالبنى
وعقل وحواسنى وجوارح واعضاسنى واخلاق واوصافنى روحه رعيّت ايدوب
كلّكم راعٍ وكلّكم مسئول عن رعيّته وفقنجه بين الرّعيّه حق ايله حكمه امر ايدوب
برفحواى ولا تتّبع الهوى هوا ايله حكمدن نهى بيوردى زيرا حضرت حق
وقادر مطلق حكمت كامله سيله هواى باطلى صفت ضلالت وحقه مخالفت
اوزره خلق ايدوب ايجاد هواده حكمت بو اولديكه اقتضاء جود فيض حق
عبادنى قرب ذاتنه نور ذاتيله وامرينه موافقت ايله هدايت ايتدوكى كبى
خليفه سنده دخى هدايت وحكمت صفاتنى وديعت ايتمكله روح دخى
رعيتنى مقتضاى طبع وهوايه مخالفت ايله هدايت ايدوب طريق حقه سالكلرى
دخى لاجرم رضاى حقه موافقت وهواى نفسه مخالفت قدمينى ايله سير الى الله
ايدرلر پس اشخاص انساندن هر برينك اقبح خطيئاتى وافضح جناياتى
هوايه متابعت اولدوغيچون حضرت حبيب اكرم صلّى الله عليه وسلّم دخى
ما عُبِدَ اله فى الارض ابغض الى الله من الهوى ديو تحذير بيوروب قرآن عظيمده
دخى افرايت من اتّخذ الهه هواه قول كريمى ايله هوايه اله اطلاقى اعظم قبايح
اولدوغيچوندر حقّا كه هوانك اضلالده اولان كمال قدرتى غرده اولمايوب
حتّى انبياء معصومينده دخى تصرّف ايتمك احتمالى اولدوغنه بناءً داود عليه السلام
ولا تتّبع الهوى فيضلّك عن سبيل الله قول شريفى ايله تنبيه وتأكيد
وتمام آيتده دخى ضلالك طلب حقدن انقطاع اولدوغن تبيين وتهديد بيوردى
ايمدى هر كيم هوايه تبعيت ايله طريق حقه قويوب سالك راه ضلالت اولورسه

حكمه امر ايدوب برفحواى ولا تتبع

رحمت حقدن محروم قالوب عذاب شديد ونكال امد بعيده دوشوب
ندامت وحسرت آتشنه يانمق مقرّردر وبو قدر عنا وبلايه باعث وبادى
روز حسابك نسيانى در يوم حساب خود بر يوم عظيمدر كه هر محق
هدايتنه كوره مكافات وهر مبطل ضلالتنه كوره مجازات بولور
الهى خلّصنا عن الاشتغال بالملاهى وارنا حقايق الاشياء كما هى
اى غفّار الذّنوب ومنوّر القلوب ومفرّج الكروب زنكار وكدورات
هوادن معرّا ومزكّى اولان انبياء عظام واولياء كرام حرمتنه بصر تيز ديدن
غشاوۀ غفلتى آچوب هر شيئى حقيقتيله كوستروب متابعت هوادن كچوز
وبو صور خياليدنى مرآت تجليات جمالك قيلوب علت محجوبى ومهجورى
قيلمه ونقوش وهميه بى سرمايۀ دانش وبينش قيلوب آلت نادانى ونابينا
ايتمه الهى بعد وحرمان خود بزدندر بزى بزه قوميوب كيفيت شراب عشقكله
بنلكدن كچور واجنحۀ انوار جذبۀ ذاتكله اوجات وحدته اوچور مسوى

يا الهى سكّرت ابصارنا • فاعف عنّا ثقّلت اوزارنا
يا خفىّ الذّات محسوس العطا • انت كالماء ونحن كالرّحا
صانع بى آلت وبى جارحه • واهب اين هديهاى رابحه
اى مبدّل كرده خاكى را بزر • خاك ديكررا بكرده بو البشر
ما عدمهاييم وهستيهاى ما • تو وجود مطلقى فانى نما
ما نبوديم وتقاضامان نبود • لطف تو ناكفتۀ ما مى شنود
منكر اندر ما مكن ما را نظر • اندر اكرام وسخاى تو نكر
دستكير از دست ما ما را بخر • پرده را بردار وپردۀ ما بدر
كر هزاران دام باشد در قدم • چون تو با مايى نباشد هيچ غم

پس قصۀ داود عليه السلامدن جوياى نصيحت اولان ارباب فطنت
وپاك طينتك مسموع سمع قابليتلرى اولكه اصحاب سير روايت ايدرلركه

داود علیه السلام شهر فلسطینده متکیء وساده خلافت ایکن
کثرت بنی اسرائیلدن تعجب ایدوب عددلری محاط علم شریفلری اولماغیچون
قرا ونواحیه عرفا ونقبا کوندروب نیجه شهور وایام تعداده اهتمام
ایتدیلر عاقبت شمار وحسابدن عجز ایله فراغت اولنوب قابل شمار
اولمادوغن عرضه داشت پیشگاه خلافت پناه ایتدیلر داود علیه السلام
دخی مستغرق دریای فکرت ایکن وحی الهی صادر اولدیکه یا داود
اول زمانکه خلیلم ابراهیم علیه السلام ذبح اسماعیله مباشرت قیلمش ایدی
بن دخی ابراهیم خلیله وعد ایتمشیدم که چونکه بنم راه عشق ومحبتمده
اسماعیلی قربانه عزیمت ایتدک بز دخی سنک نسلکه بر مرتبه کثرت وبرکت
ویره لم که روی زمین سنک احفادکله تزیین اولنوب هیچ کسک تعداده
قدرتی اولمیه اما چونکه انلردک کثرتی سنی اعجاب ایدوب بنی اسرائیل دخی
کثرات وبرکاتی کندولردن بیلوب خودبین اولدیلر حکم وارادتم اقتضا
ایلدی که تقلیل کثرت ایچون بنی اسرائیلی بر بلا واصابتیله مبتلا قیلم
پس یا داود انلاره وحیمی اعلام قیل که اولاد اسرائیلی اوچ بلیه میاننده
مخیر قیلدم بلادن بری بودرکه اوچ ییلدک انلاره بر قحط عظیم مستولی
اوله وبری بودرکه اوچ آی بر عدوی بی رحم مسلط قیلم بری دخی بودرکه
اوچ کونه دکن بر طاعون عظیم حواله قیلم بو اوچ بلادن هر قنقسین
دیلرلرسه قبول ایدرلر داود علیه السلام دخی بنی اسرائیلی جمع ایدوب
تبلیغ رسالت قیلدقده ایتدیلر ای رسول پروردکار جناب خلافت مدار
قنقسین اختیار ایدرسه بزم دخی مختارمزدر جناب نبوت پناه بیوردیلرکه
بلای قحط مستلزم ذهاب مراحم ومستوجب قطع ارحامدر تسلط عدوی
قوی ده دخی شماتت عظیمه اولوب حمیت اصحابنک شماتت اعدایه طاقتی اولماز
بنم خاطرمده جلوه کر اولان بودرکه علت طاعون جمله دن اهون اوله

پس

پس قضایه رضا ایله طاعونی اختیار وساعتی کلدکده تسلیم روحه قرار
ویره سز که حق جل وعلا رحیم وغفاردر بیوردی بنی اسرائیل دخی سمعاً وطاعةً
دیمکله داود علیه السلام بیوردیلرکه ایمدی هرکس غسل ایله کفنلرین کیسونلر
واهل وعیالیله کلوب مراقب حکم ممیت ومحیی اولسونلر پس حضرت داود
وعلماء یهود بنی اسرائیل ایله صخرة الله ده جمع اولوب یوزلرین یره سوروب
نالش ونیازه باشلادیلر مرویدر که اوچنجی کون بر طاعون عظیم نازل
اولدیکه طلوع آفتابدن هنکام غروبه دک حددن افزون ارواح بدندن
جدا اولوب احیاء بقیه موتایی ایکی آیده دکن انجق دفن ایتدیلر **بیت**

سبحان خالقی که صفاتش ز کبریا • بر خاک عجز میفکند عقل انبیا

پس چونکه دعاء حضرت داود وآنین آمین احباء یهود اجابت بیورلوب
اول بلاء نازل مندفع وزائل اولدی مرویدر که اکثر بنی اسرائیل بلادن
خلاص اولدقدن صکره داود علیه السلام قوم اسرائیلیانه بیوردیلرکه
هر بریکزه اوزرنه لازم وواجبدرکه غافر الذنب ومجیب الدعواتک
شکرانه رحمتی ایچون اموال متروکه موتادن بو موضع منیفده بر مسجد شریف
بناسنه بذل همت ایدهلم که الی قیام الساعه محل عبادت اوله اسرائیلیان دخی
کمر مطاوعتی میان بند متابعت ایدوب داود علیه السلام بنفسه واشراف
بنی اسرائیلک هر بری بکتفه سنک کش اولوب بناء بیت المقدسه مباشرت
ایتدیلر اجمال کلام دیوار بیت المقدس بر آدم مقداری مرتفع اولدقده
داود علیه السلامه وحی الهی صادر اولدیکه ای داود سعیکز مشکور
وشکریکز مقبولدر ولکن من بعد بنادن فارغ اولیکوز زیرا بنم مشیتم
ازلیهم بونک اوزرینه جریان ایتمشدرکه بو معبد جلیل الشانک اتمامی
سلیمان نام بر قولمک اهتمامیله تمام اولوب الی یوم القیام مناقب وآثاری
مشهور جهان والسنه انامده داستان اوله فهذا داود علیه السلام

بنادن فراغ تام ایله حین وفاتنه دک بیت المقدسده اول حال ناتمامی ایله
عبادت حقه قیام کوستردی مرویدرکه داود علیه صلوات الله الودود
بناء بیت المقدسه حین شروعنده یوز نوبر روایتده یوزیکرمی ویاخود
یوزیکرمی یدی یاشنده اولوب اقدام اعوام سن شریفلری معارج
ازمنه دن یوز قرقنجی قدمه یه اعتلا ایتدکده مرغ روح قدس آشیانی
هواکیر اوج لامکان اولوب رحمت حیات بخش وجان ستان ایله ریاض
رضوانه طیران ایتدی وفرزند ذو الاحترامی سلیمان علیه السلام وراثت
کمالیه ایله سریر خلافته جلوس ایدوب سلطان شهنشان انس وجان
اولدی ایمدی قصه دن عبرت وحصهٔ نصیحت بودرکه زمان خلافت
داودده مجرد تعداد کثرت بو قدر آفته علت اولدیسه وزراء ذو مکنت
ووکلاء سلطنت هوای نفسه متابعت ایله ازدیاد ایراده رغبت
وخزینه یه حصول وسعت امنیتیله محرران ولایت ومحاسبان بی شفقت
ارسالنه مبادرت ایتمیه لرکه تعداد نفوس رعیت وتحمیل تکالیف
شاقه واحداث بدعت ایله ضعفایه جور واذیتده شآمت اولوب
منفعت امنیه سنده ایکن انواع آفت ومضرت اصابت ایدوب عاقبتی
خسارت مملکت وباعث پریشانی رعیت وموجب ندامت وسبب عقوبت
آخرت اولور پس صاحب رأی صائب اولن مدبر امور دولته الیق وانسب
بودرکه اغراض نفسانیه دن عاری علماء پاک عقیدت وعقلاء نیک
سیرتله مشورت وامر شریعته اطاعت ایله شهرت وزینت وملاهی ولعبته
اضاعت مال ایتمیوب کمال امانت ودیانتله محلنه صرف همت واعمال فکر عمیق ایله
مصرفی اراده توفیق ایچون بذل همت ایدوب نائل سعادت آخرت اوله لر م

عدل آری برخوری جف القلم	ظلم آری بر بری جف القلم
نصرت از وی خواه نی از عم وخال	منعمی زو خواه نی از کنج ومال

در ذکر

در ذکر سلطنت سلیمان علیه السلام

ای شنوای آکاه سلیمان رسالت پناهه عطیه اولان قدرت ودولت
وحشمت وسلطنت نوع انساندن سلفدن وخلفدن هیچ کسه میسر اولمامغله
بر مقدار اطناب اختیار اولندیکه فی زماننا اولان سلاطین جهان
عبرت الوب وفرت فر ودولتلریله عجب وتکبر وتجبر وتبختر ایتمیه لر
پس ضمایر بصائر اولی الاعتبارده نمایان اولاکه دارندهٔ زمین وبدیارندهٔ
زمان وبرارندهٔ آفتاب وکردانندهٔ آسمان خلاق جهان ورزاق
جهانیان حضرت رب ومستعان کریمهٔ وورث سلیمان داود وفقنجه
سلیمان زمانه والد ماجدی داود علیه السلام وراثت تامه ایله نبوت و سلطنت
عنایت ایدوب وراثت ایسه برشیئه تملکدن عبارتدرکه کندودن اول
اولان مالکک ملکنه بالتمام مالک اولوب ملک مورث ایله میان ملک
وارثده امتیاز قالمیه پس سلیمان مسعود والد ماجدی داوده بلا نقصان
وخلل وارث اکمل اولدوغی جهتدن وراثتدن عبارت ولاجرم
وورث سلیمان داود قول کریمی ایله آکا اشارت بیورلدی فاما موروث
داوددن ماعدا حق جل وعلا مواهب لایتناهاسندن سلیمان علیه السلام
اول قدر احسان وعطا ایتدیکه سلیمان جهاندار نبوت مدار ایله کتائب
کواکب شماردنی مناکب ریح رخایه سوار ایدوب برکون برکیجه ده طی مسافهٔ
دوماهه ایله جو هوادن اقطار زمینی کشت وکنار ایدرلردی کقوله تعالی
ولسلیمان الریح غدوها شهر ورواحها شهر وکقوله فسخرنا له الریح تجری
بامره رخاء حیث اصاب وهمچنان اول قادر منان سلیمان نبی یه فهم معنای
کفتار مرغانی احسان ایتمکله علمنا منطق الطیر واوتینا من کل شیء قولیله
سلیمان علیه السلام شکر منت منانی ورد زبان وذکر جنان ایتدوکی
کتاب کریمنده بیان بیوردی وکذلک نطق هوام زمینی دخی تعلیم بیوروب

هر بنه تكلم ايتسه لر بيلورلردى • كما اخبر تعالى قالت نملة يا ايها النمل ادخلوا
مساكنكم لا يحطمنكم سليمان وجنوده وهم لا يشعرون فتبسم ضاحكا من قولها
وبالجمله سليمان عليه السلام جميع بندكان وجنبندكان • وآدميان وجنيان
وديوان ودد كان • وچرندكان وپرندكانه • سلطان فرمانران اولدى •
كما قال تعالى • وحشر لسليمان جنوده من الجن والانس والطير فهم يوزعون
پس سليمان شرفياب نبوت • بوقدر مكنت وسلطنت ايله • داود داوران جهان
اولوب • ومن الجن من يعمل بين يديه باذن ربه ومن يزغ منهم عن امرنا نذقه
من عذاب السعير • فحواى كريمنجه طوائف عفاريت وجنيانه • اذن خدا ايله •
هر بنه فرمان ايتسه اطاعت وانقيا د ايله امرينى يرينه كتورمكه اهتمام تمام
ايدرلردى • وامر مستخلف عين امر مستخلف اولماغله امر ربانى اولان
حكم سليمانيدن انحراف ونكول • وتخلف وعدول ايتسه لر • انواع عذاب
وعقوبته كرفتار اولورلاردى • زيرا امر مالك الملك ايله • هر بر جن وعفريتك
اوزرنه بر ملك موكل اولوب • اجنه اول ملايكه يى كورمزلردى • پس هر قنقسى
امر سليمانيدن روكردان اولسه • ملكلر اول ديولرى اللرنده اولان
آتشدن تازيانه ايله اوروب احراق ايدرلردى • وكريمهٔ يعملون له ما يشاء
من محاريب وتماثيل وجفان كالجواب وقدور راسيات • فحواسنجه •
سليمان ايچون محاريب ومساجد بنا ايدوب • مساجد ده كيمى قائم كيمى راكع
كيمى ساجد وكيمى ال آچوب حقه مناجات ايدر شكلنده انبيا واوليا
وصلحا واتقيا وملايكهٔ اصفيا تمثاللرى دوزرلردى كه • عبادت كزين اولان
مؤمنين شوق ونشاط ايله حقه عبادت قيله لر • زيرا اول زمانده مساجد
ومعابد ده وضع تصاوير وتماثيل جائز اولوب • صكره منهى اولدوغى
بعض تفاسيرده مسطوردر • كما قال البيضاوى في تفسير هذه الآية
وحرمة التصاوير شرع مجدد • وسليمانك مطبخ خوان احسانيچون حياض وسعه ماننده

كوئس كبيره وثابتات • وقدور راسيات دوزرلردى • مرويدر كه سليمانك
مطبخنده هر كون اون ايكى بيك اغنام • واون ايكى بيك بقور مذبوحه اولنوب
اون ايكى بيك خباز نان بشوروب • اون ايكى بيك طباخ دخى اصلاح طعام
ايدوب • هر بر قدره بيك قيون • وكاسه لرى شوربا وخوان نفيسه ايله
مملو ايدوب • هر بريندن نيچه بيك آدم • نعمت تناول ايدوب • شكر بى شمار
قيلورلردى • وسليمان زمان عامهٔ خلقى اطعمهٔ كوناكون ايله ضيافت
ايدركن • ذات ستوده صفاتلرى اكثر ايام صايم اولوب • ونهارده تختنده
اوتوروب • وزنبيل بافى ايدوب • كيجه ايرشدكده بر كليم كيوب • زنبيل بهاسندن
ايكى دانه اديه اتمكى الوب كورستانه كيدردى • تا كه بر مسكينى بولوب
اول نان پاره يى بيله جه ييوب بعد الافطار شكر پروردكار ايدرك •
مسكين جالس مسكينا ربنا اغفر لهما ديوب نياز ايدردى • پس [illegible]
على قول البعض جنيانك كرسى سليمانيده وضع ايتدكلرى تصاوير وتماثيل
در وصف كرسى سليمانى عرايس ثعلبيده مسطوردر كه • سليمان ايچون
دندان فيلدن صنايع عجيبه • وبدايع غريبه ايله • بر كرسى مهيب طرح اولنوب
انواع درر بواهر • ويواقيت وجواهر ايله • ترصيع وتزيين قلندى • وص[illegible]
جمله دن ماهرتر صنعتكر جنى اولماغله • اول تخت غريب عملنه مباشرت
اولندقده • چار كوشهٔ كرسيده درت عدد درخت خرما نصب ايدوب
شماريخ وخوشهاى خرمايى ياقوت احمر • واوراقنى زمرد اخضردن وضع
ايدوب • اول درختلرك ايكيسنده ذهب احمردن ايكى طاووس • ايكيسنده
ايكى كركس شكلن دوزوب • هر برينك فوق رؤسنده زمرد اخضردن بر ستون
موزون نهاده قيلديلر • وهر بر درخته ذر خالصدن مصنوع درخت
انكور عقد اولنوب • خوشهاى اعنابى ياقوت رمانى • واوراقنى زبرجددن
ايدوب • كروم ونخلاتك ظلال اوراق واغصانى كرسى اوزرنه سايبان اولنوب

تحت تختنده ایکی شیر مهیب تمثالن ایتدیلر • وکرسی یی التوندن مصنّع
بر ثعبان عظیمک اوزرنه نصب ایدوب • دُم اژدرهایه تختی احاطه ایتدردیلر
پس سلیمان داد نهاد • اول کرسیٔ طرفه بنیاده صعود مراد ایدوب •
قدم مبارکن مدارج کرسیدن برینه نهاده ایتدکده • اول ایکی شیر جنبنده
قوللارن آچوب • ومیان سلیمانی قوچوب تختنه اجلاس ایدرلردی •
وقویرقلرین یره اوروب کورنلره استیلای هیبتدن دهشت کلوردی •
قرین حال اژدرها دخی حرکت ایله کرسی یی دوندرمکله • چارکوشه سنده اولان
اشجار وتماثیل ایله کردان اولوب • اشکال طاووس ونسور بال وپر آچوب
سلیمانه سایبان طوترلردی • وسلیمان تختنده استقرار ایتدکده • کرکسلر
افسر سلیمانی یی طوتوب • سر سعادتنه کیدررلردی • وطاووسلر دهان
ایچرسنده کلاب ایله آمیخته مسک اذفر • وعبیر وعنبر صاچوب • دیوان سلیماننده
اولانلرک دماغلری معطّر اولوردی • وکرسینک کوشه لرنده اولان
عُمد مجوهره دن برنده زر خالصدن مصنّع تمثال کبوتر • اول عمودلرک
برنده وضع اولنان کتاب توراتی نظر سلیمانی یه قویوب • سلیمان امین الله
دخی توراتی تلاوت • واحکامیله خلقه حکومت ایدردی • وکرسینک
یمیننده بیک عدد • ویسارنده بیک عدد جواهر ایله ترصیع نبد الوندن
کراسی نصب اولنوب • جانب یمینده اولان کرسیلرده اشراف وعظماء
بنی اسرائیل • وطرف یسارده اولان صندلیلرده کبراء جن قعود ایدوب •
طوایف انواع طیور بیحساب • صف کش بالای دؤس اولوب • ارباب دیوانه
سایه اندازی ایدرلردی • الحاصل سلیمان علیه السلام اطراف یمنده دیولره نیجه
ابنیهٔ عظیمه • ومداین فسیحه ومساجد وسیعه بنا ایتدردوب ابنیهٔ متعالیه دن بری بیت المقدسده
در ذکر بناء مسجد اقصی مسبوق الذکردرکه زمان خلافت داود علیه السلامده
ناتمام قالان بنایی تمامنه سلیمان علیه السلام الهام الهی ایله اهتمام ایدوب •

طوائف انس وجندن هر برینی بر امر موافقه لایق کوردب • اولا اون سودی
مشتمل بر بلدهٔ طیّبه مباشرتنه ابتدا اولنوب • هر بر سودی بر سبط ک
جلّ اهتمامنه دوعهده قیلماغله • بلدهٔ بیت المقدس سنک رخامدن
یاپلوب • هنکام یسیرده انجامه ایردی • بعد ازان دیولره فرمان
ایدوب • کمیسی معادندن لعل ویاقوت • والماس وزمرّد • وفیروزج
وزبرجد • وسیم خام • وابریز خالص کتوردی • وبر فرقه سی دریالره
غوطه قیلوب • درّ ومرجان اخراج ایدوب • بر فرقه سی دخی بطون
جبالدن زرد وسفید مرمر • ورخام وبلّور کتوروب • اجتماع اسباب
وآلاتدن صکره • سنک تراشلر الواح عریضه دوزوب بر برینه ترتیب
ایتدیلر • وچار دیواری بعد الاتمام • احجار شفّافه دن ستونلر نصب
ایدوب • سقف وجداری انواع درر وجواهر ایله مرصّع • وبر مرتبه
مزیّن مصنّع اولدیکه • لمعان جواهردن درون مسجد اقصی منوّر •
ولیلهٔ ظلماده مانند روز روشن ضیا کستر اولدی • وسلیمان زمان
شکرانهٔ نعمت یزدان ایچون جهانیانی ضیافت • واحبار واشراف
بنی اسرائیلی دعوت ایدوب بیوردیلرکه • ای نقبا وشرفا اشبو بیت مبارک
واسعی • لوجه الله عبادت مولی ایچون بنا اولنمشدر • کرکدرکه بو مسجد شریف
عالمان ربّانی وطالبان حقّانیدن بر آن خالی اولمیه بیوردی • پس
مسجد اقصی بناء سلیمانی اوزره مدّت مدیده مزیّن ومحلّی • ومقرّ
انبیا واولیا اولوب • بعد زمان اشقیاء یهود اتّباع نفس وهوا ایله •
بغیر حقٍّ قتل انبیا • واهراق دماء یحیی وزکریا علیهم السلامه اجترا ایله
دنیاده دخی اعمال سیئه لری مجازاتنه مبتلا اولماغیچون • بخت نصّر
استیلا ایدوب • بیت المقدسی تخریب • وطایفهٔ اسرائیلیانی قتل •
ومسجد اقصانک سقف وجدرنده اولان جواهری الوب کندو ولایتنه

نقل ایتدی بعدازان بیت المقدسی کما فی الاول عمارت حدّ امکانده
اولمایوب صکره زمان خلافت عمر رضی الله عنه ده اهل اسلام ممکن
اولدوغی مرتبه عمارتنه اهتمام ایتدیلر روی عن النبی صلی الله علیه وسلم
قال علیه السلام لما فرغ سلیمان من بناء بیت المقدس سأل ربه ثلثاً
فاعطاه اثنتین وانا ارجوان یکون اعطاه الثالثة سأل حکماً یصادف
حکمه فاعطاه ایاه وسال ملکا لاینبغی لاحد من بعده فاعطاه ایاه
وسأل ان لایاتی احد هذا البیت یصلی فیه رکعتین الا خرج من ذنوبه
کیوم ولدته امه وانا ارجوان یکون قد اعطاه ذلک منقولدرکه برکون
بر مرد دنیوی ایتدی مرحبا حق تعالی سلیمانه بر دولت وسلطنت
احسان بیورمشکه هیچ فرده میسر ونه بونک فوقنده بر دولت دخی
اولماق متصوردر سلیمان علیه السلام انوک کلامن بالذات استماع
ایتمکله متوجه جواب اولوب ایتدی ای نادان بی ایقان خدای بیچون
حقیچون ریب وگمان ایتمه که بر عبد صادق ومؤمن موافقک خلوص حال
وصدق جنان ایله بر کره ایتدوکی تسبیحک ثوابی دیوان حقده
سلیمانه دنیاده ویردوکی ملک وسلطنتدن بهتردر زیرا
ملکت دنیا فانی وبیقرار ودولت عقبی باقی وپایدار دربیوردی
در تطبیق علی الانفس حتی که دیدهٔ ایقان وتفکر ایله امعان نظر
اولنسه دنیا وعقباده بوندن بهتر دولت میسر میدر که حق جل وعلا
کرسی قلوب اصفیاده اجلاس ایتدوکی روح انسانی قوای وهم وخیال
وهوای نفس پر ضلاله سلیمان فرمان دان ایدوب اقطار ارض بدنده
اولان جمیع قوایی فرمان روحه مسخر قیلمغله اذن حق ایله هیچ برینک
امردن نکوله طاقتی اولمایوب عمارت بلدهٔ تن ورفاهیت رعیت بدن
واصلاح نفس وحصول معرفت ربه متعلق اولان تقدیرات وترکیبات

وجزئیات وکلیاتک اکتسابنه اهتمام ایدوب شول قوای وهمیه وخیالیه که
مقتضای طبیعت جنیه ایله حق وصوابدن انحراف وعدول وزخارف
دنیویه ومجاذف لذائذ نفسانیه یه میل ایتسه خلاف وضد طباع
شیطانیه اولان قوای ملکیه دواعی عقلیه قهریه در حال سیاط
نادریه ریاضات ایله مشقات مجاهدات قویه یی عفاریت وهم وخیاله
اذاقه ایدرلر فهذا هیچ برینک مخالفته مجالی قالمایوب مراد سلیمان
روح انسانی اوزره صفات قلب ایله متصف اولوب بر وفق رضای حق
قبلهٔ مناجات اولمغیچون محاریب مقامات شریفه دوزوب بی فتور وبی کسل
عباداته شوق ونشاط حصولیچون تماثیل احوال انبیا واولیا ورواه حقده
چکدوکلری رنج وعنا وعباداتده بولدقلری ذوق وصفایی تعقل
وتصور ونعم فیوضات الهیه یی تخیل وتفکر ایدوب ظروف ارزاق
معنویه وجفنات اغذیهٔ روحانیه اولان اعمال صالحه یه شروع ایدر
وصور حسیه ایله محاکات معانی ایدوب مدرکات حقایق کلیه
ومشاهدات وارادات غیبیه یی امثلهٔ صوریه ده درج ایدر
ولواحق نفسانیه وعوارض جسمانیه دن تعریه ایله معانی لطیفه یی
حیاض وسیعه مانندی اولان ملابس لفظیه یه وضع ایدوب
تراکیب قدور راسیات علومی ومعارفی درکار ایدر پس مسجد اقصای
قلب مزکی یواقیت محبت ولآلی معرفتله مزین ومحلی اولوب سلیمان روح
ومؤمنان قوی الی یوم الآخر عبادت حقده قیام کوسترر مثنوی

هر کسی اندازهٔ روشن دلی • غیب را بیند بقدر صیقلی
آینهٔ دل چون شود صافی وپاک • نقشها بینی برون از آب وخاک
صاحب دل جو اگر بیجان نهٔ • جنس دل شو گر نه ضد سلطانهٔ

ایمدی ملک دنیاء فانیهٔ بی وفا وسلطنت صوریهٔ بی بقا فتنه وآفتدن

خالی اولمدوغیچون سلیمان نبی نیجه امتحان وابتلایه مبتلا اولدوغنی
حق جل وعلا کتاب کریمنده انبا وبعد الافتتان توبه وانابتن انها ایدوب
بیوردکه ولقد فتنا سلیمان والقینا علی کرسیه جسدا ثم اناب

قصهٔ فتنهٔ سلیمانی اگرچه کرسی سلیمانی یه ملقی اولان جسد خصوصنده
روایات مختلفه اولوب ابو منصور ماتریدی روایات مزبوره نك
اکثرینه التفات ایتمامشدر ولکن اکثر کتب تواریخده باخصوص تفاسیرده
نقل وروایت ومستمعینه حصه ونصیحت اولماغله زبان خامهٔ مشکین
شمامه ایله علی الاجمال روایاتدن ایکیسی نقل اولندی پس جسد لغتده
روحدن عری واکل وشربدن بری میته ویاخود جرم کثیفه دخی اطلاق
اولنوب من حیث اللغة بز سلیمانی مفتون ومبتلی قیلدق وانوك سریری
اوزره برجسدی روح القا ایلدك دیمك اولور بو تقدیرجه جسد ملقی
سلیمان علیه السلامك ولد مکرملرینك جسد میتندن عبارت اولور
وبو بر قصهٔ غریبه در ولکن غایت اجمالی بودرکه سلیمان علیه السلامك
بر فرزندی وجوده کلوب حب جبلی پدری ایله صیانت وحمایت فرزنده
اهتمام بیوردیلر وبر کون ضمیر انور سلیمانیده بو ملاحظه جلوه کر اولدیکه
طایفهٔ جنیانك اشراری جایزکه سلیماندن صکره بو فرزندیرزم اوزرینه
فرمانده اوله وحیله ایله اتلافنه جرات ایدرلر دیو اول باکورهٔ شجرهٔ نبوتك
حفظ وحراستنی ابرار جنیاندن بعض اخیارك کنف کفالت وکنف
صیانتلرینه ودیعت ایتمکله غالبا داخل حد توکل اولمادوغنه بناء
مرضی بارگاه کبریا اولمایوب لاجرم بافرمان حی لایموت ملك الموت
اول ورد ناشکفته نك کلاب روانن تندن استجلاب ایدوب برك
جسد پژمرده سن کرسی سلیمانی اوزرینه القا ایلدی وبر تاریخده وهب بن منبه دن
مروی درکه فتنهٔ مزبوره انتزاع ملك سلیمانیدن عبارت اولوب

بناء بیت المقدسده موضع الماسه دلالت ایدن صخر جنیه درکه
با تقدیر قادر تخت سلیمانیده قرق کون مستقر اولدی بو تقدیرجه
جسد جرم کثیف اعتباریله اولان معنایه دلالت ایدر وبو اجمالك
نوع ما تفصیلی بودرکه برکون سلیمان زمانه جزایر بحردن بر جزیره ده
صیدون نام بربت پرست پادشاه شرك پناه وار ایدی بو عرضه قیلنوب
سلیمانك اکثر ازمانی غزا وجهاده مصروف اولماغله اول جزیره یی اوساخ
اوثاندن تطهیر ایچون بساط سلیمانی منکب ریح رخایه مفروش قیلنوب
جیوش جوشن پوش دریا جوش وجنود سروش رعد خروش ایله
دریایی مانند سحاب جناح ریاح ایله عبور ایدوب جزیره یه نزول
ایتدیلر ونقد حیات مستعار مشرکین وکفاری وملکلری بدکرداری
دست غارتکر شمشیر خونخوار ایله وادی بوادی عدمده نابدید ایدوب
وکیمن سلاسل واغلال ایله کرفتار ایتدیلر ولکن پادشاه بداخترك
جمال فایق صاحبی جراده نام بر دختری اولماغله سلیمان امین الله انی اسلامه
دعوت اولدخی اجابت ایتدی وکیچون بر وفق نحن نحکم بالظاهر سلیمان
انی جبالهٔ نکاحنه قید ایتدی وحسن وجمالده نادرهٔ دهردن اولماغله
الفت وموانست ایلدی ولکن دختر نار فراق پدر ایله اخگر خاکستر اولوب
تمامیٔ شب خوابدن بیزار وانجم وار بیدار اولوب آه شرربار ایله اجراء
سرشك بی شمار ایدوب جناب نبوت دثار سبب گریه یی استفسار ایتدکده
ای خدیو خداوندان جهان بو جسم ناتوانك دیدهٔ گریانی نار افتراق
پدردن جریان ایدر دیو رخسارهٔ گلگون غمکسارین پای انداز جهاندار
شفقت شعار ایتمکله تسلیت خاطر ایتدکجه کار کر اولمایوب آخرکار
اول دختر بدکردار شعلهٔ خاطر حزینی تسکین بولمق داعیه سیله جنیانك
سنکتراشاندن برینه پدری صورتن دزدروب کاه وبیکاه نظر ایدرکن

انکله دخی اکتفا قیلمیوب جبلت دخترده شیوهٔ بت پرستیدن اثر اولمغله
خلوت خاصنده اول صورته پرستش قیلدی وقرق کونه دک سلیمانک
اول کرداربددن خبری اولمادی بعد مرور الاربعین زبدهٔ اصفیا
آصف بن برخیا قضیه دن آکاه اولمغله حضرت نبوت پناهی دخی انباه
ایتدکده درحال واروب صورت منحی تربی شکست وجراده یه لایقنه کوره
عقوبت ایتدکدنصکره اول زمانده اولان صلحانک معتاد متداولکری
اوزره ابکار نامراحق غزل ایتدکلری رشتهٔ پنبه نک کرباسندن
لباس طاهر کیوب معذرت زلّه ایچون بر فضای خالیده رماد مفروش
اوزرنده خضوع تمام وخشوع تام ایله فرسوده روی خاک اولوب
هزار ندامت ایله برمفحوای ثمّ اناب توبه واستغفار ایله راجیٔ مغفرت کردکار
ومتمنّیٔ عفو وغفران غفّار اولدی مرویدرکه سلیمان علیه السلام
اوان نقض وضوده واحیان تقرّب نسوانده خاتم سلیمانی ام ولدلرندن
امینه نام خاتونه ودیعت ایدوب مراسم آداب حفظ خاتمی اول خاتون
جملهدن زیاده رعایت ایتمکله اندن غیره اعتماد ایتمزدی پس اول کون
انجامه ایروب آفتاب روپوش سراپردهٔ غروب اولدقده سلیمان علیه التحیة
حریم سرایه عزیمت وتجدید وضویه نیت ایتمکله عادت مألوفه لری
اوزره خاتمی امینه خاتونه امانت ویروب سراپردهٔ وضویه کتدی
پس سلیمان وضویه مشغول ایکن صخر جنّی شکل سلیمانیه تمثّل ایله
کندویی امینه خاتونه آشکار ایدوب خاتمی طلبکار اولدقده بلاتردد
تسلیم ایتمکله درحال درانکشت قیلدی وسریر سلیمانییه اوتوروب
حکومته باشلدی سلیمان علیه السلام دخی وضویی بعد الاتمام چیقوب
امینه خاتوندن خاتمن استدی امینه خاتون دخی به تقدیر قادر
بشرهٔ سلیمانیده فی الجمله تغیّر کورمکله اجنّه دن بری شکل سلیمانیه

تمثّل ایتمشدر ملاحظه سیله سلیمان ایدوکن بیلمیوب ایتدی
ای نامحرم سن کیمسن خاتمی خود صاحبی الوب کتدی دیو عنف ایتدی
سلیمان دخی طشره چیقوب صورت حالی کوردکده دار الخلافه ده بت
پرستش صنمه جرأت ایدن دخترک شآمتی زمام سلطنتی قبضهٔ
اقتداریندن الدوغن بیلوب غافر الخطیئاته مناجاته باشلدی
وهرباده که اهالیٔ شهره ای تدبّردن بی بهره لر سلیمان خود بنم کرسیده
مستقر اولان صخر جنیدر دیدکچه اختلال عقله حمل اولنمغله
هیچ کس اعتماد ایتمیوب سلیمان اولدوغن فهم ایتمدیلر ضمایر ارباب
بصائره نهفته اولمیه که کاه اولورکه وقوع محنت برسببدن اولور
کاه اولورکه اسبابدن بری اولمیوب فاعل مختارک محض قدرتندن
وقوعه کلوب نیجه حکمت خفیه سی آشکار اولور خصوصا انبیا اصفیانک
قتنده نعمت دنیانک وجودیله عدمی متساوی اولمغله نعمت حالنده
مسرّت وزوالی حالنده الم فرقت ایله ازدحام کثرتدن مقامات
بهیه لری اعلی وبرتر اولوب انتزاع ملکت سلیمانی دخی انکچون
اولدی که سلطنت دنیویه جهتندن اولمیوب بلکه الله عبد ورسولی
اولدوغی جهتدن ایدوکن اظهاردر با خصوص زوال ملک ایله
قوّت کلیهٔ سلیمانی تغیّرپذیر اولمیاجغنه علم الهی محیط وشامل
اولمغله نفس سلیمانینک هرحالده حقه توکّل واعتماد واطمینانی
وانقیادنی محکّ افتتانده امتحان ایله سلیمانه عیان ایدوب
سلیمان دخی ملک الله اولوب دیلدوکنه ویروب دیلدوکنی الوب
حکم وارادت حقک اولدوغنه کمال یقین ایله وجود شریفلرینه
تزلزل کلمیوب قضایه تسلیم ورضا ایله ساحل بحره واروب اجرت ایله
صید ماهی ایدنلرک خدمتنه ایجار نفس ایتدی صیادلر دخی

سلیمانه برای اجرت خدمت بهر روز ایکیشر سمك ویروب سلیمانده
برینی تبدیل نان و برینی غذای تن ایچون بریان ایدردی ازین جانب
صخر جنّی دخی قرق کون ایچنده خلاف آداب نبوّت دثار نیچه اوضاع
ناهموار ایتمکله آصف بن برخیا و اشراف و اصفیا خبیر و آگاه اولدقلرنده
صخر جنّی فرار ایدوب انکشتنده اولان خاتمی دریایه اتدی و سلیمانی
قنده اولدوغن کمسه بیلمیوب لکن برجوان ساحل دریاده میان
صیادلرده سلیمانی کوردکده بیلوب لکن عدم یقیندن شکه دوشوب
اکر صیاد ماهی سلیمان ایسه نیچون فرد و تنهادر و تبدیل شکل ایله
سبب اختفا نه‌در و اکر سلیمان دکل ایسه بونده اولن سیمای سلیمانی
نه حالتدر و بو مشابهت نه عجب مشابهتدر دیو انواع تفکر ایله مستغرق
بحر حیرت اولدی و قدرت حق ایله خاتم انداخته‌یی بر ماهی یودوب
فی الحال دامه طوتیلدی صیادلر دخی دستور معهود اوزره ماهیلر
ایچندن برای اجرت سلیمانه ایکی سمك ویرمکله کفاف ایچون برینك
شکمن شکافته قیلدقده خاتم سلیمان لمعان ایله نمایان اولماغن
سجدهٔ شکر ایدوب کما فی الاوّل خاتم ملك سلیمانی‌یه مالك اولوب
طوایف جنّ و انس و وحوش و طیور خدمته بویون باغلادی
و سلیمانی بیلمکده تردّد ایدن جوان دخی میان خلاده سلیمانك
تماشاسنه باقوب ظنّ و کماندن قورتیلوب تصوّرده خطا اولمادوغی
حکمنده دخی اصابت ایتدوکنه شکر ایتدی و سلیمان علیه السلام
صخر جنّی‌یی کتوردوب قید سلاسل و اغلال ایدوب توابعیله بر سنك سیاه
ایچنده حبس ایدوب دریایه اتدی کما روی سیخرج فی آخر الزمان شیاطین
اوثقهم سلیمان بن داود فی البحر یجالسونکم و یعلّمونکم سنن دینکم و لا تقبلوا منهم
در تطبیق علی الأنفس پس سالکان طریق محبّت اولن طالبان معرفته

بو قصه‌دن حصّه‌یه عبرت بودر که انفسه تطبیق اعتبار ایله سالك
کندونك استعداد ذاتیسن فرق ایتمك ممکندر بو جهتدن که سلیماندن مراد
روح سالکدر و جواندن مراد عقل و فکردر و دریادن مراد علم و معرفت
و صیادلر ارباب عرفان و ماهیان معرفت ربّ و عفریتدن مراد
هوای نفس و طبیعت و مُهر سلیمانیدن مراد محبّت ربّانیه و جذبهٔ رحمانیه‌در
پس تأویلات مزبوره مضبوط اولدیسه طالب توفیق مواهب دخی
کند و سعادتنی ظنّ و تحرّی ایله تمییز بویوزدن اولور که هر روح انسانیکه
سلیمان وجود اولمشدر خاتم محبّت ربّانیه و نور حقیقت محمّدیه
انکشت قوّت استعدادنده موضوع ایکن حسن صورت کنیزك نفسنه
میل جبلّیٔ بشریّتدن تباه ایدن غفلت ایله صخر جنّیٔ هوای طبیعت
خاتم محبّت هدایتی سرقه ایتمکله صدر سلیمانیده اولان تخت دلده
مستقرّ اولوب مملکت تنده رعیّت قوایه حکومت ایدر پس بر روح که
استعداد ذاتیسنده خاتم نور محمّدی بالقوّه موجود اوله فعله کتوردمکه
طالب اولمق امر مقرّر اولدوغنه بناءً طالب مجهول هنوز طلب حقیقت
و سلوك و طریقتدن خالیدر بیلمیوب مغلوب هوای شهوت ایکن
مع هذا میل درونیسی صلحا و اتقیا و عرفا و اصفیایه اولماغله هر قنده
بر محفل ذکر و مجلس علم کورسه بی اختیار انلرك صحبتنه رغبت
ایدوب هر برینك درونندن جریان ایدن انهار علومدن صید ماهیٔ
معرفت ایدر فامّا قوّت کمالیهٔ ذاتیسی برنده قرار ایدمیوب متسلّی
و راحت اولماملغله سرنده بر عجب خواهش و ورزش فهم ایدوب
نه ایدوکن بلمز و استعداد ذاتیسی کلمات قدسیّهٔ اصحاب حالاتی
عقلله اذعان ایدوب لکن اول ذوق و حالت کندوده هنوز بالفعل
موجود اولمیوب کشور تن دیو نفس و صخر وهم و خیالك زیردستنده اولماغله

قوّهٔ متفکرهٔ جوان بخت روحی صیّاد معرفت وجویندهٔ حقیقت اولدوغن
کوروب تصوّر ایدرکه بوماهیکر معاینده امارت سیمای سلیمانی
وعلامت لهجهٔ کیانی واردر اما عجیبدرکه احوال واذواقدن دور
واهلندن مهجوردر دیو کشف حقایقده شبهه دن عری اولماز پس ناکهان
هدایت حق وعنایت فیّاض مطلق فریادرس اولوب برمرشد اکمله مصادف
اولدوغی کبی شبکهٔ استماع ایله اجرت صحبت ویریلن سمکهٔ معادفک
درونندن خاتم سلیمانی اولان نور جذبهٔ رحمانی لمعان ایدوب
انکشت ایقانه وضع اولنماغله تخت سلیمانی قلب وکشور قالب انسانیده
مستقر اولان دیو مقتضای نفسانیه فرار وروح سعادت بخت
ذی دولت مستقر کرسیّ هدایت اولوب وعفارتهٔ هوی وشهوتی
تیغ توحید ومحبّتله کشته ونابدید ایدوب جمیع حواس وقوی
وجوارح واعضا انوار لامعهٔ حبّ خدانک زیر حکمنده کمربستهٔ انقیاد
اولورلار ومتفکرهٔ صحیحه میان حواسدن سلیمان روحی تماشا ایتدکده
تاج اجتبایی باشنده ودواج ارتضایی دوشنده وخاتم حبّ خدایی
انکشت هدایتنده کوروب زیور عشق وذوق ایله کرسیّ دلده وسادهٔ
اطمینانه مستند اولوب قوای جسمانیّه نک پریلری وقوای روحانیّه نک
وحوش وطیوری دیوان شهودنده ال باغلایوب سلیمان روحک اشارتی
وآصف عقل معادک دلالتی اوزره خدمته قیام کوستروب مملکت تنک
سایهٔ عدلنده امن وامانده اولدوغن معاینه قلدقده سرادقات ملکوت
کشف واسرار جبروت آشکار اولور بنم روحم بو سوزلردن دخی کمسه اهل حال
اولماز ولکن مستمع اولان مستعدّیه تحصیل ذوق وحاله ترغیب در مثنوی

طفل جان از شیر شیطان بازکن	بعد از آنش با ملک انباز کن
تا تو تاریک وملول وتیرهٔ	دانکه با دیو لعین همشیرهٔ

چند هنکامه نهی برراه عام	کام جستی بر نیامد هیچ کام
روز بیشتر رفتست وبیکاهست روز	تو بجد برصید خلقانی هنوز
بس فرشته ودیو کشته عرضه دار	بهر تحریک عروق اختیار
میشود الهامها ووسوسه	اختیار وخیر وشرّت ده کسه
چونکه پردهٔ غیب برخیزد ز پیش	تو ببینی روی دلالان خویش
این زمان ما را وایشانرا عیان	در نکر بشناس از ظنّ نهان
فعل وقول آید کواهان ضمیر	زین دو بر باطن تو استدلال کیر
هین وهین ای راه رو بیکاه شد	آفتاب عمر سوی چاه شد
هین مکن فردا که فرداها کذشت	تا بکلّی مکذرد ایّام کشت
آن بکن که هست مختار نبی	آن مکن که کرد مجنون وصبی

در تفسیر ربّ هب لی ملکا پس ای شنوای آکاه ونفس وجاننه خیرخواه
اکر آفاقی واکر انفسی ملکت وحکومت وخلافت وسلطنتده بومقوله
بلا وآفت وفتنه وصعوبت اولدوغیچون سلیمان علیه السّلام جناب
ربّالانامدن ملک وسلطنت تمنّاسنه توجّه ایتدکده کمال ادب
رعایت ایدوب ازدیاد نعمت ایچون اوّلا ربّ اغفر لی دیوب بعده
وهب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی دیدوکی حق جلّ جلاله کلام ازلیسی ایله
اعلام ومغفرت رجاسنی طلب ملک اوزرنه تقدیم ایتدوکی افهام بیوردی
اکرچه ملکی طلب جملهٔ زلّاتدن ایسه دخی مسبوق بالمغفره اولورسه
عبد مستغفر اول زلّه ایله مؤاخذ اولمایوب باخصوص ملک موهوبی
مکر واستدراج وانوک امثالی عیوبدن عری اولوب رزق مطلق کبی کلدی
زیرا حلال رزق اولدیغی کبی حرام دخی رزق اولماغله عیوبدن بری
اولدوغی جهتدن کاه وسیلهٔ اجر وثواب وکاه سبب وبال وعقاب
اولدوغن تبیان وطلب ملکدن مقدّم طالب مغفرت اولیکوز دیو تعلیم وبیان بیوردی

ذیرا مظهر مغفرت ربّ غفور اولن مغفورلردن • هر کیمك الندە ملك
موهوب بولنسه اندن عدل و شفقتدن غیری شی ظهور ایتمدوکیچون
آفات ملك و مکنتدن مأمون • و تبعات سلطنتدن مصون اولور •
بو تقدیرجه اولا رتبهٔ ولایتك قدری • ثانیا فتنهٔ سلطنتك خطری •
بلنمك لازمدر • زیرا طریق حکومتده استقامت و شرع و سنّته موافقت
ایدرسه • بر سعادته مصادفه ایدرکه حدّ و غایتی یوقدر • و حکومتده
متابعت هوا ایله سقامت ایدرسه • بر شقاوته مبتلا اولورکه • ماوراسی کفردر
کما روی انّ عمر بن الخطّاب شیّع یوما جنازة فتقدّم رجل وصلّی علی الجنازة
فلمّا دفن المیّت وضع ذلك الرجل یده علی قبره • وقال اللهمّ ان عذّبته
فبحقّك لانّه قد عصاك • وان رحمته فانّه فقیر الی رحمتك • وطوبی لك
ایّها المیّت ان لم تكن امیرا او عریفا او كاتبا او عوانیا او جابیا •
فلمّا تكلّم هذه الكلمات غاب شخصه عن عیون النّاس • فامر عمر رضی الله عنه
بطلبه فطلب فلم یوجد • فقال عمر رض هذا الخضر علیه السّلام مثنوی

ای كه تو بندهٔ جهان محبوس جان • چند گویی خویش را خواجهٔ جهان
تخته بند ست آنكه تختش خوانده • صدر پنداری و بر در مانده
ملك را تو ملك غرب و شرق گیر • چون نمی ماند تو از برق گیر
مملكت كو می نماند جاودان • ای دلت خفته تو از خواب دان
مرد باش و سخرهٔ مردان مشو • رو سر خود گیر و سرگردان مشو
چیست دنیا از خدا غافل بدن • نی قماش و نقره و فرزند و زن

بو دخی علم شریفه نهان اولمیه كه • انبیاء عظام علیهم السّلامدن هر بری
بعض براهین و معجزاته تخصیص بیورلمشدر كه • نبی آخرده ظاهر اولمامشدر
لكن اول معجزات • مرایای وجود انبیاء آخرده • ظهور ایتمدوكی • حاشا
عدم استعداد و قابلیتدن اولمایوب • بلكه هر بر مظهرده ظهور ممكن •

وهر برنده لیاقت متمكن در • ولكن اقتضاء حكمت الهیه • زمانلرینه موافق
و امّتلرینك احوالنه مطابق • معجزاتك بعضنی بعضنه تخصیص بیورمشدر
پس سلیمان علیه السّلامك دخی لا ینبغی لاحد من بعدی • دعاسی • حاشا
بخل و ضنّت اولمایوب • بلكه لسانی مواهب ازلیه دن كندویه تخصیص
اولنان اعطایه موافق استدعا اولمغله • كندودن صكره هیچ كس انوك كبی
طالب ملك اولماسون دیو رجا ایلدی • زیرا ملك دنیایه میل ایله راغب اولن
لاجرم دفع رنج ذلّت • و رفع الم فقر و مسكنت ایله • آسایش و راحت ایچون
طالب اولور • یوخسه سلیمان كبی هم ملكی طلب ایدر • و هم ملكدن اصلا
تنعّم و تمتّع مراد ایتمیوب • حاصل كد یمینی اولان • ایكی پاره قرص شعیری
قنده مسكین بولورسه انكله یوب جالس مسكین مسكینا دیمك ایچون
هیچ احد ملك طلب ایلمز • پس سلیمانك طلب ملكی • اسباب تجبّر و تكبّر •
و آمیزش ارباب تفاخر و تبختردن نفسنی عصمت ایله • ملك سلیمانی
عادات مألوفهٔ ملوكدن عری ایتمك ایچون اولوب • سلطنتی نبوّتنه
برهان قوی • و دلیل جلی اولدوغندن غیری • هیچ احد ملك ایله
كندوی سلیمانه تشبیه • و تزویرنی انوك تحقیقنه تمویه ایله خطر فتنهٔ
ملكه دوشمیه • و جالب فتنه اولان ملك ایله مفتون اولمیه • خصوصا
ملك باقی یه مطّلع اولمیان بو ملك فانیدن آرزوی تمتّع قلمیه دیمكدر مثنوی

انبیا را كار عقبی اختیار • جاهلانرا كار دنیی اختیار
بر خیالی صلحشان و جنگشان • وز خیالی فخرشان و ننگشان
آن خیالاتی كه دام اولیاست • عكس مه رویان بستان خداست

ایمدی سلیمانك طلب ملك ایله • نفس و قلب و روحی ایچون او ذكه همت •
و رعیّت و مملكت ایچون غیری نیّتی اولدیغی ضمائر ارباب كشف و یقینه
آشكار اولدیكه • سلیمانك طلب ملك ایله نفسنه اولان نیّتی • صفات ردیه‌دن

تصفیه ایدی • زیرا حقیقت تصفیه اولدرکه اضطرادسز اختیاریله
نفسی شهوات حیوانیه • ومستلذات جسمانیه دن منع ایده • امتحان ایسه
مانع ودافع یوغیکن • نفسی هواسندن کچورمکدر • زیرا کمالیله ملکه
مالک اولمق اودرکه • طبیعت بشرده مرکوزه اولان دواعی نفسانیه
هر نه مقوله داعیه اقتضا ایدرسه • قوتدن فعله • ونیتدن عمله
کتورمکده اصلا بر مزاحم یوغیکن • وفلان مشتها آرزوی طبعمدر
اما نه چاره اله کتورمکه قدرت یوق • دیه جک حال یوغیکن • مع التملک
والقدره • مشتهیات جسمانیه • وشهوانیه • تهییج ایدوب • هوای
نفسک دخی غلیانی • وتوقانک فورانی حالنده • مشتهیاتک جملهسی
آماده ایکن • نفسی اندن دور • ومراضع ومشاربندن مهجور ایتمکدر •
حقا که بو رتبهٔ اسنایه اعتلا ایدن علو همت • سلیمان صفت •
وانبیا خصلتدن غیریکه میسردر • وبونک کبی مظهر الهی اولان
صمدیقک نفسی اکل وشربه محتاج ایکن • اغذیه دن انقطاع ایله مرده
جسد کبی میت اولسه • حضرت صمد وباقی بر وفق فلنحیینه حیوة طیبة
و برمبتغای قد افلح من زکیها • اول نفس زاکیه یی احیا قیلوب • دنیا و
علاقه سی قالمازه • وبر فحوای ونهی النفس عن الهوی فان الجنة هی المأوی
مقام اعلای دنوه ارتقا ایدر • وسلیمانک طلب ملک ایله قلبنه اولان
نیتی دنیا ومافیهایه قدرت کامله ومکنت شامله سی وار ایکن •
دنیانک محبتندن • وزینت ومزخرفات • وشهوات وامنیاتندن •
قلبنی تصفیه ایله • آخرته توجه تام ایدوب • اعراض کلی ایله نفسندن
اخراج ایلیه • حتی قلبنده زنگی ده اثر ماسوی قالمایوب • ورزش صفات
الهیه یه مرآت مجلی اوله • ورو حنه اولان نیتی بو ایدی که • روحنی
اخلاق الهیه ایله مزین ومحلی قیله • اخلاق حمیده حصولنه ایسه طریق

خلوص نیتله اولان علو همتدن غیریدکلدر • لکن همتک دخی کمال
تربیه سی مقاصد دنیویه یه بعدالوصول • مقاصد مزبوره یی حصول
مراتب اخرویه ایچون صرف ایله در • بشرط آنکه دنیایی الکتوردکدن
ترک ایده • اکرچه مقاصد دنیویه دخی همتک اثری در • فاما بعد
حصول القدره • ترک ایله • درجات علیهٔ اخرویه ایچون صرف ایتمک
هر کسه میسر اولمایوب • علو همت اخلاق الهیه دن اولدوغیچون •
حضرت خواجهٔ عالم صلی الله علیه وسلم • ان الله یحب معالی الامور
واشرافها ویکره سفسافها بیورمشدر • پس سلیمان علیه السلام دخی
دنیانک مراتب اقصاسنی انکچون طلب ایتدی که • معالیٔ اموره رغبت
وسفسافنی ترک ایله • متخلق باخلاق الله اولدوغی حالده • تربیهٔ همتیله
تجلیهٔ روح ایدوب • دنیایی عدم التفاتله استخدام ایلیه • ورعیته
نیتی احسان وافضال • واعطاء جاه ومال ایله • قلوب عبادی
تألیف ایدی • زیرا قلب انسانی لاجرم کندویه احسان ایدن محسنک
محبتنه مجبولدر • فلهذا سلیمان دخی مجرد عدلله اکتفا ایتمیوب استجلاب
قلوب ایچون احسانی دخی عدله ضم ایلدی • مع هذا قصد سلیمانی
خلقک انجق کندویه محبتی اولمایوب • بلکه خلیفهٔ حق اولدوغی جهتدن
رسوله محبت حقه محبت اولدوغیچوندر • کما قال صلی الله علیه وسلم •
من احبنی فقد احب الله • پس بر قلبده که حب خدا ورسول جمع اوله • اول قلب
محل ایماندر • وشویله که رعایا ایمانی بطریق الاحسان قبول ایتمزلرسه •
قهر وغلبه ایله قبول ایتدروب • صورت قهر سلیمانی ایله خلق جهان مظهر
لطف ربانی اوله لر • وطلب ملک ایله سلیمانک مملکت ایچون اولان نیتی •
دین حقی اقامت واظهار • وکلمهٔ توحیدی اعلا وآشکار • وظلمت کفری
ازاله ونابدید ایدوب • متاع دنیای بی قراری فی سبیل الله بذل ونثار

دولتا خرایه تبدیل وخیروا بقایی ایثار واختیار ایدی **مثنوی**

نکتهٔ لاینبغی میخوان بجان • سر من بعدی ز بخل او مدان
بلکه اندر ملک دیدا وصد خطر • مو بمو ملک جهان بد بیم سر
بیم سر با بیم سر با بیم دین • امتحانی نیست ما را مثل این
پا چنان قوت که او را بود هم • موج آن ملکش فرو می بست دم
چون بر و بنشست زین اندوه گرد • بر همه شاهان عالم رحم کرد
پس سلیمان همتی باید که او • بگذرد زین صد هزاران رنگ و بو

ایمدی مملکت پروری • وسلطنت گستری • نه مقوله امر جلیل • وحمل ثقیل ایدوکن بیلوب عهده سندن گلمکه حقدن عنایت دیلمک گرك • زیرا جمع خاطر ایله تفکر اولنسه • آفاقدن قطع نظر انفس اعتباریله • دخی پادشاهك وجودی ملك خاصی • وقلب ونفسی • وجوارح واعضاسی وحواس وقواسی • رعیت خاصه سی اولور • پس بر پادشاه که حواس وقواسی رعیتن متابع شریعت ایتمیه • جهان خلقنه اولان مراسم حقوقی نیجه رعایت ایده بیلور • صفات کمالیهٔ مزبوره ایله اتصاف ایسه • حق جل وعلادن محض لطف وعنایت • وتلو نبوت اولماغله • عند التحقیق حکومتدن اعظم برامر فخم یوقدر • کما قال صلی الله علیه وسلم • ان افضل عباد الله عند الله یوم القیامة امام عادل رفیق • وقال علیه السلام ما من احد افضل عند الله من امام ان قال صدق وان حکم عدل • یعنی روز جزاده عند الله قدر ومرتبه جهتندن افضل عباد الله قلبی رقیق • وخلقه رؤف وشفیق اولان سلطان عادلدرکه • قولنده صادق • وحکمی شرعه موافق اوله بیورمشلر • خصوصا حق جل وعلا امام عادله اطاعتی رسولنك وکندونك اطاعتی سلکنه منتظم قیلوب • اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم امریله • امر سلطانك اطاعتنی خلق جهانك اوزرینه واجب قیلمشدر •

کما قا

کما قال عمر الفاروق رضی الله عنه • السلطان ظل الله فی الارض • فاذا احسن فله الاجر • وعلیکم الشکر • وان اساء فعلیه الاصر • وعلیکم الصبر • اما اولی الامر اطلاقی • هوای نفسه موافق ده وحکمه لایق اولمایوب • بلکه امرده سلکنه منتظم اولدوغی رسولك شرعنه توافق درکه • اولی الامر تسمیه سی مسماسیه مطابق اوله • یوخسه طالحه صالح • وظالمه عادل تسمیه سندن نه حاصل • کما روی فان ابا بکر قد قال لما ولی الخلافة اطیعونی ما اطعت الله ورسوله فاذا عصیت فلا طاعة لی علیکم • وقال صلی الله علیه وسلم • احب الناس الی الله واقربهم منه مجلسا یوم القیمة امام عادل • وابغض الناس الی الله یوم القیمة واشدهم عذابا امام جائر • ایمدی ملکك بقاسی دین ایله • ودینك قوتی ملك عادل ایله در • فاما العقل رأس کل السعادة • وفقنجه عدله دخی عقل لازمدر • زیرا عدالت عقلك کمال قوتندندر • کمال عقل ایسه اشیایی کما هی کورمك • وحقایق بواطن اشیایی ادراك ایله • ظواهرینه غره وفریفته اولمامقدر • حقا که تدبر اولنسه • اگر پادشاهك خلقه جور واذیتی دنیا ایچون ایسه • عقل دراك • وادراك پاکله • نظر ایتسونکه • تحصیل دنیادن تمناسی نه در • اگر جمع مزخرفات دنیادن مقصودی • انواع اطعمهٔ نفیسه ایله تنعم نفسانی ایسه • عقله بیلمك لابدر که • نفسك بو تمناسی فاسددر • زیرا مجرد اکل وشربه حرص وشره طباع بهایمدندر • واگر دنیادن مأمولی تزین وتجمل اولوب • البسهٔ گونا گون ایله عرض کالای بها ایسه • بو خود رجاله سزا اولمایوب • اطلس ودیباء رنگارنگ • وخارا وسراسر وسرنك ایله آرایشه رغبت کردار نسواندندر • واگر دنیادن مطلوبی جهاد فی سبیل الله اولمایوب • مجرد هیجان غضب ایله • خلاف شرع وسنت • دیلدوکندن اخذ انتقامه بذل قدرت ایسه • بو دخی صفات ذمیمه دن صورت آدمیده طبیعت شیر وپلنکدر • زیرا غضب وحدت صفت سبعیتدر

واكر دنیادن مقصودی حبّ ریاست اولوب عامّهٔ انام خدمته قیام
ومثول تمام ایله قارشوسنده ال باغلایوب عبید وخدّام اولملریسه
بودخی تأمّل اولنسه صورت عقلده جهلدر زیرا عاقل اثناء تدبّرده
لاجرم تعقّل ایدرکه عبودیّت اداءت ایدنلرک اداء مراسم خدماتی
مطلقا کندویه اولمایوب بلکه هربری مقتضیات بطون وفروج
وشهواتنه خدّام اولوب امنیّات نفسانیّه لری حصولیچون کندویی وسیله
ایتمشلردر وتواضعلری کندو شهوتلرینه اولوب خضوع وخشوعلری
پادشاه ایچون دکلدر وبوکا دلالت واضحه دکلمیدرکه برپادشاهک
سلطنتی حال حیاتنده خلع ایله آخره منتقل وارباب حکومتدن برینه عزل
ایله نکبت تطرّق ایدوب متذلّل اولسه خدمتنده عرضه داشت خلوص
وطویّت ایدن خدّام وغلمان پراکنده وپریشان اولوب دولت وعزّتی
قنده کوررلرسه خدمتنه مسارعت وطرح انداخته ذی بساط خداع مطاوعت
ایله یوزینه کولرلر حقّا که دیدهٔ حقیقت بیننده بونلرک جمله سی خدمت
اولمایوب سخره وریشخند ایدوکی متبیّن اولماغله عاقل حقیقت حالدن
جاهل ومکر وفریب خلقدن غافل اولمایوب الندهٔ امانت اولان ملکه
خیانت ایتمز بلکه عدالته عزیمت وشرع وسنّته موافقت وحکمده استقامت ایله
حصول سعادت دنیا وآخرته بذل همّت وحقدن استدعای توفیق وعنایت ایدرم

هین بملک نوبتی شادی مکن • ای تو بستهٔ نوبت آزادی مکن
زابتدای کار آخر را ببین • تا نباشی تو پشیمان یوم دین
چند حرف طمطراق کاروبار • کاروبار خود ببین وشرم دار
اطلس عمرت بمقراض شهود • پاره پاره برد خیاط غرور
نازنین یاری که بعد از مرگ تو • رشتهٔ یاری او گردد سه تو
گفت دنیا لهو ولعبست وشما • کودکید وراست فرماید خدا

خلق اطفالند جز مرد خدا • نیست بالغ جز رهیده از هوا
مال را کز بهر دین باشی حمول • نعم مال الصالح خواندش رسول

ایمدی عاقله کمال بغیت اولدرکه منکوب حکم شهوت ومغلوب حبّ دنیا
اولمایوب کندویه ودیعت قیلنن ملک وسلطنت مملوک خدا ایدوکن بیلوب
مراسم حفظ امانته رعایت ایلیه لحاصل ای سلطان عاقل وخاقان عادل

بیت

اندرین شهر حوادث میر اوست • در ممالک مالک تدبیر اوست

وفقنجه اول احدی الذات وسرمدی الصفات مالک الملک والملکوت
ذوالقدرة والجبروت حوادث ممکناتده میر حکومات وممالک مکوناتده
مالک تدبیرات اولوب کیف شاء وکما یشاء مصنوعاتی اولان کائناتده
ایجادا واعداما وابقاء وافناء نافذ اولان انوک حکم ومشیّتندن
غیری دکلدر دیلدوکنه عزّت ودیلدوکنه ذلّت ویروب ضدّ وندّدن
منزّه وشریک ووزیردن مقدّس برپادشاه پروردکار وداداد
کرده کار مختاردر ملک ایسه مملکتدن ومالک تامّ القدرتدن
عبارت اولوب جملهٔ کائنات مملوک خالق ارض وسما واندر برملک
قدّوس وسلام واهب الماهیاتدرکه فی ذاته وصفاته جمیع موجوداتدن
مستغنی اولوب هربرموجود اکر ذاتا واکر صفاتا اکر وجودا واکر بقاء
اول واجب الذات وموجب الانیّاته من کلّ الوجوه فقیر ومحتاجلر اولوب
مالک مطلق انجق حقدر کما قال تعالی قل اللّهم مالک الملک تؤتی الملک من تشاء
وتنزع الملک ممّن تشاء وتعزّ من تشاء وتذلّ من تشاء بیدک الخیر انّک علی کلّ شئ قدیر

نظم

اوّل وآخر بوجود وحیات • هست کن ونیست کن کائنات
کیست درین دستکه دیرپای • کو لمن الملک زند جز خدای

وبو آیت کریمه ده ملکده اولان الف لام استغراق جنس ایچون اولماغله
جمیع ممالک ظاهره وباطنه ودنیویّه واخرویّه یی شامل اولوب

ملكِ اصطفا واجتبا وخلافت وخلّت وآيات ومعجزات ورسالت ونبوّتی
انبیا ورسله تخصیص بیورمغله کسوهٔ سلطنتِ معجزات ایله سفرهٔ انبیا
خلعت پوش ایدوب عزّت ملك نبوّت ورسالت ایله قبضهٔ قدرتلرنه
جبابرهٔ زمین مقهور ومدمّر اولدیلر وورثهٔ حقیقتلری اولان
اولیاءِ اصفیایه دخی ملكِ ذوق وعرفان ومشاهده وعیان
واستقامت واطمینان وصدق واخلاص وایقان احسان ایدوب
انس شوق وعشقله معزّز ومکرّم اولدیلر وسلطنت صوریّهیی دخی
سلاطین جهانه اعطا ایدوب هربرینك استقامت وسقامتلرین
امتحان بیوردی که هربری کردارنه کوره مجازات ومکافات کوره ایمدی
ملك وملکوت خدای بیچونك اولوب اول غنیّ مطلقه محتاج ابدی
وفقیر سرمدی اولن عبد حقیر هرشیدن مستغنی اولمایوب اکرچه بعض
خواصّ اصفیا مجموع ماسوادن مستغنیلردر ولکن جمیع مکوّنات
انلاره محتاج اولمق تصوّر اولنمایوب اکثر اشیا انلردن مستغنیلردر
فامّا استغنا اشیانك چونکه بعضنده اعتبار اولنمشدر پس بعض مما
عبد ایچون نوع مّا مالکیت تصوّری محال دکلدر یعنی عباد اللّهدن
مستعدّ ملکیّت شول عباد احرار وبندهٔ مختاردرکه مالك الملك
ورب العباده کمال الطاعت وانقیادی حسبیله تؤتی الملك من تشاء
خلعتیله سرافراز اولوب مملکت حق ورعیّت ممالکه من حیث الخلافه
مالك ممتاز اولور ومغلوب شهوت ومنکوب طبیعت اولمدوغی
جهتدن حضرت حق تاج ابتهاج وتعزّ من تشا ایله سر سعادتنی متوّج
قیلوب ماسوادن اولان استغنای تاملرینه استغنای حق دخی
ملحق اولماغله من حیث قرب الفرائض اول عبد اخصّی جملهدن مستغنی
وخلق جهانی اکا محتاج ودعاخوان ایدرکه سلطنت مزبوره رتبهٔ اسنای

رسل وانبیادر زیرا انبیاءِ عظام ورسل کرام علیهم السلام هدادهٔ حقدن
غیردن مستغنیلر اولوب هر احد استفاضهٔ هدایتده انلاره محتاجلردر
وجملهسنك ممتاز وسرافرازی سلطان الانبیا وخاتم الرسل محمد مصطفی علیه
من صلوات الله الاوفی اولوب سائر رسل وانبیا اولمستند وسادهٔ اصطفانك

الا ای مقصد اسنی تودار قربا ودنی • همه دردندو توصاحب صفا فندو

فاذا کان کذلك ورثهٔ ولایة احمدیه اولان اولیاءِ اصفیا دخی مظاهر
واشوقاه الی لقاءِ اخوانی اولدقلری جهتدن شیرخوردکان پستان
اخوانیّت اولوب اول تخت نشین ملك رسالتك عتبهٔ علیهٔ عرش پهناسی
شریعت شریفه وسدّهٔ سدره فرسای سنّت منیفهلرنه ملازمت ایله
نغمه سرایان مجلس وراثت سنیّه اولوب دست قابلیتلرنه منصب ارشاد
طریقت وقامت استقامتلرنه خلعت نورطلعت خلافت احسان بیورلمغله
خاصّةً سالکان طریقت وطالبان حقیقتی حضیض درکات ناسوتدن
اوج درجات ملکوته ترفیع وهدایت ایچون وجه ارض انسانییه مالك
وکندولرك غیردن استرشاده عدم احتیاجلریله نائل رتبهٔ سلطنت
باطنه اولدیلر وملك مزبور ملکنده شریکی ولمیان اول مالك الملك
بی مثال وذو الجلال والجمالك محض عنایت وافضالیدرکه اول عباد اصفیا
صفات مزبوره اتصافیله حقه تقرّبده ملکدن اقرب واتمّ وملوك
آفاقیدن اشرف واکرم اولمشلردر منقولدرکه اولیاءِ موصوفهٔ
قربتانتمادن برینك ملوکدن بری زیارتنه واروب ای عزیز رهنما
بندن هر نه تمنّا کز وار ایسه انها قیلکه حصولنه بذل همّت بی همتا اوله
عرض خلوص ومحبّت قیلدی اول ولی مکمّل ایتدی ای ملكِ مخلص دل
بو تکلیف نه جهتدن ایجاب ایدرکه بزم ایکی بندهٔ افکندهٔ فرمانبردهمز
واردرکه سز انلرك فرمان بریسز اول شهریار مملکت دخی سرّ غفلتدن

ای کوشه نشین عزلت بن خود مملکتمده هیچ کسک محکوم حکومتی دکلم •
انلار کیملردر که بن انلاره اطاعت قیلم • عارف کامل ایتدی • بری حرص
و بری هوادر که • بز انلارک مالک اغلبی • و سن مملوک مغلوبی
اولمش سن بیوردی • عارفان آکاهدن بری انکچون دیمشدر

ای بیخبران مصلحت کار دانست • جامی بکف آرید که عالم کذا نست
هر کو قدحی خورد ازین خم دل افروز • سلطان زمینست و سلیمان زمانست

ایمدی ای طالب اسرار الهی اولان • داور ملکت پناهی عطیهٔ ربانی اولان
نعم فراوان سبحانی اصفا بیورلدیسه ضمیر مرآت نمایه هویدا اوله که •
تفسیر بغوی ده قتاده و ابن عباسدن مرویدر که • اول سلطان اقلیم
بر و بحر عرب و عجم • شهنشاه هژده هزار عالم صلی الله علیه و سلم • فتح
مکهٔ مکرمه ایله مغتنم اولدقلرنده • بارکاه قاضی الحاجاته مناجات
اجابت آیات قیلوب • ملک فارس ایله مملکت روم • داخل قبضهٔ امت مرحومه
اولمق استدعا ایتمکله • اجابت ایله مبشر اولدوغن خبر ویردکده •
فرقهٔ منافقین ایله زمرهٔ یهود سقرمکین استبعاد ایدوب ایتدیلر •
هیهات هیهات محمد فتح مکه و مدینه ایله اکتفا ایتمیوب ممالک روم و فارس ایله
دخی امتنی اطماع ایدر • انلارک خود قوت و قدرتلری بونلاری
مملکتلرنه وارمقدن منع ایدر دیو ضمائر بدنهادلرینه موافق • نیچه
کفت و شنید نالایق ایتدیلر • فاما اول کشورکشای سرادقات علیین
حبیب رب العالمین • فتح مکه و سائر بلادی استدعالری • حاشا حب
کهنه عروس دنیا اولمایوب • بلکه وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی •
وحی الهی یه مطابق ایدی • نته کم مثنوی مولانا خداوندکار بو وجهله املا بیورمشلر

جهد پیغامبر بفتح مکه هم • کی بود در حب دنیا متهم
انکه او از مخزن هفت آسمان • چشم و دل بربست روز امتحان

چونکه مخزنهای افلاک و عقول • چون خسی آمد بر چشم رسول
پس چه باشد مکه و شام و عراق • که نماید او نبرد و اشتیاق
کو قیاس از جهل و حرص خود کند • آن کمان بر روی ضمیر بد کند
کر نبودی کوشش احمد تو هم • می پرستیدی چو اجدادت صنم
او سرت وا رست از سجدهٔ بتان • تا بدانی حق او بر امتان
صد هزاران آفرین بر جان او • بر قدوم و دور فرزندان او

خلاصهٔ مقال قرین حال • حامل وحی رب العالمین • اعنی جبریل امین •
آسمان بریندن نازل بزمین اولوب • خزانهٔ جبروتده مکنون اولان
کلام ازلی لاهوتی که • قل اللهم مالک الملک آیتیدر • لسان ملکوتی ایله •
سمع همایون رسالت مشحون نبویه ابلاغ ایدوب • ممالک روم و عجم •
و بلدان شرق و غرب عالم • داخل قبضهٔ تسخیر امت ظفر توأملری اولجغن •
مژده رسان پیشکاه سید عالم اولمغله • حضرت مقدس نبوی دخی •
وحی منزلی قراءت • و اصحاب صفا سریره تبلیغ رسالت ایله بشارت بیوردی •
و بعد مرور الازمان • اول خورشید آسمان شهود و عیان اولان •
نبی آخر الزمان علیه صلوات الله الرحمانک شهباز روح اقدس لامکان
پرواز وحدت آشیانلری اجنحهٔ انوار جذبهٔ احدیت هستی سوز ایله •
تنکنای تراکیب عنصریه دن صحرای پهنای غیب هویته جولان • و صدف
در فرید رسالت اولان جسد اطهر پاک طینتلری • صندوقچهٔ خاکده نهان
و آفتاب جماللری چشم جهانیاندن پنهان اولدقده • نصکره من حیث الوراثة الکمالیة
چهار یار کزین رضوان الله علیهم اجمعین ده • خلافت ظاهره و باطنه کری
اجتماع ایتمکله • هر بری تیار بحار اقوال و افعال و احوال مصطفویه دن
اغتراف میاه وجدان ایدوب • آتش مجاهده ده نفسلرین کداخته • و مصقله
نور ایمان و هدایت ایله • مرایای دللرین زنک حب ماسوادن صقال و پرداخته

قیلوب تشریف خلعت خلافتله پیرواثر محمدی اولدیلر و دریای لاینتناهی
حبّ ذاتی تلاطم انوار صفاتندن اصداف مجامده ومشاهده لرنه
درج ایتدوکی درر بواهر احوالی ساحهٔ سواحل گفتاره ترشیح
وجواهر زواهر افعالی عیون مشاهدهٔ ابراره توضیح قیلدیلرکه
مستفتحان ابواب شریعت ومستکشفان اسرار حقیقت بقدر قابلیات
مستهدی اولوب مانع کربات اولان کدوراتی سنن سنیّه لرنه متابعت ایله
ازاله قیلوب نائل سعادت ابدی اولدیلر وبعد ازین مشارب ومراتب
امّت اجابت مختلفه اولدوغی جهتدن ولایت باطنه لری
اصحاب قربانه میسّر وخلافت ظاهره لری بحسب الاستعداد اولوالامر
اولان علماء عظام وسلاطین اسلام ذوی الاحترامه مقدّر اولدوغی مسوّی

شد نیاز سالکان کرینکری	شعلهای کوهر پیغامبری
زین سبب فرموده ایزد والضّحی	والضّحی نور ضمیر مصطفا
چشم احمد بر ابوبکری زده	او زیک تصدیق صدّیق آمده
چون ابوبکر آیت توفیق شد	با چنان شه صاحب وصدّیق شد
کو ابوبکر تقی را تو ببین	شد ز صدّیقی امیر المؤمنین

فصل ثانی در ذکر خلافت ابوبکر صدّیق رضی الله عنه

ضمیر خورشید انواره بدیدار اولدیکه صدّیق صدّیق رسول مختار
محرم حرم اعلان واسرار ثانی اثنین اذ هما فی الغار خلیفهٔ اولای
حبیب دادار افضل واولای مهاجرین وانصار ابوبکر صدّیق رضی الله عنهدر
اسم شریفلری عبدالله بن ابی قحافه در قال صلّی الله علیه وسلّم
من اراد ان ینظر الی عتیق من النّار فلینظر الی ابی بکر وقال علیه السّلام
یا ابا بکر ابشر انّ الله تعالی تجلّی للخلق عامّةً ولك تجلّی خاصّةً
پس رجالدن ابتدا اسلام ایله شرفیاب اولان ابوبکر صدّیقدر

ومعراج رسولی تصدیقده ایدنک اوّلی ونفسنی رسوله فدا قیلهنک
اوّلی واصحابدن داخل جنّت اولانک اوّلی ومستند وسادهٔ خلافت
اولانک اوّلی اولوب رسول اکرم صلّی الله علیه وسلّم ابوبکر صدّیقی
صفت رأفت وشفقتده میکائیل واسرافیل وابراهیم خلیل علیهم
صلوات الله الجمیله تشبیه بیوروب صدّیقده بتمش ایکی صفات حمیده
اجتماع ایتمشدرکه اصحابدن برنده مجتمع اولمامشدر واولا صدّیق
تلو درجهٔ نبوّت اولوب فاولئك الّذین انعم الله علیهم من النّبیّین
والصّدّیقین آیت کریمه سی افضلیّت صدّیقه شهادت جلیّه در
روات اخباردن مرویدرکه حضرت خاتم نبوّت علیه افضل التّحیّة
دار فنادن سرای بقایه رحلت ایتدکدن صکره اعراب بادیهٔ شقاوت
طینت لباس جهل وحماقت ایله متلبّس وادناس تردّد وردّت ایله
متدنّس اولوب رقبهٔ انقیادلری ربقهٔ اطاعت شریعتدن نکول
ومطیّهٔ اتّحادلری طریق مستقیم سنّتدن عدول ایله متوجّه راه
چپ اندازِ تفرقه وضلالت اولوب صحابهٔ کرامك اشراف وکباری
بو کاردن ناهمواردن پریشان خاطر اولوب ماتم دینه مداومت ایچون
کوشهٔ خلوتی اختیار ایتدیلر قرین حال ابوبکر صدّیق توفیق رفیق
اصحاب کزین رضی الله عنهم اجمعینی مشورت ایچون دعوت ومنبر رسول
علیه التّحیّة صعود ایدوب زبان فصاحت تبیانی خطبهٔ بلاغت
بیان ایله درّ کوشوار خلان اولمغه لایق انواع نصایح ومواعظ نصکرهٔ
بیوردیلرکه ای اخوان صفا واصحاب محمّد المصطفی جماعت اعراب بادیه
آداب دین ایله مؤدّب وتهذیب اخلاق ایله مهذّب اولمایوب واغنام
وانعام سوائمدن استخراج زکات ایچون کوندریلن عمّاله اداء زکاتدن
امتناع علی عدم اطاعت وامر خدایه مخالفتلری معلوم کز اولمشدر

وحضرت مقدس نبوی • تقویت دین مبینی جمله مزك رقبهٔ معاونتنده در عهده
بیورب برز دخی عهدی قبول ایتمکله تأکید عهد ایچون • واوفوا بالعهد
ان العهد کان مسئولا • قول کریمی نزول ایتمشدر • پس شمدیکی حالده ارکان
اسلامدن اولن امر زکاتی تعطیل ایدن فرقه یه احکام دین ایچون •
رأی وتدبیر کوزنه ایسه تبیین قیلکوز دیدی • صحابهٔ کزین دخی مقاتلده
نوعا عدم جواز ملاحظه سیله جوابده تردد وتوقف ایتدیلر • بالاخره
تأخیری تجویز ایله اعتذار ایدوب • ای کزیدهٔ اخیا دبرخود درد فراق
رحلت رسولدن بربلوك شکسته دللرز • جماعت اعراب بی انقیاد کسه
کثرت سوادی محاط علم شریفکزدر • جائزکه آتش فتنه لری • باعث انواع
رخنه اوله دیدیلر • ابوبکر صدیق ایتدی • ای اخوان واخدان بوتدبیرده
جمله کوز متحد میدر • یوخسه بعضکز عدم وفاقده میدر • ایمدی دین مبینك
عهد محمدی ده ظهیر ومعینی اولان • قادر بیچون حقیچون • اولناصر ومعینك
عون ونصرتی شمدی دخی پرتو انداز انوار عنایت اولمق مقرر اولوب •
بر مصداق کریمهٔ کم من فئة قلیلة غلبت فئة کثیرة • غلبه ونصرت کثرت
سواده کوره اولمایوب • بلکه قوت وقدرت حقکدر • اکر سز بکا بو بابده
یار ووفادار اولمازسه کز • بنم یالکز وقفادارم • عون خدای واهب الاقتداردن •
شکر وثنا جناب خالق ارض وسمایه که • جماعت طاغیه نك کثرت سوادندن
ذره قدر تزلزل وکدرم یوقدر • بعون الله تعالی عزیمتم بونلك اوزرنه درکه •
فرد وتنها انلر ایله مقاومتدن روکردان اولمیام • یا بودر که انلره باذن الله
غالب اولام • یا خود فی سبیل الله مقتول • وعند الرسول اجتهاد ملمقبول
اولام دیو ختم کلام ایلدی • اصحاب کرامك دخی جمله سی علی الاتفاق
بو مهمك قیامنه اهتمام • وبو امرك اتمامنه • شیر دلیر بیشه زار دلاوری •
هزبر کوهسار دمار آوری • میدان وغانك فریدی • خالد بن ولید اختیار •

وسپهسالار ایتدیلر • وابوبکر صدیق • خالد بن ولیدك مراسم تشییعنی
رعایت • وبنجه نصیحت ایدوب • یا خالد احرص الموت توهب لك الحیوة •
وصیتیله وداع ایتدیلر • یعنی یا خالد موته حریص اولکه حیات بولسن •
شجاع دلیر اولکه معرکه دن سلامت ایلده ونرسن بیوردیلر • خالد بن ولید
دخی نصیحت صدیقی در کوشوار قبول ایدوب • عون حقه توکل •
وینصرك الله نصرا عزیزا • قول کریمنه توسل ایله عزیمت ایدوب • فرقهٔ عنده
عصیان اندیشه یه ملاقات ایتدکده • وان جندنا لهم الغالبون •
کریمه سنك خورشید عون وعنایتی • زمرهٔ جلیلهٔ مؤمنینك جباه صلاح بتلرینه
پرتو انداز مهابت اولمغله • منصور ومظفر اولوب • وفق مرام ایله رجعت
ایتدیلر • پس سلاطین جهانه حصه بوددکه • برنسنه که سبب اختلال
ارکان شرع وسنت • وباعث اعتلال بنیان دین ودولت اوله • شجاعت
وشهامت ایله انوك دفع وازالسنه صرف همت ایدوب • توانی وتکاسل •
وتهاون وتغافله رخصت ویرمیوب • جناب حقدن تمشیت طراوت دین
ودولت ایچون • مستمد عون وعنایت اوله • حقا که همت علیهٔ صدیقی
اولمیوب • اقامت رکن زکات متروکه قالیدی • الی هذا الحین صلاح قرین
اولمازدی • واول عنرهٔ باغیه دخی عهد شکسته اولیا کردی • وادی بوادی
عصیانده کم کشته اولمازلردی • فلهذا ابوبکر صدیق دخی • مراسم حقوق
شکر وسپاسی رعایتدن صکره • اصحاب صفایه نصیحت ایدوب • نقض عهدك
شآمتنی بیان ایچون • ثلث من کن فیه کن علیه البغی والمکر والنکث •
کلمات حکمت غایاتی افاده بیوروب • وزیادهٔ استفاده ایچون کلام ربانی ایله
استشهاد ایدوب بیوردیلرکه • وقد قال تعالی انما بغیکم علی انفسکم •
وقال ولا یحیق المکر السیئ الا باهله • وقال تع فمن نکث فانما ینکث علی نفسه •
حاصل مفهوم اوچ کاردنا هموار واردرکه • هر کیم انلر ایله درکار اولسه •

مضرات وتبعاتی کندویه راجع اولور وبری بودرکه هرکیم باغی وجواد اولسه
اکر دنیاده واکر آخرتده خلقه ایتدوکی جود واذیتک جزا وعقوبتن کورمک
مقرردر وبری بودرکه هرکیم مکار وخدعه کار اولسه وضع ایتدوکی
شبکهٔ خدعه ودام مکره کندوسی کرفتار اولور وبری بودرکه
هرکیم عقد ایتدوکی رشتهٔ عهدی شکست ایتسه شآمتی کندویه
رجوع ایدر پس بو آیات بینه دلالات واضحه درکه ثلثهٔ مزبوره
اقبح احوال وافضح خصالدن اولوب صفات مزبوره ایله موصوفه
اولانلرک لاجرم سینه سی مطعن ناوک حوادث ومصایب ودیده سی
هدف تیر نوائب اولور وراه امن وسلامت بسته وابواب بلا ومحنت کشاده
اولمغله هرجانبدن اعداسی حرکت واحبا واصدقاسی مباعدت ومجانبت
ایتمکله عاجلده انواع لوم وندامت وآجلده اصناف عذاب وعقوبته
مصادف اولور ایمدی توفیق حقه نائل ومحاسن افعاله مائل اولن
ملک عاقل اخلاق ردیه دن اجتناب وخصال پسندیده ایله اتصافه
سعی واهتمام وجد تمام ایدر زهری روایت ایدرکه جمهور صحابه
ابوبکر صدیقه بیعت ایتدکلرنده منبره صعود واثنای خطبه ده
بو کلمات بدیعه ورود ایدوب بیوردیلرکه والله ما کنت حریصا
علی الامارة یوما ولیلة قط ولا کنت فیها راغبا ولا سألتها الله قط
فی سر ولا علانیة ومالی فی الامارة من راحة یعنی ای اصحاب رسالت مآب
حضرت رب وهابه قسم ایدرمکه هرکز امارته حریص اولمادم وآنات
وساعات لیالی وایامده قلبمه خطور ایتمدی ودرونمده رغبت
قویمادی وسرا وعلانیة حقدن استدعای امارت ایتمدم حال آنکه
بکا امارتدن راحت یوقدر بیوردی حصه پس حق جل وعلانک
بر عبد مقبول وقابلی کمال صدقه نائل ومحل تمکینه واصل اولسه

امر حقه مترقب اولوب هرنه صادر اولورسه دائم ورضا کندویه مقام
اولوب فرمان اولورسه امیر امر اولورسه فقیر اولور خود رای
اولماز رضا کندوده اختیار قومز بلکه صدق ایله اتصافده
پیرو صدیق ودر دریای تحقیق اولور نظم

دامن همت صدیقان کیر	درره خدمت صدیقان میر
بوکه برجان توخاکی زقصود	از صفای دلشان ریزد نور

نتیجهٔ کلام ابوبکر صدیقک مدت خلافتلری علی اشهر الاقوال
ایکی ییل واوچ آی ایدن بش کون اکسک اولوب سن شریفلری آلتمش اوچ
سنه یه بالغ اولدقده اصح روایت اوزره هجرت نبویه نک اون اوچنجی
تاریخنده جمادی الآخره دن سکز کون بقیه قالدقده لیلهٔ جمعه ده
بین المغرب والعشا ویاخود یوم الاثنین ده رحمت آباد رضوانه خرامان
اولوب روضهٔ مطهره ده جنب رسول علیه السلامده مدفون اولدیلر
رضی الله عنه وامر خلافتی عمر الفاروق رضی الله عنه یه وصیت بیوردیلر
کما روی لما حضر ابا بکر الوفاة دعا عثمان بن عفان رضی الله عنه
وقال اکتب بسم الله الرحمن الرحیم هذا ما عهد ابوبکر فی آخر عهده
بالدنیا خارجا منها وعند اول عهده بالآخرة داخلا فیها حیث
یؤمن الکافر ویوقن الفاجر ویصدق الکاذب انی استخلفت بعدی
عمر بن الخطاب فاسمعوا واطیعوا فانی لم آل الله ورسوله ودینه ونفسی
وایاکم الا خیرا فان عدل فذلک ظنی به وعلمی فیه وان بدل فلکل امرئ
ما اکتسب والخیر اردت ولا علم لی بالغیب وسیعلم الذین ظلموا
ای منقلب ینقلبون والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

در ذکر خلافت امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه

اعدل اجلهٔ اصحاب اکمل ادلهٔ طریق صواب زینت افزای منبر ومحراب

امير المؤمنين عمر بن الخطّاب رضي الله عنهك رتبهٔ عليه لرى شوندن
معلوم اولا كه حضرت سيّد الانام عليه الصّلوة والسّلام اللّهمّ
اعزّ الاسلام بعمر بن الخطّاب ديو دركاه مجيب الدّعواته جبين ساى
مناجات اولدقده پيك ربّ العالمين جبريل امين پركشاى خلوتكاه
سيّد المرسلين اولوب ايتدى اى زبدهٔ اكوان وعمدهٔ جهان عمر بن الخطّابك
شرفياب ايمان اولماسيچون قيلدوغكز دعاء قبول اقترانه ملائكهٔ
هفت آسمانڭ آمين آمين ايله نالهكنان اولوب نشّابهٔ دعاكز نشانهٔ اجابته
اصابت وعمر قدم هدايت وعتبهٔ رسالتكره فرسوده روى ضراعت
اولمغه عزيمت قيلدى ديو مژده رسان اولدوغى حالده عمر دخى جمع شمع
محمّدى اولان فرقهٔ مؤمنين موحّدينى تفرقه نيّتى ايله مساعدت ايدوب
حلقه جنبان باب البيت نبوّت اولدقده حضرت رسول كرايم خصال
سعادت واقبال لذّت بالذّات استقبال ايدوب عمرى حمايل بند شمشير
كوردكده تبسّم ايله مرحبا بك يا عمر ديوب باذوى نبوّت قوّتيله ميانڭ عمرى
در آغوش ودواج ديباج توحيد وايمان ايله خلعت پوش ايتمكله عمر هدايت
فرجام فرسوده خاك قدم پاك عرش ساى سيّد الانام اولوب
خلوص تمام ايله اشهد ان لا اله الّا الله واشهد انّ محمّدًا رسول الله
ديدى پس نور ظلمت سوز كلمهٔ توحيد وايمان شمع دل افروز زبان عمردن
لمعان ايتدوكى اصحاب فخر جهانه نمايان اولدقده غلغلهٔ تكبير ايله
زمزمه پرداز تبشير اولارق هر برى كلوب دست ودوالفت ايله مصافحه
وساعد جذبهٔ عشق ومحبّت ايله معانقه ايدوب مجلس نشين انس
حضرت خاتم النّبيّين اولان عدد صحابهٔ كزين واصل اربعين اولدى
وقامت موزون هدايت مقرون عمر حلّهٔ جليلهٔ تقويت دين مبينله بهره ور
وقواعد اسلام متين ومحكم اولوب يا ايّها النّبىّ حسبك الله ومن اتّبعك من المؤمنين

آيت كريمه سيله تبيين متانت دين بيورلدى الحاصل حضرت خواجهٔ عالم
صلّى الله عليه وسلّم فضيلت عمره احاديث كثيره ايله شهادت بيوروب
لو كان بعدى نبىّ لكان عمر حديث شريفى مشهور علماء عالمدر
وكرامات عمر حدّ وحسابدن افزون اولوب جملهدن برى بودركه
قيصر رومدن بر ايلچى كلوب داخل دار خلافت اولدقده اهل مدينهيه
سراى خليفه قنده در ديو سؤال ايلدى مدينه خلقى دخى خليفهٔ اسلامڭ
قياصره وكياسره كبى سرايى يوقدر زيرا عمارت ظاهره بنيادندن رغبت
ايتميوب بلكه بر فحواى ان طهّرا بيتى للطّائفين تشييد قصر مشيد
قلب رشيده اهتمام ايدوب قصر وسرايى نور ايمانله جان روشناسيدر
اكرچه آوازهٔ جلالت حكومتى ولوله انداز اقطار ولايات اولمشدر
ولكن صورت فقرى اختيار وحقيقت فقر ايله افتخار ايدوب مسكنى
كوشهٔ حجرهٔ قناعت ومسكنتدر ديدكلرنده رسول قيصر روم
رؤيت ديدار عمره مشتاق اولوب لكن شهر ايچنده بولمايوب قنده ايدوكن
استفسارده ايكن بر زن عربى اول مرد غريبه طلبكار عمر اولدوغن
بيلوب استدوكك سلطان دنيا ودين اشته نخل خرما سايهسنده
فرسوده زمين اولوب طورر ديو دلالت ايتمكله رسول قيصر اول نخل خرمايه
مساعدت ايدوب ظلّ ظليل خدايى سايهٔ خرماده خفته كوردكده
جلالت شاننده ايلرو وارمغه زهرهسى اولمايوب اوزاقدن طوردى
وهيبت قمر طلعت عمردن لرزان وهراسان اولدى مع هذا قلبنه
بر عجب حالت كلوب مهر ومحبّت ايله خوف وخشيت اضداددن ايكن
دروننده مجتمع كوردى وكمال حيرتندن ايتدى بكا خود هيچ
بر پادشاهدن بو دهشت كلمامشكن بو مرد خفتهنڭ هيبتى عقل وهوشمى
الوب هفت انداممه لرزه دوشدى ديوب نيچه زمان دم بسته قالدى مسوى

هیبت حقست این از خلق نیست • هیبت این مرد صاحب دلق نیست
هر که ترسد از حق و تقوی گزید • ترسد از وی جن و انس و هر که دید

در فتوحات امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه

راهنمای طالبان اجر و ثواب • عمر بن الخطاب رضی الله عنهک • عهد خلافتلرنده
فتح اولنان ممالک و امصارده • اخبار سیر و اخباردن کوشوار اولن •
اشهر گفتار دُرّ شهوار بودرکه • تاریخ هجرتک اون دردنجی سنه سنده
لیالی رمضانده • جماعت ایله اداء صلوة تراویحی تقریر • و مساجد شریفه‌یی
قنادیل و مصابیح ایله تنویر ایدوب • دمشق فتح اولندی • و قیصر عسکر
جمع ایدوب یرموک نام محلده • عسکر اسلام ایله محاربه‌یه اقدام ایتدکده
ابو عبیدة الجراح • و خالد بن ولیدک اهتماملریله • گروه کفار طعمهٔ شمشیر
خونخوار اولوب • طبریه و حمص و حما و معره و سلمیه و لاذقیه و جبله
و انطاقیه و انطرطوس و قنسرین و حلب و سرمین و اطراف حلبده
نیچه قلاع و ضیاع • و حران • و رأس العین • و مرعش • و قیصریه • داخل قبضهٔ
تسخیر غزات مسلمین اولوب • بیت المقدسه دخی عمر بن الخطابک •
بالذات حضورلری ایجاب ایتمکله وارد قلرنده • دست اقتدار لامع الانوارلرینه
تسلیم ایتدیلر • و آخر ملوک عجم یزدجرد بن شهریار ایله کارزار ایچون
خواص اصحابدن اولن • سعد بن ابی وقاص عسکر اسلامه سردار ایتمکله
سرعت تمام ایله شهر قادسیه قربنده مقابلهٔ اعدایه وضع اقدامِ اقدام
ایدوب • کتائب کواسب شکار ایله • همهمه زن میدان وغا اولدقلرنده •
سپهسالار عجم اولان رستم نام برنابکار • فرق بیکدن متجاوز کفار ایله
لقمهٔ شمشیر تابدار اولوب • قادسیه شهرینی مقبوض ید اقتدار ایتدیلر •
وکشنرهٔ ضحاک مار اولن • فریدون جهانداردن • عنعنه ایله عجم پادشاهلرینه
یادکار قالوب • میمنت ایله اعتبار ایتدکلری • درفش کاویانی ایله •

داستان قصه پردازان اولان • مرصع و مجوهر علم سرافراز دیرینه
اشتهار • علمدار کینه کرداری ایله سرنکون و خاکسار • و داخل قبضهٔ
جیوش نصرت شعار • و لآلی و یواقیت عوالی • و الماس و زمرد و لعل
غوالی ایله مرصع و متلالی مجمره و کلابدان • و انواع تحف و یادکارلری
خمسی افراز اولندقدنصکره • میان غزاتده تقسیم اولندقده • تقدیر
اولنان قسمت لآلی و جواهر ایله • هر بر غازیٔ بهادر • یکرمی یدیشر بیک
دینار حصه دار اولوب • مخرج اولن اموال خمس غنایم بی شمار اولمغله
بیت الماله کمال وسعت حصول کلدوکی جهتدن • رأی رزین اصحاب گزین
ایله • اشراف و مهاجرین و انصار • و اصناف مسلمین ابرار • تعیین حصه ایله
مرزوق و بهره دار اولوب • ضبط اسامی ایچون دفتر • وادنی و اوسط
و اعلی اعتبار یله جزیه • و خراج زمین وضع و مقدر اولدی •
و سعد بن ابی وقاص لشکر ظفر اختصاص ایله • تختگاه کسرای بخت
انتکاس • دولت انتقاص اولن • مداین شهرینه ارسال اولنوب •
ساحل نهر دجله‌یه واردقده • کشتی و کشتیبان یوغیکن • یا علی یا عظیم
یا حلیم یا علیم اسماسنی ورد زبان ایدرک • مانند بساط سلیمانی •
راکب مناکب آب روان اولوب • او نهر سریع الجریانی • کسراب بقیعان
سفن گشاده بادبان • و یاخود باد وزان کبی گذران ایتدیلر •
و ودیعهٔ روزکار دیدهٔ یزدجرد شهریارده • بو کار خارق العاده
بدیدار اولدقده • قرار عدم اقتدار ایله • تار و مار • و جانب حلوانه فرار
ایتدیلر • و اکاسرهٔ اعجامک نیچه دهردن • مدخر اولان • خزائن بی شماری
غزات اسلامه میسر اولوب • خمسی ایچون افراز اولنان طقوز بیک عدد
شتر کردن فرازی • احمال اثقال انواع نقود اموال ایله • دار الخلافه‌یه ارسال
و بیت المال ادخال ایتدکدنصکره • هزبران کوهسار وغا • جیوش رعد خروش مؤمنین اصفیا

توانی کاه فرصت نا توانیست • مکن انجا توانی تا توانی

مضمونجه بلا تکاسل و توانی حلوانی دخی فتح ایدوب الحاصل سوس • وتستر • ودماوند • ونهاوند • ودینور • وهمدان • وهجستان • ودالقان • وکشور اهواز • وتکریت • وموصل • وشهرزور • ورها • ورقه • وخابور • وجابیه • وتدو الری • وبرلیس • ونیسان • ونصبین • وآذربایجان • وقزوین • وشیراز • واصفهان • وری • وکازرون • وقوم • وقاشان • واسطخر • وطبرستان • وخراسان • ومضافات هندوستاندن اولان کرهان • ومکران • واسکندریه • ودیار مصر • وطرابلیس مغرب • ونوبه • وبربر زمین • وعسقلان • وعمودیه • وبالجمله مذکور الاسامی اولمیان نیجه امصار و بلدانک • کیمی صلحًا وکیمی عنوةً • هجرتک اون درت سنه سندن یکرمی ایکی تاریخنه کلنجه • حضرت عمر الفاروق رضی الله عنهک زمان خلافت میمنت اثرلرنده فتح وتسخیری میسر اولوب • ورایت الناس یدخلون فی دین الله افواجًا • وفق کریمی اوزره • امواج دریای بی کرانه کبی افواج بی نهایه • ممالک مزبوره خلقی شرف اسلامله مشرف اولوب • عهد عدالت ومهد رأفتلرنده • اقطار ولایته کمال لطافت • ورعیته رفاهیت • ودین اسلامیه غایت قوت ومتانت حاصل اولدی • حقا که وضع امامتده حکمت • ورفع رایت سلطنتدن کمال بغیت • فقرا ورعایا بستر سلامتده راحت وغنوده • وظل ظلیل رأفتلرنده استراحت ایله آسوده اولمقدر • تا که ضعفایه اولان نظر شفقتلری • سبب انتفاج وازدیاد عمر و دولت • وباعث استیثاج وامتداد عز و شوکتلری اوله • ایمدی سلاطین جهانه عدل احسانه لازمه دن اولدوغیچون عمر الفاروق رضی الله عنه بیوردلر که • یجب علی الوالی ان یضیف الی عدله الاحسان • ولو علم الله تعالی ان العدل یکفیهم لما قرن به الاحسان حیث قال ان الله یأمر بالعدل والاحسان •

یعنی ولات عدالت سمانه • واجبدر که • عدله احسانی دخی ضمیمه واضافت ایدهلر • اکر ولاته مجرد عدل کفایت ایدیدی • حق سبحانه وتعالی عدله احسانی مقرون قیلوب • ان الله یأمر بالعدل والاحسان بیورمزدی • پس ملک ودولت اله کتورمه نک طریقی عدل وانصافدر • وقلوب عسکر ورعیتی جلب ایتمه نک طریقی لطف واحسانندر • زیرا هوا کیر اوج عزت اولن همای همایون بال دولت • دانهٔ عدل وانصافدن غیره قید اولمز • وآشیان مکرمتده اولن • سیمرغ عنقای ملکت • چینهٔ احسان وسخاوتدن غیرله صید اولمز • فلهذا خواجهٔ عالم صلی الله علیه وسلم عدل واحسانله متصف اولن سلاطین جهان ایچون السلطان ظل الله فی الارض بیورمشدر • زیرا محروران آفتاب تموز مشقت اولان رعیت • عادل اولان پادشاهلرک ظل نصفتلرنده راحت اولوب • وکم کشتکان بوادی [illegible] ومسکنت اولان اصحاب حاجت • سایهٔ جود و مرحمتلرنده استراحت ایدرلر • علی الخصوص حق جل وعلا فقرایی اغنیایه محتاج ایتدوکنه حکمت • اغنیانک فقرایه رغبت وسخاوتلرین امتحاندر • خصوصا پادشاهلره [illegible] حضرت حق خلق عالمی انلره محتاج ایتمشدر • کما روی عن انس رض قال قال النبی علیه السلام قال تع لموسی علیه السلام یا موسی ما الجأت الفقراء الی الاغنیاء لان خزائنی ضاقت علیهم • وان رحمتی لم یسعهم • ولکن فرضت للفقراء فی سوال الاغنیاء ما یسعهم • وانما اردت ان ابلوا الاغنیاء کیف مسارعتهم فیما فرضت للفقراء فی اموالهم • یا موسی فان فعلوا ذلک اتممت علیهم نعمتی • واضعفت لهم فی الدنیا لواحد عشر امثالها • یا موسی ان ذکر اهل الغنا اهل الفقر • واهل السعة اهل الضعف • واهل العافیة اهل البلاء • اتممت علیهم نعمتی • واضعفت لهم فی الدنیا لواحد عشر امثالها • یا موسی کن للفقیر کنزا • وللضعیف حصنًا • وللمستجیر مغیثًا • اکن لک فی الشدة صاحبا •

وفی الوحدة انیسا • واکن لك فی لیلك ونهارك مثنوی

پس کمایان آینهٔ جود حقند • وانکه باحقند جود مطلق اند
لب ببند وکف پر زد برکشا • بخل تن بکنار وپیش آور سخا
این سخا شاخیست از سرو بهشت • وای ان کز کف چنین شاخی بهشت
میبرد شاخ سخا ای خوب کیش • مر ترا بالا کشان تا اصل خویش
غل بخل از دست وگردن دور کن • بخت نو دریاب از چرخ کهن

پس عدل واحسان صاحبلری بو وجهله ممدوح حق • وممدوح خلق اولدیلر فقرایه عدل ومرحمت ایتمیوب ظلم واذیت ایدن ملوکه دخی عمر الفاروق رضی بیوردلرکه • اشقی الولاة من شقیت به رعیته یعنی اشقی وبدترین ولاة وملوك اولدر که زیر حکومتنده اولن رعیتی • انوك جور واذیت • وبخل وضنتی سببیله جفاده ومشقتده اولالر زیرا ظلمه عقباده انواع عقوبته مبتلا • اولمه جغنه نقد مدد احادیث شریفه ثبت اولنمشدر • پس ظلمدن احتراز کلی لازم کما قال علیه السلام اتقوا دعوة المظلوم ولو کان کافرا نظم

ولا تظلمن اذا ما کنت مقتدرا • فالظلم آخره یاتیك بالندم
تنام عینك والمظلوم منتبه • یدعو علیك وعین الله لم تنم
فاحذر اخی من المظلوم دعوته • کیلا تصیبك سهام اللیل بالظلم

ای مستمع پاك طینت • عباد الله ظلم واذیته جرأت یوم آخرتی نسیان وغفلتدن نشأت ایدر • وغفلت قلت عقل وکیاستدندر • وقلت عقل دخی طمعدن حاصل اولدوغیچون • عمر بن الخطاب رضی الله عنه بیوردلرکه • ما الصرف باذهب بعقول الرجل من الطمع یعنی عقول رجالی کیدرمده طمع • ام الخبائث اولن خمردن ارتقدر • پس مست خراب شراب نه اشلدوکن بلمدوکی کبی • مست خراب خمر حرص وطمع دخی نه اشلدوکن بیلمز • وغیره اولن اذیتنك عقوبتی کندویه راجع اولماغله ظلمی کندوکندویه ایتدوکن فهم ایتمز

عاقل خود کندویه ظلم ایتمز • وطمعك نه مقوله زهر قاتل • وسم هلاهل ایدوکن بیلن آندن احتراز ایدوب • صیقل قناعت ایله • زنکار طمعی مرآت دلدن صقال ایله ازاله یه همت ایدر مثنوی

هرکرا باشد طمع الکن بود • با طمع کی چشم دل روشن بود
صاف خواهی چشم عقل وسمع را • بردران تو پردهای طمع را
از قناعت هیچ کس بیجان نشد • وز حریصی هیچ کس سلطان نشد
من روم سوی قناعت دل قوی • تو چرا سوی شناعت میروی
عاقل اندر بیش ونقصان ننکرد • زانکه این هر دو چو سیلی بکذرد
صد حکایت بشنود مدهوش حرص • در نیارد نکتهٔ در کوش حرص
بند بکسل باش آزاد ای پسر • چند باشی بند سیم وبند زر

کتب تواریخ وسیرده مسطور ومحرردر که • فتح اولنان مداینك هواسی اهل اسلام امتزاج ایدمیوب • هوای کوفه طبیعتلرنه موافق اولماغله • عمر رضی الله عنهدن رخصت ایله • کوفه شهری عمارت اولنوب • سعد بن ابی وقاص دخی کندویه مخصوص برسرای بناسنه رغبت ایتمکله • انجادن مداین • برسرای بنا ایدوب • مداینده اولن قصر کسرانك قپوسن کتوروب عمارت ایتدکلری سرای سعده وضع اولندوغی • سمع شریف عمره القا اولندقده متکدر اولوب • سعده برمکتوب عتاب اسلوب یازدی • ومحمد بن جریر بن مسیلمه الله ویروب تنبیه ایتدی که • یا ابن مسیلمه مسارعت ایله کوفه یه وارهسن • وبو مکتوبی ویرمزدن اول • بنا ایتدوکی سرای ناره واره اولن باب قصر کسرایی احراق بالنار ایدوب • بعده مکتوبی سعد بن ابی وقاصه ویره سن بیوردی • محمد بن مسیلمه دخی بطریق الاستعجال کوفه یه واروب • مأمور اولدوغی اوزره سرای سعدده وضع اولنان باب کسرایی آتشه یاقوب • خاکستر اولدقدن صکره • نامهٔ عمری سعده ویردی • سعد دخی مضمون نامهٔ عتاب نمونی

مطالعه قیلدقده یازلمش که یا سعد اشتدمکه مانند قصر کسری
بر سرای بنا ایدوب کسرانک باب قصرنی کندو سرایکه قاپو ایتمش سن
تاکه بوابان وحاجبان وضع ایدوب ارباب حاجات سکا احوالن عرضه
قلمادقده تعب ومشقت چکهلر یوخسه طریق کسرایی قبول ایتدک کسرایه
قصری وفا ایتمیوب ایوانی خاک ایله یکسان اولدوغندن عبرت المادکمی
اشته عبرت ایچون بر کسه کوندردم که سندن خوف وخشیتی اولمایوب
عمارت ایتدوکک سرایک قپوسن خاکستر ایتدکدنصکره مکتوبی الکه
ویره ایمدی زنهار سکا ایکی خانه کفایت ایدر بری حفظ اموال مسلمین
ایچون اولان بیت المال وبری کندوکه سکنا ایچون بر خانهٔ تنکنا اولدی
دیوب ختم کلام ایلمش پس سعد وقاص بر زمان مستغرق عرق حجاب
اولوب فرمان عمر بن الخطابه اطاعت وموجبیله عمله مسارعت ایدوب
اول قصر ویران قالدی صکره زمان امارت معاویة بن ابی سفیانده
زیاد والیء ولایت کوفه اولدقده اول قصری کندو ایچون عمارت ایلدی
وفی روایة سفیان بن عیینه ان سعد بن ابی وقاص کتب الی عمر
وهو علی الکوفة یستأذنه فی بناء منزل یسکنه فکتب الیه ابن ما یسترک
من الشمس ویکنک من الغیث وروی ان عمر کان اذا بلغه عن عامله
انه لا یعود المریض ولا یدخل علیه الضعیف نزعه وروی کتب عمر
الی عتبة بن فرقد وهو باذربایجان وقال یا عتبة فاشبع المسلمین
فی رحالهم مما تشبع منه فی رحلک وایاکم والتنعم وزی اهل الشرک
ولبوس الحریر فان رسول الله صلی الله علیه وسلم نهی عن لبوس الحریر
وروی ان عمر کان اذا جاءه وفد من الاقطار استخبرهم عن احوال الناس
فیقولون اما البلد الفلانی فانهم یرهبون امیر المؤمنین ویخافون
سطوته ویحذرون عقوبته واما البلد الفلانی فانهم قد جمعوا من الاموال

ما لا تحمله السفن وموجهون بها الیک واما البلد الفلانی وجدنا عاملنا
فی زاویة من زوایا المسجد ساجدا یقول فی سجوده اللهم اغفر لامیر المؤمنین
عمر زلته وارفع درجته فیقول عمر اما من خافنی فلو ارید بعمر خیر لما خاف
منه واما الاموال فلبیت مال المسلمین لیس لعمر ولا لآل عمر فیها شیء
واما الدعاء الذی سمعتم بظهر الغیب فانه ما ارجو ان یعینی الله
من برکات الصالحین دعواتهم علی فیغفر لی وروی ان عمر بن الخطاب
عوتب فی جهده نهارا فی امور الناس وفی اجتهاده لیلا فی امور آخرته
فقال ان انا نمت نهاری ضاعت الرعیة وان انا نمت لیلی ضیعت نفسی
فکیف بالنوم معهما وعن خزیمة بن ثابت قال کان عمر اذا استعمل عاملا
کتب علیه کتابا واشهد علیه رهطا من المهاجرین والانصار ثم یقول
انی لم استعملک علی دماء المسلمین ولا اعراضهم ولا علی استارهم
ولکن استعملتک لتقیم فیهم الصلوة وتقسم فیهم وتحکم بینهم بالعدل
ثم یشترط علیه ان لا یأکل شبعا ولا یلبس رقیقا ولا یرکب برذونا
ولا یغلق بابه دون حاجات الناس حاصل کلام جناب عدالت ورأفت
نصاب عمر بن الخطاب رضی الله عنهک مدت خلافتلری اون یل والتی آی
وبش کون اولوب هجرت نبویه علیه نسائم التحیه نک یکرمی اوچنجی تاریخنده
حج شریفه واروب مناسکی بعد الاتمام مدینهٔ منوره یه رجعت
وقدم نهادهٔ اقامت اولدقدنصکره ماه ذی الحجه نک یکرمی التنجی کونی
هنکام صبحده مسجد شریفه واروب بعد الاقامه امامت صلوة فجره
مباشرت ایتدکده مغیرة بن شعبه نک اسمی فیروز کنیتی ابولولو بر عبد کافر
سیه روی بدخوی بر خنجر سم پرور ایله اوچ یرده اوروب مجروح ایتمکله
اوچ کون سر نهادهٔ وسادهٔ احتضار اولدی وسلخ ماه ذی الحجه ده
فائز عز شهادت اولوب جسد لطیف پاک طینتلری روضهٔ مطهرهٔ

خاتم نبوت علیه اکمل التحیة جنب ابو بکر صدیقده دفن اولندی
رضی الله عنهما وعن اصحاب رسول الله علیهم اجمعین وتعیین خلافتده
عدم وصیت رسوله موافقت ایله کمسنه یی استخلاف ایتمیوب عثمان بن عفان
وعلی بن ابی طالب وزبیر بن عوام وسعد بن ابی وقاص وطلحة بن عبد الله
وعبد الرحمان بن عوف میانلرنده مشورتلرینه تعلیق بیوردیلر
روی عن الحسن ابن ابی جعفر لما قتل عمر اظلمت الارض فجعل الصبی یقول
یا اماه اقامت القیامة فتقول لا یا بنی ولکن لموت عمر رضی الله عنه
وعن ابی بن کعب قال سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول جاءنی
جبریل فقلت له اخبرنی عن فضایل عمر وما ذا له عند الله قال یا محمد
لو جلست معک قدر ما لبث نوح فی قومه لم استطع ان اخبرک بفضل عمر
وما له عند الله عز وجل ثم قال یا محمد لیبکین الاسلام من بعد موتک
علی موت عمر بن الخطاب ثم قال وان عمر حسنة من حسنات ابی بکر
اخبار صحیحه ده مسطور وبین العلما مشهوردر که ابو بکر صدیق صلوة
نوافلده آواز حزین ایله تلاوت وعمر الفاروق رضی الله عنهما صوت بلند ایله
قراءت ایدرلردی حضرت خاتم رسالت علیه افضل التحیة هر برندن
استفسار نیت ایتدکده ابو بکر صدیق یسمع من یناجی دیوب عمر الفاروق
دخی اوقظ الوسنان واطرد الشیطان دیو جواب ویروب بری مجاهده سن
بیان بری مشاهده سن عیان ایلدی پس مقام مجاهده جنب رتبهٔ
مشاهده ده بحردن قطره ومهردن ذره در وبو کلمات حکمت آیات دخی
عمر رضی الله عنهکدر یا احنف من کثر ضحکه قلت هیبته ومن مزح استخف به
ومن اکثر من شئ عرف به ومن کثر کلامه کثر سقطه ومن کثر سقطه قل حیاؤه
ومن قل حیاؤه قل ورعه ومن قل ورعه مات قلبه یعنی بسیار خنده اولانک
هیبتی کم اولور وهر کیم لطیفه ومزاحی بسیار ایتسه سبب خواری اولور

میان خلقده عزتی قالماز وهر کیم بر کارده همواره اشتغال ایتسه اول ایشده
ماهر اولور وهر کیم بسیار کو اولسه گفتار بیهوده سی دخی بسیار اولور
یاوه کودن ایسه شرم وحیا ساقط اولور وبر کسده که شرم وحیا اولمیه
ورع وتقواسی دخی اولماز تقواسی اولمیانک ایسه قلبی مرده وافسرده
اولور بونلار کسه جمله سی قلت عقلدندر زیرا عقل وکیاست دین ودیانت
وتقوی ومروت وحسن خصلتک اصل واساسی اولدوغیچون عمر رضی الله عنه
حسب الرجل دینه ومروته خلقه واصله عقله بیوردلر پس گفتار حکمت آثار
عمردن حصه بودر که بهتر حلیهٔ ملوک عدالت مسلوک کمال وقار وسکون ایله
متصف اولماقدر زیرا وقار وسکینت اصل حشمت وهیبتدر لکن
عجب وانانیت دکل بلکه وقار وسکونی تمکن وطمانینتک اثری اوله
پس بر صاحب حکومت که وقار وسکون وحلم ورکون ایله مزین ومحلی
اولماسه چشم رعیت وعیون اعیان مملکتده خوار وکهتر کورینور
چوق سویلمک وچوق کولمک ایسه وسیلهٔ انبساط اولور انبساط ایسه
باعث عدم حرمت وسبب فقد عزت اولور اما عدم خنده وترک گفتار
دخی اخلاق ذمیمه دن اولان تجبر واستکباردن اولمایوب بلکه امور مملکت
وانتظام رعیت تفکرندن اوله که بو وجهله اولان سکون ووقار وقلت خنده وگفتار
ممدوح اخیار وابرار ومرضی دادار وپروردکار اولدوغیچون دیمشلردر که بیت

لو کان الجبال وزن وقاره	امنت بنو الدنیا من الزلزال

نتیجهٔ کلام ملوک سعادت فرجام انلاردر که دین ده متانت وصلابت
ورعیت مملکته عدل ونصفت وفقرا وضعفایه رأفت وشفقت وشرع
وسنته رعایت وعفت ورزانتده عمر الفاروقه متابعته بذل همت ایلیه نظم

چه کویم چون عمر اسرار دانست	حقیقت صاحب عین العیانست
صلابتدار شرع وکان تقوی	از و نازان شرع پاکان تقوی

جدا کرده بعدل اونیک ازبد • امر راسته برجای احمد

در ذکر خلافت امیر المؤمنین عثمان رضی الله عنه

ثقات رواة الاخبارک درج صحتده درج ایتدکلری اشهر گفتار بودر که
انوار بیضاء ایمان مرآت اصفیاء صدیقده درخشان اولدقدنصکره
اریکه نشین تسلیم ورضا عابدترین ارباب صفا ثالث شیخین اقدم ختنین
کنج انوار حیا وایمان مرتب ساز آیات قرآن امیر المؤمنین عثمان بن عفان
رضی الله عنه قلادهٔ توحید ایله زینت افزای گردن جان وخلان مؤمنین ایله
جنان ایمانده خرامان اولوب فضائل جلیله سنه حد وپایان یوقدر
عن معاذ بن جبل رض قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان عثمان بن عفان
اشبه الناس بی خلقا وخلقا ودینا وسمتا وهو ذو النورین زوجته ابنتی
وهو معی فی الجنة کهاتین وحرک السبابة والوسطی وعن ابن عمر رضی الله عنهما
قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم عثمان احیی امتی واکرمها
وعایشه رضی الله عنهادن روایت اولنان حدیث مفصل ومشهورده
حضرت رسول علیه السلام عثمان حقنده الا استحیی من رجل یستحیی
منه الملائکة بیورمشدر وعن عایشه رضی الله عنها قالت قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم ذات یوم یا عثمان ان الله لعله یقمصک قمیصا
فان ارادوک علی قلعه فلا تخلعه وعن ابی سعید الخدری انه قال
فرأیت رسول الله صلی الله علیه وسلم یدعو لعثمان یقول یا رب رضیت
عن عثمان فارض عنه فما زال رافعا یدیه حتی طلع الفجر وروی کان
رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا جلس جلس ابو بکر عن یمینه وعمر عن یساره
وعثمان بین یدیه وکان کاتب سر رسول الله صلی الله علیه وسلم
وعن علی بن ابی طالب کرم الله وجهه انه قال قلت یا رسول الله من اول
من یحاسب یوم القیامة قال ابو بکر قلت ثم قال عمر قلت ثم قال انت یا علی

قلت یا رسول الله فاین عثمان قال انی سألت عثمان حاجة سرا فقضاها سرا
فسألت الله ان لا یحاسب عثمان وروی حمل عثمان بن عفان فی غزوة تبوک
علی تسعمائة واربعین بعیرا وستین فرسا اتم بها الالف وروی بعث عثمان
فی جیش العسرة الی النبی صلی الله علیه وسلم بعشرة آلاف دینار
فجعل النبی یقلبها بیده ظهرا لبطن ویقول غفر الله لک یا عثمان ما اسررت
وما اعلنت وما هو کائن الی یوم القیامة ما یبالی ما عمل بعدها
وروی ان قوله تعالی الذین ینفقون اموالهم فی سبیل الله ثم لا یتبعون
ما انفقوا منا ولا اذی لهم اجرهم عند ربهم ولا خوف علیهم ولا هم یحزنون
نزل فی عثمان وعبد الرحمن بن عوف وبالجمله مقاله طرازان سیر واخبارک
خلاصهٔ گفتاری بودر که بعد المشاوره عبد الرحمن بن عوفک اجتهاد
واختیاری اوزره امر خلافت حلم وحیا وسخا وعطاده ممتاز الاقران
اولان عثمان بن عفانده قرار ایتمکله بو امرک استقراری ایچون ابتدا
عبد الرحمن بن عوف ابایعک علی سنة الله وسنة رسوله وعلی سیرة الخلیفتین
من بعده گفتاریله بیعت ایتدکدنصکره علی بن ابی طالب وزمرهٔ مهاجرین
وانصار واخیار ومسلمین ابرار عثماندن بیعت ایدوب سنهٔ هجریه نک
یکرمی دردنجی تاریخی محرم الحرامنک اوننجی گونی یوم السبتده عزت
وسعادت ایله شرفیاب خلافت اولدیلر ارباب سیر روایت ایدرلر که
عثمان بن عفان رضی الله عنه مسند وسادهٔ خلافت اولدقده صاعد
منبر نور گستر حضرت خاتم نبوت علیه اکمل التحیة اولوب اصحاب صافی طینته
خطبهٔ بلیغه قرائته عزیمت ایتدکده اول مقام آسانک استیلاء
دهشتندن زبان فصاحتلرنده نطقه طاقت قالمیوب بر زمان
مستغرق بحر غیب حیرت اولدقدنصکره مفتاح لسان بلاغت بیانی
بو کلمات بدیعة النکاتی گشاده وخلان صفایه افاده ایدوب بیوردیلر که

ايها الناس سيجعل الله بعد عسر يسرا وبعد عيٍّ نطقا وانكم الى امام فعّال
احوج منكم الى امام قوّال اقول قولى هذا واستغفر الله لى ولكم يعنى اى ناس
انس استيناس وجماعت خير الناس عن قريب خداى قريب ومجيب
دشوارلغى آسانلغه تبديل ايدر كما قال تع فانّ مع العسر يسرا انّ مع العسر يسرا
وكنك ولال اولنلره كويايى وطلاقت ميسّر ايدوب انطقنا الله الّذى
انطق كلّ شىءٍ مصداقنجه نطق ومقال موهبهٔ ايزد متعال در ومحقّق دركه
سزك امام نيك كفتاردن امام نيك كرداره اولان احتياجكز اقدر
حقّا كه كفتار خوب كردار پسنديده ايله مرغوب در زيرا هر كفتار كه
متضمّن كردار اولميه مانند تن بى جان وكالبد بى روان در وانتظام
احوال عالم ونظام اعمال واشغال بنى آدم حسن سيرت ولطف سيرته
منوط اولوب مجرّد رشاقت معانى ياخود ركاكت مبانى يه مربوط دكلدر
وحسن افعال غذاى روح وحسن اقوال غذاى تندر مثنوى

من نديدم در جهان جست وجو • هيچ اهليّت به از خلق نكو
در كذر از فضل واز جلدى وفن • كار خدمت دارد وخلق حسن
پس بدانكه صورت خوب ونكو • با خصال بد نيرزد يك تسو
هين غذاى دل بده از همدلى • رو بجو اقبال را از مقبلى

ثقات سير روايت ايدرلركه تاريخ هجرتك يكرمى بشنجى سنه سنده خلافت
ذى النّورين ده عهد عمر رضى الله عنه ده فتح اولنان اهالى مملكتدن
نيچه سى سالك مسالك مخالفت اولوب جمله دن اسكندريه وديار مصر خلقى
عقد ايتدكلرى عهدى شكست ايتمكله امير المؤمنين عثمان خلافت مكين
عمرو بن عاصى عساكر اسلام ظفر اختصاص ايله جانب مصره كوندروب
عون وعنايت حق ايله اسكندريه ومصر توابع ولواحقيله ممالك
اسلاميه يه ملحق اولدوغندن غيرى عبد الله بن ابى سرح وعبد الله بن نافع

وعبد الله بن حصين عسكر اسلام صلابت شعار وشجاعت كردار ايله
مغرب زمينه واروب افريقيهٔ افرنج وشهر شبيطله وتونس واندلس
وولايت سودان ونيچه قلاع وبلدان داخل قبضهٔ تسخير مؤمنان
واهالى مملكت قبول اسلام ايله شرفياب امن وامان اولديلر ومعاويه بن
ابى سفيان دخى جنود اسلام وشيران دليران خون آشام ايله شامدن
نهضت وغزوه دوصريمت ايدوب سواحل رومده نيچه مملكت ايله
عمّان بحرده جزيرهٔ قبرس وجانب برده ملاطيه وبوكا مانند بلاد رومدن
نيچه قلاع ومرز وبوم فتح اسلام ايله موسوم اولوب بلدهٔ قسطنطينيه
نهب وغارت وسبى وخسارته اولنوب انواع غنيمت ايله اهل اسلام
ظفر فرجامه كمال وسعت حصوله كلدى وفارس واعجامك دخى اكثرى
نقض پيمان ايله سالك راه مهالك بغى وطغيان اولمالغله تكرارا هر برينه
جنك وحربده ماهر عسكر بهادر ارسال اولنوب جمله سى كما كان منتظم
سلك ممالك مسلمانان اولدوغندن ماعدا نيشابور وقلعة الشيوخ
وموقان وآذربايجان وجيلان وجرجان ومرو هرات وخراسان
واسطخر بابل بلخه وارنجه وساحل اردن واساورهٔ بحر وبحر الدر
ومذكور الاسامى اولميان بلدان وامصار هجرتك اوتوز بش تاريخندك
فتح كردهٔ مؤمنين نصرت دثار اولوب امير المؤمنين عثمان رضى الله عنهك
زمان خلافتلرنده اموالده كثرت وارزاقده بركت بر مرتبه وسعتده
اولديكه اسراء منسبيه دن بر دختر پرى پيكر اغر نيچه بهايه صاتيلورايكن
صافنات جياد يوز بيك درهمدك بهاده ازديار بولدى
وبر درخت خرما بيك درهمدك اشترا اولنوب قدوم ميمنت لزوم
سعادت مرسوملرى بركاتله موسوم اولدوغندن غيرى محاسن افعال
وميامن خصالده دخى سرافراز امثال اولوب خصوصا شبهاء دراز دده

صبح نورانداز ظلمت کنازه دکن ختم شریف ایله نماز قیلوب درکاه بی نیازه
کریه وزاری ایله نیاز ایدردی کما روی قالت امرأة عثمان حین اطافوا به
یریدون قتله ان تقتلوه او تترکوه فانه کان یحیی اللیل کله برکعة یجمع
فیه القرآن وقال عثمان رضی الله عنه ولا اتت جمعة الا ولنا اعتق رقبة
منذ اسلمت الى الان لا اجد تلك الجمعة فاجمعها فی الجمعة الثانیة وبو دخی
روایت صحیحه درکه بعض ایامده مسجد سید انام علیه السلام ده خلافتی
هنکامنده خاک فرسای زمین اولوب قیلوله ایدردی ویقظان اولدقده
بدن مبارکلرنده سنکریزه لرک آثاری نمایان اولوردی واهل مدینه‌یی
اسلوب ایمادندن اولان نعم نفیسه ایله ضیافت ایدوب ذات ستوده صفاتلری
صیام دهره مداومت وافطارده کاه خل ایله زیت یاخود بر نان پاره ایله
قناعت ایدرلردی وکاهی استر سوار اولدقده غلاملرنک پیاده رو
اولماسنه رضا ویرمیوب لاجرم رکوبنده ردیفی ایدرلردی وجوف لیالیده
وضویه قائم اولدقده اهل بیتندن هیچ کسه‌یی ایقاظ ایتمیوب یقظان اولنلر
خدمت وضوئی سعادت دل وجان بیلورلردی وعن عبدالله بن شداد
رأیت عثمان یوم الجمعة یخطب وهو یومئذ امیر المؤمنین وعلیه ثوب
قیمته اربعة دراهم او خمسة دراهم وروی ان عثمان دعی الی قوم کانوا
علی امر قبیح فخرج الیهم فوجدهم قد تفرقوا ورای امراً قبیحاً فحمد الله
اذ لم یصادفهم واعتق رقبة وروی ان رجلاً دخل علی عثمان وقد نظر امرأة
اجنبیة قال هاه ایدخل علی احدکم وفی عینیه اثر الزنا فقال له رجل
اوحی بعد رسول الله فقال لا ولکن قول حق وفراسة صدق کما قال علیه السلام
اتقوا فراسة المؤمن فانه ینظر بنور الله مرویدر که عهد خلافت ابی بکر صدیقده
برنیجه ایام مدینه خلقی قحط وغلایه مبتلا اولوب هر بری حالنجه
رنج وعنادده ایکن بر صبح فیروز بهروزده عثمان رضی الله عنه یه

شام شریفدن بیک یوک حنطهٔ لطیفه وبعض مطعومات نفیسه کلدوکن
تجار استماع ایتدکده عثمان رضی الله عنهک باب سعادتنه شتاب ایله
کلوب ماکولاته مشتری اولوب عثمان بن عفانه اوننه اون بش فائده
عرضه قیلدیلر عثمان بن عفان ایتدی ای تجار اخیار بو ارزاقدن واحدک
بر درهمنه اون درهم فائده ویرر مشتری راغب وار ایکن نقصاننه نیجه
ویره‌یم دیدی تجار تعجب ایله ایتدیلر مدینه‌ده خود بزدن غیری
اهل تجارت یوق وسز دیدوککز دیجی ویرمکه کمسه‌ده طاقت یوق
عجبا طالب کیمدر دیدیلر عثمان رضی الله عنه ایتدی حضرت جواد ووهابدر که
من جاء بالحسنة فله عشر امثالها بیورمشدر ایمدی بو ماکولات
فقرای مدینه‌یه فی سبیل الله بذل وعطا ایچون کلدی دیوب جملهسن
فقرایه توزیع واهدا ایتدی عبدالله بن عباس رضی الله عنهما بیوردیلر که
اول کیجه رؤیاده دیدهٔ حب وولا نور خورشید جمال مصطفی ایله
روشنا اولوب کوردم که رسول مختار بر براق اشهب براق برق پیمایه
سوار وخلعت پوش انوار تجلی بی تکرار اولوب دست رحمت پیوستنده
نور بیضادن اصفی بر عصا المش وقدم پاک عرش ساینه شراکی نوردن
ایکی نعلین ضیا کستر کیمش لحاصل تجلی جمال رسول علیه السلامدن
صبر وآرام قالمیوب فداک ابی وامی یا رسول الله دیو سوز وکداز ایله
نیاز ایتدکمده لطف ومکرمت ایله پرتو انداز نظر عنایت اولوب بیوردیلر که
یا عبدالله عثمان بن عفان مدینه فقراسنه بیک راحله مطعومات
تصدق ایتدی وکی عندالله قبوله قرین اولماغله حرم سرای جنتده حجله نشینان
عفت اولان فیها ما لا عین رأت ولا اذن سمعت عرایسندن بر حور العین
ستاده کزین عصمت عنایت بیوردیلوب جمعیت عرسنه
دعوت اولنماغله اکا مبادرت ایتدم بیوردیلر مثنوی

هین تجارت کن درین بازار تو • صد هزاران گل بر از یک خار تو
از یکی دانه که کاری صد هزار • دانه بر گیری ز فضل کردگار
خود شمار آنجا بود کاخر بود • بی شمار است آن طرف کان پر بود

پس عثمان رضی الله عنه بونک گبی زهد و تقوی و حلم و حیا و جود و سخا
و لطف و عطا ایله محلّی ایکن لوح قضا و قدرده مثبت و محرّر اولان
امور مقدّره نک ساعتی گلدکده لاجرم ظهوردی امر مقرّر اولماغن
بحسب الاقتضا زمان خلافتلرنده روغما اولن کثرات تبدّلات ولاة و حکّام
بلاد سبب عادیٔ فتنه و فساد و باعث و بادیٔ دخنهٔ اساس انقیاد
اولدوغی جهتدن حکومتدن عزل اولنان ریاست معتادلرک خاطرلری شکسته
و جیاد متابعت بسته لرندن قلادهٔ مطاوعت گسسته اولماغله بالاتّفاق
خلع خلعت خلافت ایچون جمعیت و محاصرهٔ دار الامارته جسارت ایتدیلر نظم

بشنو حیا و سیرت عثمان که بر نکرد • در پیش روی دشمن قاتل سر از حیا
خاصان حق همیشه بلیت کشیده اند • هم بیشتر عنایت و هم بیشتر عنا

خلاصهٔ مقال باعث ملال اولمامق ایچون اجمال حال ابو عبد الله بن رباح ایله
ابو قتاده رضی الله عنهما دن مرویدرکه یوم حرب الدّارده سعادتخانهٔ
عثمانده حاضر ایدک آوان اشتعال نائرهٔ غوغاده اول تسلیم فرمان رضانک
سلاح ایله آراسته درتیوز عدد عبد مشتراسی اولوب دامن هدایت
فرسای امیر المؤمنینی دست تعرّض اضداددن صیانت ایچون حلقه بند
جمعیّت اولمشلردی عثمان بن عفّان ایتدی ای زمرهٔ وفا انتما پنجهٔ قضادن
بنی حمایته سزده نه طاقت اولور بو خود معلوم ارباب عقل و کیاستدر که
مشیّت حق اولماد قچه هیچ شیئه کمسنک قدرتی اولمازایمدی هر کیم
سلاحدن عری و جنک و جدالدن بری اولورسه دنیاده ماملدن آزاد
و عقباده دخول جنّتله دلشاد اولسون بیورمغله انلار دخی جمیع امورده

جناب حقّه تفویض ایدوب گتدیلر بعد ازان امام حسن بن مرتضا
رضی الله عنهما حضور امیر المؤمنینه واروب والد ماجدی امام علیدن
ابلاغ سلام و تحیّت و تعزیت بلیّت ایله رخصت جوییٔ حمایت اولدقده
یا ابن اخی ارجع واجلس فی بیتك حتّی یأتی امر الله فلا حاجة لنا
فی اهراق الدّما بیوردیلر یعنی ای نور دیدهٔ جان و جگر گوشهٔ نبیّ
آخر الزّمان اهراق دماء مسلمینه نه حاجت بنی حالمله جناب حقّه
ودیعت قیلوب فراغت نشین خانهٔ سعادت اولسزکه بو لیلهٔ بشارت
حلیهٔ وصلتده نور چشم خواب آلود آفتاب جمال نور تاب خاتم رسالت ایله
مسعود اولوب فائز عزّ شهادت اولاجغم بشارت بیوردیلر دیو ودا ع
ایتدیلر حقّا که عثمان رضی الله عنهك نزد ورود بلیّه ده اولان
تسلیم و قضایه رضالری امارت درجهٔ خلّت ایدوکنده شكّ و امترا
یوقدر زیرا ابراهیم خلیل علیه صلوات الله الجلیل رضا نشین کفّهٔ
منجنیق اولدقده جبریل سدره مکانت پرکشای امداد و اعانت اولوب
هل لك من حاجة دیدکده امّا الیك فلا دیوب حقدن غیره عدم التجا
و ما سوادن استغنا سنی اینها بیوردی همچنان عثمان بن عفّان رضی الله عنه
دخی ماننده خلیل الرّحمان منجنیق بلا و سوزش آتش غوغایه رضا
ویروب همچو ناموس اکبر امام حسن ملك منظرك امدادندن استعفا
قیلدی لکن عجب حکمتدرکه ابراهیم نبی یه نار نمرودن نجات میسّر
و عثمان تقی یه بلاء موروددن ممات مقدّر اولوب نجاتله بقایه دلالت
و مماتله فنایه اشارت اولندی حبّذا و مرحبا شول سالکان راه فنا
و مبتلای درد ولا اولان عاشقان خدا و خلّان صفایه که
حیاده و تسلیم و رضاده و بذل و سخاده عثمان رضی الله عنه یه
اقتدا و اقتفا ایله نائل درجهٔ سرمدی بقا اولوب بیت

دلا مانند عثمان جان خود باز • دل و جان در رخ جانان خود باز

مفهومنی کویا و پوینده راه رضا اوله • الحاصل عثمان بن عفان اون بر ییل
و اون بر آی • و اون درت کون مستند متکای خلافت اولوب اعوام •
سنین شریفلری • معارج سنیندن خطوات ایام ایله • علی اختلاف الروایات
سکسان التی • ویاخود سکسان سکز • ویاخود طقسانیجی درجه یه • وضع
اقدام ایتدکده • هجرت نبویه نک اوتوز بشنجی سنه سی • ذی الحجه سنک
اون سکزنجی کونی • روز چهارشنبه • ویاخود یوم جمعه ده • سعادتخانه سنده
بعد اداء الصلوة • مصحف شریفی آچوب • سوره آل عمران اواخرنده اثناء تلاوتنده

الذین قال لهم الناس ان الناس قد جمعوا لکم فاخشوهم فزادهم ایمانا
وقالوا حسبنا الله ونعم الوکیل • آیت کریمه سن قرائت ایدرکن • قرق کون
حلقه بند جمعیت • و حصار کرده دار الخلافه اولان • ارباب جور و اذیتدن
سودان بن حمران اصبحی • و بر روایتده رویان بن سرجان • ویاخود بطریق الشرکت
خلوتکاه عثمانه کیروب • شمشیر و خنجر ایله اوروب • خون مشکفام شهادتلری
پیشکاهنده اولان کتاب ربانی ده مسطور • فسیکفیکهم الله وهو السمیع العلیم
آیت کریم الشانی اوزرنه چکان اولوب • بعد العصر خورشید انور روح
مطهرلری • اوجات درجات علیینه سرمدی بقایه اعتلا ایدوب •
جسد منورلری • دما و ثیاب ایله • مانند یاقوت احمر حشّ کوکب نام موضعده
شب شنبه ده • ویاخود یوم السبتده بعد الظهر صندوقچه قبره ودیعت
اولندی • رضی الله عنه وعن اصحاب رسول الله اجمعین **نظم**

برآمد نالهای آتش آلود • ز مژکان خلق خون دیده پالود
ز هر چشم انجمن را خون برآمد • نفیر از انجم کردون برآمد
نه تنها مخلصان و نیکخواهان • که غمکین شد همه کوه و بیابان

روضة الاحبابده بعینه بو یلجه مسطوردر که • القصه خبر قتل امیر مؤمنان عثمان

در مدینه فاش شد • عایشه صدیقه رضی الله عنها از خانه بیرون دوید
و کفت عثمان مظلوم مقتول شد • و تحسر و تأسف بسیار نمود • و این خبر
موحش چون بعلی و زبیر و طلحه و سعد و سایر صحابه که در مدینه بودند
رسید • همه از خانهای خویش بیرون دویدند • و بتعجیل تمام میرفتند •
تا بخانه عثمان رسیدند • و ویرا بآنحال دیدند • علی مرتضی بغایت برآشفت
و حسن و حسین را در خطاب عتاب کشیده • فرمود روا باشد که مانند عثمان
مردی بأین طریقه مقتول شود • شما بر در سرای او باشید • و نتوانید که
مردم را ازین امر شنیع منع کنید • و لطمه بر روی حسن • و مشتی بر سینه
حسین زد • و محمد بن طلحه و عبد الله بن زبیر را تقریع نمود • در غایت
غضب و قهر استرجاع کرد • و بمنزل شریف مراجعت فرمود • و کمان آنکه آنجناب
طلحه در آن باب اعانتی کرده باشد • وی بحضرت امیر ملاقات نموده کفت
یا ابا الحسن این همه غضب و قهر برای چه میفرمایی • و حسن و حسین را
بی جرم و جنایت چرا آزردی • فرمود چکونه غضب و قهر نکنم • و حال آنکه
امیر مؤمنان عثمان که سعادت مصاحبت با سید پیغامبران • و شرف قرابت قریبه
و دولت مصاهرت بان سرور دریافته باشد • بی اثبات و اقامت بینتی مظلوما
مقتول کرده • طلحه کفت اکر مروانرا تسلیم آنجماعت می نمود • مهم آنجماعت و او
باینجا نمی رسید • جناب ولایت مآب فرمود • اکر مروانرا بدیشان می سپرد
پیش از آنکه بروی امری ثابت کنند • اصلا قتل او مجوز نخواهست بود •
پس علی بغایت ملول و محزون شد • و اعاده کلمه استرجاع نموده فرمود •
بار خدایا از قاتل عثمان بیزارم • و کشنده او را مستحق غضب و قهر تو میشمارم
وعن ابن عباس رض عن علی • قال والله ما قتلت عثمان ولا امرت بقتله •
ولکنی نهیت • والله ما قتلت عثمان ولا امرت • ولکنی غلبت • قالها ثلاثا •
وعن محمد بن سیرین قال لما قدم علی البصرة • اعتذر علی المنبر من قتل عثمان

فقال والله ما مالأت ولا قتلت ولا شارکت ولا رضیت وعن محمد بن الحنفیة
قال لما کان یوم الدار ارسل عثمان الی علی فاراد اتیانه فتعلقوا به
ومنعوه قال فلوی عمامة له سوداء ونادی ثلاثا اللهم انی لا ارضی
قتل عثمان ولا امر به خرجه ابن السمان ذکر اولنان روایات مزبوره فی
محب الدین ابی جعفر محمد الطبری ریاض النظره فی فضائل العشرة نام تألیفنده
کتب احادیث معتبره دن نقل ایتمشدر وینه ریاض النظره ده مسطوردر که
سعید الحیات شهید الممات عثمان بن عفان رضی الله عنهك سعادت خانه لرنده
بر صندوق مقفل بولنوب انوك ایچنده موازئ خراج مملکت جوهر مکنون
ذی قیمت اولمق ملاحظه سیله کلیدین آچوب نظر ایتدکلرنده انجق
بر ورقه بولوب یازلمش که هذه وصیة عثمان بسم الله الرحمن الرحیم
عثمان بن عفان یشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریك له وان محمدا عبده ورسوله
وان الجنة حق وان النار حق وان الله یبعث من فی القبور لیوم لا ریب فیه
ان الله لا یخلف المیعاد علیها نحیی وعلیها نموت وعلیها نبعث ان شاء الله
وعن حذیفة قال اول الفتن قتل عثمان وآخر الفتن خروج الدجال
والذی نفسی بیده لا یموت رجل وفی قلبه مثقال حبة من حب قتل عثمان
الا تبع الدجال ان ادرکه وان لم یدرکه آمن به فی قبره وعن ابن عمر قال
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا کان یوم القیامة یؤتی بعثمان
واوداجه تشخب دما اللون لون دم والرایحة رایحة المسك یکسی حلتین
من نور وینصب له منبر علی الصراط فیجوز المؤمنون بنور وجهه ولیس
لمبغضه منه نصیب وکتب تواریخ وسیرده مسطور ومحرردر که
عثمان رضی الله عنهك زوجهٔ عفت پناهلری پیراهن خون آلود عثمانی
مروان ایله معاویة بن ابی سفیانه کوندروب واقع حال تفصیل وبیان
اولندقده معاویه بالای منبره صعود واهالئ شامه اول پیرهن خون آلودی

عرضه داشت عیون شهود ایتدکده نالش بسیاردن صکره اشراف وخواص شامه
قسم اکید تمام ایله قول وقرارلری بونك اوزرینه استقرار بولدی که مادام که
قتلهٔ عثمانه قصاص اولنمیه هیچ بری زنلریله صحبت وفراش خوابده
استراحت ایتمیه لر وبو اتفاقك اثری عهد خلافت علیده ظاهر اولوب
نیچه قتال وجداله سبب اولدوغی کتب تواریخده مثبتدر وریاض النظرهده
مسطوردر که ابو قلابه حکایت ایدر که بن شامده بر مقام رفیعده ساکن
ایدم ناکهان سمعمه بر صوت ایرشدی که بر کمسنه یا ویلاه النار دیو
فریاد وفغان ایدر قالقوب اول صوتك جانبنه متوجه اولوب کوردم که
بر کمسنك اللری درسکندن وایاقلری دیزلرندن کسلمش وکوزلری
اعمی اولمش ویوزینك اوزرینه یاتمش یا ویلاه النار دیو فریاد ایله آه ایدر
حالنی استفسار ایتدکده ایتدی یوم حصارده بنده داخل دار عثمان
اولوب زوجهٔ عثمان فریاد ایتمکله یوزینه بر سلهٔ سخت اوردم عثمان
رضی الله عنه کوردکده مالك قطع الله یدیك ورجلیك واعمی عینیك
وادخلك النار دیو بکا دعاء علیه ایتمکله فی الحال اول دعاء اجابت اشتمالدن
بکا بر خوف وخشیت ودهشت وهیبت مستولی اولدی که هفت اندامی
رعدهٔ شدیده اخذ ایدوب هاربا دار عثماندن خروج ایدوب چوق زمان
کچمدین حالا کوردکك حاله کرفتار اولدم ودعاء عثماندن بقیه
اصابت اولان عذاب ناردن فریاد ایدرم دیدکده بن دخی بعدا وسحقا
دیوب کتدم بیورمشلر وعن نافع ان جهجاه الغفاری تناول عصی عثمان
وکسرها علی رکبتیه فاخذته الآکلة فی رجله ای شنوای نیك کردار ذکر اولنان
احادیث واخبارك تذکاری اختیار اولندوغنه باعث بودر که
بو کفتار وآثار مستمعینه در کوشوار اولوب بعض کتب قصصی اعتبارده
ایشیدوب کوردوکی اخباره اعتماد ویاخود ارباب تعصبك مذاهبنه

اقتفا واعتقاد ايله عقيده سنی فساددن صيانت ايدوب حاشا قتل عثمانده
علی يه وبعض اخياره تهمت وسوء ظن وعثمانه تشنيع وطعندن غاية الغايه اجتناب
وعقايد اهل سنت وجماعت ايله شرفياب اولمغه همت وپاك عقيدت اولماغه چالشورلر

قصهٔ عثمان كه بر منبر برفت — چون خلافت يافت بستانيد تفت
منبر مهتر كه سه پايه بدست — رفت بوبكر دوم پايه نشست
چون سيم پايه عمر در دور خويش — شد براى حرمت اسلام وكيش
دور عثمان آمد از بالاى تخت — بر شد و بنشست آن محبوب بخت
پس سؤالش كرد شخصى بوالفضول — كان دو ننشستند بر جاى رسول
پس تو چون جستى از ايشان برتری — چون برتبت تو از ايشان كهترى
گفت اگر پايهٔ سيم را بسپرم — وهم آيد كه مثال عمرم
كردوم پايه شوم من جاى جو — گويى بوبكرست اين هم مثل او
هست اين بالا مقام مصطفى — وهم مثلى نيست با آن شه مرا
بعد از آن بر جاى خطبه آن ودود — تا بقرب عصر لب خاموش بود
زهره نى كس را كه گويد هين بخوان — تا برون آمد ز سجده آن زمان
هيبتى بنشسته بد بر خاص وعام — پر شده نور خدا آن صحن وبام
بهر اين فرمود پيغامبر كه من — همچو كشتی ام بطوفان زمن
من واصحابم چو آن كشتئ نوح — هر كه دست اندر زند يابد فتوح
از على آموز اخلاص عمل — شير حق را دان مطهر از دغل
راز بگشا اى على مرتضا — اى پس سوء القضا حسن القضا
چون تو بابى آن مدينهٔ علم را — چون شعاعى آفتاب حلم را
باز باش اى باب رحمت تا ابد — بارگاه ما له كفوا احد
زين سبب پيغامبر با اجتهاد — نام خود وان على مولى نهاد
گفت هر كس را منم مولى ودوست — ابن عم من على مولاى اوست

چو ز درويش مرتضا شد در فشان — كشت او شير خدا در مرج جان
تازه كن ايمان نه از گفت زبان — اى هوا را تازه كرده در نهان

در ذكر خلافت اسد الله الغالب على بن ابى طالب رضى الله عنه وكرم الله وجهه

فهرست مجموعهٔ سباق ايمان اصحاب سيد كاينات عليه افضل الصلوات
ترتيبا اولنان اشهر روايات بودركه حليلهٔ جليلهٔ خير الورى درهٔ تاج النسا
خديجة الكبرى رضى الله عنها حليهٔ نور ايمان ايله جلوه نما اولدقدن صكره
پيشواى اصفيا مقتداى اوليا رافع رايت رسول مجتبى موصوف
انا مدينة العلم وعلى بابها زوج بتول ابن عم رسول هزبر غالب فى المحارب
امير المؤمنين على بن ابى طالب رضى الله عنه سكز ياشنده ايكن نور خورشيد
ايمان جبين ولايت لمعانندن درخشان اولوب راه طريقت وحقيقتده
انلار واصل اولدوغى درجات منيعه واوجات رفيعه يه هيچ كس نائل
اولمايوب اصول معارف وحقايق ده اولان عبارات قدسيه لرندن مانند
هيچ احد تكلم ايتمامشدر حتى مجموع اوليا ان شيخنا فى الاصول والبلا
على المرتضى ديو تحقيق ايتديلر وامام على كرم الله وجهه نك كنيتى ابو الحسن
وابو الريحانتين وابو تراب اولوب امام على رضى الله عنه يه جملهٔ كنيتلرندن
كنية ابى تراب محبوبتر ايدى كما روى عن سهل بن سعيد دخل على على فاطمة
ثم خرج فاتى رسول الله صلى الله عليه وسلم فاطمة فقال اين ابن عمك
قالت هو ذا مضطجع فى المسجد فخرج النبى صلى الله عليه وسلم فوجد رداءه
قد سقط عن ظهره فجعل رسول الله صلى الله عليه وسلم يمسح التراب
عن ظهره ويقول اجلس ابا تراب والله ما كان اسم احب اليه منه
وكناه عليه السلام بابى الحسن وبابى الريحانتين وسماه رسول الله
صلى الله عليه وسلم صديقا كما روى عن ابى ذر رض قال سمعت رسول الله
صلى الله عليه وسلم يقول لعلى انت الصديق الاكبر وانت الفاروق الذى

يفرق بين الحق والباطل وفي رواية يعسوب الدين وقال عمر رضي الله عنه
انا وابو عبيدة وابو بكر وجماعة من الصحابة اذ ضرب رسول الله صلى الله
عليه وسلم منكب علي فقال يا علي انت اول المؤمنين ايمانا واول المسلمين
اسلاما وانت مني بمنزلة هارون من موسى وعن ابن عباس قال كان علي
اول من اسلم بعد خديجة قال ابن عمر هذا حديث صحيح الاسناد ولا مطعن
في روايته لاحد والصحيح ان ابا بكر اول من اظهر الاسلام وعن عكرمة عن ابن عباس
قال لعلي رضي الله عنه اربع خصال ليست لاحد غيره هو اول عربي وعجمي
صلى مع رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو الذي كان لواءه معه في كل
زحف وهو الذي صبر معه يوم فر عنه غيره وهو الذي غسله وادخله قبره
وعن سلمان رض قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول كنت
انا وعلي نورا بين يدي الله تعالى قبل ان يخلق آدم باربعة عشر الف عام
فلما خلق الله تعالى آدم قسم ذلك النور جزئين فجزء انا وجزء علي
خرجه احمد في المناقب وقال عليه السلام يا علي الناس من شجرة شتى
وانا وانت من شجرة واحدة خرجه الحاكم في المستدرك وعن علي رضي الله عنه قال
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يا علي انك اول من يقرع باب الجنة
فتدخلها بغير حساب بعدي وعن ابن عباس رضي الله تعالى عنهما قال
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما مررت بسماء الا واهلها يشتاقون
الى علي بن ابي طالب وما في الجنة نبي الا وهو يشتاق الى علي بن ابي طالب
وعن البراء رض قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم علي مني بمنزلة رأسي
من جسدي وعن عايشة رض وقد ذكر عندها علي قالت ما رأيت رجلا كان
احب الى رسول الله صلى الله عليه وسلم منه ولا امرأة احب الى رسول الله
من امرأته وعن ام سلمة رضي الله عنها اشهد اني سمعت رسول الله صلى الله
عليه وسلم يقول من احب عليا فقد احبني ومن احبني فقد احب الله

ومن ابغض عليا فقد ابغضني ومن ابغضني فقد ابغض الله تعالى عز وجل
وروي ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال لعلي لا يحبك الا مومن
ولا يبغضك الا منافق وقال عليه السلام حق علي على المسلمين حق الوالد
على ولده وقال لعلي انت ولي كل مؤمن من بعدي وروي قال عليه السلام لكل نبي
وصي ووارث وان عليا وصيي ووارثي وقال عليه السلام انا دار العلم
وعلي بابها هكذا في المصابيح واخرجه ابو عمر وقال انا مدينة العلم وعلي بابها
فمن اراد العلم فليأته من بابه وقال عليه السلام من كنت مولاه فعلي مولاه
وقال عليه السلام اقضى امتي علي وقال عليه السلام لعلي تفترق فيك امتي
كما افترقت بنو اسرائيل في عيسى عليه السلام وعن ابن عباس رضي الله عنه
والله لقد اعطي علي تسعة اعشار العلم وايم الله لقد شاركهم في العشر الآخر
وعن عايشة رضي الله عنها قالت رأيت ابا بكر يكثر النظر الى وجه علي
فقلت يا ابت رأيتك تكثر النظر الى وجه علي فقال يا بنية سمعت رسول الله
صلى الله عليه وسلم يقول النظر الى وجه علي عبادة وعن علي قال انا اول
من يجثو للخصومة بين يدي الرحمن يوم القيمة قال قيس فيهم نزلت هذان
خصمان اختصموا في ربهم قال هم الذين تبارزوا يوم بدر علي وحمزة
وعبيدة بن الحارث وشيبة بن ربيعة والوليد بن عتبة وفي رواية ان عليا
قال فينا نزلت هذه الآية وفي مبارزتنا يوم بدر هذان خصمان اختصموا
في ربهم خرجه البخاري الحاصل امام علي كرم الله وجهه فضائلنده
روايت اولنان احاديث شريفه چوقدر جمله سني اسانيدي ايله يازلسه
بر كتاب كبير الحجم اولور روي عن قيس بن عباد قال سمعت عليا يوم الجمل يقول
اللهم اني ابرأ اليك من دم عثمان ولقد طاش عقلي يوم قتل عثمان وانكرت
نفسي وجاؤني للبيعة فقلت لا استحيي من الله ان ابايع قوما قتلوا رجلا
قال له رسول الله صلى الله عليه وسلم الا استحيي ممن يستحيي منه الملائكة

عليه السلام

وانی استحیی من الله ان ابایع وعثمان قتیل فی الارض لم یدفن فانصرفوا
فلمّا دفن رجع النّاس یسألون البیعة فقلت اللهمّ انی مشفق ممّا اقدم علیه
ثمّ جاءت عزیمة فبایعت قال فقالوا یا امیر المؤمنین فکانما صدع قلبی
وقلت اللهمّ خذ منی حتی ترضی خرّجه ابن السمان فی الموافقة والخجندی فی الاربعین
وعن محمد بن الحنفیة قال اتی رجل وعثمان محصور فقال انّ امیر المؤمنین
مقتول ثمّ جاء آخر فقال انّ امیر المؤمنین مقتول الساعة قال فقام علی
قال محمد فاخذت بوسطه تخوّفاً علیه فقال خلّ لا امّ لك قال فاتی علی الدار
وقد قتل الرجل فاتی داره فدخلها واغلق علیه بابه فاتاه النّاس فضربوا
علیه الباب فدخلوا علیه فقالوا انّ هذا الرجل قد قتل ولابدّ للنّاس
من خلیفة ولا نعلم احداً احقّ بها منك فقال علی لا تریدونی فانّی لکم وزیر
خیر منّی لکم امیر فقالوا والله لا نعلم احداً احقّ بها منك قال فان ابیتم علیّ
فانّ بیعتی لا تکون سرّاً ولکن ائتوا المسجد فمن شاء ان یبایعنی بایعنی
قال فخرج الی المسجد فبایعه النّاس وعن المسور بن مخرمة قال قتل عثمان وعلی
فی المسجد فمال النّاس الی طلحة قال فانصرف علی یرید منزله فلقیه رجل
من قریش عند موضع الجنائز فقال انظروا الی رجل قتل ابن عمّه وسلب ملکه
قال فولّی راجعاً فرقی المنبر فقیل ذاك علی علی المنبر فمال النّاس الیه فبایعوه
وترکوا طلحة خرّجهما احمد فی المناقب وغیره ولا تضاد بینهما بل یحمل علی انّ طائفة
من النّاس ارادوا بیعة طلحة والجمهور اتوا علیاً فی داره فسألوه ما سألوه
واجابهم علی ما تقدّم تقریره فخرج بعد انصرافهم عنه فی بعض شؤونه
فلمّا سمع کلام ذلك الرجل خشی الخلف بین النّاس فصعد المنبر فی وقته ذلك
وبادر الی البیعة لهذا المعنی لا لحبّ المملکة وخشیة فواتها وحمیة حین
سمع کلام ذلك الرجل نقل من ریاض النضرة وبالجملة ثقات رواة
سیر واخباردن اولان ابن اسحق تحقیقی اوزره عثمان بن عفّان رضی الله عنه

فائز عزّ شهادت اولدقده نصکره مسجد رسول علیه افضل التحیّتده
طلحه وزبیر واهالیء مدینه واهل بصره وابو عمر روایتی اوزره مجموع
مهاجرین وانصار وعامّهٔ مؤمنین ابرار علی کرّم الله وجهه دن
بیعت ایدوب برقاچ کمسنه تخلّف ایتدیلر وامام علی کرّم الله وجهه
تخلّف ایدنلره اعلام اولندقده بیعتلرینه جبر واکراه بیورمیوب
احوال مخالفین سؤال اولندقده اولئك قوم قعدوا عن الحقّ ولم یقوموا
مع الباطل دیو بیوردیلر معاویة بن ابی سفیان ایسه کندو ایله معاً
شامده اولنلر ایله خلافت علی یه موافقت ایتمیوب بیعته مخالفت
ایتدیلر وصفّین وقعه سنده مقابله ونیجه مقاتله وقوعی مشهور
وکتب سیرده مسطوردر خصوصا قوم خوارج ضلالت ولایج
امام علی کرّم الله وجهه اوزرینه خروج ایدوب جمله سی طعمهٔ شمشیر اولوب
خلاص ولان اقلّ من القلیل ایدی روی عن ابن مسعود رضی الله عنه
انّ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم اتی منزل امّ سلمة فجاء علی فقال علیه السلام
یا امّ سلمة هذا قاتل القاسطین والناکثین والمارقین من بعدی
الحاصل بیعت علیدن تخلّف ایدنلرك اجتهادلری خطا وحقّ وصواب
جانب مرتضاده ایدوکنده ریب وامترا اولمدوغی اتّفاق آرای علمادن
رضی الله عن اصحاب رسول الله صلّی الله علیه وسلّم واله اجمعین
پس وقایع مزبوره نك ذکری دغدغه سای فهوم ضعفا وحیرت افزای
عقول عقلا اولور ترکی اولی واحری اولدوغی جهتدن ادهم خامهٔ
تبیان میدان بیاندن کشیدهٔ عنان اولوب روایح اوصاف عنبر فوایح
مرتضادن مشام اسماع فهوم فخام بوی آشام اولمق ایچون کاشف الاسرار
مولانا خداوندکار قدّس سرّه مقام رضا اعلای مقامات اصفیا
اولماغله خلوص ایله عملده مقتدای اولیا امام علی المرتضایه اقتفا ایچون

القاسطون الجائرون من القسط
بالفتح والقسط للجور والعدول
عن الحقّ وبالکسر العدل
منه

غزواتدن برنده صحن میدان بیکارده بر پهلوان نامدار دست مرتضادم
شرف اسلام ایله بهره دار اولدوغن حکایت ایدوب ضمن حکایه ده
نیچه اسرار وحقایق بیان بیورمغله دست آویز استعداد اولان
درر فرائد کثیرة الفوائد منتخبه دن بعضی ترجمه وبعضی بعینها ایراد
اولندی تا که صفا بخش قلوب مستمعین اوله علم شریفده هویدا اوله که
شیر خدا هزبر کوهسار وغا امیر المؤمنین علی المرتضی غزاده بر پهلوانه
غالب اولوب اوزرنه چیقدی وقتل قصدیله قلیچ چکدی پهلوان
شجعان زیر زانوی علیده زبون وبی درمان قالوب بیم جاندن رخسارده
شاه مردانه توکردی علی کرامت اتصاف دخی بی تکلف واعتساف در حال
تیغ شفافن درغلاف قیلوب سرنی تندن جدا قیلمقده تسامح ایتدی
ومحل تأجج نار غضبده علینک عفو وشفقت ایله قتلدن فراغت ایتدوکنه
تعجب وحیرت ایله پهلوان دیده عبرت ایتدی ای شیر میدان شهامت
نیران شجاعتک مانند برق لامع درخشان ایکن جذبات انوار حلمک
درحال برق حدتک جذب ایدوب شمشیر تابدار صاعقه کردارک
بنی بوادی بوارده نابود ونابدیدار ایده جک ایکن دست قوة جاذبهٔ
کظمک اول تیغ غیظی کیرو چکوب سحاب غلاف عفوده ستر ایتدی
مع هنا نظر عنایت اکسیر اثرکدن بر نور ساطع لامع اولدی که جسم وجانم
غرق انوار محبت اولوب درونمده بر نور ظلمت سوز لمعان ایتدی که
سویدای قلبم ضیاء بیضاء ایمانله طولدی وباکه جان ابدی وزندکانی
سرمدی باغشلادی حقا که یا علی بیشه زادمها بتده شیر ربانیسن
اما لطف ومروتده کیم بیلور که کیمسن مرحبا وحبذا ای مرتضی ومجتبی
ونور اصفای صدور اصفیا سندن آثار بشریت ناپیدا اولوب
ظاهرا وباطنا وصورة ومعنی عقل کل ونور چشم جان ودل اولوب

عین علم وشهود وجود بهبود کرم مرئی ومشهود در **نظم**

نور ولایت تویی شمع هدایت توی • عین شهادت تویی سر کرامت توی
معدن احسان تویی منبع عرفان توی • کاشف قرآن تویی ساطع برهان توی
شاه معلی تویی جام مصفی توی • ساقی کوثر تویی جنت معنی توی
حیدر صفدر تویی سرور بهتر توی • داور مهتر تویی صهر پیمبر توی
لحمك لحمي نبی کفت ترا ای ولی • سرور میدان تویی اعلم واکرم توی

یا علی مرتضا بحرمت صحبت محمد المصطفی نه مشاهده قیلدکسه افاده ایدوب
کتم واخفا ایلمه زیرا ای قبلهٔ جان وکنز نهان سنک تیغ پر فروغ حلم وشفقتک
جانمی چاک ومرغ چالاک هواکیر اوج افلاک ایدوب آب زلال علم وحکمتک
قلب طربناکی ادناس بشریتدن پاک وپرتو انوار ایمان مصقلهٔ
توحید وایقان ایله آیینهٔ سینهٔ سیناء اطمینانی معرا وتابناک ایتدی
ای کشاف اسرار کلام الله سن خود انا ترجمان وحی الله انا خازن علم الله
بیورمشسن نیاز ایدرم که بلا کنایه وتلمیح مشاهده ایتدوکک اسراری
تصریح وتوضیح بیوره سنکه مرایای افعالکدن بدیدار اولان عکوس انوار
احوال اسرار خدای لایزال ایدوکی محل شبهه واشکال دکلدر زیرا بی آلت
وبی جارحه اماته وافنا کردار دادار یکتادر یا علی ولایت اتصاف
تیغ بی دریغ شفافک مکنون غلاف ایدوب ظاهر حالده بنی مقتول
دست مروت ایتمکده شمشیر استعمال ایتمدک لکن سیف برق التماع لطف
ومرحمت وذو الفقار خورشید شعاع جذبهٔ محبت ایله نفس کافرک سر انکاری
بدن جهل وپنداردن جدا قیلوب مانند نفخ روح اضافی دم عیسی
نفسک ایله قلب مرده یی احیا ایتدک واسقاء آب حیات علم وحکمت ایله
اثمار اشجار روضهٔ جنانه نشو ونما ویروب انا المتکلم فی لسان عیسی
کلام معجز نماسی سنک لسانکدن صادر اولدوغن بیان وبی ریب وکمان

خلیفهٔ رسول خدا و مقتدای اهل هدی اولدوغن عیان ایلدک نظم

هلای دوست حکیم که تو محبوب جهانی • همه سعد و سعادت همه لطفی همه جانی
بتو چشم شده روشن بتو جانم شده گلشن • همه فتحی و فتوحی همه امنی و امانی
بخدا خاک درت را بدو عالم نفروشم • اگرم پیش بخوانی وگر از پیش برانی
هلای ساقی محرم بده آن جام دمادم • لک قلبی لک روحی همه عقلی همه دانی

پس پهلوان شوریده حال برقع برآرندهٔ انوار جمال اولان مرتضای کرایم خصاله زاری و ابتهال ایدرکن مظهردن ظاهره توجه و اقباله ایدوب کندو کندویه ایتدی ای همدم درد سبحانی و محرم سرّ ربانی اول صانع بی آلت و بی جارحه و واهب عطیات رابحه بردادار ذو الجلال و کردکار بی مثال و پروردکار ذو الافضال درکه عطیهٔ سنیهٔ غیبیه و موهبهٔ علیهٔ خفیه سندن اقداح تجلیات جلیهٔ بی تکرار ایله هوش عشاق بی قراره صد هزار و هزار رحیق صهبای اسرار قدسیه و خمر حمرای انوار انسیه اذاقه و اسقا و بر وجهله مست خراب بی سر و پا ایدرکه اول شراب طهور اسرار غیبیه بی هوش و جان بی لب و کام و دهان نه طریق ایله نوش ایدوب نه کیفیت ایله مست مدهوش اولدوغندن چشم و گوشک آکاهی اولماز زیرا عقول قاصره و حواس ظاهره سرّ اتحاد و اتصال شیئین منفصلینک بربرینه تداخل و اتصالی کبی حلول و اتحاد ظن ایدر بو ظن ایسه کاذب و کاسد و توهم فاسددر هیهات هیهات ع حلول و اتحاد اینجا محال است مضمونجه حدث قدمه متصل و ایکی وجود مستقل بربریله متحد اولمق نه احتمال بلکه فرضی دخی محالدر پس حواس پرکثرت سرّ وحدتدن ذوق الماز و شراب تجلیات احدیتدن کیفیت بولماز شعر

گو جذبهٔ که باز ستاند مرا ز من • گو جرعهٔ که تا کنم فارغ از من
گو بادهٔ که تا بخورم بیخبر شوم • از خویشتن که سخت ملولم ز خویشتن

ای ساقیٔ که مستیٔ ارباب دل از تست • از روی مرحمت نظری بر دلم فکن
چشمت بیک کرشمه تواند خلاص داد • چون من هزار خسته درون را از این فتن

ای دل آکاه مغلوب دست اسد الله اولان پهلوان ایمان پناهی رحیق رقراق جذبهٔ رحمان بر وجهله مدهوش و سکران ایتدی که کیفیت حالات حبّ یزدان ایله نه دیه جکن بیلمیوب گاه علی یه سؤال و گاه درگاه اعلایه تضرع و ابتهال ایدوب اقتضاء غلبهٔ وجد و حال کیر و علی یه عرضداشت ما فی البال اولوب ایتدی ای حیدر کرار دلدل سوار میان بند ذو الفقار و صاحب گفتار انا الذی هو حامل عرش الله مع الاسرار بحق فاعل مختار بنی قتلدن فراغ سبب نه اولدی و اسرار غیبیه دن نه مشاهده و سرّ استوای عرش رحماندن نه معاینه قیلدک سکا اظهار بیورکه گفتار حکمت آثارک گوشوار درّ شهوار اولسون دیو نالش بسیار ایتمکله گفتار زمزمه پردازن اسرار حیدر کرار بو ابیاتک مفهومنی اشعار ایتدی شعر

اول ثبوت عرش پس آنگه جلوس یاد • این نکته را ببین و مثل را بیاد آر
آن دم که عرش و فرش نبود و خدای بود • آن دم مقر عزّ بکجا بود اختیار
این رمز چیست حاصل این قصه باز گوی • این راز تو ندانی و مثل تو صد هزار
حق بر عروش جملهٔ ذرات مستویست • این نکته را بدان و ولی سر نگاه دار
تا چند ناله میکنی از شور درد دل • خواهی که جان ز غم برهی دست از و بدار

اما پهلوان سرمست محبت دخی حالا تسلیت بولمیوب ایتدی ای اکمل کمل و اعلم و افضل حقا که ذات ستوده صفاتک دریای وحدتدن ساحل کثرته چیقمیوب انوار تجلیات ذاته مستغرق و نور دیدهٔ بصیرتک مأنوس مشاهدهٔ جمال وحدت حق اولمشدر اما بند بشریت و قید کثرت ایله محبوس زندان طبیعت و نار جذبهٔ هستی سوز ایله محو وجود موهوم ایتمین منکوس سجین تعین و انانیت اولان بی بصیرتلر مشاهدهٔ جمال وحدته

بی لیاقت اولدقلری محاط علم شریفه ار باب قربتدن مغربی نه خوب دیمشدر شعر

رخ دلدار را نقاب تویی • چهرهٔ یار را حجاب تویی
بتو پوشیده است مهر رخش • ابر بر روی آفتاب تویی
شد یقینم که پیش اهل یقین • پردهٔ شکّ وارتیاب تویی
تا تو هستی عتاب تو باقیست • سبب و موجب عتاب تویی

پس هر کسک قوّت ادراک و رؤیتی نور بصیرتی مقدارنجه اولدیسه • ای زوج بتول • وابن عمّ رسول • بنی قتلدن نکولک سببی معلوم اولمدی و غنجه غنچه‌دن جهتدن لطف خفی دینلسه صادق • و غایت خفادن سببی ادراک اولنمادی و سحر عین دینلسه واقعه مطابقدر • زیرا عقل فاترک • فهم قاصرنده • مستحسن اولن بودرکه • برکسنه جنکده خصمنی قلیج التنه کتورسه • باخصوص خصم مغلوبی یوزینه توکورسه • امان و زمان ویرمیوب • سرینی بدندن غلطان ایلیه • امّا یا علی سنک نظر پاکک • و فهم درّاککده • عقل فاترک استحسان ایتدوکی مستقبح اولدوغنک حسنی لطف و کرمکله بکا دخی ظاهر اولدی که • الکده مقتول و معدوم اولسم شرف اسلامدن محروم قالوردم • بحمد الله که دست هدایت امانک • دل و جانمی کردن بند قلادهٔ ایمان • و داخل دار الامان ایقان ایلدی • یا علی علیک عون الله • و نظر پاککه صد هزار بارک الله نظم

مرحبا ای شاه مردان مرحبا • مرحبا ای سرّ پنهان مرحبا
مرحبا ای حیدر دلدل سوار • مرحبا ای کان احسان مرحبا
مرحبا ای پیشوای اولیا • مرحبا ای بحر عرفان مرحبا

ای علی مرتضی و پس پردهٔ سوء القضاده اولن حسن القضا بنی قتلدن صورت سوء قضاده نمایان ایکن پردهٔ خفاده اولان انوار حبّ و ولا وجه مکرّمکدن لمعان ایدوب • مرآت سوء قضادن حسن قضا برجمال بی همتا کوستردی که عاشق لقا و آشفتهٔ حسن ابهاسی اولدم نظم

جمالک فتنه‌سی طوتدی جهانی • چیقاردی پرده‌دن راز نهانی
نیدر عاشق جهان و جانی سنسز • کرسنسن عاشقک جان و جهانی

پس ای والیٔ ولایت کرامت • لطف و عنایت ایدوب مشاهداتک اولن اسرار حقیقتدن سویله • یا خود انوار ارشاد و هدایتکدن درونمده درخشان اولان آثار معانیدن سویلیکه اجازت ویر • ای مطلع انوار حقیقت و منبع اسرار معرفت • نیچون سویلمزسن • ای لسان حکمت مثنوی

ای لقای تو جواب هر سؤال • مشکل از تو حل شود بی قیل وقال

مضمونی او زره اکرچه انوار لامعهٔ وجه هدایتک • نور پاش جذبهٔ رحمانیت اولوب • لسان ایله بیانه حاجت قومامشدر • ولکن نثار جواهر اسرار ربوبیت ایدن کلمات قدسیّه • باده نوش محبّت اولان عاشق مستلرک نقل راحت و الفتلری اولوب • دماغ فطنتلرنه تقویت ویرمسی مقرّردرم

ای علی که جمله عقل و دیدهٔ • شمّهٔ وا کو از آنچه دیدهٔ
از تو بر من تافت چون داری نهان • می فشانی نور چون مه بی زبان
لیک اکر در کفت آید قرص ماه • شب روانرا زودتر آرد براه
از غلط ایمن شوند و از ذهول • بانک مه غالب شود بربانک غول
ماه بی کفتن چو باشد رهنما • چون بکوید شد ضیا اندر ضیا
چون تو بابی آن مدینهٔ علم را • چون شعاعی آفتاب حلم را
باز باش ای باب بر جویای باب • تا رسد از تو قشور اندر لباب
هر هوا و ذرّهٔ خود منظریست • تا کشاده کی کود کانجا دریست
تا نبکشاید دری را دید بان • در درون هرکز نجنبد این کمان
چون کشاده شد دری حیران شود • مرغ امید و طمع پرّان شود

حاصل کلام پهلوان سعادت فرجام ایتدی • ای امام همام • بو خلق و شیم و بو لطف و کرم • سنک قامت ولایتکه مناسب لباس مکرّمدر •

ایمدی ای جناح همّتی افروخته اولان بازیٔ ملکوت انیسی اولدوغک
ساعد تجلیّات لاهوت حرمتنه محلّ قهرده بو رأفت و شفقت ندندر
خصوصا بنم کبی اژدرهایه فرصت ویرمک کیمک طریقی در عیان قیل دیو
نا الشی حدّدن کذران ایتمکله علی بن ابی طالب پهلوان اعلی مطالبه
جواب ویروب ایتدی ای پهلوان عذب اللّسان و مهذّب الجنان
بن تیغی رضای حق ایچون کوتوردم و ذو الفقاری فرق کفّاره اوروم
بندهٔ فرمان خدایم مأمور احکام نفس و طبیعت و مغلوب مقتضای
هوا و شهوت دکلم فلهذا الظّاهر عنوان الباطن و فقنجه فعلم حالمه شاهددر
و محاربه و مقاتله ده وما رَمَیْتَ اِذْ رَمَیْتَ قول معجز نظامنه مظهر تام
اولوب ید قدرتمه مانند تیغ بر آلتم تیغ زن ایسه حقیقتده حق در
زیرا قتل و اماته اثر فعل محیی و ممیتدر نته کم مشرکان مکّه اهل اسلام ایله
محاربه قصدینه کلدکلرنده حضرت فخر عالم صلّی الله علیه و سلّم اشارت
جبریل امین ایله زمیندن حصیّات ایله مخلوطه بر قبضه خاک الوب
شاهت الوجوه دیو وجوه کفّاره رمی ایتدکده عیون کفّار پر غبار
و منهزم و تار و مار اولمغله حق جلّ و علا حبیبی محمّد المصطفی علیه
من صلوات الله الاوفی صفات حق ایله متّصف اولدوغن کلام ازلیسی ایله
اخبار و اعلام و توحید افعالی اظهار و افهام ایچون رسول علیه السّلام
فعل رمیی بعد الاثبات نفی ایدوب وما رمیت اذ رمیت بیوردقدنصکره
ولکنّ الله رمی قول کریمی ایله فعل رمیی کندو ذات پاکنه اسناد قیلدی
پس امام الاصفیا علیّ المرتضی دخی مظهر تامّ حقیقت سیّد الانبیا
اولدوغی جهتدن بن ما رَمَیْتَ اِذْ رَمَیْتَ آیتنک مظهریم دیوب
بیوردیلر که ای پهلوان روشن جان بن بر وجهله مستغرق بحار تجلّی امواج
صفات و مستهلک نار و هّاج جذبهٔ ذاتم که بحر اولیّت و آخریّتدن

نعت بقاء صفات و تجلّیٔ سناء ذات ایله بروز ایدوب ظاهرده و باطنده
دیدهٔ سرّ حقیقت دیدمنک جمال وحدتدن غیریه مشهودی یوقدر
زیرا و هم هستی قدم نیستی ایله لیالیٔ ظلماء کثرتدن خروج و نهار پر انوار
وحدته ولوج ایدوب کلّ شیءٍ هالکٌ الّا وجهه سرّی منکشف و باهر
و ما سوای حق محض عدم و فنای مطلق ایدوکی ظاهر اولمشدر جهانیان
خود مانند سراب و روی دریاده اولان حباب کبیدر که نقوش حباب
آب اوزرندن محو و نایاب اولدقده حبابه لاجرم آب دیرلر مع هذا تلاطم
دریای ارادتده هبوب نسیم مشیّت ایله منتقش اولان صور تعیّنات
اثر جنبش طمطام احدیّت ایکن هستیٔ موهوم موج نمونی منفصل و هم
ایدوب امواج بحر محیط وحدت ایدوکن ذوق ایتمزلر امّا تلاطم دریای وحدت
هستیٔ حباب آسانی شویله جذب و ناپیدا ایتدی که مقام شهود و راه نفی
وجودده اولان معارج ارتقا اوجات مدارج اتّحاده اعتلا ایدوب
سرای وجودده حقدن اوزکه موجود اولمادوغی دیدهٔ جاننک مشهودی
اولدی و نار جذبات هستی سوز حجب وجود موهومی حرق و هبوب نسیم
تجلّیات سبحانیه سُحُبِ خیال مَعْدومی خرق ایدوب آفتاب وحدت
بی حجاب کثرت مشرق احدیّتدن طلوع ایتدی انکچون قبضهٔ قدرتده اولان
ذاتم دست پادشاهیده اولان شمشیره معادلدر و حرکات
وسکناتم تابع آفتاب اولان تیغه مماثلدر مفردی

از جنبش بحر قدم بر خاست موج بی عدد	وز موج دریای ازل پر کشت صحرای ابد
از موج بحر بیکران صحرا و دریا شد یکی	صحرا یقین دریا شود چون یابد از دریا مدد
اندر جهان بی عدد واحد احد بنود ولی	در خطّهٔ ملک صمد واحد بود عین احد
اندر یکی صد بین نهاد در صد یکی را بین عیان	از صد یکی گفتم بدان صد را ز یک یکرا ز صد
گرچه جهان جسم و جان پیدا شد از دریا عیان	بر دو بحر بیکران باشد چو بر دریا زبد

من بر مثال ماهیم افتاده از دریا برون • باشد که موج در رسد باز م بد ریا بر کشد

ایمدی ای پهلوان درست پیمان بنم جمیع اقوال وافعالم تابع شؤونات
الهیه اولوب ظلّ ممدود نور آفتاب ذاتم اما دو پوش نور خورشید آسمان
اولان سایهٔ ظلمانی اولمایوب ضیاء بیضاء وحدته حجاب اولمیان
بر سایهٔ نورانی یم که آسمان هدایتك دربانی و بزم محبتك ساقیٔ شیرین
زبانی یم اگرچه ذوالفقار قبضهٔ قدرتم اما تیغ هجر و فرقت اولمایوب
بلکه تیغ گفتارِ جوهردارِ معرفت کرداریم رهنمای وصلتِ یار در
فلهذا سالکان طریق محبتی جهاد اکبر اولان میدان محاربهٔ نفسه دعوت
و تیغ تربیت ایله ازالهٔ صفات ذمیمه ایتدوکم من حیث الصوره شکل امانتدر
اما من حیث المعنی نظر ارباب حقیقتده اثبات اخلاق حمیده و حیات
سرمدیه در و امر حق ایله قتلی ایجاب ایدن دخی قصاص الهی اولدوغی
جهتدن بر فحوای ولکم فی القصاص حیوة سبب حیات عظیمهٔ جهانیان
اولوب ناحق یره سفك دما ایتمزم انکیچون بنم گوهر تیغم سیوف سایره کبی
پوشیده زنگار دم اولماز و باد نفس و هوا و صرصر فکر ماسوا سایهٔ
صفات ربانیه اولن سحاب وجودی مقام شهود وحدتدن تحریك
وازالهیه طاقتی اولماز زیرا بر وفق الرجال کالجبال جبل متین اعتدال اولوب
بر موجب فاولئك یبدّل الله سیئاتهم حسنات حدت و غضب حلم و شجاعت
و تعجیل و تلون صبر و سکونت و تأنی و متانته و مقتضای طبیعت اولان
ظلم و فساد و اذیت و ظلمات بشریت انوار شریعت و طریقت ایله عدل
و حکمت و نزاهت و عفت و سمات ملکیه مبدّل اولوب شهود وحدتمه
مانند جبل قاف ثابت قدم متانت اولان ارباب تمکن و طمانینتی
تند باد تلون و کثرت متزلزل ایتمز پس هر کیم که اولور اولماز افکار
ماسوی و خواطر نفس و هوادن متزلزل اولوب تلون و تشوش

٤٧

انقلابندن سلامت بولمیه اول خار و خس و مانند دیش پر مگس اولور
جبل راسخ قدم متانت اولیماز کما قال مولانا قدّس سرّه الاسنی مثنوی

کُه نیم کوهم ز حلم و صبر و داد • کوه را کی در رباید تند باد
جز بباد او نجنبد میل من • نیست جز عشق احد سر خیل من
خشم بر شاهان شه و ما را غلام • خشم را هم بسته ام زیر لگام
غرق نورم گرچه سقفم شد خراب • روضه گشتم گرچه هستم بو تراب
چون بر آمد علتی اندر غزا • تیغ را دیدم نهان کردن سزا
تا که حب لله آید نام من • تا که ابغض لله آید کام من
تا که اعطی لله آید جود من • تا که امسك لله آید بود من
وانچه لله میکنم تقلید نیست • نیست تخییل و گمان جز دید نیست
پیش ازین با خلق گفتن روی نیست • بحر را گنجایی اندر جوی نیست
اندر آ اکنون که رستی از خطر • سنگ بودی کیمیا کردت گهر
رستهٔ از کفر و خارستان او • چون گلی بشکفت سروستان هو
تو منی و من توأم ای محتشم • تو علی بودی علی را چون کشم
اندر آ من در گشادم مر ترا • تف زدی و تحفه دادم من ترا
من جفا کر را چنینها می دهم • پیش پای چپ چه سان سر می نهم
پس وفا کر را چه بخشم تو بدان • گنجها و ملکهای جاودان

نتیجهٔ کلام امیر المؤمنین مرتضا اول پهلوان خلوص انتمایه ایتدی ای جوان
شجعان هنگام نبردده چونکه بنم رویمه خدو انداز اولدوك نفس
و بشریتمه حرکت و مزاجمه تغیر و حدت گلوب تهور طبیعت خلوص نیتم غارت
مبادرت ایتمکله عزیمت ایتدوکم غزانك نصفی حق ایچون و نصفی هوای
نفسم ایچون اولدی پس هر بر کارده لازم در که بر موجب وما امروا الا لیعبدوا الله
مخلصین له الدین صدق عزیمت و خلوص نیت ایله در کار اولوب

برفحوای ولا یشرك بعبادة ربه احداً عبادت حقده شركت آخری سزاوار
كورمیوب نفس مكاره یی هر نفسده احتساب تام وشوائب هوادن
تزكیه یه اهتمام وتوفیق رب الانام استدعاسیله خوصهٔ اخلاصه
وضع اقدام ایلیه بیورمغله وارث حقیقت مصطفویه وزبان گلشن آباد
مرتضویه دن نمودار اولان گلزار كلمات لطافت اخلاص پهلوان خلوص
اختصاصك سمع قبولنه گوشوار اولدقده قلبنده بر نور حضوری
ظهور ایتدی كه زنار كفر وانانیتی گسسته ومقام نیازمندی ده ثابت قدم
وكمربسته اولوب ایتدی ایواه ودریغ كه ای نقد وقت مصطفی بن تخم جفا
اكمشم وای ماه سپهر وفا بن سنی سائر بشر گبی صانمشم استغفر الله العظیم
عجب خطا ایتمشم یا علی سن خود ترازوی احد خوایمش سن دیوب اول مسند آرای
ایوان اصطفانك حضورنده اللی نفره قریب مرد هدایت نصیب ایله
عاشقانه جانب دین وصادقانه طریق هدایت قرینه توجه ایدوب
ملحق مجمع مؤمنین اولدیلر واول پهلوان صادق دل نور ایمان ایله درونی
بی غل اولوب انما المؤمنون اخوة مقامنه واصل وحوزهٔ شعاع آفتاب
محبته داخل اولمغله ایتدی یا علی دریا فضائل ناگهان بر سعادته نائل
اولدم كه مكر سن بنم قوم وقبیله م واصل وپیوندم ایمش سن یعنی یا علی
مشكات رسالتدن اقتباس ایدوكك نور اسنای حقیقت احمدیه یی
بنم فتیلهٔ شمع قلبمه القا وافاضهٔ هدایت ایله روح وروانم احیا وانوار
تجلیات ایله نور علی نور وضیا اندر ضیا قیلوب اول نورك شوق مودتی
مشكات جسمده واصل وبو عبد حقیرده خی ارث ایله فرزندی پدری یه داخل
ومرتبهٔ اخوانیته نائل اولدوغم جهتدن سن بنم اعز اخوانم سن
فاما بحسب الزمان والمكان حالا اول نورك مشرقی سنك وجه مكرمك
اولوب چراغ دل من حیث الخلافه سنك مشرقكدن مشتعل اولدیسه

سن بنم شمع مذهب وچراغ مسلكمك نور وضیاسی اولمشسن دیو
ختم كلام اولندی ای مستمع پاك طینت اول پرتو انداز نور ولایت
وسرور سرافراز دنیا وآخرتك مقدار ذره دنیا ایله الفتی وملك وامارته
رغبتی اولمایوب لكن رأفت ونصفتایله فقرایی نه وجهله صیانت
كرك ایدوكن امراء آتیه یه تعلیم وخلافت باطنه لرین خلافت
ظاهره ایله خلقه تفهیم ایچون عثمان بن عفان رضی الله عنه دن صكره
من حیث الظاهر صورت طلبده اولدیكه حق مبین اولوب مثنوی

تا امیری داد هد جان دگر • تا دهد نخل خلافت را ثمر

مضمونجه نخل خلافت باطنه لرینی خلافت ظاهره یی قبول ایله زینت
افزای اثمار عدالت ایدوب شجرهٔ خلافت انلارك ثمرهٔ ولایتلری اولوب
سلاطین اهل اسلامه عند الله مرضی اولان طریق حكومتی گوستره
كما روی الحسن بن حرموز عن ابیه قال رأیت علیاً یخرج من مسجد الكوفة
وعلیه قطریتان متزراً بالواحدة مرتدیاً بالأخری وازاره الی نصف الساق
وهو یطوف بالأسواق ومعه درة یأمرهم بتقوی الله وصدق الحدیث
وحسن البیع والوفاء للكیل والمیزان وعن ابن عباس رض قال اشتری
علی بن ابی طالب قمیصاً بثلاثة دراهم وهو خلیفة وقطع كمه من موضع الرسغین
وقال الحمد لله الذی هذا من ریاشی وروی كان علی یأخذ فی الجزیة
والخراج من اهل كل صناعة من صناعته وعمل یدیه حتی من اهل الأبر
والمسال والخیوط والحبال ثم یقسمه بین الناس وكان لا یدع فی بیت المال
مالاً یبیت فیه حتی یقسمه الا ان یغلبه شغل فیصبح الیه وكان یقول
یا دنیا لا تغرینی غری غیری وروی ان مغیرة حلف بالله ما اخطأ علی
فی قضاء قضی به قط لانه اعلم الناس واقضاهم كما روی ان عمر رضی الله عنه
قال علی اقضانا وسئل الحسن بن حسن البصری عن علی فقال كان علی

والله سهماً صائباً من مرام الله عزّ وجلّ على عدوّه وربّانی هذه الامّة وذا فضلها
وذا سابقتها وذا قرابتها من رسول الله صلّى الله علیه وسلّم لم یكن بالنّومة
عن امر الله ولا بالملومة فی دین الله ولا بالسّروقة لمال الله اعطى القران
عزایمه ففاز منه بریاض موثقة ذلك علیّ بن ابی طالب یا لكع

در حبّ علی وافراطه واعتداله

وبالجمله علیّ بن ابی طالب كرّم الله وجهه نك
كرامات جلیّه ومناقب علیّه‌سی بی حدّ وغایت وخلفاء راشدینك دخی
هر بری درّ گرانمایهٔ دریای حقیقت اولماغله كدورات تعصّبدن معرّا اولان
سروران طریقت ورهروان حقیقت آگاه اولور كه سیر وسلوكلرنده
ابو بكر صدّیق وعمر الفاروق وذو النّورین رضی الله عنهم بر ذات روحانیّتلرندن
مستفیض اولوب دست آویزلری اولان تحف اسراری پیشگاه احبابه اهدا
وگاهی همدم سرّ علی اولماغله دریای موّاج حبّ ذاتی‌یه غوطه قیلوب
دست مشاهده‌لریله اخراج ایتدكلری درر جواهر احوال علیّی عاشقان
بزم محبّته ابدا ایتدكلرینی برطرفی سلب ایدن مدایح اهل بدعت كبی
گمان ایتمیه سن زیرا عارفان آگاه حفظ الهی ایله زیغ وزللدن معرّا اولوب
چهار یار گزینك على ترتیب الخلافة قدر ومكانت وشرف فضیلتلرنه
انوار هدایت جذبه ومحبّت ایله علم ومعرفتلری عین الیقین ومیل ومحبّتلری
حقّ الیقین اولماغله جمله‌سی لآلی نوریّهٔ دریای حقیقت محمّدیّه وكواكب
درّیّهٔ آسمان رسالت احمدیّه اولدقلرین دیدهٔ حق بین ایله گورمشلردر
ایمدی زنهار علی‌یه دعوای محبّت ایله جانب آخره عداوت ورافضی جبلّت
اولمیه سن ویا خود یزیدی صفت اولوب علی‌یه بغض وعداوت ایتمیه سن
كما روی قال رسول الله صلّى الله علیه وسلّم لعلیّ بن ابی طالب یهلك فیك
رجلان محبّ مفرط وكذّاب مفتر پس سالك مسالك اهل سنّت وجماعت
اولوب رخنه گر ترتیب خلفاء راشدین اولان اهل بدعتدن اولمیوب

اصحاب گزینك هر بری مقرّب بارگاه ربوبیّت اولدقلرینه اعتقاد تام ایلیه سن
روی انّ علیّاً خطب خطبةً طویلةً وذكر فیها ابا بكر وعمر واثنى علیهما
وقال فی آخرها واعلموا انّ خیر النّاس نبیّهم ثمّ ابو بكر الصّدّیق ثمّ عمر الفاروق
ثمّ عثمان ذو النّورین ثمّ انا وقد رمیت بها فی رقابكم ووراء ظهوركم
وانا استغفر الله لی ولكم ولجمیع اخواننا وروی عن ابراهیم قال قدم
عبد الله بن سبا الكوفة وكان یفضّل علیّاً على ابی بكر وعمر فبلغ ذلك علیّاً
فارسل الیه وقال اقتلوه فقال اتقتل رجلا یدعوا الى حبّك وحبّ اهل البیت
فقال نادوا علیه من قدر علیه بعد ثلثة ایّام بالكوفة فلیقتله فسیّره الى المداین
امّا ای مستمع سلیم العقل بو معنادن دخی غافل اولمه كه الله ورسولنه
اولان شجرهٔ محبّتك ثمره‌سی احكام شریعته اطاعت وسنّت رسوله رعایتدر
وصدق وعدالت وحیا وشفقت ایله اتّصاف ورضا وخلوص وعشق ومحبّت
ایله ائتلاف ابو بكر وعمر وعثمان وعلی رضوان الله علیهم اجمعینه متابعت
وموافقتدر وبلا متابعت مجرّد دعوای محبّت لاف وجناف بی منفعت
وشجر بی ثمردر اللّهمّ وفّقنا لطریق اهل السّنّة وجنّبنا طریق البدعة
وارنا الحقّ حقّاً فنتّبعه وارنا الباطل باطلاً فنجتنبه ربّنا وارنا مناسكنا
وتب علینا انّك انت التّوّاب الرّحیم وروی قال رسول الله صلّى الله علیه وسلّم
یا علیّ انّ الله امرنی ان اتّخذ ابا بكر والداً وعمر مشیراً وعثمان سنداً وانت
یا علیّ ظهیراً فانتم اربعة قد اخذ الله میثاقكم فی امّ الكتاب لا یحبّكم الّا مؤمن
ولا یبغضكم الّا فاجر انتم خلائف نبوّتی وعقد ذمّتی وحجّتی على امّتی
لا تقاطعوا ولا تدابروا وتغافروا اخرجه ابو نعیم فی فضائل الصّحابة
وقال علیه السّلام یا علیّ اتحبّ هذین الشّیخین یعنی ابا بكر وعمر احبّهما الله
تدخل الجنّة من الجامع الكبیر وقال علیه السّلام یا علیّ ستقاتلك الفئة الباغیة
وانت على الحقّ فمن لم ینصرك یومئذ فلیس منّی اخرجه ابن عساكر فی تاریخه كذا فی الجامع الكبیر

وبالجمله علی بن ابی طالب رضی الله عنه ایام خلافتلرنده بر ساعت راحت
اولمایوب گاه وقعهٔ جمل وگاه قصهٔ غریبهٔ صفین ابتلاسندن
نیجه محنت ومشقتلر چکوب اول شیر شمشیر زن وهزبر دلیر بیل افکن
علمدار رسول مختار حیدر کرار دلدل سوار حضرت خواجهٔ عالم صلی الله
علیه وسلمك مجموع مشاهدنده موجود اولوب هر محاربه ده شیرانه
جنك وعرصهٔ نبردی چشم عدویه سم خیاطدن تنك ایدوب ذوالفقار
آتش بار ایله صنادید کفار خاکساری نابدید ارچاه دار البوار ایدوب
باخصوص رسول علیه السلام ستقاتلك الفئة الباغیة حدیث شریفی ایله
اخبار بیوردوغی خوارج فتنه جویان بغی کرداری طعمهٔ شمشیر خونخوار ایدوب
فالذین هاجروا واخرجوا من دیارهم واوذوا فی سبیلی وقاتلوا وقتلوا
لاکفرن عنهم سیأتهم ولادخلنهم جنات تجری من تحتها الانهار
فحوای کریمی اوزره دخول جنات بعد محو السیأت اولوب بو آیت کریمه ده ایسه
دخول جنات ومحو سیآت مقاتله یه وفی سبیل الله مقتول اولمغه شرط قلنمغله
بر موجب وقاتلوا غزا وجهاده بذل اقتدار ایدوب ولکن بر وفق وقتلوا
حیات عاریه وصورت وهمیه دن بی قید ماومن قربت حقه تمنای وصلت ایله
صورت ثقاتده زمرهٔ بغاتدن اولن ابن ملجمدن نوش جام شهادته دخی مسارعت ایلرم

اقتلونی یا ثقاتی لائما • ان فی قتلی حیاتی دائما

بیوردوغی مولانا خداوندگار مثنوی شریفده روایت بیورمشلردر
عند العاشقین ایسه اعظم ذنوب وجودك ذنب لا یقاس علیه ذنب آخر
وفقنجه وجود اولوب مکفر ذنب وجود ایسه بر فحوای السیف یمحو السیآت
شمشیر بران حیات افزای حب خدا اولدوغیچون عاشقان الهی کشتهٔ تیغ
عشق ربانی اولمغه بذل جان وبو رباعی مفهومنی ورد زبان ایدرلر رباعی

ماجوهر پاك خویش بشناخته ایم • پیش از اجل این خانه برانداخته ایم

از پوست برون جسته زمرك آزادیم • کین پوست بزندگان بینداخته ایم

در شهادت یافتن علی روضة الشهداده مسطوردر که هزبر غالب
فی المحارب علی بن ابی طالب خوارج ایله محاربه ایتمك مقرر اولدقده هرجانبدن
جنگه قادر بهادرلر طلب ایتمکله یمندن دخی اون دلاور کلوب ابن ملجم
اول عشره نك بری ایدی مرویدر که بهادران یمنی دن هر بری پیشکاه
امام الهدایه برسم هدیه بر دردست آویز اهدا ایدوب ابن ملجم دخی بر تیغ
قیمتی بها عرضه قیلدقده جناب ولایت پناه وجه مبارکن دوندروب
معرض قبولده واقع اولمدی عاقبت ابن ملجم رخصت جوییٔ دخول خلوتگاه
علی اولمغله رخصت ایله فرسوده خاك قدم پاك مرتضی اولوب ایتدی
ای شیر دلدل سوار وکار فرمای ذوالفقار یمندن بنمله کلن رفقانك
هدایاسن قبول ایدوب بنم شمشیر آببارمه عدم اعتبار ایله بنی شرمسار
ایتدیکز حال آنکه عرضه داشت اهدا ایتدوکم شمشیره سیوف عربدن
اون عدد همتا بولنمز دید کده امام زمان ایتدی بن سندن اول شمشیری
نیجه قبول قیلیم که سن بندن مراد که انکله نائل اولاجقسن وبو ریش سفیدی
آنکله خون آلود شهادت ایده جکسن بیوردی ابن ملجم ایتدی ای حیدر کرار حاشا که
بندن بو کردار بدنمودار اوله بن خود سنك محبتکده ترك اخدا ودیار ایله سفر اختیار ایتدم شعر

حاش لله که سکا بن یار ایکن اغیار اولم • نقض پیمان وخلاف عهد ایدوب غدار اولم
آرزوی دولت دنیا ودین ایتمزمیم • استرمی خاطرم عالمده برخوردار اولم

دیدی امام علی ایتدی آری یمندن اول نیت ایله کلدك ولکن عن قریب
مقام حب ووفادن بادیهٔ بغض ونفاقه کیره جکسن ولاجرم بو کار
ناهموار سنك الکدن بدیدار اولاجقدر ابن ملجم ایتدی ای امام همام
مفیض النور بو فعل قبیح بندن صدور ایده جك ایسه رجا ایدرم که
بنم دستمی مقطوع ومکسور وانکله دخی قومایوب مقتول ومقهور بیوره سن

امام عدالتا ختصاص ایتدی یا ابن ملجم هنوز سندن موجب قصاص بر شی
ظاهر اولمادین بن سکا نیجه قصاصه قادر اولورم کما قال مولانا قدس سره الاسنا

او همی کوید بکش پیشین مرا	تا نیاید از من این منکر خطا
من همی کویم چو مرک من ز تست	با قضا من چون توانم حیله جست
او همی افتد بپیشم ای کریم	مر مرا کن از برای حق دو نیم
تا نیاید بر من این انجام بد	تا نسوزد جان من بر جان خود
من همی کویم برو جف القلم	زان قلم بس سرنکون کردد علم
آلت حقی و فاعل دست حق	چون زنم بر آلت حق طعن و دق

وفی الاستیعاب روی ابن الهادی عن عثمان بن صهیب عن ابیه ان رسول الله
صلی الله علیه وسلم قال لعلی من اشقی الاولین قال الذی عقر الناقة
قال صدقت فمن اشقی الآخرین قال لا ادری قال الذی یضربك علی هذا
یعنی یافوخه فیخضب هذه یعنی لحیته وعمار یاسردن مروی در بیوردیکه
غزوهٔ عسره ده واقع سفر ظفر اثرده منازل توقفدن اولان بر محلده
علی بن ابی طالب ایله بن نخلستان ابی مدیجدن بر درخت سایه کسترده
زیر نشین و خواب کزین اولمش ایدك مکر جنبش نسیم محرك دمیم اولمغله
قبا و دستارمزی دامن خاطر ارباب ضمائر کبی آلودهٔ غبار ایلمش
قرین حال نور آفتاب آسمان رسالت علیه نسائم التحیة اوستمزه پرتو انداز
عنایت اولوب پای رفرف سای لامکان پیمالریله کالبد مستغرق شکر خواب
راحتمزی تحریك ایله بیدار بیوردقلرنده امام علی به مالك یا ابا تراب دیو
نوازش بسیاردن صکره ایتدیلر یا علی بد ترین اشقیا کیملر ایدوکن بیلورمیسن
علی جبین سای زمین تواضع اولوب ایتدی الله و رسولی اعلم در حضرت
سید البشر بیوردیلرکه یا علی اشقای عالم ایکی بد طینت در بر کیسی
عاقر ناقهٔ صالح اولان قدار بن سالفدرکه اشقای اولین در

با فوخ بالباء الموحدة اطفالك التندن یوقادو قفاذ اشاغی یمشاق اولن محلدرکه توره جك بقلد ایق دردلر نخالف یردر لغه

بر کیسی دخی بد ترین اشرار آخرین درکه میزاب تیزاب غدر اولان شمشیر
زهر پروردیله سکا شربت شهادت ایچورسه کوکد ردیوب حلیهٔ
دیباجهٔ جمال اولان لحیهٔ مبارکهٔ نور اشتمالنه اشارت بیوردیلر
و بر روایتده محمد بن ابی بکر رض اطفاء نار شرار ه فساد خوارج بدنهاد
ایچون فرسان مصردن حرب وضربه قادر دیکر محنفر کار آزما بهادر
کوندردیکه انلاردن بری عبد الرحمن ابن ملجم مرادی ایدی وروی
عن جابر بن عبد الله رضی الله عنه قال انی لحاضر عند علی بن ابی طالب
فی وقت اذ جاءه عبد الرحمن بن ملجم یستحمله فحمله ثم قال بیت

ارید حباءه و یرید قتلی	عذیری من خلیلی من مرادی

حبا یعنی عطا منه

الحاصل مقاله طرازان صحایف آثار اولان ثقاة رواة الاخبارده
ابن ملجمك امام علی یه واقع اولان کیفیت قصد کرندنده اختلاف بسیار
وارد در ولکن اشهر اقوال وقایع نویسان احوال بودرکه حرب نهرواندن
صکره بقیة السیوف اولان غلاة خوارجدن برك بن عبد الله التمیمی
و عمرو بن بکر السعدی نام ایکی شقی سقر نابدید ابن ملجم غوی و پلید ایله
عاقد بند حلقهٔ صحبت اولدیلر و آتش زنهٔ افکار بد نژادلری ایقاد
هیزم خباثت نهاد نیتی ایله کاه عیوب عمال ولایت تعدادنده اشتغال
و کاه سرکذشت کشتکان نهروانه انتقال ایدوب بالآخره ختم کلام
بد فرجاملری بو مرتبه ده انجام بولدیکه بو قدر سفك دماء رجال
و باعث اشتعال نیران وبال علی و معاویه و عمرو بن عاص درکه حب ریاست ایله
سالك راه ضلالت اولمشلردر مادامکه بونلارك قنادیل حیاتی فلاخن بی
روزکاردن شکست اولمیه شفاء صدور میسر دکلدر دیدیلر باقی

باطل همیشه باطل و بیهوده در ولی	مشکل بودرکه صورت حقده ظهور ایده

پس اول اشرار برکشته روزکارلری طغیان سیل ضلالت غرقهٔ طوفان

شقاوت ايتمكله نائل ثواب آخرت اولورز عميله سيوف ستمكارلرن
زهر آبدار ايدوب ابن ملجم مهمّ علي يي وبرك بن عبدالله كار معاويه يي
وعمرو بن بكر قتل عمرو بن العاصي ذمّت بدهمتلرينه آلوب ماه رمضانك
فلان كيجه سي بو اوچ كسك رشتۀ حياتني برزم سكّين اهتمام ايله
منقطع اولمق وهر بريمز فدائيلق ايله مشهور جهان اولمق كرك ديوب
قدم كفالته طوروديلر وحيّات وعقارب كبي سوراخ كميندن چيقوب
وادئ شقاوته دوشديلر وشاه راه اطاعتي قويوب سمت چپانداز
غوايته كتديلر وبرك بن عبدالله خارجي شامه واروب منتهز فرصت
اولدي وشب هفتدهم رمضان كه معهود اولدقلري كيجه در مسجده
واروب زخم زن جانستان اولمق نيّتي ايله معاويه يه قصد ايتدكده
شمشير زهر آلودي جاي نشست اولان اليه سنه اصابت ايتمكله چندان
كاركر اولمايوب مجروح قيلدي وجماعت مسجد اول بدبختي قيد بند ايدوب
جراءت ناشايسته سنك سببي استعلام اولندقده قناع چهرۀ وقوعيي
رفع ايدوب سبب كستاخيني افهام وابن ملجم بروفق ميثاق قتل مرتضايه
شمشير زن زهر آلود اولمق بابنده تشمير ساق ايدجكن اعلام ايتمكله
معاويه رضي الله عنه اشارت ايدوب اول بدكرداري اشدّ سياستله
قتل ايتديلر وعمرو بن بكر دخي داخل محروسۀ مصر ومراقب جيب فكر اولوب
شب معهودده مسجده واردي حكمت ربانيه اول كيجه مزاج عمرو بن عاصه
برمقدار فتور وقوعيله مسجده وارمغه طاقتي اولمدوغيچون بني عامردن
خارجۀ عامري نام بر رجل همامي قايم مقام ايتمش ايدي پس اول شقي
ضلالت نهاد امام عباده جبين ساي سجده ايكن بر شمشير تيز اوردي كه
سجده دن باش قالدرميوب جان شيريني تسليم جان آفرين ايتدي
وجماعت مسلمين اول خبيث سقر مكيني قيد غلّ متين ايله عرضداشت

عمرو بن عاص ايتمكله صورت واقعه يي عمرو بن عاص سؤال ايلدي
اول ممكور نفس خنّاس قتلنه قصد ايتدوكي عمرو بن عاص اولمدوغن
بيلوب آه دريغ وتأسف ايله والله ما اردت غيرك يا فاسق ديو عمرو بن عاص
رضي الله عنه يه شتم ايدوب كند وشاننه موافق نيچه كفتار نالايق
ايتمكله بلا تأخير سر بي سعادتني لقمۀ شير ناكاه كير شمشير ايتديلر
اذين جانب كم كشتۀ چاه جهنّم ابن ملجم دخي يكّه سوار عرصۀ محاربه
علي بن ابي طالبي سركران صهباي شهادت ايتمك نيّتي ايله دار الخلافه
اولان بلدۀ كوفه يه واروب مترقّب فرصت اولدي عنوان طراز صحيفۀ
آثار عجيبه اولان وقايع نويسان اخبار غريبه روايت ايدرلركه اول سالك
مهالك شقاوت بر كون كوچهاي كوفه يي دروازه ايدركن نسوان
مكّارۀ خوارجدن قطام نام بر زن بدفرجامه مصادف ايتمكله في الحال
شيفتۀ ملاحت وآشفتۀ حال طراوت صباحتي اولوب حبالۀ نكاحنه
دام اولمق امنيّه سيله بالمشافهه اول فتّانۀ جهانه عرضداشت ما في الضمير
ايدوب قادع باب ازدواج اولدي مكر اول حاميه مقام اعني قطام
هاويه حطامك جملۀ خوارجدن اولان پدر وشوهر وعمّ بدكهرلري
تيغ ظفر كردار حيدر كرّار ايله كم كشتۀ چاه دار البوار اولمشلر ايدي
چونكه اول سحّارۀ مكركار ابن ملجمك خريدار متاع حسني ايدوكن بيلدي
ايتدي اي مفتون دل افكار اكر عهدۀ مهرمه وفادار اولورسك اختيار ملك
شكار دك اولوب شراب ناب وصلتم ايله بهره دار اولورسن ابن ملجم دخي
اي غمزه زن شيوه كار مقدار مهريي اشعار قيل ديدي اول بدمهام ايتدي
اوچ بيك درهم نقرۀ خام وبر كنيزك سرو اندام ايله قتل علي خون آشام در
ابن ملجم ايتدي بن خود بو مهمّك اتمامنه كلدم مهرده تكليف اولنان
شروطك جمله سني ادايه اهتمام ايدرم ديدي قطام دخي شرطم تمام اولورسه

چاک دان وصلتده مضایقه اولمدوغی جای کلام دکلدر دیوب
قوم شومندن ابن عمی اولن بردان نام شقاوت اقدامی داه طغیاننده
ابن ملجم ایله هم عنان ایلدی کما قال الفرزدق شعر

فلم ار مهراً ساقه ذو سماحة	کمهر قطام من فصیح واعجم
ثلاثة آلاف وعبدٍ وقینة	وضرب علیّ بالحسام المسمّم
فلا مهر اعلی من علیّ وان علا	ولا قتل الّا دون قتل ابن ملجم

پس ابن ملجم قوّت بازوی چپ وراستی ایچون بر رفیق دخی جست وجو ایدرکن
شبیب بن بجرة الاشجعی نام آسیب نصیبه ملاقی اولوب قالب صدق وصوابه
دوکلمش کلمات مزخرفات ناصواب ایله اضلال ومستحقّ عتاب ونکال
ایتمکله اوچ نفر سقر مستقرّ شب معهوده منتظر وقتل حیدر غضنفر فرّه
مصرّ اولدیلر مرویدر که اول شاه ولایت حضیض فنادن نهضت
واوج بقایه رحلته قریب کاه خانهٔ امام حسنده وکاه کاشانهٔ امام حسینده
وکاه مسکن عبدالله بن جعفر طیّارده افطار ایدوب اوچ لقمه‌دن غیری
یمزدی وبرقاچ کوندن مهمانکزز دیرلردی وقعه نویسان حیدری
نقل ایدرلرکه عادت مألوفهٔ مرتضای ستوده خصال مسجد شریفه
ثلث لیالیده کلوب اشراق صبحه دک عبادته اشتغال ایدر ایدی
چونکه احباب ولایت دستکاه قصّهٔ ابن ملجم ضلالت پناهدن آکاه
اولدیلر بربریله مشاوره قیلدیلرکه اکرچه مقتدای اولیا آسیب
اشقیادن خوف ایتمز اما بزم ذمّت همّتمزه واجبدرکه حفظ وحراست
ایچون بطریق المناوبه حوالیٔ مسجدده حلقه بند جمعیّت اولوب باب حراستده
بذل دقّت ایدهوز دیوب امر محافظه‌یه مباشرت ایتدیلر اتّفاقا برده ستوده
مذکور بر کیجه اول یکه سوار عرصهٔ وغا امام علیّ المرتضا قدم طاعت
فرسای تقوی پیمالرین جانب مسجده القا ایدرکن چشم نورپاش لطائفی

اول جماعتا لتزام صیانته سایه انداز هدایت اولمشلر ای اصحاب خلوص
وطویّت سبب جمعیّت بی وقتکزنه‌در بیوردی انلر دخی عرض کردهٔ مافی البال
ایدوب ای امام هدا وخلیفهٔ رسول مجتبی اجتماعمز دامن هدایت فرسا کزی
دست تعرّض اضداددن حمایت وکمند کید اهل فساددن صیانتدر
اول تسلیم حکم قضا وپیوستهٔ دست رضا علیّ المرتضی ایتدی
یاران صفا بنی آفت سماویدنمی حراست ایدرسز یوخسه آسیب ارضیدنمی
حمایت قیلورسز انلر ایتدی ای امام ومقتدای امّت آفت سماوی دست قضا
مقابله سنده کیمده قدرت واردر بلکه بذل همّتمز بر شترکین بد طینتک
سکا مضرّت ایرشدرمک ایچوندر دیدیلر اول راست رو نهج هدا
جناب مرتضی بیوردیلرکه بو خود محاط علم ارباب نهاددرکه ارض
وسماده بلا اذن خدا بر شی صورت نما اولماز چونکه کلام مرتضائی
اصحاب صفا انتما کوش اصغا ایله شنوا اولدیلر جملهٔ اموری تفویض
حکم قضا ایدوب تسلیم رضای مولی اولدیلر صحیفه نویسان اخبار
تحقیقی اوزره ایام شهادتده دلدل سوارده زبان جواهر نثارلرندن
نیچه کفتار کرامت شعار بدیدار اولوب اواخر ایام حیاتلرنده امام حسن مجتبی
وامام حسین سیّد الشهدادن اشبو ماه رمضان المبارکدن مرور ایدن
ایام قاچ عدد اولدی دیو استفسار بیوروب انلر دخی اون بش کون
اولدی دیدکلرنده ای قرّتی العینین سزه بش کون دخی مهمانز بیوردی
واوان شهادتلری اولن شب جمعه‌ده ولد سعیدلری امام حسن سعادتی
مزین ایتدیلر ای نور دیدهٔ جان بو لیله مژده رسانم نور چشم خوابه
آلودم آفتاب جمال حبیب الله علیه صلوات الله ایله مسعود اولوب
کوشهٔ کاشانه‌مزی مقدم نوربخشلری ایله بهجت سرای جنّت المأوی
ایتمکله مقدم خجسته دم نبوی‌یه یوزم سوروب ایتدم ای مفخر موجودات

بو مبتلای محنته امتکدن خصومات متتابعه وکربات متوالیه اصابت
ایلدی سید ستوده صفات علیه اکمل التحیات دخی لسان گوهرنثار
نبوتلرندن شکرریز عنایت اولوب ای در گرانمایهٔ دریای حقیقت
وفق مرامک اوزره انلر ایچون بر دعا قیل بیوردی بن دخی فرسوده روی
خاک نیاز اولوب ای خدای چاره ساز بی انباز حبیبک رسول مجتبی
حرمتنه بو عبد مبتلایی بونلردن خیرلو بر جماعت ملائک خصلت ایله
روشن چشم لقا انلاره دخی بندن بدترین حواله ایدوب مبتلا قیل دیو
دعا ایتدم بیوردی و در حال دعاسی قرین اجابت اولدوغنه اشارت
وفائز عز شهادت اولاجقلرنه بشارت ایچون مؤذن وقت صباح
زمزمهٔ حی علی الفلاح ایله منزلگاه شهادته دعوت ایتدکده
حیدر کرار کرامت کردارک لاله زار رخسار گلعذار ضیا گسترلری
مانند ژاله دار ورد احمر عرق ریز تابدار در ازهر اولارق بیت

اشدد حیازیمک للموت فان الموت لاقیکا • ولا تجزع من الموت اذا حل بنادیکا

بیتنی زمزمه پرداز اولوب لاجرم موتدن خلاصه وپنجهٔ قضادن
مناصه چاره یوقدر بو خود دیدهٔ اعتبارده آشکاردر که
سلسلهٔ دلفریب کائنات ومرسلهٔ عجیب الترتیب ممکنات ارادت حی لایموت
ومشیت قیوم لایفوت ایله عالم بالای لاهوتدن باحهٔ حرم سرای ناسوت
کلنجه مظاهر وجودده ظاهر ومشاهد شهودده باهر اولان احوال
واطوار تکونات وافعال وآثار تعینات که هر بینه بر حد محدود
وبر امد موعود اولمغله بر مقتضای فاذا جاء اجلهم لا یستأخرون
ساعة ولا یستقدمون هیچ احدک اول میقات معهوددن تجاوزه قدرتی
اولمیوب کل نفس ذائقة الموت قضیه‌سی خود امر مقرر اولوب مجموع اشیا
حرکت انقباضی ایله فناء جبلی وعدم اصلیلرینه رجعانلری بر وفق

کل من علیها فان دیدهٔ ایقاننده نمایان وکل شیء هالک الا وجهه مبتغا سنجه
امواج کثراتک محو تمیزات ایتدکلری فی کل حین وآن عیاندر دیو
مفارقت دوستانه قرار ویروب عزم راه مسجده نیت ایله بیت سعادت
بنیانلرندن حین خروجده جماعت بطان ماتم زده کان امام زمانی
استقبال ایله صیحه زنان اولدیلر وخدام ذوی الاحترام امامدن بریسی
منع ایچون چویزن اولمق استدکده برج شرف آفتاب ولایت بیوردیلرکه
ای دختر هدایت اختر بو ماتم زده لری رنجیده قیلمه که مهر انور روحم
غروبی ایچون نوحه کننده لردر دیوب معتکف مسجد اولمق ایچون باب
سعادتلرندن نهضت وموضع شهادته صریمت ایتدیلر خلاصهٔ گفتار
جناب ولایت شعار حجرهٔ شریفه سندن چیقوب طاوسی جولان ایله
درون مسجده خرامان اولدقده ابتدا بر دان قدم طغیان وبر روایتده
شبیب ابلیس فریب سل سیف ایدوب جسم پاک علیدن خطا ایتمکله
بازوی بابه دوقنوب شق ایتدی بعد ازان ابن ملجم تیغ پرورده سمنی
حواله ایدوب بر زخم شدید شهادت بریا ووردی وزبان بدگفتارندن
دشنامه تحریک ایدوب الحکم لله لا لک ولا لاصحابک یا ابا تراب دیدی
علی مرتضی دخی فزت ورب الکعبه دیوب سر مبارکندن جریان ایدن
خون لعل لحیهٔ مبارکه سنی شاخ پنجهٔ مرجانه شبیه ایدوب صدف حقهٔ
لالی گرانبها اولان سینهٔ سینای عرش پهناسی چکان اولان قطرات
خون یاقوت رنکدن گلشن آباد ورد رعنا اولدی وسرو آزاد بوستان
ولایت اولان نخل موزون وجود کرامت نمودلری جانب خانهٔ سعادتلرینه
آهسته آهسته کیدوب سر نهادهٔ بالین شهادت اولدی وبر روایتده
جناب ستوده خصالک حرکته مجالی اولمیوب وجود بهبود خونآلودنی
بر کلیم سرخده خوابانیده قیلنوب بر طرفنه امام حسن وبر جانبنه امام حسین

یا پشوب مسجددن سعادتخانه‌سنه کوتردیلر وبعد از وقوع داهیه
بردان مقرهاویه خلاص امنیه سیل کندو خانهٔ دوزخ کاشانه‌سنه
جان اتوب کندو قومندن بر شخص جکرداز واقعه‌دن خبردار اولماغله
ای خبیث بدکردار بو محل خود جای قرار دکلدر دیوب دست غارتکر
شمشیر عدو تدمیر ایله صندوقهٔ وجودن نقد حیات مستعاردن تهی
قلماغله آب حیات خبیثی چاه عمیق هلاکه ریزان وپای ممات ضلالت پیماسی
خارستان خذلانه کریزان اولدی وشبیب بن بجرة الاشجعی تاریکی شبده
هامون غیبته فرار وجانانه محل خلاص صدد استقرار ویردی وبر روایتده
مسجدده حیران ودم بسته کوشه بکوشه سرسری کزرکن یاران مرتضادن
بری اول غوی سرنکون غیانی لکدکوب پشت پا ایدوب دم السنه هلاک اولدی
وقعه نویسان حیدری روایت ایدرلرکه بو قصهٔ هایله‌نک وقوعندن
احباب وفا انتمانک مرایای ضمایری کدر بسته وماتم زده وخواطر شکسته
بیت الاحزان علی‌ده جمع اولوب التماس تبیین زخم زن ایتدکلرنده علی بن ابی طالب
ای اخوان وخلان صبر ایدیکوز کم دانای آشکار ونهان اولان رب مستعان و
عیان ایلیه بیوردی قرین حال ابن ملجم بدفعال دخی شمشیر خون آلودین
بدست کرفته کلب عقور سرکوفته کبی کردنده وسرکشته کوچه‌های کوفه‌ده
لهثان وسرسری کاه پیش وکاه پسه کریزان ایکن بنی عبد بن قیسدن
بر مرد شیرنبرد اوکنه طوروب ای برکشته ونابکار اولمیه‌که زخم زن ایکن
حیدر کرار سن اوله‌سن دیدی اول شریر وستمکار دخی تصمیم انکار ایتمش
جناب باری زبان دل آزارنی جانب اقراره جاری ایتدوکی جهتدن
مرد قیسی صوت بلند ایله خذوه فغلوه ثم الجحیم صلوه یا جماعة المسلمین
دیو فریاد ایتمکله فرقهٔ مؤمنین اصفیا مانند شیران وغا غابهٔ تجسسدن
طریق تجسسه چیقوب چنکال پنجهٔ نکاله کرفتار ایتدیلر وپیشگاه شهادت پناه

امام المتقینه کوتردیلر جناب مرتضی اول بدبختی کوردکده ما کذبت ولا کذبت
یا ابن ملجم دیوب بکا زخم اورن بو سنکدل بی رحمدر بیوردی بعد ازان
اول کستاخ بی فهمه توجیه خطاب ایدوب ای جوار بی رحم سن خود بنم
مشمول لطف واحسانم ایکن شمشیر کش ستم اولمغه باعث نه اولدی بیوردقده
اول بدبخت ضلالت انتساب یا ابا تراب قرق کوندرکه زهر ایله تعبیه اولنان
تیغ برانی بدترین جهاندن برینه زخم زن جانستان وشراب یاقوت فام
خونیله ریان اولمق ایچون رجاده ایدم حالا سنک خون فشانک اولدی دیو
نیچه هذیان سویلدی جناب ولایت پناه دخی ای خبیث کمراه اراک به
مقتولا وانت شر خلق الله دیوب حبسنه فرمان بیوردی وانجام کاردن
بر مرتبه‌ده قرار بولنجیه دک بو غدار بدکرداری کرسنه وتشنه طوتمیوب
نعمت کش سماط اطعام اوله‌سن وبو زخم مغز پاشدن وفات ایدرسم
مراسم قصاصی رعایت ایلیه‌سن اما شکنجه وعناب ومثله وعقاب
وامیر المؤمنین قتل اولندی دیو سفک دماء مسلمینه خوضه وشتاب ایتمیوب
فقط بو قاتل مبینه بنی ضرب ایتدوکی سیف معیّنی ایله جزاسن ویره‌سز
وامر حقی یرینه کتوره‌سز زیرا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
ایاکم والمثلة ولو بالکلب العقور حدیث شریفی ایله مثله وعقابدن نهی
بیورمشدر دیو وصیت ایتمکله اول کرایم خصالک ارتحالندن صکره
اجراء حد ایچون اول قاتل وبدلقانی کندو قلیجیله کسوب نکونسار حفرهٔ
غیا ایتدیلر مرویدر که حیدر کرار صاحب ذو الفقار هنکام احتضارده
اقربا واولاد واحبابه نیاکان نهادنه اصناف نصیحت قیلوب امام حسن ایله
امام حسینه وصیت ایتدی که ای ولدین مکرمین وقرتی العینین
بن رحلت ایتدکده جسد معانی صدفی کنجینهٔ راز کبی صندوقهٔ زمینده
اخفا واکتنان ایدوب خلقه نمایان ایتمیه‌سز زیرا نسیم ظفر پرچم طراز

توغ اسلام هدایت کستر اولنجیه دك جناب رب العزتك اجراء حد نه آلت اولن
دست ذو الفقار پیوستمدن اکر شجعان کفره واکر واجب الازاله اولان
زمرۀ باغیه دن اون بیك عدده قریب نفوس مقتول اولمشدر جائز که
انلاوك ورثه واتباعی قبرمی شکافته قیلدلر بیوردی انلار دخی بر موجب فرموده
عمل کننده اولماغله مستغرق دریای غیب اولان دوح پاکلری کبی حقۀ
بسته دهان جسم مبارکلری اولان قبر متبرکلری چشم جهانیاندن مستور
اولماغله موضع مدفنلرنده اختلاف اولنوب بعضلر دار الخلافه کوفه ده
وبعضلر قصر الاماره ایله جامع اعظم میانه سنده وبعضلر نجفده درد دیمشلر
روضة الشهداده مسطور درکه مدفن علی هارون الرشید زماننه دك
مستور قالوب برکون هارون شکاره چیقوب محل مدفنه وارد قنده کوردیکه
برچوق آهولر بر پشته یه صعود ایدوب آسیب صیاددن خلاص ایچون
اول موضعی کندولره مناص قیلمشلر وهرکاه که صیادلر جزع وفریاد ایتدیلر
حرکت قلمادیلر وکلاب معلمه ارسال ایتدیلر اوزلرینه وارمدیلر
هارون الرشید مجمع آهویانه واروب متعجب اولدی وپیران کوفه دن
بعض اختیارلره سؤال ایتدکده یا امیر المؤمنین آبا واجداد مزدن استماع
ایتمشزدر که قبر امام علی اول پشته ایچنده مستوردر پس هارون ترك شکار
ایدوب اول موضعی هر ییل زیارت وحیاتنده اولدقجه لوازم احترامنی رعایت
ایدردی بعد زمان سلاطین آل بویه دن عضد الدوله ایا منده بر قبۀ عالیه
بنا اولنوب الی الآن زیارتکاه جهانیاندر وهمچنان لیلة العروس شهادتلرنده
دخی اختلاف اولنوب هجرت نبویه علیه افضل التحیه نك سنه اربعیننده
واقع اولان شهر رمضانك اون اوچنجی کیجه سی شب جمعه ده زخم خورده
اولوب اون یدیسنده شرفیاب شهادت اولدی دیمشلر وبعضلر ماه رمضانك
یکرمی برنجی کیجه سی لیلة الجمعه ده وقت شافعی ده خون اغشتۀ شهادت اولوب

مرغ روان هوا کیر اوج لامکانلری اون اوچنجی کیجه لیلة الاحد ده وقت سحرده
طائر اوج وحدت اولدی دیمشلر وکذلك هنکام ضربه ده دخی اختلاف
اولنوب بعضیلر قبل دخول الصلوة وبعضیلر حرم سرای صلوتده واقع
اولدی دیوب صلوتده اولدوغی تقدیرجه صلوة فجر سعادت امام علی آیا کمی
تمام اولدی یوخسه اثر جرح شهادت خلال صلوتده اصابت ایتمکله
آخری استخلاف ایتدیمی دیو اختلاف اولندی اکثر رواة خلال صلوتده
واقع اولوب جعدة بن ابی هریره رضی الله عنهمایی استخلاف ایدوب
صلوة صبح انکله تمام اولدی دیمشلر ومقدار سن شریفلرنده بعضیلر
اللی یدی بعضیلر اللی سکز وبعضیلر التمش اوچ یا التمش درت ویا خود
التمش بش یاشنده هودج سوار تابوت فنا وعازم راه بقا اولدی دیمشلر
فاما اصح روایت بودرکه اول پرده نشین سرادقات ولایت اون ایکی ییل
قبل البعثه واون اوچ ییل بعد البعثه خواجۀ کائنات علیه افضل الصلوات
مکۀ مکرمه ده اقامت ایدوب بعد الهجره اون ییل دخی انتقال حبیب
ذو الجلاله دکن طیبۀ طیبه ده خدمت سعادت حضرت خاتم رسالتده
اولوب بعد ازان یکرمی بش ییل واوچ آی خلفاء راشدین ایله هم صحبت
اولدقدنصکره درت ییل طقوز آی آلتی کون یا خود اون اوچ ویا اون درت کون
متمکن سریر خلافت اولدیلر بو تقدیرجه پایه های مرقات سنین عمر یفلری
آلتمش بش عددا اولور والله تعالی اعلم للحاصل ختام کلام مرثیه اختتام
بودرکه اول مقرب بارکاه رب الانام احباب وخلان واصحاب واخدانه
لوازم وداعی تقدیمدنصکره قرتی العینین امامین محترمین حسن وحسین
رضی الله عنهمانك مسامع علیه لرنه حقۀ نورپاش اسرار حقایق اولان
دهان ملکوتیلرندن جواهر انوار جبروت اتحاف ایدوب سر سر
خلافتلرنده اولان تاج نور ابتهاج امامتی حسن مجتبا ایله حسین شهید

کربلایه تسلیم و صندوقهٔ قابلیتنده امانت قونیلان سرّ منهاج ارشاد
وهدایتی حسن بصری کفالتنه تفویض و مراسم طریقتی تعلیم ایدوب
قیود کونیندن تجریدایله روی ملکوتی محراب جبروته طوتوب جنبان
درکاه کریم بنده نوازه کف کشای نیاز اولوب با ذوی دعا ایله سلسلهٔ
رجا اولدی و بواثناده سراپردهٔ جبروت و سرادقات ملکوت رفع اولنوب
روح پاک سیّد الانبیا ارواح مطهّرهٔ اصحاب صفا ایله تشریف بیوردی
برید وصلت یا ایّتها النّفس المطمئنّة ارجعی الی ربّکِ راضیة مرضیّة
بشارتنامه سنی دست تسلیمنه ایصال ایتمکله انّا لله وانّا الیه راجعون
دیوب استقبال ایدن ارواح سعدا و شهدا ایله هم عنان و پی رواثر نبیّ
آخر الزمان اولدی و همای روح همایون بالی ذروهٔ اعلای اقباله
وعروة الوثقای وصاله تشبّث ایتدوکی حالده بر نور جذبهٔ هستی سوز
جلوه‌گر اولدی که حدثدن قدمی بر قدم ایدوب طائر روح
قدسی غرق دریای انوار وحدت اولدی • شعر

چکونه بر نپرد جان چو از جناب جلال • ندای لطف چو شکر بجان رسد که تعال
در آب چون نجهد زود ماهی از خشکی • چو بانگ موج بگوشش رسد ز بحر زلال
چرا چو صید نپرد بسوی سلطان باز • چو بشنود خبر ارجعی ز طبل و دوال
برو برو تو که ما نیز میرویم ای جان • ازین جهان جدایی بدان جهان وصال
بپر بپر هلا ای مرغ سوی مسکن خویش • ازین قفس چو رهیدی تو باز کن پر و بال

وچونکه روح مقدّس شاه ولایت کالبد نور طینتلرندن مفارقت
ایلدی مجموع حجله نشینان تتق کرامت و الفت مأنوسان اصحاب فتوت
بو ابیاتک مفهومیله نالهٔ کنان درد فرقت و اشک ریزان دیدهٔ حسرت اولدیلر شعر

ای خواجه زین شکسته دلان تا چه دیده • کز ما رمیده جای دگر آرمیده
نشناختیم قدر تو ای سایهٔ خدا • زان روی سایه از سر ما واکشیده

این تنگنای فرش چو در خورد تو نبود • مسکن فراز عرش معلا گزیده
تو مرغ آشیانهٔ قدسی غریب نیست • گر باز ازین بسوی گلستان پریده
در کام جان تشنه لبان جرعهٔ بریز • زان خمر بی‌خمار که از حق چشیده

پس از ماتم و نوحهٔ بسیار و هزار دعا و ثنا ایله روح قربت فتوحلرینه
فاتحهٔ شریف اهدا قیلدیلر و اداء مراسم تجهیز و تکفینه مباشرت ایدوب
صدف لآلئ علم و معرفت اولن جسد نور طلعتنی نقش تخته بند نعش ایتدیلر
و امام حسن ایله امام حسین و عبد الله بن جعفر خدمت غسله قیام
کوستروب اولاد علیدن اولن محمّد حنفیّه صبّ ما ایلدی و بلا قمیص
اوچ ثوب کفنه پیچیده قیلنوب حضرت رسالت پناه علیه صلوات الله الهادینک
فضله قالمش بقیّهٔ حنوط ایله تعطیر ایتدیلر و درت تکبیر و بر روایتده
یدی تکبیر و عند البعض طقوز تکبیر ایله امام حسن رضی الله عنه نمازن
قیلوب اخفاء موضع قبر متبرکلری ایچون جوف اللیلده دفن اولندی رضی الله عنه
وعن اصحاب رسول الله اجمعین • فی الاستیعاب قالت عایشة رضی الله عنها
لمّا بلغ قتل علیّ رضی الله عنه لتصنع العرب ماشاءت فلیس احد ینهاها
ولمّا بلغ الی معاویة قتله قال ذهب العلم والفقه بقتل علیّ بن ابی طالب
فقال له عتبة اخوه لا یسمع هذا منک اهل الشّام فقال دعنی عنک
وروی قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم انّ الله اتّخذنی خلیلاً کما اتّخذ
ابراهیم خلیلاً وانّ قصری فی الجنّة وقصر ابرهیم فی الجنّة متقابلان
وقصر علیّ بن ابی طالب بین قصری وقصر ابراهیم فیاله من حبیب بین خلیلین
اخرجه ابو الخیر الحاکمی وعن ابی سعید الخدری رض قال قال رسول الله
صلّی الله علیه وسلّم یا علی معک یوم القیمة عصًی من عصیّ الجنّة تذود
بها المنافقین عن الحوض اخرجه الطبرانی وعن انس بن مالک رضی الله عنه
قال قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم لعلیّ یوم القیامة ناقة من نوق الجنّة

فتركبها وركبتك مع ركبتي وفخذك مع فخذي حتى تدخل الجنة • اخرجه احمد
في المناقب • وعن علي انه قال طلبني النبي صلى الله عليه وسلم • فوجدني في حائط
نائما فضربني برجله • وقال قم فوالله لأرضينك • انت اخي وابو ولدي •
تقاتل على سنتي • من مات على عهدي فهو في كنز الجنة • ومن مات على عهدك
فقد قضى نحبه • ومن مات بحبك بعد موتك • ختم الله له بالامن والامان
ما طلعت شمس او غربت • خرجه احمد في المناقب • وقد روي قال معاوية رض
لضرار الصدائي صف لي عليا • قال اعفني يا امير المؤمنين • قال لتصفنه •
قال اما اذ لا بد من وصفه • كان والله بعيد المدى • شديد القوى • يقول فصلا
ويحكم عدلا • يتفجر العلم من جوانبه • وتنطق الحكمة من نواحيه • يستوحش
من الدنيا وزهرتها • ويأنس الى الليل ووحشته • وكان غزير العبرة •
طويل الفكرة • يعجبه من اللباس ما قصر • ومن الطعام ما خشن • كان فينا
كاحدنا يجيبنا اذا سألناه • وينبئنا اذا استنبأناه • ونحن والله مع
تقريبه ايانا وقربه منا لا نكاد نكلمه هيبة له • يعظم اهل الدين ويقرب المساكين
لا يطمع القوي في باطله • ولا ييأس الضعيف من عدله • واشهد لقد رأيته
في بعض مواقفه • وقد ارخى الليل سدوله • وغارت نجومه • قابضا على لحيته
يتململ تململ السليم • ويبكي بكاء الحزين • ويقول يا دنيا غري غيري • أ الي تعرضت
ام الي تشوقت • هيهات هيهات • قد طلقتك ثلاثا لا رجعة فيها • فعمرك قصير •
وخطرك كثير • آه آه من قلة الزاد • وبعد السفر • ووحشة الطريق • فبكى معاوية
وقال رحم الله ابا حسن • قال والله كذلك • فكيف حزنك عليه يا ضرار •
قال حزن من ذبح واحدها في حجرها • وقال بكر بن حماد الباهري شعر

قل لابن ملجم والاقدار غالبة •	هدمت ويحك للاسلام اركانا
قتلت افضل من يمشي على قدم •	واول الناس اسلاما وايمانا
واعلم الناس بالقران ثم بما •	سن الرسول لنا شرعا وتبيانا
صهر النبي ومولاه وناصره •	اضحت مناقبه نورا وبرهانا
وكان منه على رغم الحسود له •	مكان هرون من موسى بن عمرانا
وكان في الحرب سيفا صارما ذكرا •	ليثا اذا ذكر الاقران اقرانا
ذكرت قاتله والدمع منحدر •	فقلت سبحان رب الناس سبحانا
اني لاحسبه ما كان من بشر •	يخشى الاله ولكن كان شيطانا

وعن عبد الله بن عباس رض • قال كنت انا والعباس جالسين عند رسول الله
صلى الله عليه وسلم • اذ دخل علي بن ابي طالب • فسلم فرد عليه رسول الله السلام
وقام اليه وعانقه • وقبل بين عينيه • واجلسه عن يمينه • فقال العباس
يا رسول الله اتحب هذا • فقال عليه السلام يا عم • والله لله اشد حبا له مني
ان جعل ذرية كل نبي في صلبه • وجعل ذريتي في صلب هذا • خرجه ابو الخير الحاكمي
وسورهٔ انا اعطيناده اولان كوثرده • زمرهٔ مفسرين • اقوال كثيره ايراد
ايدوب • عند البعض كوثردن مراد • فاطمة الزهرا ايله اولاد كرامی درد • وبو كا دليل
سورهٔ كوثرك سبب نزولی دردیمشلر • زیرا رسول علیه السلامك زوجهٔ
مطهره لری خدیجة الكبرادن • ابتدا فاطمة الزهری • بعده اندن قاسم وعبد الله نام
ایكی ولد نور لمعانلری وجوده كلوب • مكه ده وفات ایتدیلر • وماریهٔ
قبطیه دن ابراهیم نام بر ولد ذوالاحترامك ظهوره كلوب • اول دخی
مدینهٔ منوره ده دار بقایه رحلت ایتمكله • بعض ابترلر شمدنصكره محمدك
مقامنه قایم اولاجق اولاد ذكوردن عقبی قالمایوب • ابتر اولدی دین
اجهل وابترلری تبكیت • ورسول وحبیبنی تسلیت وخاطر فیض ماثرینی
تطییب ایچون سورهٔ كوثری انزال ایدوب • حبیبم ابتر حاشا سكا ابتر دینلر در
بز سكا فضل واحسانمز ایله • رحم فاطمه ایله صلب علیدن • نشول قدر
اولاد متكاثره اعطا وانطا ایدرم كه • نسل پاكك
الی یوم القیام منقطع اولمایوب • غرب وشرقه منتشر اولسون بیوردی •

در ذکر اولاد علی و ایمهٔ اثنی عشر رضی الله تعالی عنهم

پس مجموع سادات و شرفا صلب مرتضی و رحم فاطمة الزهرادن نمود اولوب آیت کریمه و حدیث شریف موجبنجه ذریت سید البشر علی بن ابی طالبدن منتشر اولمشدر • و امام علی مرتضا کرم الله وجهه نک صلب پاک طینتلرندن اوتوز آلتی اولاد وجوده کلوب اون سکزی پسر و اون سکزی دختر واقع اولمش • و امام علیدن صکره امام حسن و امام حسین • و محمد حنفی • و ابو بکر • و عمر و عثمان • و عون • و جعفر • و عبد الله • و عباس اعقاب باقیه دن اولوب بونلردن دخی ابو بکر که اسمی محمد اصغردر • و عثمان • و عون • و عبد الله • و عباس • و بر قولده عمر بن علی دخی کربلاده امام حسین رضی الله عنه ایله فائز شرف شهادت اولمشلردر • رضوان الله علیهم اجمعین • پس نور دیدهٔ مصطفی • ریحان روضهٔ دل مرتضی • جکربند فاطمة الزهری • رضی الله عنها

ابو محمد امام حسن بن علی رضی الله تعالی عنهما

اکبر اولاد علی و امام ثانی در • لقب شریفلری مجتبی در • ولادتلری هجرت نبویه نک سنهٔ ثالثه سنده • و نیل شرف شهادتلری هجرتک سنه خمسینک صفر یکرمی طقوزنجی شب شنبه ده وقوعه کلوب • مدت عمر شهادتا انجاملری قرق آلتیییل و بش بچق آی اولمشدر • و زید • و حسن مثنی • و طلحه • و اسماعیل • و عبد الله • و حمزه • و یعقوب • و عبد الرحمن • و عمر • و قاسم امام حسنک اولاد کراملرندندر • و عبد الله ایله قاسم عم مکرملری امام حسین شهید ایله کربلاده مستسعد عز شهادت اولوب • سادات حسنی زید و حسن مثنانک شجرهٔ مبارکهٔ وجودلرندن مثمر اولمشدر • علیکم بحفظ السرائر فان الله خبیر علی الضمائر • امام حسن رضی الله عنهک کلمات بلیغة العباراتندندر حقا که التفات اغیاردن حفظ اسرار • و اوامر حق ایله ایتمار شیوهٔ اخیار و شیمهٔ ابراردر • مرویدر که اعراب بادیه دن بری حسن مجتبی و پدری مرتضایه

دشنام ایلدی • امام حسن حلم محلی • یا اعرابی بکرزکه کرسنه ویا خود تشنه سن دیوب بربدره دراهم اعطا قیلوب • بوندن غیری شیمز اولورسه کیدی بی دریغ اید و کنه امتراایتمیه سن بیوردقده • اعرابی نوای اشهد انک ابن رسول الله ایله جبین سای زمین ضراعت اولوب • ای سید زمان بن سنک همان حلم و کرمک امتحانن ایلدم دیوب • چشم ایقانی اشک ریز معذرت اولدی • نظم

امامی کو امامت را حسن بود •	حسن آمد که جمله حسن ظن بود
همه خلق و همه حسن و همه حلم •	همه لطف و همه جود و همه علم
لبش قایم مقام حوض کوثر •	که بودی چشمهٔ نوش پیمبر
چنان نوشی بزهر آلوده کردند •	دلش خون و جکر پالوده کردند
دو کیتی را وجودش زیب و زینت •	نظیر او اکر جویی حسین است

ثمرهٔ شجرهٔ خاندان نبوت • نقاوهٔ سلالهٔ دودمان رسالت • نور حدقهٔ اصفیا • نور حدیقهٔ اولیا • قتیل دشت کربلا • قرة العینین احبا • امام حسین بن علی رضی الله عنهما کنیتلری ابو الحسن • و لقبلری سید الشهدادر • امام ثالث • و ابو الائمه در • ولادت امام حسندن اللی کون کذرایدکن صلب پدردن سفر و رحم مادری مقر ایدوب • سال چهارم هجرتده • خلوتسرای کوندن • نزهت جای ظهوره پرتو انداز خورشید جمال ساطع النور اولدی • و امام حسین شهیدک درت پسر و ایکی دختر اولادی وجوده کلوب • اولاد ذکورنک بریسی علی اکبر • و بریسی علی اوسط که زین العابدیندر • بریسی علی اصغر و بری عبد الله دردر • روایتده اولاد ذکوری آلتی عدد اولوب • بریسی محمد و بری جعفردر • بعضلر محمد یرینه عمری ذکر ایتمشلر • و سید الشهدا امام حسین بن مرتضادن صکره • زین العابدین خلعت پوش بقا اولوب • بعضلر زین العابدینی علی اصغر ایله توصیف ایتمشلردر • روضه

پسر مرتضی امام حسین •	که چو اونبود در کونین

مصطفی مر ورا کرفته بدوش • مرتضی پروریده در اغوش
عقد در بند عهد وپیمانش • بود جبریل مهد جنبانش

مرویدرکه برکون سید الشهدا عنفوان صباده دوش نشین رسول مجتبی اولوب بیک دشته نک براوجی حبیب خدانک دهن پاکنه وبراوجی شهید کربلانک دست مبارکنه پیوسته ومشی خاتم رسالته درخواسته اولماغله انلار دخی خاطر انور حسینی رعایت ایچون زانولری اوزره حرکت وامام حسینه موافقت بیوردیلر حضار مجلس مقدس نبوت پناهدن برعارف آگاه نعم الجمل جملک یا اباعبدالله دیدکده جناب رسالت دستگاه نعم الراکب هو بیوردیلر ولکن روضة الشهداده بو حکایت امام حسنه نسبت اولنمش وغی سنن ترمدیده مرفوعا ابن عباسدن روایت وکشف المحجوبده امام حسینه نسبت اولنمشدر هر قنقسی ایسه اولبدر دین قمرین وقرتی العینین رسول الثقلینک علو مکانلرین حکایتدر مع هذا اول نور چشم اصفیانک کربلاده یزیدلردن چکدوکی جفا واذا کتب حقایق وروضه وسیرده رقم زده جکرسوز حیرت افزادر بیت

سهل کاریست خون آل احمد ریختن • خاک غم برفرق فرزند محمد ریختن

اشفق الاخوان دینک قولی اول سلطان شهدا وسید السعدانک نطق روح افزالرندندر حقا که نجات دینه متابعت وهلاک مخالفتده در پس مرد خرد منداولدر که نصایح رفقاء مشفقه یی قبول ایدوب موافقتدن نکول ایتمیه اخ اشفق دخی اولدر که نصح وپند ایدوب مجرد شفقت بنداولمیه وحقیقت شفقت اولدر که برادر صداقت کستر کردار ناهموارنه رضا ویرمیوب پند بسیار ایله تهذیب خصاله بذل اقتدار ایلیه نظم

هست بر اهل محبت روشن • صفت حضرت حسین وحسن
آن یکی اختریست تابنده • وین دکر کوهریست رخشنده

آن یکی نور دیدهٔ نبوی • وین یکی شمع جان مصطفوی
آن یکی ماه آسمان کمال • وین دیکر سرو بوستان جمال

وارث حقیقت احمدی چراغ چشم امت محمدی جمع شمع العباد شمع جمع الاوتاد

ابو محمد علی بن الحسین بن علی بن طالب رضی الله عنهم

امام رابع در کنیتلری ابو محمد لقبلری زین العابدین در ولادتلری هجرتک اوتوز التیسنده وفاتلری یتمش بش تاریخنده واقع اولمشدر طقوز فرزند وطقوز دخترلری وجوده کلوب فرزندلرندن التیسی کندولردن صکره باقی قالمشدر اسامی شریفه لری امام محمد باقر وعبدالله وزید شهید وعمر اشرف وحسین اصغر وعلی اصغردر مرویدر که سید الشهدا امام حسین ایله رفیق کربلا اولن اصحاب رسول واحفاد زهراء بتول رضی الله عنهمک جمله سی میکدهٔ کربلاده مدهوشان سرکران صهبای شهادت اولوب زین العابدین ایله اهل بیتدن برقاچ امهات مؤمنیندن غیری صحو حیاتده کمسنه قالمامشدی زین العابدین دخی غم بسته ودلخسته وضعیف وشکسته اهل بیت رسول ایسه عریان وکریان وصفی ممکن اولمیان حقارت واهانتلر ایله یزید ضلالت مزید بی هدایتک نظر شقاوت منظر بی مرحمتنه احضار اولندقده اتباع یزیددن برکستاخ بلید کیف اصبحتم یا علی ویا اهل البیت دیو خطاب ایلدی زین العابدین دخی اصبحنا من قومنا بمنزلة قوم موسی من آل فرعون یذبحون ابناءهم ویستحیون نساءهم دیو جواب ویردیلر بیت

هرسال تازه می شود این درد سینه سوز • سوزی که کم نکردد ودردی که بی دواست

امام زین العابدیندن سعید ترین دنیا وآخرت کیمدر دیو سؤال ایتدیلر من اذا رضی لم یحمله رضاه علی الباطل واذا سخط لم یخرجه سخطه عن الحق بیوردیلر پس اوصاف محاسن اتصاف باطله عدم رضا

وامر حقدن خارج اولن اشیاده نار غضبن اطفا درکه خشمنه غالب اولوب
اوان غضبده حقدن عدول ایتمیه مغلوب غضب اولمق خود باطلدر
مؤمن ایسه باطل اولماز فلهذا صفات ردیهٔ مزبوره دن سعدا واخیا دعرلر در
اللهم احشرنا مع الابرار نو حدیقهٔ رسول نو حدقهٔ زهراء بتول بدر دجا نور هدی

ابو جعفر محمد الباقر بن علی بن الحسین بن مرتضی رضی الله عنهم

محمد باقر امام خامسدر کنیتلری ابو جعفر لقبلری باقردر ولادتلری
هجرت نبویه نك سنه سبع وخمسین صفرینك اوچنجی کونی یوم الجمعه ده
مدینهٔ منوره ده وقوعه کلوب وفاتلری دخی هجرتك یوز اون درت
سنه سنده واقع اولوب صدف لآلیء علم وعرفان اولن جسد دری
لمعانلری مشهده قریب بقیع ده مدفوندر والده لری ام عبدالله فاطمه
بنت الحسن بن علی اولماغله سادات حسینیدن ولادت حسن وحسین
جمع اولانك اولکیسی محمد باقردر جعفر صادق وعبدالله وابرهیم وعلی نام
درت فرزند ارجمندی وجوده کلوب اعقاب باقر امام جعفر صادقدن
منتشر اولمشدر وسبب لقب باقر علوم کلیه ده کمال وسعت ایله ظاهر
اولدوغیدر دیمشلر وبعضلر لقب باقری انلاره رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم تعیین بیورمشدر دیرلر مرویدر که اصحاب رسول علیه
صلوات اللهدن جابر بن عبدالله رضی الله عنهك اواخر عمرنده چشم روشن
ضمیرلرندن اشباح وصور مستور اولمشیدی برکون اول ثمرهٔ باکورهٔ
شجرهٔ مبارکهٔ رسول قرة عین بتول محمد باقر مبادیٔ شبابده زیارت
جابره واروب سلام ویردی جابر دخی واذا حییتم بتحیة فحیوا باحسن منها
شرایطنی بعد الاداء سن کمسن دیو تعریفن استدعا ایتمکله انا محمد بن
علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب دیو تفهیم ایتدکده جابرك دیدهٔ دلی روشن
وجنان جانی کلشن وعندلیب لسانی زمزمه زنع مرحبا یا مجتبی یا مرتضی

اولوب ایتدی ای نور مجسم وپسر مکرم رجا ایدرم که دست سعادت
پیوستك بو پیر ناتوان سالخورده یه ویره سن سندانام وسید همام
دخی عرق ریز حجاب تمام اولارق دست سیادتن کم نقاب تندن ابراز ایله
جابره فرح ساز اولدی جابر دخی اشتیاق تمام ایله ید بیضای امامی
تقبیل والتثام وبوی عطر شمیملرین مشام جان ایله استشمام ایدوب م

این نفس جان دامنم بر تافتست • بوی پیراهان یوسف یافتست

مفهومنی کویا وجبین سای پای ولایت پیما اولماغی دخی تمنی ایتدکده
امام هدی ابا ایلدی پس چشم جابردن سحاب ماطر کبی اشك محبت
متقاطر اولارق یا قرة العینین حبیب الله ان محمدا رسول الله یقرؤك السلام
دیدکده امام باقر صلوات الله وتحیاته علی رسول الله ورحمة الله وبرکاته
دیوب ای جابر بو خبر بشارت نشانی شرح وبیان قیل دیدی جابر دخی مثنوی

کفت ای نور حق ودفع حرج • معنی الصبر مفتاح الفرج
من چکویم یك دکم هشیار نیست • شرح ان یاری که او را یار نیست

مفهوم میل ناله سرا وذکر صحبت سابقهٔ مجلس حبیب خدا شعور ولا شعورده
غرق دریای محو وفنا ایدوب بعد زمان صحو وبقایه کلدکده مثنوی

چون بخویش آمد ز غرقاب فنا • خوش زبان بکشاد در مدح وثنا

مضمونی اوزره نغمه پردازیٔ پرده براندازیٔ رازه سر آغاز ایدوب ایتدی
ای امام همام برکون سید انام علیه التحیة والسلامك حضور قدسی
مقاملرنده ایدم بیوردیلرکه ای جابر شایدکه سن اولاد امجادمدن
محمد بن علی بن حسین نام بر فرزند کرامت فرجامه ملاقی اولهسن که حق جل وعلا
اول فرزندنا صفایه کمال فطنت ونور حکمت اعطا ایتمشدر بندن اکا تبلیغ
سلام وثنا ایلیه سن بیوردوغن اماما انبا وانها ایتمکله ابلاغ سلام
رسالت پناهك فوایح قدسیه وروایح انسیه سیله قلب فیروزلری

مجمرهٔ افروز کرامت و عطرسوز ولایت اولدی رضی الله عنه و عن عترة
رسول الله اجمعین سلطان ملت مصطفوی برهان سنت نبوی قرة العین
مرتضی جگرگوشهٔ فاطمة الزهرا مطلع انوار حقایق منبع اسرار دقایق

ابو عبد الله امام جعفر الصادق بن محمد الباقر بن علی بن الحسین رضی الله عنهم

انلر امام سادسدر علوم و اشاراتده رفیع الدرجات اولوب مشایخ
طریقت انلرک پیروی و اصحاب وجد و حالاتک پیشروی اولوب زمرهٔ
عشاقک پیشواسی و عباد و زهادک مقتداسیدر کنیتلری ابو عبد الله
و ابو محمد و اشهر القابی صادقدر ولادتلری هجرتک سکسانجی سنه سنده
ربیع الاولک اون یدیسنده یوم الاثنین ده مدینهٔ منوره ده وقوعه کلوب
وفاتلری دخی علی اشهر الاقوال مدینهٔ منوره ده یوز قرق سکزنجی رجبنک
اون بشنجی کونی یوم الاثنین ده و عند البعض سنهٔ مزبوره شوالنک
اون بشنده دوزد وشنبه ده واقع اولمشدر جعفر صادقک صلب پاکندن
امام موسی کاظم و اسمعیل و عبد الله و اسحق مؤتمن و محمد مأمون و عباس
و علی عریض نام یدی عدد فرزندارجمندی وجوده کلوب اعقاب جعفر
موسی و اسماعیل و علی و محمد و اسحاقدن منتشر اولمشدر و امام جعفر ایله
امام المذهب ابو حنیفه رضی الله عنهمانک ولادتلری بر سنه ده واقع اولوب
وفات امام اعظم امام جعفردن ایکی ییل صکره واقع اولمشدر منقولدرکه
برکون امام جعفر صادق ابو حنیفه نعمان بن ثابته سؤال ایدوب عاقل کیمدر
دیدیلر ابو حنیفه دخی عاقل اولدر که میان خیر و شرّی تمییز ایلیه دیدیلر
جعفر صادق ایتدی یا امام الامة عند التحقیق عاقل اولدر که خیرینک خیرینی
و شرینک شرینی تمییز و فرق ایدوب خیرک خیرنی اختیار و شرک شرندن
اجتناب ایده بیوردیلر و کلمات حکمت نکات جعفریدندر که توبه سز عبادت
درست اولماز زیرا التائبون العابدون قول کریمنده توبه عبادتی تقدیم ایتمشدر

و بیورمشلر که بش کشیدن احتراز لازمدر اولا کذابدن که همیشه
کذبنه فریفته اولورسن ثانیا احمقدن که سنکا فائده ظن ایتدوکی
زیان اولور زیرا فرق و تمییزی یوقدر ثالثا بخیلدن که وقت ضرورتده
سندن دوکردان اولور رابعا بدخلقدن که محل حاجتده سنی اضاعه
قیلور خامسا فاسقدن که سنی بر لقمه دن کمتره فروخت ایدر یا امام
بر لقمه دن ادنی نه اولا که دیدیلر اول لقمه یه طمعدر بیوردی و بیورمشلر که
دنیاده دخی دوزخ و جنت واردر یا امام انلر نه در دیدیلر بیوردیلر که
عافیت جنت و عدم عافیت دوزخدر جنت عافیت اولدر که جمله کارکی
حقه تفویض ایده سن و دوزخ عدم عافیت اولدر که مراد حقی قویوب
نفس و هوا مقتضاسنه اویه سن و حقی ذکر ایدرکن ذکر توبه حقدن
غفلتدر بیورمشلر زیرا فی الحقیقه ذکر حق اولدر که غلبهٔ محبت
حق ایله ما سوای حق فراموش اوله اکا بناءً که حب خدا جمله شیدن عوضدر
پس ذکر حق حب خدایه مع الاستغراق صفات بشریه دن افتراقدر
اول حالده ایسه ذکر توبه نفسه شعور ایله زلات نفسدن عذردر تجلی
جمال خود عذره مجال قومز اللهم جذبنا من کل شیء الیک و اجمعنا بک
علیک وهب لنا الخلوة معک و العزلة عما سواک و املأ اسماعنا بلذیذ
خطابک و صمّت السنتنا عما سوا ذکرک و غض ابصارنا عن مشاهدة
غیرک و اسقنا من شراب محبتک و استهلک جهات فرقنا بنور تجلیات
ذاتک بحرمة رسولک المصطفی و حبیبک اللهم صل و سلم علیه و علی آله
و اصحابه برحمتک و اجعلنا من التابعین لهم بجودک و فضلک شمع
دانش و بینش روشن چراغ آفرینش کل بستان کرامت دردریای ولایت

ابو ابراهیم امام موسی کاظم بن جعفر الصادق بن محمد الباقر رضی الله عنهم

انلر امام سابعدر کنیتلری ابو ابراهیم لقبلری کاظمدر کاظم الغیظ

وحلیم النفس اولدوغیچون ملقب بالکاظم اولمشلردر ولادتلری مکه ایله
مدینه میاننده ابوا نام محلده هجرتك یوز یکرمی سکز تاریخی صفرینك
یدنجی کونی یوم الاحدده وقوعه کلوب هجرتك یوز سکسان التی
رجبنك بشنجی کونی یوم الجمعه ده عهد خلافت هارون الرشیدده
مسموماً نائل شرف شهادت اولمشلردر قبر معتبرکلری بغدادده در
انلرك صلب پاکندن التمش ذکور واوتوز التی اناث وجوده کلوب
یکرمی اوچندن عقبی اولمایوب بعضنك اعقابنده دخی اختلاف واردر
واعقاب کاظم بش اولادی اصلابندن هویدا وسر امامت ولد مکرملری
علی رضاده جلوه نما اولمشدر وکرامات علیه لری بی غایت ومناقب
جلیه لری بعض کتب معتبره ده مثبت در رحمة الله علیه ورضی الله عنه
همدم نسیم محبت محرم حریم ولایت غصن شجرهٔ مصطفوی احسن ثمرهٔ مرتضوی

ابو الحسن امام علی الرضا بن امام موسی بن جعفر الصادق رضی الله عنهم

بونلر امام ثامن درکنیتلری ابو الحسن لقبلری رضادر ولادتلری
هجرتك یوز اللی اوچ تاریخی ربیع الاولنك اون برنجی کوننده یوم الخمیسده
وشرفیاب شهادتلری بلدهٔ طوسده ایکیوز اون سکز شهر رمضان المبارکنك
اوّلکی کونی یوم الجمعه ده واقع اولوب یرینه فرزند ارجمندلری
محمد التقی سجاده نشین محراب امامت اولمشدر فضایل جلیله ومناقب
جمیله سی قیاسدن افزوندر پس ولی قبهٔ غیرت صفی پردهٔ وحدت عامل طریقت
عالم حقیقت ورد رعنای باغ وجود نبوت سرو بالای روضهٔ شهود ولایت

ابو جعفر امام محمد التقی بن علی بن موسی الکاظم رضی الله عنهم

امام تاسع درکنیتلری ابو جعفر القابی نقی وجواد وقانع در ولادتلری
هجرتك یوز طقسان بش سنه سنده وفاتلری ایکیوز یکرمی ذی الحجه سنك
التنجی کونی یوم الثلثاده معتصم بالله عهد خلافتنده واقع اولوب
بعضیلر مسموماً فائز عز شهادت اولدی دیمشلر ومأمون خلیفه
جناب امامه حداثت سنده ام الفضل نام بردخترین تزویج ایدوب
اول اثناده یحیای اکثم ایله مباحثهٔ علم ایتدکده فضائل جلیله سی
ظاهر اولدوغی بعض کتب معتبره ده مذکور خصوصا امام علی صباغ
مالکینك فصول المهمه فی معرفة الائمة نام کتابنده تفصیل اوزره
مسطوردر انلرك اعقابی ولدین محترمینی امام علی الهادی
وسید موسی مبرقعدن منتشره اولمشدر سید موسی قم نام محلده
وفات ایدوب انلرك اولادنه رضویلر دیرلر نورشکوفه زار رسالت غنچهٔ کلزار ولایت

ابو الحسن امام علی الهادی ابن محمد التقی بن علی الرضا رضی الله عنهم

انلر امام عاشردرو کنیتلری ابو الحسن رابع در زیرا ابو الحسن
اوّل علی مرتضی وثانی حسین شهید کربلا وثالث علی رضادر ولقبلری
هادی وتقی در ولادتلری مدینهٔ منوره ده هجرتك ایکیوز اون تاریخی
رجبنك اوچنده وفاتلری دخی منتصر خلیفه عهدنده سر من رای نام
شهرده ایکیوز اللی اوچ جمادی الاخره سنك آخری اولان دوشنبه کونی
واقع اولوب حسن وحسین وجعفر نام اوچ پسر ملك منظرلری وجوده
کلوب اعقاب درّی ازهرلری امام حسن عسکری وسید جعفر صلبندن
ضیاکستر اولمشدر سرو آزاد بوستان حیدری کلشن آباد جنان راغ غضنفری

امام ابو محمد حسن الزکی العسکری ابن علی الهادی علیهم رضوان الله الهادی

امام حادی عشردرو کنیتلری ابو محمد لقبلری خالص وزکی وسراج وعسکریدر
ولادتلری طیبهٔ طیبه ده هجرتك ایکیوز اوتوز بر سنه سنده وفاتلری
دخی ایکیوز التمش بر تاریخنده واقع اولوب مدفن صدف دراهه
سر امامت اولن بدن معانی مخزنلری سر من راینده پدری علی التقی
جنبنده در وحسن زکی صلبندن فقط دراهای یکتای درّی لمعان

خفا گزین بی نشان صاحب یقین بی گمان محمد مهدی نمایان اولوب
ولادت نور طلعتلری سر من رایده هجرتك ایکیوز اللی سکزنجی تاریخی
ماه رمضان المبارکنك اوچنجی کوننده واقع اولدی و اول وردنا شکفته
پدرلری رحلت ایتدوکی ایکیوز التمش بر تاریخنده اوچ یاشنده ایکن
سالك مسالك فنا و تارك بیگانه و آشنا اولوب لکن نه کیفیت ایله
مدهوش شراب ناب میکدهٔ خفا و آفتاب جمال بی همتاسی نه حیثیت ایله
روپوش سحاب اختفا اولدوغی نامعلوم دانا و بینا و حقیقت ماجرالری
حیرت فزای نهانی وری اولماغله طایفهٔ امامیه محمد بن امام حسن عسکری‌یی
حجت و قایم و مهدی و منتظر و صاحب الزمان ایله ملقب قیلوب
عقیده لرین بونلر اوزرنه معقود ایتدیلر که محمد مهدی حالا قید حیات
ممدود ایله مانند خضر نبی موجود و بر غار معهودده چشم جهانیاندن
مستور و مفقود اولوب آخر زمانده ظهور ایده جك مهدیٔ موعود
بعینه صلب عسکریدن مولود اولان محمد مهدیٔ مفقوددر و هم و خیالی ایله
نیچه قیل و قال و بحث و جدال ایدرلر ان شاء الله الملك المنان اجلدن
امان اولورسه محلی کلدکده تبیان مهدیٔ آخر الزمانده اصحاب کشف
و وجدانك زبان ایقانله دفع پردهٔ شك و گمان و نه وجهله تحقیق و عیان
ایتدکلری بیان اولنور الحاصل عرق پاك حضرت فخر جهاندن اولان
ائمهٔ زمانك هر بری روشن چراغ دین مبین و قرة عیون مؤمنین اولوب
مناقب علیه لری تحریرینه بو جریدهٔ مختصرده وسعت اولمایوب ع
جسمشان معدود لیکن جان یکی مضمونجه هر بری منصبغ رنك بی رنکی
نور وحدت و رهنمایان طریق حقیقتدرلر اقدم سالکان طریق امم
ابراهیم ادهم امام محمد باقرك نظر اکسیر مآثرلریله گزیدهٔ مشایخ عالم اولمشدر
و سراج امت اقدم مقتدای اهل سنت ابو حنیفه رضی الله عنه دخی

امام جعفر صادق ایله الفت و صحبت و امام محمد بن ادریس الشافعی امام موسی
کاظمدن اقتباس انوار ولایت ایدوب اهل بیت رسوله اولان کمال میل و محبتلری
سینهٔ بی کینهٔ نور طلعتلرینی هدف سنك طعن و ملامت ایتمکله بیت

ان کان رفضاً حب آل محمد • فلیشهد الثقلان انی رافضی

بیتی ایله اهل زمانه دن شکایت ایتدکلری منقولدر حق جل و علا
مؤمنین اتقیایی طریق ضلالت و اهل حقه انکار و عداوتدن محفوظ
و مأمون قیلوب ثابت قدم صراط مستقیم هدایت و اهل بیت رسوله راسخ دم
محبت ایلیه آمین بجاه سید المرسلین یا اله العالمین یا مجیب السائلین نظم

بحق مقبلانی کاندر اینجا • زمجمل تا مفصل هست شان نام
ازان می جرعهٔ با ما نظر کن • که ایشانرا ازان پرساختی جام

ارباب نهایه نقش نگین سویدا اولا که حبیب خدا سید الرسل و الانبیا
علیه اکمل التحایا بو تنکنای فنادن صحرای پهنای بقایه رحلت بیوردقلرندن صکره
امت اجابتلری افعال و احوالده عازم راه جمعیت اولمیوب امم سالفه کبی
فرق کثیره اولاجقلرین تبیین ایدوب بیوردیلر که افترقت المجوس علی سبعین
فرقة و افترقت الیهود علی احدی و سبعین فرقة و النصاری علی اثنین
و سبعین فرقة و ستفترق امتی علی ثلث و سبعین فرقة الناجیة منها
واحدة و الباقون هلکی و فی روایة کلهم فی النار الا واحدة قیل ما هی یا رسول الله
قال هی ما انا علیه و اصحابی پس بر وفق حدیث نبوی امت مصطفوی
یتمش اوچ فرقه اولوب زمان فراق متمادی اولدقجه قرناً بعد قرن
مراجعت ثقات ممکن اولمایوب تدوین کتبه حاجت و اختلافه کثرت
اولماغله اصول دینده نیچه بدعت حصوله کلوب معبد جهنی و غیلان دمشقی
و یونس اسواری قضا و قدرده اختلاف ایتدیلر و تلامذهٔ حسن بصریدن
و اصل بن عطا ارباب کبائر ایچون بر مرتبه تعیین ایتدوکی حسن بصری حضرتلرینك

مسموع شریفی اولدقده اعتزال واصل دیوب مسلك ابن عطایه اقتفا ایدنلر
معتزله ایله مسمّی اولدیلر پس معتزله اطرافه منتشره وقدریّه متکثّره اولمغله
حسن بصری امام حسن بن علی رضی الله عنهمادن بو مکتوب ایله استفتا وجوابن استدعا ایلدی
بسم الله الرحمن الرحیم السّلام علیك یا ابن رسول الله وقرّة عینه
ورحمة الله وبرکاته اما بعد فانّکم معاشر بنی هاشم کالفلك الجاریة فی اللّجج
ومصابیح الدّجی واعلام الهدی والأیمّة القادة الّذین من تابعهم نجی
کسفینة نوح المشحونة الّتی یرد الیها المؤمنون وینجو فیها المتمسّکون
فما قولك یا ابن رسول الله عند حیرتنا فی القدر واختلافنا فی الاستطاعة
لتعلمنا بما تاکّد علیه رأیك فانّکم ذرّیّة بعضها من بعض بعلم الله علّمتم
وهو الشّاهد علیکم وانتم شهداء علی النّاس مروی در که مکتوب حسن بصری
امام حسن رضی الله عنهك منظوری اولدقده بو وجهله جواب یازمشلر
بسم الله الرحمن الرحیم اما بعد فقد انتهی الی کتابك عند حیرتك
وحیرة من زعمت من امّتنا والّذی علیه رأیی انّ من لم یؤمن بالقدر
خیره وشرّه من الله فقد کفر ومن حمل المعاصی علی الله فقد فجر انّ الله
لا یطاع باکراه ولا یعصی بغلبة ولا اعمل العباد بملکة لکنّهم المالکون
لما ملکهم والقادرون علی ما علیه اقدرهم فان ایتمروا بالطاعة
لم یکن لهم صادّا ولا لهم عنها مُثَبِّطًا وان اتوا بالمعصیة ان شاء منّ علیهم
فالحول بینهم وبینها فعل او لم یفعل فلیس هو حملهم علیها اجبارا ولا الزمهم
ایاها باحتجاجه علیهم اذ عرّفهم ومکّنهم وجعل لهم السّبیل الی اخذ ما دعاهم
الیه وترك ما نهاهم عنه ولله الحجّة البالغة الحاصل اجمال مفهوم مکتوب
شریف قدر خیر وشرّ حقدن اولدوغنه اعتقاد ایتمین کافر ومعصیتی
حقّه حواله ایدن فاجردر پس انکار تقدیر مذهب قدر وحقّه حوالهٔ
معاصی مذهب جبر اولمغله خواجهٔ عالم صلّی الله علیه وسلّم طریق مستقیمدن

ولا یعمل العباد من المملکة ع
یعنی حق تعالی در مملکت خود
فرو نگذارد و با خود هرچه
خواهد بکند ع

مثبّطًا ای مانعًا
لغه

عدول ایدن فرق ضالّهٔ امّتی کروه ضالّهٔ امم سالفه یه تنظیر ایدوب بیوردیلر که
القدریّة مجوس هذه الامّة والمشبّهة یهود هذه الامّة والرّافضة
نصاری هذه الامّة ایمدی عباد الله حق سبحانه وتعالادن استطاعتی
مقداری کندو کسبلرنده مخیّر اولوب دین اسلام جبر ایله قدر میاننده
حاق وسطده مستقرّدر وذنوب کبائر اهل اسلام عند اهل السّنّة
ازالهٔ ایمان ایتمز ولکن انهماك فسق وعصیان وافراط شقاوت وطغیان
باعث افساد عقیده اولوب شناعت اصرار امر آخرته انکاری مشعر اولدوغی
جهتدن بی توبه وندامت موت اصابت ایدرسه سوء خاتمه دن سلامت بولماز
سوء خاتمه خود عیاذًا بالله تعالی کفردر اما طایفهٔ معتزله اهل سنّت
وجماعته مخالفت ایدوب انّ الاعمال جزؤ من الایمان قوللریله عملی کفر وایمان
میاننده واسطه طوتوب ولا یزنی الزّانی حین یزنی وهو مؤمن ولا یسرق السّارق
حین یسرق وهو مؤمن حدیث شریفنك ظاهرینه استناد ایدوب
ارتکاب کبائر سالب ایمان اولور زعمیله شفاعتی لأهل الکبائر من امّتی
حدیث شریفنه اعتماد ایتمزلر وانّ من مات مصرًّا علی کبیرة یخلّد فی النّار
ولا یجوز العفو عنه ولا الشّفاعة فیه دیوب ابواب شفاعتی ودریای
محیط رحمتی مرتکب کبائر اولان امّت مرحومه دن مسدود وده قیاس ایدرلر
خصوصا قل یا عبادی الّذین اسرفوا علی انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله
انّ الله یغفر الذّنوب جمیعًا انّه هو الغفور الرّحیم آیت کریمه سنده حق سبحانه وتعالی
سعت رحمتی بیان وجمیع قیوددن تجرید ایله غفار الذّنوب اولدوغن
عیان ایتمش ایکن انده دخی لمن تاب قید ایدرلر بالخصوص رؤیتی انکار
ایدوب فعل عبدی ایجاد ایدن عبددر وحق تعالی شرّی ایجاد ایتمز دیونلر
ثنویّه دن اولدقلارین ملاحظه قیلمازلر وکندولری اعدل مذاهبدن یورلر
وهم وخیالی ایله ماعدا بی ضلالته حمل ایدرلر کما قال الشّهرستانی فی الملل والنّحل

اصرار امر آخرته

فالمعتزلة غلوا في التوحيد بزعمهم حتى وصلوا الى التعطيل بنفي الصفات
والمشبهة قصروا حتى وصفوا الخالق بصفات الاجسام والروافض غلوا
في النبوة والامامة حتى وصلوا الى الحلول والخوارج قصروا حيث نفوا
تحكيم الرجال امّا مؤمن مقبل غافل اولماسونكه لا يزني الزاني حين يزني
وهو مؤمن حديث شريفنده نجم الدين كبرا قدس سره بويله تحقيق ايدركه
والحق الذي نعتقده ان المراد بقوله وهو مؤمن اي بان الله يراه اي ذاكرا
حاضر القلب مع الله تعالى لم يستطع ان يعصي حياء من الله تعالى فلابد
للعاصي من سدل الحجاب عليه حتى يقع في المعصية فاقل الحجاب ان يقع
في تأويل او تزيين من النفس كأن تقول له نفسه ربك غفور رحيم ولايكون
غفورا رحيما الا للمذنبين وقال عليه السلام شفاعتي لاهل الكبائر
من امتي وبعيد ان الله يؤاخذ مثلك ما دمت تستغفر الله وتقول له نفسه
ايضا افعل ما قدر عليك فانك لا تستطيع ان ترد ما قدره الله عليك
وتفتح له نفسه باب الرجاء الواسع حتى تهون عليه الذنب وقد اجمع اهل الكشف
على انه لا يصح لعارف ان يعصي الله تعالى على الكشف والشهود ابدا فان علمه
بان الله يراه يمنعه عن الوقوع ايمدي تسويلات نفسانيه دن امين اولمايون
لو لم تذنبوا لذهب الله بكم ويجاء بقوم يذنبون فيستغفرون الله فيغفر الله لهم
حديث شريفن وسعة رحمته متعلقه اولان اخبار كبارى معصيته رخصت
صانمه بلكه فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره ومن يعمل مثقال ذرة شرا يره
نص كريمنك معناسن ملاحظه ايدوب حاق وسط خوف ورجاده ثابت
قدم اول وحقدن اوتانوب هر حالده حاضر وناظر بيل كما قال الشيخ الاكبر
في الفتوحات في الباب الحادي والسبعين وثلثمائة ان الاسباب المانعة
للعبد من الوقوع في المعاصي اربعة اشياء لاخامس لها وهي الحياء من الله
والخوف من عقابه والرجاء في ثوابه وعدم التقدير في علم الله فمعنى الحديث

ان صهيبا لو لم يخف الله تعالى لم يعصه اي لان معه من الاسباب المانعة
من الوقوع ثلثة اشياء وهي الحياء من الله والرجاء لثواب الله وعدم التقدير
في علم الله وقال قدس سره في رسالته المسمى بنسخة الحق قال تعالى
انا هديناه السبيل اما شاكرا واما كفورا وهديناه النجدين فاذا مشى الانسان
على يساره فانه لا يمشي حتى يستقبله فاذا استقبله رجعت الانوار
على يمينه فرأى انفاقها من الجانب الايمن ويرتمي لها شعاع على الجانب الايسر
فيعاين ما بين الجانبين من التفاوت وغاية كل جانب فليسلك هنا الوسط
ولابد ولا يميل لاحد الجانبين البتة فان الميل الى الجانب الايمن يرمي
بسالكه في بحر البهت والسكون فيخسر عمره فتنقص مرتبته عن مرتبة غيره
فان دار التكليف والترقي بالاعمال اذا لم يعمل فيها الانسان ما يليق بها
لم يجن ثمرة اي لم يغرس ما يجني وانف من ذلك رجال الله والميل ايضا
الى الجانب الايسر يلقيه في بحر التلف وهلاك الابد فالنجاة في سلوك
على الطريق الوسطى من غير ميل الى احد الجانبين وهنا هو الطريق الذي
قال فيه رسول الله صلى الله عليه وسلم وخط بيده في الارض خطا وخط
خطوطا عن يمين الخط وعن يساره هكذا وتلى وان هذا صراطي
مستقيما فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله ايمدي وسطي
طريق صحابه دركه فائز نور وحدت اولمق ايچون لاجرم اثر صحابه يه اقتفا
سبب نيل سعادت عقبي در پس طريق وسطيده اولان صحابه رضي الله عنهم
تبعيت ايدن اهل سنت اولوب ما عداسي راه حبّاناز مخالفت ايتمكله
يتمش اوچ فرقه نك كبارى ناجيه ومعتزله وشيعه وخوارج ومرجئه
ونجاريه ومشبهه وجبريه دركه سكزدر وهر بري توابع ولواحقيله
يتمش اوچ فرقه اولوب اساميلري مفصلاتده وملل ونحلده مسطوردر
پس بر فحواى حديث شريف فرق مزبوره دن بريسي ناجيه ما عداسي هالكدر

ادیتما بربرنه دبی سهام ایتمك
لكه

ونا جیه دن مراد اهل سنت وجماعتدر كه اعتقادیاتده شیخلری ابومنصور ماتریدی
وابو الحسن اشعریدر وحالا اقتدا اولنان مذهب حق درت مذهبدر كه
اقدم ائمه اربعه اعنی كعبه دانش وعلم خلاصه ورع وحلم افتخار فقها مختار علماء
ابو حنیفه نعمان بن ثابت رضی الله عنه دركه هجرتك سكسانیجی تاریخنده
وجوده كلوب قضا تكلیف اولندقده قبول ایتمدی وخلفاء عباسیه دن
خلیفه ثانیه اولان منصور دوانیقی حبسنده بغدادده یوز اللی سنه سنده
جهان فانیدن سرای باقی یه رحلت بیورمشلردر وعلی بن ابی طالب كرم الله وجهه
ابو حنیفه نك والد ماجدی ثابته رضی الله عنهما وذریتنه خیر دعا ایتمشلردر
مرویدركه اول وارث عقل وشرع وحارث اصل وفرع ابو حنیفه رضی الله عنهك
مجاهده وعبادتده واصول طریقتده قدم درست وشان عظیمی اولوب
مناقب علیه لرینه حد وغایت یوقدر بدایت حالده خلقدن انقطاع
وعزلته ملازمت ایدوب دل تابناكی فكر جاه وریاستدن بری ودامن پاكی
دست تعرض شهرتدن عری ایدی اتفاقا برشب سعادت قریننده
دیده حق بینلری جمال حضرت سید المرسلین ایله شرفیاب نور یقین اولوب
یا ابا حنیفه سنی سبب زندكانی سنت ایتمشلردر ذكر كدركه من بعد ترك عزلت
ایلیه سن بیورمغله درساعت فرمان رسوله اطاعت وعزلتدن فراغت ایله
حفظ شرع وسنته بذل اجتهاد واستطاعت ایدوب مقتدای امت
وپیشوای اهل سنت وجماعت اولدیلر وابراهیم ادهم وداود طائی وبشر حافی
وامام محمد وابو یوسف وبونلر امثالی نیجه مشایخ كرام وفقهای عظامك
استادی اولوب علم وعملده سراج الامة وتاج ابتهاج الائمة اولمشلردر
وعلامه زمخشری كشافده لا ینال عهدی الظالمین آیت كریمه سنك تفسیرنده
بطریق المناسبة نقل ایدرلر كه كان ابو حنیفة یفتی سرا بوجوب نصرة زید بن علی
رضی الله عنهما وحمل المال الیه والخروج علی اللص المتغلب المتسمی بالامام والخلیفة

كالدوانیقی واشباهه وقالت امرأة له اشرت علی ابنی بالخروج مع ابراهیم
ومحمد ابنی عبد الله بن الحسن حتی قتل فقال یا لیتنی كنت مكان ابنك وكان
یقول فی المنصور واشیاعه لو ارادوا بناء مسجد وارادونی علی عد آجره
لما فعلت حبسنه دخی سبب خفی زید بن علینك نصرتیچون ویردوكی فتوی
وسبب جلی عدم قبول قضادر دیمشلر الحاصل حمل قضادن امتناع واباسیله
جاه دنیادن اعراضلری كمال نظافتلرینه دلیل قاطع وغایت نزاهتلرینه
برهان ساطعدر رحمة الله علیه ورضی الله عنه پس مقتدای امت پیشوای ملت
امام مالك بن انس بن مالك رضی الله عنهما امام ثانیدر خمس وتسعین
سنه سنده متولد اولوب تسع وسبعین ومائه تاریخنده مدینه منوره ده
وفات ایتمشدر خصال حمیده وافعال پسندیده ایله محلی وانوار شریعت
وسنت ایله مجلی اولمشلر ایدی حجة الاسلام امام محمد غزالی احیاء علوم الدینده
بیوردلركه سئل مالك فقیل یا مالك ما تقول فی طلب العلم فقال حسن جمیل
ولكن انظر الذی یلزمك من حین تصبح الی حین تمسی فالزمه یعنی طلب علم
حقنده نه دیرسز دیو امام مالكدن استفسار اولندقده علم طلبی خوبدر
ولكن نظر قیل شول حاله كه صباحلدوكك حیندن كیجه لدوكك حینه دك
سكا انفع اوله انكا ملازمت قیل بیوردی حقا كه عتبه عبادته ملازمت
مرغوب وقلبی ماسوادن تخلیه بابنده مداومت مطلوبدر وقال المالك
العلم نور یجعله الله حیث شاء ولیس بكثرة الروایة یعنی علم بر نوردركه
جناب حق دیلدوكنه عنایت ایدر یوخسه كثرت روایت دكل بیورمشلر
امام مالكك تعظیم علم دینده اهتماملری برمرتبه ده ایدیكه حدیث شریف
روایتنه حین مباشرتده تجدید وضو وتسریح لحیه واستعمال روایح
طیبه ایدوب كمال وقار وصلابت ایله زانونشین صدر روایت اولورلر ایدی
حقا كه آدابی بو وجهله رعایت وعلمه بو وجهله عزت وحرمت معرفت حقده

كالدوانیقی

كمال قوتنه باخصوص الجدال في الدين ليس بشيء بيورد وغنى علم ايله مرادی
خالصًا لوجه الله ايدوكنه دلالت واضحه در نقل اولنور كه خلفاء عباسیدن
مهدی يا مالك ملك اويكز وارمی در ديو سوآل ايتدكده يوقدر ولكن
احدثك سمعت ربيعة بن عبد الرحمن يقول نسب المرء دينه بيوردیلر
پس بو دخی امام مالكك زهدينه دلالت ايدر امام مالكك علم وفضلی
ولوله انداز جهان واصحاب واحبابی فراوان اولماغله اطراف واكنافدن
اموال كثيره اهدا اولنوب برحبه سنی ادخار وابقا ايتميوب جمله سنی رضای
خدا ايچون انفاق واعطا ايدرلردی بو جود وسخالری دخی دنيايه عدم
رغبتلرينه دلالت ويرور وفق واتى المال على حبه حقه كمال محبتلرينه علامتدر
قال محمد الغزالى وليس الزهد فقد المال وانما الزهد فراغ القلب عنه ولقد كان
سليمان عم في ملكه من الزهاد حقا كه سليمان بو قدر سلطنت ايله زهاددن اولديسه

چيست دنيا از خدا غافل بدن • نی قماش ونقره وفرزند وزن

مضموننجه وكل ما شغلك عن مولاك فهو دنياك وفقنجه زهد فقد مال ايله
فقر الحال اولمق دكل بلكه دنيا وما فيها دن حب مولی ايله فارغ البال اولمق ايمشدر
پس امام مالكك دخی دنيايی استحقار وعدم اعتبارينه برهان واضح در كه
بركون هارون الرشيد امام مالكی دعوت مالك دخی اجابت ايله سنتی
رعايت ايدوب حضور هارون الرشيده وارد قده يا امام صبيانمز
سزدن كتاب موطی استماعنه طالبلر در كلوب افاده يه جلى همت ايليه سكوز
ديدی امام مالك عزك الله يا امير المؤمنين جنابكز علمی شريفی نه قدر
اعزاز ايدرسكوز سز دخی اول قدر عزيز اولورسز العلم يؤتى ولا يأتي ديوب
ختم كلام ايلدی رحمة الله عليه ورضى الله عنه امام مطلبی ابن عم النبی

محمد بن ادريس بن عباس بن عثمان بن شافعی بن سائب بن عبد بن
يزيد بن هاشم بن عبد المطلب وسائب يوم غزوه بدرده شرف اسلام ايله

مشرف اولوب شافع دخی اوان طفولتده حضرت حبيب اكرم صلى الله عليه
وسلمی كورمشدر ومحيى الدين عربى قدس سره فتوحات مكيه نك اوچيوز
اوتوز بشنجی بابنده امام محمد شافعی اوتاد اربعه دن ايدوكن تحقيق
بيورمشلردر ولادتلری امام اعظم حضرتلرينك وفاتی تاريخنده واقع
اولوب سنه اربع ومائتين تاريخنده ماه رجبده محروسهٔ مصرده دار بقایه
رحلت ايتمشلردر امام ثالثدر زمانه سنك كبارندن اولوب علوم
وفنون شتی وزهد وورع وتقواده امام وپيشوای انام ايديلر مدينهٔ
منوره ده امام مالكدن تلمذ ايدوب عراقه كلدكده امام محمد ايله ايتلاف
وبعض مسائلده اختلاف ايتديلر امام شافعی قدس سره نك مناقبی بی نهايه
وفضائلی بی غايه در طبع صافلرنده عزلت غالب وشريعتك اسرار وحقيقتنه
طالب وعلم لدنی يه راغب اولوب مشايخ كبارك اكثری انلره اقتدا
واحمد حنبل انلره اقتفا ايدوب بعده اجتهاد ايله امر امامته اشتغال ايتمشلردر
مرويدر كه امام محمد بن ادريس الشافعی ابتداء حالده طائفهٔ صوفيه يه
خشونت اوزره اولوب شيبان راعی دن اقتباس نور محبت ايتدكده سباح
دريای حقيقت ومفتاح كنوز اسرار معرفت اولماغله من ادعى انه جمع بين
حب الدنيا وحب خالقها فقد كذب ديو ترك حب ما سوا ايله غرق انوار
حب مولی اولدوغنه اشارت ايتديلر وقال الشافعی اذا رايت عالما يشتغل
بالرخص فليس يجيء منه شيء يعنی قچان بر عالمی جانب رخصته مشغول كوردسن
اندن برشی وجوده كلمز بيله سن بيورمشلر زيرا عزيمتدن خروجه
طلب رخصت دون همت اولن عوام مرتبه سيدر وشجرهٔ سردن ذوق
مشاهدهٔ ثمرات ايچون مجاهده يه عزيمت خواص درجه سيدر امام شافعی دن
ريا نه در ديو سؤال اولندقده بيورديلر كه الرياء فتنة عقدها الهوى
بحيال ابصار قلوب العلماء فنظروا عليها بسوء اختيار النفوس فاحبطت اعمالهم

یعنی ریا بر فتنه درکه هوی اول فتنه یی حبال ابصار علما ایله بند
وسوء اختیار نفوس ایله قید ایدوب عمللرین حبط ایدر بیوردی
یا امام عملده اولن عجبی ازاله یه نه چاره دیدیلر بیوردیلر که اذا انت خفت
علی عملك العجب فاذكر رضاء من تطلب وفی ای نعیم ترغب ومن ای عقاب
ترهب وای عافیة تشكر وای بلاء تذكر فانك اذا فكرت فی واحدة
من هذه الخصال صغر فی عینك عملك یعنی عملكده وقوع عجبدن خوف ایتسك
كیمك رضاسن استرسن قنقی نعیمه رغبت ایدرسن وقنقی عقابدن قورقارسن
وقنقی عافیته شاكر وقنقی بلایی ذاكرسن فكر ایلیه سن چونكه بونلاردن
بریسن ذكر ایلیه سن دیدهٔ ضمیرده عملك صغیر وحقیر اولور حقا كه حقیقت ریا
وعلاج عجبده بوندن زیاده بیان اولماز اللهم خلصنا من العجب والریا
صلحاء رجالدن بری امام شافعی یه صبر ومحبت وتمكیندن قنقسی افضلدر
دیو سؤال ایلدی بیوردیلر كه تمكین رتبهٔ علیهٔ انبیا ومرسلیندر
زیرا امتحانه صبر ایدر وصبر ایله تمكین بولور كتاب ربانی خود بیان ایدر كه
حق جل وعلا ابراهیم وموسی وایوب علیهم السلامه بعد الامتحان
تمكین احسان ایدوب سلیمانه دخی امتحاندن صكره ملك عطا ایلدی
وقال تعالی وكذلك مكنا لیوسف پس تمكین افضل درجاتدر ایمدی امامك
بو تحقیقی دخی اسرار قرآنیه ده تبحرینه ومقامات انبیا واولیایه اطلاعنه
دلیلدر رحمة الله علیه ورضی الله عنه پس شیخ السنة قاهر البدعة امام الائمة
ابو محمد امام احمد بن محمد بن حنبل رضی الله عنه امام رابعدر سنه
اربع وستین ومائة تاریخنده شهر بغدادده وجوده كلوب سنهٔ احدی
واربعین ومأتین تاریخنده بغدادده متوفی اولمشدر وحامل احادیث
نبویه وعالم عامل شریعت مصطفیه اولوب حنفیه وشافعیه انلاری
مبارك طوتمشلردر مشایخ طریقت ایله الفت وبشر حافی وسری سقطی ایله

صحبت ایدوب صحیح الفراسة وصاحب الكرامة اولوب اصول دینده اولان
اعتقاد پاكلری دخی پسندیدهٔ علماء دین اولمشدر مرویدر كه
غلبهٔ معتزله ده قرآنه مخلوق دیمكده كندولریله همزبان اولماغیچون
امام احمد بن محمد بن حنبله هجوم اولنوب دست شریعت پیوسته وسنت
كرفته لرین در قفا بسته قیلدیلر وبیك تازیانه اوروب جسم لطیفن شرحه شرحه
ایتدیلر وهنگام ضربه ده بند ازاری كشاده اولماغله ایدی مباركه سی
مقید ایكن قدرت حق ایله ایكی دست مكتسب كرامت نسب ظاهر اولوب
بند ازارن بسته واستوار ایتدوكی عیون اهل بدعته آشكار اولماغین
ضربدن ولتدن فراغت ایتدیلر ولكن جراحت ضربه امامك سبب موتی
اولماغله روح قدسیلری ملكوت اعلایه خرامان ایتدی علیه الرحمة
والرضوان مرویدر كه ای مقتدای امت سزه اذیت ایدن بی شفقتلر
حقنده نه بیوررسز دیدیلر نه دیسم كركدر كه كندولری حقی وبزی
باطل ظنیله حق ایله ضرب ایتدك زعم ایتدیلر روز قیامتده بكا اولان
اذیت ایچون انلاره خصومت ایتمیم بیوردیلر زهی خلق وشیم زهی حلم وكرم
منقولدر كه امام احمد حنبلدن بر مسئله سؤال اولنسه مسئول عنها
معاملاتدن ایسه جواب ویروب حقیقتدن ایسه بشر حافی یه حواله
ایدردی بركون اخلاصدن سؤال ایتدكلرنده الاخلاص هو الخلاص
من آفات العمل دیوب توكلدن سؤال اولندقده الثقة بالله بیوردیلر
محبتدن سؤال ایتدكلرنده انی بشر حافیدن استعلام ایدیكوز كم محبتدن كلام
اول مرشد همامك لایق شانیدر بیوردیلر حقا كه محبتدن كلام مقام اولیاء كرامدر

نظم

رهروان دانند راه عشق را • محرمان بینند ماه عشق را
اندرین ره رازها بر گفته اند • بازمانده در خود چون رفته اند
زین تعین جان ودل باید شنود • نی بنقش آب وگل باید شنود

راه کن در کفت وکوی تن ممان	سرّ اسرار حرم را باز دان
چشم دل بکشای نور جان ببین	آینه کن جان رخ جانان ببین

وسفیان ثوری حضرتلری دخی امام المذهب اولوب جنید بغدادی قدّس سرّه
مذهب ثوری ده ایدی وداود اصفهانی ظاهری امام المذهب اولوب
مذاهب حقه الّتی مذهب در ولکن ثوری ایله داود اصفهانی اصحابی
قالمایوب عقیم اولماغله موجوده اولان مذاهب حقّه مذاهب اربعهٔ مذکوره درکه
صحابهٔ کرینک وسلف صالحینک وائمهٔ محدّثینک اشبو ملّت حنفیّه وسنّت
نبویّه اوزرنده ایدیلر رضی الله عنهم اجمعین وابن اثیر شرح کتاب النبوّة
جامع الاصولدن نقل ایدرکه بین المسلمین اقطار ارضده مدار اهل توحید
اولان مذاهب مشهوره مذهب ابو حنیفه ومالک وشافعی وحنبلی
وامامیّه در ومجدّد مذهب امامیّه رأس مائهٔ ثانیه ده علی بن موسی الرضا
ایدی دیو تعیین ایلمش ولکن بین الجمهور قرین قبول دکلدر واعدل طوایف
شیعه زید بن علی بن حسین درکه انلرده حاشا سبّ صحابه اولمایوب
افضلیّت علیه ذاهب اولمشلردر وابو بکر صدّیق رضی الله عنهک خلافتی
اقتضا حسبیله اولدی دیوب اصول دینده دخی واصل بن عطا معتزلیه
تبعیّت ایله جادهٔ اهل سنّت وجماعتدن عدول ایتمشلردر امّا بونلاردن
ماعداسی عیاذاً بالله شان صحابهٔ کرینک رضوان الله علیهم اجمعین حقنده
مالایعنییه جسارت ایتمکله قاضی ابو بکر الباقلانی اکفار روافضده
تردّد ایتمیوب بیوردیلرکه لاخلاف بین الأئمّة فی تکفیر غلاة الرّوافض
وهم الّذین زعموا انّ الله حلّ فی الانبیاء ثمّ فی الائمّة وامام الحرمین
ومحمّد غزالی وامام بغوی بیوردیلرکه هر کیم ابو بکر الصّدّیق وعمر الفاروق
رضی الله عنهما امامتنه منکر اولسه ویا خود سبّ صحابه وحاشا قذف
عایشه ایلسه قتلی واجب ومطلقا کافردر ولکن منکر امامت شیخین اولمایوب

وارکان دیندن وکتاب ربّ العالمیندن بر حکمی انکار ایتمیوب سبّ صحابه دن
قلب ولسانی پاک اولوب انجق تفضیل علی ایتسه شهادتی مسموع اولمقدن
منع اولنماز حق سبحانه وتعالی امّت محمّدی شرور نفس وشیطاندن
حفظ ایدوب طریق فوز وفلاح ورزق رحیق نجاح وصلاح
میسّر ایدوب اهل سنّت وجماعتدن ایرمیه آمین یا ربّ العالمین
وعقاید اهل سنّت وجماعت بونک اوزرنه درکه حضرت حق وفیّاض مطلق
واجب الوجود وقدیم وواحد واحد وحکیم وقادر وعلیم وماجد ورحیم
ومرید وسمیع وبصیر ومتکلّم وحی وقیّوم وباقی وصمد وازلی وابدی
وسرمدی در وعلم ایله عالم وقدرتیله قادر وارادتی ایله مرید وسمع ایله سمیع
وبصر ایله بصیر وکلام ایله متکلّم وحیات ایله حی وبقاسیله باقی در
وله یدان هما صفتان یخلق بهما ما یشاء من یشاء علی التّخصیص وله الوجه
وصفات ذاتی ذاتنه مختصّه در ذاتی کبی صفاتی دخی قدیم در صفاتی
ذاتنک نه عینی در نه غیری در بلکه صفاتی ازلیّه ونعوتی سرمدیّه در
احدیّ الذّاتدر مصنوعاتدن بر شیئه بکزمز ومخلوقاتدن هیچ شی اکا
مماثل اولماز جسم دکلدر جوهر دکلدر صفاتی اعراض دکلدر ذاتی محلّ حوادث
اولماز اوهام وعقول ایله ذاتی تصوّر اولنماز جهت وزماندن منزّه در
اوزرنه وقت وزمان جاری اولماز وصفنده زیاده ونقصان جایز اولماز
هیئت وقدره تخصیص اولنماز وحدّ ونهایت اولماز فعلی بی علّت در مقصوددن
بریسی قدرتندن خارج دکلدر حکمنده بر مفطور منفکّ دکلدر اوزرنه
بر شی واجب دکلدر فضل واحسانیله مغفرت وعدل وحکمتیله جزا وعقوبت
ایدر وعذابی محض ارادتنه مفوّضدر جمیع مکوّنات ملکیدر جمله اشیانک
ملک ومالکیدر کیف ما یشاء ملکنده متصرّف وحکیمدر حکمنده اصلا
ظلم احتمالی یوقدر وعذاب قبر وراحت قبر حقدر وکتب اربعه وصحف سماویّه

وجمله رسل وانبیا حقدر وملائیکه عباد الله در ویوم قیامت وسؤال
وحساب وصراط ومیزان وحشر اجساد مع الارواح وجنّت وجهنّم
حقدر وبالفعل موجودلر ونشأۀ اخرویّه ده خلوده مستعدلردر
وشفاعت عصات حقدر ومعراج نبیّ آخر الزّمان جسدانیدر واهل بیعت
رضوان واصحاب غزوۀ بدر اهل جنّتدر وارباب تکلیفه نصب امام
واجبدر وشریعت پیشین ودین خاتم النّبیّین ایله جن دخی مأمورلر
ومؤمنلری فضل حق ایله دخول جنّته مستعدلردر وبعد رسول الله
علیه صلوات الله افضل بشر ابوبکر صدّیق بعده عمر بن الخطّاب بعده
عثمان بن عفّان بعده علیّ بن ابی طالبدر رضی الله عنهم وقدر خیر وشرّ
حقدندر وتابعین وتبع تابعیندن فضیلت صحبت رسولده صحابه ایله
هیچ فرد متساوی دکلدر وبو مذکورات کلیّاتدر هر برینک جزئیّاتی
وفروعی بو محلده ایراده وسعت یوقدر تفصیلی کتب کلامیّه ده مثبتدر
فامّا علماء سلفدن بعض محقّقین اصول دیندن بعض مسائلده اصوله
عرض ایله بربرنه واقع اولان اختلافلرین ضلاله حمل ایتمیوب زنهار غرض
وتعصّبدن بری وشان علماده سوء ظندن عری اولسن زیرا لحوم العلماء مسمومة
حدیث شریفی وفقنجه غیبت علما لحوم مسمومه اکل ایتمک کبیدر خصوصا
علماء امّتی کانبیاء بنی اسرائیل مضمونجه علمایه توقیر واحترام لازمدر
پس مذمّت علما منهی ومذموم اولدیسه جهت صریحه ایله تکفیر اهل قبله دخی
مستقبحدر زیرا غلاة دوافضدن اولمایوب وارکان دیندن برینی انکار
ویا خود خارجدن برشیٔ دکن دین اتخاذ ایتمیوب اهل سنّت وجماعت ایله
قبله ده متحد اولانلر اکفار اولنماز بلکه جادۀ حقدن خطا ایدنلرکم کشتکانی
بوادیٔ ضلالته الیق واحری بودرکه شفقت ایله سینه لرندن ازالۀ حرف شبهه یه
بذل همّت اولنه حتّی علاء الدوله سمنانی قدّس سرّه کتاب العروه ده بیوردرلرکه

فرق اسلامیّه نک جمله سی دخول جنّته مستعدلردر شو معنایه که
فالنّاجیة منها واحدة حدیث شریفنده واقع اولن ناجیه دن مراد
الله اعلم ورسوله بلاسؤال وبلاحساب داخل دار الثّواب اولنلردر وماعدای
ناجیه که ایماننده شبهه اولمیه کمیسی معصیتنه کوره جزادن صکره وکمیسی
دخی قبل الجزا شفاعت ایله مغفرت اولنور بیورمشلر زیرا اکر تحقیقا
اکر تقلیدا اکر لسانا یا خود برهانا طوائف مزبوره نک اعتقاد کردیکی توحید
مبتنی در خواجۀ عالم وشفیع الامم صلّی الله علیه وسلّم دخی امّتی قولیله
نفس شریفنه مضاف قیلوب فرق اسلامیّه نک جمله سنی امّتی قیدیله
عبارت بیوردی امّا ایسه لاجرم اسلام اولان توحیدا وزرنه مبنیدر
کما قال النّبیّ صلّی الله علیه وسلّم امرت ان اقاتل النّاس حتّی یقولوا لا اله الّا الله
وقال تعالی انّ الدّین عند الله الاسلام پس علاء الدوله تحقیقی اوزره
ناجیه دن مراد بلاسؤال ولاحساب داخل دار ثواب اولانلر ایسه انلار
نه مقوله فرقۀ جلیله وعلما موحّدین قنقی زمرۀ علیّه در امام محمّد غزالی
تحقیق ایدوب بیوردلرکه شرف العلم یکون علی قدر معلومه ورتبة العالم
تکون بحسب رتبة العلم ولا شكّ انّ افضل المعلومات واعلاها واشرفها
واجلّها هو الله الصّانع المبدع الحقّ الواحد فعلمه وهو علم التّوحید افضل العلوم
واجلّها واکملها وهذا العلم ضروریّ واجب تحصیله علی جمیع العقلاء
کما قال صاحب الشّرع صلّی الله علیه وسلّم طلب العلم فریضة علی کلّ مسلم ومسلمة
وامر بالسّفر فی طلب هذا العلم فقال اطلبوا العلم ولو بالصّین وعالم هذا العلم
افضل العلماء وبهذا السّبب خصّهم الله تعالی بالذّکر فی اجلّ المراتب
فقال عزّ من قائل شهد الله انّه لا اله الّا هو والملائکة واولوا العلم قائما بالقسط
فعلماء علم التّوحید بالاطلاق هم الانبیاء وبعدهم الاولیاء ثمّ العلماء الّذین هم
ورثة الانبیاء ثمّ من یکون علی قدمهم وضمائر ارباب بصائره خفی اولمیه که

فرق اسلامیه دن هالکه اولن یتمش ایکی عدده حصر اولندوغنه علمای امت
نیجه نکته وحکمت بیان ایتمشلر جمله دن امام محمد غزالی بویله تحقیق ایدر که
طبقات مجموع ناس اوچ مرتبه در که برکیسی ملوك وخلفا وبرکیسی علما وعرفا
برکیسی دخی عوام برایادر وبونلردن هر برینك میل جبلیلری در شیئه
متعلق در که بری ریاست بری محمدت بری شهرت بری دخی لذتدر
پس ذکر اولنان مراتب ثلثه میول جبلیهٔ اربعه یه ضرب ایله اون ایکی عدد
حصوله کلور اثنی عشردن دخی هر برینك مطلوبه وصولی اوچ شیئله
حصول پذیردر که برکیسی دشم وسنت برکیسی قهر وغلبه برکیسی مکر وخدیعه‌در
پس اون ایکی عدد بو ذکر اولان اوچه ضرب اولندقده اوتوز التی عدد حاصل
اولور بونلردن دخی هر بری ایکی دن خالی دکلدر یعنی اعتقاد اولنان شیده
معتقد یا مجاهر یا خود مداجی در پس اوتوز التی ایکی یه مضروب اولدقده
حاصل یتمش ایکی عدد اولور هر بریسی من حیث العلائق هالکدر وفرقهٔ
ناجیهٔ واحده خواص عباد اللهدن اولان علماء بالله واولیاء آکاه درکه
مخلصلر وعلایقدن خالصلردر اما بو نکتهٔ لایحه دخی موافق حکمتدر که لایحه
عقل ونفس وافلاك تسعه وعناصر اربعه وموالید ثلثه که اون سکز عالم
اولور هر برینك صورت ومعنالری اعتباریله امرا وخلقا وظاهرا وباطنا
اون سکز عوالم ملك وشهادت واون سکز عوالم ملکوت وغیبدر که
آفاق وانسان کبیر اعتباریله اوتوز التی عالم اولور وبر فحوای سنریهم آیاتنا
فی الآفاق وفی انفسهم انسان صغیره تطبیق اعتباریله اوتوز التی عدد دخی
حصول پذیر اولور من حیث الآفاق والانفس وبحسب الغیب والشهادة
یتمش ایکی عوالم کلیه حاصل اولور وشونلار که من حیث الصورة والمعنی
عوالم مزبوره یه قیداوله بقدر تعلقهم حقدن محجوب اولورلار زیرا
عالم ماسوی حقدر ماسوایه تعلق ایسه حقدن تحجبدر هر محجوب ایسه

عند التحقیق مهلك حجابدر هالکدر کما قیل المحجوب محجوب سواء کان بحجاب
او بألف حجاب وان لله سبعین الف حجاب من نور وظلمة حدیث شریفی دخی
بو معنایه اشارتدر پس الناجیة منها واحدة قولنی علاء الدوله توجیه
ایتدوکی وامام محمد غزالی تحقیق ایتدوکی اوزره ناجیه شول طائفهٔ
علیه اولورکه جذبهٔ هستی سوز احدیت ایله عوالم متکثره وحجب متوافره دن
خلاص وعباد مخلصین زمره سنه اختصاص بولوب اصلا وفرعا
وصورة ومعنی انلاری حقدن برشی محجوب ایتمیوب غرق بحر وحدت
وبلا سؤال وحساب داخل جنت اولهلر وماعدای ناجیه سؤال وحساب
ویا خود جزا وعقابدن صکره مظهر رحمت وداخل جنت اولهلر پس ای طائر
زمردین بال ملکوت وطوطی شیرین مقال جبروت سروران حقیقتك
مبادی دلائل وحجج مسائلی کشف صحیح وشهود صریح اولوب نور شریعت ایله
داننده وامر طریقت ایله عمل کننده بعد از ان حقیقت حاله قدم رساننده
ومعرفت نظر فطرت ایله بیننده اولورلار فلهذا ارکان بناء دین دخی
شریعت وطریقت وحقیقتدر کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
الشریعة اقوالی والطریقة افعالی والحقیقة احوالی فاذا کان کذلك
ارکان مزبوره ایله مرصوص البنیان اولمیان وجود شخص ناقص
کمال اسلام ایله متصف اولماز بناء علی ذلك صورة جمعیت کلیه کملهٔ
مختصه درنته کم عیسی روح الله علیه صلوات الله جواب افلاطونده
بیورمشلرکه یا من شرفك الله بالاستعدادات العقلیة والرموزات النقلیة
کن طالبا لتنویر النفس بالانوار الالهیة القدسیة الجاذبة من الدار الدنیة الفانیة
الی الدار الباقیة التی هی محل الارواح الطاهرة والنفوس الزاکیة
فان مجرد العقل غیر کاف الی صراط مستقیم پس اوصاف سنیهٔ مزبوره ایله
متصف اولان اصفیا طور عقل جزئیدن خروج ومقام عقل کلی

ونور عشقه عروج ایتمشلردر زیرا عقول بشریه ادراک سر ربوبیتده
قاصر وقوای مرکبهٔ عنصریه فهم لطایف رموز الهیه ده عاجز وفاترلردر
واثر حکم عقل بشری احکام عبودیته محصور اولدوغیچون حضرت
خواجهٔ عالم صلی الله علیه وسلم العقل لاقامة العبودیة لا لادراک الربوبیة
بیورمشلردر پس سالکان طریق حقه لازم درکه ادلهٔ عقلیه دن مجرد
برقلب سلیم صاحبنه تبعیتا ایله حضرت ذاتیه توجهنه عزیمت کلیه ایله
همت ایلیه که انوار سبحات ولمعات سرادقات ذاتده افناء وجود میسر
اولوب محرم حرم سرای وحدت اولماغله اهل نجاتدن اوله وذکر اولنان
درجات عالیاته اسباب وصولک اصول کلیاتی مقامات ثلثه یه منوطدر
اولا اسلام ثانیا ایمان ثالثا مقام احساندر زیرا سر وجودک
مراتب استیداع افلاک وعناصر ومولدات ورحم مادرده اولان
مرتبهٔ استقراردن سفر وصورت نفس ومزاج انسانیی مقر
ایتدکده احکام کثرتک عناصر ومولداته اولان نسبتی سببی ایله حکم وحدت
وطهارت وبساطت سر وجودی ذکر اولنان آثار کثرتک حرکات
وسکنات طبیعیه سیله احکام انحرافاته مغلوبه ومحبوسه ومبدأ وحدتی
ولابدی اولان عود ورجوعندن وطرف ظاهریه وباطنیهٔ معاددن
کمال حجاب ایله محجوب قالدی اما انلاردکه توفیق عنایت ازلیهٔ الهیه
رفیقلری اوله انبیا ورسلک دعوتنی اجابت واثر شریعته تقلیدک
وساطتی ایله مبدأ ومعاددن خبیر اولورسه اولا اثر آکاهی ظاهر
نفسده باهر اولوب تدبیر ازالهٔ احکام انحرافات ایچون آثار معرفت
نفسک مزاج وقوا وجوارح واعضاسنه سرایت ایتمکله قولا وفعلا
مهلکه دن اولان حرکات وسکنات نامشروعه ونامضبوطه وصور
انحرافات نامربوطه ایله ظهوردن اجتناب ایدوب احکام شرعیه ده

مندرجه اولان وحدت عدالته انقیاد کلی ایله متوجه اولدقده اطاعت
اوامر وزواجر شریعت محمدیه دن عبارت اولان مقام اسلامه دخول کریمی
درست اولور وبو وجهله داخل حوزهٔ اسلام اولن مسلمک حالت
مزبوره ده حقه واسما وصفات ربانیه یه ارتباطی من حیث التعلق اولور
زیرا مربوبک اسم رب وصفت ربوبیته ومخلوقک اسم خالق وصفت
خالقیته ومهدینک اسم هادی وصفت هدایته ومغفورک اسم غفور
وصفت غفاریته هلم جرا تعلقلری ضروریدر کذلک مقام اسلامده
اسباب وعلل تعلقیله عالم حکمته تقیدا اولوب هر شیئک اسباب ظاهره دن
بر علته اضافتی وعلل واسبابه مضاف اولان اشیانک رؤیتی اسماء
الهیه نک مظاهر وآثاریدر پس مادام که برکسنه داخل دایرهٔ اسلام
اولمیه انوک تعلقی اسماء کلیه یه اولمایوب دون البعض اسمانک بعضنه
تعلق اولور فاما مقام اسلامک حقایقی ایله متحقق اولان مسلمک تعلقی
اسما وصفات کلیه یه اولوب بو مرتبه یه نائل اولدقده مبدأ ومعاد
وطریق رجوعک اثر آکاهیسی قوای باطنه وحواس نفسه سرایت
ایدوب تکلف ایله تلطفه جهد ایدر ونفسنی صم بکم عمی فهم لا یرجعون
دار مضیقندن خلاص ایدوب فضول ومالا یعنی ایله ذکر وفکر وآثار
وعبردن محجوبا اولان سمع وبصر وفکرلر حجابنی نسمات محبت الهیه ایله
کشف ایدوب توفیق عنایت منانی ایله جملهسنی ما خلق لهسنه صرف ایدر
وذاتنی سمیع وبصیر وعلیم ومتکلم اسماسیله متخلق ایدوب قوای
باطنهسنی حضیض نقایص جهل وانحرافات بخل وطیش وظلم وقسوت
قلب وجمله ذمایمدن تخلیص ایله اوج کمالات عقل وکرم وصور اعتدالات
خلق وشیمه اعتلا ایدوب بو مرتبه یه قدم نهاده اولدقده مقام
اسلامدن رتبهٔ علیهٔ ایمان عینی یه ارتقا ایدر وکلیات مقامات ایمانده اولان

توبه و زهد و ورع و توکل و رضا مراتبنی مشاهده قیلوب کریم و رؤف
و علیم و بونک امثالی اسماء الهیه ایله بروفق تخلقوا باخلاق الله متصف اولور
فلهذا اجلۀ محققین مقام ایمانه رتبۀ تخلق تعبیر ایدرلر و چونکه وجه
مشروح اوزره احکام انحرافات منتفی اولدی مشیمۀ نفسده کامن اولان
صورت وحدت و عدالت نشیمن وجوده کلوب اسم قلب ایله مسمی اولور
و بحکم وسعنی قلب عبدی المؤمن التقی اول دل آگاه توابع اسم ظاهردن
براسم جلیلک مظهر تجلیسی اولورکه اسم مزبورک مجلاسی اولان عبد متقینک
منشأ تعین نفس و مزاجی اولوب سقوط نطفه ده و حین نفخ روح ده
و آوان ولادتده شخص مزبور او اسمک اثرینک محکومی و تربیه سنک
مربوبی اولمش ایدی پس واسع حق اولان قلب مؤمن اول اسم ایله متحقق اولور
زیرا قلب مؤمنده منشأ تعینی اولان اول اسم وجودی کلی تجلی ایتدکده
قلب مؤمندن نقوش ما سوی محو اولوب اسم متجلیدن غیری قالمز و بو مرتبه ده
مقام ایماندن مقام اعلای احسانه ارتقا ایدر و بو مقامده اول اسم
وجودی کلی که مرآت قلب مؤمن سالکده جلوه کر اولمش ایدی و شول اثرکه
اسماء ذاتیه آثارندن اثر ایتمش ایدی سالک فانی فی کلیتا ایله جذب
ایدوب بو مقام تحققک حقیقتنده وارد اولان کنت سمعه و بصره
ویده و رجله حدیث شریفنک معناسی ظهوره کلوب و بوکا متعلق
اولان اخبار و آثارک لطایفنی ذوق سلیم ایله فهم ایدر و بعده اوجات
درجات افلاک اسما و صفاته سیران ایله هر بر اسمک تحققی اول سالک
متحقق بر اسم آخرک تحققنه مستعد ایدوب اسم ظاهر جامع اولدوغی
مجموع اسما متحد اولور و باطن روحک سیرینه دخی عزیمت ایدوب
اسماء باطن تنزیهی ایله تحقق میسر اولدقده تجلی جمعی کمالی یه نائل
اولوب افعال و احوال محمدی ایله متخلق اولماغله سری کمالن بولوب

وارث کامل مصطفوی اولوب ثم اورثنا الکتاب الذین اصطفینا من عبادنا
آیت کریمه سنه مظهر اولور میراثه ایسه صحت نسب و یاخود صحت سبب
لازمدر سبب و نسبدن عاری اولان اجنبی یه خود میراثدن نصیب
اولمدوغی شبههدن بریدر پس سبب وراثت کتاب عبدک حقه اطاعتی
نسب دخی حق جل و علانک فضل و عنایتیدرکه نائل وراثت کمالیه اولان
اصفیا مظهر عنایات ازلیه اولماغله مقام اسلامده مزاج و قوالریله
عبادات بدنیه یه مداومت و احکام شرع و سنته موافقت ایدوب
مقام ایمانده حواس ظاهره و باطنه لریله آثار و عبری مشاهده و مقام
احسانده علوم لدنیۀ غیبیه یی معاینه قیلدقلریچون قد افلح المؤمنون الذین هم
فی صلوتهم خاشعون قول کریمندن اولئک هم الوارثون الذین
یرثون الفردوس قول کریمنه وارنجه من حیث السبب و النسب وراثتلرینه
شهادت ایدوب اول عباد اصفیا مقام احسانده تحقق ایله محقق و اثر
انبیایه اقتفایه موفق اولدقلریچون والذین اتبعوهم باحسان رضی الله
عنهم و رضوا عنه و اعد لهم جنات تجری تحتها الانهار مدلول کریمی اوزره
انواع جنات عالیه و انهار جاریه احضار اولندوغی اخبار بیورلدی
ایمدی امام محمد غزالی تحقیق بیوردوغی علما بالله و علاء الدوله سمنانی وصف
ایتدوکی بلا سؤال و حساب داخل دار ثواب اولان ناجیه ایله بو زمرۀ علیه یی مراد ایتمشلردر

کیف مد الظل نقش اولیاست	کو دلیل نور خورشید خداست
جسمها داهم ز نور اسرشته اند	تا ز روح و از ملک بگذشته اند
دامن او گیر زوتر بی گمان	تا رهی در دامن آخر زمان
از حضور اولیا گر بگسلی	تو هلاکی زانکه جزوی نی کلی
چون شوی دور از حضور اولیا	در حقیقت گشته دور از خدا
سایۀ شاهان طلب هردم شتاب	تا شوی زان سایه بهتر ز آفتاب

چونکه موصوفی باوصاف جلیل • زآتش امراض بکندی چون خلیل
گردد آتش بر توهم برد وسلام • ای عناصر مر مزاجت را غلام

در ذکر تعریف ولی وطبقات اولیاء اصفیا قدس الله اسرارهم

ضمایر عقده کشای ارباب نهایه هویدا اوله که عند المحققین زمرهٔ ناجیه
توصیف اولنان اولیاء اصفیا اولدیسنا ارباب حقیقت اصحاب ولایتی
بو وجهله تعریف ایدرلرکه الولی من تولی الحق امره وحفظه من العصیان
ولم یخله ونفسه بالخذلان حتی یبلغه فی الکمال مبلغ الرجال یعنی ولی
شول کمسنه درکه حق جل وعلا انک امرینه تولی ایلیه وظاهرا وباطنا
انی عصیاندن حفظ ایدوب اکا ونفسنه خذلان ایله خلل ویرمیه
تاکه آنی کمالده اولان مبلغ رجاله ایرشدره کما قال تعالی ان ولیی الله الذی
نزل الکتاب وهو یتولی الصالحین وقال تعالی رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه
پس ولی اطلاقی مجذوب سالک وسالک مجذوبه شاملدر یعنی ولی گاه
طالب وگاه مطلوب اولور زیرا ولی مقام مطلوبیده اولورسه جذبه سی
سلوکنه تقدم ایتمکله ولایتی برشیئه موقوف وکسبیه اولمیوب
محض موهبهٔ الهیه اولور ومقام طلبده اولسه سلوکلری جذبه لرینه
تقدم ایتمکله ریاضات ومجاهداته موقوفدرکه اخلاق الهیه ایله
متصف وجذبه یه مصادف اولدقده ولی اطلاقی صحیح اولور فلهذا
تعریف ولایتده مرشدان راه طریقت مستفتحان اسرار ولایته دیمشلرکه
الولایة هی قیام العبد بالحق عند الفناء عن نفسه وذلک یتولی الحق ایاه
حتی یبلغه مقام القرب والتمکین عبدک ایسه نفسنی افنا وقرب حقده
ابقا اثر جذبهٔ حق اولدوغندن بناءً جذبه زمرهٔ عشاقک هر حالنه وقایه
اولوب صراط مستقیم وحدتی هدایت ایتمکله عند المحققین جذبه
موقع شریعتده واقع اولور زیرا شریعتک معنای اصطلاحیسی

التزام عبودیت ایله ایتمار وطریق دین اسلامی اختیاردر دین ایسه
بر وضع ربانیدرکه ارباب عقولی عند الرسول اولان شیئک قبولنه
دعوت ایدر پس من حیث الباطن عند الرسول اولان شی نور تجلیات
سبحانیه وجذبات رحمانیه اولوب شریعت نبویه انوک آثار جلیه سیدر
پس مجموع رسل وانبیا ووارث حقیقتلری اولان اولیا سالکان طریقت
وحدت حقه افاضهٔ جذبهٔ حق ایله دلالت ایدرلر طالب حقیقت دخی
ورزش جذباته مستعد ایسه جذبهٔ رحمانیه مرآت قلبنده جلوه گر
اولوب طریق توحید روشنا اولدقده خالصا ومخلصا مقام عبودیتده
ثابت قدم ودین حقده راسخ دم اولوب جمال نور اشتمال دین اسلام
رونما اولماغله عند الله شرف اسلامدن مرتبه عزت وسعادت اولدوغنی
بیلور زیرا شرعک معنای لغویسی ظاهر وآشکار اولمقدر وشریعت
طریق مستقیمدن عبارتدر نته کیم شرع الله لعباده الاسلام مفهومنجه
حق جل وعلا طریق مستقیم اسلامی عبادنه هویدا قیلدی دیمکدر
اسلام ایسه حقه بویون ویرمک وجملهٔ کارنی حقه تسلیم ایتمک
وخالص اولمق معناسنه در بو تقدیرجه جذبهٔ رحمانیه بر پرتو نور
تجلیات ذاتیه درکه مشکات حقیقت محمدیه اولن نظر مرشد اکملدن
مرآت قلب طالبه افاضه اولندقده راه راست هویدا اولور ولاجرم
عبد منجذب سلسلهٔ محبتی گردن بند ارادت ایدوب امر حقه تسلیم
اولور وجذبهٔ حق رفع هستئ موهوم ایتمکله ادناس بشریه وکدورات
نفسانیه دن مبرا ومعرا اولور ودنیا وما فیهانک هلاک وفناسی
فی کل حین وآن عیان اولماغله خلقدن ونفسندن واعیان واکواندن
مفارقت وحب ذاتی ایله موانست ایدوب صفت قیومیت ایله متصف اولور
زیرا ولایت صفات حق ایله اتصاف وشرع وسنت ایله ایتمار وابتلادر

الحاصل ولایت خلقه بر وجهله تصرفدرکه دون الوحی من حیث الکشف
والالهام والباطن اوله شی ایله مأمورلردر وخلقه حق ایله متصرف
اولوب نفس ووجوددن فانی ومن حیث الحقیقة والذات وجود حق ایله
باقیدر وفنادن مراد فنا فی الاعیان اولمایوب بلکه فنا فی العرفاندر
مثلا احوال انبیادن معلوم درکه انلر فانی فی الله وباقی بالله
اولدقلری تشخص صوری وتعین حسیلریله در فاما انبیا ورسلک
علیهم السلام ولایتلری باطن نبوتلریدر زیرا نبوتک ظاهری خلقه
اجرای احکام شریعت وطریق توحیده ابلاغ وحی ایله ارشاد وهدایت
اولوب کشفا وشهودا معارف الهیه ایله خلقده تصرفدر
وتصرف ولی نبی کبی بحسب الظاهر اولمایوب من حیث الباطندر **گلشن**

نبی چون آفتاب آمد ولی ماه	مقابل گردد اندر لی مع الله
ولی از پی روی چون همدم آید	نبی را در ولایت محرم آید
ز ان کنتم تحبون یابد او راه	بخلوتخانهٔ یحببکم الله

یعنی محمود شبستری گلشن رازده بیوردرلرکه نور آفتاب ولایتک
اولا وبالذات مطلعی مشکات محمدیه در وماه ولایت ولی نبینک نوردر
آفتاب نبوتندن مقتبسدر زیرا ولایت ولینک ظهورینه علت نبوت نبی
ولکن افعال واقوال واعمال واحوال جهتندن بینهماده کمال مناسبت
ومطابقت وتمام مشاکلت وموافقت شرط اقتباسدندر مناسبت
مز بوره ایسه رعایت سنن شریعت ومتابعت آداب طریقت وتبعیت
آثار ارباب حقیقت ایله حصوله گلوب بینهماده کمال مناسبت وتمام موافقت
اولدقده ماه دل ولی آفتاب حقیقت نبی یه بر وجهله مطابق اولورکه
وجها من الوجوه ماسوایه میل وانحراف قالماز وهنگام مزبورده ولایت
عامه وکلیت تامه مرآت قلب اصفای ولی ده جلوه گر وظاهرا وباطنا

انوار ولایت ایله منور اولوب مظهر تجلیات اسما وصفات وذات اولور
وظلمت جزئیت وکدورت غیریت غرق انوار احدیت اولماغله سریر خلافت
لی مع الله وقت مقرینه استخلاف اولنور ولکن طور نبوته واجب الاظهار
اولان خوارق عاداتدر وولایته خفی ولازم الاضمار اولماغله
طور نبوت خلاف طور ولایت اولوب اقتضاء نبوتکه دعوت وهدایتدر
حق ایله اظهر واجلی وولایتدن اشرف واعلادر ومراتب ولایت دخی
من حیث المقامات والکمالات متفاوت الدرجات اولماغله هر بر مقامک
مقیمنه بر اسم تعیین اولنوب انکله تعریف قیلنور جملهدن بری **ابدال**
خواص امتدن بر قوم ملائک خصلتدرکه دنیا انلردن خالی دگلدر
زیرا ایچلرندن بری آخرته انتقال ایتسه مقام منتقله بریسی نصب اولنوب
انکا بدل تسمیه اولنور وعارفان آگاه تعریف بدلاده بیوردرلرکه
هم سبعة رجال من رجال الله الذین توجهت بواطنهم الی الله وباصلاح المسلمین
بالنصیحة والموعظة ودعوتهم الی الله وروی عن النبی صلی الله علیه وسلم
قال ان بدلاء امتی لم یدخلوا الجنة بصوم ولا صلوة ولکن بسلامة الصدر
وسخاء النفس ونصیحة المسلمین واصحاب کشف ووجدان هم سبعة رجال
قوللریله بدلانی رجال سبعه ایله تعداد افادهٔ حصر دگلدر زیرا
فخر عالم صلی الله علیه وسلمدن مرویدرکه البدلاء من امتی اربعون
اثنان وعشرون بالشام وثمانیة عشر بالعراق کلما مات منهم احد بدل الله
مکانه آخر فاذا جاء الامر قبضوا کلهم ومحدثین بر حدیث شریف دخی
روایت ایدرلرکه بدلاء امتی اربعون ثمانیة عشر من النساء واثنان وعشرون
من الرجال وبر حدیث شریف دخی مرویدرکه خیار امتی فی کل قرن خمسمائة
والابدال منهم اربعون فلا الخمسمائة ینقصون ولا الاربعون کلما مات
منهم رجل ابدل الله عز وجل من الخمسمائة مکانه وادخل من الاربعین

مكانهم يعفون عمن ظلمهم ويحسنون الى من اساء لهم ويتواصون فيما اتاهم الله
پس بدلادن بريسى بر موضعدن سفر ايتسه جسدنى اول موضعده كندو
صورتى اوزره بر وجهله ترك ايدركه موضع مزبوردن كتدوكن هيچ احد بيلمز
زيرا جسدى موضعندن مفقود اولماز پس بدلك معناسى بودر ديمشلر
وروى عن ابن مسعود قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان لله
ثلثمائة نفس قلوبهم على قلب آدم عليه السلام وله اربعون قلوبهم على قلب
موسى عليه السلام وله سبعة قلوبهم على قلب ابراهيم عليه السلام
وله خمسة قلوبهم على قلب جبرائيل عم وله ثلثة قلوبهم على قلب ميكائيل عم
وله واحد قلبه على قلب اسرافيل عم كلما مات الواحد ابدل الله مكانه من الثلثة
وكلما مات من الثلثة ابدل الله مكانه من الخمسة وكلما مات من الخمسة
ابدل الله مكانه من السبعة وكلما مات من السبعة ابدل الله مكانه من الاربعين
وكلما مات واحد من الاربعين ابدل الله مكانه من ثلثمائة وكلما مات واحد
من ثلثمائة ابدل الله مكانه من العامة بهم يدفع البلاء عن هذه الامة
ومحيى الدين عربى رضى الله عنه بيوررلركه افراددن برجمع وارددركه
اقطابدر وعددلرى طاقدر و قطب كه غوث ايله معبردر اول واحددركه
جميع زماننده حق سبحانه وتعالىنك مظهر نظرى اولوب اسرافيل قلبى اوزرندر
يعنى اسرافيل جهانيانه سبب حيات صورى اولدوغى كبى قطب الاقطاب دخى
سبب حيات معنويهدر زيرا من حيث الصورة والمعنى بقاء وجود جهانيانه
متعلق اولان كليات دردر كه برى علم مطلقدر كه مظهرى جبرائيل
عليه السلامدر وبرى حيات مطلقدر كه مظهر خاصى اسرافيل عليه السلامدر
وبرى رزق مطلقدر كه بامر الله تعالى موكلى ميكائيل عليه السلامدر
برى دخى موت مطلقدر كه عزرائيل عليه السلامه مفوضدر وعلم وحيات
ورزق وموت ايچون بحسب المعنى والصورة ايكى اعتبار وارددر يعنى رزق صورى

مأكول ومشروبدر ورزق معنوى علم وعرفاندر وعلم صورى معارف كسبيه
وعلم معنوى معرفت الهيه وهبيه كشفيهدر كذلك حيات معنويه دخى
علوم لدنيهٔ ربانيه وحيات صوريه حيات حيوانيهدر وموت صورى
روح حيوانىنك بدندن مفارقتى واجزاء عنصريهنك بربرندن تلاشيسيدر
پس قطب زمان عالم وعالميان ايچون سبب حيات معنويه اولوب
موجودات غيبيه وشهاديه مشاهده سيچون مظهر اسماء كليه وجزئيهٔ
ربانيهدر ومرتبهٔ عليهٔ مزبوره رتبهٔ مخصوصهٔ قطبيت كبرادركه
قطب الاقطاب ايله معبردر ومقام قطبيت كبرى فى الاصل مقام محمد المصطفى
عليه صلوات الله الاوفىدر قطب زمان مظهر تام حقيقت محمديه اولمغله
من حيث الخلافة نائب مناب مقام قطبيت كبرادر وقطب اعظمه غوث
اطلاقى شول زمانده صحيح اولوركه ملتجى اكا التجا ايدوب رجاسى قرين
قبول اوله پس تعبير غوث وقت معين ايچون مخصوصدر وفلان كس فلاننك
قلبى وقدمى اوزرندردر ديمكدن مراد حق جل وعلا ايكيسنه دخى جنس واحددن
تجلى ايتدوكيدر لكن من حيث التكرار دكلدر زيرا التجا جنسدن تكرار لازم كلمز
واماما ن ايكى مرد خاصدر كه برسى غوثك يميننده ونظرى عالم ملكوتهدر
ويمين غوث دخى ملكوت غوثدن كنايهدر بو خصوصده يمين جهت دكلدر
وامام يمين عبد الرب ايله معبردر وامامانك برسى دخى غوثك يسارندهدركه
ملكدن كنايه اولمغله امام شماليك نظرى ملكه اولوب اكا عبد الملك
ديرلر وامام شمالى عبد الربدن افضلدر زيرا غوث بونى استخلاف ايدر
وقطب اكبرك مقامنه كوره اسمى عبد اللهدر ومحيى الدين عربى رضى الله عنه
تفسير اكبرنده قل اعوذ برب الناس ملك الناس اله الناس تفسيرنده
بو معنايه اشارت بيورمشلردر وهر برى مقاملرى اقتضاسنجه ذكر
اولنان اسمه تخصيصلرينك حكمتن بيان ايتمشدر اوتاد رجالدن

ودت فرد پاك نهاددركه منازل حيات اربعه ده ثابتلردر وهربرى
چار كوشهٔ عالمده قائملر اولوب مشرقی یه عبدالحی مغربی یه عبدالعلیم
شمالی یه عبدالمرید جنوبی یه عبدالقادر دیرلر **ابدال** علی ذکر السابق
یدی عدد مرد فایقدر **نجبا** سکز عدد مرد اصفیادر وعند بعض المکاشفین
قرق عدد اولوب حمل اثقال ناس واصلاح خلایقه مشغوللردر وحقوق
خلقده متصرفلردر غیری خدمتلری یوقدر **نقبا** اون ایکی عدد رجال
اتقیادرکه انلاره مشرف الضمائر دیرلر وبعضلر نقبا اوچیوز عدد اولان
رجالده داخل اولوب مظاهر اسم باطندر وحکم اسم باطن ایله متحقق
اولدقلریچون بواطن ناسه مشرفلردر وستائر سرائر بونلاره منکشف
اولدوغیچون خفایاء ضمایری مستخرجلردر دیرلر **ذخایر الله** برطائفهٔ
جلیلهٔ علیه درکه حق جل وعلا انلر ایله عبادی اوزرندن دفع بلیه ایدر
ضنائن الله خواص اولیاء کرامدن برطائفهٔ ذوی الاحترامدرکه
ظاهر وباطنلری کمال نورانیت وحقه عبودیتده غایت خصوصیتلری
اولدوغیچون ضنائن الله دیرلر زیرا ضنائن خصائص معناسنه در
کما روی عن النبی صلی الله علیه وسلم ان لله ضنائن فی خلقه البسهم النور الساطع
ویحییهم فی العافیة ویمیتهم فی العافیة **رجبیون** قرق نفر برجمع نور
منظردرکه اول دخول شهر رجبده بونلره برثقل عجیب مستولی اولورکه
حرکته اقتدارلری اولماز وآخر رجبه دکن ثقلت مذکوره تدریج ایله
زائل اولوب غرهٔ شعبانده اثقالدن اثر قالماز **امناء الله** ملامیه ایله
معروف برزمرهٔ علیه ومجالیء تجلیات سبحانیه درکه ظاهرا وباطنا
خلق جهانه حاللری عیان اولمامغیچون تاج وکسوه پوشان اولمایوب
هرنه لباسده بولندیلرسه تغییر هیئات ایله تبدیل شکل وصورت ایتمزلر
بلکه ستاره کزین ملامت وتحت قباب قباء عامه ده تخت نشین عشق ومحبت

وانجمن کزینده خلوت مکین وحدت اولوب ذوق وجد
وحالتلرین طالبان حقیقته بو وجهله حکایت ایدرلرکه **نظم**

الا ای طالب جویای اسرار • معانی قلزمی دریای انوار
محبت حالدر قال ایله اولمان • مجرد خرقه وشالیله اولمان
بولنلر حالی قاله قالمدیلر • بوقیل وقاله هیچ الدانمدیلر
معارف کلشنینک کللری قال • ولایت فیض معنی جذبه وحال
کرک طالبلره فیض وعنایت • محبت وجد وحالتله هدایت
طلوع ایده کوکل یوزنده اول نور • اوله عرش الهی بیت معمور
ارادت کوسترنلر اوله مجذوب • شو جذبه کم اوده عشاقه مطلوب
کهی حیران کهی سرمست وپرشوق • کهی عرفان کهی وجدان کهی ذوق
صفا بوله دل وجان اول نظردن • کرملر حاصل ایده کرچك ادن
سقاهم ربهم خمرین ایچوب جان • اوله هر آن انوك کیفیله سکران
اول ایچمکده نه لب وار در نه خود کام • نه ساقی وار نه می وار در نه خود جام
اکر بولدکسه محکم طوت الینی • وارب سیر ایله اول باغك کلینی
تصرفده اولن فردایه صالمان • شب وروز ایله اولن آیه صالمان
نشانی بودر قطب زمانك • محبت ایلسك مست اوله جانك

اما حالات عشق ومحبته جاهل اولان غافلر ذکر اولنان مرد کاملرك
صورتلرینه نظر ایتدکلرنده انکار وخشونت ایله ذم وغیبت وجفا واذیت
ایدوب خزینهٔ انوار محبت ودفینهٔ اسرار حقیقت اولن آیینهٔ سینهٔ
جلوه نمای ولایتلرین نشانهٔ نشابهٔ افك وملامت ایتدکلری اجلدن
ملامیه ایله تعریف ایدرلر مع هذا محبوبان اصحاب ولایت بونلاردر
وشیخ علاء الدوله عروه ده تحقیق ایدرکه حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم
زمان میمنت قدملرنده هلال رضی الله عنه بدلاء سبعه دن ایدی

اما بدلاء مزبوره نك هر زمانده بر کمسنه دن غیریسی بیلمز • و اول بیلن کس
متوفی اولسه • واحد آخر ایله مصاحب اولورلر • وحذیفة الیمانی رضی الله عنه
بدلاء سبعه ایله خواجهٔ عالم صلی الله علیه وسلم میاننده واسطه اولون
طرفیندن ابلاغ سلام خدمتنه اهتمام ایدردی • بدلاء دخی علم کتاب
وسنتی حذیفه دن تعلم ایدوب • اقامت صلوتده حذیفة الیمانی یه
اقتدا ایدرلردی • وحذیفه دن غیریسی انلاری بدلاءدن ایدوکن
بیلمزدی • اما من حیث المعنی مردان خدانك جملهسنه علی الاطلاق
بدلا دیمك صحیحدر • زیرا هر قنقی سالك مجذوب که • اخلاق ردیه
واوصاف بشریهسن • نار محبتا یله افنا ایدوب • سیآتی حسناته
متبدل اوله • انلره دخی بدلا دیمك موافق اولور • فلهذا جلال الدین رومی
قدس سره مثنویده بو معنایه اشارت ایدوب بیوردلر **مثنوی**

کیست ابدال آنکه او مبدل شدست • خمرش از تبدیل یزدان خل شدست
سایهٔ یزدان بود بندهٔ خدا • مردهٔ این عالم و زندهٔ خدا
بندکان خاص علام الغیوب • در جهان جان جواسیس القلوب
آنکه واقف کشت بر اسرار هو • سر مخلوقات چبود پیش او
برتراند ز عرش و کرسی و خلا • ساکنان مقعد صدق وصفا
هست بسیار اهل حال از صوفیان • نادرست اهل مقام اندر میان
چون قبول حق بود آن مرد راست • دست او در کارها دست خداست
اولیارا هست قدرت از اله • تیر جسته بازگرداننده ز راه
صاحب ده پادشاه جسمهاست • صاحب دل شاه دلهای شماست
کر تو سنك صخره و مرمر شوی • چون بصاحب دل رسی کوهر شوی
نی دلاند رصد هزاران خاص و عام • در یکی باشد کدامست آن کدام
دل نباشد غیر آن دریای نور • دل نظرکاه خدا وانکاه کور

همچو اسمعیل پیشش جان بده • شاد و خندان پیش تیغش جان بده
اندرین وادی مرو بی این دلیل • لا احب الآفلین کو چون خلیل
هر که در ره بی قلاوزی رود • هر دو روزه راه صد ساله شود
پیر را بکزین که بی پیر این سفر • هست پر آفت و خوف و خطر

ایمدی اتفاق آرای اصحاب حب وولا بودرکه • مادام که سالك طریقت •
ساقی بزم وحدتدن • شراب طهور محبتی نوش • و کیفیت صهبای جذبات
حق جان ودلی مدهوش • وحرارت عشق هستی سوز وجود موهومی
بیهوش • ودریا وش خروش ایتمدکجه • داخل حرم سرای وحدت • ونهایت
واصل نقطهٔ دایرهٔ بدایت اولیماز • یعنی انتهاکه حضیض ناسوت وبشریتدر
ابتداسی اولان رتبهٔ جبروته ارتقا ایدمز • زیرا روح انسانی • محتد
اعیان ثابته اولان مرتبه جبروت که • مبدأدر • اندن نازل • وعالم شهادته
واصل اولدقده • آخر مراتب وجود اولان انسانه کلدوکی • نهایت تنزل
اولوب • کثرت ایله مقید اولدوغی حالده • مبدأ • وکثرتدن وحدته سفر ایتدکده
معاد اعتبار اولنماغله • بالطرد والعکس مبدأ معاد • ومعاد مبدأ اولور
پس روح انسانی بو عالم شهادت • ومستقر بشریته کلدکلری • تشنه لب
آب زلال وصال اولان جان غریب • متوجه قرب حبیب بی مثال • ومرآت
مجلای جمال لایزال اولماغیچون • حضیض درکات عالم امکان وطبیعتدن
اوج ذروهٔ اعلای وحدته ارتقا ایتمکدر • فاذا کان کذلك بو خاکی فرسای
راه محبت اولیادر • دفاین کنوز انوار الهیه • وخزاین اسرار نامتناهیه اولان
علماء بالله • وعارفان آکاهك • من حیث المناسبه • بر مصداق عند ذکر الصالحین
تنزل الرحمه • بعض کلمات انسیهٔ جلیله • واوصاف قدسیهٔ جمیلهلرین
لسان صدق ومحبتله نقل وروایت ایتدیکه • سمع صفا ایله شنوا
اولنلارك • عنایت ربانیه قرین ورفیقلری اولوب • اول محرمان

حرم سرای وحدتدن برینك دامن هدایتنه تشبث وارادت ایله سرمدیه دولتمه
حصولنه بذل همت ایلیوب لا یحزنهم الفزع الاکبر وتتلقیهم الملائکة
هذا یومکم الذی کنتم توعدون وعد کریمنه اولان عنایت ربانیه یه
مظهر اولمق میسر اوله جملهمزه آمین خصوصا ملوك مرضیة السلوکدن
هر قنقی پادشاه دل آگاه نصفت مسلوکك محض موهبهٔ کریم وجواد
طینت پاك اعتقادنی عین عنایت اولیه سندن فیضان ایدن ماء تسنیم
مودت خاندان نبوت ایله تخمیر ومایهٔ جبلت خلت انعقادنی مجمرهٔ عنبر
شمیم اصحاب وعترت خاتم رسالت ایله تعطیر وجوارح وقواسنی انوار
شریعت ایله تنویر ولوح سینه سنی رقم مودت اولیاء صاف سریرت ایله
تسطیر ایدوب ایام عدالتنده سکان معمورهٔ ارض بالطول والعرض
زیر نشین سایهٔ صیانت وراحت مکین حمایه وشفقتی اولنه اول پادشاه
تخت نشین سلطنت آب لذیذ ایله مملو حوضه مماثل اولوب اول حوضه
پیوسته لوله لر مثابه سنده اولان وزرا واعیان وارکان واعواندن
آب زلال لطف واحسان روان اولور وجوار وستمکار اولان ملوك جهان
دخی ماء ملح واجاج ایله طولمش حوضه مشابه اولمغله اکا پیوسته
لوله لر مثابه سنده اولان اعوان وانصاردن آب تلخ جور وستم جریان
ایتمکله رعایاسی پریشان ومملکتی ویران اولوب خزینه سنه ضعف
کلدکجه برکت بولمیوب حرصی ارتار ومناصبی رشوت ایله ویرمکه مباشرت
ایدوب رشوت ویرنلر دخی دینی دنیایه صاتوب ظلم ایله الدقلری
حقوق عبادی ارسال خزینه ایتمکله چوق زمان کچمدین اول دولت
برکشته اولور قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ویل للامراء
ویل للعرفاء ویل للعوانیة فانهم اقوام یعلقون یوم القیامة بذوابیهم
یودون لولم یعملوا قط سئل من الحکیم الفاضل ای الناس احق بالاتقاء

قال السلطان الغشوم والعدو القوی والصدیق المخادع وقیل لملك
زال عنه ملکه ما الذی ازال ملکك قال ثقتی بدولتی واعجابی بشدتی
واستنادی بمعرفتی وترکی تعرف اخبار مملکتی وقال ارسطالیس
واعلم انه لیس لاحد اصلح للناس من اولی الامر اذا صلحوا ولا افسد لهم اذا فسدوا
فانما تصلح الرعیة بصلاح ملوکهم وفسادها بفسادهم لان الوالی
من الرعیة مکان الروح من الجسد الذی لا حیوة له الا به وبموضع الرأس
من سائر الاعضاء التی لا بقاء لها الا معه پس پادشاهلر قلب واهالی
واعیانی جوارح وقوی مثابه سنده اولوب ان فی جسد ابن آدم لمضغة
اذا صلحت صلح الجسد واذا فسدت فسد الجسد الا وهی القلب حدیث شریفی
وفقنجه جسد مملکت وقوای رعیتك قلبی اولان پادشاه کامکار نصفت
دثار اولسه مملکتی معمور رعیتی مالدار وکلاوی سلطنتی دیندار خزینه سی
بی شمار وعمری بسیار اولور زیرا خاصیت عدالت اولدر که حکمی نافذ اولن
ممالکده کمسه کمسیه جور وتعدی یه قادر اولمیوب شرع وسنته مغایر
وضعه رضا کوسترلمز وجور وستم وفسق وفجوره مصر اولنلره حکم شریعت ایله
عقوبت اولنور وحدود الهیه بو وجهله رعایت وسکان مملکت صیانت
اولندقده اطراف واکنافده اولن رعیت اول پادشاهك مملکتنده تحصن
مساعدت وزراعت وحراثته بذل مقدرت ایله ولایتی عمارت ایدرلر
وکار وکسبلری اللرندن ظلم ایله وقهر وغلبه ایله غصب اولنمیوب
راحت اولدقلرنده رزقلرنده برکت وقلبلرنده قناعت حصوله کلوب
محصولات قری ازدیاد وکثرت بولوب هر جانبدن داخل خزینه اولدقجه
مال پادشاهی یه وسعت کلوب وزرا ووکلا دخی ظلمدن ال چکوب
دیندار وصداقتکار اولورلر کما قال علماء الدین یجب علی کل عاقل من سلطان
او صاحب ولایة او منصب او ریاسة ان لا یغتر بنعمة الله عنه وامداده له

واستدراجه بحيث ينسى امر الآخرة رأساً فلا يذكره لطول امله ويحوله
في نعمة الله تعالى واغتراره بدار الفناء معتقداً ان ما هو فيه مما يستحقه
على الله وانه لذلك اهلٌ دون غيره فما لهذا المغرور المقيد في دينه ودنياه
الى نفس واحدٍ يخرج منه ثم لا يعود فيندم حيث لا ينفعه الندم ولا يمكنه
تدارك شيء فاته بل يجب ان يكون فطناً بصيراً يحاسب نفسه كل وقتٍ
على ما وقع من هفواته ويستغفر الله ويتوب اليه من كل ذنبٍ ويشكر في حاله
ويصبر اله بخيرٍ ام بشرٍ ويتدبر قوله صلى الله عليه وسلم كن في الدنيا كانك غريب او عابر سبيل
وينبغي للسلطان خصوصاً ان يحسن الى رعيته ما استطاع ويكف ظلمه
عنهم ليكون ذلك سبباً لانقيادهم اليه وانفطار قلوبهم عليه فلعل
ان يصادف دعوة من ولي منهم او عالمٍ او صالحٍ او مظلومٍ ازال ظلامته
فانها مستجابة منهم ليفلح بها في دنياه وآخرته ومتى اهتمت ولاة الامور
باصلاح دين الناس صلح للطائفتين دينهم ودنياهم والا اضطربت الامور عليهم
وقال الامام العلامة ابو الحسن الماوردي في كتابه المسمى بالاحكام السلطانية
اعلم ان الامامة العظمى موضوعة لخلافة النبوة في حراسة الدين وسياسة الدنيا
وان عقدها لمن يقوم بها واجب بالاجماع وقال يلزم لسلطان الامة من امورها
سبعة اشياء احدها حفظ الدين من تبديل فيه والحث على العمل به من غير
اهمال له الثانية حراسة بيضة الدين عن الامة من عدوٍ في دينٍ او باغي
شرٍ او مالٍ الثالث عمارة البلدان باعتماد مصالحها وتهذيب سبلها
ومسالكها الرابعة تقدير ما يتولاه من الاموال بسبب الدين من غير تحريف
في اخذها واعطائها الخامسة مكافاة المظالم والاحكام بالتسوية
بين اهلها واعتماد النصفة في فصلها السادسة اقامة الحدود على مستحقها
من غير تجاوز فيها ولا تقصير عنها السابعة اختيار خلفائه في الامور
ان يكونوا من اهل الكفاية فيها والامانة عليها فاذا فعل بالامة ما ذكرنا

من هذه الاوصاف السبعة كان مؤدياً لحق الله تعالى فيهم مستوجباً
لطاعته وقد كان جماعة من السلف الصالح كفضيل بن عياض والامام
احمد بن حنبل وغيرهما يقولون لو كانت لنا دعوة مستجابة لدعونا بها
للسلطان وقد اوجب الله تعالى بذل النصيحة على العلماء لائمة المسلمين
كما اوجب طاعتهم على سائر الرعايا قال صلى الله عليه وسلم ان الله يرضى لكم
ثلاثاً ان تعبدوه ولا تشركوا به شيئاً وان تعتصموا بحبل الله جميعاً
ولا تفرقوا وان تنصحوا من ولاه الله امركم كما يجب على السلطان وولاة الامور
اداء الامانة الى اهلها واذا حكموا بين الناس ان يحكموا بالعدل
كقوله تعالى ان الله يأمركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها

عطار

حق ترا از عدل پرسد عدل کن • غیر این خود نیست در معنی سخن
گر تو داری عدل دنیا جای تست • تخت سلطانی بزیر پای تست
ورنه عمر خویش ضایع میکنی • خویش را از خویش مانع میکنی
در تواند در ملك تخم عدل کار • تا نگردی در دو عالم شرمسار
رو مکن تو ملك را ویران ز کس • زانکه باشد تیغ مسکینان نفس
رو نظر کن در هزاران خاك شاه • جمله رفتند در درون قعر چاه
در تو از ارباب دین همت بدار • زانکه این دنیا نباشد پایدار
هم تو پند من بجان خود نشان • تا دهندت خود بمعنیها نشان

در ذکر احتیاج پادشاه به وزرا و علما و ارباب معارف و ذکا

سلاطین جهانك مرآت ضمیر خورشید لمعانلرنه نمایان اولدکه پادشاهلر
ذات ستوده صفاتلرنده هر نه قدر عقل و فراست و ذکا و فطانت دخی
اولسه لاجرم مع کیاسته بر وزیره محتاجدرکه پادشاهه صدق ایله
خدمت وسعی و معاونت و حسن جبلت ایله جهانیانه سبب رحمت اوله
کما یقال لا یستغنی افضل الملوك عن الوزیر ولا اکرم الخیل عن السوط

ولا اجود السيف عن الصقل زيرا پادشاهلر وزير مشتری تدبيره مراجعتسز
كندو رأينده منفرد اولسه اغلب حالده اصابت ايتميوب باعث ندامت
اولماسی محقق در حضرت مفخر موجودات عليه افضل الصلوات والتحيات
درون پاك وسينهٔ سيناء تابناكلری انوار وحی والهام ايله جلوه ناك
اولوب جلالت قدر وعظم درجاتی ذروهٔ اوجات عاليانده ايكن اصحاب
كزين ايله مشاوره ايچون وشاورهم فی الامر قول كريمی نازل اولدی
وقال عليه السلام ان لی وزيرين فی السماء ووزيرين فی الارض
اما وزيران فی السماء جبرائيل وميكائيل واما وزيران فی الارض
ابو بكر وعمر وموسى عليه صلوات الله كليم الله ايكن واجعل لی وزيرا
من اهلی هارون اخی اشدد به ازری واشركه فی امری استدعاسی كلام قديمی
ايله حبيبی سيد الانام عليه التحية والسلامه اعلام بيوردی پس انبياء
عظام عليهم السلام وزير ومشيردن مستغنی اولمادیلرسه سلاطين جهان
اشد احتياج ايله محتاج اولدقلری جای ريب وگمان دگلدر حقا كه بر وزير
مشتری تدبير ودستور ارسطو نظير عاقل وكافی وعادل ووافی اولسه
پادشاهك قدری اكمل واجل وذكری احسن واجمل اولور كما روی
عن النبی صلى الله عليه وسلم اذا اراد الله بامير خيرا جعل له وزير صدق
ان نسی ذكره وان ذكر اعانه وان اراد غير ذلك جعل له وزير سوء ان نسی
لم يذكره وان ذكر لم يعنه ويقال ينبغی ان يكون الوزير مصلحا ووقورا
ومجربا للامور لا عن الاحداث فان الوزير اذا اصلح صلح السلطان
والا فسد ايمدی پادشاهلر وزارته صالح بر وزير مصلح بولمغه
سعی بليغ ايدوب نائل اولدقده قدرنی بيله ووزارته صالح اولميان
فاسد الاحوالی وزير ايتمكدن صاقنه زيرا زمام حل وعقد وقبول ورد
وامر ونهی واثبات ونفی وقبض وبسط وهدم وبنا ومنع وعطا

انوك قبضهٔ وكالت مطلقه سنه وديعت اولنمشدر پس بو امر عظيمه اليق
واحری اولان ذات اصفانك وجودی مانند كيميا ايدوكنده ريب وامترا
يوقدر كما قال اردشير الحكيم حقيق على الملك ان يكون طالبا لاربعة
فاذا وجدهم احتفظ بهم الوزير الامين والكاتب العالم والحاجب المشفق
والنديم الناصح لانه اذا كان الوزير امينا دل على بقاء الملك وسلامته
واذا كان الكاتب عالما دل على عقل الملك ورزانته واذا كان الحاجب
مشفقا لم يغضب على الملك اهل مملكته واذا كان النديم ناصحا دل
على انتظام الامر ومصلحته حقيقت حال بودركه مادام كه پادشاهلره
ناصحان اخيار ومشفقان ابرارك معاونتی اولميه حراست سلطنت
وصيانت مملكت وحمايت رعيت ممكن اولماز اما پادشاه دخی بالذات
صلاح وتقوايه رغبت ايتمسه صحبت ابرار ومقارنت اخيارك منفعتی اولماز
زيرا اصل پاك اولسه فرع دخی پاك اولور ومعنای تقوای سلاطين
اولدر كه صدقی بتون اوله وهر امورنده عاقبتی فكر ايدوب فعلی قولنه
مطابق اوله وقلبی هر حالده حقه متوكل اولوب اعدايه غلبه ونصرت
وقوت وقدرت ومرامنه وصلت واقبال دولت وارتفاع قدر وعزت
عموما حقك محض عنايتی ايدوكن بيلوب معجب ومتكبر وخودبين ومتجبر اولميه
كما روی عن الضحاك عن ابن عباس فی قوله تعالى له معقبات من بين يديه
ومن خلفه يحفظونه من امر الله هم الحراس والرجال يتعاقبون على الامراء
والسلاطين يحفظونهم من امر الله على زعمهم فاذا جاء امر الله لم ينفعوا شيئا
قال تع واذا اراد الله بقوم سوءا فلا مرد له وما لهم من دونه من وال
ايمدی نصرت وقدرت وعياذا بالله خذلان وذلت حقدن ايدوكنده
شك وشبهه قالمادی پس پادشاه هر حالده حق تعالى يه توكل وامرنه
امتثال وسنت رسوله توسل ايدوب واوصاف كمالات مزبوره ايله متصف

بر وزیر آصف نظیره مصادف اولدقده الّتی شیئله معامله قیله • اوّلا
اقتضاء بشریّت ایله بر زلّه صادر اولسه عقوبتنه تبادر ایتمیه • ثانیا
دولت پادشاهیده وزیره غنای تامّ • وحالنه وسع تمام کلسه • وزیرک
مالنه طمع خام ایتمیه • ثالثا شرع وقانونه موافق هر نه رجا ایدرسه حیّز
قبولده واقع اوله • رابعا پادشاهی کورمک استدکده لاجرم بولشوب
کورمکدن منع ایتمیه • زیرا امور دولتدن نیجه امر اهمّ وارددرکه پادشاه ایله
وزیر بالمشافهه مشاوره یه محتاجدر • خامسا وزیر حقنده اصحاب
اغراض فاسده سوزلرین اصغا ایتمیه • زیرا وزیره احبّا واودّادن حسّاد
واعدا چوقدر • سادسا امور سلطنته متعلّق بر سرّی وزیردن کتم ایتمیه •
زیرا پادشاهک حافظ سرّی • ومشیر ومدبّریدر • وزیر ایسه معتمد کرک •
معتمدٌ علیه اولمیان خود وزیر کرکمز • زیرا عمارت ولایت • وصیانت مملکت •
وطراوت سلطنت • وزیرک ید امانت • وقبضهٔ وکالتنه مربوط اولوب •
کلام وخطاب • واستماع جواب • ورأی باصواب • وقمع اعدا • وامور عسکر ورعایا
وزیره مفوّضدر • پس صدر اعظم تعظیم امر وتکریم قدرده جملهدن افخم واکرمدر
کما قیل السلطان یحتاج الی الوزیر العاقل الصالح لیظهر الیه سرّه ویدبّر معه رأیه

در اخلاق دستور فامّا مسند صدر وزارت اولان صاحب دولت دخی
غرض وتعصّبدن پاک ومجرّد اولوب • مع الکیاسة والفراسة روزکار دیده
وکار آزموده • وبلکه سالخورده کرکدرکه تجربه کار اوله • زیرا شبابت ایله
شیبوبت بر دکلدر • مقتضای شبابت اغلب حالده حرکت وخفّت •
وزینت وشهرته رغبت ایله نیجه مستهجنات جسارتدر • مقتضای
شیبوبت ایسه رزانت وسکونت وصلابت ومتانتدر • خصوصا
تجربه کورمکله • وکورمک چوق یشامق ایله در • ایمدی هم عاقل وهم ایش
کورمش • ونیجه تجربه‌سی کچمش اختیار ایله • ایش کورمامش یکیت

دانا دخی اولسه برابر دکلدر • امّا ایش کورمامش بی دانش وبینش
پیر غافلدن • اهل دانش اولان برنای دانا وعاقل افضلدر • نته کم
جلال الدّین رومی قدّس سرّه مثنویده بیوردرلر • **مثنوی**

ای بسا ریش سیاه ومرد پیر • ای بسا ریش سفید ودل چو قیر
پیر پیر عقل باشد ای پسر • نی سفیدی موی اندر ریش وسر
عقل باید نور ده چون آفتاب • تا زند تیغی که نبود جز صواب
هست عقلی همچو قرص آفتاب • هست عقلی کمتر از ذرّه وشهاب
ورچه عقلت هست با عقل دکر • یار باش ومشورت کن ای پدر
عقل خود با عقل یاری یار کن • امر شاورهم بخوان وکار کن
باد و عقل از بس بلاها وا دهی • پای خود بر اوج کردونها نهی

پس وزیرده شیبوبت وفراست • وتجربه وکیاست اجتماع ایتدکده اکمل وزرا
وافضل وکلا اولور • زیرا وزیر سلطنتک رونق وزینتیدر • زین سلطنت خود
جمله عیب وشیندن ذو سلامت کرکدر • ودستور خرد موفور آلتی شیئه
محتاجدرکه • محمود الخصال وممدوح الفعال اوله • اوّلا متیقّظ کرکدرکه •
بر عمله نیّت ایتدکده • قبل المباشره وجه مخرجن ملاحظه قیلوب • قدّم الخروج
قبل الولوج • وفقنجه سلامت ایله اول کارک عهده سندن کلورسه •
قوّتدن فعله کتوره • وعاقبتی بر فساده بادی • واختلال دین ودولته مؤدّی ایسه
ترکنی اولی کوره • بوکا ایسه دانش وبینش کرکدر • فلهذا ثانیا علم لازمدرکه
اشیاء خفایا مرآت ضمیرنده هویدا اوله • ثالثا شجاعت کرکدرکه • موضع خوف
اولمیاندن خوف ایتمیه • رابعا صدق لازمدرکه هر حالده صادق القول اولمغله
خلقه اعتماد کلّی حاصل اوله • انکیچون مولانا خداوندکار بیورمشدر • **مثنوی**

در حدیث راست آرام دلست • راستیها دانهٔ دام دلست
دل نیارآمد ز کفتار دروغ • آب وروغن هیچ نفروزد فروغ

رنك صدق ورنك تقوی و یقین • تا ابد باقی بود بر متقین

خامسا حیا وادب لازم در که کلمات فحشیه وحرکات غیر مرضیه ایله کستاخ وبی حیا اولمیه کما قال ذو النون المصری علیك بالادب ظاهرا وباطنا فما اساء الادب احد باطنا الا عوقب باطنا ولا اساء الادب ظاهرا الا عوقب ظاهرا وقال علی کرم الله وجهه شعر

ما للفتی حسب الا اذا کملت • آدابه وحوی الآداب والحسنا
فاطلب فدیتك علما واکتسب ادبا • تظفر یداك به واستجمل الطلبا
من لم یؤدبه دین المصطفی ادبا • محضا تحیر فی الاحوال اضطربا

الحاصل لکل وقت ادب ولکل حال ادب ولکل مقام ادب وفقیجه هر وقت وحال وهر مقام ومقالده آدابی رعایت وحدود شرعیه یی صیانت ایدوب وخامت مخالفت ایله مستحق نکال دنیا وآخرت اولمیه مثنوی

آن کروهی کز ادب بکریختند • آب مردی وآب مردان ریختند
از ادب پر نور کشتست این فلك • وز ادب معصوم وپاك آمد ملك
از خدا جوییم توفیق ادب • بی ادب محروم کشت از لطف رب

سادسا وزیر اولن امین الاسرار کرکدر خصوصا اسرار پادشاهی یی بر وجهله اخفا ایلیه که آخر عمرینه دك مستور ومکتوم قاله کما یقال سر الملوك لا یفشی لانه مهلك نظم

سر غیب آنرا سزد آموختن • کو ز کفتن لب تواند دوختن
کوش آن کس نوشد اسرار جلال • کو چو سوسن صد زبان افتاد لال
تا نکوید سر سلطانرا بکس • تا نریزد قند را پیش مکس

ووزیر آصف رأی صبور ومتحمل ومتمهل وصاحب وقار وتمکین اولوب بر کفتار وسبك کردار اولمیوب محل کفتارده معنی دار سویلیه وسویلمیه جك یرده صمت وسکوت اختیار ایلیه وکولر یوزلو وطتلو سوزلو اولوب ترش رو ودرشت کو وتند خو اولمیه مثنوی

این زبان چون سنك وهم آهن وشست • وانچه بجهد از زبان چون آتشست
عالمی را یك سخن ویران کند • روبهان خفته را شیران کند
کفت را کر فایده نبود مکو • ور بود هل اعتراض وشکر کو
در پی خوباش وباخوش خو نشین • خو پذیری کل وروغن ببین

ومن کل الوجوه شرع وسنته انقیاد وحقه توکل واعتماد ایدوب شرع شریفده جواز ومساغ اولمیان احوالدن اتقا ایلیه خصوصا تحذیر شدید الله نهی بیوریلان ارتشادن اجتناب اولنه زیرا سنن ابی داود وترمذیده وسنن کبیر بیهقی وطبرانی ومستدرك حاکمده عایشه رضی الله عنهادن مروی در که قالت قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لعن الله الراشی والمرتشی وابو هریره رضی الله عنه دن مروی در که قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لعن الله الراشی والمرتشی والرایش الذی یمشی بینهما وامام ابو بکر الرازی الجصاص احکام القرآننده یازمشلر که روی عبد الاعلی بن حماد حدثنا حماد بن ابان بن ابی عباس عن مسلم ان مسروقا قال قلت لعمر یا امیر المؤمنین ارأیت الرشوة فی الحکم من السحت قال لا ولکن کفر انما السحت ان یکون لرجل عند السلطان جاه ومنزلة ویکون للآخر الی السلطان حاجة فلا یقضی حاجته حتی یهدی الیه وقال ابراهیم والحسن ومجاهد وقتاده والضحاك ان السحت الرشا وروی منصور عن الحکم بن ابی وائل عن مسروق قال ان القاضی اذا اخذ الهدیة فقد اکل السحت واذا قبل الرشوة بلغ بها الکفر وقال الاعمش عن خیثمه عن عمر بن ذکریا عن اسمعیل بن مسلم عن جابر قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم هدایا الامراء من السحت وفی فتاوی قاضی خان واذا تقلد القاضی بالرشوة لا یکون قاضیا وتکون الرشوة حراما علی القاضی والآخذ وقال فی وجوه الرشوة اذا دفع الرشوة خوفا علی نفسه او ماله وهذه الرشوة حرام علی الآخذ غیر حرام علی الدافع واذا دفع الرشوة لیسوی امره

عند السلطان حلّ للدافع ولا يحلّ للآخذ ان يأخذ وان طلب منه ان يسوّي
امره ولم يذكر له الرّشوة ثمّ اعطاه بعد ما سوّى اختلفوا فيه قال بعضهم
يحلّ وهو الصحيح لانّه برّ ومجازاة له الحاصل بو قدر تفصيلدن مراد
بودر که خاصّ وعامّك زمام اموری دست وکالتنه ودیعت اولنان
صاحب سعادت کمال دیانت ایله امر شریعته اطاعت وپاك عقیدت
اولوب باطل یوله سوق ایدن اهل بدعت وضلالت وارباب فسق
وشناعته ووسائط رشوته میل ورغبت وصحبت والفت ایتمیه واقبال
دولت وثروته غرّه وفریفته اولمایوب کردش دوران وتغیّرپذیری
زماندن غفلت ایتمیوب هر آن وساعت حقدن مدد وعنایت دیلیه م

هرچه از وی شاد کردی در جهان	از فراق آن بیندیش آن زمان
بد ردیدی ص برین خوش چارطاق	حسرتش راهم ببین اندر محاق
روز دیدی طلعت خورشید خوب	مرگ اورا یاد کن وقت غروب
ای زخوبی بهاران لب کزان	بنگران زردی وسردی خزان
هرکه آخربین تر او مسعودتر	هرکه آخربین تر او مبعودتر
آن خداوندی که دادندت عوام	باز بستانند از تو همچو وام
ده خداوندی عاریت بحق	تا خداوندیت بخشد متّفق

ودستور ارسطو فطنته واجبدر که دین ودولت وعرض سلطنت ورعیت
ومملکته خلل ویرن افعال واحوالدن پادشاهده بر ذمیمه غیر رشیده
وقبیحه غیر مرضیه کوررسه عودت عادت حمیده ایچون بذل همّت ایلیه
امّا درشتلك وکلامده غلظت ایتمیوب لطف وملایمت اوزره حسن تعبیر
ولین تقریر ایله منع ودفعه سعی ایدوب خوف ایله مسامحه سمتن طوتمیه
وکلامده اولان فائده ملایمت بودرکه پادشاه طبعنه مغایر صورت
تقریرده بر کلام غلیظ استماع ایتدکده نفسنه ثقیل کلمکله جائزکه من حیث العناد

اندن اشدّ بر فساد بدتره مبادرت ایلیه کما یقال انّ الباری جلّت عظمته
لمّا ارسل موسی واخاه هارون علیهما السّلام الی فرعون امرهما وقال
فقولا له قولاً لیّناً لعلّه یتذکّر او یخشی فاذا کان الحقّ سبحانه وتعالی
امر نبیّه ان یقول لعدوّه قولاً لیّناً فالنّاس اجدر واولی ان یلیّنوا اقوالهم
فامّا پادشاه وزیره اثنای کلام وخطابده هر نه قدر خشونت وجفا
واذیّت ایدرسه صبر وتحمّل ایدوب تدبیر امور مملکتده باعث تکاسل
سعی وهمّت اولمیه زیرا پادشاهلرك قدر وشوکتی استدوکن سویلدوب
لسانی مطلق العنان ایدر ودستور اکرملك صداقت واستقامت ورأی
وتدبیرده اصابت ومحاسن سیرت وخوبیٔ سریرت ومقالده صحّتی
اوجات کمالده دخی اولورسه پادشاهه تعداد حسناتدن احتیاط ایلیه
کما قال اهل الفطنة اذا احسنت الی احد وعددت احسانك علیه کان شرّاً
من الامتنان علیه بتقریعك له ووزیره لازمدرکه مراسم اسلافی رعایت
ایدوب رعیتدن تحصیل اولناجق اموال مقنّنه یی اوقات معیّنه سنده
طلب ایدوب بی وقت مطالبه ایله رعیّته مضایقه ومشقّت ویرمیه
ورعایانك طاقت وتحمّللرندن زیاده تکلیف ایتمیوب صیادکراکی اولوب
قتّال عصافیر اولمیه وامناء مقاطعاتك التزامنی زیاده ایتمکدن دخی
احتیاط واحتراز ایدوب مگر غبن فاحش اولورسه شرعه توفیق اولنمدقجه
عمله کتورمیه ویرکار وبهادر جنك وحربده ماهر دلاورپکیتلره توجیه
تیمار وزعامت وعلوفه وعطیّه ایله رعایت ایدوب التفات ایله کوکللرین
اله الوب خاطرلرین تسلیت وکفایتلری مقداری وجه معاشلری
تدارکنه همّت ایلیه که انلار دخی منازل ومراحلده رعایایه ظلم واذیّت
ایتمیه وجور وستملرینه قطعا مسامحه ایتمیوب دفع ایلیه فامّا بلا موجب
طوایف عسکری تذلیل وتحقیردن دخی احتراز ایدوب حسن خطاب

ولين جواب ايله بيلدرنه محبوب القلوب اوله كما قيل وعلى الوزير ان يحفظ
ارزاق الجند كل انسان منهم وان يمدّ الرجال الشجعان بالآت الحرب
وان يخاطبهم باحسن خطاب ويلين لهم في الجواب ويلطف لهم في الحرب
لانّ الجند قد قتلوا كثيراً من الوزراء في سالف الزمان ووزيره محل احترازدن
برى دخى بودركه وارث موجود ويا خود وارث معروف اولن اموال متروكه
موتايه طمع ايله دست درازى ايتميوب خصوصا ولا تقربوا مال اليتيم
نصّ كريمنده اولن نهى الهى ايله منتهى اولوب اموال ايتامى المقدندن وداخل
خزينه ايتمكدن ويا خود مضايقه وارد رديوم مهماته صرف ايتمكدن
بغايت احتراز ايدوب آتشدن خوف ايتدوكى كبى صاقنه كما قال تعالى
انّ الذين ياكلون اموال اليتامى ظلماً انما ياكلون في بطونهم ناراً وسيصلون سعيراً
وصلح وصلاح ايله حصولى ممكن اولن امرده جانب صلحى قويوب پادشاهى
جنك وحربه تحريض وتشويق ايله اتلاف خزينه وتخريب بلاد واضاعت
نفوس عباد ايتميه كما قال ارسطو في وصاياه كلّ امرٍ ينقضي على يد غيرك
بلا حربٍ ولا خشونةٍ فهو خير مما تقضيه بيدك بالحرب والغضب
والعلماء يقولون في ترتيب الوزراء انهم مهما امكنهم ان يحاربوا بالكتيب
فليحاربوا ان لم تحصل الامور بالاحتيال والتدبير والا فيجتهدون
في تأنيها باعطاء الاموال وبذل الصلات والنوال ومتى انهزم لهم
معسكر عفوا عن ذنوب الجند ولم يستعجلوا بعقوبتهم لانه قد يمكن
قتل الاحياء ولا يمكن احياء القتلى وانّ الرجل يصير رجلاً في اربعين سنة
ومن مائة رجل يكون رجل واحد يصلح لخدمة الملوك والحرب تفني ذخائر الاموال
وفيها تبذل ارواح كرايم النفوس وانّ الله تعالى يظهر قدرته كلّ وقت
وزمان بان يصطفي جماعة ويختارهم من عباده مثل السلاطين والوزراء
واكابر العلماء ليعمر بهم الدنيا ببذل المعروف والعطا والعدل والسخا

والا فسدت احوال الدنيا ولم يبق رونق ونضارة فيها وخربت البلاد
واهاليها كما روى الديلمي عن مهران قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
اذا اراد الله بقوم خيراً ولّى عليهم حلماؤهم وقضى بينهم علماؤهم وجعل المال
في سمحائهم واذا اراد الله بقوم شرّاً ولّى عليهم سفهاؤهم وقضى بينهم جهّالهم
وجعل المال في بخلائهم وروى الديلمي عن انس عن علي بن ابي طالب رض قال
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا اراد الله انفاذ قضائه وقدره
سلب عن ذوي العقول عقولهم حتى ينفذ فيهم قضاؤه فاذا قضى امره ردّ
اليهم عقولهم ووقعت الندامة ايمدى محض موهبهٔ خدا ايله وزير مجمع اخلاق
حسنه ايله محلّى كركدركه قلوب ناسده هم خوف ومهابت وهم محبتى
اجتماع ايدوب وسيما صلاح وتقوى ايله متصف علما وفضلايه رعايت
ورغبت ايله كندويه وپادشاهه ميل ومحبت ايتدروب امر قضايى
قبوله منت ايليه روى عن النبي صلى الله عليه وسلم انّ الله زيّن السماء
بثلاث بالشمس والقمر والكواكب وزيّن الارض بثلاث بالعلماء والمطر
والسلطان العادل وفي الخبر الملوك حكّام على الناس والعلماء حكّام
على الملوك وقال عليه السلام اوحى الله الى ابرهيم عليه السلام انّي عليم
اُحبّ كلّ عليم وعنه عليه السلام افضل الاعمال ثلثة اشياء احدها
طلب العلم وثانيها الجهاد في سبيل الله وثالثها كسب الحلال لأجل العيال
لانّ طالب العلم حبيب الله والغازي ولي الله والكاسب للعيال صدّيق الله
وعنه عليه السلام يوزن يوم القيمة مداد العلماء ودماء الشهداء لا يفضل
احدهما على الآخر وفي الخبر اقرب الناس من درجة النبوّة اهل العلم
واهل الجهاد اما اهل العلم فانهم دلّوا الناس على ما جاءت به الرسل
واما اهل الجهاد فجاهدوا باسيافهم على ما جاءت به الرسل ويقال لا ينبغي
للعاقل ان يتوطّن في بلدةٍ ليس فيها سلطان قاهرٌ وقاضٍ عادلٌ

وقد ورد اذا مررتم ببلدة ليس فيها سلطان فلا تدخلوها فانما السلطان
ظل الله فى الارض ورمحه وقال صلى الله عليه وسلم عدل ساعة فى الحكومة
خير من عبادة ستين سنة پس حق جل وعلا عبادنه دنیایی بروفق
الدنيا مزرعة الآخرة تحصيل زاد عقبى ايچون ايجاد وانشا ايتمشدر
تناول زاد دنيا ايسه عدل ايله حصوله كلمك كركدر دكه سبب نيل سعادت
عقبى اوله اجراء عدل ايسه برسلطان قاهرك وجودنى مستلزم ايدوكى
ظاهردركه خلق عالم بربرينه تجاوزه قادر اولميه ممالك اسلاميه ده عدل ایسه
معروف ايله امر ومنكردن نهى وزجردر اوامر ونواهى خود نه ايدوكن علما بیلوز
پس ملك فى المثل جسد بى جان اولوب پادشاه روحى علما قلبى ووزرا عقلى
وساير اعيان واعوان صلحا جوارح وقواسى مثابه سنده در صلاح معاشى
وفلاح معاد ايسه الله ورسولنه اطاعت ايله در مطاوعت ايسه امر حقه
امتثال ونهيدن اجتنابدر تبيين امر وتعيين نهى ايسه كتاب مبين ده
مثبت اولوب علم كتاب ايسه علماء دينه مخصوص اولدوغيچون حق تبارك وتعالى
فرقان عظيمده بيوردكه كنتم خير امة اخرجت للناس تأمرون بالمعروف
وتنهون عن المنكر وقال تعالى ولتكن منكم امة يدعون الى الخير ويأمرون
بالمعروف وينهون عن المنكر ايمدى دنيا دولتى دين محمدى وشرع وسنت
احمدينك سايه سى در فلهذا تصحيح دين وتأييد شرع مبين ايتمدكجه
سايۀ سنن خاتم النبيين اولان دولت وسلطنت دخى صحت بولمز مثلا دين
خيمۀ دولتك عمادى وسنن رسول طنابى كبى دركه طنابلر بريندن چقسه
ستون خيمه سقيم اولور وخيمه ييقلور پس اطناب سنن سنيه يرلو يرنده
وضع اولنمادقچه وستون دين مستقيم اولمادقچه خيمۀ دولت دخى راست اولماز
مهتران خيمه ايسه علماء امتدر نته كم مولانا جامى سبحه ده ديمشدر نظم

ای پادشاهی بلند آوازه • کرده آیین خسروی تازه

دل تو نقد عدل راست محک • نیست چون دال ولام از و منفک
شد با عین عاطفت دل تو • متصل عدل کشت حاصل تو
سلطنت خیمه ایست بس موزون • کش بود راستی وعدل ستون
کر نباشد ستون خیمه بجای • چون بود خیمه بی ستون برپای

كما قال تع عن بنى اسرائيل كانوا لا يتناهون عن منكر فعلوه لبئس ما كانوا
يفعلون وقال تع فلما نسوا ما ذكروا به اخذنا الذين ظلموا بعذاب بئيس
بما كانوا يفسقون بو آيت كريمه دن فهم اولندى كه عذاب الهى نزول ايتدكده
منتهى عن السيئات اولنلر نجات بولوب وظالملر مؤاخذ وكرفتار
عقوبات اولاجقلرى بيان بيورلمشدر مرويدركه ابو بكر صديق
رضى الله عنه عهد خلافتنده خلال خطبه ده بيورديلركه ايها الناس
انكم تقرؤن هذه الآية وتضعونها غير موضعها يا ايها الذين امنوا عليكم
انفسكم لا يضركم من ضل اذا اهتديتم وانى سمعت رسول الله صلى الله
عليه وسلم يقول ان الناس اذا رأوا المنكر فلم يغيروا اوشك ان يعمهم الله
بعقاب منه وفى حديث آخر ان المعصية اذا اخفيت لم تضر الا صاحبها
ولكن اذا ظهرت فلم تنكر ضرت العامة والخاصة وقال العلماء آفة الملوك
سوء السيرة وآفة الوزراء خبث السريرة وآفة العلماء حب الرياسة
وآفة الزعماء ضعف السياسة وآفة القضاة شدة الطمع وآفة العدل
قلة الورع وقال الله تعالى واذا اردنا ان نهلك قرية امرنا مترفيها ففسقوا
فيها فحق عليها القول فدمرناها تدميرا وقيل اربعة اشياء على الملوك
من جملة الواجبات وهى ابعاد الادنياء عن ممالكهم وعمارة المملكة
بتقريب العقلاء وحفظ آراء المشايخ واولى الحنكة والتجربة والزيادة
فى امر المملكة والاقلال من الاعمال المذمومة وپادشاه ودستوره
الزم واهم اولاندن برى دخى بودركه اصحاب قلم وارباب حساب ودقت

رعایت ایدوب اهل و مستقیم اولنلره رغبت ایلیه زیرا سیفه قلم و ضبط
ایراد و مصرفه حساب و رقم لازمدر کما قال الحریری القلم لسان الدولة
وفارس الجولة ولقمان الحکمة وترجمان الهمة وهو البشیر والنذیر
والشفیع والسفیر به تستخلص الصیاصی ویملک النواصی ویقتاد العاصی
ویستدنی القاصی ولولا قلم الحساب لاودت ثمرة الاکتساب
ولاتصلت التغابن الی یوم الحساب علی الخصوص تراوش کلک معجز بیان
منشیان سحبان منشآن ایله تقریر ونکارش خامهٔ عبارت پردازان
دبیران حسان دوشان ایله منتظم سلک حسن تعبیر اولان نامهٔ همایون
پادشاه سلیمان سریر متمم ومکمل محسنات سلطنت جهانکیر ایدوکی محل
ریب وکمان دکلدر وقال العلماء انه لیس شیء افضل من القلم لان به یمکن
اعادة السالف والماضی ومن فضل القلم وشرفه عند الله تعالی اقسم به
فقال ن والقلم وما یسطرون وقال تع اقرأ وربک الاکرم الذی علم بالقلم
وقال صلی الله علیه وسلم اول ما خلق الله القلم فجری بما هو کائن
الی یوم القیامة وقال عبدالله بن عباس رض فی تفسیر هذه الآیة حکایةً
عن یوسف علیه السلام اجعلنی علی خزائن الارض انی حفیظ علیم
قال معناه ولنی علی کنوز الارض فانی کاتب حاسب وقال جالینوس
القلم طبیب الکلام وقال بلیناس الحکیم القلم طلسم کبیر وقال ابن المعتز
القلب معدن والعقل جوهر والقلم صائغ والکتابة الصیاغة وقال الاسکندر
الدنیا تحت شیئین السیف والقلم والسیف تحت القلم والقلم آداب المتعلمین
وبضاعتهم ویقال السیف والقلم حاکمان فی جمیع الاشیاء ولولا السیف
والقلم لما قامت الدنیا وقیل العلم قید والکتابة صید بیت

کل سر جاوز الاثنین شاع • کل علم لیس فی القرطاس ضاع

وبالجمله قریب وبعیده اولن هر بر انسانک رأیی قلم ایله معلوم اولور

زیرا عمر انسانی هر نه قدر بسیار و مجرب روزکار ذخی اولسه کتب ودفاتره
نظر ایتمدکجه خاطرده هر شی بر قرار اولماز مع هذا عمر هر نه قدر طویل اولسه
بر وفق قل متاع الدنیا قلیل حقیقته نظر اولنسه اقل من القلیلدر
پس قصر عمرده خود مدرک ومحفوظک نه مقداری اوله جقدر ایمدی
لاجرم اقتضا ایدر که کتب مسطوره یه مراجعت اولنه فلهذا قیل ببکاء القلم
ضحکت الکتب والکتب بساتین العقلاء ورياحین الفضلاء ولکل باب
بواب ولکل فصل واصل وعقول ذوی الافهام تحت اسنة الاقلام
ویقال ینبغی للمرء ان یسمع من الکلام ما احسنه ویکتب
احسن ما یسمعه ویحفظ احسن ما یکتبه کما قال الشاعر بیت

وما بقیت من اللذات الا • احادیث الکرام علی الدوام

فائده وروی صخر بن عمر رضی الله عنه ان النبی صلی الله علیه وسلم
لما کتب کتابه الی النجاشی رماه علی التراب ثم انفذه فلاجرم انه اسلم
ولما کتب الی کسری لم یلقه علی التراب فلاجرم انه لم یسلم وقال رسول الله
صلی الله علیه وسلم تربوا کتبکم فانه انجح لحوایجکم ویقال تربوا الکتاب
فان التراب مبارک ویقال فی الترغیب الی حسن الخط حسن الخط
من مفاتیح الرزق والخط عند الفقیر مال وعند الغنی جمال وعند الاکابر کمال
ویقال الکلام الحسن مصاید القلوب والخط الحسن نزهة العیون
وقال العلماء فی توصیف الکتاب وفی توصیتهم ولوازمهم فینبغی ان یکون الکاتب
فاضلاً عالماً بالعلوم الشرعیة والادبیة والمعانی وفن البیان والبدیع
والشعر والقوافی والسواجع والتواریخ واسالیب ملوک السوالف
وان ینهی القصص الی الملک والی الوزیر ویفهم ایاها ویعرف بالحق فیها ویحرس
نفسه من طغیان قلمه ومن حقه ان یکتم ما اسر به الیه کما قال الشاعر بیت

ویکاتم الاسرار حتی انه • لیصونها عن ان یمر بخاطره

وان يحترز عن الكتابة في قطع الارزاق فقلما افلح كاتبها وعليهم الرفق
بالرعية فيما يكتبونه والتخفيف من التشديدات التي يؤمرون بكتابتها
ولا يسوغ الامر فيها شرعا فان كان لا يقدر على التخفيف فلا اقل
من ان لا يزيد الطين بلة فلا يتعدى للفظة التي امر بها بحروفها من غير
ان يتصرف في العبارة بحسب ما يشتهيه لما يترتب عليه من المفاسد فانه
على لسان السلطان فكان شريكا له او مستقلا عنه بالظلم وذلك حرام
لا يجوز فعله لمسلم فاياك يا اخي ان لا تكتب بيديك ما لا يجوز النطق به
فان القلم احد اللسانين فاحفظ قلمك عما يجب حفظ اللسان عنه وينبغي لك
ان تجتهد بان يكون الكلام قصيرا والمعنى طويلا وان لا تكرر كلمة تكتبها
وان تحترز من الالفاظ الثقيلة الغثة ولتستعمل المظاهر من اللغات الفصيحة
ولا تستعمل اللغات التي لا يفهمها الاكثر لتكون كاتبا محمودا ممدوحا وفي باب الكتابة
كلام كثير فاقنع منه بهذا القدر لان خير الكلام ما قل وجل ودل ولم يمل
حقا كه اوصاف مزبوره ايله محلى اولان وجود بهتر معارف كستر نوادر
دهر و فرائد عصردن اولوب زينت افزاى فر و شوكت پادشاهى اولدوغى
محل اشتباه دكلدر ايمدى اكر ارباب حساب ورقم واكر اصحاب انشا و قلم
محسنات امور سلطنتدن اولدينى ذمرۀ مزبوره يه التفات ورعايت
لازمۀ مهمۀ دولتدندر بلكه بحسب الصوره حقير وفقير دخى اولورسه
ارباب هنردن اعراض ايتميوب مظهر لطف وعنايتاين لر و هر منصب و خدمتى
ان الله يأمركم ان تؤدوا الامانات الى اهلها امرينه امتثالا ايله اهلنه
توجيه ايدوب من قلد غيره عملا وفي رعيته من هو اولى به منه فقد خان الله
ورسوله وخان جماعة المسلمين حديث شريفنده اولان تهديددن خصوصا
يا ايها الذين امنوا لا تخونوا الله والرسول وتخونوا اماناتكم وانتم تعلمون
آيت كريمه سنده اولان تنبيه وتأكيددن احترازا ايليه زيرا نا اهله

منصب ويرمك الله ورسولنه وجماعت مسلمينه خيانت وعلى الخصوص
اشراط ساعتدندر كما قال صلى الله عليه وسلم اذا وسد الامر الى غير اهلها
فانتظروا الساعة اكر اشراط طامۀ كبرادن دخى اولمازسه هر بر دولتك
ادبار و شآمتى واشراط نزع وقيامتى مناصبى نا اهله ويرمك وحكامى
بلا موجب تيز تيز تبديل ايتمك وغزات ومجاهدين وكماة ثغور مسلمينه
رعايت ايتمامك وذوى العقول سوزين طوتمامق ونفس وهوايه متابعت
وارباب فسق وشقوت ايله صحبت وعشرت وملاعب وملاهى ايله الفت
ايدوب علما وصلحادن وحشت ونفرت ايتمك واحوال مملكتدن غفلت ايله
مظلوملرك ظلمنى استماع ايتمامك وتجمل وتنعمه ميل ورغبت ايله شهرت وزينتى
چوغالدوب ايرادى مصرفنه كفايت ايتمامكدر زيرا مادۀ ظلم قلت
ايراددن نشأت ايدر واعوان سلطانك ماله حرص وخيانت ومنصبه
عرضه داشت رشوت اولدقلرى حددن افزون تجمل و زينته محبتلرندن
حاصل اولور خصوصا علمايى دخى اتباع هوى وحب جاه دنيا كلام حقى
انهاء و اعلامدن منع ايدر بو تقديرجه دنيايى آخرتاوزرنه اختيار
وايثار ايدنلرك كندولره علملرك آخرتده نفعى اولماز كما ورد في الخبر
ان الله اوحى الى داود عليه السلام يا داود لا تسأل عني عالما قد اسكرته الدنيا
وروى قال عليه السلام العلماء امناء الرسل ما لم يدخلوا في الدنيا فاذا دخلوا
في الدنيا فاحذروهم على دينكم وروى ابو زبير عن جابر رضي الله عنه
عن رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تجلسوا عند كل عالم الا يدعوكم من خمس
الى خمس من الشك الى اليقين ومن الريا الى الاخلاص ومن الرغبة الى الزهد
ومن الكبر الى التواضع ومن العداوة الى النصيحة وقال عليه السلام علم لا ينفع
ككنز لا ينفق ايمدى كلام حقى سويلمك علمايه واجبدركه حتى على
قيامتده كندويه شفيع اوله كما ورد والعلم يشفع لصاحبه يوم القيمة

وفى قوت القلوب يقول الله يا معشر العلماء ما ظنكم بربكم فيقولون ظننا
ان يرحمنا ويغفر لنا فيقول قد فعلت انى استودعتكم حكمتى لا بشرّ اردت
بكم الخير بل الخير اردت بكم ادخلوا جنتى برحمتى و زبور دن مترجم در كه
يا داود اذا رأيت عاقلا فكن له خادما قل لاحبار بنى اسرائيل حابوا الاتقياء
فان لم تجدوا اتقيا فحابوا العلما فان لم تجدوا عالما فحابوا العقلاء فان التقى
والعلم والعقل ثلث مراتب ما جعلت واحدة فى احد من خلقى وانا اريد هلاكه بيت

علم را از ثمر عمل ماده	•	دين و دولت از ين دو شد زاده		

پس پادشاه دنيا و دين و تخت معدلت نشينه اليق و احرى بودر كه
هر حالده علماء دينه مراجعت و حكم شرع و تقوايه متابعت و اتقيا و عقلاء
موافقت ايده وب هيچ احده حد شرعدن تجاوز ايتديرميه و وزرا و وكلاء
سلطنت و اعيان دولتدن زياده پيشكش و هدايا تكليف ايتميه كه
انلار دخى ظلم و تعدى واخذ رشوته مبادرت ايتميه لر كما قال محمد الغزالى
قبول الهدية من العمال اذن فى تخريب الاعمال زيرا پادشاه دل آگاه على المنوال
وجه مشروح اوزره سلوك ايلسه خلق عالمه جانلريندن سوكلو اولوب
خلوص بال ايله دوام عمر و دولتى دعواتنه اشتغال ايدرلر و بركات
دعوات اجابت آياتلر سلطنتى پايدار و سعادت دارين ايله بهره دار اولور
سئل عن بعض الفضلاء فهل للملوك عبرة ليست للسوقة قال نعم التفكر
فى سرعة انقضاء دولتهم و قصر اعمارهم و افراط رغبتهم فى الاوزار
وسئل اى الناس احق ان يغبط قال الملك الصالح المظفر وسئل اى الملوك
ترونه افضل ملكا قال يسمون بالخير و يتقرر فى زمان ملكهم العافية شاملة
وسئل اى الملوك افضل قال ارأفهم بالرعية و اعظمهم عفوا و احرصهم
على المعروف مرويدر كه خلفاء بنى اميه دن مظهر عنايت ربانيه اولن
عمر بن عبد العزيز خليفه اولدقده حسن بصرى قدس سره يه مكتوب يازوب

دين و دولته انفع نصيحت التماس ايلدكده حسن بصرى رضى الله عنه
دخى اشبو مكتوب مرغوب و وصيت اسلوب نصيحت مصحوبى يازمشلر
اعلم يا امير المؤمنين ان الله تعالى جعل الامام العادل قوام كل مائل
وقصد كل جائر وصلاح كل فاسد وقوة كل ضعيف ونصفة كل مظلوم
ومفزع كل ملهوف يا امير المؤمنين الامام العادل كالراعى الشفيق الحازم الرفيق الذى
يرتاد لها اطيب المراعى ويذودها عن مراتع المهلكة ويحميها من السباع
ويكفيها من اذى الحر والقر يا امير المؤمنين والامام العادل كالأب الحانى
على اولاده يسعى لهم صغارا ويعلمهم كبارا ويكسب لهم فى حياته ويدخر لهم
بعد وفاته يا امير المؤمنين والامام العادل كالام الشفيقة البرة الرقيقة
لولدها حملته كرها ووضعته كرها وربته طفلا تسهر بسهره وتسكن
بسكونه ترضع تارة وتفطم اخرى تفرح لعافيته وتغتم لشكايته
والامام العادل كالقلب بين الجوارح تصلح بصلاحه وتفسد بفساده
والامام العادل هو القائم بين يدى الله وبين عباده يسمع كلام الله
ويسمعهم وينظر الى الله ويريهم وينقاد لله ويقودهم ولا تكن يا امير المؤمنين
فيما ملكك الله كعبد ائتمنه سيده واستحفظه ماله وعياله فبدد المال
وشرد العيال فافقر اهله واهلك ماله يا امير المؤمنين ان الله انزل الحديد
ليزجر به عن الخبائث والفواحش فكيف اذا اتى من يليها وان الله انزل القصاص
حيوة لعباده فكيف اذا قتلهم من يقتص لهم حقا كه عدالت شعار اولان
سلاطين نصفت كرداره مقتداى اصحاب طريقت حسن بصرى حضرتلرينك
نصيحتى عجب وصيتدر و اوزكه نعمت در عدالت خود اعظم سعادتدر
كما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان المقسطين فى الدنيا على منابر
من لؤلؤ يوم القيمة بين يدى الرحمن بما اقسط فى الدنيا و صحيح مسلم و نسائى ده
ابن عمردن بو وجهله مرويدر كه ان المقسطين عند الله يوم القيمة على منابر من نور

جامی

عن یمین الرحمن وکلتا یدیه یمین الذین یعدلون فی حکمهم واهلهم وما ولوا

ای بلند از قدمت پایهٔ تخت • تاج را گوهر تو مایهٔ بخت
منصب خسرویت دادهٔ خدا • کاوری قاعدهٔ عدل بجا
نامهٔ جاه فنا انجامست • انچه جاوید بماند نامست
عدل یکساعت خود را بقیاس • شصت ساله عمل خیرشناس
خود ده انصاف که این پایه کراست • بهر سود ابد این مایه کراست
کر بدین مایه زیانکار شوی • وای آن روز که هشیار شوی
حیف باشد که دران روز کران • از تو پرسند کناه دکران
کله از عدل و قبا پوش از داد • بر تو این نکته فراموش مباد
زانکه آبادئ ملک از عدلست • وز غم آزادئ ملک از عدلست
تا رعیت ز ملک شاد نشد • ملک از سعی وی آباد نشد

حبذا و مرحبا ذکر اولنان احادیث شریفه و کلمات اکابر ماصدق شانی اولان سلاطین جهان غوث اعظم زمان و قطب مرکز دوران و ظل ظلیل یزدان اولوب لمعات انوار عدل و احسانی آفتاب چادر آسمان کبی جهانیانه پرتو انداز انوار امن و امان اولور و باران نیسان نباتات کوناکون ایله احیا زمین ایتدوکی کبی اول پادشاه عدالت نشانک دخی آب حیات رأفت و شفقتی هجوم هموم جور ظلومدن محزون و مغموم اولن صدور محرورانی شاداب وریان و اشجار وجود ضعفایی مانند بهار نعم بسیار ایله پر اثمار ایدوب ویران و خراب اولمش قری و بلدان معمور و آباد اولور و جوّار و ستمکار اولان داوران روزکارک دخی ایام سلطنتلری فصل زمستان و اعوام حکومتلری اوان خزانه مماثل در که زمان قلیلده ولایت خراب و رعیتی تباب اولوب خزینه سنده برکت و قلوبده مهابت و محبتی قالماز و اعداسی حرکت ایدوب دولت نوبتی و عزت عادتی یه ذلت اصابت ایدوکندن غیری

آخرتده دخی مبتلای اشد عذاب و عقوبت اولور کما روی عن علی کرم الله وجهه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم یؤتی یوم القیمة بالامام الجائر ولیس له نصیر ولا عاذر فیلقی فی جهنم فیدور کما یدور الرحی ثم یربط فی قعرها وعن سلمان رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ما من والٍ یلی شیئاً من امور المسلمین الا اوتی یوم القیمة ویداه مغلولتان الی عنقه لا یفکهما الا عدله اذ یتوقف علی جسر من النار فینتقض به ذلک الجسر انتقاضاً یزیل کل عضو من موضعه ثم یعاد ویحاسب فان کان محسناً نجی باحسانه وان کان مسیئاً ینخرق به ذلک الجسر فهوی فی النار سبعین خریفاً وقال علیه السلام ما من عبد ولاه الله امر رعیته فغشهم ولم ینصح لهم ولم یشفق لهم الا حرم الله علیه الجنة وعن حذیفه رض قال رسول الله صلی الله علیه وسلم یؤتی بالولاة یوم القیمة عادلهم وجائرهم حتی یقفوا علی جسر جهنم فیقول الله عز وجل فیکم طلبتی فلا یبقی جائر فی حکمه مرتش فی قضائه ممیل سمعه احد الخصمین الا هوی فی النار سبعین خریفاً ویؤتی بالرجل الذی ضرب فوق الحد فیقول الله عبدی لم ضربت فوق ما امرتک فیقول غضبت لک فیقول اکان لغضبک ان یکون اشد من غضبی ویؤتی بالرجل الذی قصر فیقول عبدی لم قصرت فیقول رحمته فیقول اکان لرحمتک ان تکون اشد من رحمتی

عطار

ستمکاری مکن ای شاه مودود • نباشی تا که نزد حق تو مردود
نیفتی زیر پا اندر قیامت • نباشی روز محشر در ملامت
ستم دور افکند مرد از خداوند • ز من بشنو تو این اسرار و این پند
بکورستان نکر ای میر غافل • که خواهی رفت روزی زیر این کل
بکورستان نکر ای دیده بنکر • هزاران کلهٔ فغفور و قیصر
دمی بنکر قطار اندر قطارست • ز حد بکذشته بس بی شمارست

دمی عدلت بهست از زهد عالم • کم آزادی بکن ای شاه عالم
بده داد شریعت اندر اینجا • که تا یابی ز حق اندر بهشت جا
بیندیش و بکن دلرا تو آگاه • که با گریه و ندامت مغفرت خواه
عطا بخشی بکن با زیردستان • عطا بینی تو هم از لطف سبحان

کما یقال ان الملک یدوم بالعدل وان کان صاحبه کافرا ولا یدوم بالظلم
وان کان صاحبه مؤمنا وروی عن النبی علیه السلام الملک یبقی مع الکفر
ولا یبقی مع الظلم وقد جاء فی الخبر ان الله جل ذکره اوحی الی داود علیه السلام
ان انه قومک عن سب ملوک العجم فانهم عمروا الدنیا واوطنوها عبادی
وامام محمد الغزالی تبر المسبوک فی النصیحة للملوک نام کتابنده بیوردلرکه
وفی التواریخ ان المجوس ملکوا امور العالم اربعة آلاف سنة وانما دامت
لهم المملکة بعدلهم بین الرعیة وحفظهم الامور بالسویة وانهم ما کانوا
یرون الجور والظلم فی مملکتهم جائزا وعمروا بعدلهم البلاد وانصفوا
بین العباد فینبغی ان یعلم ان عمارة الدنیا وخرابها من الملوک واذا کان السلطان
عادلا فانعمرت البلاد والدنیا وامنت الرعایا کما کانت فی عهد اردشیر
وافریدون وبهرام کور وانوشروان وکسری لانهم عملوا بالعدل واجتنبوا
من الظلم واذا کان السلطان جائرا خربت الدنیا کما کانت فی عهد الضحاک
وافراسیاب ویزدجرد کنه کار الخاطئ وامثال هؤلاء وآخر ملوک العجم
یزدجرد بن شهریار وبعد ذلک استولی اهل الاسلام فی عهد خلافة
عمر بن الخطاب رض وغلبوا العجم وازاحوهم عن البلاد وقویت دولة دین الاسلام
ببرکة نبینا صلی الله علیه وسلم فاعلم وتیقن ان الملوک الذین ذکرناهم
کانوا اصحاب الدنیا وملوک الارض وانهم بلغوا من الدنیا مرادهم
وصرفوا باللذات اوقاتهم ومضوا وبقیت اسماؤهم وسماتهم فی کتب التواریخ
لتعلم ان الناس انما هم الحدیث الذی یبقی بعدهم فکل انسان یذکر بما یفعله

وینسب الیه والی ما کان یعمله ان کان خیرا فخیرا وان شرا فشرا فیجب
علی الانسان ان یزرع بذر الاحسان وان ینفی عن نفسه العیوب الفاحشات
والخطایا الموبقات لا سیما الملوک لیبقی بعدهم حسن الاسم وصالح الرسم
وکیلا یذکر بالقبیح وقد جعلوا فی الضریح کما قال الشاعر **شعر**

اهرب من الشر وتب یا فتی • وان بدا منک فعد واندم
وانف عن نفسک ما شانها • ومن مساوی الدهر خف تسلم
بعدک یبقی الذکر لا غیره • فکن حدیثا حسنا تغنم

ویقال ان ذکر الرجال بعد موتهم حیوة ثانیة فی الدنیا فواجب علی العقلاء
قراءة اخبار الملوک والنظر فی احوال هذه الدنیا القلیل وفاؤها
الکثیر بلاؤها وان لا یعلقوا قلوبهم بامانیها فانها لا یبقی صالح علیها
ولا یسلم منها طالح ولیجتهد العاقل ان لا یکون الناس خصومه
فان امر الخصوم صعب هائل والباری تعالی حاکم عادل لا بد ان ینصف
فی القیامة بین الخصوم ویأخذ من الظالم للمظلوم ولا تساوی الدنیا
باسرها ان یجعل الناس خصوما لاجلها حقا که مزخرفات دنیا ایچون
حقوق عبادی الوب ظلم ایله اذیت ایتمک وعقوبت آخرتدن غفلت ایتمک
لایقمی دراول یوم قیامت نیچون فراموش اولنه که بر فحوای وجزاء سیئة
سیئة مثلها عزیز ذو انتقام هر بر مظلومک انتقامی ظلمه دن الوب
ظالم جزاء سیئاتن کوروب نه اید رسه کندویه ایتمش اولور ودنیاده
ناحق یره اهراق دما وفقرانک مالن آلوب ظلم وجفا ایدنلر عرصه
عرصاتده مورچه ضعیفه کبی ایاقلار التنده قالوب وظلم ایتدوکی
مظلوملرک خاکپایی اولوب صوچندن کچمک ایچون عفو وشفاعتلر
رجا ایدر زیرا ظالمک نار جحیمدن خلاصی مظلوملرک عفوینه منوطدر
نته کم مولانا قدس سره مثنوی شریفده بیورر **مثنوی**

مدتی معکوس باشد کارها ••• شحنه را دزد آورد بر دارها
تا که بس سلطان عادل همتی ••• بندهٔ بندهٔ خود آید مدتی
باز گونه ای اسیر این جهان ••• نام خود کردی امیر این جهان
از خراج ار جمع آری زر چو ریگ ••• آخر آن از تو بماند مرده ریگ
توبه آرید و خدا توبه پذیر ••• امر او گیرید و او نعم الامیر
گریه و زاری قوی سرمایه است ••• رحمت کلی قوی تر دایه است
هر کجا آب روان سبزه بود ••• هر کجا اشک روان رحمت بود

پس بو قدر آیات واحادیث وروایات اخیار وگفتار کبار ایله عادللر ممدوح وظالملر مذموم وعمارت ملکک تعلقی کفر وایمانه اولمایوب عدل واحسانه موقوف ایدوکی معلوم اولدیسه بو حکایه دخی مسموع ومفهوم اولسون که

روایت اولنور که امیر المؤمنین عمر رضی الله عنهک زمان خلافتلرنده غزات موحدین ولایت فارسی فتح ایدوب داخل قبضهٔ تصرف مسلمین اولدقده والیٔ مملکت اهواز اولان هرمزان قبول اسلام ایله مظهر هدایت اولوب اول دیاردن رحلت ایدوب عمر رضی الله عنهک حضور عدالت موفورلرینه مسارعت ومدینهٔ رسول علیه السلامده مجاورت ایله شرفیاب سعادت اولدی وبعد مرور الایام خاطر فیض مآثر عمر رضی الله عنهده هرمزانی ولایتنه گوندرمک جلوه گر اولمغله ایتدی ای هرمزان سزی ولایتکزه گوندرمک تصمیم اولندی ما مولکز هر نه ایسه اعلام ایلیه سز که حصول مرامکزه اهتمام اولنه بیوردی هرمزان دخی رعایت مراسم شکری بعد الاتمام ایتدی ای امیر المؤمنین رجا ایدرم که ولایت فارسک خرابه سندن بر مقدار یرجکز احسان ایلیه سز که واروب زراعت وحراثت ایله عمارت ایدوب بقیهٔ عمرمی انده عبادت وطاعت ایله گچوردم عمر عدالت گستر رضی الله عنه دخی والیٔ ولایت فارسه مکتوب یازوب مملکت اهوازک ارض خالیه وخرابه سندن

زراعته صالح یر بولوب بو جانبه اعلام ایلیه سن که عمارت ایچون هرمزانی انده گوندروب آخر عمرینه دک انده عبادت ایلیه والیٔ مملکت دخی بر موجب فرموده کمال تقید ایله یوقلایوب اون زراع مقداری خرابه ارض خالیه بولنمامغله واقع حالی عرضه داشت دار خلافته ایتدی عمر رضی الله عنه دخی غایت تعجب کمال ایله هرمزانی دعوت وحالی حکایت ایتدکده هرمزان ایتدی ای همام انام وامام الاسلام بنم خود غرضم اول ایدی که ولایت مزبوره‌یی نه مرتبه خوش طوتدم واهالیسی ایله نه یوزدن حسن سلوک ایتدم جناب کرامت مآبلرینک محاط علم شریفلری اولوب حالا اولان والی دخی بنجلین معامله قیلوب بر والی یر دخی تسلیم ایتدکده بویلجه معمور تسلیم ایلیه حضرت عمر رضی الله عنه هرمزانه دعا وثنا ایله بیوردی که ای هرمزان من بعد بزمله بیله‌جه اولوب مفارقت ایتمیه سن وملوک عجم میاننده اولان معتادی بزه بیلدره سن دیوب اکرام واحترام ایدرلردی مرحبا عدالتدن اعظم دولت اولورمیکه نوشروان کافر ایکن عدل واحسان ایله ممدوح جهان اولوب انا ولدت فی زمان الملک العادل ورودی روایت اولندی

حکایت منقولدر که نوشرواندن سز بو نام نیک ایله معروف اولمغه سبب نه شیدر دیو سؤال اولندی ایتدی حکمادن اشتدم که لا ملک الا بالجند ولا جند الا بالمال ولا مال الا بالبلاد ولا بلاد الا بالرعیة ولا رعیة الا بالعدل دیدی بیلدم که سلطنت عسکره وعسکر ماله ومال بلاده وبلاد رعیته وجود رعیت ایسه عدله موقوف ایمش پس من بعد جل همتم عدله مصروف اولوب رعیتی حمایت ومملکتی عمارت وعسکره رعایت ایدوب نام نیک ایله دللرده داستان وعدل واحسان ایله مشهور جهان اولدم دیدی

وقال علی کرم الله وجهه العالم حدیقة سیاجها الشریعة والشریعة

سلطان يجب له الطاعة والطاعة سياسة يقوم بها الملك والملك داع
يعضده الجيش والجيش اعوان يكفلهم المال والمال رزق يجمعها الرعية
والرعية سواد يستعبده العدل والعدل اساس قوام العالم اى پادشاه عالم
حكايت دخى نوشروانيدن منقولدركه رعايادن جامع خراج اولان
عمالدن بريسى نوشروانه سنه سابقه دن زياده اوچ بيك درهم
كوندروب نوشروان اول زياده يى قبول ايتميوب اصحابنه رد وعاملى
صلب ايتمك امر ايلدى زيرا جور ايله جمع وداخل خزينه اولان مالده
شآمت ومزيل بركت اولدوغى ذكر اولنمشدر ايله اولسه پادشاهلر
عدالته رغبت ايتمك نشانه سعادتدر عدالته ميل ايسه خاصه عقلدر
عاقل ايسه بهرحال صبر وحيا ايله مألوف اولوب حرص وطمع وكبر وحسد
وبخل وعداوت وعجب ورعونت وجور واذيت ذمايمنى نفى ايدوب
تواضع ومسكنت وسخاوت وشجاعت وعفت ورزانت وشفقت
ورأفت وعدالت ونصفت محاسنى ايله اتصافه همت ايدر عاقل اعيان ايله
نظر قيلسه ديده عبرت ايله كوردكه ملوك سالفين قفا بر زمين ايدوب

بيت

شو توزلركم دونر يوللرده طوزمز • كيمى قيصر كيمى كسرى كيمى اسكندر وجم در

ديمشلر كندودن صكره كلجك ملوك وسلاطين ايسه كندويه يتشنلر
هر سلف خلفه كوره ايام ماضيه كبى در نيچه ايام وساعاته ايرشمك
اولماز كذشته اولان عمر ونفس دخى بويله در هر بر نفس كه داخل اولور
امانت الهى در نفس خارج ايسه تسليم امانت در پس امانته خيانت ايدنلر
صداقت وصيانت ايدنلر دكلدر كما قال ابو طالب المكى فى قوت القلوب
وقال بعض العارفين ان الله تعالى الى عبده سرين يسرهما اليه يوجه
ذلك بالهام يلهمه احدهما اذا ولد وخرج من بطن امه يقول له عبدى
اخرجتك الى الدنيا طاهرا نظيفا واستودعتك عمرك وائتمنتك عليه

فانظر كيف تحفظ الامانة وانظر كيف تلقانى كما اخرجتك وسر عند
خروج روحه يقول عبدى ما صنعت فى امانتى عندك هل حفظتها
حتى تلقانى على العهد والرعاية فالقاك بالوفاء والجزاء او اضعتها
فالقاك بالمطالبة والعقاب وهذا داخل فى قوله تع والذين هم
لاماناتهم وعهدهم راعون وفى قوله تع واوفوا بعهدى اوف بعهدكم
عمر العبد امانة عنده ان حفظه فقد ادى الامانة وان اضاعه فقد خان الله
ان الله لا يحب الخائنين ايمدى هر بر نفسدن سؤال محقق ايسه لايق
بودركه جواهر انفاسى حفظ وحراست ايدوب عدل واحسانه بذل
سعى موفور ايله سلاطين جهان وخلق زمان ميانندة خير ايله مذكور
اوله كه كندودن صكره جهانه كلن اهل زمانك دخى دللرنده داستان
واوصاف جميله سى ورد زبان اولوب عند الله دخى مظهر رحمت وغفران
اوله وذكر اولنان اوصاف مبروره ايله اتصافى اكتساب علما وصلحا
محبت وانلر ايله صحبت والفت وهر امرده نصيحت وخير دعا وهمت
استيوب موجبيله عمله سعى وهمت ايتمكه موقوفدر تاكه دولت
دنيانك قيامى وسعادت عقبانك تمامى ميسر اوله **مثنوى**

جمله دانايان همين كفته همين	هست دانا رحمة للعالمين
هم هى را چوكه زويا بى مدد	همدل وهمدرد وجوياى احد
ليك هر كمراه را همره مدان	غافلان خفته را همره مدان
مهر پاكان در ميان جان نشان	دل مده الا بمهر دلخوشان
رو بجو يار خدايى را تو زود	چون چنين كردى خدا يار تو بود
همنشين اهل معنى باش تا	هم عطا يابى وهم باشى فتى
همنشينى مقبلان چون كيمياست	چون نظرشان كيمياى خود كجاست
اين رسولان ضمير راز كو	مستمع خواهند اسرافيل خو

آكرمدان ٤

یار آینه است جان زاد وحزن • در رخ آینه ای جان دم مزن
دوستئ جاهل شیرین سخن • کم شنو کان هست چون زهر کهن
جاهل ار با تو نماید همدلی • عاقبت زخمت زند از جاهلی
حق ذات پاک الله الصمد • که بود به مار بد از یار بد
ای فغان از یار ناجنس ای فغان • همنشینی نیک جویید ای فلان
زان جلیس الله کشتان نیکبخت • که بپهلوی سعیدی برد رخت

نقل اولنورکه برگون هارون الرشید شقیق بلخی قدس سره یی زیارت واستدعای نصیحت ایتدکده بیوردیلرکه حق جل وعلا سنی ابوبکر صدیق وعمر الفاروق وعثمان بن عفان وعلی بن ابی طالب کرم الله وجهه ورضی الله عنهم مقاملرینه کچوروب زمام امور انامی ید اقتدارکه تسلیم ایلدی سندن ابوبکر صدیق کبی صدق واستقامت وعمر الفاروق کبی حقی باطلدن فرق وتمییز ودینه تقویت ورعیته حمایت ومملکته صیانت وعثمان کبی حیا وامانت وخلقه رأفت وشفقت وعلی کبی عدل ونصفت وحقه تسلیم واطاعت وسنت رسوله متابعت طلب ایدوب روز جزاده سندن اول سؤال ایده جکی عدالت در دایمدی مسئول اولاجغک بیلوب اکا کوره عمله مسارعت قیله یدی پس پادشاهلره الیق واحری بودرکه قصور وسرایلری عمارتنه نیجه اهتمام ایدرسه عمارت مملکته دخی اولججه اهتمام ایلیه ورعایادن تحمللرینه کوره تحصیل مال نیجه کوشش ایدرسه بخش وعطاده دخی هرکسه حدینه کوره بذل وعطا ایلیه

حکایت مامون عهد خلافتنده درت ولایته درت والی تعیین ایدوب اوچربینه التون بهالو بر خلعت کیوردی وعطا واحسانینه افتخار ایله حکماء عجمدن بر حکیم عاقلی کوروب ایتدی ای فیلسوف عجم ملوک امجاددن هیچ بر پادشاه ولاة وحکامنه بن کیدردوکم خلع ذی قیمت کبی خلعت کیدردکلرین اشتدکمی زیرا بنم مسموعم اولدی که ملوک عجم درت بیک درهم بهالودن زیاده خلعت کیورمزلرایمش حکیم ایتدی اطال الله عمرک یا امیر المؤمنین ملوک عجمده اوچ نسنه وار ایدی که انلاردن بری سزده یوقدر بری بودرکه انلار رعایادن نه مقدار الورلار ایسه بذل وعطاده دخی اول مقدار ویروب مصرفی ایراده موافق ایدرلردی برکیسی دخی الماسی جائز اولان یردن الوب ویرمه سی جائز اولان محله ویرورلر ایدی بری دخی بودرکه انلاردن جرم وکناهی اولنلر قورقوب بی کناه اولنلر امن وراحتده ایدی مأمون خلیفه حکیمک جوابن سمع قبول ایله دیکلیوب حکیمه رعایت ایلدی پس پادشاهلره علی الخصوص اهم والزم بر خصلت اولور می خصوصا که پادشاه اسلام اوله حکایت اولنورکه برگون نوشروان دادکار ایام بهارده شکاره چیقوب کشت وکنار ایلدی وروی زمینی چمن زار وباغ وبوستانک کروم واشجارنی پربرک وبار کورمکله درحال آتندن اینوب یوزین طپراغه سوردی وبنیچه زماندن صکره باشن یردن قالدروب اعوان وانصارینه ایتدی معلوم مکز اولسون که بیلک برکتلو اولمه سی پادشاهلرک حسن نیت ورعیتنه احسان وعدالتی ثمراتی در سپاس بسیار جناب پروردکاره که بنم دخی حسن نیتم آثاری اشیاده پدیدار اولدی زیرا نیچه کره تجربه ایدوب بویله جه بولدم دیدی جمله تجاربندن بری بودرکه برگون نوشروان شکارده ایکن اقتضا حسبیله خدم وحشمندن ایریلوب فرد وتنها قالدی وغایتله صوصایوب یولی برکویه اوغرادی وبیوت قرادن براوک قپوسن دقایتمکله برکوچک قز چیقوب نه خبر دیدی نوشروان ایچمکه صو دیلدی دختر دخی خانه سنه کیروب برکاسه انار شربتی چیقاروب نوشروانه صوندی نوشروان الوب کاسه یه نظر ایتدکده ایچنده خاک وخاشاک کورمکله اوفوروب کاسه ده اولان شربتی تأنی ایله تمام نوش ایتدکدنصکره دختره لطف ایله ایتدی

ای دختر خوب پیکر اکر کاسه ده خاشاک اولمیا یدی شربتک انفس
مشروباتدن اولوردی دیدی اول هبیّهٔ کیاست بهیه دخی آدی
جنابکزی غایتایله تشنه کوردم اکر شربتی خاک وخاشاک ایله آلوده
قیلمسم حرارتایله آبا نادی نوبت واحده ده ایچوب مضرّتن چکردکوزدیو
جواب ویردی نوشروان اول دختر خرد کسترک ذکا وفطانت وفراست
ونزاکتن استحسان ایله ایتدی ای دختر کهتر بو کاسه ایله کتوردوکک
شربت قاچ انارک عصیره سیدر دختر دخی بر دانه انار دن صیقلمشدر
دیدی نوشروان سکوت ایدوب سراینه کلدی واول قریه نک خراج
دفترین کتوردوب نظر ایتدکده تکلیفلرین شئ قلیل کورمکله زیاده خراج
تحمیل ایلدی وبعد زمان نوشروان ینه شکارده چیقوب قریهٔ مزبوره
سمتنه واردی وخدم وحشمن قویوب کما فی الاوّل تک وتنها کویه واروب
شربت ایچدوکی خانه یی دقّ باب ایدوب صواستدکده بعینها اول دختر
چیقوب نوشروانی کوردکده بیلدی وایچرو کیدوب شربتی کتورمکده
اکلندی نوشروان استعجال ایله ای دختر مکثه سبب ندر دیدی
قیز ایتدی کاسه بر انار دن طولمیوب اوچ انار صقدم انکیچون اکلندم
دیدی نوشروان ایتدی ای دختر بو کاسه اوّل بر انار صویله طولار ایکن
شمدی بر انار کفایت ایتمیوب اوچ انار دن طولمغه باعث ندر دیدی
قیز ایتدی غالبا پادشاهمزک نیتی متغیر اولوب خیردن شرّه وعدل وداددن
ظلم وجوره میل ایتمشدر زیرا اشیدردکه پادشاهلرک نیتی شرّه اولسه
خلقدن برکت کیدرمش نوشروان بو سوزدن عبرت وقیزدن نصیحت الوب
من بعد سوء نیّت واحداث بدعتدن فراغت ایلدی وحسن ذکاسی
اولدوغیچون اول قیزی حبالهٔ نکاحنه قیدایتدی واورده هذا الحدیث
محمّد الغزالی فی مصنّفه المسمّی بالتبر المسبوک قال علیه السلام تأسّفت

علی موت اربعة من الکفّار علی موت انوشروان لعدله وحاتم الطّائی
لسخائه وامرء القیس لشعره وابی طالب لبرّه وکان الملک فی ولادة نبیّنا
صلّی الله علیه وسلّم انوشروان وهو الّذی فاق جمیع ملوک ایران بعدله
ونصفته وتدبیره وسیاسته وذلک کلّه ببرکة نبیّنا محمّد صلّی الله علیه وسلّم
لانّه ولد فی زمانه ووجد فی اوانه وعاش نوشروان بعد مولده علیه السّلام
سنتین وقال علیه السّلام ولدت فی زمان الملک العادل وانّما سمّاه ملکاً
لعدله وبذلک یعلم انّ الصیت الحسن والاسم الجیّد خیر الاشیاء وحکی
فتح المأمون تربته وکشف تابوته وفتّشه ونظر سحنته وجده وهی بحالها
ما بلیت والثّیاب الّتی علیه ما تمزّقت ولا خلقت والخاتم فی اصبعه فصّه
من یاقوت احمر کثیر الثّمن وکان علی فصّه مکتوب بِهْ مِهْ نَهْ مِهْ بِهْ
معنی ذلک الاجود اکبر لیس الاکبر اجود فامر المأمون ان یغطّی بثوب نسیج بالذّهب

	بو خبرلرکم اشتدک شهریار	•	خوش نصایح در اونتمه زینهار	

پس پاک طینت ونیک جبلّت اولان پادشاهلره لایق دولت بودرکه
هرکز شرّ وفساده نیّت واحداث بدعته عزیمت ایتمیوب تکثیر مال وثروت
ایچون تکالیف شاقّه تحمیلی ایله رعیّته جور واذیّت قلمیه زیرا حکمای سلف
دیمشلرکه مثل الملک الّذی یعمر خزائنه باموال رعیّته کمثل من یطین سطح
بیته بما یقتلع من اساس بنیانه یعنی اموال رعایایی ظلم ایله غصب ایدوب
انکله خزینه سن معمور ومالی موفور ایدن پادشاهلر اولمرد بی خرده
بکزرکه خانه سی سقفنی معمور ایتمک ایچون اوینک تملی طپراغن قازوب
بامنه خرج ایدر بوایسه حقیقتده تعمیر اولمیوب بلکه تخریب بیتدر
اکرچه قوام پادشاهی خزینه ایله در امّا قوام خزینه رعیّت ایله وانتظام
رعیّت تخفیف وترفیه ایله در تخفیف وترفیه ایسه اولدرکه
رعایایه عدل ونصفت ورأفت وشفقت ایدوب تحمّلدری اولمیان

واولیکلرین تکالیف ایله مشقت ویرلمیه زیرا رعایا پریشان اولدقده
خزینه کیمدن حصوله کلور پس اقتضا ایدرکه اساس دولت اولان رعیتده
خلل کلوب بنای دولت دخی پایدار اولماز انکچون دیمشلردر بیت

از رعیت شهی که مایه ربود	بن دیوار کند و بام اندود
شعر	
فلا تعجلن بالجور ما دمت قادرا	فآخره اثم وخوف عذاب
تنام والمظلوم عنك بنائم	ودعوته لا تنثنی بحجاب

و پادشاه دل آکاه بوندن دخی غفلت ایتمیوب انتباه اوزرنه اوله که
کاه اولور که قریحهٔ پادشاهیده صورت خیرده بر نیت وخاطره
لایحه اولورکه اول خاطرهٔ لایحه نیتدن عمله وقوتدن فعله کلسه
بر ظلم عظیمه سبب اولماغله عاقبتده ندامت وباعث لوم وملامت اولور
اومقوله نیتدن دخی اجتناب اولنوب اغراض نفسانیه دن بری
وفسادات جبلیه دن عری علماء بالله وعقلاء آکاه ایله مشورت
ایتمدکچه مباشرت ایتمیه نته کم علماء بالله دن قطب الدین بن محیی الدین
تبریزی طیب الله انفاسه زماننده اولان ملوکدن برینه بر مکتوب مرغوب
نصیحت مصحوب یازمشلرکه حالا اقتضاء زمانه اوفق ومطالعه یه
احری والیق اولدوغی جهتدن نفعی عام اولماغیچون فارسیدن
لسان ترکی یه ترجمه اختیار اولندی یعنی مفهوم مکتوب بودرکه
مکتوب عنان عنایت پادشاهی احقاق حقوق صوبنه معطوف بیورلمغله
تجدید قوانین ممالکه تصمیم ونیت اولنوب تکالیف موضوعه دن رفعی
لازم اولانی رفع وانسب اولان بعض اموری تحمیل ووضعه عزیمت
اولنمش پادشاه دین پناه حضرتلرینک قلب شریفلری مملکت ورعیته
خیر واصلح اولان امور نافعه الهامنه مهبط ومظهر اولمقدن خالی
اولمیه فی الحقیقه خصوص مزبوره عزیمت ملیح ونیت دخی صحیح در

زیرا سلاطین جهان اوزرنه اصلاح مزاج عالم وظائف لازمه دن اولدوغی
جهتدن پادشاهان زمان طبیبان حاذقان مثابه لرنده در ایمدی
طبیب حاذق اولان لاجرم علاجه مباشرتدن اول طبیعت مریضک
ضعف وقوتنه نظر ایدوب خسته نک طبیعتنده کمال ضعف مشاهده
ایدرسه مادهٔ مرضی تحریکه عزیمت ایتمز اکا بناءً که مادهٔ ساکنه
حرکت ایدکده اکر طبیعتده دفعنه قوت وار ایسه طبیب دخی علاجه
مباشرت ایدوب مزاج خسته صحت بولور واکر سبب ضعف ایله طبیعتک
مادهٔ مرضیه دفعه قدرتی اولمازسه مزاج مریضک سقامتی مشتد
وهلاکه مؤدی اولور شمدی که حالده ایسه طبیعت عالم غایت ایله
ضعیفه وفاسده اولوب قوای جهان کلیت ایله شکسته وکاردن کسسته
اولمشدر زیرا قوای عالمدن بریسی استخدام اولناجق عمالدرکه
مطمح نظرلری رضاء الله وکارلری لوجه الله اولمایوب اغراض نفسانیه ایله
مشوش واهوای شهوانیه ایله مغشوش ومهوش درو رضای حقی
طالب وهوای نفسدن بری ومجانبی بولمق وصفات حمیده ایله اتصافی
آشکار اولمق کرکدرکه امور انامده استخدام اولنه لر ومقرر ومحقق
اولسونکه رتبهٔ پادشاهی غرضدن پاک اولن رتبهٔ اعلی واولی ده اولوب
قلبی آکاه وعالمه خیرخواه وطالب رضاء الله در ولکن مرتبهٔ اعلادن
ادنی ثانی وثالث مرتبه لرینک اربابی بو نیت صحیحه ده اولدقلری
معلوم دکلدرکه معتمد ومسلم اوله لر پس دردنجی وبشنجی والتنجی ویدنجی
مراتبک اصحابی مهذب اولمق نه ممکندر مباشر تأثیر خود علت قریبه دن
اولن مرتبهٔ ثامنه در زیرا علت بعیده نک بلا واسطه شیئه اثری
اولماز فرض ایده لم که ارباب رتبهٔ ثامنهٔ فاجره یی زنهار فساد ایتمه دیو
ایمان شداد ایله تخویف وتحذیر ایتمش سن فساد جبلی اولدقده نصکره

انی خباثتدن هیچ شیٔ منع ایتمز • وظلم وستمدن تحاشی ایتمین فاسق وفاجر •
یالان یره یمیندن قاچماز • وکذا بك یمیننه اعتماد دخی جائز اولماز •
پس عاقبتنده بو مقوله وبال وضلال • وظلم وفساده مودّی اوله جق
نیّت • ابتداء حالده صورت خیردن دخی کورینور سه • اعتبار اولنمیوب
فراغت اولنمق کرکدر • اکرچه فکر پادشاهی بحسب الصوره • اوّل ظهورده خیر
اداء ایتمشدر • امّا عاقبتی ملاحظه اولنسه • اول فکر شاهی • تلاطم بحر قهر
الٰهیدن تموّج ایدوب • هزار سفائن قلوب فقرایی غرقه وشکسته قلاجق •
واموال رعایا ایدی غصب وتعدّیده تلف اولاجقدر • مع هذا نظر پادشاهی
وفکر عالمپناهی بودرکه • بعض کسده پادشاهك حقّی • وبعض کسك دخی
پادشاهده حقّی اولدوغی اجلدن • کانّه پادشاه کندویه راجع اولن حقّنی
اوزرنده حقّی اولان اشخاصدن الوب • حقوقی پادشاه اوزرنده اولنلره دخی
پادشاهدن حقلرین الماغله • هر کاری یرلو یرنده قراردن بولوب • عالمده عدل
وداد استمرار بوله • عند التحقیق بو نیّت صحیحه در • ولکن نیّت مزبوره یی
عمله کتورمکه اسبابی دخی موجوده • ومع وجودها صالحه وصحیحه کرکدر •
اولا ایسه فی زماننا معدوم ونایاب ایدوکی مرئی دیدهٔ فهم اولی الالبابدر •
عیون فهمدر اکرچه نیجه جلوه نا اولمیه که • امور مذکوره اجراسنه قیام
کوستره جك اسباب • هوادن عری • وغرضدن بری • نفوس زکیّهٔ عادله در •
اول ایسه علم کاف • وسیمرغ قاف کبی اسمی موجود • وجسمی مفقوددر • اولیجق
مستحقّ ونامستحقّ متبیّن ومتعیّن اولمایوب • بعض اشخاصه عطالر
اولورکه نامستحقلردر • وبعضندن منع اولنور که مستحقلردر •
پس مستحقلر نامستحق یرینه مهجور • ونامستحقلر مستحق یرینه مأجور
اولوب انتظام حال حصوله کلجك ایکن اختلال • وثواب یرینه ضلال ووبال
واقع اولور ایمدی لایق دولت بودرکه • ومقتضی الاصل بقاء الشئ علی ماکان معمول به ایله

عمل بیوریلوب بو مقوله یی تحریك ایتمیه لر • وفرمان شریفلری صادر اولمشکه
ارباب وظایف تفتیش اولنوب • مستحق اولمیانلرك وظیفه لری دفع اوله
بو دخی امر مشکلدر • زیرا حقیقت حاله نظر اولنسه • کیمدرکه مستحق اولمیه
وهیچ فرد وارمیدرکه • الدوغی وظیفه یی کندونك وعیالنك نفقه سنه
صرف ایتمیه • خلق عالم ایسه عیال پادشاهی اولوب • صدقه وعطیه سنه
محتاجلردر • پس هر کسنك رزق معلومی • دولت سلطانیده انفاق
خاقانیدن اولوب • اهل وعیالی • واولاد واطفالی • نعم پادشاهی تناولنه
معتاد اوله • انلرك نفقات معتاده لرین کسمك • وارزاق معلومه لرندن
محروم قلماق نه قدر قلوبك انکسارینه • وفریاد واضطرارینه باعث اولور •
دل آزاری ده خود نه قدر خوف وخطر اولدوغی خفی ومستور دکلدر •

غم زیردستان بخور زینهار •	بترس از زبردستیٔ روزگار
درون فروماندگان شاد کن •	ز روز فروماندگی یاد کن

ای پادشاه دل آکاه • وشاه دین پناه • فلان کس فلان قدر وظیفه یه
مستحق دکلدر • انوك وظیفه سن رفع ایدوب ویرمکوز • وفلانك قریه نك
زیاده یه تحمّلی واردر • اکا خراج وتکلیف تحمیل اولنسون دیمك لسانا اولوا الامره
آساندر • امّا اول کلامك نفوذنه هدف اولان سینهٔ فقرادن سؤال اولنسه که
اول سوزنه قدر تیر سهمناك دلسوزدر • امر تکلیف خود نه مقوله حمل ثقیل
ایدوکن • بارکران تکلیفی چکن بیلور • اکر اولوا الامره دخی صادر اولان
حکم تلخ ستم امتزاجدن ذوقچشان آلام اولن فقرانك حالی آشکار اولیدی
بحار لطف وعنایتلری تموّج ایدوب بو مقوله اذیّته عزیمتدن بالکلیّه
فراغت ایدرلردی • مع هذا پادشاه عالمپناه • احمال اثقال رعیّتی تخفیف
فرمان ایتمشکن • محصّل الاموال اولنلر ممنوع اولمامشلردر • حیف ودریغ که
ملوك سالفهٔ ظالمه احداث ایتدکلری • اموال ظلمیّه ومغصوبه یی •

موجود الجسمدن الوب بيت المال تسميه اولنمامشكن ومتوفى ومرده مالى
اهل قرادن طلب اولنمامغله معنى تخفيف بولنودكن فى زماننا اموال مغصوبه
بيت المال تسميه اولنوب واشخاص اعتبار اولنمايوب قرادن مطالبه اولنماغله
تخفيفه مساعد اولنمايوب ظلم على الظلم اولور پادشاه عالمپناهك
مراحم عليه لرندن مأمولدركه بو خاطر ستم ماطر آشوب مقاطردن وازكلوب
تقربًا الى رب العباد مسلمين اوزرندن شبيه جزيه اولن تكليفى تخفيف
بيوره لر زيرا توانكر ودرويش جمله سى پادشاهك كدا ومحتاجلريدر
مرجودركه هر برى مظهر لطف وشفقتلرى اوله بحق خدا ورسول شويله كه
قلب پادشاهيده رعايا وبرايايه مرحمت ورأفت وشرع وسنته متابعت
وعدل ودادة رغبت وعلماء دينه ميل ومحبت اوله حق جل وعلا بلا شك
وامرا پادشاهه غناى بى مال ونصرت بى جند وبهاى بى زينت روزى
قيلوب سلطان دنيا ودين اولور عمر بن الخطاب رضى الله عنه امير المؤمنين
ايكن اون ايكى يرده سختياندن يمالو خرقه كيردى مع هذا مهابتندن
خلق عالم دترردى پادشاه جهان دخى پيرو اثر عمر اولسه نه زيان اولكه اذ ديا
شهرت وزينته رغبت ايله حرام وحلالدن جمع اموال ايدوب فقراكوكلن
يبقالر واطلس وديبا كيمك ايچون عالمى ظلم آتشنه يقالر حضرت سيد الانبيا
عليه افضل التحايا خود امر خدا ايله حريرى انكچون حرام ايتديكه دين محمدى
زينت دكل ايدوكن بيلوب متابع كتاب وسنت اولوب قياصره وكياسره
يوللرنه كيدلميه والصلوة والسلام على سيدنا محمد وآله وصحبه اجمعين
وعلى من تابعهم باحسان الى يوم الدين اى ديده پر عبرت قنقى طاق عالى دركه
سافل ومهدوم وقنقى سقف متعالى دركه زائل ومعدوم وقنقى كاشانه مذهب
وپرلالى دركه آشيانه بوم اولوب بركون اثرى دخى قالمايوب
صحرا ومزارع اولميه كما قال على كرم الله وجهه **شعر**

سل الخليفة اذ وافت منية •	اين الجنود واين الخيول والخول
اين الكنوز التى كانت مفاتحها •	تنوء بالعصبة المقوين لو حملوا
اين العبيد الذين ارصدتهم عدد •	اين الحديد واين البيض الأسل
اين الفوارس والغلمان ما صنعوا •	اين الصوارم والخطية الذبل
اين الكفاة الم يكفوا خليفتهم •	لما رأوه صريعًا وهو يبتهل
اين الكماة التى تأججوا لما غضبوا •	اين الحماة التى تحمى بها الدول
اين الرماة الم تمنع باسهمهم •	لما اتتك سهام الموت ينتصل
هيهات ما منعوا ضيما ولا دفعوا •	عنك المنية اذ وافى بك الاجل

ايمدى دولت دنيانك فنا وزوالى وروز حسابده جواب سؤالى مقرر
اولديسه پادشاه اسلامه اليق واحرى بودركه **بيت**

نبايد برسم بد آيين نهاد •	كه كويند لعنت بر آن كين نهاد

بيتنك مفهومن ياد ايدوب من سن سنة حسنة فله اجرها واجر من عمل بها
ومن سن سنة سيئة فله جزاؤها وجزاء من عمل بها حديث شريفنده اولن
ترغيب وترهيبدن غفلت اولنميه نته كم مولانا جلال الدين رومى قدس سره
دخى بو حديث شريفى مثنوى لطيفنده ترجمه ايدوب بيوردلركه **مثنوى**

هر كه او بنهاد ناخوش سنتى •	سوى او نفرين رود هر ساعتى
نيكوان رفتند وسنتها بماند •	وز لئيمان ظلم وبدعتها بماند

حبذا ومرحبا شول محسن وكريملره كه جهانده قالان آثار عدل واحسانلرى
خلق جهانك ورد زبانلرى اوله حيفا ودريغا اول مسئ ولئيملره كه دنياده
احداث ايتدكلرى بدعت سيئه لرى سبب نفرين ولعنت اوله دولت وسعادت
اول عازم عدالته كه خواب وخيال اولن دولت سريعة الانتقال دنيايى
سعادت ابديه عقباى لايزاله وسيله قيله ومغاير شرع قويم اولن
بدع سيئه يه قانون قديم ناميله نحن وجدنا هكذا ديو جور واذيته رغبت ايتميه

وعدل وظلمك حدّ وحقيقتن فهم ايدوب ظلمی عدل زعم ايتميه يوخسه
باطله حق ديمش اولوب اكر واضع سابق اكر تابع لاحق غضب حقه مستحق
اولدقلرنه شبهه قالورمی وسن ديدوكك اوّل زمانده ايمش شمديكه
عصرك مقتضاسی بويلجه دردين جهلانك هذيانی ظالمه عذاب نيراندن
نجات ويرورمی وشرع وسنّته موافق اولميان دولت اسلاميّه پايدار
اولورمی حق سبحانه وتعالی مظهر قهر وجلالی اولان ملّت ومذهبنه
مخالف برعدوی بی رحم مسلّط ايدوب قدر وقيمتی بلنمين بنای دولتی
زير وزبر ايتمزمی بونك امثالی وقايعك خود حدّ وغايتی وارمی وظلمه
وفسقه ايله ميل ورغبت واوضاع نامشروعه لرنه مسامحه ورخصت
صلحای امّت وفقرا ورعيّت لكدكوب جوروا ذيتلری اولمق دولتك
قدر وقيمتن بلمك واداء شكر نعمت ايتمك اولورمی مظلوملرك آهی يرده قالورمی
قال رسول الله صلّی الله عليه وسلّم ثلث دعوات مستجابة لاشكّ فيهنّ
دعوة الوالد علی ولده ودعوة المسافر ودعوة المظلوم قال الغزالی الدّين
والملك توأمان فينبغی ان يكون الملك دينًا محبًّا للدّين لانّ الدّين
والملك مثل اخوين ولدا فی بطنٍ واحدٍ فيجب ان يهتمّ الملك بامور الدّين
ويؤدّی الفرايض فی اوقاتها ويتجنّب الهوا والبدعة والمنكر والشّبهة
وكلّ ما يرجع بنقصان الشّرع ويعزّ الاسلام ويستديم عمارة الثّغور
بانفاذ العساكر والحماة اليها ويجتهد فی اعزاز الحقّ ويحتاط فی اعادة
رونق السّنّة النّبويّة والسّيرة المرضيّة ليحمد عند الله طريقته وتعظم
فی القلوب هيبته وتخاف سطوته اعداؤه وتعظم عند ابناده ويجب
علی الرّعيّة ان يطيعوا السّلطان ولا يعصوه بحالٍ ليكونوا قد عملوا بقول الله تعالی
الشّريف اطيعوا الله واطيعوا الرّسول واولی الامر منكم ومن يجعل الله له هذه المرتبة
ويقرن طاعته بطاعة جلّ اسمه وطاعة رسوله صلّی الله عليه وسلّم

فالواجب علی الخلق ان يطيعوه ويخافوه ويجب علی السّلطان شكر
هذه المنّة والطّاعة لربّه وامتثال ما امر به من العدل والاحسان والرّأفة
للمظلومين فقد قيل احذروا من دعاء المظلوم وخافوا من ظلم من لا ينتصر
ممّن ظلمه الّا بدمع عينه فما دون دعاء المظلوم حجاب ودعاؤه
مستجاب ولاسيّما الدعاء فی الاسحار والتّضرّع فی هدوّ اللّيل
لی الجبّار ايمدی داور دادكر داده سزاوار اولان بودركه بيت

کرم به که ماند ز ما یادگار • که او پایدارست و ما بر گذار

مضمونجه والايّام صحايف اعماركم فاودعوها احسن اعمالكم وفقنجه
دفتر اعمال اعماری فلك دوّارك نهار پرانوارنده مداد ليالی واقلام
اعمالی ايله ايات محامد ومكارمی بر وجهله مثبت ومسطور اولدكه
امداد آثار واخباری امتداد ازمنهٔ دهور ايله پايدار اولوب جرايد
محاسنی صحايف كرهدن محو ونابديدار اولميه وتذكار نيك كرداری
اطباق اوراق روزكارده برقرار اوله زيرا بناء كلّ ملكٍ علی قدر خطره وهمّته
وفقنجه هر پادشاهك بنای دولتی عظم شان معدلت وعلوّ همّتی مقداری نجه در
زيرا پادشاهك همّتی هرنه قدر اعلی وعدل وكياستی اقوی اولسه آثار
وكردارى دخی استحكام ومتانت اوزره اولوب دولتك لطافتنه كثافت
وشوكتنك طراوتنه آفت اصابت ايتمز وسيّما لا يضبط الكثير من لا يضبط
نفسه الواحدة طبقنجه پادشاه دين اسلام جملهدن اهمّ اولان
اولا كندو نفسنی محاسبه وتأديب واحكام شرع وسنّت ايله اخلاقنی
تهذيبدن صكره سياست اغياره دخی همّت ايلسه كمال قوّت ايله
سمت استقامتده مستديم اولور نتيجهٔ كلام بو ذكر اولنان حكايت ايله
اختتام نصيحت واتمام وصيّت اولسونكه سمع قبول ايله اصغايه رغبت
ايدن تخت نشينان سلطنت دنيا وآخرت وازدياد عمر ودولت وارتفاع

قد ذوعزّتلرنه منفعتلو عمله همّت بيوربْ يوزه كوجيلرك لاف وجدانفه مغرور
وبرقاج كونلك دنيادولتيله ممكور اولمايوبْ دولت سرمديّه عقبى حصولنه بذل مقدوراللينه
حكايت شيخ محى الدّين عربى قدّس سرّه فتوحات مكيّه نك بشيوز التمشنجى
بابنده وصاياسنده والمسمّى بالاعلام فى اعلام بيت الله الحرام نام كتابنده
خضر وقت ايله منصور دوانيقى ميانند واقع اشبو كلمات عبرت آياتى
بعباراتها بويله روايت ايتمشلركه حجّ امير المؤمنين ابو جعفر المنصور
فبينا هو يطوف البيت ليلاً اذ سمع قائلاً يقول اللّهمّ انّى اشكو اليك
من ظهور البغى والفساد فى الارض وما يحول بين الحقّ واهله من الظلم
والطّمع فاسرع المنصور فى مشيه حتّى ملأ مسامعه من كلامه فخرج
من الطواف الى ناحية المسجد ثمّ ارسل الى ذلك الرّجل يطلبه فصلّى ركعتين
وقبّل الحجر واقبل مع الرّسول وسلّم على المنصور فقال له المنصور ما هذا الّذى
سمعتك تقوله فوالله لقد حشوت مسامعى ما اقلقنى وامرضنى واشغل
خاطرى فقال يا امير المؤمنين فانّى القى اليك السّمع وانا شهيد بالقلب
فقال انّ الّذى داخله الطمع حتّى حال بينه وبين الحقّ ومنع من اصلاح
ما ظهر من الفساد والبغى فى الارض هو انت فقال المنصور ايّها الرّجل كيف
يداخلنى الطّمع والبيضاء والصفراء بيدى والحلو والحامض فى قبضتى
ومن يحول بينى وبين ما اريد من ذلك فقال هل داخل الطّمع احدا من النّاس
ما داخلك يا امير المؤمنين انّ الله تعالى استرعاك امور المسلمين وانفسهم
واموالهم فاغفلت امورهم واهتممت بجمع اموالهم وجعلت بينك وبينهم
حجابا فى الجص والطّين وابوابا من الخشب والحديد وحجّابا معهم السلاح
واتّخذت وزراء فجرة واعوانا ظلمة ان نسيت لا يذكرونك وان ذكرت
لا يعينونك وقوّيتهم على ظلم النّاس بالاموال والسّلاح والرّجال
وامرت ان لا يدخل عليك الّا فلان وفلان ولم تأمر بايصال المظلوم اليك

ومنعت من ادخال الملهوف عليك وحجبت الجايع والعارى والمحتاج عنك
وما احد منهم الّا وله حقّ من هذا المال فما زال هؤلاء النفر الّذين
استخلصتهم نفسك وآثرتهم على رعيّتك وامرتهم ان لا يحجبوا عنك يقولون
فى انفسهم هذا قد خان الله فما لنا لا نخونه فاتّفقوا على ان لا يصلوا اليك
من اخبار النّاس الّا ما ارادوه ولا يخالف امرهم عامل الّا اقصوه عنك
وابعدوه فلمّا انتشر ذلك عنك وعنهم عظّمتهم النّاس وهابوهم واكرموهم
وكان اوّل من صافقهم وداراهم عمّالك بالاموال والهدايا والرّشا فتقوّوا بها
على ظلم رعيّتك وتبعهم من كان ذا قدرة وثروة من رعيّتك ليظلموا من دونهم
فامتلأت بلاد الله بالظلم والغمّ وزاد بغيهم وطمعهم وكثر فسادهم
وافسادهم وصار هؤلاء شركاؤك فى سلطنتك وانت غافل فان جاءك
متظلّم حالوا بينه وبين الوصول اليك وان اراد رفع قصّة اليك
وصرخ بين يديك ضرب ضربا مبرحا ليكون نكالا لغيره وانت تنظر بعينك
ولا ترحم بقلبك فان سألتهم عنه قالوا اساء الأدب فادّبناه وجهل
مقامك فضربناه فما بقاء الاسلام على ظهور هذه المظالم والآثام فانّى
سافرت الى ارض الصين فقدمتها وقد اصابت ملكهم آفة وذهب سمعه
فجعل يبكى فقالت وزراءه ما لك تبكى لا ابكت عيناك فقال انّى لا ابكى
على فقد سمعى ولكن ابكى على المظلوم يصرخ ببابى يطلب دفع ظلامته
فلا اسمع صوته وحيث ذهب سمعى فانّ بصرى لم يذهب فامر ان ينادوا
فى النّاس ان لا يلبس الاحمر الّا مظلوم ليميّزه بالنظر فيعينه وكان
يركب الفيل كلّ يوم ليرى المظلومين ويستدنيهم ويرفع عنهم ظلامتهم
انظر يا مسكين هذا مشرك بالله غلبت رأفته بالمشركين على رأفتك
بالمسلمين وانت تؤمن بالله وابن عمّ نبيّه صلّى الله عليه وسلّم فانّ الاموال
لا تجمع الّا لواحد من الامرين ان قلت اجمعها لولدى فقد اراك الله عبرا فى الطفل

يخرج من بطن امّه عريانا ما له على وجه الارض ولا من مال الّا ودونه
يد شحيحة تحويه وتصونه عن كلّ احد فما يزال الله تعالى يلطف بذلك الغلام
حتّى يسوق اليه ما قدّره له فى المال فيملكه ويحويه كما حواه غيره ولستَ الّتى
تعطى بل الله يعطى من يشاء ويمنع من يشاء لا مانع لما اعطى ولا معطى لما منع
وانْ قلتَ اجمع المال ليشتدّ به سلطانى فقد اراك الله عبراً ممّن كان قبلك
ما اغنى عنهم ما جمعوا من الذّهب والفضّة وما اعدّوا من السّلاح والكراع
وما ضرّك ما كنت انت فيه فوالله ما فوق ما انت فيه منزلةً تدرك الّا بالعمل [الصالح]
واعلم انّك لا تعاقب احداً من رعيّتك اذا عصاك باعظم من القتل وانّ الله
عزّ وجلّ يعاقب من عصاه بالعذاب الاليم وانّ الله تعالى [يعلم] خائنة الاعين
وما تخفى الصّدور الا يعلم من خلق وهو اللّطيف الخبير فكيف يكون وقوفك
غداً بين يديه وقد نزع ملك الدّنيا من يدك ودعاك الى الحساب هل يغنى
عنك ما كنت فيه شيئاً انّ بطش ربّك لشديد فبكى المنصور بكاءً شديداً
حتّى ارتفع صوته ثمّ قال كيف احتيالى فيما خوّلت ولم ار من النّاس الّا خائناً
قال يا امير المؤمنين عليك بالاعلام الرّاشدين قال ومَن هُم قال العلماء [العاملون]
قال فانّهم قد فرّوا منّى قال نعم قد فرّوا منك مخافة ان تحملهم على ما ظهر لهم
من طريقتك فاذا فتحت الابواب وسهّلت الحجاب ونصرت المظلوم ومنعت [الظالم]
وظهرت بالعدل ونشرت الفضل وانا ضامن لمن هرب منك ان يعود اليك
فحينئذ اذّن المؤذّنون للفجر واقاموا فقام المنصور الى الصّلوة فصلّى
بالنّاس فلمّا فرغ المنصور من الصّلوة سأل عنه فقالوا قد ذهب وغاب [من بين ايدينا]
قال اتعرفون هذا الرّجل فقالوا لا والله يا امير المؤمنين قال المنصور فذلك الخضر م

سبحهٔ جامی

جستن پاکی ازین قوم خطاست	زاب ناپاك طهارت نه رواست
بیخ ظلم از دل خود پاك بكن	شاخ ظالم بسیاست بشكن
بر میانت كمر طاعت بس	بندكم شو بكمربندیٔ كس

ورنه هرگز نكند هیچ استاد	خانهٔ تن بگل وخشت آباد
نسبت ظلم بتو نیست ادب	ظلمت ماش دهد ظلم لقب
سختیٔ روز جزا آسان كن	از برای دگران هم آن كن
این بود رسم وره آگاهی	شاه را صورت دولتخواهی

در تطبیق على الانفس آه ای نفس مكّاره ودل بی چاره داوران
جهانه وخداوندان زمانه لوازم دولتخواهی بی اداءت ومراسم موعظه كویی
رعایت ایلدك ولكن كویا كه كریمهٔ اتأمرون النّاس بالبرّ وتنسون انفسكم
تقریعندن تصامم وكلّكم راع وكلّكم مسئول عن رعیّته تنبیهندن
تعامی ایله كشور تن ومملكت بدنده اولان رعیّت جوارح وقوی
احوالندن تغافل خصوصا السّعید من اتّعظ بغیره وعِظْ نفسك فمفهوملرندن
تجاهل ایدوب نصیحت خضری فقط سلاطین آفاقیه منحصر وهم ایلدم
ای خنك آنكس كه عیب خویش دید	هر كه عیبی گفت او بر خود خرید

ایمدی گوش تیقّظی آماده وسمع قبول اتّعاظی كشاده قیل كه سلطان وجود
اولن روح بهبود بیت الرّب اولان كعبهٔ قلبی طواف ایدركن مانند خضر [وقت]
اولن نفس ملهمه یه مصادف اولوب اولدخی بیت المعمور قلبی طایف اولدوغی
حالده شكایت ایدركه الها ملكا معبودا دنیای بی بقانك حطامنه
طمع خام ایله رعیّت جوارحه اجراء احكام شرعیّه اولمیوب زمین
ناسوت بغی وفساد ایله مملو اولدی دیو هاتف غیبك الهامنی گوش هوشِ
روحه القا ایتدكده سلطان روح كلمات نفس ملهمه دن مضطرب اولوب
عجبا شكایتی كیمدندر اوله دیو رسول متفكّره یی كوندروب نفس ملهمه یی
حضورنه كتوردی وشكایتك كیمدندر دیو سؤال ایتدكده خضر ملهم
ایتدی ای سلطان وجود شكایتم سندندر وتعداد ایتدوكم صفات
غیر مرضیه سنكدر روح ایتدی ای ملهمه بنده خود وجود طمع نه دن

حصوله کلورکه رعیّت جوارحك اکر حیات واکر حرکتلری بنم عطا واحسانم

پس بنم انلاره احتیاج اولمق کرکدر دکه طمعه بادی وظلمه مؤدّی اوله

نفس ملهمه ایتدی ای روح شریف سنده اولان طمع وحرص بلکه آحاد

قوادن برنده یوقدر اکرچه حیات وحرکات جوارح وقوی سنك فیض

عطا واحسانکدر وسن عین هستی اولوب اموال واملاکه جوارحه احتیاجك

یوقدر ولکن انلاردك اصلاحی بابنده تسامح وغفلت ومقدورات رعیّت

جوارحی لذّات نفسانیّه ایچون جمعه همّت ایدوب سنك وخشت کثرات ایله

یاپلمش وچوب وآهن غفلات ابوابیله قپانمش سرای طبیعته کیروب

هر برقاپوده آمال وامانی حجّابنی دیدبان قومشسن وبوسببایله

اسم شریفك روح لطیف ایکن نفس امّارهٔ بالسّوء تسمیه ایتدرمشسن

وعقل معاد کبی ارسطو تدبیری وزیر ایتمیوب عقل معاش ابلیس نظیر

پرتزویری صدر وزارته کچوروب وظلمه دن اولان حرص وهوی وشهوت

وبخل وخسّت وحقد وحسد وعجب وانانیّت وکبر ونخوت وثروت وشهرت

ومکر وخدیعت ذمائمنی اعوان واصحاب ایدینوب اسیر حبّ ریاست

وشیفتهٔ هوای طبیعت اولان دانش دنیای دنیّه یی محکمهٔ قضایه نصب

ایدوب مقدورات جوارحی بونلاره بذل وعطا ایله تقویت وهر برینه

شریك سلطنتی ایتمشسن وکشور تنده اولان رعایای جوارح وضعفای

حواس وقوی بونلارك جور وجفالرندن بی طاقت اولوب ایچلرندن

بریسی حالنی لسان خاطر ایله اعلام کلسه اعوان فجرهٔ مزبوره منع ایدوب

مقتضالرنه مخالف اولان خواطر ملکیّه یی طرد ورد ایدلر وسن انوك

اصلنی سؤال ایلسك ای شاه عالم اول بی ادب سنك عظم شانکی بلمیوب

مزاج لطیفه تشویش ویرمکله منع ایدوب صفایه کدر ویرمسون دیو

ردّ ایتدك دیرلر پس ای روح پاك نژاد ذکر اولنان سنك احوالکدرکه

فجره یه رخصت وقوّت ویرمکله امانت حق اولان خلافته خیانت

ایتد وکك ایچون انلار دخی سکا تبعیّت ایله خیانت ایدوب مملکت تن

ورعیّت قوای بدن مطرح بغی وفساد اولمشدر انصاف دکلدر که

دنیای دنی ایچون بنای دینی هدم ایلیه سن پس قرباحدیّتدن دور

اولان روح انسانی استیلای ظلمات طبیعت جسمانیّه دن پشمانده

پردهٔ غیب غفلت ایکن قلم عنایت ازلی جبههٔ استعدادنه طغرا کش سعادت

ابدی اولماغله نصیحت نفس ملهمه یی سمع قبول ایله اصغا وراه راست هدایت

دیدهٔ هدایت بینه هویدا اولوب بی توقّف وتردّد وزیر پرتزویر عقل معاشی

عزل ایدوب واعوان فجره وقلاوشانی طرد ورد ایدوب زمام امور مملکت

وجودی عقل معاد کیاستنهادك دست تدبیر وکالت وفراستنه

ودیعت وقاضیٔ علوم دینیّهٔ لدنیّه یی محکمهٔ شریعته نصب ایتمکله

قاضیٔ ولایت ووالیٔ حکومت اولدی وتوفیق ربّانی داخل صحبتی اولوب

ابواب خزاین طاعات وحسناتی اچوب آلای اعمال خالصه ونعمای افعال

صالحه ایله جوارح وقوایی ضیافت ایلیوب کشور تن نصفت روح ایله معمور وآباد اولدی

ودست تعدّیٔ طغیاندن خلاص ایله هر بری راحت قرین امن وامان اولدیلر

ذکر حق کن بانك غولانرا بسوز	چشم نرکس وار ازین کرکس بدوز
طفل جانرا از شر شیطان باز کن	بعد از آتش با ملك انباز کن
مغز نغزی دارد آخر آدمی	یکدمی انرا طلب کر زان دمی
کر سیه کردی تو نامهٔ عمر خویش	توبه کن زانها که کردستی تو پیش
ای خنك انکه جهادی میکند	بر بدن زجری ودادی میکند
آنچه کار بد روی آن آن تست	ورنه این بیداد بر تو شد درست
ای بسا کاری که اول صعب کشت	بعد از ان بکشاده شد سختی کذشت
بیخ عمرت را بده آب حیات	تا درخت عمر کردد با نبات

اندرین ره می تراش و می خراش	تا دم آخر دمی فارغ مباش
جهد میکن تا توانی ای کیا	در طریق انبیا و اولیا
لیک هر گمراه را همره مدان	غافلان خفته را آگه مدان
چون بسی ابلیس آدم روی هست	پس بهر دستی نشاید داد دست
غیر پیر استاد و سر لشکر مباد	پیر گردون نی ولی پیر رشاد
این شنیدی مو بمویت گوش باد	آب حیوانست خوردی نوش باد

فی الامر بالمعروف والنهی عن المنکر و بالجملة اعمال مرضیه اکتسابی ایله

مظهر رضای رب الارباب اولمغیچون بر رهنمای حسن المآب اقتدا
واجب ایدوکی معلوم اولی الالبابا اولدیسه ولتکن منکم امة یدعون
الی الخیر ویأمرون بالمعروف وینهون عن المنکر قول کریمی اوزره حکم
فصل الخطاب ایله معروف ایله امر و منکردن نهی دخی علماء دین اوزرینه
فرضدر زیرا ظاهر امر وجوب ایچوندر و امته برشی ایله امر ورودی
فرض اولدوغنه اشارتدر فاما منکم امة قولنده اولن من تبعیضیه دن
فرض کفایه دردیو استدلال اولنمشدر و دخی کنتم خیر امة اخرجت للناس
آیت کریمه سی امر بالمعروف و نهی عن المنکرک فضیلتنه دلالت بینه و بو نکله
مخاطب اولنلر خیر امت ایدوکلرینه صراحت واضحه در کما قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم افضل شهداء امتی رجل قام الی امام جائر فامره بمعروف
ونهاه عن منکر فقتله علی ذلک فذلک الشهید منزلته فی الجنة بین حمزة
وجعفر و قال علیه السلام افضل الجهاد کلمة الحق عند امام جائر
وقال صلی الله علیه وسلم لا یعذب الخاصة بذنوب العامة حتی یری المنکر
بین ایدیهم وهم قادرون ان ینکروه فلا ینکروه وعن عایشة رضی الله عنها
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم عذب الله قریة فیها ثمانیة عشر الفا
عملهم عمل الانبیاء قالوا وکیف ذلک یا رسول الله قال لم یکونوا یعصون الله

ولکن لا یأمرون بالمعروف ولا ینهون عن المنکر پس علمایه امر و نهی واجبدر
زیرا دین اسلامه عون و نصرتدر فاما عند البعض امر و ناهی اولانه
عدالت شرطدر زیرا نفسی اصلاحنه قادر اولمیان غیریلری اصلاحه
صالح اولیمازدیوب و کن تستقیم الظل والعود عوج مثلنی ایراد ایتمشلر
اما جمهور علما احتسابه شرط عصمت اجماع امته مخالفتدر زیرا عصمت
شرط اولسه امر و نهی بابی منسد اولوردی ماعدای انبیا خود معصوم دکلدر
کما قال سعید بن جبیر رض ان لم یأمر بالمعروف ولم ینه عن المنکر الا المعصوم
فلم یأمر احد بشیء بعضلر دخی احتسابه اذن امام شرطدر آحاد ناسه
احتساب لازم دکلدر دیمشلر عند الجمهور قول مزبور دخی قرین قبول
اولمایوب احتسابی اذن امامه شرط و تخصیص تحکمدر زیرا آیات
واحادیثک دلالتی عمومه در کما قال علیه السلام من رأی منکم منکرا فغیره
بیده فقد برئ ومن لم یستطع ان یغیره بیده فغیره بلسانه فقد برئ
ومن لم یستطع ان یغیره بلسانه فغیره بقلبه فقد برئ وذلک اضعف الایمان
وعنه علیه السلام لتأمرون بالمعروف وتنهون عن المنکر او لیسلطن
علیکم شرارکم ثم یدعو خیارکم فلا یستجاب لهم وقال علیه السلام
الدین النصیحة بثلاث مرات قالوا لمن یا رسول الله قال لله ولکتابه
ولائمة المسلمین وعامتهم پس عمومات مزبوره ده امام دخی داخلدر
فکیف که اذن سلطانه مشروط اوله دیمشلر منقولدر که عهد خلافت
مأمونده علمادن بری مأذون دکل ایکن احتسابه اهتمام ایتدوکی مأمونه
اعلام اولندقده احضارینه امر ایدوب ایتدی بزدن سکا اذن صادر
اولمامشکن خلقی نیچون احتساب ایدرسن عالم دخی نظر ایدوب
مأمونک موضع قدمنده بر کتاب کوردکله ارفع قدمک عن اسماء الله
یا امیر المؤمنین دیو احتساب ایتدی مأمون تحت قدمنه توجه ایدوب

كتابى كوردكن تعظيم ايله قالدروب باشى برابرى طوتدى وعرق ريز حجاب
اولارق ايتدى كتابى خود بو محلّه بن قومادم ومع هذا كوردم بو تقديرجه
بزه عتاب صواب اولورمى خصوصا الّذين ان مكّنّاهم فى الارض اقاموا الصلوة
وآتوا الزكوة وامروا بالمعروف ونهوا عن المنكر فحواى كريمه سى بزم توصيف
شانمز دكلى ديدى رجل عالم ايتدى صدقت يا امير المؤمنين فامّا بز دخى
سكا انصار واعوان ايدوكمز جاى كمان دكلدر كما قال عزّ وجلّ والمؤمنون
والمؤمنات بعضهم اولياء بعضٍ يأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر
ايمدى بر موجب كتاب وسنّت دين ودولته اعانت ايدنلرك سعيى مشكور
اولمق كركدر ديوب ختم كلام مأمون دخى عالمه توقير واكرام ايلدى اما امرو نهيك
طريقى بندر ودينى حمايت نه وجهله دربلمك لازمدر زيرا معجب ومتكبّر
مؤمنين دن برندن بر زلّه كورسه غضب وتهوّر ندن انواع شتوم وتقريع
ايدوب اكا دخى عدم اكتفا ايله جهانه رسوا وملامت ايدر وبر مؤمن معتدل
اولمتكبّره نصيحت ايچون من رفق بامّتى رفق الله به ومن شقّ على امّتى شقّ الله عليه
حديث شريفن روايت ايدوب توبيخ وتهوّره حاجت يوق بلكه محمود اولان
رفق وملايمت ايله نصيحتدر ديسه اكا دخى شماتت ايلداى بى غيرت وحميّت
دينى صيانت واجب دكلى دير ديوب كبر وعجب ايله حميّت نه در
فرق ايتمز وغرور ايله ممكور اولدوغن بيلمز **مثنوى**

خويش بين چون از كسى جرمى بديد • آتشى در وى زد وزخ شد بديد
حميت دين خواند او آن كبر را • ننكرد در خويش نفس كبر را
حميت دين را نشان ديكرست • كه از ان آتش جهانى اخضرست

فى درجات الاحتساب ايمدى اولا منكر بلا تجسّس ظاهر اولمق كركدر
يوخسه خانه در بسته سنده ستر معصيت ايدن مبتلاى زلّاتى تجسّس
وعيوب ناسى تجسّس بر فحواى كريمه ولا تجسّسوا ولا يغتب بعضكم بعضا

اولدخى منهيّاتدن بريدر زيرا افعال مكتومه يى تجسّس اولكمسنه يه
سوء ظن در اساءت ظن ايسه معصيتدر كما قال صلّى الله عليه وسلّم
من اساء بأخيه الظنّ فقد اساء بربّه انّ الله يقول اجتنبوا كثيرا من الظنّ
مرويدركه عمر بن الخطّاب ايله عبد الرحمن بن عوف بر كيجه مدينهٔ منوّره ده
حراست ايدركن ربيعة بن اميّة بن خلفك خانه سى اوكنه اوغرايوب
روشنايى چراغ كورديلر وايچرودن ماننداواز مستانه صدا اشتديلر
وباب خانه مغلق اولماغله عمر الفاروق عبد الرحمانه ايتدى بو بابده سنك
رأى باصوابك نه در عبد الرحمن ايتدى يا امير المؤمنين ولا تجسّسوا
نهيندن غفلت ايله بز دخى مرتكب معصيت اولميالم عمر عبد الرحمانه
دعاء خير ايدوب دونوب كتديلر رضى الله عنهما امّا منكر بلا تجسّس
ظاهر اولسه كورن مؤمنه نهى واجبدر ونهى ايتمسه آثم اولور زيرا رضاسى
معصيت معصيتدر كما قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم ما من قوم عملوا
بالمعاصى وفيهم من يقدر ان ينكر عليهم فلم يفعل الّا ان يوشك ان يعمّ
بعذاب من عنده ولكن علماء دين نهى واحتسابده درجات تعيين ايتمشلردر
درجهٔ اولى منكرك منكر اولدوغن رفق ايله بلدرمكدر مثلا مصلّى
صلاتنده ركوع وسجود وقيام وقعودى نهج جواز اوزره ايتمسه
انى احتسابده صواب بودركه اى مؤمن مصلّى علم مادرزاد دكلدر بز دخى
اوّل حالمزده امور صلاتده جاهل ومفسدات ومكروهاتندن غافل ايدك
علمادن صكره تعلّم ايلدك ايمدى صلاتك صفات وهيئاتى وسنن
وواجباتى بويله جه كركدر ديو رفق وملايمت ايله تعليم ايدوب عنف
ودعونت ايله بره جاهل بو قيلدوغك نماز باطلدر ديمك احتساب
اولمايوب عجب واستكباردر واعظم اسباب تكبّر علم رسمى در ديمشلر
كما روى عن ابن عبّاس رض قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم سيكون اقوام

یقرؤن القرآن لا یجاوز حناجرهم ویقولون قد قرأنا فمن اقرأ منّا وعلمنا
فمن اعلم منّا وهم وقود النار درجۀ ثانیه وعظ ونصیحتدر که مرتکب
معصیت فعل منکرک منکر ایدوکن بیلورکن اشلسه ونفسنی اندن
اقلاع ایتمسه اکا آیات وعیدی اوقیوب عقوبتدن تخویف وسیرت صلحایی
توصیف واجر حسناتی تعریف ایله توبه ورجوعه دلالتدر درجۀ ثالثه
اصراری آشکارا اولورسه بره فاسق وفاجر ومذنب مصرّ دیو غلظت
وخشونت ایله تقریع وتوبیخ دردر درجۀ رابعه خمر دستنی وملاهی یی
قیرمق وخمری دوکمک وغاصبدن غصب ایتدوکن الوب صاحبنه ویرمکدر
درجۀ خامسه بو فعل منکردن توبه ورجوع ایتمزسک سکا اجراء حدود
شرعیّه ایدرم دیو تخویف دردر درجۀ سادسه تحقیق وعیددرکه
اجراء حدّ شرع مجید دردر درجۀ سابعه سیاست وعقوبتدرکه
سلاطینه مفوّضدر زیرا هر کس اکا اجرا ایتسه باعث فتنه در فلهذا
احتسابه اذن امام شرط دردیمشلر الحاصل مقصود شرع شریفی صیانت
ودین اسلامی حمایتدرکه نصیحت ویا خود سیاست ایله مراسم حدود الهیّه
رعایت ولوازم اوامر ربانیه یی اقامت ایچون آمر وناهی آلت حکم الهی در
پس صفات ردیّۀ سبعیه دن اولن غضب وتهوّره بر وجهله حاجت قالماز
خصوصا کندو نفس مکاره سنی نیک کردار پندار ایله عیوب ناسی جست
وجو قیلق وبر مجرم مکلّفک خطیئه سنه واقف اولدوغی کبی صفات
شیطانیّه دن اولان عجب وتکبّر ایله خشم وتهوّر ایدوب اول کرفتار
معصیتی اشاعت وملامت ایتمک دینی حمایت اولماز بلکه ناسی تعییب
ونفسنه نزاهت وتهذیب اسناد ایتدوکی ایچون حق جلّ وعلا اندن
اشدّ بر معصیته مبتلا ایدر وسیّما اعجاب نفسدن بدتر بر بلا دخی اولماز
ایمدی حمیّت دینک اوزکه نشان وعلامتی واردر زیرا اول غیرت وحمیّت

بر نور پرتو افکن هدایتدرکه حضرت سید کاینات وسند موجودات علیه
افضل الصلواتک آفتاب آسمان رسالتلرندن درخشان وجهانیان
انوک سایه نشین راحت فیضانی اولمشدر پس احتسابه عصمت اکرچه شرط
دکلدر ولکن محتسب اوّلا کندو نفسی اصلاحنه بذل همّت ایتمک اهمّ در
زیرا نهی ایتدوکی منکری کندو دخی مرتکب اولسه اتأمرون الناس بالبرّ
وتنسون انفسکم قول کریمنده اولن توبیخه داخلدر امّا اصلاح نفسه
هر کسده لیاقت اولمدوغیچون وضع شریعتده ایکی سبب بیان اولنمشدر
بری کیسی اصلاح عالمدرکه منهج انبیا علیهم السلام در ولکم فی القصاص حیوة
قول کریمی دخی بو معنایی مؤیّددر بری دخی اثبات ذلّ عبودیّت واظهار
عزّ ربوبیّتدر زیرا وعد ووعید اولماسه اکثر ناس سعی بالوفا ایتمزدی
وحدّ وقصاص اولماسه کمسه دن قورقمازدی الا بناءً که اهل علایق
وعوایقدن دقایق حقایق غایبه ومستور اولمغله نفسنه عاید اولن
خیر ایله شرّی تمییزه قادر دکلدر پس نفسی خیره سوق ایچون عقل درّاک
وطبع پاکه اوفق اولن شریعت مطهّره نک وضعی ایجاب ایدوب معروفه امر
ومنکردن زجر اقتضا ایلدی وهوای نفسه تبعیّت ایله احکام شریعته
اطاعت ایتمین ارباب غوایتی سیاسته قادر بر سلطان قاهرک وجودی
لازم کلدی که وانزلنا الحدید فیه بأس شدید معنای مجید فی اجرا ایله
اصلاح نفوس اشقیا ایلیه کما قال سهل الخشبات السود المعلّقة
علی ابواب السلاطین انفع للمسلمین من سبعین قاصّا یقصّون فی المساجد
فی اطاعة السلطان والنهی عن السب والطغیان وقال عثمان بن عفان
رضی الله عنه ما یزغ الله بالسلطان اکثر مما یزغ بالقرآن یعنی اول شیئی که
حضرت حق سلطان ایله خلقی اندن الیقویوب منع ایدر آیات قرآن ایله
منع ایتدوکندن اکثردر زیرا عقیده سی درست اولمیان جهلانک

آيات قرآنيه واحاديث نبويه يه بناى عقيده لرى ثابت ومستحكم اولماز
ونصايح ومواعظ علمايه اعتماد وعقوبت عقبايه اعتقاد ايتمزلر وفضيحت دنيا
وكاد ناروادن اوتانمزلر فلهذا حق جل وعلا بأس شديد ايله زجر ايچون
انزال حديد ايدوب رياست وسلطنت ايله سياست امر ايتدى كه حكم شريعت ايله
اهل ضلالت وجهالتى فساد وشناعتدن منع ودفع ايليه پس پاك عقيدت
اولان احيا دامته بر فحواى هدى للمتقين كتاب وسنت بدرقهٔ راه هدايت
اولوب كتاب ايله هدايت ياب اولميان منهمك فى الغوايه هيبت سيف سياست
وخشيت قهر سلطان ذى مكنت مانع شقوت وشناعت اولور ايمدى
عقلايه خفا يوقدر كه وجود سلاطين وجه ارضده ظل خدا وسبب آسايش
برايا اولوب اطاعتى واجب اولدوغنده شك وامترا يوقدر كما يقال اذا كان السلطان
صالحا فهو القطب الذى يدور عليه الدنيا وفى قوت القلوب قال عالمنا
ابو محمد سهل ستفترق هذه الامة على ثلاث وسبعين فرقة اثنتان
وسبعون فرقة هالكة كلهم يبغض السلطان والناجية هذه الواحدة التى
مع السلطان كما روى عن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
من رأى من اميره شيئا يكرهه فليصبر عليه فانه ليس احد يفارق الجماعة
شبرا شبرا فيموت الا مات ميتة جاهلية فلهذا پادشاهلره بغض وعداوت
جائز دكلدر كما قال عمر بن الخطاب اتقوا عن يبغض قلوبكم فانهم ينظرون لكم
على مثل ما تنظرون لهم يعنى قلوبكز بغض ايتدوكى كمسه دن اتقا ايديكوز
زيرا سزك نظريكوز انلره نيجه ايسه انلار دخى سزه انوك كبى نظر ايدرلر
زيرا القلب مرآت القلب وفقنجه قلوب ناس ماننده مرايا در بو تقديرجه
بركمسنه نك قلبنده بر كمسنه يه اكر بغض وعداوت واكر ميل ومحبت
هر نه موجود ايسه انوك دخى قلبى آينه سنده عكس ايتمكله سكا بغض
وعداوت ويا خود ميل ومحبت منتقش اولور پس سلاطينه بغض وعداوت

ايدنلر دخى لاجرم مظهر غضب وعقوبتى اولمق مقرردر اولدوغى ايچون
بغضدن نهى اولنوب الهالكة كلهم يبغض السلطان بيورمشلر وسئل
من السهل اى الناس خير فقال السلطان فقال السائل كنا نرى
ان شر الناس السلطان فقال مهلا ان لله تعالى نظرتين فى كل يوم
نظرة الى احوال المسلمين ونظرة الى سلامة افكادهم فيطلع فى صحيفته
فيغفر له ذنوبه وان الامام العادل يوضع فى ميزانه جميع اعمال رعيته
فلا تخرجوا على الائمة بالسيف واصبروا على كل جور وان كان منهم
واشكروا بالمعروف واطيعوا اذا امر بالتقوى والبر حتى يأتيه يد
خاطئة او منية قاضية كذلك السنة كما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
يكون عليكم امراء يفسدون وما يصلح الله عز وجل بهم اكثر فان احسنوا
فلهم الاجر وعليكم الشكر وان اساؤا فعليهم الوزر وعليكم الصبر
وفى خبر آخر قال صلى الله عليه وسلم يليكم امراء يقولون ما لا تعرفون
ويفعلون ما تنكرون قلنا افلا نقاتلهم قال لا ما صلوا وفى لفظ آخر
ما اقاموا الصلوة وقال عمرو بن العاص رض امام غشوم خير من فتنة تدوم
وقال الفضيل قدس سره ستون سنة من امام جائر اصلح للناس من ليلة
واحدة بلا سلطان وقيل ضعف السلطان اضر من جوره لان ضعفه يعم
وجوره اخص ايمدى ذكر اولنان احاديث حبيب كردكار واخبار كبار
سلاطين جهانه اطاعته تحريض وترغيب وسلطان اوزرينه خروجدن
وطغيان وعداوتدن منع وترهيب اولديسه سب ودشنامدن دخى
نهى بيورلمشدر كما اورده البغوى فى تفسيره قال الله تعالى فى بعض الكتب
انا الله لا اله الا انا ملك الملوك ومالك الملك قلوب الملوك ونواصيهم
بيدى فان العباد اطاعونى جعلتهم عليهم رحمة وان عصونى جعلتهم
عليهم عقوبة فلا تشتغلوا بسب الملوك ولكن توبوا الى اعطفهم عليكم

وكذا فی الكشاف فی تفسير قل اللهم مالك الملك • وابو الدردا رضی الله عنه
خبر من يوری رسول عليه السلامدن روايت ايتمشدر • وكذلك نولی بعض الظالمين
بعضًا بما كانوا يكسبون آيت كريمه سی دخی بو معنايی تبيين ايتمشدر •
وقال ابن عباس رضی الله عنهما اذا رضی الله عن قوم ولّی امرهم خيارهم •
واذا سخط علی قوم ولّی امرهم شرارهم • وقال مالك بن دينار قرأت فی كتب الله المنزلة
انّ الله جلّ جلاله قال افنی اعدائی باعدائی وافنيهم باوليائی • پس علماء امّت
ومجموع اهل سنّت جوّار اولان پادشاهلره سبّ وشتمی تجويز ايتميوب •
كندو سوء حاللندن استغفاره اشتغال ايتسون ديمشلر • وبلكه مطلقا
سبّ ودشنامدن منع ايتمشلردر • كما قال ابو طالب المكّی فی قوت القلوب •
اكثر بعضهم شتم الحجّاج عند بعض السّلف • فقال له لا تغرق فی شتمه •
فانّ الله ينتصف للحجّاج ممّن انتهك عرضه كما ينتصف منه لمن اخذ ماله •
وفی الخبر انّ العبد ليظلم المظلمة • فلا يزال يشتم ظالمه • ويسبّه حتّی يكون
بمقدار ما ظلمه • ثمّ يبقی للظّالم عليه مطالبة • بما زاد عليه تقيّض له
من المظلوم • وعنه عليه السّلام من دعا علی ظالمه فقد انتصر • وقيل لواحد
ادع الله علی من ظلمك • قال ما ظلمنی احد • ثمّ قال انّما ظلم نفسه • افلا يكفيه المسكين
ظلمه لنفسه • وقيل لبعضهم ادع علی من ظلمك • فقال انّی مشغول بالحزن عليه
من الدّعاء عليه • وقال بعض العارفين لبعض اصحابه لم اسقط اهل المعرفة اللائمة
عن الظالمين لهم فقال لا ادری • قال لعلمهم انّ الله تعالی قصدهم •
بذلك • وابتلی الظالمين بهم فرحموهم • ويخافون ان يذكروا الظالم
بالسبّ له • والدّعاء عليه • فيكون ذلك زيادة علی مظلمتهم •
فی محاسبة النّفس ايمدی عارفان آگاه • وعالمان بالله • هر كسه اصابت
ايدن جور واذيّت • نفس كمراهك شناعتندن اولدوغن بيلوب •
كسه دن شكايت ايتمزلر • بلكه الم يأن للّذين امنوا ان تخشع قلوبهم لذكر الله

فحواسنجه كمال خضوع وخشوعله ذكر حقّه مداومت • وبر فحوای قوا انفسكم
واهليكم نارًا • موجبنجه • اولا كندو نفسلرينی احتسابه بذل همّت • وصرف
دقّت ايدوب • يا ايّها الّذين امنوا اتّقوا الله ولتنظر نفس ما قدّمت لغدٍ •
فرمان شريفنه اطاعت ايله • يلده بدنده اولن جوارح وقوايی تفتيشه
مباشرت ايتدكده • علم يقين ايله بيلورلركه • نفوسدن آخرته تقديم اولنان جوق
عملدر • عمل ايسه يا حسنات • يا خود سيّئاتدر • پس بر موجب واتّقوا الله •
محو سيّئات ايچون • توبه وندامت ايله • اعمال حسنه يه عزيمت ايدوب •
هيچ بر نفس مكر نفسدن غافل اولمازلر • ذلك بانّ الله لم يك مغيّرًا نعمةً
انعمها علی قوم حتّی يغيّروا ما بانفسهم • آيت كريمه سنك تفسيرينه نظر ايتدكده •
ابن عبّاسدن روايت اولنان • اذا انعم الله علی قوم بنعمة يشكروها ولم يكفروها
زادهم وادامها عليهم • واذا لم يشكروها ويلقوها بالكفران سلبها عنهم
وابتلاهم بضدّها • قولنك معناسن فهم ايتمكله • نعمتی فتنه دن فرق ايچون •
بر وفق حاسبوا قبل ان تحاسبوا • كندولری محاسبه يه چكوب • حق سبحانه وتعالی
محض فضل وعنايتی اولان نعمت ايله • نفسدن صدور ايدن جنايتی مقايسه
ايدوب كوررلركه • نعمتك حقّی شكر ايكن • نفس كفران ايلمش • پس شكر نعمتدن
اولان حسناتی • كفراندن اولان سيّئات ايله وزن ايدوب • قنقيسی اغلب
ونه جانبك كفّه سی ارجح در نظر ايتدكلرنده كوررلركه • نفس هوای طبيعته
موافقت ايله • شرّه رغبت ايدوب • خالصًا لوجه الله بر عمله همّت ايتمامش •
پس انّ النّفس لامّارة بالسّوء • مضمونی اوزره • نفس مكّاره امّاره •
معصيت ايدوكن بيلوب اعتماد ايتمزلر • وبر فحوای الّا ما رحم ربّی •
سيّئات نفسدن خلاص ايچون • حقّك عفو ومغفرت • ورحمت وعنايتن
رجا ايدرلر • ونفسه حسن ظنّ ايله عيبن كورمك ممكن اولمادوغن
فهم ايدوب • نعمتی فتنه دن تمييزه مهتدی ومتيقّن اولورلر ايدركه

اكر نعمت باعث شقوت اولمازسه نعمتدر وشویله که قلبی شکر نعمادن غافل وما سوایه مائل ایدرسه صورتده نعمتدر نقمتدر وحقیقتده استدراج وعقوبتدر پس مکر وفتنه دن ابا وکرم حقه التجا ایدرلر وبوندن صکره طاعاتی احتسابا ایدوب کوررلرکه تکلیفا اولنان واجبات حقک محض عطیاتی ایکن نفس خودبین وجاهل طاعتی کندویه اسناد ایله اجره مستحق اولدم زعم ایتدوکی وهم باطل ایمش زیرا نفس جنایت ایدرسه کندویه ایدوب ذاتنی مهلکهٔ عقوبته القا ایدر وهیچ وجهله نفسک معذرته مجالی قالماز مع هذا طاعت نفسدن حقه نسنه عاید اولمایوب من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها معناسی هویدا اولور پس اغراض نفسانیه ایله صورت طاعتده نفسدن هرنه صدور ایدرسه نفس اندن راضی اولدوغندن حجاب رضای حق اولوب جمله طاعاتی حقیقتده معصیته ملحق اولور زیرا نفسک طاعات مرضیه بهاسی رضای حق اولماز مع هذا نفس معتلّه ومشوّشه طاعات مختلّه ومغشوشه ایله عهد وفا وشکر نعمتی حقه کما هو ادا ایتدم زعم ایدر هیهات هیهات ای کرفتار پندار وخود فروش وخدعه کار سنک عجب واستکبار ایله اولان قنقی کردارکدرکه حقه سزاوار اوله پس نفس پر معصیت بو وجهله آلودهٔ لوث جنایت ایکن غیرلری تعییب واحتساب ونفسنی تحسین واعجاب کندویی غیردن خیرلو کورمکدر بو تقدیرجه نفسک معصیتی تعییب ایتدوکی کسنک معصیتندن اکثر اولور خصوصا حق سبحانه وتعالی قادردرکه اول عبد عاصی‌یی مغفرت واعجاب نفس ایله تعییب ایدنی اندن اقبح معصیت ایله عقوبت ایلیه کما روی عن ابی بن کعب رض قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من رفع نفسه فی الدنیا قمعه الله یوم القیامة ومن تواضع لله فی الدنیا بعث الله الیه ملکا الی یوم القیامة فانتشطه من بین الجمع فقال ایها العبد الصالح یقول الله الی

فانّك ممّن لا خوف علیهم ولا هم یحزنون ایمدی ای نفس خودبین اصحاب تمکین نفسلری احتسابنه بویله جه دقّت ودینی حمایت ایدوب وترک عجب وانانیّت وتواضع ومسکنت ورفاقت هدایت ایله نائل رتبهٔ قربت اولدقلرندن وتواصوا بالحقّ وتواصوا بالصبر قول کریمی ایله وصف اولنان کامل ومکمّللردن اولوب عباد الله شفقت ایله امر معروف ونهی منکره همّت وقلوب متعطّشینه افاضهٔ انوار هدایت ایدرلر حقّا که ذکر اولنان ابرار واخیارک اصلاح نفس اغیارده کفتاره دخی حاجت اولمایوب حسن نظرلری عین کیمیای سعادتدر زیرا طالب حق اولان بر صادق انلرک مظهر نظر اکسیر اثرلری اولوب حین مقارنتده قلبی انلرک آفتاب محبّتنه مرآت اولسه مس مشابه سنده اولان قلب صنوبریسنه اکسیر اکبر جذبه وکبریت احمر عشقی طرح والقا ایتمکله درحال نحاس صفات نفسانیّه‌سی فضّهٔ صفات روحانیّه‌یه صفات روحانیّه‌سی دخی ذهب صفات ربّانیّه‌یه مبدّل اولور حقّا که امعان نظر اولنسه بوندن اوزکه کیمیا اولورمیکه نار جذبات الهیّه احراق نحاس بشریّه ایدوب خزانهٔ درونی پر تو انوار حبّ خدا ایله مملو اوله وخزاین پرویز وسلطنت اسکندر وجم عرضه داشت نظر وحدت بینی قلنسه التفات ایتمیه بیت

غیار نمی خواهم من شیفتهٔ یارم ٭ حق عالم وعلا مست بوسددین کارم

ایمدی بنم روحم صفات مزبوره ایله متّصف اولان عارفان بالله اوقاتنی ما سوایه صرف ایتمز وحالنی غیرتندن ستر ایدوب نفسنی رجا وعطایه تعلیق ایتمز وعین وحدت بینی عین کثرت وسرّنی دین انانیّت ستر ایتمز فلهذا حق جلّ وعلا دخی انلری ستاره کزین حومهٔ غیرت وحماسی قلوب اولیانی تحت قبابی لا یعرفهم غیری مضمونی اوزره حاللرینی اعین ناسدن اخفا بیورردم

هین که اسرافیل وقتند اولیا ٭ مرده رازیشان حیاتست ونما

كاملی كر خاك كيرد زر شود	ناقص ار زر برد خاكستر شود
همنشين مقبلان چون كيمياست	چون نظرشان كيميايی خود كجاست
لقمه و نكته است كامل را حلال	تو نه كامل مخور می باش لال

ایمدی سن دخی مرد كامل و دانا و عاقل ایسك عصمت و نزاهت مواهب الهیه بیلوب كندوكدن زعم ایتمه و صاحب تواضع و مسكنت اولوب بر مبتلای معصیته چشم حقارتله باقمه و شفقتله نصیحت ایدوب بد رفقه راه هدایت اول نه عیب بین نه خودبین اول بلكه ما اصابك من حسنة فمن الله وما اصابك من سیئة فمن نفسك فحواسنجه هر نه حسنات واقع اولورسه حقك فضل و عنایتی و هر نه سیئات صدور ایدرسه نفسك شامتی بیلوب بر فحوای وانیبوا الی ربكم واسلموا له توبه و ندامت وامر حقه تسلیم واطاعت ایله روی ضراعتی فرسوده خاك عتبهٔ بارگاه عفو و مغفرت قیل عن انس رضی الله عنه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من اذنب ذنبا فعلم ان له ربا ان شاء غفر له وان شاء ان یعذبه عذبه كان حقا علی الله ان یغفر له للحاصل مرآت قلب مصفالری انوار هدایتله مجلی اولان اصفیا نفس تلبیس صورت حق نمایی ده نه مقوله ابلیس ایدوكن بیلدكلری ایچون اغطیهٔ نعمتله پوشیده اولان نعمتی فهم ایدوب جوارح قالبیه و قوای قلبیه ده اشیاء مزورهٔ مزخرفده اسراف و اتلاف ایتمزلر زیرا مثنوی

هرچه بر تو آید از ظلمات و غم	آن ز بی باكی و گستاخیست هم

مضمونیجه اگر دنیاده چكلن محنت جور و اذیت و اگر عقباده اصابت ایدن آلام و عقوبت مغلوب هوای طبیعت و منكوب مقتضای شهوت اولان نفس بد طینتك شامتی در مثلا دنیاده جنایاتنه كوره حد اورلمق ومدمن خمرك بین الناس رغبت و عزتی قالمامق و راه ضلالده اتلاف مال ایله فقر و ذلته و بونك امثالی نكبت و مشقته مبتلی اولمق و حقوق عباد

وترك صلوة و منع زكوة و اكل ربا و سفك دما و بونك امثالی سیئاتله عقباده مستحق عقوبات اولمق نفسك كندو مكتسباتی دكلمیدر هله بادی حقوق عباد اولمایوب انجق نفس كندویه ایتدوكی ظلمك مجازاتنی دنیاده چكوب عقبایه قالمیایدی كما روی عن علی كرم الله وجهه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من اذنب فی الدنیا ذنبا فعوقب به فالله اعدل ان یثنی عقوبته علی عبده ومن اذنب ذنبا فی الدنیا فستر الله علیه وعفا عنه فالله اكرم ان یعود فی شیء فقد عفا عنه وقال الغزالی فی الاحیاء كل ما یصیب العبد من المصائب فهو بسبب جنایاته فرب عبد یتساهل فی امر الآخرة ویخاف من عقوبة الله فی الدنیا لفرط جهله فینبغی ان یخوف به فان الذنوب كلها یتعجل فی الدنیا شومها فی غالب الامر كما حكی فی قصة داود وسلیمان علیهما السلام حتی یضیق علی العبد رزقه بسبب ذنبه وقد یسقط منزلته عن القلوب وقال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان العبد لیحرم الرزق بذنب یصیبه وقال ابن مسعود رضی الله عنه انی لاحسب ان العبد ینسی العلم بذنب یصیبه وقال بعض السلف لیست اللعنة سوادا فی الوجه ونقصا فی المال بل اللعنة ان لا تخرج من ذنب الا وقعت فی مثله او شرا منه وقال الفضیل ما انكرت من تغیر الزمان وجفاء الاخوان فذنوبك ورثتك ذلك وقال بعضهم انی لاعرف ذنبی فی سوء خلق حماری وقال بعضهم اعرف العقوبة حتی فی فار بیتی ای براد رامجد و فرزند ارشد ذكر اولنان احادیث و آثار و اخبار اخیار عقوبات عاجلهٔ دنیایی اخبار ایدر وان تبدوا ما فی انفسكم او تخفوه یحاسبكم به الله قول كریمی دخی بو معنایه اشعار در ولكن بعض معصیتك عقوبتی در ساعت اصابت ایتمدوكی سم موقت كبی دركه نیچه ایام و شهور مرورندن صكره ظهور ایدر كما قال بعض صوفیة الشام نظرت الی غلام نصرانی حسن الوجه فوقفت انظر الیه

فمرّ بی ابن الجلاء الدمشقی فاخذ بیدی فاستحییت منه فقال یا عبد الله
سبحان الله تعجّبت من هذه الصورة الحسنة وهذه الصنعة المحکمة کیف
خلقت للنّار فغمز بیدی وقال یا عبد الله لتجدنّ عقوبتها بعد حین قال
فعوقبت بعد ثلثین سنةً پس سلف صالحینک روشلرین وازالهٔ تلبیس
نفسده اولن کوششلرین اصغا ایدن اصدقایه احری بودرکه احتساب
نفسده اثر اصفیایه اقتفا ایلیه قال بعض اهل التحقیق انّ القوم لمّا امتحنوا
بقوا فی امتحانهم ولم یلتجوا الی الحقّ بنعت التّضرع والتّواضع والافتقاد
ولم یغیّروا موضع تقصیرهم فی دعونتهم فی الامتحان فامهلهم الله وابقاهم فیما هم
ولو خضعوا له زال عنهم العلّة والامتحان واعوضهم النّعمة مکان البلاء م

صورت نفس ار بجویی ای پسر • قصّهٔ دوزخ بخوان با هفت سر
چونکه جزؤ دوزخست این نفس ما • طبع کل دارد همیشه جزؤها
هر نفس مکری و در هر مکر آن • غرقه صد فرعون با فرعونیان
صد زبان و هر زبانش صد لغت • زرق و دستانش نیاید در صفت
آنچه کوید نفس تو کاینجا بدست • مشنوش چون کار او ضد آمدست
کر ترا قندی دهد آن زهر دان • کر بتن لطفی دهد آن قهر دان
سالها خربنده بودی بس بود • زانکه خربنده ز خر وایس رود
مشورت با نفس خود کر میکنی • هرچه کوید کن خلاف آن دنی
کر نماز و روزه میفرمایدت • نفس مکّاره ست مکری زایدت
نفس را تسبیح و مصحف در یمین • خنجر و شمشیر اندر آستین
نفس اکرچه زیرکست و نکته دان • قبله اش دنیاست او را مرده دان
دشمنی داری چنین در سرّ خویش • مانع عقلست و خصم جان خویش
دشمن راه خدا را خوار دار • دزد را منبر منه بر دار دار
نفس کشتی باز رستی ز اعتذار • کس ترا دشمن نماند در دیار

هر که مرد اندر تن او نفس کبر • مرورا فرمان برد خورشید و ابر
نفس خود را کش جهانی زنده کن • خواجهٔ کشتیست او را بنده کن
کشتن او کار عقل و هوش نیست • شیر باطن سخرهٔ خرکوش نیست
قوّت از حق خواهم و توفیق ولاف • تا بسوزن برکنم این کوه قاف

آه ای اسیر قید شهوت اولن نفس پر غفلت سکا احسان اولنن خلعت انسانیّتک
قدر و قیمتن بیلوب بو فرصت بردخی اله کیرور صانمه وخواب غفلتدن
بیدار اولوب یا ایّها الّذین امنوا اتّقوا الله وابتغوا الیه الوسیلة وجاهدوا
فی سبیله لعلّکم تفلحون کریمه سنده اولان امر ایزد متعاله امتثال وجهان
فانیدن خلاصه اشتغال ایچون بر ولیّ کامل ومرشد مکمّلی وسیلهٔ قیلوب
مجلاوی تجلّیات ربّانیّه اولمغه لایق بر قلب رایق حصوله کتوروب ذاتکی
تخلّقوا باخلاق الله ایله متّصف قیل وسیّما افمن شرح الله صدره للاسلام
مظهرّیتی ایله قلبکی محلّ نور ایمان ایدوب بو تهٔ مجاهده ده فوران ایله
تحصیل رضای رحمان قیل حیف ودریغ دکلمی که شایستهٔ امر خلافت ایکن
کلخن طبیعتده خادم شهوت ایله یا نوب مردود اوله سن حقّا که بوندن
اوزکه مصیبت اولورمی واحسرتاه ای نفس کمراه بی انتباه بر قاچ کونلک
مجاهده وریاضت ایله حصوله کلن سعادت سرمدیّه یی ثمن بخس هوایه
صاتمق وفضای وسیع نوری دار مضیق غروره دکشمک تجارت اولسون
حاشا وکلّا خسران آخرت اولدوغنده شبهه اولورمی کما قال تعالی
اولئک الّذین اشتروا الضّلالة بالهدی فما ربحت تجارتهم وما کانوا مهتدین
نظم

این چنین عمر عزیز بی بها • میدهی اش بی عوض هردم چرا
غبن مینا بیند ترا ای مرد کار • تا دهی کلزار و کیری خارزار

النّدم یا نفس بی ندم داعیٔ لطف وکرم دمبدم سنی دعوتخوان نعم ایدر
سن ایسه تصامم ایدرسن ونفس بنفس جمال ازل عرض حسن لم یزل ایدر

سن ایسه تعامی قیلورسن • ولذات باقیه داخل دهان قبولك اولام دیدكجه
دود رقفا اولوب بابا ایدرسن • ولذات فانیه سندن فرار ایتدكجه • آردنجه
طوغری یلرسن • طلبك ایها الخاطئ جمیل فتهرب منه • وما احسن نفسك
اطلبك فتهرب منی • فیطردك غیری فتاتیه • وآ اسفاه كه بو روز فیروز فرصتدن
دركار اولمادكسه شول روز حسرت • ویوم ندامت بی منفعت كه • دست حلاولت
والامر یومئذ لله • دوی كاردن • رفع نقاب اختیار ایله • منادی عزت
بطنان كبریاء عظمتدن • لمن الملك الیوم لله الواحد القهار • ندا سن ایدوب
یا حسرتا علی ما فرطت فی جنب الله • ندامتی ظاهر اولدقده • سكا كیم فائده ویروب
نیچه بر غفلت نیچه بر عجبا • بر ساعت بیدار اولوب • یا ایها الذین امنوا
انفقوا مما رزقناكم من قبل ان یاتی یوم لا بیع فیه ولا خلة ولا شفاعة
تنبیه اكیدنه قولق طوتسك اولمازمی • بیت

پیش از انكه جان عذر اورده ماند ز نطق • پیش از ان كین چشم عبرت بین فرو ماند ز كار

آه ای كوش انتباه • وهوش آگاه • تزود من دنیاك لیوم آخرتك • وایاك
ان تكون من المسوفین • فان اكثر صیاح اهل النار من التسویف • توصیه سن
اصغا قیلدكسه • دنیای بی طائل • ظل زایل • وخیال باطل ایدوكن بیلوب
یعدهم ویمنیهم وما یعدهم الشیطان الا غرورا • معنای كریمنه متفطن
اولوب • ابلیس تلبیسك • افسوس غرور وغفلت • وداروی سرور ونخوت ایله
تعبیه • و كلوی حرص وشهوت ایچون تهیئه قیلدوغی • خمر امالی و بنك امانیسی
ایچموب • كن فی الدنیا كانك غریب او عابر سبیل • وعد نفسك من اصحاب القبور
حدیث شریفندن نصیحت الوب • موجبیله عمله همت قیل • ای طول امل
اولی تراب • آخری خراب • حلالی حساب • حرامی عذاب • دولتی لت • عزتی ذلت
منحی محنت • نعمتی نقمت • شهرتی آفت • تهنیتی تعزیت • منصبی مصیبت
معیشتی مشقت • اولان دنیای بی وفا و بی حقیقتدن نا امید ایدرسن

كتاب مبین ده حیات عادیه دنیاء دنیه • تعریف بالتمثیل ایله تبیین اولنوب
و هیچ كس اول سحاره مكاره نك مسحور ومحكوری اولماسون ایچون •
حق جل وعلا بیوردركه • انما مثل الحیوة الدنیا كماء انزلناه من السماء فاختلط به
نبات الارض مما یاكل الناس والانعام حتی اذا اخذت الارض زخرفها
وازینت وظن اهلها انهم قادرون علیها اتیها امرنا لیلا او نهارا فجعلناها
حصیدا كان لم تغن بالامس كذلك نفصل الآیات لقوم یعقلون •
ای مؤمن موافق • ویار صادق • هر پادشاهك بر زندانی • و عقوبت خانه سی
واردر • اول مالك الملك • وملك الملوكك دخی • عقوبت عصاة ایچون هاویه
زندانی دركه • طریق مستقیم هدایتدن رجوع • وراه ضلالت هوای طبیعته
ولوج ایدن • ارباب طغیان • چاه عمیق هاویه یه سرنكون اولوب • خروجه درمانی
اولماز • دولت سرمدی بقا • اول اهل هدایه كه سالك راه تقا اوله • كما قال تعالی
یا ایها الذین امنوا اتقوا الله حق تقاته ولا تموتن الا وانتم مسلمون •
ابن مسعود رضی الله عنه دن حق تقا سؤال اولندقده • هو ان یطاع ولا یعصی
ویشكر ولا یكفر • ویذكر ولا ینسی بیورمشلر • بعض عرفا دخی تقوی
طاعاتنه التفات ایتمیوب • مقابله ده توقع مجازاتدن طاعاتنی تنزیه در
دیمشلر • پس دست ارادتی • دامن تقوایه پیوسته • ومتاع عمری زیور صفا ایله
پیراسته قیلن اصفیا • اثر انبیا واولیایه اقتفا • وكتاب وسنته اقتدا ایدرلر
ایمدی ای روح مصور • هاویه عمیقه دنیادن فضای پهنای انیقه
ملكوته • حبل الهیدن غیریله عروج متصور اولمادی • كما قال تع • واعتصموا بحبل الله جمیعا
وسنن رسولهه متابعتدن غیریله ظلمات طبیعتدن خروج میسر اولمادی • بو قطعه عجب خوبدر • قطعه

چنك در كفته قرآن وپیمبر زن وبس • كانچه قرآن وخبر نیست فسانست و هوس
اول وآخر قرآن زچه با آمد وسین • یعنی اندر ره دین رهبر تو قرآن بس

ای مستمع مستشید • قطب الدین تبریزینك موعظه سن كوش ایت • وآكا كوره ایش ایت كه نه بیورمشلردر

موعظه فارسیه کسی که از جوار رب العالمین دور افتاده و از اعلای علیین
با سفل سافلین آمده سزاوارست که یکساعت از غصه و اندوه خالی نباشد
و کوشد که تا خود را باز بآنجا رساند اگر تن باسایی و به تسویف و مساهله گذارد
لاجرم در یوم میثاق در حضیض بعد و فراق ابد الآبدین در درد نفرین
قرین شیاطین بود و از جنات علیین محروم شود پس بکوشید و میاسایید که
هر تعب و مشقت که بشما رسد نیش عقارب دوزخست که از وراء هفتاد حجاب
شما را میگزند تا بدانید که در وراء حجاب چنین عذاب موجودست
بترسید از ان روز که حجاب مرتفع شود و عیاذاً بالله تعالی بی پرده و حجاب
ان عقارب شما را بگزند غایة همت جاهلان همینست که عذاب
امروزه از خود باز دارند چون آتش جوع افروخته شود انرا بطعام ساکن کنند
چون آتش غضب برافروزد انرا با نتقام باز نشانند ای مغروران جهان
آن غضب جمره ایست از نار جهنم جوع اتشیست از آتش دوزخ عذاب ادنی
بشما از ان چشانند که در افتادن عذاب اکبر عقبی اندیشه کنید
پیش از ان که شما را بغتةً فرو گیرد جماعتی که حقوق ایشان بر شماست
روز قیامت در دامن شما دست زنند و از چنگ نگذارند و گویند حق ما باز ده
ملاحظه کنید روز رستخیز چه سخت باشد امروز چون کار بر تنگ افتد
ملک بفروشید و باز دهید آن روز چه توان کرد که ملک نیست که بفروشی
و مال نیست که بدهی و آنجا تنها رفته باشید ولقد جئتمونا فرادی
کما خلقناکم اول مرة وترکتم ما خولناکم وراء ظهورکم اندیشه کنید که
چه اضطراب و اضطرار رو نماید ثم نضطرهم الی عذاب غلیظ بحق خداوند
آسمان و زمین این سخن و چنین روز خواهد بود و داد مظلومان
از ظالمان خواهد گرفت و نیکی ظالم بمظلوم خواهد داد و بدی مظلوم
بر ظالم خواهد نهاد پروردگار عالم عدل خواهد فرمود و از هول آن روز

دلهای پیغامبران در اضطراب و خفقان خواهد بود فکیف دون ایشان
قسم بنام بزرگوار جبار و دادار کردگار که این حدیث از کجی پاکست
و این حکایت راست است بترسید و فصل قضا را حاضر و آماده باشید که
قیامت قایم شود و عرش خدا برای فصل قضا نهاده بود و فرشتگان
نواصی و اقدام ستمکاران بگیرند و کشان کشان بسوی حکم خدا می برند
از هول آن روز بترسید و کس میازارید عظمة خدا یاد کنید تا عظمة خود
شما را فراموش شود و ملک و هستی خدا را مسلم دارید و نامرادی و مسکنت
و افتادگی اختیار کنید که آن روز هیچ پای را برداشتن تن طاقت نباشد
وتری کل امة جاثیة امروز برای خدای خود را بیندازید تا آن روز خدا شما را
بر دارد که من تواضع رفعه الله سرکشی افکنید خاضع و مطرق گردن میفرازید که
شکوه خدا بر شما دایم و پایدار باشد خواه در حضور مردمان خواه در خلوت
از تضرع و مناجات خالی مباشید تا عفو و مغفرت یابید انه هو التواب
ذکر مذمت دنیا و احبابها و مکرها ای خلان و اخوان بو جهان فانیدن اوزگه
بر جهان جاویدانی دخی واردر که انسانک عاقبت رجعانی اول جهانه در
و اول جهانک راهی مرگ و منزل اولی قبردر پس اول جهانک اسباب زندگانیسنی
بو جهانده تدارک اولنماغه محتاج در اسباب زندگانی ایسه اعمال صالحه در
و هر انسان بو جهانده تحصیل علم و عرفان و کسب بر و احسان ایچون گوندرلمشدر
کما قال تع وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون اما غلط بین اولن ظن ایدر که
انسانی بو جهانه ارسال لذات فانیه حصولنه اشتغال ایچون اوله حیفا و دریغا
چونکه بی زاد و زواده اول جهانه قدم نهاده اوله لر مفلس ابدی و بدبخت
سرمدی اولورلر سبحان الله غافل انسان هنگام تابستانده اسباب
زمستان تدارکنه اهتمام ایدوب عقبایه شک و گمانی یوغیکن دنیاده
اخری تدارکن ایتمامک عجب خسران دگلمی در ای عازم طریق هدایت راه خدای

نامرادی وناکامی ایله وارمق وبیکس وتنها باشه ایلتمک راه طبیعت
وهواده جمله مراداته ایرشمکدن بهتردر دنیاده ایسه هر مراده ظفر
بولمق ده خطر عظیم اولدوغی مقرردر زیرا دنیای فنا پایان برای امتحان
نمایان اولمشدر تاکه یوم میثاقده الست بربکم خطابنه قول بلی ایله جوابده
اتفاق ایدنلر عهده وفا ایدرلرمی یوخسه نسیان ایله کم کشته راه طغیان
وپیمانده نقض پیمان اولورلرمی عیان اوله کما قال تع انا جعلنا ما علی الارض
زینة لها لنبلوهم ایهم احسن عملا پس دنیانک زینتنه شیفته ومکر
وخدیعتنه فریفته اولوب مجموع همتی لذات فانیاته پیوسته ایدن عهد شکسته لر
سعادت ابداستوادن دور وعقوبت نارده رحمت غفاردن مهجور اولورلردم

عقل را باشد وفای عهدها	تو نداری عقل روای خربها
عقل را یاد آید از پیمان خود	پرده نسیان بدرآند خرد
کوش نه اوفوا بعهدی کوش دار	تاکه اوف عهدکم آید زیار
نقض میثاق وعهود از احمقیست	حفظ ایمان ووفا کار تقیست

آه ای کرفتار امتحان واختبار ولله المکر جمیعا قول کریمنده اولان اسراردن
بو سر عجیبی در کوش وار کوش یقین ایدوب فلا یأمن مکر الله الا القوم الخاسرون
تنبیهندن غفلت ایله مکر حقدن امین وزمره خاسریندن اولمیه سن
ایمدی مکر عظیم اشیایی آدمی یه قریب کوسترمکدر تاکه اشیایی کندو عندنده
وقبضه تصرفنده ظن ایدنلر حال آنکه اشیانک هر بری حیز ومرکزی اولان
بی مدخل ومخرج بر دایره دربسته بی فرجه ده کرد ندر دکه نه دایره سندن
خروجه ونه خارجدن بریسی دخول وولوجه قادر اولور مثلا آینه ده
جلوه کر اولان خورشید ضیا کستره بر طفل نارسیده نظر ایتدکده
آفتابی کنارنده تصور ایدر آفتاب ایسه آسمان چارمینده سیرانده
وکندو فلکیله دوراننده ایکن زمین پستینده اولان طفل بی یقین

کند

کندو کنارنده زعم ایتدوکی وهم باطل اولمازمی وهمچنین بر شخص فارسک
اسب کحیلانی وفرس عبیانی عدوی جانک زیر راننده اولسه کندونک
مونس ووفاداری زعم ایدرکن خصم بی امانی قتل وهلاکی ایچون تحریک
عنان ایتدکده کندوکبی دشمنک دخی منقاد فرمانی اولمازمی کذلک
بر خواجه سوداکر ک سیم وزری دست غارتکر غاصبه کیرسه اولدخی
خواجه وش لوازمنه صرف ایتمزمی قنی اول خیل واموالکه سکا عرضنده داشت
اختصاصله لافا ایدرلردی جمله سی مداهنه وجفا اولمازمی
ایمدی هیچ کس مزخرفات دنیای بی وفانک جابلوسی وتملقنه مغرور
وافسون وخدعه سنه فریفته ومغرور اولمایوب تلک الایام نداولها
بین الناس مفهوم شریفی امر مقرر بیلوب وما الحیوة الدنیا الا متاع الغرور
قول کریمنی ورد زبان وحرز جان ایتسون مثنوی

زانچه کشتی شاد بس کس شاد شد	آخر از وی جست وهمچو باد شد
از تو هم بجهد تو دل بروی منه	پیش کو بجهد تو خود از وی بجه
نیست وش باشد خیال اندر روان	تو جهانی بر خیالی بین روان

آه ای بنداحتیال خیال آفتابدن دیواره پرتو ایدن نوری دیوارک
کندودن وهمیله دیواره تعشق ایدن بی فهم وادراک ضیاء آفتاب
اصلنه انجذاب ایله پس دیوارده غارب ونایاب اولدقده تعشق ایتدوکی
دیوار کندو ایله میان نور آفتابه حجاب اولدوغی کبی دنیای سریع الزوال
عاشق اولان بی بصیرتلر ومرتبه جسمانیتده قالان بی همتلر موت
اصابت ایتدکده قلبی تعلق ایتدوکی نقوش فانیه نک نور وجود مستعاری
کل شیء هالک الا وجهه هنکامنه ایرشدکده نور آفتاب محبتدن غفلت ایله
الا وجهه قولنده اولان ضمیرک مرجعی فهم ایتمیوب مقصد اصلیدن دور
وسعادت ابدیه دن مهجور اولور ایواه ودریغ کفا رومنا فقینه ایمانی قبول

واتباع رسول ایتدرمین لذات جسمانیه یه اولان میل کلیلری دکلی در
کما قال تع وحیل بینهم وبین ما یشتهون یعنی کفارک حظوظ دنیویه دن
اشتها ایتدکلری لذات جسمانیه منافع ایمانه حائل قلندی عن جابر بن عبد الله
رضی الله عنه قال کنت مع رسول الله صلی الله علیه وسلم فاذا اتاه رجل
ابیض الوجه حسن الشعر وعلیه ثیاب بیض فقال السلام علیک یا رسول الله
فقال النبی وعلیک السلام قال یا رسول الله ما الدنیا قال لحلم النائم
قال وما الآخرة قال فریق فی الجنة وفریق فی السعیر قال فما الجنة قال
بدل الدنیا لتارکها فان ثمن الجنة ترک الدنیا قال فما جهنم قال بدل الدنیا
لطالبها قال فما خیر هذه الامة قال الذی یعمل بطاعة الله قال فکیف
یکون الرجل فیها قال مشمراً کطالب القافلة قال فکم القرار بها قال
کقدر المتخلف عن القافلة قال فکم ما بین الدنیا والآخرة قال غمضة عین
قال فذهب الرجل فلم یر فقال علیه السلام هذا جبریل اتیکم لیزهدکم
فی الدنیا ویرغبکم فی الآخرة یحیای معاذ بیوردلرکه سمادن هر بر قلبه
حکمت نازل اولور الا بر قلبه درت خصلت اولسه اکا حکمت نزول ایتمز
بر کیسی دنیایه میل ودکون بر کیسی رزق فردا ایچون غم چکمک بر کیسی
بر مؤمنه حسد ایتمک وبر کیسی بین الناس عزت وشرف سومک
قال صلی الله علیه وسلم لا تغبطن فاجراً بنعمته فانک لا تدری ما هو لاق
بعد موته ان له قاتلا لا یموت ابو یزید بسطامی دن سؤال ایتدیلرکه
جناب ولایت مآبکوز بو مرتبه یه نه ایله نائل اولدیکز بیوردیلرکه
اسباب دنیایی جمع ایدوب جمله سنی حبل قناعته باغلدم ومنجنیق
صدقه قویوب دریای یأسه اتدم وفی الحال راحت اولدم وقال عیسی عم
لا یستقیم حب الدنیا والآخرة فی قلب مؤمن کما لا یستقیم الماء والنار
فی اناء واحد وقال رسول الله صلی الله علیه وسلم من احب دنیاه اضر باخرته

ومن احب آخرته اضر بدنیاه فآثروا ما یبقی علیه ما یفنی کما قیل ان مثل الدنیا
والآخرة کمثل المشرق والمغرب بقدر ما تمیل الی احدیهما اعرضت عن الاخری
الحاصل ارسال رسل وانزال کتبدن مقصود حق جل وعلا عبادنی دنیادن
ترهیب وسعادت عقبایه ترغیب ایچوندر ایمدی ای پاک نظر فراست منظر
کهنه عروس دنیا سکا عرض کالا ایدرکه روی زشتنی انواع نقوش
مزخرفاتله ایتدوکی آرایشنه فریفته وخداع مزوّرات ایله پری پیکر نمایشنه
شیفته اوله سن وبوسه وکنار ایله سکا کندوینی شکار کوستررکه
اول سنی شکار ودام مکرنه کرفتار ایدوب جکرخوارک اوله زنهار ای بی خرد
شویله که قلبی اشیایه قید ایده سن پیره زن دنیا سکا مالک وسن انوک
مملوکی اولوب ملکته النساء الشوها دیدکلری هلکی دن اولورسن
زیرا دنیایه شکار واشیایه کرفتار اولورسک سنی کندولره قوت وغنا
ایتمک ایچون کوکلکی پاره پاره وآتش غصه ایله کباب هزار پاره ایدرلر
آه ای دیده اعتبار دام صیادده شکار اولن مرغ چنکال کرفتارک
حال زارنی زیر دندانده تماشا قیل که حال دل افکاری دخی زیر چنکال
اشیاده مرغ کرفتار دام بلا کوره سن آه ای خلاّن سینه تاب
سیخ وکباب همان چشم حس ایله کوریلن دکلدر بلکه بیت

چه صورتهاست مر بی صورتانرا • تو صورتهای ایشانرا چه دانی

طبقنجه سیخلر وکبابلر واردرکه انلاری کورن بصر بصیرت وعین عقل
وعبرتدر ای هوش دانش منش کوشت پاره یی کباب ایتدکلری برای خورشدر
عجبا کباب دل آدمی کیمدرک غذا وطعامیدر ایمدی دیده حقیقت بینی
کشاده قیل که کباب بیان غیبی یی معاینه ایله کانون سینه ده آتش اندوه
وغمی نیجه یاقارلر ودل هزار پاره یی سیخ تعلقاته نیجه صنجارلر وکوفته
زیر دندان ایدوب نیجه یرلر مشاهده ایتدکده حق الیقین بیلورسنکه

روی زمینده تزیین اولنان حب شهوات کونا کون صید دل آدمی زاد
ایچون حبات دام نهاده وکمینکاه شبکات تعلقاتده صیاد دل منتهز
وآماده اولوب مرغ دل دانهٔ لذاته میل ایتدکده شبکات تعلقات پای
هوای طبیعت وکردن حرص وشهوته دولاشوب در ساعت صیاد جلاد
بی رحم سکین بران ناکامی ایله کلوی مرامی کسر وچنکال نوائب ایله
پر وبال امانی یی یولوب آتش غم حرمان ایله کباب ایدر وجان آدمی
بو جهان ناکامیدن اوچ حسرت ایله کیدر برکیسی جمع ایتدوکنه طویماز
برکیسی امید ایتدوکن بولماز برکیسی قدم نهاده ایتدوکی غربت آباد ده
زاد وزواده دن بر حبه کورمز ای مرد خردمند دنیا ایچون اولن دل شکسته
وغم بسته لکلر اثر جرح دندان غول دنیادکلمی ای چشم سرخیره نظر
دندانی کورمزسک اثری خود هویدا واثردن مؤثره استدلال
طریقهٔ عقلاده کلمی ع دست ناپیدا کریبان می کشد مفهومی معلوم ارباب
نهاد کلمی آری اکرچه کباب اولن کوشت پاره زیر دندانده چکدوکن بیلمزسه
دل شکسته غم کرفته واندوه بسته اولدوغنی اثر کزیدن دندان صیاد
ایدوکن نیچون فهم ایتمیه ای افتادهٔ دام فساد مادام که صیاد بیداد
دل دام کرفتهٔ نامرادی فرو برد حلقوم کیادایتمیه چنکالندن خلاص
احتمال واردر وکسری جبر ایله صلاح پذیر وصحیح الحال اولماغه مجال واردر
حالت مزبوره مدت حیات اولن ظاهر هستیده فاما اول غول مکار مردم خوار
مرغ دل دام کرفتاری چاه عمیق هاویه ده نابدید ایدرسه که باطن هستیدر
خلاص امیدی محال اولوب درون هاویهٔ قعرنا یابنده اذاقه اولنان
عذاب وعقوبت ودرکات تقلباتنده چکدوکی استحالات ومشقاتی
خدادن غیری کیم بیلور وافرقتاه بر فحوای نسوا الله فنسیهم غبای نسیانده
پسمانده اولوب بر دخی کیمسنه یوزین کورمز کورسه دخی کیم ایدوکن بیلمز

آه ای همدم درد وغم دنیاده چکلن هر رنج والم هاویه ده اولن ناردن
بر شراره نک اثری در دنیا ایسه هاویه نک دهانی در ودهانده آماده
اولان تابش وحرارت وقوت نضج واستحالت لقمه یی معده یه ایصال ایچوندر
ومبدأ استحاله اولن حرارت کبری درون معده ده ایدوکنده شک
وامترا یوقدر پس دنیاده چکلن آلام ومشقات عقبایه کوره اخف وادنی
وبر فحوای کریمهٔ ولعذاب الآخرة اشد وابقی عقوبت اخری اشد وابقیدر
کما قال تع ولنذیقنهم من العذاب الادنی دون العذاب الاکبر لعلهم یرجعون
ای سینهٔ پرپاره ودل صدپاره حالت جوعده مضغ وجذب طعامی
حل ایتدوکی کبی دوزخ دخی اشتهای کامل ایله مضغ وجذب آدمی یه مائلدر
کما قال تع تدعو من ادبر وتولی آه کم هنکام تشنکی ده اولان ابخرهٔ
صاعده نک هیجانی ومعده نک شدة فورانی تفکر اولنسون که
وهی تفور تکاد تمیز من الغیظ قول کریمی ایله بیان اولنان فوران نیران
تذکر اولنه زیرا امور جهان ناپایدار اول جهانک نموداریدر ایمدی
زنهار وزنهار قند زهر آلود دنیایی فرو برد کلوی شهوت قلمایوب صبر پیشه
وعاقبت اندیشه اول زیرا مشقت دنیا زایل ومتاع قلیلدر ولتی مضمحلدر
اما ذلت ومشقت آخرت ابدی وعزت ودولتی سرمدیدر اکر عالم برزخ
هرکسه یوزندن رفع نقاب ایدیدی بدکردارلرک برزخده کرفتار
اولدقلری حاللری آشکار اولوردی کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
لو تعلمون ما اعلم لضحکتم قلیلا ولبکیتم کثیرا شعر

کنیة الدنیا ابو الفنا • وکنیة الآدمی ابو الجفا
فلا تطلب من الفناء بقا • ولا تطلب من الجفاء وفا

وفی الخبر ان ابلیس یبرقع الدنیا کل یوم لیبیع ممن یزید فیقول من یشتری
ما یضره ولا ینفعه ویهمه ولا یسره فیقول اصحاب الدنیا نحن نشتری

فيقول الا تعلمون فانها معيوبة فيقولون لا بأس بها فيقول حتى اعلمكم
عيبها هى عجوز سارقة مبغضة فيقولون لا بأس بها فيقول ثمنها ليس
بدراهم ولا دنانير بل ثمنها نصيبكم من الجنة وانى اشتريها باربعة اشيا
بلعنته وغضبه وعذابه وبعت الجنة بها فيقولون نعم فيقول اريد ان تربحونى
عليها وهوان توطنوا قلوبكم على ان لا تدعوها ابدا فيقولون نعم فيأخذونها
فيقول الشيطان لبئست التجارة مغبون بايعه ومشتريه عطار

بدنيا دل مبند دهر كه مرد است • كه دنيا سر بسر اندوه و درد است
بكورستان نظر كن تا ببينى • كه دنيا همنشينانرا چه كرد است

عن ابى هريرة رضى الله عنه قال لى رسول الله صلى الله عليه وسلم •
الا اريك الدنيا جميعها قلت نعم فاخذ بيدى الى مزبلة فيها رؤس اناس
وعذرات وخرق وعظام دواب فقال يا ابا هريرة هذه الرؤس كانت
تحرص كحرصكم وتأمل كآمالكم ثم هى اليوم عظام بلا جلد ثم تصير ترابا
وهذه العذرات الوان اطعمتهم اكتسبوها من اين اكتسبوها ثم قذفوا
من بطونهم فاصبحت والناس تجتنبونها وهذه الخرق البالية كانت
لباسهم فاصبحت والرياح تصفقها وتقلبها وهذه العظام عظام دوابهم التى
كانوا ينتجعون اطراف البلاد فمن كان باكيا على الدنيا فليبك عليه •
اما اول حكيم وقادرك حكمت بديعه واسرار بزيعه سندندركه مذموم
ومهلكه اولان دنيا حقيقت دنيايى بلنلر حقنده بعينها مزرعهٔ آخرتدر
كما قال صلى الله عليه وسلم الدنيا مزرعة الآخرة زيرا دنيا قبل الموت
اوان حياتدر اولان حالاتدر پس دنيا دناءتدن اعتبار اولنورسه
دنى وسافل وفانى وزائل وقرب معناسنه اولان دنودن اعتبار اولنورسه
دانى وعاجل وقريب نماى فريب دل اولدوغنه بناء دنيا ايله مسمى اولمشدر
وليلك نهاره ولوجى كبى دنيانك دخى آخرى عقبايه منتهى اولوب

آنا فآنا اخرايه قريب اولدوغيچون ارباب هدايه دنيا منازل اخراددن
بر منزلدر وروح انسانى ملكوت عليادن بو عالم كون وفساده ناسوت
سفلايه نزول ايتدوكى معرفت حق ورؤيت جمال مطلق حصولى ايچوندر
معرفت حق ايسه سير الى الله ايدنلره اثردن مؤثره بطريق الاستدلال
عرض جمال ايدر كما قال تعالى سنريهم آياتنا فى الآفاق وفى انفسهم حتى يتبين لهم
انه الحق فاذا كان كذلك اجرام علويهٔ لطيفه واجسام سفليهٔ كثيفه ده
اولان صنايع عجيبه وبدايع غريبه نك پستى ورفعت ولون وصورت
وشكل وهيئت وسكون وحركت وبطؤ وسرعت واقبال ورجعتى كوز ايله
واشيانك لطافت وكثافت وخفت ورزانت ولينت وخشونت
ورطوبت ويبوست وحرارت وبرودت وحلاوت ومرارتى لمس وذوق ايله
وروايح طيبه وخبيثه شم ايله وانواع اصوات والحان ونغمات والفاظ وكلمات
اشتماع ايله وهر برينك معانىٔ مختلفه وخاصيات متباينه لرين فرق وتميز حواس
خمسهٔ ظاهره وباطنه نك كرداردندن اولماغله آثار كونيه ده بديدار اولان آيات الهيه

وفى كل شئ له آية • تدل على انه واحد

وفقيجه وحدانيت خلاقه دلالات صريحه وفردانيت حقه بينات
صحيحه ايدوكن معاينه قيلوب مقر حواس ايسه طبايع چار كانه وعناصر
اربعه دن مركب قالب انسانىده اولوب بدن مجعول شهوت مجبول ايسه
لاجرم اكل وشربه محتاج اولدوغنه بناء مهالكدن حفظ وحراست
وعبادت حقه تقويتى ايچون مطعم وملبس تدارككنه همت وكسب حلال
وطيبه دقت وقدر كفايته قناعت ايله دنيايى مزرعهٔ آخرت ايتمشلردر
اما جهلا كمال حرص وشهوت ايله دنيانك جمع وتكثيرينه ميل ورغبت
ايدوب سعادت اخرويه دن محروم اولمشلردر بعض حمقا دخى براستاد
كامل ومرشد مكمله بلا مراجعت معناى زهدى بيلمك ميسر اولدوغندن

غفلت ایله نفسک طاقتی اولمیاجق ینجه ریاضت ومشقت ودرد ومحنت
چکوب عاقبت اوهام وخیالات ایله عقلنه دخی اختلال کلوب شراب
طهور عشق ومحبتدن برنسنه نوش ایتمز قاسم انوار انکچون دیمشدر شعر

کر زهد وعلم دارد درد خدا ندارد • در وقت جان سپردن دل با ندم ندیمست
بی مایهٔ محبت کانست اصل فطرت • این زهد ما سقیمست این علم ما عقیمست
بعد از خرابی تن احوال خود بدانی • خیرست اکر حمیدست شرست اکر ذمیمست
سرمایهٔ دو عالم عشقست بیش قاسم • خوش وقت آنکه جانش در عشق مستقیمست

کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الزهادة فی الدنیا لیس بتحریم الحلال
ولا اضاعة المال ولکن الزهادة ان لا تکون بما فی یدك اوثق مما فی ید الله
وقال الجنید الزهد خلو الید من الدنیا وخلو القلب من طلبها ولیس
هو اکل الشعیر ولبس العباء وقیل حقیقة الزهد فی قوله تع لکیلا تأسوا
علی ما فاتکم ولا تفرحوا بما آتیکم وقال صلی الله علیه وسلم کل ما الهاك
عن مولاك فهو دنیاك ایمدی زهد عوام ترك حرام وزهد خواص
ترك زیاده وزهد اخص خواص ما سوایی قلبدن اخراجدر آه ای مرد عاقل
طبایع وعناصردن ترکب ایدن صورته وانلاردن حاصل اولان لذته
میل ومحبت ایدن غافل عناصر متغیره وطبایع متبدله بوزیلوب هربری
سرعت استحاله ایله حیز طبیعیلرینه رجوع ایتدکده امید ایتدوکی باطل
ماننده ظل زائل غایب ومضمحل اولماغله محب لا یعقل چاه جهلده منکوس
طبیعت حیوانیه ومحبوس زندان نفسانیه اولوب مقهور طوارق
افلاکی ومأسور تاریکیء خاکی اولور واول غریق بحر امواج حادثات
وحریق نار وهاج کربات بر وفق الغریق یتشبث بکل حشیش
کمال اضطراب وارتکابندن کیرو سبب هلاکی اولان
حادثاته تشبث ایله انلاردن مدد اومار هیهات هیهات عطار

چه چاره چون بشد از دست تدبیر • بباید کرد بر هر کار تأخیر
نکردی پیش بینی اول کار • که تا آخر شدی در غم کرفتار
دریغا فاش شد راز نهانت • بشد مخفی کنون عین العیانت
بدست خود بچاه انداختی خود • وجود خویشتن در باختی خود
تو رسوایی واکنون چارهٔ نیست • بجز حق مر ترا غمخوارهٔ نیست

حیف ودریغا هیچ تشبث ایتدوکی ضعفاده اکا تیمار قدرتی واردر
وامتحانات الهیه یه کیمده طاقت واردر نته کم روزبهان بقلی قدس سره الجلی
ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم آیت کریمه سنک تفسیرنده
بیوردکه ان الله سبحانه امر المشیة السابقة وامر الامتحان فاما امر المشیة
قائم بارادته لا یتغیر من شان المشیة ولم یکن ذلك ملحقا بالاسباب
وامر الامتحان ملحق باسباب العبودیة ویکون العبد معاونا بالقدرة القدیمة
من المشیة السابقة علیه ومأمورا بالتصرف فیه فاذا تحرك فیه سر القدر
بتغییر الحال فغیر ما به بقوة القدر فیغیر الحق سبحانه علیه ما یغیر بنفسه
من جهة القدر وقوته وکیف یکون العبد فی القدرتین والمشیتین
قادرا بشیء انما ذکر الحق سبحانه علی عرف الاسباب لادراك فهوم الخلق
ونظام امور العبودیة فاذا ادعی المرید فوق حاله بما ادعی یغیر علیه
ما اعطاه ویسد علیه موارد القربة ویبقی فی الامتحان والفرقة
واذا اراد الله هلاك قوم حسن اعینهم موارد الهلاك حتی یمشون الیها
بارجلهم وتدبیرهم وهذا اذا کانوا غیر مصطفین فی الازل فی الولایة السابقة
فی مشیة الحکیم بل هم مخذولون بحرمانهم الازلی عن کمال البلوغ الی درجات المعرفة
مثل بلعام وبرصیصا وابلیس وحاشا من کرم الله العمیم وافضاله القدیم
ان سلب من اولیائه انوار الولایة الذین سبقت اصطفائیته بحسن
عنایته فی ازله وکفایته الی ابده لان انوار الاصطفائیة الازلیة

معقبات من خلفهم وانوار العناية الابدية معقبات من بين ايديهم
تحيطهم وتحفظهم جميعًا من امتحانه فى زمان العبودية آه اى برادر سعد اختر
روزبهان بقلبينك آسمان وجداننده لمعان ايدن خورشيد معرفت
ضيا كسترى پرده جنبان سرّ قضا وقدر اولديسه خاطرانوره جلوه كر
اوله كه اعيان ثابته ثبوت لوازم واحوال ايله اعتبار اولنورسه اول مرتبه ير
قضا وصحايف اجرام سماويه اوزره مجموع لوازم ايله نزول ايدوب صور
ونسب اوضاع فلكيه وهيئات قرانات واتصالات كوكبيه ايله ظاهر اولسه
اكا قدر تعبير اولنور الها ملكا معبودا پروردكارا **نظم**

جمله عالم اولدى ذاتكدن عيان ... ليك ذاتكده ويرن كيمدر نشان
كائناتك وارنه سنسن آكه ... آستانكده كدالر پادشاه
عبرت ايله قيل نظر بو عبرته ... نيجه غرق اولدى دو عالم حيرته
كندوزينه كمسنك هيچ راهى يوق ... ذره نك هيچ ذره دن آكاهى يوق
آفتابه شوقك ايركوردر زوال ... ماه مهر كلد اولور هردم هلال
كيمه كم حقدن عنايت يار اولور ... ذره ايكن مهر پر انوار اولور

در ذكر صفات متضادهٔ ربانيه واسماء متباينهٔ الهيه وعجيبهٔ قضا وقدر

اى همدم نسيم صبح جمال اول حى واحد بى زوال وقيوم وفرد وصمد لايزالك
بر فحواى كنت كنزًا مخفيًّا فاحببت ان اعرف فيض جود غيب هويتى حصول
معرفت ايچون تعينات صفات واسمايى اقتضا ايدوب حضرت وحدتدن احديت
نازل مرتبهٔ واحديت اولمغله بر وفق فخلقت الخلق لاعرف صفات الهيه
واسماء ربانيه دخى تعينات اشيايى استدعا ايتديسه ابداع ايله ايجاد
ايكى وجه معتبر اولوب برى نور وجمال وبرى غمور وجلال ايله تعبير قلندى
پس صانع ذو الجلال والجمال ومبدع متعال بى مثال وجه نور وجمال ايله
ابداع وايجاد ايدوب نسب واضافات بديدار ودنيا ومافيها آشكار

وعقبى روپوش پردهٔ اختفا واستتار اولمشدر ووجه غمور وجلال ايله
اعدام وافنا قيلمغله عقبى هويدا ودنيا نابود وناپيدا اولور پس اسماء جماليه
وجلاليه دن هر برينك تربيهٔ متعينه ده من حيث الاقتضا بر مدت
معينه لرى اولوب شئون صفاتيه وافعال ربانيه دن ظهوره كلن
آثار كونيه معنعنه ومضبوطه وبعضى بعضنه منوط ومربوط اولمشدر
ضبط ايسه افعالده بدايت ونهايت اعتبارندن حصوله كلمكله مقتضاى
اسماء الهيه دوريه ومرتضاى صفات ربانيه كوريه اولوب نهايت متصل
نقطهٔ دائرهٔ بدايت اولدوغى جهتدن امهات اسماء كليهٔ وجوديهٔ
سبعهٔ ذاتيه دن هر برينك توابعى اولان اسماء جزئيه ايله بر مقتضالرى
اولوب بو عالم حس وشهادت تعيننده اولان اشباح انسانيه دن هر بر صورت
بر اسم وجودينك مددنه محتاج در كه حقيقت انسانيه نك هر بر مددنى
بر اسم ممد كلى ويا خود اسم جزوى تربيه ايدوب انسان مربوب اول اسم مربّيه
تابع وعاقبة العاقبة اول اسمه راجع اولور كما قال المحمود الشبسترى **كلشن**

زحق با هر يكى حظى وقسميست ... معاد ومبدأ هر يك ز اسميست
از ان اسمند موجودات قايم ... بدان اسمند در تسبيح دايم
بمبدأ هر يكى زان مصدرى شد ... بوقت باز كشتن چون درى شد
از ان در كامد اول او بدر شد ... اكرچه در معاش او دربدر شد

اسماء الهيه ايسه حيطه وكمالده وكليت وجزئيتده متفاوت الدرجات
اولوب هر بر اسم ايچون هر بر فلكده من حيث الكواكب والمنازل وغيرها
بر مظهر ثابت اولمغله بو عالم كون وفساده اول مظاهر ايله ظاهر اولور
لاجرم هر بر اسمك حضرتندن بر مدد بر صورت بشرى ووجود انسانى
عنصرى تعيينى ايچون من حيث مظاهره متعين اولور پس اول اسم وجودى
كلى اولورسه مطلقا بر كامل مزاجى تعيينه توجه ايدوب اول مدد احدى السير

بلا توقف وتعویق عناصر ومولداتدن کذر وصور اغذیهٔ متناوله
صورت نطفه یه استحاله ایله صلب پدردن رحم مادره سفر ایدوب
اول کاملك مزاجی متعین اولور یعنی رسل وانبیا وکمل اولیا وجوده کلوب صور عنصریه لری
مرادلعینها اولور محمود شبستری کلشن رازده اشارت ایدوب دیمشدر کلشن

بدان اول که تا چون گشت موجود • کز تا انسان کامل گشت مولود
در اطوار جمادی گشت پیدا • پس از روح اضافی گشت دانا
پس انکه جنبشی کرد او ز قدرت • پس از وی شد ز حق صاحب ارادت

فاما اول اسم وجودی جزوی اولورسه تعیین مزاج غیر کامل ایتمکله اول تعینات
وتشکلات زیر فلك قمرده اولان تعویقاته تعلق ایدوب اسمان صفاته
ارتقا واوج مدانانه اعتلا ایدمز وصور عنصریهٔ مزبوره مرادلغیرها
اولوب بعضیسی امزجه وصور کمل ایچون اسباب وشروط مثابه سنده اولور
آبا وامهات کبی بعضی دخی اصفیانك کیفیات مراتب ومقاماتی عمارتنه
آلات ومعاونات بعضی دخی ترتیب وعمارت عالم شهادته مسخرات اولور
عوام الناس کبی پس اسم وجودی جزوی کند ومظهری حیثیتندن وضعی
فلکی واتصالی کوکبی ایله بر مزاجك سالما تعیینن اقتضا ایتمشکن اثرده
بو اسم ممدك مضادی اولان اسم جزوی آخر بر تشکل واتصال دیکر ایله
انوك فسادنه توجه ایدوب اول متعین هلاك اولور تا اول هنکام سلامت
انجامه دکن که اول اسم وجودی بر وضع واتصال غیر مکرر ایلدبی معارض
ومخالف اول مددی تعیین وعارج اوج علیین ایدر وتعویقاتدن
هر بر نوع بر وضع ناملایم ایله اول سر وجودی بر حجاب مظلم در اما مذهب
باطل اهل تناسخ دکل زیرا مراتب تنزلات آخر مراتب وجود اولان انسانده
نهایت بولوب تکرار بو عالمه رجعت ایتمز ولکن بر وفق تموتون کما تعیشون
وتحشرون کما تموتون دنیاده هر نه کسب ایدرسه برزخده صور مکتسبه سیله

محشور وعقباده اعمالنه کوره مقهور ویا خود ماجور اولور ..

در ذکر احوال الجنین در رحم مادر وتربیت کردن هفت اختر بمناوبه

ای روح مصور وپسر سعد اختر چونکه نطفه صلب پدردن سفر
ورحم مادری مقر ایلیه نطفهٔ مرد وزن ممتزج ومختلط وبر شکل مستدیر
ماند بیضه مجتمع وبر بریله متحد اولوب اول نطفه اولا بیاض سود کبی کوپوکی
اولور که استحالهٔ مزبوره یه دغوه ومرتبهٔ زبدیه تعبیر اولنور ومرتبهٔ
مزبوره ده تحریك قوة مصوره ایله نقط ثلثهٔ دمویه ظاهر اولوب
بریسی وسط ده مستقر اولور که محل دلدر وبریسی جانب یمینده اولور که
محل جکردر ونقطهٔ ثالثه بو اسلوب اوزره بر شکل مثلث ایکی نقطه
میاننده فوقانی قرار طوتار که محل چشم ودماغ در وبوند نصکره محل
سره ده بر نقطهٔ دمویه ظهور ایدوب نافه متعین اولور وبو حالته
اول زبد مدورك اوزرنه دومان کبی بر بخار چوکوب او رمجك آغندن
اینجه بر پردهٔ رقیق اولوب صورت جمعیت انسانیه یی تفرقه دن حفظ
ایچون احاطه ایدر واعضادن ابتدا هویدا اولن دلدر بعضلر چشم ودماغ
بعضلر دخی دهاندر دیمشلر وبالجمله حالهٔ اولده نطفه وجه مشروح
اوزره شکل پذیر اولوب حالت ثانیه ده درون شکمده اولن جلد رقیقه
اکا صفاق دیرلر که نطفهٔ زبدیه اوزرنه حاصل اولن نقطهٔ دمویهٔ
ملتصقه نك چوککندن تکون ایدن کوپوکدن استحالهٔ محسوسه ایله
صورت سره یه مستحیل اولور وحالت ثالثه ده علقه اولور که علق دم
غلیظه دیرلر وتاء وحدتله علقه بر پاره اویوشق وپختلنمش قانه دیرلر
وحالت رابعه ده علقه مضغه اولور یعنی کوشت پاره لك مرتبه سنه
منقلب اولور وعروق متحرکه واعصاب ظاهر اولوب روساء اعضا اولن
صورت دل ودماغ وجکر آشکار اولور وحالت خامسه ده استخوانلر

تكوّن ایدوب باش اوموزدن و ایكی بازو اللریله پهلودن و ایكی اویلوق
دیزلری و ایاقلریله شكمدن منفصل و هربر عضو بربرندن متمیّز اولوب
هیئات انسانیه بالتمام متشكّل اولور و بوندن صكره غاذیه و نامیه
قوّتدن فعله كلوب مركب روح انسانی اولان روح حیوانی یه مستعدّ اولور
وحالت انتقالده ذكر اناثدن اسرع و ایام ظهوری اقلدر زیرا ذكورده
اولن حرارت اناثده اولن حرارتدن اشدّ و اكثردر سرعت انتقال ایسه
حرارته كوره در و وقت انقلابده نطفهٔ رجل نطفهٔ زندن اقوی ایسه
باذن الله جنین اركك اولور و نطفهٔ زن قویتر اولورسه جنین دیشی
اولور و هنكام حملده اكثر اوقاتده وجه ذكر پشت مادره متوجّه
و وجه انثی مادرك شكمنه متوجّه اولوب ایكیسی دخی اللرینك كفنی یوزلرینه
طوتوب و زنخلرین زانولرینه وضع ایدوب هر طرفی بربره شویله مجتمع
و منقبض دركه نظر اولنسه كویاكه بركیسهٔ دهان بسته در و وضع حملك
وقتی كلدكده بامر الله رحم مادردن جنینه برباد قوی و مخرج مسلّط
اولوركه بچه یه حركت خروج حصوله كلمكله ممرّ مضیقدن عبور و فضای
دنیاده ظهور ایدر و عن ابن مسعود رضی الله عنه قال رسول الله صلّی الله
علیه وسلّم انّ خلق احدكم یجمع فی بطن امّه اربعین یوما ثمّ تكون علقة
مثل ذلك ثمّ تكون مضغة مثل ذلك ثمّ یبعث الله الیه ملكا باربع كلمات
فیكتب عمله و اجله و رزقه و شقیّ او سعید ثمّ ینفخ فیه الروح و انّ الرجل
یعمل بعمل اهل النار حتّی ما یكون بینه و بینها الّا ذراع فیسبق علیه الكتاب
فیعمل بعمل اهل الجنّة فیدخل الجنّة و انّ الرجل لیعمل بعمل اهل الجنّة حتّی ما یكون
بینه و بینها الّا ذراع فیسبق علیه الكتاب فیعمل بعمل اهل النار فیدخل النار
و حكماء مجرّبین مدّت هنكام استحالات فرق كوندك تمام اولور دیدكلری
اشبو حدیث شریفك حكمنه مخالف اولماغله امام فخر الدین الرازی

اهل تجاربك فرق كون دیدكلری حالتا جمالی یه كوره اولوب استحالات
مزبوره نك كمال ظهوری اوچ اربعین مرورندن صكره اولماغله قول حكما
دخی حدیث شریفی منافی اولماز دیو توفیق ایتمشلر پس دورت آی كه
اوچ اربعین در جوارح و اعضای جنین تسویه قرین اولدقده روح حیوانی
قبولنه مستعدّ اولور یعنی روح حیوانی حیات و حسّ و حركته قابل بربخار
لطیفدركه جسد جنینه حضرت قادر و وهّابدن افاضه بیوریلوب
روح حیوانیه اولن وساطت اعتدال ایله روح انسانیٔ اضافی روزنهٔ
روح حیوانیدن جسد جنینه لمعان و حضرت علیمدن شعاع دانش
درخشان اولوب صورت انسانیه اتمامه ایریشور كما قال تعالی
ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طین ثمّ جعلناه نطفة فی قرار مكین
ثمّ خلقنا النطفة علقة فخلقنا العلقة مضغة فخلقنا المضغة
عظاما فكسونا العظام لحما ثمّ انشأناه خلقا آخر فتبارك الله احسن الخالقین
و حكمت الهیّه دندركه ارحام امّهاتده اولان نطفهٔ انسانیه یه پدر و مادرنك
بعض حالات اثر ایدر مثلا حین وقاعده و آوان اجتماعده اثنای نزول نطفه ده
پدر و مادردن بعض صفات و نیّات حسنه و یاخود اقوال و افعال
مستحسنه وجوده كلسه اول خیرك اثری نطفه یه سرایت ایدوب
رحمده انكله پرورش بولور و حین تولّدده سعادت ایله وجوده كلوب
ولد سعادتمند دخی حسنات رغبت ایله صلحای امّتدن اولور فامّا زمان
مباشرتده و آوان نزول نطفه ده پدر و مادردن افكار فاسده و آثار
كاسده و یاخود اهل حقّه انكار و عداوت و بونك امثالی طغیان و غوایت
تبادر ایلسه كذلك نطفه یه سرایت ایدوب متولّد اولان ولد معصیت
و شقاوت ایله متّصف اولور و والدینك برندن حسنه و بریندن سیّئه
ظاهر اولسه نطفه حسنه و سیّئه ایله ممتزج اولوب مولود دخی

سعادت وشقاوت میاننده متردد اولور ومولود مزبوره تربیه مضاف
ایدرسه ظلمات شقاوتدن خروج ونور سعادته عروج ایدوب
السعید من سعد فی بطن امه والشقی من شقی فی بطن امه والشقی قد یسعد
حدیث شریفی ایله بو معنایه دخی اشارت بولنوب ذکر اولنان حال لوح
قدره مماثل اولور وبوندن ماعدا آب پدر ایله آب مادر اجتماع ایتدکده
بقدرة الله مظاهر اسما وصفات الهیه اولان کواکب سبعه دن ابتدا
زحل تربیه سنه داخل اولوب بر ماه کامل جنینی زحل تربیه قیلوب
قوۀ ماسکه سنی حفظ ایدر وماه دومده مشتری تربیه ایدوب اثر
تربیه سیله علقه اولور وحرارت اختلاج ظهوره کلور وشهر ثالثده مریخ
تربیه سیله مضغه اولوب متانت وثخانت وقوۀ غضبیه حصوله کلور
وشهر رابعده داخل تربیۀ شمس اولدقده جسد جنینده روح هویدا اولور
حیات بولور وشهر خامسده زهره پرورش ایدوب هیئت انسانیه وجوده
کلوب قوۀ شهوانی نمایان اولور وشهر سادسده عطارد تربیه ایدوب
نقوش چشم وابرو ایله زینت شکل وشمائل ظاهر اولور وشهر سابعده
پرورش قمر ایله وجود انسانی تمام اولوب ظاهر وباطنی حرکت ایتمکه باشلار
وطبیعت قمرده اولان رطوبتک مزاج حیات ایله مناسبتی اولماغله ولد
ماه هفتمده تولد ایتسه غالب حال بودرکه اول مولود الی ماشاء الله
باقی اولور والا شهر ثامنده تکرار زحل پرورشنه داخل اولوب ولد اشبو
ماه هشتمده دنیایه کلورسه اغلب حال بودرکه حیات پذیر اولمایوب
موت اصابت ایدر زیرا طبیعت زحل برودت ویبوست وموت ایله کمال
مناسبتی واردر اما جنین رحم مادرده مکین اولورسه شهر تاسعده
تربیۀ مشتری یه قرین اولوب ماه نهمده تولد ایدن مولود بقدرة الله
باقی اولوب برخوردار عمر اولور زیرا طبیعت مشتری حار ورطب

وحیاته مناسب اولمغله مولود مزبور دخی قوتده اولور وفرزند مزبور
جای مضیق رحمدن فضای وسیع دنیایه کلدکده مجموعۀ انسانیه نک اتمام
حد بلوغده اولورکه اکا بلوغ جسمانی دیرلر ومولانا جلال الدین رومی
قدس الله سره مثنوی شریفده تربیۀ هفت اختری تحقیق ایدوب بیورمشلردر

هفت اختر هر جنین را مدتی	میکنند ای جان بنوبت خدمتی
چونکه وقت آید که جان گیرد جنین	آفتابش آن زمان گردد معین
این جنین در جنبش آید ز آفتاب	کآفتابش جان همی بخشد شتاب
از دگر انجم بجز نقشی نیافت	این جنین تا آفتابش بر نتافت
از کدامین ره تعلق یافت او	در رحم با آفتاب خوب رو
از ره پنهان دور از حس ما است	آفتاب چرخ را بس راهها است

ایمدی شول عبد هدایت انتمایه که عنایت ربانیه رهنما اولور رحم مادرده اولن
جنین من حیث المعنی سبعۀ سیاره نک هر بریندن پرورش یافته وحیات
وجنبشی آفتابدن پذیرفته اولدوغی کبی بر وفق من لم یولد مرتین لن یلج
ملکوت السموات مشیمۀ تنده اولن روح مانند جنین برکره دخی طوغار
وتولد اولی سیر عن الله وتولد ثانیسی سیر الی الله اولماغله تکمیل کمالات
انسانیه وتحصیل قربات سبحانیه ایچون بر وفق العلماء مصابیح الارض
اولا مصابیح مضیئۀ دین وکواکب دریۀ شرع متین اولان علماء موحدین
تربیه سنه داخل اولوب احکام شرعیه ایله تزیین صورت اسلامیه ایدوب
حرکات وسکنات وکلمات ومعاملاتی موافق شریعت نبویه اولور بعده
توحید افعال وصفاته ارشاد ایلین تربیۀ ابرار واخیار ایله تحصیل اخلاق
حمیده ایدوب اطوار وافعال واعمال واحوالی مطابق طریقت محمدیه اولور
بعدازین قلب مزکی مستعد ورزش جذبات ربانیه اولدقده وارث اکمل
حقیقت احمدیه اولان قطب زمان وآفتاب جهانتاب تربیه سنه داخل اولوب

نفخ جذبهٔ رحمانیّه وافاضهٔ نور محبّت ربّانیّه ایتمکله روح سالك
آب حیات تجلیّات ذاتیّه نوش ایدوب جنبشه کلور ومراتب معاده عروج
قیلور زیرا آفتاب جذبات ربّانیّه دل طالبده پرتو انداز انوار حقیقت
محمّدیّه اولدقده جذبهٔ من جذبات الحقّ توازی عمل الثّقلین سرّی آشکار
اولوب سیر عن الله ده عالم غیب واطلاقدن عالم شهادت وتقییده نزول
ایتدوکی کبی سیر الی الله ده دخی جناح جذباتله منازل کثراتدن کذر ومبدأ اصلیه
سفر ایدر ومؤمن حقیقی اولوب راه مستقیم یقینده ثابت قدم وراسخ دم اولور کلشن

اکر نوری رسد از عالم جان • ز فیض جذبه یا از عکس برهان
دلش از نور حق همراز کردد • وزان راهی که آمد باز کردد
ز جذبه یا ز برهان یقینی • رهی یابد ز ایمان یقینی
کند یك جذبه از سجّین فجار • رخ آرد سوی علّیین ابرار

اما عیاذاً بالله تعالی مولود سیر عن الله ده قالوب سیر الی الله عزیمت ایتمزسه
روح بدندن خروج ایتدکده طبایع اربعه نك هر بری کندولرك حیز
طبیعیلرنه رجوع ایدوب وقربا عتدال طبایعدن حصوله کلن
مزاج که روح حیوانیدر معدوم اولور وروح انسانی عروجه
قادر اولمامغله حق بیلورکه نه حاله کرفتار اولور بیت

همه درد دین واقعه پس در زمان چیست • چارهٔ کار من بیدل سر کردان چیست

ربّنا آتنا فی الدّنیا حسنة وفی الآخرة حسنة وقنا عذاب النّار ربّنا فاغفر لنا
ذنوبنا وکفّر عنّا سیّآتنا وتوفّنا مع الابرار ایمدی هرکسك عین ثابتهسی
کندوده حاکم وصورت انسیّهسی حضرت علمیّه ده اولان اعیان ثابتهنك
محکومیدر فامّا مقتضای قدرت کاملهٔ الهیّه وحکمت شاملهٔ ربّانیّه ایله
انبیا واولیاده حکم ایدن مظهری اولدقلری اسم هادی واشقیاده حکم
ایدن مظهری اولدقلری اسم مضلّدرکه هر بر فرقه محکوم معنی اولوب

قبل

قبل من قبل فی الازل بلا علّة ورد من ردّ فی الازل بلا علّة وفقنجه اکر هدایت
وسعادت اکر ضلالت وشقاوت هرکسه تقسیم ازلیدر مثنوی

این نه جبر این معنی جبّاریست • ذکر جبّاری برای زاریست
زاری ما شد دلیل اضطرار • خجلت ما شد دلیل اختیار
کر نبودی اختیار این شرم چیست • وین دریغ وخجلت وآزرم چیست
انبیا در کار دنیا جبری اند • کافران در کار عقبی جبری اند
انبیا را کار عقبی اختیار • جاهلان را کار دنیا اختیار
کافران چون جنس سجّین آمدند • سجن دنیا را خوش آیین آمدند
انبیا چون جنس علّیین بدند • سوی علّیین جان ودل شدند

پس جمیع موجودات مظاهر اسما وصفات اولوب اختلاف صفات دخی من حیث التجلیات
والتعیّنات اختلافات مظاهردندر تجلیات مختلفهٔ اسما وصفات ایلهدر زیرا

چونکه بی رنکی اسیر رنك شد • موسیی با موسیی در جنك شد

مضمونی اوزره بیرنکی که مرتبهٔ لاتعیّندر چونکه اسما وصفات متقابله ایله
منصبغ لون تعیّن اولدی مقتضای سلطنت اسم ظاهر اخفاء وحدت
وابداء کثرت اولدوغیچون لاجرم تعیّناتك بعضنه قرب وبعضنه بعد
ظهوره کلوب لاتعیّن وبی رنکی الوان تعیّنات ایله مربّی اولدوغی جهتدن
هر بر تعیّن من حیث الباطن مظهر حقیقت واحده ایکن من حیث الظاهر
تعیّن اخرده اولن حقیقت صفات اخر ایله ظاهر اولمغله اسماء متضادهنك
دخی مظاهری بر برینه اختلاف ایتدیلر مثلا موسای کلیم الله علیه صلوات الله
علم لدنی تعلّمی ایچون خضر علیه السّلام لدی التلاقی ترك اعتراضه تعهّد
ایتمشکن خضر نبیدن خلاف ظاهر بعض فعل صادر اولوب علی الخصوص
بحسب الظاهر موجب یوغیکن قتل نفسه تحمّل ایدهمیوب اقتلت نفساً زکیةً
بغیر نفسٍ لقد جئت شیأً نکراً قولیله اعتراض ایدوب خضر علیه السّلام دخی

هنا فراق بيني وبينك قوليله مفارقت ايتديلر وهمچنين بر مصداق
لا نفرّق بين احدٍ من رسله انبيا ومرسلين امتلرين توحيد ربّ العالمينه
دعوت جهتندن يكرنكيده اولوب ولكن بر فحواى تلك الرسل فضّلنا
بعضهم على بعضٍ اوقاتك اقتضاسي واستعدادات امّتك استدعاسي اوزره
حكم ربّ ومريد وقدير ايله شارع اخير شارع سابقك احكام شريعتني نسخ
وتغيير ايله درجات قابليّات امّتي اظهار ايتديلر حقّا كه نه خوب ديمشلر

آفتابى در هزاران آبگينه تافته • پس برنكى هر يكى باب عيان انداخته

آرى اكر مجالئ تجليّات اولن مراياى تعيّنات محو تميّزات ايلسه بى رنكئ نور
آفتاب حقيقت اصليّه سيل چهره تابا ولوردى اما مراياى وجود تعداد نمود
متلاشى ونابود اولمادقچه كثرات اعداد ممكن الاتّحاد اولماز فامّا

چون بى رنكى اسير رنك شد • موسى وفرعون دارند آشتى

مضمونى اوزره چونكه تعيّن هستى مبدأ اصليسى اولان نيستى يه ايريشه كه
مرتبهٔ لا تعيّن وبى رنكى در موساى روح ايله فرعون نفس صلح وآشتى
ايدوب بينونت قالماز زيرا هماى لامكان آشيان اولان روح انسانى
خلوتخانهٔ قربتده بى وسم ورسم اثنينيّت تجرّد كزين وحدت ايكن رنك
پذير لون كثرت اولمايوب نفس روحدن متميّز دكل ايدى چونكه روح
انسانى امر ربّانى ايله مرتبهٔ تعيّنه نزول وعناصر وطبايعدن مركّب اولان
قالب انسانى يه من حيث التعلّق دخول ايدوب متلوّن رنك كثرت اولدى
نفس ايله روح تعيّن حاصل ايله بربرندن مفارقت ايدوب سمت مخالفته
دوشديلر پس جبههٔ استعدادنه قلم عنايت ازليّه رقم كش سعادت ابديّه
اولان موساى روح اخ اعزّى اولان هارون عقل معادك قوّة رفاقتيله
فرعون نفسي طريق وحدته دعوت ايچون عصاى اژدر سيماى قهر خداوندى
ترهيب واخراج يد بيضاى هدى ايله جانب توحيده ترغيب ايتدكده

هدايت حق ايله دعوتى اجابت وفرمان روحه اطاعت كوستردى روح
دخى احكام شريعت ايله تربيهٔ نفسه دقّت وحقيقت واحده سنجذبه
همّت ايتمكله نار هستى سوز جذبات رحمانيّه قلع اساس انائيّت وخلع
لباس نفسانيّت ايدوب جلابيب اشكال وصوردن جلوه كر اولان
شاهد وحدت بى رنكى ايله هويدا وانعكاس تجلّىء احديّت تقابل صور
تعيّناتى محو ونا پيدا ايتمكله بر فحواى كريمهٔ يا ايّتها النّفس المطمئنّة
ارجعى الى ربّك راضية مرضيّة فادخلى فى عبادى وادخلى جنّتى بلا تميّز
وتباين حقيقت واحده لرنه اعتلا وعبادا صفيا ايله داخل جنّت
اعلاى رضا وكما فى الاوّل واحد ويكتا اولديلر جامى

چشم احول ز خطا كرچه دو بيند يكرا • روشنست آنكه دل ودلبر وجانانه يكيست
في اختلاف ذرّهٔ صورت اكر هست چه باك • آتش وشمع وشب ومجلس وپروانه يكيست

ايمدى اى ديدهٔ يقين وعين وحدت بين تعدّد امواج موجب تعدّد
درياى موّاج اولمدوغى كبى كثرات تعيّنات دخى قادح وحدت ذات
اولمايوب اكر سعدا اكر اشقيا مظاهر صفات متقابلهٔ سبحانيّه
ومجالئ اسماء متباينهٔ ربانيّه دركه اسما وصفاتك جملهسى ذات مسمّى
وموصوفه راجعلردر واكرچه من حيث الظّاهر اختلاف مظاهرى
مقتضيلردر امّا من حيث الباطن مجموع مظاهر تابع معناى واحددر مغربى

اى تو مخفى شده ز پيدايى • وى نهان كشته از هويدايى
غير تو نيست كس ترا جويا • بحقيقت ترا تو جويايى
من ندانم ترا وكر دانم • بخود از من تويى كه دانايى
غير تو نيست هيچكس موجود • زان سبب بى شريك وهمتايى

اى برادر پاك نهاد ساكنان غربت آباد وقاطنان عالم
كون وفساد اولنلرده شعور دخى يوغيسه بيت

میل خلق جمله عالم تا ابد • کر شناسند وکرنی روی تست

مفهومی اوزره ینه حقیقت سرّیّه لری رجعان معاده میل ایدوب خطّ نهایتی نقطهٔ بدایته ایصال طلب ایدرلر وراه وصلتی دلا آدمیدن غیرده بولمازلر زیرا معرفت سبحانی نوع انسانی یه ارزانی بیوریلوب قبول امانت کمال معرفته استعدادی آدمی زاده میسّر اولمشدر کما قال تع

انّا عرضنا الامانة على السّموات والارض والجبال فأبين ان يحملنها واشفقن منها وحملها الانسان پس مظهر جمیع اسما وصفات ومجلاوی تجلّیٔ ذات اولمق قابلیّتی انسانه مخصوص بر دولت ایکن نفس جاهل مظهر کلّ اولمقدر دولتندن غافل اولورسه نفسنه ظلم عظیم ایتدوکی

انّه کان ظلوماً جهولاً قول کریمی ایله اعلام بیوریلدی آه ای حافظ اسرار امانت وفایض انوار خلافت صفات الهیّه دن اولن فیض ربّانی یه حقدن غیری مالک اولمادوغیچون امانت تسمیه اولنوب انسانه ودیعت اولنمشدر وعرض فیض بطریق التّخییر مکوّناته عام ومن حيث الايجاب انسانه خاصّ اولدوغیچون فیض ربّانی یی بلا واسطه حقدن قبول ایدن روح انسانی اولمشدر وجمیع اشیانک فیض ربّانی یه اشدّ احتیاجی اولماغله عکوس انوار فیوضات ربّانیّه ملک وملکوته انساندن جلوه کر اولمشدر مثلا وساطت صورت انسانیّه ایله انواع صنایع عجیبه نمایان اولوب عالم حسّ وشهادت انکله آبادان اولور وعالم ملکوت که باطن کون وعالم آخرتدر روح انسانیدن استفاضه ایدوب اعمال خالصه واقوال صالحه که صوم وصلوة وحجّ وزکوة وتسبیحات وتهلیلات وسایر عباداتدن دار ثواب اولن جناندن قصور وولدان وحور وغلمان واشجار واثمار ونعم بسیار پدیدار اولوب لاجرم ظاهر عالم ظاهر آدم ایله آراسته وباطن عالم دخی باطن آدم ایله پیراسته

اولماغله ذکر اولنان امانته سرّ خلافت تعبیر اولنمشدر وصیغهٔ مبالغه ایله وارد اولن ظلوم وجهول ایله اکا اشارت اولنمشدرکه ظالم غیره ظلم ایدن وجاهل غیرک نفسنه جاهل اولاندر اما ظلوم نفسنه ظلم ایدوب جهول دخی نفسنی بلمیاندر پس انسانک حمل امانتده نفسنه ظلمی شیئ غیر موضعنه وضع ونفسنی اعباء تکلیف ایله افنا ایتدوکیدر ونفسنه جاهل اولدوغی فناده بقادن غافل اولوب کندوسنی مجرّد اکل وشربه محتاج اولن بهایمدن قیاس ایله بو صورت جسمانیّه قشر ولبّی روح اولدوغن روح دخی من وجهٍ قشر اولوب انوک دخی لبّی اولدوغن ولبّ لبّ لبّ اولن امانتک صاحبی ایدوکن بیلمز واول محبوب ازلی یحبّهم ویحبّونه بیوردوغن ملاحظه قلمایوب ماسوایه میل ومحبّت ایله نفسنه جاهل اولور پس هر قنقی مرد عاقل وعارف کامل ظلمات جسمانیّه قشرندن عبور ولبّ روحانیّهٔ نورانیّه ایله ظهور ایلسه انّ لله سبعين الف حجاب من نورٍ وظلمة وفقنجه حجب ظلمانیّه دن کذر ایتدکده حجب نورانیّه یی پیش نهادهٔ نظر بولماغله در ساعت قشر روحانیٔ نورانیدن دخی نهضت وشول لبّ لبّ لبّ وحقیقة الحقایقه صریحا ایدرکه لو کشفها لاحرقت سبحات وجهه ما انتهى اليه بصره من خلقه مفهومی که حقیقتده مطلوب اولدر سالک فانی غرق دریای غیب هویّت اولور پس عارف واصل نفسنی عارف اولوب ونفسنی عارف اولدقده ربّنی بر توحید ایله عارف اولورکه توحیدمز بورده شرک اولماز مولانا جامی

هیچ موجود نیست در عالم • کر شناسد حقیقت آدم
داند آدم حقیقت همه چیز • عین حق را حقیقت همه نیز
بیند آن عین را بچشم عیان • کشته ظاهر بصورت اعیان
لیک این دولتی نه آسانست • بلکه خاص خواص انسانست

اولان

جانب آن اشارتیست نهفت	ان امانت که حضرت حق گفت
بر سماوات وارض وما فی البین	قد عرضنا الامانة فأبین
لیس فی الکون کائناً ما کان	کافل کلها سوی الانسان
غیر انسان کسش نکرد قبول	زانکه انسان ظلوم بود وجهول
ظلم او آن که هستئ خود را	ساخت پنهان بقای سرمد را
جهل او آن که هرچه جز حق بود	صورت آن ز لوح دل بزدود
نیک ظلمی که عین معدلتست	نغز جهلی که عین معرفتست

آه محبت بر بلادر که درمانی یوق عشق بر دریادر که پایانی یوق
ای محرم حریم جمال وحدت اگر مع الواسطه اگر بلا واسطه صور کونیه ده
تجلی ایلین اول احدی الذات وسرمدی الصفات اولوب مغربی

که جز او نیست در سرای وجود	بحقیقت کسی دگر موجود

مفهومی امر محققدر وعلویات وسفلیاتره اولان مجموع صور ممکنات
دریای ارواح موجودات اولان بحر محیط اسما وصفاتک کف امواج
مشیتی اولوب روی آبده اولان خاشاکک جنبشی تلاطم دریادن
ظهوره کلور یوخسه دریا تموج ایتمسه خاشاکده حرکت اولماز ایمدی
محرک خاشاک وجود اولان دریای شهود حرکات صور کایناتدن
برینی اسکان اراده ایلسه دریای حیاتدن ساحل مماته انداخته قیلور
خاشاک صور حرکاتدن کسسته اولور ومرة بعد اخری ساحل مماتدن
موجگاه حیاته جذب ایتسه اجسام موتایه حرکت ویرور وکذلک
دریای مواج عشق شورش عاشقی اسکان اراده ایلسه زبد تعینن ساحل
بشریته رد ایدوب جوش وخروشدن قالور وینه تحریک دیلسه موجگاه
عشقه جذب ایدوب دریاوش جنبشه کلور ای مبتلای درد عشق
عاشقک خود وجودی یوق جهان کن فیکون بطوننده وشئون کوناکون

غیب وکموننده ایکن ظهور وخفادن مستغنی اولان دریای عشق مطلق
حسن وجمالن آشکار وضع وکمالن اظهار ایچون خلوتخانۀ وحدتدن
بی کثرت حدوث وقدم مظاهر وجود وعدمه تجلی ایدوب چشم عیوندن
نظر وجمال باکمالن کندوکندویه مرایای کوناکونده جلوه کر ایتدی
وهزاران روده آثار تجلیات جمالن کوستروب عاشق ومعشوق نامیله
امواج تعیناتک کیمی وامق وعذرا وکیمی مجنون ولیلی اولوب امکان ووجوب
وفاعل وقابل واول وآخر وباطن وظاهر اعتبارلری هویدا وسلطان
وبنده وغنی وفقیر وکبیر وصغیر وآدم وابلیس ومؤمن وکافر واملاک
وافلاک وپستئ کرۀ خاک ودنیا وآخرت ونار ونور وجنت وحور
تعیناتی پیدا اولوب مجالئ تجلیات مختلفه بدیدار وجملهسی محمد عشقنه
آشکار اولدی ودعوتن اجابت ایدن خواص اهل هدایت ومقبول حق
واجابت ایتمین اشخاص اهل ضلالت ومخذول مطلق اولدی اما هدایت
وضلالت قسمت ازلی ایمش وبرنم قسمتمز ضلالت ایمش دیو بطالت
وکسالت ایله لو شاء الله ما اشرکنا دینلردن وسمت جبا نداز جبره
کیدنلردن اولمایوب بلکه کل میسر لما خلق له معناسن ملاحظه ایله
توبه وانابت وحقدن مدد وعنایت استیوب فرصتی فوت ایتمیه سن وامر
شریعته متابعت ووارث حقیقت محمدیه اولان اولیایه محبت وموافقت ایله
کدورات ضلالتدن خلاصه بذل همت ایلیه سن یوخسه بو فرصت
فوت اولدقدن صکره حسرت وندامتک مقدار ذره منفعتی اولماز
کما قال تعالی یوم یأتی بعض آیات ربک لا ینفع نفساً ایمانها لم تکن امنت
من قبل او کسبت فی ایمانها خیراً ایمدی مقبول اولان قبل اتیان الآیة
غیبه ایماندر یوخسه حین احتضارده احوال آخرت آشکار اولدقده
ایمان وعملک منفعتی اولماز زیرا حالت غرغره ده باب توبه منسد اولوب

اول حالده اولان ایمانه ایمان بأس دیرلر وبو آیت کریمه ده اولان آیت آتیه

اشراط ساعتدن اولان شول علامتدر که آفتاب مغربدن طلوع ایدوب

آسماندن اولان باب توبه قپانور واندن صکره هیچ کسک اقرار وایمانی قبوله

قرین اولمایوب رد اولور ای مؤمن صاف دل ومستمع قابل چونکه شمسک

مغربدن طلوعی ذکر اولندی سمع هوشله اصغا قیل که محیی الدین

عربی قدس سره عنقای مغرب نام کتابنده نه بیوردر ....

درذکر طلوع آفتاب از مغرب وبعض تأویلات وخروج مهدی

صح التقدم لعالم غیب الانسان علی ما فیه من نسب الحیوان فهو محرکه

ومصرفه ومنبهه ومعرفه ولکن احتجب عن اکثر الناس عالم غیبهم بما ظهر

فلذلک حرموا اکتساب اللآلی واقتناء الدرر وحیل بینهم وبین مطلع الانوار

بظل هذا الجدار وان کان له وجود شریف وسر لطیف سأنبهک علیه واندبک

الیه شرح یعنی فحینئذ انبهک علی هذا الاسرار بارشادی لک ایاه م واعرفک

ح یعنی یا طالبا قابلا م ان الورث ورثان کما کان العالم عالمان ح یعنی

عالم الغیب والشهادة م فالورث الاعلی فی عالم الاجلی ورث اسرار وتجلیات

انوار والورث الاسنی فی العالم الادنی ورث استخلاف علی امصار وتعبد

احرار ولما کانت الشمس لا بد لها من تحول مطلعها وتبدل موضعها وکذلک

لا بد من طلوع شمس حقک علی خلقک ح یعنی تستدل بها علی حالک ومقامک

من قوة مرامک واعلم ان الشمس لم تزل جاریة من المغرب الی المشرق بنفسها

کما لم تزل جاریة من المشرق الی المغرب بغیرها غیر ان البصر قاصر واللب حائر

ولا بد لها یوما ان تظهر حرکتها وتعطی برکتها فمن جاء اجله المسمی ولم تغفر

حوبته فقد اغلق باب توبته وطلعت شمسه من المغرب ولا ینفعه ایمان

ذلک الوقت ما لم یکن آمن من قبل وهو قوی مستبصر فان الله تعالی یقبل

توبة عبده ما لم یغرغر ولما کان هذا الامر هو الکنز الخفی بالبحر الغربی

اشار الی ان القلب هو مقعد الصدق ومحل اسرار الحق وهو البحر المحیط

والمعبر عنه بالعالم البسیط عنه تکون المرکبات ومنه تصدر الحرکات

والسکنات ای شنوای روشن دل شیخ اکبر قدس الله سره اشارت بیوردوغی

اسرار غریبه دن عجبا نه فهم ایتدوک ایمدی فهم درآکره جلوه نماک اولکه

عالم من حیث الغیب والشهاده نوعین اولدیسه اول عالم الغیب والشهاده

حبیبی خاتم الرساله علیه افضل التحیه عالمره رحمة ولمغیچون

نور نبوت ورسالت وامر شریعت وعزیمت ایله عالم ملک وشهادته وسر

ولایت وقربت وحقایق معرفت نفس ومعرفت رب ایله عالم غیب وملکوته

ظاهرا وباطنا خلیفه ورسول ایدوب جمیع ملل وادیانک احکامنی

نسخ ایله ثقلینه انوک دعوت عامه سنی قبول ونور هدایتنه وصول

امر ایدوب کند ورضاسنی انوک رضا وتسلیمنه منوط قیلدی لکن مظهر

عنایت ازلیه اولمیان مرجوم ومردودلر امتا جابتدن اولمیوب رحمت

خاص حقدن محروم ومطرود قالدیلر فاذا کان کذلک اشبو رسالنک

اوایلنده وذکر خلفاء راشدینده بیان اولندوغی اوزره وراثت احمدیه

وخلافت محمدیه دخی امة مقبوله سیچون من حیث الغیب والشهاده

شطرینه منقسم اولدی ووراثت مزبوره دینار وعقار جهتندن

اولمایوب بلکه تجلیات انوار وفیوضات اسرار جهتندن اولدی پس

وراثة محمدی قسمینه منقسم اولوب بر قسمی شول وارث اکمل حقیقت

محمدیه درکه انوار غیبیه مصطفیه نک وارثی اولوب قطب زمان اولمشدر

وبر قسمی عالم شهادتده اولان خلافت صوریه درکه ملوک وسلاطین

موهبة الهیه ایله خلیفه رسول اولوب اطیعوا الله واطیعوا الرسول

واولی الامر منکم ترتیبنه مظهر اولمشلردر ولکن امر خلافتلری مجرد

انتظام بلاد وامصار وفراغ بال عبید واحرار ایچون اولماغله تجلیات

انوار اسراردن محجوبلردر • فاما سلاطین جهانده اولان خلافت دخی •
مجرد قوت جسمانیت • وخزینه ومکنت ایله اولمایوب بلکه سر حکومتدر •
بر امر معنویدرکه • اول معنی اوزرلرندن رفع اولسه • اثر خلافت قالمایوب
هیچ فرد اطاعت ایلمز • زیرا پادشاهلره موجب اطاعت اولان امر معنویدر •
یوخسه هیچ کس دینار وعقار • وخزینهٔ بسیار ایله سلطان جهانه مطاع
اولیمز • کذلک مرتبهٔ قطبیت • وخاصهٔ افاضهٔ نور محبت • علم ومعرفت •
ومجاهده وریاضت • وخوارق عادت • واظهار کرامت ایله اولمایوب
محض فضل الهیدن اعطا اولنمش • بر امر معنویدرکه • حق جل وعلا دیلر
عالمه • ودیلرسه بر حرف اوقومامش امی یه عنایت ایدوب • علوم اولین وآخرین
لوح سینه سنده بلا واسطه • حقیقت محمدیه دن انعکاس ایدوب •

بى صحيحين واحاديث ودوات • بلكه اندر مشرب آب حيات

وفقیجه علوم علما انوک دریای علم لدنیسنده برقطرهٔ گم گشته اولور •
پس اگر خلافت ظاهره • واگر باطنه • محض موهبهٔ الهیه ایدوکی معلوم اولدی
بودخی جلوه گر ضمیر انور اولدی که • آفتاب چادر آسمانک • لاجرم هرکون بر برجدن
بر برجه • وبر مشرقدن بر مغربه • انتقال وتحول • وارتحال وتبدلی اولدوغی گبی
آفتاب خلافت دخی • اگر ظاهری • واگر معنوی • الی یوم القیام بروج ومطالع
ومشارق ومغارب مثابه سنده اولان • قوالب واشباحه من حیث البروز
تحول وانتقالدن خالی اولماز • وآفتابک مشرقدن مغربه اولان حرکتی
بنفسها اولمایوب • تحریک فلک عرش • وتحریک ملایکه ایلهدر • ومغربدن
مشرقه اولان حرکتی بنفسها • وباقتضاء طبعهادر • زیرا اقتضاء نور •
ظهوردر • لیکن غموره اولان حرکتی • قسر قاسر ایله اولوب • مغربدن مشرقه
اولان حرکتی غموردن ظهوره اولمغله • بنفسها اولمشدر • کذلک ظاهراً
وباطناً آفتاب انوار حقیقت • وخورشید ضیاگستر اسرار خلافت دخی •

هر قنقی ولی • ویاخود سلطان والینک • مشرق وجودندن طلوع ایتمش ایکن •
موت اضطراری ایله غروب ایتدکده • یرینه گله جک خلیفه نک • مغرب قالب
قلبنده آفل اولوب • مغرب مزبور • آفتاب خلافتک طلوعنه مشرق •
وحرکت وظهوری بنفسها واقع اولور • آه ای شنوای آگاه • آفتابک
خود مغربدن طلوعی اشراط ساعتدن اولدیسه • هر بر رسول علیه السلامک
دخی • کذلک دورلری آخره ایروب • وجود مستعارلرنده اولان نور آفتاب
رسالت • وخورشید آسمان شریعتلری غروبله • مغرب محمدینک مشرقندن
بنفسها طلوع ایتدوکی • اشراط ساعتدن بر امر غریبدرکه • هر کیم دین
سابقنی ترک • ومشرق محمدیدن طلوع ایدن آفتاب رسالت وشریعتک
نورندن قبول انعکاس ایله اطاعت • ودعوتی اجابت ایتدیسه • خذلان
کفردن خلاص اولوب • مؤمن موحد اولدی • وهر کیم که مخالفت ایدوب
شریعت موسی • ودین عیسی علیهما السلام • بکا کافیدر دیدیسه •
یوز یگرمی درت بیکدن بر اکسک • انبیا ورسل پیشینه ایمان گتوروب •
هر بر ایله صحبت دخی ایتمش اولسه • مادام که • اشهد ان لا اله الا الله • واشهد
ان محمداً رسول الله • کلمهٔ جلیله سیله اقرار باللسان • وتصدیق بالجنان ایتمیه •
زمرهٔ یهود • وفرقهٔ نصارایه ملحق اولور • مگر که قبل البعثه زمان فترتده •
انبیایه متابعت ایله • دنیادن آخرته انتقال ایتمش اوله • انوک ایمانی مقبولدر
مثلا سلاطین جهاندن هر قنقی پادشاهه موت اصابت ایدوب •
انوک مشرق وجودندن طلوع ایدن مهر سلطنت • تختنه جلوس ایدن
هر قنقی خلیفه نک مغرب وجودندن لمعان ایدرسه • بودخی اول دولتک
اشراط ساعتندن بر علامتدرکه • زیر حکمنده اولان ممالکک خلقی •
انوک بیعتنه وامرینک طاعتنه • مأمور اولورلر • وعموما اصحاب امارت
وحکومت • وارباب جهت وخدمت • لاجرم انوک طغراسیله معنون

تجدید براته محتاج اولوب سلطان سابق بنی بو خدمته تعیین ایتمش ایدی
دیمکله اول خدمته تصرفه قدرتلری اولماز وکذلك قطب دایرهٔ آسمان
قلوب سالکان اولان وارث اکمل حقیقت نبی آخر الزمان باراده الله تعالی
عالم شهادتدن آخرته انتقال ایتدکده بو دخی اشراط ساعتدن بر عجب
حالتدر که اول نور حقیقت محمدیه بحسب الوراثة الکمالیه هر قنغی برج
شرف درجک مغرب قالب ومشرق قلبندن طلوع ایدرسه اقمار قلبکری
اول مظهر حقیقت محمدیه ومفیض جذبات ربانیه دن اقتباس انوار
محبت ایدن اکابر افراد واکابر اولوا العلم وسائر اصحاب واحبابک اوزرنه
واجب اولور که انوک خلافتنه اعتقاد تام ایله اقرار واعتراف ایدوب
تجدید طغرای انوار محبت وتشیید بنای اسرار معرفت ایدهلر تا شویله که
انوک مشرقنه متوجه اولمایوب بنده خود نور محبت لامع در فی زماننا
اولان قطبه نه حاجت دیسه اقمار محبتنه خسوف ونحوست مستولی
اولور وکذلك نور آفتاب روح انسانی دخی مغرب جسمانی یه کلنجه حرکتی
اضطراری ومغرب کالبددن مرجع اصلیسی اولان مشرق ملکوته حرکتی
اختیاری در پس هر مؤمنه واجبدر که وجودنده اشراق ایدن آفتاب روحی
کسوفله مغرب موتدن طلوع ایتمزدن اول توبه ورجوع واعمال صالحه ایله
ورثهٔ حقیقت مصطفویه اولان اصحاب ارشاد واولوا العلم اولنلرك
دامن تربیه لرنه تشبث ایدوب قبل حلول الاجل حوزهٔ هدایته داخل
ومشرق آفتاب وحدته نائل اوله یوخسه بعد الموت اولان دریغ وحسرتك
منفعتی اولماز آه ای مستمع آکاه آفتاب ولایتك مغربدن اولان طلوعی
بر دخی خروج مهدی ونزول عیسی ده اولور که امارات قیامت کبرادن
بر علامت عظیمه در کما روی عن ابن عباس رضی الله عنهما قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم کیف تهلك امة انا فی اولها وعیسی فی آخرها

والمهدی

والمهدی من اهل بیتی فی اوسطها وروی قال علیه السلام سیکون
بعدی خلفاء ومن بعد الخلفاء امراء ومن بعد الامراء ملوك وبعد الملوك
جبابرة ثم یخرج رجل من اهل بیتی یملأ الارض عدلا کما ملئت جورا ثم یؤمر
بعده القحطانی فوالذی بعثنی بالحق ما هو بدونه عن الاوزاعی وقیل
لحسین بن الفضل هل تجد نزول عیسی من السماء فی القرآن قال نعم قوله
وکهلا وهو لم یکتهل فی الدنیا وانما معناه وکهلا بعد نزوله من السماء
وعن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
الانبیاء اخوة لعلات امهاتهم شتی ودینهم واحد وانی اولی الناس
بعیسی بن مریم لانه لم یکن بینی وبینه نبی ویوشك ان ینزل فیکم ابن مریم
حکما وعدلا وانه نازل علی امتی وخلیفتی علیهم فاذا رأیتموه فاعرفوه
فانه رجل مربوع الخلق مائل الی الحمرة والبیاض سبط الشعر کان رأسه
یقطر وان لم یصبه بلل بین محصرتین فیکسر الصلیب ویقتل الخنزیر
ویضع الجزیة ویقبض المال ولیسکنن الروحا حاجا او معتمرا او لیثنینهما
جمیعا ویقاتل الناس علی الاسلام حتی تهلك فی زمانه الملل کلها غیر الاسلام
وتکون السجدة واحدة لله رب العالمین ویهلك الله فی زمانه
مسیح الضلالة الکذاب الدجال ویقع الامن فی الارض حتی ترتع الاسود
مع الابل والنمور مع البقر والذئاب مع الغنم وتلعب الصبیان مع الحیات
لا یضر بعضهم بعضا ثم یلبث فی الارض اربعین سنة ویتزوج ویولد له
ثم یتوفی ویصلی له المسلمون ویدفنونه اقرؤا ان شئتم وان من اهل الکتاب
الا لیؤمنن به قبل موته یعیدها ابو هریرة ثلث مرات وکذا روی عنه قال
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا اهبط الله المسیح یعیش فی هذه الامة
ما یعیش ثم یموت بمدینتی هذه ویدفن الی جنب قبر عمر فطوبی لابی بکر وعمر
یحشران بین نبیین الحاصل مهدی آل محمد دن اولوب زمانی کلدکده صلبندن

رحم مادره كذر ودنيايه سفر ايدوب حق وعدل ايله خروج ايدر وعيسى م
دخى سمادن زمينه هبوط ايدوب مهدى ايله ملاقات وصلاتده
مهدى يه اقتدا ايدر ومهدى عيسادن اول وفات ايدوب عيسى عليه السلام
قرق يل معمر اولور وعبد الرحمن حلبى عنقاء مغربى شرح ايدوب آخر كتابده
احوال مهدى يى اثناء بيانده فتوحات مكيه دن نقل ايدركه قال الشيخ رضى الله عنه
فى آخر كتابه ولما كان ذو الحجة اوان الفضل والتعيين حملنا ما بعده من الشهور
على المئين من السنين فكان طلوعه بعد انقضاء الخاء من حروف الهجاء
وكان ميلاده بعد انقضاء الصاد والثاء بعد ميلاد الانشاء وانتظام الاجزاء
ولعل الناقد يدخل السابع فى العلم فقل له ذلك اوان الحكم فى دولة العز بظهوره
وعند انقضائه وجود ختم اوليائه عند فناء العدد الوتر المذكور فى الشعر شعر

وكنت به لفرد بعد ست	لعام العقد قواما عليما

قال عبد الرحمن بن الحسن الشافعى الحلبى فى شرحه وهو كناية عن اوان طلوع المهدى
وظهوره واليه الاشارة بقوله اوان الفضل والتعيين لان زمن
هذا الامام المهدى زمن فضل وبركة وعدل لانه مأمور بقتل الخوارج
قبل نزول نبى الله عيسى وقوله والتعيين اى فتعين هو للحكم والقضاء
والافتاء ولا يشاركه فيه احد حتى قال الشيخ فى الفتوحات المكية
اذا ظهر هذا الامام المهدى فليس له عدو الا العلماء خاصة لانه لا يبقى لهم
رياسة ولا يتميزون عن العامة ولا يبقى لهم علم بحكم الا قليل ويرتفع الخلاف
من العالم فى الاحكام بوجود هذا الامام ولولا ان السيف بيد المهدى
لافتى الفقهاء بقتله ولكن الله يظهره بالسيف فيطيعونه خوفا فيقبلون
حكمه من غير ايمان به بل يضمرون خلافه العهدة على الراوى الله اعلم اول زماندة
اولان علما سلفلرى كبى اولمايوب مجرد اسير حب رياست ومغلوب حرص
وشهوت اولملق كركدركه حقدن واهل حقدن عدول ايليه لر بو خسس علماء بالله كه

وارث انبيادر انلار مهدى يه انكار وعداوت ايتمك احتمالى يوقدر
افاض الله علينا انوار علمهم وبرهم كما روى ابن عساكر فى تاريخه عن ابن الديلمى
عن معاذ قال قال عليه السلام سيأتى على الناس زمان لا يبقى من القرآن
الا رسمه ولا من الاسلام الا اسمه يتسمون به وهم ابعد الناس منه مساجدهم
عامرة خراب من الهدى فقهاء ذلك الزمان شر فقهاء تحت ظل السماء
منهم خرجت الفتنة واليهم يعود پس مهدينك خروجى بو مقوله زمانه مصادف
اولوب احوال خروج مهدى ده تفصيلات كثيره وارددر طالب اولنلر محلنه
مراجعت ايتسونلر بو محلده مجرد خروج مهدى تحقيقى ايچون بو قدر ايله
اكتفا اولندى العلم عند الله ايمدى اى مستمع قابل مهدى خود زمانى كلدكده
خروج ايدر سن فردا غمنه دوشميوب كندو بولندوغك زمانى كوروب
اصلاح نفسه جهد قيل وعلماء بالله وعارفان اكاه كه هر برينى طريق حقه
دلالت ايدر و كلرى جهتدن مهدى امت بيلوب انلاره متابعت قيل وعلماء دينه
محبت ايدوب علماء سوءدن احتراز ايت زيرا مظهر علم الهى اولان كملك علمى علم
ربانيدر ونظر اكسير اثرلرنه اولان تأثير عنايت حق ايله انلارك وجود
بهبودلرنه بالخاصه در وعلم شطرينه منقسم اولوب برى علم ظاهر وبرى علم باطن
اولديسه علماء بالله علماء سوء ايله علماء آخرتى فرق ايتمشلردركه كما قال ابو طالب المكى
فى قوت القلوب اعلم ان العلماء قد فرقت بين العلم بالله وبين العلم بامر الله
فذلك العالم الكامل وعالم بالله غير عالم بامر الله فذلك التقى الخائف والعالم الذى
هو غير عالم بالله وهو العالم الفاجر پس علمدن مراد عمل اولوب ظاهر عنوان باطن
واقع اولمشدر كما قيل ان الظاهر والباطن علمان لا يستغنى احدهما عن صاحبه
بمنزلة الاسلام والايمان مرتبط كل واحد بالآخر وكالجسم والقلب
لا ينفك احدهما عن صاحبه ايمدى ذم اولنان شول علمدركه آخرته منفعتى
اولميه وعلماء سوء انلاردركه دنيايه كوكل ويروب علمى ايله عمل ايتميه

كما روى عن على وابن عباس وكعب رضى الله عنهم قالوا يكون فى آخر الزمان
علماء يزهدون النّاس فى الدّنيا ولا يزهدون ويخوّفون ولا يخافون
وينهون عن غشيان الولاة ولا ينتهون ويوثرون الدّنيا على الآخرة
ويأكلون الدّنيا بالسنتهم اكلاً يقربون الاغنياء ويباعدون الفقراء
يتغايرون على العلم كما يتغاير النّساء على الرّجال يغضب احدهم على جليسه
اذا جالس غيره فذلك خطّهم من العلم فقال ابن عباس رضى الله عنهما
اولئك الجبّارون اعداء الرّحمن ايمدى خروج مهدى ده حقّه قائل اولمايوب
مهدى يه عداوت ايدنلر بو صفاتله متّصف اولنلاردر پس علماء بالله
نذرت وناصح آگاه قلّت اوزره اولماغله ابو طالب مكّى بيوردلركه
روينا عن بعض علمائنا انّه قال كان فى البصرة مائة وعشرون متكلّماً
فى الذّكر والوعظ ولم يكن من يتكلّم فى المعرفة واليقين والمقامات
والاحوال الّا ستّة منهم سهل بن عبد الله والصبيحى وعبد الرّحيم
وقد كان علماء الظاهر اذا اشكل عليهم فى مسئلة لاختلاف الادلّة
سألوا اهل العلم بالله لانّهم اقرب التّوفيق عندهم وابعد من الهوى
والعصبيّة وقد قسم الثّورى بين العلماء المتكلّمين ثلثة اقسام فوصفهم
باماكنهم وقال المتكلّمون ثلثة اصحاب الكراسى وهم القصاص واصحاب الاساطين
وهم المفتون واصحاب الزّوايا وهم اهل المعرفة فمجالس اهل التّوحيد والمعرفة
هى المجالس الّتى قال فيها رسول الله صلّى الله عليه وسلّم اذا مررتم برياض الجنّة
فارتعوا فيها قيل وما رياض الجنّة قال مجالس الذكر ايمدى ابو طالب
مكّى تحقيق ايتدوكى علماء بالله وعارفان آگاه ايله هواى
نفسه مغلوب اولان بى انتباهلر معلوم اولديسه سندخى تطهير
قلب وتزكيهٔ نفسه مهتدى اولمق استرسك ارادتكى بر عالم بالله
ارادتنه تسليم ايدوب اكا متابعت قيل نظم

علم فرض اولدى سكا واجب عمل • سن فراغت حاصلك طول امل
علم كم ويرمز سكا حقدن خبر • ضايع ايتمه عمركى قيلمه نظر
ضوئى بول بولمزسك اول مصباحدن • نسنه فتح اولمز سكا مفتاحدن
علم ايله تقوى قچنكم يار اولور • اهل علم اول وقت برخوردار اولور
عالمك مقصودى سنسن جاننى • حيفا ولهكه اوله سن شاكردتن
مجمع البحرين اوزكده آچ كوزك • جام جم سن هيچ صايمه كندوزك
عالم كبرا سن اى عالى كهر • غافل ومغرور قالمه بى خبر
شاه ايكن ديلنجى اولمق عاردر • ديوه قول اولسه ملك دشواردر
نيدين حالكدن آگاه اولمادك • نفسه اويدك عشقه همراه اولمادك
سنلكدن عار اول قورتار سنى • اول يتر طرح ايله بو جان وتنى
يعنى كوكل سرّنى بلمك كرك • كند وفكركدن كيرو دونمك كرك
كر جنانك جنّتينه كيره سن • تكرينك ديدارن انده كوره سن
انده كوردمز كوردمين بونده حقى • كر فقيه اولسون كركسه متّقى
چون مسيحا سويليه سن كوش قيل • جام وحدت آل الندن نوش قيل
هر كيم اولميدن ايچره آگاه اولور • مست عاشق محرم دركاه اولور
اول سعادت كنجنى كر بوله سن • انبيا سرّينه همراز اوله سن
بولميان بو كنجى بيل اولماز غنى • بر غنى بو نسنه بكا كوستر فقنى
درد حاصل قيل كر استرسك دوا • درد ايله اولور قمو حاجت روا

آه اى مستمع پاك نهاد آدمى زاد ايچون مركى پيش نهاد ايتمشلردر فاما
دنياى مكّاره وسجّاده كوزى باغلايوب پيش نهاده نظر اولنمؤتى
كوسترمز وفجأةً اول كونك كله جكن ذكر ايتدرمز موت كلمزدن اوّل
موتا ايچون آماده اولميانك خود بعد الموت دريغ وحسرتندن نه فائده
اى غافل ملاحظه قيل كه حالت احتضارده اولان كمسه نك انديشه سى

نه مال وملكنه ونه اقربا وفرزندنه نه فقر وغناسنه دز بلكه خاطره
وافكارى آيا بوجان بدندن مفارقت ايتدكده عجبا نائل روح وريحان
ويا خود داخل جحيم نيران اولاجقمى دز غمنده دز آه اى غافل بى انتباه
دنياده آدمى زاد ايله اولن كار وبارك خود هنكام موتن دكدز اما موتدن
صكره سروكارك عالم غيبده اولن فرشتكان ايله اولجقدز ايمدى
بعد الموت ملاقى اوله جغك ملكلر ايله قبل الموت انلارك صفاتنى كسب
ايدوب انس وآشنايى حصوله كتوركه حين التلاقى بلا وحشت موانست
ومناسبت وجوده كله والا اشرار وشياطين ايله مأنوس اولورسك
واويلا سكا كه قرين شياطين اولورسن كما قال تعالى يوم ترى الملئكة
لا بشرى يومئذ للمجرمين ايمدى اى جان پدر برقاچ كون جفاء اعدايى
كشيده وزخم اغيارى چشيده قلوب مشت اورانلره سينه كى سپر ايتدن
وآسيب وبلادن نالان اولمايوب خندان اول عجبا اى دوست دشمن
كيم ايدوكن بيلورميسن دشمن بو دنياى بى وفادركه كندو ابناسنى
ابناء عقبايه حواله قيلوب ارباب حقى آزرده ايدرلر پس لازم اولان
صبر وتحمل دركه چكلن مشقات برقاچ كوندر كه نهايت بولوب درد وبلايه
مبتلا اولنلر راحت وجهلا وحمقا رسوا وملامت اولورلر كما قال تع
اليوم تجزى كل نفس بما كسبت لا ظلم اليوم آه اى اخوان وخلان طينت
انسانى خود مشقت ايله اسرشته اولوب لاجرم مشقت جبليه انسانيه
حين موته دك وجود انسانيدن منفك اولماز پس حق جل وعلا عباد
مؤمنينى امر ونهيه مبتلا قيلديكه جبلتلرنده نهاده اولان مشقتى
رضاى حق ايچون باذل ومقابلسنده سعادت وراحت ابديه يه
نائل اوله شويله كه جهل وغفلت ايله اول مشقتى طريق حقه بذل همت
ايتميه حق تعالى اهل دنيا التجاسنك ذلتنه مبتلا قيلوب مجبول اولدوغى

مشقاتى

مشقاتى انلارك يولنه صرف ايدر وموت اصابت ايتدكده حسرت وندامت
مشقتنه كرفتار اولوب درد ومحنت آتشنه يانار ايمدى بنم جانم
برقاچ كونلك عمرده بو مشقتى حق يولنه صرف ايدوب مستانه وبلكه
ديوانه كبى كليتله حقه تولى واغياردن تبرى ايدوب اقدام محبت ايله
عزم راه وحدت قيل كما روى عن النبى صلى الله عليه وسلم لا يكمل ايمان الرجل
حتى يقال انه مجنون ايمدى مصايب وشدايد جهانه حق محبتى ايچون
صبر وتحمل قيل كه بر فحواى ان الله بصير بالعباد خدا قوللرينى كوردغى يه
وهر حاللرينى بيلور الم چكمه باخصوص ع برصدف آيد ضرر نى بر كهر
مضمونجه بلا وضررتنه اصابت ايدوب كوهر ايمانه ضرر كلمز كوهر ايمان
خود آتشه يانماز وصويه باتماز وهيچ بر آفت اكا ضرر ايتمز ايمان
بر براق برق پيمادركه راكبن اعلاى عليينه كوتورر ومحبت بر عنقادركه
جناحنه پيوسته اولنلارى اوج ربوبيته ايرورر كما قال تعالى
فى مقعد صدق عند مليك مقتدر اى كريم وغفار ورحيم وستار
غفلت وجهالت ايله مرتكب معاصى اولوب نفسمزه ظلم ايتدكدن لطف وكرمكدن
رجا ايدرزكه سيآتمزى مغفرت قيلوب معصيتمزى كفردن اجتنابمزه باغشله
وطاعتده اولن تقصيراتى آب روى ايمان ايچون عفو ايدوب فعله كلمين
طاعاتى ايتمش يرينه طوت الهى بر طاعتده كه اخلاص اولميه نه اعتبار
اخلاص ايسه آفات ايله آلوده اولان ضعفادن صدوره كلمك نه احتمال
اعتماد وافتقادمز محض فضل وعنايتكه در اى كريم وستار چونكه
سندن غيرى رحيم وغفار يوقدر نياز ايدرزكه قبايح اعمال وفضايح
افعالمزى ستارهٔ مغفرتكله پوشيده وقفل يأس ايله بسته اولان
ابواب رجايى مفاتح رحمت وعنايتكله كشاده قيلوب بو فرو برده جاه
جنايات واسيران شهواتى ظلمات غوايتده قومايوب يد توفيق وكرمكله

دست مناجاتمزی طوتوب نور هدایته وسینه‌کده سرشته مزه بر نور حضوری افاضه بیوردکه مرآت جمال نمای وحدتدن جهت عدم اولوب ابواب مشاهدات چشم جاننه مفتوحه وکشف حقایق مغیبات دیدهٔ جاننه مشروحه اوله ای کریم بی همتا انعاملرکدن اولان آلاء ونعمایه شکر بی منتها که محض عطا واحسانکدن بوکا لری خلعت ایمان ایله ممتاز جهان بیوردک ثنیا زاید درزکه اول عنوان عهدنامهٔ وفا میزبان مهمانخانهٔ صفا چراغ بلاوغ انبیا شمع جمع اصفیا اریکه نشین شفاعت خاتم نامهٔ رسالت علیه اکمل التحیة حرمتنه عنایت بیوریلن خلعت ایمانی قامت صدق وایقانمزدن خلع ایتمیوب کدورات ضلالت وظلمات غوایت سمتنه میل ورغبت ایتدرمه وطریق مستقیم اسلامده ثابت قدم ایدوب شول سوء اعمالکه قلم حکمت لوح قدره یازمشدر لطفکدن دیلرزکه برفحوای یمحوا الله ما یشاء ویثبت آیهٔ مغفرتکله محو ایدوب قلبمزی اول سیئاتی عمله کتورمکدن منصرف وانی دخی بزدن مصروف قیلوب دنیا واخراده زمرهٔ صلحا وفرقهٔ اتقیادن دور ایتمه نظم

ای خداوند زمین وآسمان • پادشاها آشکار او نهان
رحمتک دریاسنه یوقدر کنار • فضل واحسانکچون ای پروردکار
احمد مختار وعیسی حقیچون • نوح وابراهیم وموسی حقیچون
انبیا واولیا قرآن حقی • انجم وافلاک وچار ارکان حقی
عاشق صادقلرکدن قیل بزی • خدمته لایقلرکدن قیل بزی
قوللوغکدن غافل ایتمه بر نفس • ای قود وشمشلره فریاد رس
قومه کم قول اولوز نفسیمزه • همت عالی نصیب ایتکل بزه
قوللرکدن صای بزی یا ذا الجلال • قولک اولمقدر کمال اهل حال
بود عامز مستجاب ایت یا مجیب • رش انوار ایت بدیدار حبیب

باب ثانی در بیان احوال عقبی

فصل اول در ذکر موت وحقیقت موت وقبض عزرائیل علیه السلام ارواح را واحوال برزخ قال الله تبارک وتعالی فی سورة البقرة قل ان کانت لکم الدار الاخرة عند الله خالصة من دون الناس فتمنوا الموت ان کنتم صادقین ولن یتمنوه ابدا بما قدمت ایدیهم والله علیم بالظالمین وقال تع فی سورة الجمعة قل ان الموت الذی تفرون منه فانه ملاقیکم ثم تردون الی عالم الغیب والشهادة فینبئکم بما کنتم تعملون ای خلاّن مؤمنین زمرهٔ مفسرین بو آیت کریمه‌نک سبب نزولنده روایات صحیحه ایله صحایف تفسیرده کلک تقریر ایله نقش نکین یقین ایتمشلرکه زمرهٔ یهود وفرقهٔ نصاری لن یدخل الجنة الا من کان هودا او نصاری فحوای کریمه‌سی اوزره بزدن غیری کمسه داخل جنت اولماز ادعا ایدوکلرنده حضرت سمیع وعلیم تلک امانیهم قل هاتوا برهانکم ان کنتم صادقین قول کریمی ایله انلرک دعوالری کذب وباطل وامنیه‌لری وهم بلاطائل اولدوغن حضرت خاتم الرسل علیه السلامه وحی ایله اعلام ایدوب بیوردی که حبیبم اول کذاب ولئیملر نحن ابناء الله واحباؤه دیو دعوای محبت وتمنای جنت ایدکلرینک صحتنه ابراز حجت طلب ایدوب دی که اکر قرب ومکانتده سائرناسدن سز اقرب وافضل اولوب حضرت حقه محب صادق ونعیم جنت خاصة سزک جانکزه لایق اولد وغنده صادق ایسه کوز بلا تردد تمنای موت ایدیکوز کم امید ایتدیککز نازو نعیم ونواخت کریم ورحیمه واصل اولهسز اما اول مستحق عذاب الیم ومتابع دیو رجیم اولانلر لئیملره موت وفنادن خوف وبیملری تمنای موت ایتدرمک نه احتمالدر دیو دعوالرنده کاذب اولدقلرین مؤمنلره دخی تفهیم ایچون ولن یتمنوه ابدا بما قدمت ایدیهم قول کریمی ایله تأکید ایدوب بیوردکه یهود دوزخ قرین کتاب توراتی اللریله تحریف وبنی آخر الزمانک

وصف شریفنی کتم ایله نه مقوله سقر مکین اولدقلرین بیلوب حبّ دنیا
و ریاست و حرص و شهوته متابعت ایله تقدیم ایتدوکلری آثام و سیّآتك
سببیله نور ایماندن محروم و بعد و خذلانه مرجوم ایدوکلری معلوملری
اولماغله هرگز تمنّیٔ موت ایتمك احتمالی یوقدر و روی عن ابن عبّاس
رضی الله عنهما فی معنی الآیة فتمنّوا الموت ای ادعوا بالموت علی اکذب الفریقین
پس ابن عبّاس روایتی اوزره حضرت خواجهٔ کاینات علیه افضل الصلوات
زمرهٔ یهوده تبلیغ رسالت بیوردی که ای جهود عنودلر اگر حق سزك
جانبکزده اولوب بنم رسالتم مطلق و اسلامُ دین حق دکل ایسه دعا
و مُباهله قیلکوزکم فریقیندن قنقی طرف دعواده کاذب ایسه موت
اصابتیله هلاکه ملحق اوله لر اول یهود عنودلرك ایسه وصف محمّدی
توراتده مشهودلری اولوب بر فحوای کریمهٔ یعرفونه کما یعرفون ابناءهم
صدق نبوّت و ختم رسالتنه عارف اولوب شبهه آلود دکللر ایدی بلکه
ولمّا جاءهم رسول من عند الله مصدّق لما معهم نبذ فریق من الّذین
اوتوا الکتاب کتاب الله وراء ظهورهم کأنّهم لا یعلمون وفق کریمی اوزره
فرط فسادلرندن کتم ایدوب نه مقوله کتّاب اولدقلرین بلدکلری چون
تکلیف اولنان دعا و مُباهله دن ابا و امتناع ایتدیلر فلهذا اول قافله سالار
راه هدا حبیب خدا علیه من الصلوات الازکی لو تمنّوا الموت لغصّ
کلّ انسان منهم بریقه و ما بقی یهودیّ علی وجه الارض الّا مات بیوردیلر
حق سبحانه و تعالی دخی والله علیم بالظالمین قول کریمی ایله انلارك کفر
و ضلالتده منهمك اولدقلرین بیان و بو آیت کریمه ایله دعوای محبّت الله
ایدنلرك صدق و کذبنی تمنّای موت ایله امتحان ایدوب محبّ صادقلری
انّ اصحاب الجنّة الیوم فی شغل فاکهون وعد کریمی ایله تبشیر و مدّعی کاذبلری
و امتازوا الیوم ایّها المجرمون وعید و توبیخی ایله تحذیر بیوردی

زیرا شعار کاذبین موتدن فرار و کردار صادقین موتی اختیار ایله
آرزوی رؤیت دیدار کردکار در کما قال الجنید قدّس سرّه المحبّ یکون
مشتاقاً الی مولاه و وفاته احبّ الیه من البقاء و اذ علم انّ فیه الرجوع
الی مولاه فهو یتمنّی الموت و ذلك قوله تع ان زعمتم انّکم اولیاء لله من دون النّاس
فتمنّوا الموت ان کنتم صادقین زیرا حیات دنیویّه یه کمال حرص و محبّت
یهود ابلیس سیرتلرك مقتضای جبلّتلری اولمغله حق تبارك و تعالی
بیوردی که و لتجدنّهم احرص النّاس علی حیوة و من الّذین اشرکوا یودّ احدهم
لو یعمّر الف سنة و ما هو بمزحزحه من العذاب ان یعمّر والله بصیر بما تعملون
ابن عبّاس رضی الله عنهما بیوردی که احرص النّاس علی حیوة قولیله طائفهٔ
جهوددن و من الّذین اشرکوا قولیله زمرهٔ کبران مراد اولنوب یودّ احدهم قولنده
اولان هُم ضمیری مشرکلره و یا خود یهود دخی عزیر ابن الله قوللریله مشرك
بالله اولمغله جهودلره راجع در حاصل معنی حبیبم سن و نور ایمان ایله
عین جنانلری کشاده اولان هر بر عبد مؤمن نظر ایتسه لاجرم یهودیلری
طول حیات حقیرهٔ دنیایه جمیع ناسدن و مشرکلردن دخی حریصتر بولورسن
زیرا مشرکلرك حشر و بعثه انکارلری اولدوغی جهتدن خوف عذاب نار ایله
دخی فکرلری اولمیوب حیات دنیادن غیری نه وار در دیو حریص حیات
ایکن یهودیلر آخرته اقرار و عذاب ناردن خوفلری وار ایکن مشرکلردن
زیاده حیات دنیایه حریصلردر نیجه حریص اولماسونلر که و لقد علموا
لمن اشتریه ما له فی الاخرة من خلاق فحوای کریمی اوزره سودای ریاست
و هوای نفسه متابعت انلاری منکوس هاویهٔ کفر و ضلالت ایدوب
سعادت اخرویّه دن بی بهره و بی نصیب اولدقلرین بلدکلری چون باری
دنیاده معمّر اولالم دیو مشرکلردن زیاده حریص اولوب هر بری بیك ییل
معمّر اولسه هرگز تمنّای موت ایتمزلر امّا چه فائده فرضی بیك ییل معمّر دخی اولسهلر

بر فحوای وما هو بمزحزحه من العذاب ان یعمّر هیچ معمّر اولمقلغی عاجز انسانی
عذاب ناردن مُبعَد اولماز هر کس جزاء سیّئاتن کورب هرنه قدر طول عمری
دخی اولسه اکر کبر و ترسا اکر یهود و نصاری بر وفق فاولئك اصحاب النار
هم فیها خالدون مخلّد فی النار اولوب والله بصیر بما تعملون فحوای شریفی
هر برینك افعال واحوالنی حق جلّ وعلا دانا وبینادر آه کم جبلّت آدمی حرص
طول عمر ایله اسرشته اولمغله حضرت سرور عالم صلّی الله علیه وسلّم
حرص نهاد آدمیدن خبر ویروب یهرم ابن آدم ویشبّ منه اثنان حرص علی المال
والحرص علی العمر بیورمشلر وتوراتدن انتخاب وترجمه اولنمش مواعظدندر
یعنی حق تعالی عبادینه نصح ایچون توراتده بیورمشکه یا ابن آدم اجلك
یضحك باملك وقضائی یضحك من حذرك وتقدیری یضحك من تدبیرك
وآخرتی یضحك من دنیاك وقسمتی یضحك من حرصك فانّ رزقك موزون
معروف مکنون مخزون فبادر الموت بعملك فانّ رزقك لا یأکله غیرك
نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیوة الدنیا الدنیا مرّة علی اولیائی لکی تحبّوا القائی
وحلو علی اعدائی لکی تکرهوا لقائی یا ابن آدم الموت نازل بك وان کرهت
واصبر لحکم ربّك فانّك باعیننا یا ابن آدم ترید ارید ولا یکون الّا ما ارید
من قصدنی عرفنی ومن عرفنی ارادنی ومن ارادنی طلبنی ومن طلبنی وجدنی
ومن وجدنی خدمنی ومن خدمنی ذکرنی ومن ذکرنی ذکرته یا ابن آدم لا یخلص
عملك حتّی تذوق اربع اموات الموت الاحمر والموت الاصفر والموت الابیض
والموت الاسود فالموت الاحمر احتمال الجفا وکفّ الاذی والموت الاصفر
الجوع والاصطبار والاعتسار والموت الابیض العزلة والموت الاسود
مخالفة النفس والهوی ولا تتّبع الهوی فیضلّك عن سبیل الله فامّا زمرهٔ
یهودك مواعظ توراتی مسموعلری اولمشکن مظهر عنایت ازلیه اولمیوب
سمعنا وعصینا دیو هدایتی ضلالته تبدیل ایتدکلری ایچون اولئك الذین اشتروا الضلالة

بالهدی

بالهدی فما ربحت تجارتهم وما کانوا مهتدین قول کریمی ایله طریق حقّه مهتدی
اولمیوب تجارتلرنده عدم ربح ایله خسران عظیمه مبتلا اولدقلری اعلام
وکمال حرص ایله حیات دنیایی سعادت عقبی اوزرینه اختیار ایتدکلری ایچون
اولئك الذین اشتروا الحیوة الدنیا بالآخرة فلا یخفّف عنهم العذاب
ولا هم ینصرون آیت کریمه سیله عذاب الیمه کرفتار اولاجقلری انبا وافهام
بیورلدی ایمدی انجام کار دوروز شمارده اقرار وایمانی اولان ابرار واخیار
کرم وفضل رحیم وغفّار ایله نعیم بی پایانه امیدوار اولوب دعوالرنده
صادق اولدقلرینه بناءً طول املی ترك ایله موته حاضر وآماده اولورلار
کما قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم لعبد الله بن عمر رضی الله عنهما
کن فی الدنیا کانّك غریب او عابر سبیل وعدّ نفسك من اهل القبور اذا اصبحت
فلا تحدّث نفسك بالمسا واذا امسیت فلا تحدّث نفسك بالصباح
وخذ من حیاتك لموتك ومن صحّتك لسقمك فانّك بما عند الله لا تدری
ما اسمك غدًا وقال یحیی بن معاذ اطع ربّك ولا تفرّ من الموت ولا تستوحشن
بفراق الاحبّة فلیس من تفارقه من الاحبّاء اعزّ علیك ممّن تقدّم علیهم وقال لقمان الحکیم
لابنه یا بنیّ لا تدری من یلقاك فاستعدّ له قبل ان یفجأك وقیل لهذا المعنی شعر

یا راقد اللیل مسرورًا باوّله	انّ الحوادث قد تطرقن اسحارا
افنی القرون الّتی کانت منعّمة	کرّ اللیالی اقبالًا وادبارا

آه ای شنوای آگاه ودیدهٔ با انتباه اکرچه بو آیت کریمه کفّار ویهودك موتدن
فرار وحیات دنیایه کمال حرصلرین اخباردر ولکن انلرده اولان افعال
ذمیمه واخلاق سیّئه هر کیمده بولنسه اول ذمیمه ممدوحه اولمدوغی خود
امر مقرّردر پس ابرار واخیار آیات قرآنیه ده اولان اخباردن نصح بسیار ایله
حصّه دار اولوب کلیّت ایله دنیایه کوکل ویرمکدن وجمیع مقدوراتنی
زخارف دنیا اشتغالنه صرف ایتمکدن کمال احتراز ایله ذمیمه اولان

حب دنيادن تزكيهٔ نفسه مهتدى اولماغيچون دركاه چاره سازه نيازدن
خالى اولمازلر ومجرد صورتده قناعت ايتميوب حقيقته وصول ايچون حقدن
مدد وعنايت رجا ايدرلر وحقك علمنه نهايت اولمدوغن بيلوب فقط
ظاهره حصر ايتمزلر فلهذا نجم الدين داية بو آيت كريمه تفسيرنده ان من علامات الاشتياق
تمنى الموت على بساط العوافى ديدكدنصكره بيوردركه وفيه اشارة اخرى
ان المنكرين على ارباب علوم الباطن يزعمون انهم من اهل النجات والدرجات
دون الائمة المحققين فجعل الله تعالى امارة اهل النجات السامة من الحيوة وتمنى الموت
وهذا وصف حال السالك الصادق والمتحقق العاشق كما قال بعضهم **شعر**

اقتلونى يا ثقاتى ان فى قتلى حياتى • ومماتى فى حياتى وحياتى فى مماتى

وحال المنكرين من اهل الاهواء والبدع والمداهنين الحريصين على الدنيا
بخلاف هذا فانهم لن يتمنوه ابدا فالعبد المطيع يحب الرجوع الى سيده
والعبد الآبق لا يريد الرجوع الى سيده وفى الحديث الصحيح من احب لقاء الله
احب الله لقاءه ومن كره لقاء الله كره الله لقاءه اى محبة العبد للقاء الله نتيجة
محبة الله للقاء العبد كقوله تع يحبهم ويحبونه اما اى سالك راه طريقت اولان
ارباب معرفت بن خودن تهديده داخلدر كه احوال باطنه واقف ديو **بيت**

شراب حسن ايله اى چشم مخمور • صاقن الدانمه اولمه مست ومغرور

زيرا سلوكده نيجه مكر وتلبيس وارددركه انكله ممكور اولنلر زمرهٔ اصدقادن
مهجور قالورلر فلهذا علاء الدولهٔ سمنانى بو معنايه تنبيه ايدوب
ان زعمتم انكم اولياء لله من دون الناس آيت كريمه سنك تفسيرنده من حيث التطبيق
على الانفس بويله تحقيق ايدركه ان كنتم صادقين فى هذه الدعوى يعنى
ايتها القوى المؤمنة باللطيفة السرية من حيث الظاهر وهى القوى التى
اذا اشتغل صاحبها بالسلوك وشاهد انوار السرور والمعارف السرية
آمنت بالآيات السرية واطمانت بانوارها وظنت بان ليس وراء عبادان قرية

ورجعت الى عالمها واشتغلت بشهواتها التى تركتها وقت سلوكها وقالت
انى وصلت فما يضرنى الاشتغال بشهوات النفس يعتريها العجب والغرور
من المعارف السرية والانوار التى تشاهدها حتى يستدرجها الحق من حيث
لا يعلم ويجهل تلك المعارف والانوار كسراب بقيعة يحسبه الظمآن ماء
حتى اذا جاءه لم يجده شيئا ووجد الله عنده فوفاه حسابه وناقشها
فى المحاسبة وليس لاحد من اهل الآخرة اشد من عذابها نعوذ بالله
ونسأل الله العافية وحسن المنقلب والمآب والثبات على طاعة الله وعبودته
على وفق متابعة نبيه محمد سيد الاحباب صلى الله عليه وسلم واذا دعتها الخفية الترقى
الى عالم الخفى والحق ابت عن دعوتها خوفا على تركها الشهوات بعد ان قاستها
فى السلوك السرى ورجوعها الى مألوفات طبعها وقالتا انا وصلت
الى حضرة الله والله ولينا وحسبنا لا نحتاج الى دليل غيره فى طريقنا فيقول الله
فى كتابه لحبيبه قل لهم فتمنوا الموت ان كنتم صادقين فى محبتنا وعاشقين
بجمالنا يعنى اشتغلوا بالمجاهدة ليحصل لك الموت الارادى الاختيارى
ولا يتمنونه ابدا بما قدمت ايديهم لا يشتغلون بالمجاهدة ولا يجتهدون
فى تضييق النفس ولا يشتهون ان يكشف غطاؤهم بما كسبت ايديهم
من الاشتغال بملاذهم العاجلة وشهواتهم الهووية والله عليم بالظالمين
الذين ظلموا على قواهم بعد اشتغالهم بذكر الله وتحصيل الاستعدادى السرى
بالرجوع الى مألوفات طبعهم وتركهم السلوك والذكر قل ان الموت الذى
تفرون منه فانه ملاقيكم يعنى انتم تفرون من الموت الاختيارى والموت الاضطرارى
ملاقيكم لا محالة ايمدى بن روحم عاشق صادق اولدركه هيچ برحالله
هواى طبعه متابعت ايتميوب نفسنه عبادتدن كسالت ويرميه ومجاهده دن كسسته
اولمايوب بحجاب تن محجوبه وصول ايچون خرمن فرقته آتش عشقه ياقه حقا كه
من احب لقاء الله احب الله لقاءه نه خوب وبو زمره عجب مرغوب در **بيت**

باشدكه زين قفص همى پروازم	درباغ الهى آشيان مى سازم

منقولدركه عبس غفارى بربلوك خلقك طاعوندن فرارن كوروب ايتدى
يا طاعون خذنى يعنى اى طاعون سندن فرار ايدنلرى نيلرسن بزم
كاشانه مزه قدم رنجه قيل كه سنى جانله قبول ايدرز بشر حارث دخى بيورمشلركه
ماكنا نكره الموت ولا يكره الموت الا المريب حقا بريد موت
انلارك عدوسيدركه وصل محبوبى ذوق ايتميه لر بيت

فلا تجزع من الموت انه	قليفا الى الاحياء فى كل لحظة

آه كم بو موت برقومك راحتى وبرقومك آفتى وبرقومك روز دولتى
وبرقومك تاريكئ شب محنتى وبرقومك رنج وعناسى وبرقومك راحت
وصفاسى وبرقومه قيامت وبلا وبرقومه سلامت وشفا وبرقومه
نهايت مدد اشتياق وبرقومه بدايت روز فراقدر روايت ايدرلركه
رابعهٔ عدويه يه ملك الموت كلدكده سن كيمسن ديدى اول دخى بن
هاذم اللذات وموتم الاطفالم ديمكله رابعهٔ عدويه ايتدى مرحبا جوانمرد
كندوكى نه عجب نشان بايله وصفايدوب سنده اولن خصلت حسنه در ايتدى
خبر ويرمدك عزرائيل عليه السلام ايتدى بنده اولن حسنه نه در رابعه
انت موصل الحبيب الى الحبيب ومرويدركه ثورى يه احبابندن برى كلوب
ايتدى بكا فلان ديارده سفره لازم كلدى برخدمت شريفكز وار ايسه
اشارت بيوركه جانه منت در ثورى ايتدى اى يار صادق اكر بر محلده موته
مصادف اولورسك اول دوستمزه بزدن سلام وبو بيتك مفهومله ختم كلام ايت بيورده سين

كرجانب باشارتى بخواهى زدهى	درحال فرستم وتوقف نكنم

نقل اولنوركه حسين منصور همای وصل دوستی جو هوای تفريدده
كوردكده شكارى آرزو سنه دوشوب لكن دستاميدى سايه سنه
دخى ايرميوب دم بسته قالدى بالاخره جذبهٔ حق سر منصورده بشارت

ويروب ايتدى اى منصور همای وصلت يارى شكار ايتمك مرادك ايسه
سرى زير پا قلمق كركسن منصور سرباز دخى درحال سر اختيار دينى
پاى فنايه انداخته قيلوب بردار زلف يار اولدى وآسمان هفتمدن
كچوب مقام مقعد صدقه اوچدى اى مستمع نيك فهم تمناى موت دخى
هر حالده مطلوب دكلدر زيرا كاه فقر ومصيبته عدم تصبر وكاه جفا
وبلايه عدم تحمل ايله من حيث العجز تمنئ موت منهى در كما قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم لا يتمنين احدكم الموت بضر نزل به ولكن ليقل اللهم
احينى اذا كانت الحيوة خيرا لى وتوفنى اذا كانت الوفاة خيرا لى زيرا
كثرت وقوع بليانه عدم تصبر ايله اولن تمناى موت اشراط ساعتدن
ايدوكنه حديث شريف وارد اولمشدر كما روى عن ابى ذر رضى الله عنه
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تقوم الساعة حتى يروا من البلاء
حتى يرى الحى الميت على اعواده فيقول يا ليت كنت مكان هنا ويقول القائل
وهل تدرى على ما يقدم فيقول كائن ما كان يعنى قيامت قائم اولمادن
بليات كثيره كورلميجه حتى تتابع فتن بر مرتبه يه واردكه مرد زنده
جسد مرده يى جنازه ده كوردكده كاشكى بونك يرنده بن اولايدم
ديو تمناى موت ايدر وبريسى انى لوم ايدوب اى غافل اول ميتك منزلى
سعادتمى ويا خود شقاوتمى در نه بيلورسن حتى انوك مكاننده بن اولايدم
ديرسن ديدكده قنده اولورسه اولسون ديو جواب ويرور ايمدى
نه تتابع بليادن عجز وشكايت ايله تمناى موت ايليه سن ونه مزخرفات
دنيايه فرط محبت ايله حريص حيات وصحت ومغلوب هواى شهوت اوله سن
اما فتنهٔ دينه متعلق فسادك ظهورندن سندخى مفتون اولمامق ايچون
تمناى موت جائزدر نته كم ادعيهٔ مأثوره دندر اللهم انى اسألك فعل الخيرات
وترك المنكرات وحب المساكين واذا اردت بعبادك فتنة فاقبضنى اليك غير مفتون

ایمدی بنم جانم نفسی بلایه صبر ایتمامکله موتی استمک بشقه • وفتنهٔ دینه مبتلا اولمامق ایچون موت استمک بشقه • وحبّ لقاء الله ایله تمنّای موت بشقه در • حاصل کلام تمنّای موت هر حالده مطلوب مُطلق دکل ایسه • موتی فراموش دخی هیچ وجهله جایز دکلدر • زیرا هیچ فرد موتدن خلاص اولمایوب برفوق جنب كلّ نفسٍ ذائقة الموت • لاجرم برکون هر بر نَفَس شراب موتی نوش ایدر • ودخی ولن یؤخر الله نفسًا اذا جاء اجلها قول کریمی وفقنجه بهرحال اَجَلْ وقت وساعتن کچورمز • فلهذا حبیب خدا محمّد مصطفا صلّی الله علیه وسلّم • اکثروا ذکر هاذم اللذّات بیوردب • ودخی ترکت فیکم واعظین صامتًا وناطقًا • فالصّامت الموت • والنّاطق القرآن دیو بیوردیلر • وقال علیه السّلامُ کفی بالموت واعظا • وروی قالت عایشة رضی الله عنها یا رسول الله هل یحشر مع الشّهداءِ احد • قال نعم من یذکر الموت فی الیوم واللّیلة عشرین مرّة • وروی قال رجل من الانصار • یا رسول الله • من اکیسُ النّاس واکرم النّاس قال اکثرهم للموت ذکرًا • واشدّهم لها استعدادًا • اولٰئك الاکیاس • ذهبوا بشرف الدّنیا وکرامة الآخرة • وروی قال صلّی الله علیه وسلّم • اکلّکم یحبّ ان یدخل الجنّة • قالوا نعم • قال قصروا آمالکم • واجعلوا آجالکم بین ابصارکم واستحیوا من الله حقّ الحیاءِ • کما قیل عجبت لمن یطلب الدّنیا • والموت یطلبه • وروی مرّ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم بمجلس وقد استعلاه الضّحك • فقال شوّبوا مجالسکم بذکر مکدّر اللّذّات • قیل وما هو قال الموت • وقال علیه السّلامُ لو تعلم البهایمُ من الموت کما یعلم ابن آدم لما اکلتم سمینًا • وذکر رجل عند رسول الله صلّی الله علیه وسلّم • واحسن الثّناء علیه • فقال وکیف کان ذکر صاحبکم للموت • قالوا ما کنّا نکاد نسمعه یذکر الموت • قال فانّ صاحبکم لیس هنالك • وقال علیه السّلام اخوف ما اخاف علی امّتی خصلتان • اتّباع الهوی وطول الامل • وروی اشتری اسامة ولیدة الی شهرین • فقال صلّی الله علیه وسلّم

الا تعجبون من اسامة المشتری الی شهرین • انّ اسامة لطویل الامل • والّذی نفسی بیده ما طرفت عینای الّا ظننت انّ شفرتیّ لا یلتقیان حتّی یقبض الله روحی • ولا رفعت طرفی فظننت انّی واضعه حتّی اقبض • ولا لقمتُ لقمةً الّا ظننت انّی لا اسیغها حتّی اغصّ بها من الموت • ثمّ قال یا بنی آدم ان کنتم تعقلون فعدّوا انفسکم من الموتی • والّذی نفسی بیده انّما توعدون لآتٍ • وما انتم بمعجزین آه موت بر هائل عظیمدرکه اندن اعظم بر هول دخی یوقدر **بیت**

قد طمانی خوف المنیّة • ولکن خوف ما یعقب المنیّة اقوی

مستزاد

ای عاقل و دانا کوزك آچ باق بو جهانی • هیچ کمسه قلامی
چو بو بیلورسنکه بونك صوّ او دخی فانی • ترك ایتسك اولامی
زی رنج و عناکم دو دیشرسن کیجه کوندز • طوتامی صانورسن
کر طوتدی سلیمان دیر ایسك کندوسی قانی • قالمش اوله نامی
تن بسلکه هادور دیشرسن کیجه کوندز • خوش کلدوکی ایچون
لیکن بیله سن ایرشجك صکره زیانی • ای غافل و عامی
طاعت ایده کور عاقل ایسك روح غذادر • جاهلره اویمه
کر یا قمغه استمز ایسك اودلره جانی • ترك ایله حرامی
کر آخرته صد قلدینانده ایسه سن • اول یوله یراغ ایت
زهد ایله کچوربارکچن دور زمانی • اولنجه تمامی
دنیایه کلان ایشی چوکتمك ایمش آخر • کربچسول اکربای
بیك یاشیه نك صكره اولم طوتمه کمانی • پس ساکه قلامی

پس موتدن غفلتك اصلی طول امل درکه عین جهل در • **در فائدهٔ ذکر موت** ای ذاکر موت • ذکر موتده عظیم منفعت وار در • جملهٔ منافعندندرکه • ذکر موت • دنیایه بغض ایراث ایدوب • مزخرفاتنه رغبت ایتدرمز • پس حبّ الدّنیا رأس کلّ خطیئةٍ اولدوغی کبی • بغض دنیا دخی رأس کلّ حسنه دُر

حسبی الله وحده
هذا من الکتب التی وقفها الفقیر
الی الله ربه ذی المواهب
محمّد المدعو بین الصدور بعنب ... بالبراء
وکفی عبده ١١٧٥

وذكر موت دنيادن نفرت وقليل قناعت ايتدروب طول املدن فراغت
ايتدرور وآخرة ولقاء حقه محبت ايتدردر وقال محمد الغزالى ولا سبب
لاقبال الخلق على الدنيا الا قلة التفكر فى الموت وطريق التفكر فيه
ان يفرغ الانسان قلبه عن كل فكر سواه ويجلس فى خلوة ويباشر ذكر الموت
بصميم قلبه ويتفكر اولاً فى اقرانه واشكاله الذين مضوا فيتذكرهم واحداً
واحداً ويتذكر حرصهم واملهم وركونهم الى الجاه والمال ثم يتذكر مصارعهم
عند الموت وتحسرهم على فوات العمر وتضييعه ثم يتفكر فى اجسادهم كيف
تمزقت فى التراب وصارت جيفة يأكلها الديدان ثم يرجع الى نفسه ويعلم
انه كواحد منهم امله كاملهم ومصرعه كمصرعهم ثم ينظر فى اعضائه كيف
تتفتت والى حدقته كيف يأكلها الدود والى لسانه كيف يتهرى ويصير جيفة
فى فيه فاذا فعل ذلك تبغض عليك الدنيا وكنت سعيداً اذ السعيد من وعظ
بغيره ولذلك قال صلى الله عليه وسلم ايها الناس كان الموت على غيرنا كتب
وكان الحق فيها على غيرنا وجب وكان الذى تشيع من الاموات سفر عن قريب
الينا راجعون بيوتهم اجداثهم وتأكل تراثهم كانا مخلدون بعدهم قد نسينا
كل واعظة وامنا كل جايحة وقال الغزالى فى سياق هذا الكلام اعلم
ان العارف الكامل المستهتر بذكر الله تعالى مستغن عن ذكر الموت بل حاله الفنا
فى التوحيد لا التفات له الى ماضٍ ومستقبل ولا الى الحال من حيث انه حال
بل هو ابن وقته يعنى انه كالمتحد بمذكوره لست اقول متحد فلا تغفل فتغلط
او تسيء الظن وكذلك يفارقه الخوف والرجاء لانهما سوطان يسوقان العبد
الى هذه الحالة التى هو ملابسها بالذوق وكيف يذكر الموت وانما يراد ذكر الموت
لينقطع علاقة قلبه عما يفارقه بالموت والعارف قد مات مرة فى حق الدنيا
وفى حق كل ما يفارقه بالموت فانه قد ترفع وتنزه عن الالتفات الى الآخرة
فضلاً عن الدنيا قد يبغض عليه ما سوى الله ولم يبق له من الموت الا كشف الغطاء

جايحه يعنى هالكه

ليزداد

ليزداد به وضوحاً لا ليزداد يقيناً وهو معنى قول على رضى الله عنه لو كشف الغطاء
ما ازددت يقيناً فان الناظر الى غيره من وراء سترٍ لا يزداد برفع الستر
يقيناً بل وضوحاً فقط فاذا ذكر الموت يحتاج اليه من فى قلبه التفاتٌ
الى الدنيا ليعلم انه سيفارقها فلا يعتكف بهمته عليها ولذلك قال صلى الله
عليه وسلم ان روح القدس نفث فى روعى احبب ما احببت فانك مفارقه
وعش ما شئت فانك ميت واعمل ما شئت فانك مجزى به آه اى مستمع قابل

اومكر ينظر بنور الله بود	•	اندرون پوستاو دادہ بود

مضمونى اوزره امام محمد غزالى وصف ايتدوكى عارف اكمل الله نوريله نظر ايدر
اول نور ايله بواطن اشيايى رأى العين كورر زيرا اول اكمل اصفيا موتوا قبل ان تموتوا
صهباسندن جام مصفا نوش ايدوب تاج اصطفا ايله متوج وديباج
ارتضا ايله مبهج اولماغله لو كشف الغطاء ما ازددت يقيناً اوجانه عروج
ايتمشلردر ودرياى عشقه بر وجهله مستغرق اولمشلردر كه ماضى ومستقبل
فرقندن قالمشلردر اكرچه عند الموت غطاء مزبور هر كسه منكشف اولور
ولكن حالت بأسده اولان كشفك منفعتى اولماز پس كشف غطا قبل حلول الاجل
اولمق كركدركه امام على كرم الله وجهه كبى شهادت ايله ملكوت پيش نهادهٔ
شهودى اوله كما سئل الشيخ الاكبر قدس الله سره الاطهر عن معنى لو كشف الغطاء
هل المراد كشف غطاء الامام او غيره فاجاب الشيخ رضى الله عنه فى الفتوحات
فى الباب الستين وثلثمائة ان المراد بذلك الغطاء الذى ينكشف هو غطاؤه
اذ هو لا بد من مزيد كشف غطاءٍ لكل طائفة عند الموت وقوله ما ازددت
يقيناً يعنى فى علم اليقين ان كان ذا علمٍ او فى عينه ان كان ذا علم عين
او فى حقه ان كان ذا علم حق لانه يريد بكشف الغطاء امراً لم يكن عنده
اذ لو كان كذلك لكان كشف الغطاء فى حق من هذه صفته غنياً معرى
عن الفائدة فلم يكن الغطاء وراءه امرٌ عدمى وانما هو وجودى

وبالجملة فجميع الاغطية تنكشف عند الموت ويتبين الحق لكل احد ولكن ذلك الانكشاف لا يعطي صاحبه سعادة فهو كايمان اهل البأس لا ينفع صاحبه ولكن هذا في حق العامة اما الخاصة من اهل الكشف والشهود فينتقلون من عين اليقين الى حق اليقين كما ان اهل العلم ينتقلون من علم اليقين الى عين اليقين وما سوى هذين الرجلين فينتقلون من العمى الى الابصار فيشاهدون الامر عند كشف غطاء العمى عنهم لا عن علم تقدم مثنوی

شد نشان صدق ایمان ای جوان • آنکه آمد خوش ترا مرك اندر آن
کر نشد ایمان تو ای جان چنین • نیست کامل رو بجو اکمال دین
کفت موتوا کلکم من قبل ان • یأتی الموت تموتوا بالفتن
رو بکورستان دمی خامش نشین • آن خموشان سخن کو را ببین
هیچ مردن نیست بر حسرت ز مرك • حسرتش آنست کش کم بود برك
ورنه از چاهی بصحرا اوفتاد • در میان دولت و عیش کشاد
مقعد صدق و جلیس حق شده • رسته زین آب وکل و آتشکده
راست کفتستان سپهدار بشر • که هر آنکه کرد از دنیا کذر
نیستش درد و دریغ و غبن موت • بلکه هستش صد دریغ از بهر فوت
که چرا قبله نکردم مرك را • مخزن هر دولت و هر برك را
قبله کردم من همه عمر از حول • آن خیالاتی که کم شد در اجل
کر تن خاکی غلیظ و تیره است • صیقلش کن زانکه صیقل کیره است
تا درو اشکال غیبی رو دهد • عکس حوری و ملك در وی جهد
کام در صحرای دل باید نهاد • زانکه در صحرای کل نبود کشاد
آن تویی که بی بدن داری بدن • پس مترس از جسم و جان بیرون شدن
بهر روز مرك این دم مرده باش • تا شوی با عشق سرمد خواجه تاش

ایمدی بنم جانم امیذ ددهکی ذکر موتی اکتا ایدرك پرده کشا اولوب

موتك حقیقتن بیله سن وما دام که ذات وحقیقتك اولان روحکی عارف اولمیه سن حقیقت موتی دخی بیله مزسن معرفت روح ایسه اخف والطف اشیادر مکرکه حق تعالی کند و هدایتی نوریله بیلدره حافظ

کس ندانست که منزلکه معشوق کجاست • این قدر هست که بانك جرسی می آید

در ذکر روح انسانی وروح حیوانی ونفس وعقل وحقیقت موت

ای روح مجسم معجون وجود انسانی ایکی شیدن مرکبدر بریسی کالبد عنصریدرکه بدن تعبیر اولنوب چشم ظاهر انی ادراکه قادردر وبریسی باطندرکه چشم ظاهره جلوه کر اولمایوب نور بصیرتله کوریلور انوك تعریفی کاه نفس وکاه روح وکاه قلب در وسعادت وشقاوت اکا مخصوصدر اما حقیقت روحدن اخبار شریعت مطهرده رخصت یوقدر زیرا اخباره دخی امکان اولمایوب لسان ایله تفهیم مشکلدر انکچون دیمشلردر رباعی

اسرار حقیقت نشود حل بسؤال • تا دیده ودل خون نکنی پنجه سال
نی نیز بدر باختن حشمت ومال • از قال کسی را نبود راه بحال

ولکن کمل محققین توصیف روحده قابل تعبیر اولانی بویلجه تحریر ایتمشلر خواجهٔ عالم صلی الله علیه وسلمدن طائفهٔ یهود ماهیت روحدن سؤال ایدکلرنده مسئول عنهاده غایت غموضت ولسان ایله بیانده کمال صعوبت اولماغله وحیه ترقب ایله سکوت بیورمشلر ایدی طائفهٔ یهودك ایسه دیرهٔ فؤادلری اولمایوب حیوان نهاد اولماغله ویسئلونك عن الروح قل الروح من امر ربی وما اوتیتم من العلم الا قلیلا قول کریمی نازل اولدی زیرا روح عالم امردن اولوب عالم خلق اولان حس وشهادت ایله روحك معرفتی میسر دکلدر فلهذا مولانا جلال الدین رومی قدس سره دخی م

تن زجان وجان زتن مستور نیست • لیك کس را دید جان دستور نیست

بیورمشلردر ایمدی شول شی که مساحت وکمیت ومقدار وقسمت قبول ایلمه

اما عالم خلق ديرلر وخلقك معناى لغويسى تقديردر قلب ايسه كميت
ومساحت ومقدار وقسمت قبول ايتمز زيرا قلب قسمت پذير اوليدى
بر طرفنده علم وبر طرفنده جهل تصور اولنوب حالت واحده ده هم عالم
وهم جاهل اولوردى بو خود محالدر پس قلب قبول قسمتدن معرا اولدقده
روح دخى بطريق الاولى قسمت پذير دكلدر وخلقك معناى اصطلاحيسى
آفريدن ديمكدر پس بو معنا اعتباريله روح عالم خلقدندر ومعناى اول
مراد اولنورسه عالم امردن اولور وروح ايچون بعضلر قديم بعضلر
عرض ديوب غلطه دوشمشلردر زيرا عرض قائم بذاته اولميوب الوان كبى
قيامى غير ايله اولندر وقديم ازليدر روح ايسه اكرچه ابديدر لكن
حادث اولوب ازلى دكلدر بو تقديرجه نه قديم اولور نه عرض بعضلر
روحى جسم وهم ايتمشلردر جسم خود قابل تجزى وقسمتدر روح ايسه
قسمت وتجزيدن مجرددر ولكن قسمت پذير اولن بر روح دخى واردر كه
قسمتدن عارى اولن روحك غيريدر واول روحده انسانله حيوان
مشتركلردر پس روح من حيث الاعتبار نوعينه منقسم اولوب برينه
روح حيوانى وبرينه روح انسانى تسميه اولنمشدر وروح حيوانينك
منبعى جانب ايسر بدنده اولن لحم صنوبريدركه اغذيهٔ مأكولهنك لب
والطفى لحم صنوبرى يه داخل واندن بر دم رقيق حاصل اولوركه اكا سويدا
دل ديرلر واول دم اصفانك حرارت غريزيه سندن بر بخار لطيف
متصاعد اولوب وساطت عروق وضوارب ايله اول بخار لطيفك
كيفيتندن قواى بدنيه متأثره ومتحركه اولور ودماغه صعود ايتدكده
حرارتى اعتداله بولماغله قوهٔ سامعه وباصره ولامسه وقوهٔ نطق
وذائقه حصوله كلور واكر عروق وضواربدن برينك ممر جرياننده
بر عارضه واقع اولوب اول بخارك راه صعودنه سد اولسه

اول جانبنده

اول جانبده اولن اعضا حركتدن ودم عروق جرياندن قالوب فلج واقع اولور
واطبا علاجنه تدبير قيلور پس مدت مديده وطويله ويا خود بعض
بواعث سادهٔ شديدهٔ غير مزيله ايله لحم صنوبرى يه برودت غالبه
اولدقده تناول غذادن كسسته اولوب اعتدال مزاجه اختلال كلور
وقواى بدنيه افاضهٔ انوار بخار لطيفدن بى بهره اولوب حس وحركتدن
قالماغله فلج كلى وقوعه كلوب حالت مزبوره يه موت طبيعى تسميه اولنور
ومزاج اعتدالينك بواعث اختلالنى ايراد ايدن بر ملكدركه قبض روحه
موكل اولدوغيچون ملك الموت ديرلركه عزرائيل عليه السلامدر وموتهٔ
مزبوره يى موت حيوانى ايله تعبير ايدرلر اما قلب ايله تعبير ايتدكلرى
روحدن حيوانات بى بهره اولميوب محل نور ايمان ومهبط اسرار عرفان اولن
اول روحدركه نه جسمدر نه عرضدر بلكه امر ربانى ونفخ سبحانى اولان
بر نور مجرد شعشعانيدركه انوك ماهيتى زبان ايله بيان داخل دائرهٔ
امكان اولميوب چشم سر ايله ادراكه قادر دكلدر حاصل كلام نفخ ربانى اولان
روح انسانى موت ايله معدوم وفانى اولميوب بلكه ع بر صدف آيد ضرر نى بر كهر
مضمونجه روح حيوانى وساطتيله مملكت تنده جارى اولان حكمى نافذ
اولماز وبدندن قطع علاقه ايتدكده احوال وافكاردن هر نه اكتساب
ايتمش ايسه اعراض اعمال بعد الموت جواهر وصور متناسبه ايله برزخده
واخرده ظاهر اولور كما قال الغزالى لعلك تشتهى ان تعرف حقيقة الموت
وماهيته ولن تعرف ذلك ما لم تعرف حقيقة الحيوة ولن تعرف حقيقة الحيوة
ما لم تعرف حقيقة الروح وهى نفسك وحقيقتك وهى اخفى الاشياء
عنك ولا تطمع فى ان تعرف ربك قبل ان تعرف نفسك واعنى بنفسك
روحك التى هى خاصية الانس المضافة الى الله تعالى فى قوله قل الروح من امر ربى
وفى قوله فنفخت فيه من روحى دون الروح الجسمانى اللطيف الذى هو حامل

قوة الحس والحركة التي تنبعث من القلب وتنتشر في جملة البدن من تجاويف العروق والضوارب فيفيض منها نور حس البصر على العين ونور السمع على الاذن وكذا ساير القوى والحواس كما يفيض من السراج نور على حيطان البيت اذا ادير في جوانبه فان هذه الروح يشارك البهايم فيها وينمحق بالموت لانه بخار اعتدل في نضجه عند اعتدال مزاج الاخلاط فاذا انحل المزاج بطل كما يبطل النور الفائض من السراج عند انطفاء السراج بانقطاع الدهن عنه او بالنفخ فيه وانقطاع الغذاء عن الحيوان يفسد هذه الروح لان الغذاء له كالدهن للسراج والقتل له كالنفخ في السراج ولا يحمل هذه الروح المعرفة والامانة بل الحامل للامانة الروح الخاصة للانسان ونعنى بالامانة تقلد عهدة التكليف بان يتعرض لخطر الثواب والعقاب بالطاعة والمعصية وهذه الروح لا يفنى البتة ولا يموت بل يتبدل بالموت حالها فقط ويتبدل منزلها وينتقل من منزل الى منزل والقبر في حقها اما روضة من رياض الجنة اوحفرة من حفر النيران اذ لم يكن لها مع البدن علاقة سوى استعمالها للبدن واقتناصها لاوائل المعرفة بواسطة شبكة الحواس فالبدن آلتها ومركبها وشبكتها وبطلان الآلة والمركب والشبكة لا يوجب بطلان الصايد نعم ان بطلت الشبكة بعد الفراغ من الصيد فبطلانه غنيمة اذ يتخلص من ثقله وحمله ولذلك قال صلى الله عليه الموت تحفة المؤمن وان بطلت الشبكة قبل الصيد عظم فيه الحسرة والندامة والالم فلذلك يقول المقصر رب ارجعون لعلى اعمل صالحا بل ان كان الف الشبكة واحبها وتعلق قلبه بحسن صورتها وصنعتها وما يتعلق بها كان له من العذاب ضعفين احدهما حسرة فوات الصيد الذى لا يقتنص الا بشبكة البدن والثانى زوال الشبكة مع تعلق القلب بها كما نطقت به الاخبار وشهدت له شواهد الاستبصار ولم يأذن الشرع في ذكر تحقيق صفته اذ لا يحتمله الا الراسخون في العلم

ایمدی بنم روحم ارباب کشف وشهود تحقیق ایتدوکی اوزره موت ایله روحه عدم طاری اولمادیسه فلان کس مرده ومعدوم اولدی دیمك وهم باطلدر زیرا معدوم اولسه قورتیلوردی بلکه موت ایله فانی اولمیان روح انسانی پردهٔ هستیٔ دنیادن پردهٔ هستیٔ اخرایه انتقال ایدوب سنك هستی وحقیقتك هر قنده ایسه سنکله در پس هر قنقی پردهٔ هستیده ایسه بر پردهٔ هستیٔ آخره که نقل اولنه رحلت ایتدوکی پرده نك اهالیسی فوت اولدی دیرلر ونزول ایتدوکی پردهٔ هستینك اربابی طوغدی دیرلر وچونکه آدمی اول جهانه انتقال ایده اکر نیك واکر بد اعمالندن غیری هم صحبتی اولماز واویلا اکاکه بدلره مقارن اوله دولت وسعادت اکاکه اعمال حسنه ایله هم صحبت اوله بیت

سر تن بزبان روح نتوان کفتن • حرفی بدو صد صبوح نتوان کفتن

پس فنفخت فیه من روحی قول کریمی ایله اخبار اولنان شان روح انسانیده خلقتم للابد بیوریلدیسه روح عدمدن اولمایوب کافنا تطرق ایتمز لهذا مقاتل رحمة الله علیه قل الروح من امر ربی کریمه سنی من نور ربی ایله تفسیر ایدوب ابوبکر وراق قدس سره دخی الروح لا تدخل تحت ذل کن دیمشلردر ای روح مصوردر روح داخل ذل کن اولمایجق لا مکانی اولور ای مستمع بهره ور ان الله خلق الارواح قبل الاجساد بالفی الف سنة حدیث شریفنی اهل کشف وایقان بویله بیان ایتمشلر که خلقیت روح صفت فطرتی عرض واظهار وصفت قدرتی اراده دن عبارتدر والفی الف سنه نك هر بر کونی سنین دنیادن بیك ییلجه در که قابل شمار دکلدر تعداد شهور وایام خود فلك شمس وقمرك ایجادندن صکره در وخلقت روحده آسمان وزمینك وجودی لازمدر که ماه وسال دخی قابل شمار اوله مثنوی

خود شمار آنجا بود کاخر بود • بی شمار ستان طرف کان بی بود

پس بو بو سرّ غریبه اشارتدر که کشف صحیح و شهود صریحدن غیر ایله بیلنمز
حقا که قل الروح من امر ربی کریمه سندن اوزکه تعریفا ولمازه فلهذا بعض علما
چونکه روح خلقدن ابهام اولندی فهمه اقرب اولان بودر که حقیقت
روحک علمنی حق جلّ وعلا کندو نفسیچون استیثار ایدوب حتی فخر عالم
صلی الله علیه وسلم دخی ماهیت روحه عالم اولمیه دیمشلر فاما زمرۀ
محققین بو مقوله کلماته جرأت سوء ادبدر دیو قوللرین بوری قبول ایتمیوب
منصب رسول الله علیه صلوات الله عارف روح اولمقدن اجلّ واعظمدر خصوصا
رسول علیه السلام عالم بالله ایکن روحی عالم اولمامق نه احتمالدر دیمشلر تحفۀ جامی

اختر برج شرف کاینات	گوهر درج صدف ممکنات
جنبش اول ز محیط قدم	سلسله جنبان وجود از عدم
بود ز رخ شمع نبوت فروز	آب ندیده گل آدم هنوز
شمعی و نور از تو رسد جمع را	پشت و روی نبود شمع را
بحر کرم موج زن از مشت تو	مقسم آن فرجۀ انگشت تو
لعل لبت چون شکرافشان کند	کشور جان را شکرستان کند
طوطی طبعم که ثناخوان تست	در هوس یک شکرافشان تست
بو که کنم تازه ثناخوانیی	ای شکرستان شکرافشانیی

در ذکر روح اعظم ونفس کلیه ای روح عالم ابواب کشف قدم ارباب
حدثانه مسدود اولوب عین ذات ازلی هیچ احده کشاده دکل ایکن
ایزد متعال جمال ذی الجلالنی عیانا کورمک و کلام ازلی لایزالنی
شفاها اشتدمک ایچون عین احمده کشف ابواب قدم ایدوب خزائن
علوم لدنیه یی مفتوحه بولسون دیو قلب احمدی و روح محمدی ابوابنی
کشاده قیلوب تعریف ذات بیچونی سر مصطفایه افاده بیوردی وبر وجهله
کشف سبحات وجه احدی الذات ایتدی که مفاتیح توحید و انوار تفرید ایله

جبیننک وجود شریفنده اولان هر بر سر مویی مفتوح قیلوب مجموع عیون
وجودیله مشاهدۀ جمال بیچون ایلدی و انوار فیوضات جمالیه وجود
لطیفندن بر وجهله لمعان ایتدی که اول آفتاب فلک اسما وصفاتی مشاهده
ایدن عاشقلر بشریتیله کورمیوب خورشید بشره لرنده تلألؤ ایلین
نور ربوبیتی بلا ریب وامترا عین یقینلرنده هویدا بولماغله هر بری هستی
موهومه لرین افنا ایدوب الم تر الی ربک کیف مدّ الظلّ کریمه سنک محرم سرا پردۀ
سری اولدیلر فلهذا اول نور شعشعانی صمدانی عیون جانلری کشاده اولان
عشاق بیوجودلره من رآنی فقد رأی الحق قضیه سیله نور جمال حقیقۀ
محمدیه دن کشف قناع بیوردی وچشم نامحرمدن مستور اولماغله ما هنا الا بشر مثلنا
دینلرک حرمانلرین بیان ایچون وتراهم ینظرون الیک وهم لا یبصرون
بیورلدی پس محرم حریم انس جمال حقیقت محمدیه اولان عارفان الهی اول آفتاب
آسمان حقیقتک انوار بارقات هدایتندن اقتباس ایتدکلری اشراقات
تجلیات ربانیه ایله غرق دریای هویت و جام جمال نمای وحدت اولدقلری
حالده انکشاف سبحات وجه احدیت دفع حجاب غیریت ایتمکله بطریق الکشف الصحیح
روح اعظم حقیقت محمدیه ایدوکنه شبهه لری قالمیوب و رتبۀ علیۀ
احمدیه کندو حقیقتی اولن روحی عارف اولمقدن اجلّ و اعلی ایدوکن
شهود صریح ایله معاینه قلماغله روح اعظم و نفس کلیه و نفس ایله روحدن
تولد ایدن آثارک معرفتی بیاننده بویله تحقیق ایدرلر که اثر مؤثره مناسب اولمق
لازمه دن اولدوغنه بناءً مؤثر حقیقیدن صادر اولان اول اثر بر موجوددر که
حضرت واجب الوجود و مفیض الجود اول موجودی ذو اسما وصفات ایدوب
وجود ایله عدم بیننده واسطه و حدوث ایله قدم میاننده رابطه قیلدی
وصفات و کمالات مذکوره ایله متصف اولان وجود اکرمه روح اعظم
وخلیفة الله فی العالم تسمیه اولندی کما قال صلی الله علیه وسلم

ما خلق الله تعالى اعظم من الروح روح اعظم ایسه حقیقت محمدیه در که
جوهر فرد نورانی در و جوهریتی ظهورده ذات متجلینك مظهر تامی
اولدوغی جهتدندر پس جوهریتی اعتباریله روحه نفس واحده تعبیر اولنمشدر
کقوله تعالى خلقكم من نفسٍ واحدة و نورانیتی اعتباریله عقل اول تسمیه
اولنمشدر کما قال صلی الله علیه وسلم اول ما خلق الله العقل پس روح ذات
عقل کل اولماغله ذات عقلی اعتبار ایدنلر روح ایله عقل بینینی تمییز ایتمامشلر
و ذاتی من حیث الذات اعتبار ایدنلر فرق بین بولمشلردر و روحك بین الحدوث
والقدم اولان توسطی اعتباریله روح ایچون جنبین اعتبار اولنوب جنب
ایسرندن نفس کلیه ایجاد اولنماغله جزؤك کلدن انفصالی کبی نفس کل دخی
روحدن متمیز اولوب جنبین میاننده اولان میل مقرر اولوزره نفس ایله روح
میاننده میل و تجاذب واقع اولمشدر و ازدواج آدم و حوادن ظهور نتایج
قضاء ربانی جریانی کبی روحده اولان فعل و تأثیر جهتندن دخی ذکورت
و نفسده اولان تأثر و انفعال جهتندن انوثت اولدوغنه بناءً مجموع
مکونات نتیجةً بعد نتیجةٍ على الترتیب روح ایله نفس کلیه دن ظهوره کلوب
حتی امر الهی نهایت مراتب وجود اولان نوع انسانی یه تعلق ایتمشدر و نهایت
دائرهٔ وجود منطبق بدایت اولماغله بدایت وجودده اولان روح ایله نفس
وجود آدمده ظهور ایدوب روح و نفس انسانده ظاهر اولماغله ذکورت
و انوثت انسانیه دخی ذکورت و انوثت حیوانیه یه مضاف اولمشدر
و عقلك خاصهٔ انسانه وجه اختصاصی روح و نفسك انسانده اولان
ظهورینك علامتیدر و نوعدن صورت روحده ظاهر اولان اول شخص آدم
و صورت نفسده ظهور ایدن شخص اول ضلع ایسر آدمدن وجوده کلن
حوادرکه جمله کاینات روح ایله نفس کلیه دن بدیدار اولدوغی کبی
آدم ایله ازدواج حوادن دخی ذریات انسان متولد اولمشدر بعدازان

هر بر شخص انسانیده صورت روح و نفس جزئیتین ظاهره اولماغله ایکیسندن
روح ایله نفسك سری اولان لطیفهٔ قلب تولد ایدوب بر فحوای بینهما برزخ
لا یبغیان لطیفهٔ قلبیه برزخ و روح ایله نفسه جامعه اولمشدر و قلب
و نفس و روح متقاربة المعنى اولماغله بعضی بعضنه استعاره قلنوب
روح ایله نفس و قلب و نفس و قلب تعبیری ایله روح مراد اولنمشدر
و نورانیت روحه عقل اول تسمیه اولندوغی کبی نفسك دخی نورانیتی
اولماغله عقل ثانی تسمیه اولنمشدر فاما عقل اول قلبی مبدأ اصلیسی
اولان اوج کمالات روحه دلالت ایدر و عقل ثانی قلبی نفس و طبیعته
جذب و دعوت ایله جانب روحه موافقتدن منع ایدر پس عقل اول روحی
امر حقه دعوت ایتدوکی ایچون ملك و عقل ثانی قلبی نفس و طبیعته
و عمارت صورته دعوت و اکل شجرهٔ شهوته دلالت ایله قرب الهیدن دور
و بهشت تجلیات صفاتیه دن مهجور ایتدوکی ایچون شیطان ایله تسمیه
اولنوب رفقاء نفس اولان اعانت قوای طبیعیه ایله انسانی مهلکهٔ دنیایه
ترغیب ایدر طبیعت ایسه جسم ایله روح میاننده برزخ و بینهماده اولان
تعلقه رابطه اولماغله طبیعت ایچون بری صاف و بری کدر ایکی وجه ظاهر
اولور یعنی صاف اولان وجه طبیعت جانب نفسه متوجه اولوب وجه مزبور
صاف اولدوغی ایچون صورت نفس دخی بحسب الاسماء والصفات وجه
صاف طبیعتده انعکاس ایدر و اکا روح حیوانی تعبیر اولنوب ارواح حیوانات
اندن مستمد اولور و روح طبیعی روح نباتی مستمد اولدوغی روح
حیوانی میاننده رابطه اولوب نفس ایسه روح حیوانی یه متصل و صورت
نفس روح حیوانیده منعکس اولدوغی جهتدن بعض احیانده روح حیوانی
نفس اطلاق اولنور و متابعتندن نهی ایله ذم اولنوب اعدى عدوك
نفسك التی بین جنبیك حدیث شریفی ایله مکرندن تحذیر اولنان

امّارهٔ بالسوء بو نفسدر که حضرت خواجهٔ عالم صلّی الله علیه وسلّم
اللّهمّ لا تکلنی الی نفسی طرفة عین بیوردب مجموع انبیا واولیا بو نفسه مخالفتدر
عنایت حق ایله ثابت قدم اولوب توفیق الٰهی ایله اطاعت حقده راسخ دم اولمشلردر
وضعفای امّته مکر وخدعه سندن تخویف ایله چوق نصیحتلر ایتمشلردر عطّار

بلا نفس است وشیطان نفس تنکر ... اکر مردی تو روا این نفس تنکر
تمامت انبیا زو دور کشتند ... ازان جمله مصفّا نور کشتند
براه انبیا رو تا توانی ... طریق انبیا شرعست دانی
تمامت انبیا اینجا مقیمند ... همه مردان درین مجلس ندیمند
قدم زن همچو مردان طریقت ... چو شد فاشت همه راز حقیقت

امّا روحك اوصافی اعتباریله بر اسمی دخی قلمدر زیرا صور کلماتی روح
عین جمعدن اخراجه واسطه اولمغله قلم وخفی محلّ ظهور وتفصیله دوات
ومحلّ ظهور وتفصیل دخی لوح متابه سنده اولمشلردر اکا بناءً که نفس
کلیّه صور معلوماتی قبولده مانند لوح جلوه کر اولمشدر وبرفحوای
فنفخت فیه من روحی روحه نَفَسِ رحمانی دخی دیرلر زیرا نفخ نفسدن
ظاهر اولوب ونَفَسده اولان ریح مُظهِر حیات اولدوغی کبی روح دخی
مُظهِر حیات اولمشدر ونَفَس مادّهٔ صور کلمات اولدوغی کبی روح دخی
اشخاص بشریّه اوزرینه فائضه اولان ارواح کلماتك مادّه سی اولوب
وکلمته القاها الی مریم کریمه سیله تناسب مزبوره اشارت بیورلمشدر وروح
صفت کلامه مختصّه اولدوغیچون نطق دخی روحه مختصّ اولمشدر
ونفس من حیث التجوّز جزؤ روح تقدیر اولنوب نطق نفس نطق روحك
فرعی اولمشدر وروحك کلامه سبب اختصاصی روح امردن اولدوغیدر فلهذا
خطاب شرعی دخی عقله توجّه ایتمشدر زیرا روح ایله نفس انسانی ظهورینه
دلیل اولان عقلدر ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء والله ذو الفضل العظیم

الحاصل ای شنوای آگاه دل تجلّیات مزبوره نك جمله سی سرّ ناسوتیده ظهور
ایدوب الانسان سرّی وانا سرّه حدیث شریفی ایله صورت کمالیّهٔ حقیقت
جامعهٔ انسانیّه یه اشارت بیورلمشدر پس سواد اعظم نفس ولایت
اولوب اذواق معانیٔ آیات واخلاق اسما وصفات وکیفیّات وکمیّات
وهیآت ومحلّ تفصیل کلیّات وجزئیّات وعلویّات وسفلیّات مظهر
وراثت کمالیّهٔ ولایت مطلقهٔ محمّدیّه یه مختصّه اولمغله اطلبوا العلم ولو بالصین
حدیث شریفی ایله اول وارث اکملك طلبنه اشارت بیورلوب بلد امین
انوك یمیننده ن عبارتدر واول اکمل کمّل جام جمال نمای تجلّیٔ ذات
ومحبوب الخصال ومحمود الصفات اولمغله ذاته بهبودی اکواننده اولان
اعیانك قلبی وصورت واحدیّتی اولوب روحی صورت استواء رحمانیدر
وروح فی الاصل واحد وبحسب المراتب یدیدر ونفس اکمل نهر حیات
وعقلی عین حیات اولوب عقل دخی فی الاصل واحد وبحسب المراتب عشره در
وعقل ترجمان روح اولدوغیچون لسان انسانی عقلدن اولوب بیانی مدبّر
هیاکل وشواکل انسانیدر وعقل امر ایله مشهود وتجلّی ایله متأثّر وموجود اوّل
اولوب اشیایه احاطه سی مظهر تجلّی اولدوغیچوندر ومحکمهٔ عالمده حکم
حلال وحرام کردار عقل اولوب روح صورت استوا وعقل صورت احاطه
وقلب صورت جمعیّه ونفس صورت فوقیّه در وعلویّات وسفلیّاتك
حقیقتی اولوب معنای فوقیّت حقیقت نفس هوا اولمغله فوق معانیٔ علوی
وسفلی اولمشدر واسم باطن وظاهر ایله هر نه ظاهر اولورسه نفسدن ظاهر
ونفسده باطن اولور وظاهر وباطن میاننده واقع اولان مرآت صورت
نفس کلّ اولمغله مجموع اشکال علویّه وسفلیّه ایله متشکّل اولوب باطن
نفسك صورت فوقیّتی واقع اولمشدر امّا نفس دخی باعتبار المراتب وجیددر
بر کیسی ظاهردر که اکا نفس واحده دیرلر وبری باطندر که اکا نفس واحده دیرلر

وبینهما ده بر نفس دخی وارددر که نفس آخذه وحقیقت نفس تعبیر ایدرلر
پس صورت ظاهرهٔ انسان کبیر صورت عالم حس وشهادت وحقیقت باطنهٔ
انسان کبیر روح اعظم اولماغله ترجمانی اولان عقل کل وخازن قهرمانی
اولان نفس کل ایله متصرف ملك وملکوت اولدوغیچون عرش وفرش
ومرکباتك مجموعنه انسان کبیر تعبیر اولنمشدر وانسان صغیر ایله نوع بشر
مراد اولنوب انسان کبیرك نسخهٔ منتخبه ومنتجه سیدر وبحسب الصوره
صغیر ایسه من حیث المعنی عالم کبیر انسان صغیردرکه صورت ظاهره سی بشریتی
وحقیقت باطنه سی روح اعظمدن نفخ اولنان روح انسانیدرکه محو کثرات
وافناء تعینات ایله نهایتی متصل نقطهٔ بدایت اولوب بر موجب انی جاعل
فی الارض خلیفة حقدن استفاضه وخلقه افاضه ایله سر خلافته مکین
ومقالید امور جمهوره امین اولمشدر ایمدی بنم روحم سن دخی بر فحوای
وما یعقلها الا العالمون علماء شان روح اولان عرفای ولایت انتمادن
اولمق استدعا ایدرسك کامل ومکمللردن بر عارف واصلك تربیه وهمتیله
نفسدن وظلمات صفات نفسدن خروج وانوار بارقات قلبه ولوج ایتکه
نور قلب ایله عارف نفس اولدسن وقلبدن وصفات قلبدن عبور ایدوب
مقام سره داخل اولکه علم سر ایله عارف قلب اولدسن وسردن عبور ایدوب
عالم روحه واصل اولکه نور روح ایله عارف سر اولدسن وروحدن عبور
ایدوب منزل خفایه واصل اولکه شواهد حق ایله عارف روح اولدسن
ومنزل خفادن عبور ایتکه واصل لب دریای حقیقت اولوب اشعهٔ انوار
جمال ایله عارف رب اولدسن وسطوات تجلیات جلال ایله انانیت وجودن
کذ ایتکه حق ایله حقی عارف اولوب موحد حقیقی اولدسن زیرا ترك
آب وکل ایتمدکجه پرتو نور جمال جانانی کوریمزسن ومادام که رفقاء
هوادن جدا اولمیسن دولت قرب او ادنایی بولیمازسن وشهباز دیده سی

غیر بینیدن بسته قیلمادقجه جمال وحدتی کوریمزسن وآفتابوش سر افکنده
اولمادقجه عرش آسا سرافراز اولیمازسن وهوای عشق یار ایله قلبکی
مهبط انوار جذبات ایتمدکجه ان روح القدس نفث فی روعی سرینه عارف
اولیمازسن وبی زبانلق ایله اخلاص پیشه اولمادقجه من اخلص لله اربعین صباحا
ظهرت ینابیع الحکمة من قلبه الی لسانه چشمه سارنك ساقی اسراری اولیمازسن مغربی

ای زبدهٔ مجمل ومفصل • ای در تو مفصلات مجمل
با مهر تو کاینات ذره • با بحر تو ممکنات منهل
در عین تو آخری وظاهر • در علم تو باطنی واول
آیات جمال دلربایی • در شان تو کشته است منزل
تو آینهٔ جهان نمایی • در تست همه جهان ممثل
بر ظاهر وباطن دو عالم • از جانب حق تویی موکل
ای حل تو مشکلات عالم • ای مشکل جملکان بر تو حل
کنجی که طلسم اوست آدم • ذاتی که صفات اوست آدم

پس ای مشتاق جمال وحدت ایجاد وجود انسانیده حکمت ذکر اولنان
اوج کمالاته عروجه همت ایتمك ایچون در ایمدی دیدهٔ دلدن دفع پردهٔ
غفلت ایدوب اول آفتاب حقیقتك پرتو انوار محبتیله حیات پذیر اولدوغك
بیل وکلزار نیستی یه عارض اولان ژالهٔ هستیکی اشراق تجلیاتیله محو
ومضمحل قیل بو خود معلومدرکه ع ذره نك اولماز وجودی بی وجود آفتاب
پس قید هستیٔ موهوم سنی کیمك جوارندن محروم ایتدوکن ادراك
ایتدوکسه درد اشتیاقله سوزناك اول وموتوا قبل ان تموتوا رتبه سنه
نائل اولوب خلاصهٔ موجود ایدوککدن غافل اولمه مغربی

تویی خلاصهٔ ارکان وانجم وافلاك • ولی چه سود که خودرا نمیکنی ادراك
تویی که آینهٔ ذات پاك اللهی • ولی چه سود که هرکز نکردی آینه پاك

غرض تو یی ز وجود جهان همه ورنی … فلا یکون فی الاکوان کاین لولاك
همه جهان بتو مشغول و تو ز خود غافل … همه ز غفلت تو خائف و تو یی بی باك
نجات تو بتو آست و هلاك تو از تو … ولی تو با ز ندانی نجات از هلاك
تو عین نور بسیطی و موج بحر محیط … چنان مکن که شوی ظلمت خس و خاشاك

آه ای مغلوب خواب غفلت • زمهریر طبیعتده برودت متابعت هوا ایله نخ بسته
حرص و شهوت اولان • منتجمان بوادیٔ فرقتك • حرارت آتش عشقی قبوله
استعداد و قابلیتلری اولمازسه • ریح صرصر موت کونوا حدیدا او حجارة •
توبیخی ایله فرو برد چاه حسرت و ندامت ایدر • آه ای نفس کمراه • یوم تبیض وجوه
و تسود وجوه هنکامندن اول • روی دلده اولان سوادی • آب توبه و انابت ایله
ازاله قیل که • سعادت و شقاوتدن • یوم تبلی السرائرده آشکار اولان • احوال
و اطواری • روح انسانی قبل الموت • مشیمهٔ تن • و رحم بدنده کسب ایتمش ایدی •
پس حالت موتده صفات مزبوره • شکم اجسامدن طوغوب انکله حشر اولور •
آه کم رحم تنده اولن جان بطننده صورت ایله طوغاجق • و عالم برزخه نه صفت ایله
وارجق و عزرائیلهم جانی نیجه الاجق در • ملاحظه قیلوب اکا کوره یاپیاقیل • آه ای نفس غافل
عجبا عزرائیل کیمدر بیلورمیسن • و انوك قبض روحه کلدوکی ساعتی فکر ایدرمیسن

در ذکر عزرائیل علیه السلام و کیفیت قبض کردن ارواح و بعض
تحقیقات شیخ اکبر قدس سره در حالت موت

پس علم شریفه نهان اولمیه که
جبریل علیه السلام صورت عقل کل اولدوغی کبی عزرائیل علیه السلام دخی
صورت وهم کل اولمشدر • و حق سبحانه و تعالی • وهمی وجودده لباس قهر ایله
اظهار ایدوب انسانده اولان اقوای شی دخی قوة وهمیه سیدر • و قوت
مزبوره عقل و فکری • و مصوره و مدرکه یی و جمله حواس ظاهره و باطنه یی
کند و حکمنه جذب و تقلیب ایله مغلوب وهم اولمشلردر • پس عزرائیل علیه السلام
دخی نور قوة وهمیه دن خلق اولنماغله • اقوای ملائکه اولوب • اندن غیری

بر ملك تخمیر طینت آدم ایچون زمیندن بر قبضه خاك اخذنه قادر اولمادی •
عزرائیل علیه السلام من خود قبض ایتدوکی خاك • روح زمین ایدی که جسد آدم
روح زمیندن خلق اولندی • فلهذا قبض روحه دخی عزرائیل مأمور اولمشدر •
و ارواحی قبض ایتدوکی اشباحك جمیع احوالنه عزرائیلده بر معرفت
حصوله کلمشدر که • شرحی حد امکانده دکلدر • زیرا هر جنسك روحنی قبض
ایتدکده اول جنسك حالنه انسب بر صورت ایله ظاهر • و بعض اشخاصه
صورتدن مجرد • بساطت ایله باهر اولور • و مقابلهٔ روحده اول صورت ایله
مرئی اولدقده • روح اکا من حیث التعلق تعشق ایدوب • جسددن خروج
ایدر • جسد ایسه مقدما روحی امساك ایتمکله روح دخی جسده تعشق
ایتمشدی • پس بین الروح و الجسد اولان تعشقی نزع ایچون خاصه
عزرائیلیه دن نمایان اولن صور منتقشه تعشقنك میاننده منازعه
واقع اولوب • عاقبت جذب عزرائیلی غالب اولماغین • روح جسددن قطع
تعلق ایله فی الحال خروج ایدر • خروج مزبور ایسه بر امر عجیب در • زیرا
روح من حیث التعلق جسده دخول ایله • فی الأصل عالم ارواحده اولان
محلندن مفارقت ایتمیوب • بلکه مکان اصلیسندن مع الاستقرار جسده
تعلق ایله نظر ایتمشدر • عادت ارواح ایسه بو اسلوب اوزره در که • مرکز
اصلیسندن بلا مفارقت هر قنغی محله نظر ایتسه اکا بحسب التعلق حلول
ایدر • امر مزبور ایسه عقله محال کورینوب • اهل کشف و یقیندن غیریسی
بو معنایی بیلمز • پس روح نظر اتحاد ایله جسمه نظر ایدوب شیئك هویتنده
اولن حلول کبی • روح دخی جسده تعلق ایتدکده اکتساب تصویر جسدی
قیلور • و حلول مزبور اول وهله ده حصوله کلوب • صکره روح جسددن
آخر عمره دکن اکتسابدن خالیه اولماز • یعنی روح آلت جسدانیه ایله
یا بو دکه اخلاق رضیهٔ الهیه کسب ایدوب اوج علیینه عروج ایدر •

ویا خود اخلاق مردیهٔ بهیمیه ارضیه اکتساب ایدوب صفات ردیهٔ مزبوره
ایله سجین طبیعتده قالوب صعوده قادر اولماز وچونکه روح اجل
مختومه دکین تحصیل اخلاقدن منفک اولمدیسه عزرائیل قبض روحه
کلدکده مدت حیاتنده اولان اعتقادات واعمال وصفاتدن عندالله
اولان حالنه مناسب صورت حسنه ویا خود سیئه سنه کوره صورت
قبیحه ایله کورینوب قبض روح ایدر مثلا اهل تقوایه صور حسنهٔ
انبیا واولیا وملائکهٔ اصفیا ایله مرئی اولور وارباب فسق وهوایه
صورت قبیحهٔ شیاطین واشکال اژدرها وشیر وپلنک وببر ونهنک
وانواع صور مهیبهٔ مرعوبه ایله هویدا اولوب هرجنسه حال ومقامنه
کوره تمثل ایدر مثلا چارپایه صورت نمر واسد وطیوره صورت بازی
وعقاب وصورت ذابح وصیاد ایله نمایان اولور واکر بسیط غیر مرئی ایله
ظاهر اولورسه ابرار ومؤمنینه روایح طیبه وفجار وفاسقینه روایح
مهلکهٔ خبیثه کیفیتیله باهر اولوب ابرار واخیار اول رایحهٔ طیبهٔ
راحت افزانک صفاسندن علیینه جولان ایدر وفساق وفجار اول رایحهٔ
خبیثهٔ سمیه نک اذاسندن جان ویرور وروح جسددن بعد الخروج
ابدالآباد برزخده صورت کسبیه وطامهٔ کبراده دنیاده خروج ایتدوکی
بدن وصورت حسیه سندن مفارقت ایتمز ولکن برزخده مانند خواب نائم
صور مکتسبه سیله معزز ویا خود معذب اولوب عرض اکرده واقع اولاجق
احوالنک انموذجی وعالم برزخ آخرتک مرآتی واقع اولور وموعظهٔ
قطب الدین بن محیی الدین تبریزیده مسطوردرکه حق سبحانه وتعالی
جهانی آفریده از نور وانرا پای تخت ومستقر سریر سلطنت ساخته
ودر منتهی آن جهان حجابی آفریده بمنزلهٔ شاخصی که برابر آفتاب دارند
ناچار انرا ظلی ممتد افتد آن ظل این جهانست که ما در آنیم وبقاء این جهانرا

اجلی است مضروب که چون آن اجل بسر آید بردارند وچون آن حجاب برداردند
این جهان منسوخ شود چنانچه ظل منسوخ کردد نزد رفع شاخص
ونور آن جهان منبسط کردد وکلیة امر را فرو کیرد بمنزلهٔ دریایی که
مد آغاز کند وهر عمارت که بر ساحل باشد خراب سازد تا همه دریا شود
ناچار ساکنان این جهان جملهٔ غرقهٔ آن نور کردند وچون ایشانکه معتاد بظل
شده اند دیدهٔ ایشانرا ازان نور آن عارض کردد که خفاش را از دیدن
آفتاب روی نماید ازان نور کریختن کیرند بهر سوی که روی نهند
آن نور بینند یقول الانسان یومئذ این المفر کلا لا وزر الی ربک
یومئذ المستقر دران صحرای بی پایان حیران وسرکردان کردند
یوم یکون الناس کالفراش المبثوث مکر جماعتی که در حیات دنیا کوشش
بوصیت انبیا کرده باشند وبتدریج خود را با نور آشنا کرده پاره پاره
بران دلیر شده بدوام ذکر وعبادت وسلوک به سبیل قدس وطهارت
وبه صرف وجه از ناحیهٔ ظل بجانب نور که ایشانرا نزد رفع حجاب کلال
عارض نکردد بلکه برای انعقاد مناسبت تمتع وتلذذ به آن حاصل شود
چه نور فی ذاته لذیذ است مانع ابتهاج واستمتاع به آن عدم مناسبتست
مانند عدم استمتاع جعل بکلاب ومانند خفاش بنور آفتاب کما قال القائل بیت

ای راحت دیکران عذابی بر من • خورشید جهانی وتتابی بر من

وعارف محقق مولانا رومی اشارت باین معانی کفته مثنوی

پاره پاره خوی کن با نور روز • ورنه خفاشی بمانی بیفروز
با سلیمان خو کن ای خفاش رد • ورنه در ظلمت بمانی تا ابد

واکر کسی سؤال کند که این جهان عبارتست از مجموع این اشیا چون رفع شوند
پس چیزی نماند که نور آن جهان براو تابد واو تاب نیاورد ومعذب باشد
جواب آنست که این جهان نشأه ایست اشیا را نه عین حقیقت اشیا

وبه بطلان نشأه بطلان ذو النشأه لازم نیاید لیکن مادام که ذو النشأه
معتاد بر نشأه ئی شده واثر استیناس برا و باقیست از نشأئی غیر آن باشد
مستوحش است وبآن معذب ومنغص همچون کسی که در خواب صورتی
بیند وبران عاشق شود چون بیدار گردد وآن صورت نه بیند به نایافت
آن معذب باشد چنانچه خواب وبیداری دو طور است این نشأه را
این نشأه ونشأهٔ اخری دو طور است نشأه اصلیه را وراه نجات که
تدرج است بسوی استیناس با نور قدس بدوام مراقبه وذکر وتجنب
از ارجاس وقاذورات بشریه توان یافت هان در کار باشید که دفع حجاب
اعظم که برفع آن قیامت کبری قائم شود ونزدیك شده اقتربت الساعة
وانشق القمر ودفع حجاب ادنی که برخاستن آن قیامت صغری برخیزد
از شراك نعل نزدیکتر است کل امرء مصبح فی اهله والموت ادنی من شراك نعله
زینهار و زینهار که تسویف بخود راه ندهید وهیچ کار بر این مقدم ندانید که
کاری از این اهم نیست که خود را از عذاب ابد ونکال سرمد خلاص کنید که
چون سوط عذاب برداشتند امیر وفقیر وعظیم وحقیر وشاه وگدا
بیك چوب رانند وروی هیچکس نه بینند جز بعروهٔ وثقیٔ تقوی
آنجا تمسك نتوان جست حبال اسباب وانساب جمله آنجا بریده باشد
بخداوند آسمان وزمین سوگند که این سخن درستست ودران هیچ غلط نیست
وروزی خواهد بود که آنان که فرمان نبردند پشیمان شوند اما چه حاصل

چون توانستم ندانستم چه سود • چون بدانستم توانستم نبود

زینهار و زینهار که این سخن ببازی نگیرند وهزل ندانند وغم خود بخورند که
غم کسی کسی نمی خورد وآن زمان که عذاب خدا فرود آمد هرکس بخود درماند
پدر را غم فرزند نیست چه جای غم که یود المجرم لو یفتدی من عذاب یومئذ
ببنیه وصاحبته واخیه وفصیلته التی تؤویه ومن فی الارض جمیعا ثم ینجیه

اعاذنا الله

اعاذنا الله وایاکم من عذاب النار ورزقنا وایاکم عقبی الدار ووفقنا الله
وایاکم للمبادرة الی التوبة قبل وصول النوبة وجعلنا وایاکم ممن زجر فازدجر
وذکر فادکر بحرمة وسیلة الکبری محمد المصطفی صلی الله علیه وعلی آله وصحبه
اولی النهی وقال الشیخ رضی الله عنه فی الفتوحات المکیة فی باب السادس
والسبعین ومائة اعلم ان کل محتضر یرد علیه اثنا عشر صورة یشهدها کلها
او بعضها لابد من ذلك وهی صورة عمله وصورة علمه وصورة اعتقاده
وصورة مقامه وصورة حاله وصورة رسوله وصورة الملك وصورة
اسم من اسماء الاعمال وصورة اسم من صورة الصفات وصورة اسم
من صورة النعوت وصورة اسم من اسماء التنزیه وصورة اسم من اسماء الذات
وقال قدس الله سره والعلماء بالله تعالی رجلان رجل اخذ علمه بالله عن نظر
واستدلال ورجل اخذ علمه عن کشف ومعلوم ان صورة الکشف اتم واکمل
واجمل فی التجلی من صورة النظر والاستدلال لما یطرأ فیهما من الشبه وکل الصورتین
یفرح بهما العبد فان صحبه فی علمه دعوی نفسه کان صورة علمه دون صورة
علم من لم یصحبه دعوی فتفاوت الناس فی جمال صورة التجلی علی قدر نیاتهم
واما الذی یتجلی له علمه عند الموت فیکون فی صورة حسنة او قبیحة لابد
من ذلك والحسن والقبیح علی ما انشأه العامل من الکمال والنقص فان کان
اتم عمله کما امر ولم ینقص شیئا من ارکانه وشروطه وآدابه رآه فی احسن صورة
وکان براقا لروحه یسری به علیه الی اعلی علیین وان کان انتقص شیء
من ارکانه وشروطه وآدابه رآه فی اقبح صورة وهوی به الی سجین وعباد الله
علی طبقات فی العمل فمنهم من عمله حسن ومنهم من عمله احسن ومنهم من عمله
جمیل ومنهم من عمله اجمل واما الذی یتجلی له صورة اعتقاده فهو علی حسب
ما کان علیه فی دار الدنیا فینظره من خارج کما یری جبریل فی صورة دحیة
وتزید صورة اعتقاده حسنا وجمالا بحسب المشاهد واما الذی

يتجلّى له صورة مقامه فهو الّذى لحق بدرجة الارواح النّورية فيظهر له
مقامه فيعرفه معرفةً لا يدخلها شكّ ولا ريبة فهو امّا حزين وامّا فرح
مسرور والغالب على كلّ من مات مسلماً الفرح والسّرور واما من يتجلّى له
حاله فهو امّا منقبض او منبسط فاذا مات على حاله كان بحسب ميزان الشّرع
فان كان انبسط فى محلّ كان اللّايق به فيه القبض قضاه فى البرزخ فلا يزال
مقبوضاً بقدر ما فرط واما من يتجلّى له رسوله فهو خاصّ برؤية الرّسل
فانّ العلماء ورثة الانبياء فتارة يرى هذا عيسى عليه السّلام عند احتضاره
وتارة يرى موسى وابراهيم عليهما السّلام او محمّداً صلّى الله عليه وسلّم
او ايّ نبيّ كان على جميعهم افضل الصّلوة والسّلام فمن النّاس من ينطق
باسم ذلك النّبيّ الّذى ورثه عندما يأتيه فرحاً به لكون الرّسل كلّهم سعداء
فيستبشر عند رؤية ذلك النّبيّ بالسّعادة فيقول عند الاحتضار عيسى
والمسيح وهو الاغلب فيسمع الحاضرون فيسيؤن به الظّنّ ويعتقدون
انّه تنصّر عند الموت وسلب منه دين الاسلام وكذلك يظنّون بمن نطق
باسم موسى انّه تهوّد وليس كذلك انّما ذلك النّاطق من اكبر السّعداء
عند الله تعالى وهذا امر لا يعرفه الّا اهل الكشف واما من يتجلّى له الملك
فهذا الملك هو ملكه الّذى شاركه فى المقام فانّ فيهم صافّين والمسبّحين
وغير ذلك من المقام فينزل الى ذلك الشّخص صاحب هذا المقام مونساً
وجليساً فربّما يسمّيه عند الموت باسمه وتهلّل وجهه لكن هذا لا يكون
للعامّة وانّما ذلك لأهل الاختصاص الخارجين عن دائرة التّلبيس
وامّا العامّة فتتغيّر وجوههم عند رؤية ذلك الملك وتسودّ وذلك
لغلبة الاحوال النّفسانيّة عليهم فى اعمالهم واحوالهم واما من يتجلّى له
اسم فهو الاسم الّذى كان غالباً عليه من اسماء الافعال كالخالق بمعنى الموجد
والبارئ والمصوّر والرّزّاق والمحيى وكلّ اسم يطلب فعلاً فان كان

بذل جهده فى اعمال حضرة ذلك الاسم تجلّى له فى احسن صورة وكان
من لازمه السّرور والفرح وان كان دخله فى تلك الاعمال كسل او غفلة
او فتور كان فى صورة ممتهنة وكلّ صورة تخاطب العبد بحسب حاله
فان كان عمله كاملاً خاطبته تلك الصّورة وهى فى غاية الحسن وتقول له
انا ذكرك فيسرّ وان كان عمله ناقصاً خاطبته صورته وهى فى اقبح صورة
فتقول انا ذكرك فيحزن ويقاس على ذلك بقيّة الاسماء اى كوش شنوا
ذكر اولنان احوالى سمع جان ايله اصغا قيلدكسه شكّ وامترا ايتمه كه
صور مكتسبهٔ اخلاق حسنه وارواح سعدا وصور صفات رديّه ايله
ارواح اشقيا جانك بدندن حالت جدايى سنده يمين وشمالده صف آرا
اولوب تندن خروج ايدوكى كبى لوث آلود نفس وشهوت وسيه روى
معصيت اولنلرى عذاب ملكلرى فرقهٔ اشقيايه الصاق وتصفيهٔ نفس
ايدوب انوار طاعات ايله سپيد روى هدايت اولن اتقيايى ملايكهٔ رحمت
زمرهٔ جليلهٔ اصفيايه الحاق ايدرلر زيرا قبل الموت هنوز عيب عالم غيبده
اولوب ما دام كه روح روپوش اولان پردهٔ تندن خروج ايتمدكجه قنقى
كروهدن ايدوكى حقدن غيرى كمسنك معلومى د كلدر مكر كه حق جلّ وعلا وحى ايله
بلدردوكى انبيا وكشف ايله كوستردوكى كمّل اصفيا اولنه كم موحّد اولندقلرى بيوردى مثنوى در

تن چو مادر طفل جان را حامله	مرگ درد زادنست و زلزله
جمله جانهای گذشته منتظر	تا چگونه زاید آن جان بطر
زنگیان گویند خود از ماست او	رومیان گویند بس زیباست او
چون بزاید در جهان جان وجود	پس نماند اختلاف بیض و سود
گر بود زنگی برندش زنگیان	روم را رومی برد هم از میان
تا نزاد او مشکلات عالمست	آنکه نازاده شناسد او کمست
او مگر ینظر بنور الله بود	کاندرون پوست او را ره بود

موعظهٔ مدهشه تیقّظ لنفسك یا هنا وانتبه • واحضر عقلك ومیّز
ما یشتبه • امّا هنا فمنزلك الیوم وغدًا لست به • اخوانی تفکّروا فی مصارع الذین
سبقوا • وتدبّروا مصیرهم این انطلقوا • واعلموا انّ القوم انقسموا وافترقوا •
فمنهم قوم سعدوا وقوم شقوا • این من کان فی سرور وغبطه • این
من بسط الید فی بسیط البسطه • لقد اوقعهم الموت فی اصعب الخطّه **شعر**

اَمْسَتْ مساکنهم قفرًا معطّلة •	کانّهم لم یکونوا قبلها خلقوا

هنا دأب الزمان فان صفا وغلطه • کم تخون الموت منّا اخوانا وکم قرن
فی الالحاد اقرانا • کم مترفٍ ابدله الموت دیدانا • وهنا امرٌ الینا قد تدانا •
کم معدٍّ عودًا لعید صارت ثیابه اکفانا • این الهمم العالیه • واین النّجائز •
اما تخاف هادم اللّذّات • والمنی المناجز • لقد امکنت الفرصة ایّها العاجز •
وقد زال القاطع • وارتفع الحاجز • آه للغافل کیف نیام • اما توقظ اللّیالی
والایّام • این الملوك والحکّام • این سکّان القصور والخیام • دارت علی الکلّ
رؤس الحمام • یا من اجله خلفه واملُه قدّام • ربّ یوم له مفتاح ما له من ختام • کوس الحمام ٤
ویبقی وجه ربّك ذو الجلال والاکرام • فانّ هذه الوصیّة تکفی والسّلام •
آه ای شنوای آگاه خبرده وارد اولمشدرکه • قچان جان قفص بدندن
طیران ایلیه • میّته اوچ صیحهٔ هولناك ایله نداکلورکه • ای ولد آدم •
سن دنیایی و دنیا سنی ترك ایتدی • وسن جمع ایدرکن دنیا سنی خرج ایدوب
عمرکی تلف ایتدی • ای عاجز ومسکین عجبا سن دنیایی یو خسه دنیا سنی
هلاك ایتدی • پس تنشویه وضع اولندقده دخی اوچ نداکلورکه • ای فرزند آدم
قنی سنك ملاحتلو یوزك • وقوتلو جسمك • صرار بصولمش نه عجب ناتوان اولمشسن
قنی بلبل آسا کویا اولن لسانك فصاحت بیانك • نطقدن قالوب صامت اولمشسن
قنی زمرهٔ احبا واودا که نیچه ماه وسال صحبت والفت ولحمك لحمی ایله نفسر
واحد کبی اولمشکن • شمدی سندن نه عجب مستوحش اولمشلر •

ولکنه پیچیده اولدقده دخی اوچ نداکلورکه • ای فقیر بیچاره • بودور ودراز
سفره بی زاد وزواده کیتدك • بردخی خود عودت ایتمزسن • واوداجق منزل الیسه
عجب خطرناك ایدوکن رأی العین کوردسن • وتابوته وضع اولندقده اوچ
نداکلورکه • ای ولد آدم سعادت سکا تائب اولدکسه • ودولت سکا حقّه
اطاعت قیلدکسه • واویلا سکا توبه ورضا سز کیتدکسه که کرفتار عقاب
اولورسن • ومیّت دفن اولندقده امر حق ایله درت ملك قبر میّته کلورلر •
ملایکه دن بریسی خطاب ایدرکه • ای مفلس وجانی • قد انقضت الآجال
وانقطعت الآمال • بری دخی عتاب ایدرکه • ذهبت الاموال • وبقیت الاعمال •
وبریسی توبیخ ایدرکه • زالت الاشغال • وبقیت الاموال • دردنجی ملك دخی
طوبی لك ان کان مطعمك من الحلال • وکنت مشغولا بخدمة ذی الجلال دیوب
کید دلر • مرویدرکه بنت رسول مجتبا علیه اکمل التحایا • فاطمة الزهرا دنیادن
دار بقایه رحلت ایتدکده • امام علی المرتضی • وامام حسن مجتبا • وامام حسین
شهید کربلا • وابوذر غفاری علیهم رضوان الله تعالی • جنازه سن کوتروب
دفن ایتدیلر • ابوذر غفاری کریه وزاری ایلدایتدی • ای قبر عجبا سنده دفن
اولنان جسد اطهر کیم ایدوکن بیلورمیسن • سیّد البشر علیه الصّلوات
مادارت الشّمس والقمر • دختر سعد اختری • فاطمة الزّهرا • وزوجهٔ مطهّرهٔ
علیّ المرتضی • ومادر حسن وحسین دو نور چشم مصطفادر • درحال
قبردن برندای حیرت افزا اشتدیلرکه • آگاه اولسن کیم بنکه قبرم • موضع حسب
ومقرّ نسب دکلم • بلکه محلّ عمل ومسکن کسبم • بندن قلبی خالص وعملی صالح
اولاندن غیری • هیچ کس نجات بولماز • فتوحات مکیّه نك اواخرنده مسطور
اولان وصایاده مذکوردرکه • قال الشّیخ رضی الله عنه • بلغنی انّ عمر بن
عبد العزیز شیّع جنازة • فلمّا انصرفوا تاخّر عمر • واصحابه ناحیةً عن الجنازة
فقال له بعض اصحابه • یا امیر المؤمنین جنازة وانت ولیّها تأخّرت عنها وترکتها

فقال نعم نادانی القبر من خلفی یا عمر بن عبد العزیز الا تسألنی ما صنعت بالاحبة
قلت بلی قال فرقت الکفین من الذراعین والذراعین من العضدین والعضدین
من الکتفین والکتفین من الورکین والورکین من الفخذین والفخذین من الرکبتین
والرکبتین من الساقین والساقین من القدمین ثم بکی عمر ثم قال الا ان الدنیا
بقاؤها قلیل وعزیزها ذلیل وغنیها فقیر وشابها یهرم وحیها یموت
فلا تغرنکم بالله الغرور الی اقبالها مع معرفتکم بسرعة ادبارها والمغرور
من اغتر بها این سکانها الذین بنوا مدائنها وشققوا انهارها وغرسوا اشجارها
واقاموا فیها ایاما یسیرة غرتهم بصحتهم فاغتروا بنشاطهم فرکبوا المعاصی
انهم کانوا والله فی الدنیا مغبوطین بالاموال علی کثرة المنح علیهم محسودین
علی جمعها ما صنع التراب بابدانهم والرمل باجسادهم والدیدان بعظامهم
واوصالهم کانوا فی الدنیا علی اسرة ممهدة وفرش منضودة بین خدم یخدمون
واهل یکرمون وجیران یعضدون فاذا مررت بهم فنادهم ان کنت منادیا
ومر بعسکرهم وانظر الی تقارب منازلهم واسأل غنیهم ما بقی من غناه واسأل
فقیرهم ما بقی من فقره واسألهم عن الالسن التی کانوا یتکلمون بها وعن الاعین التی
کانوا ینظرون بها واسألهم عن الجلود الرقیقة والوجوه الحسنة والاجساد الناعمة
ما صنعت بها الدیدان محت الالوان اکلت اللحمان وعفرت الوجوه ومحت المحاسن
وکسرت الفقار وابانت الاعضاء ومزقت الاشلاء واین حجابهم وقبابهم
واین خدمهم وعبیدهم وجمعهم ومکنوزهم والله ما فرشوا فراشا ولا وضعوا
هناک متکأ ولا غرسوا لهم شجرا ولا انزلوهم من اللحد قرارا الیسوا فی منازل الخلوات
والفلوات الیس اللیل والنهار علیهم سواء الیس هم فی مدلهمة ظلماء قد حیل
بینهم وبین العمل وفارقوا الاحبة فکم من ناعم وناعمة اصبحوا ووجوههم
بالیة واجسادهم من اعناقهم بائنة واوصالهم متمزقة وقد سالت الحدقات
علی الوجنات وامتلات الافواه دما وصدیدا ودبت دواب الارض فی اجسادهم

تفرقت اعضاؤهم ثم لم یلبثوا والله الا یسیرا حتی عادت العظام رمیما کما
قد فارقوا الحدائق وصاروا بعد السعة الی المضائق قد تزوجت نساؤهم
وترددت فی الطرق ابناؤهم وتوزعت الورثة دیارهم وتراثهم فمنهم
والله الموسع له فی قبره الغض الناظر فیه المتنعم بلذته یا ساکن القبر غدا
ما الذی غرک من الدنیا هل تعلم انک تبقی او تبقی لک این دارک الفیحاء
ونهرک المطرد واین ثمرتک الحاضرة ینعها واین رقاق ثیابک واین طیبک
واین بخورک واین کسوتک لصیفک وشتائک اما رأیته قد نزل به الامر
فما یدفع عن نفسه دخلا وهو یرشح عرقا ویتلمظ عطشا یتقلب فی سکرات الموت
وغمراته جاء الامر من السماء وجاء غالب الامر والقضاء وجاء من الامر الاجل
مما لا یمتنع منه هیهات هیهات یا مغمض الوالد والاخ والولد وغاسله یا مکفن المیت وحامله
یا مخلیه فی القبر وراجعا عنه لیت شعری کیف کنت علی خشونة الثری لیت شعری شعر

بای خدیک تبدی البلی • وای عینیک اذن سالا

یا مجاور الهلکات صرت فی الموتی لیت شعری ما الذی یلقانی به ملک الموت
عند خروجی من الدنیا وما یأتینی به من رسالة ربی شعر نهارک یا مغرور سهو
وغفلة ولیلک نوم والردی لک لازم وتعمل شیئا سوف تکره غبه کذلک
فی الدنیا تعیش البهائم ثم انصرف فما بقی بعد ذلک الا جمعة ومات رحمة الله
علیه رحمة واسعة آه ای خلان مؤمنین بعض مذنبین عمر نازنینی مناهی یه
بند ایدوب ایام وساعاتی معاصیده کچوردن ایتمش ایکن ناگهان عنایت
ربانی قرین حالی اولمغله ای عاصی وجانی نیچه یه دک بو غفلت ونادانی
عمر خود پایانه واردی سمند طغیانک گسسته عنان اولمادی دیو ترجمانی
نفس لوامه ایله توفیق منانی پند حقانی ایتمکله در حال اول فقیر وعانی
سرگرانی خواب غفلتدن یقظان اولوب وحیات عاریتی خلع لباس بدن
ایتمدین هزار ندامت ایله توبه واستغفاره مباشرت ایده کوره

قل یا عبادی الذین اسرفوا علی انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله ندا سی ابواب
رجا و حاجتی فتح ایدوب وسارعوا الی مغفرة من ربکم بدرقهٔ راه هدایت
اولماغله اول منهمك معصیت مغفرت رحمانه مسارعت ایله عتبهٔ رحمتده
فرسوده روی ضراعت اولوب اول غفور و رحیم و عفوّ و کریم دخی برفحوای
ان الله یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور الرحیم محض فضل و عنایتیله
عبد تائبك توبه سن قبول و جمیع ذنوبن مغفرت ایدوب مبشّر التائب
من الذنب کمن لا ذنب له لایق رحمت الهیه اولدوغن تبشیر ایدر پس دیدهٔ
ایمان و چشم ایقاننده غوایتك غایتی عقوبت ایدوکی نمایان اولان اخوان
پاکنهاده لاجرم جانی عقوبتدن تخلیصه حقدن مدد و عنایت رجا ایدن
امّا حیفا و دریغا دیدهٔ ایقانلری اولمیان اهل خذلانه که توبه و انابته
مهتدی اولمادین موت اصابتیله اول منازل اخراده اولان قبره داخل اولدقده کونا کون
سؤال و نکاله کرفتار اولوب اندن اولان ندامتك منفعتی اولماز سید حسین

اولمیه ای نفس ظالم دنیه یه الدانه سن • کرا کا الدانه سن شیطانه سن الدانه سن
بو اجل میداننه هیچ کسه قالماز کرمدین • پاشکی لحد طاشنه اورورن واویانه سن
تنده جان بش کون قوناقدر چو کناهلر ایتمکله • اکرمو ضیفا دیدی پس غربت ایته مهمانه سن
دنیه نك مردارنه سن چو اوز اتدك الکی • السکاویرر طانقلق اولمیاکم دانه سن
دنیه کنجینك ییلاندر اوادی اجل • قورقایلاندن انك کل وارمه کنج وکانه سن
طاعت و ذکر ایله جانك زورقن چك برکنار • بو خسه غرق اولدك کناهك بحرینه عمانه سن
اویه غفلت ویخوسنده قیل نیاز ایله نماز • الکی قالدیر یوزك طوت رحمت رحمانه سن
رحمتندن کسمه امید کر کناهك قاف اوله • اوله حقك رحمتی بردمده یارلغانه سن

در ذکر احوال قبر و برزخ عن انس رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم ان العبد اذا وضع فی قبره و تولّی عنه اصحابه وانه یسمع صوت
قرع نعالهم اتاهم ملکان فیقعدانه فیقولان له ما کنت تقول فی هذا الرجل
یعنی لمحمد علیه السلام فامّا المؤمن یقول اشهد انه عبد الله و رسوله فیقال له
انظر الی مقعدك من النار قد ابدلك به مقعدا من الجنة فیراهما جمیعا
وامّا المنافق والکافر فیقال له ما کنت تقول فی هذا الرجل فیقول لا ادری
کنت اقول ما یقول الناس فیقال له ما دریت ولا تلیت فیضرب بمطرقة
من حدید ضربة بین اذنیه فیصیح صیحة یسمعها من یلیه غیر الثقلین
وروی عن جعفر الصادق قال صلی الله علیه وسلم یجیء الملکان منکر و نکیر
فیسألان المیت من ربك وما دینك فاذا کان مؤمنا قال الله ربی ودینی الاسلام
فیقولان له ما تقول فی هذا الرجل الذی خرج بین ظهرانیکم فیقول
اشهد انه رسول الله فیقولان له نم نومة لا حلم فیها ویفسح له فی قبره تسعة
اذرع ویفتح له باب الی الجنة فیری مقعده فیها واذا کان کافرا دخلا علیه
واقیم الشیطان بین یدیه عیناه من نحاس فیقولان من ربك وما دینك
وما تقول فی هذا الرجل الذی خرج بین ظهرانیکم فیقول لا ادری فیخلیان
بینه وبین الشیطان ویفتح له باب الی النار ویری مقعده فیها وعن انس
عن النبی صلی الله علیه وسلم ان هذه الامة تبتلی فی قبورها فان المؤمن
اذا وضع فی قبره اتاه ملك فیقول ما کنت تعبد فان هداه الله یقول اعبد الله
فیقول ما کنت تقول فی هذا الرجل فیقول هو عبد الله و رسوله قال
فما یسأل عن شیء غیرها فینطلق به الی بیته الذی کان فی النار فیقال له هذا
بیتك فی النار ولکن الله عصمك و رحمك وابدلك به بیتا فی الجنة فیقول
دعونی حتی اذهب فابشر اهلی فیقال له اسکن وان الکافر اذا وضع فی قبره
اتاه ملك فیقول ما کنت تعبد فیقول لا ادری فیقال له لا دریت ولا تلیت
فیقول ما کنت تقول فی هذا الرجل فیقول کنت اقول ما یقول الناس
قال فیضربه بمطراق من حدید بین اذنیه فیصیح صیحة یسمعها الخلایق
غیر الثقلین وروی قال علیه السلام فی الکافر ینادی مناد من السماء

مرزبه ٤

افرشوا له فی القبر من النّار والبسوه ثیابا النّار وافتحوا له بابا الی النّار
حتّی یأتینا وما عند نا شئ له فیضربانه بمطرقة ثلث ضربات لیس فیها ضربة
الّا یتطایر قبره لوضرب بتلك المطرقة جبال تهامة لكانت رمیما وروی
عن الصّادق رضی الله عنه فی المصلوب یصیبه عذاب القبر یوحی الله عزّ وجلّ
الی الهواء فیضغطه ضغطة اشدّ من ضغطة القبر وعن انس فی البخاری ومسلم
انّ النّبیّ صلّی الله علیه وسلّم دخل نخلا لبنی النّجّار فسمع صوتا ففزع
فقال من اصحاب هذه القبور فقالوا یا رسول الله ناس ماتوا فی الجاهلیّة
فقال نعوذ بالله من عذاب القبر وفی روایة اخری فی المنافق والكافر لیضیق
علیه قبره حتّی یختلف فیه اضلاعه نعوذ بالله من عذابه ونقمته پس قبرده اولان
عذاب وسؤال امر محقق اولوب انكاره مجال یوقدر یثبّت الله الّذین
امنوا بالقول الثّابت قول كریمی ایله سؤال قبره اشارت بیورلمشدر ودخی
النّار یعرضون علیها غدوًّا وعشیًّا ویوم تقوم السّاعة آیت كریمه سی
عذاب قبر و برزخه دلالت واضحه در وابن مسعود رضی الله عنه دن روایت
اولنان انّ ارواحهم فی اجواف طیر سودٍ یعرضون علی النّار بكرة وعشیًّا
الی یوم القیامة حدیث شریفی اثبات عذاب برزخ ایچون شهادت صریحه در
وعن زید بن ثابت رضی الله عنه قال قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم
لولا اخاف ان تدافنوا لدعوت الله ان یسمعكم من عذاب القبر یعنی ای بنم اصحابم
اگر سز خوفدن زهره چاك وفجأةً هلاك اولمقدن خوف ایتمسم
عذاب قبردن بعضنی سزه اشتدرمك ایچون حقدن استدعا ایدردم
بیوردیلر صدق رسول الله صلّی الله علیه وسلّم شعر

آه من الظلمة فی القبر ومن هول الممات	•	ونشور من قبور ووقوف فی العرصات	•
فی سبیلی عقبات ومعی حمل ثقیل	•	آه من حمل ثقیل وكؤد العقبات	•

مرویدر كه بر كون عثمان بن عفان رضی الله بر قبره واروب لحیه مبارككلرین

غرقه

غرقهٔ اشك خوناب ایدنجه اغلادی رفقاسی سبب گریه بسیاردن استفسار
ایتدكلرنده بیوردیلر كه ای خلّان صفا بو قبرك صاحبنه بكا ایدرم زیرا
فخر عالم صلّی الله علیه وسلّم انّ القبر منزل من منازل الآخرة بیورمشدر
ایمدی هر كیم بو عقبه دن سهولت ایله نجات بولورسه بوندن صكره دخی
اهل نجاتدندر وشویله كه عذاب قبردن خلاص اولمیه مابعدی دخی مخوف
اولوب عقاب یوم النّشور عذاب قبردن اشدّدر بیوردیلر وسفیان ثوری
بیورمشلر كه بر كمسنه قبره دخولدن اوّل قبری چوق ذكر ایلسه حین دخولده
ریاض جنّتدن بر روضه اولور ومجیء اجله دكن داخل قبر اولمقدن غافل
وطاعاتده متكاسل اولسه حین دخولده قبری دركات عذابدن بر چاه
مظلم اولور كما قال صلّی الله علیه وآله وسلّم انّما القبر روضة من ریاض الجنّة
او حفرة من حفر النّار ای خلّان اخیار عذاب قبرك اسبابی بسیاردر ولكن
اعظم اسبابی حبّ دنیا وكذب سویلمك وامانته خیانت ایتمك ونمیمه
وبدننه بول بولاشدرمقدر فلهذا خاتم الانبیا علیه من الصّلوات الازكی
بدننه بول طوقندرمقدن احتیاط واحترازایله امر ایدوب بیوردیكه
استنزهوا من البول فانّ عامّة عذاب القبر منه وقال ابن عبّاس رضی الله عنهما
مرّ النّبیّ صلّی الله علیه وسلّم بقبرین فقال انّهما یعذّبان وما یعذّبان فی كبیر
امّا احدهما كان لا یستنزه من البول وامّا الآخر فكان یمشی بالنّمیمة
ثمّ اخذ جریدة رطبة فشقّها بنصفین ثمّ غرز فی كلّ قبر واحدة فقال لعلّه
ان یخفّف العذاب عنهما ما لم ییبسا وفقیه ابو اللّیث رحمة الله علیه بیورمشلركه
عذاب قبردن خلاص درت شیئه ملازمت ایله اولور بریسی صلواته مداومت
وبریسی اعطاء صدقه وبریسی تلاوت قرآن بریسی دخی ذكر وتسبیحه
ملازمتدر كه بونلارك هر بری قبری واسع ومنوّر ایدر وفی فضائل
آیة الكرسی قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم من قرأ آیة الكرسی مرّة

الجریدة هی غصن النخل

صرف الله عنه الف مكروه من مكروه الدنيا والف مكروه من مكروه الآخرة
ايسر مكروه الدنيا الفقر وايسر مكروه الآخرة عذاب القبر اما بين العلما
عذاب قبرده نيجه كلمات واقع اولوب هر بري كندو قولني تقويت ايچون
برهان ودليل وسند ايراد ايتمشلردر پس علمادن بعضي ديركه ميتك روحي
دنياده اولدوغي كبي قبرده دخي جسدنه دخول ايله قالقوب اوتورر وسؤال
وحساب روح ايله جسده معا واقع اولور بعضلر دخي سؤال دون الجسد
روح ايچوندر ديوب بعضلر دخي روح جسدك صدرنه كلنجه داخل اولور
بعضلر دخي روح ميتك جسد يله كفني مياننه داخل اولور ديوب مختلفوا الروايات
اولمشلردر اما اولى واحرى بودركه مؤمن اولن صدق قلب عذاب قبره اعتقاد
واقرار ايدوب كيفيتنه اشتغال ايتميه وعن ابي سعيد رضي الله عنه انه قال
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يسلط على الكافر في قبره تسعة وتسعون
تنينا لكل تنين تسعة رؤس ينهشونه ويلسعونه حتى تقوم الساعة لو ان
تنينا منها نفخ في الارض ما انبتت خضراء صدق رسول الله آه اى مستمع آگاه
عجبا اول تنين نه در فهم ايدوكمي ايمدي فهم ايتمدك ايسه فهمه همت قيل كه حضرت
سيد البشر عليه صلوات الله كفاره اولاجق عذاب قبردن خبر ويروب
بيوردلركه عذاب قبركه عقاب برزخدر هر بر كافرك اوزرينه طقسان طقوز عدد
اژدرها مسلط اولور وهر بر اژدرهانك طقوز باشي اولور وهر بريسي ايله
جسم كافري لدغ ولسع ايدوب يوم نشورك ظهورينه دكن عذاب ايدرلر
واكر اول ثعبانلردن بريسي فم پر سمندن اولان ريح زهر آلودني وجه ارضه
نفخ ايلسه ابد الآباد زمينده نباتات بتمزدي قال الغزالي في كتاب الاربعين
في اصول الدين ومن احب اهله وماله وعقاره وجاريته وفرسه وثيابه
تألم بفراقها سواء سلبت هذه الاشياء عنه او سلب هو عنها بان حمل الى موضع
آخر وحيل بينه وبينها فالموت يسلبك عن هذه الاشياء ويحول بينك وبينها

فيكون عذابك بقدر عشقك لها والموت يخلي بينك وبين الله تع ويقطع
عنك هذه الحواس الشاغلة المشوشة فيكون لذتك في القدوم على الله تع
بقدر حبك له وانسك بذكره ولاجل هذا نبهك وقال انا بدك اللازم
فالزم بدك واجمع العبارات عن نعيم الجنة ان لهم فيها ما يشتهون واجمع العبارات
لعذاب الآخرة قوله وحيل بينهم وبين ما يشتهون ولا لذة الا الشهوة عند
مقارنة المشتهى ولا مولم الا الشهوة ولكن عند مفارقة المشتهى ولا ينبغي
ان تغتر الآن فتقول ان كان هذا سبب عذاب القبر فانا في امان منه
اذ لا علاقة بيني وبين متاع الدنيا فان هذا لا تدركه بالحقيقة ما لم تطرح الدنيا
وتخرج عنها بالكلية فكم من رجل باع جاريته على ظن انه لا علاقة بينه
وبينها فلما اخذها المشتري اشتعل من قلبه نيران الفراق واحترق بها احتراقا
ربما القى نفسه في الماء والنار ليقتل نفسه ويتخلص منها فكذلك يكون
حالك في القبر في كل ما يتعلق به قلبك من الدنيا ولذلك قال احبب ما احببت
فانك مفارقه ووراء هذا عذاب اعظم منه وهو حسرة الحرمان عن القرب
من الله تعالى والنظر الى وجهه الكريم وينكشف بالموت عظم قدر ما فات
منه وان كان لا يعظم قدره عندك قبل الموت لان الموت سبب الانكشاف
ما لم يكن انكشافه قبله كما ان النوم سبب انكشاف الغيب بمثال او بغير مثال
والنوم اخ الموت ولكنه دونه بكثير فهذان عذابان يتضاعفان على كل
ميت كان غير الله احب اليه من الله وكان انسه بغير الله اكثر من انسه بالله
وهما ضروريان تعرفهما ان عرفت بالحقيقة الروح وبقاءه بعد الموت
وعلايقه وما يضاده بالطبع وما يوافقه آه اى كوش هوش شنوا وعين جان
روشنا اينه محمد غزالي احيا وكيمياده بيوردلركه حب دنيادن هويدا اولن
ثعبان كسعان خود ذات ميتدن خارج اولمايوب بلكه روح ميتك كسب
ايتدوكي صفاتيدر زيرا ذكر اولنان اژدرلر روح ميتك صفاتندن

وجوده کلمش وقبل الموت صمیم فؤادده متمکن اولمش ایدی فاما غلبهٔ شهوت
وهوا واستیلای حب دنیا دیرهٔ دلی نابینا قلمغله قبل الموت ادراکه قادر
اولمایوب حقیقت حال بعد الموت ظاهر اولور کما روی عن علی رضی الله عنه
الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا وقال تعالی فکشفنا عنک غطاءک
فبصرک الیوم حدید وحیات مزبوره نک عدد رؤسی اخلاق ذمیمهٔ کلیه
وشهوات دنیویه نک عددی مقابلیدر اگرچه اخلاق ردیه کثیره در ولکن
باعتبار الکلی حب دنیادن منشعب اولان اخلاق ذمیمه حقد وحسد
وریا وکبر وحرص ومکر وخدعه وحب مال وجاه وبغض وعداوت در
اما طقسان طقوز عدده اولن سر انحصار نور نبوتدن غیریله معلوم دگل
اولماز آه ای مبتلای بی چاره حیات مزبوره اگر ذات میتدن خارج اولایدی
ازاله وانصرافی تصور اولنوردی اما انصرافی نیجه متصور در که حیه مزبوره
بعینها میتک حیاتندن کندو سیله اولان صفات ردیه سیدر که بعد الموت
صورت حیه یه منقلب اولور وسوراخ صمیم فؤادده اولمغله زخم نیشی
خارجده اولن لسع افاعیدن هزار مرتبه اشد اولوب بو معنایی انما هی اعمالکم
ترد علیکم حدیث شریفی مؤید در ایمدی بنم روحم کلا لو تعلمون علم الیقین
لترون الجحیم کریمه سنک مفهومن اذعان قیلوب جحیمی عین الیقین گورمزدن
اول غیبه ایمان ایله ونور علم یقین ایله باطنکده طلب قیل که حیات
صفات ذمیمه یی ازاله وهلاک ایدوب قبر وبرزخ عذابندن خلاص اوله سن
یوخسه الیوم تجزی کل نفس بما کسبت لا ظلم الیوم موجبنجه جزاء اعمال
قبرده وآخرتده گورلمسی مقرر در فاما ارواح موتی ایچون خیر دعا
وبعض خیرات ایدوب ثوابنی روحنه اهدا ایله عذاب قبرک تخفیفی
بیاننده نیجه احادیث شریفه وارده اولمشدر کما روی عن ابن عباس
رضی الله عنهما ما من رجل مسلم یموت فیقوم علی جنازته اربعون رجلا

لا یشرکون بالله الا شفعهم الله فیه ای قبل شفاعتهم فی حقه وفی فضائل
آیة الکرسی قال صلی الله علیه وسلم من قرأ آیة الکرسی وجعل ثوابها
للموتی ادخل الله علی اهل القبور من المشرق الی المغرب اربعین نورا ورفع
لکل واحد درجة واعطی القاری ثواب سبعین نبیا وخلق فی کل حرف
ملکا یسبح الله الی یوم القیمة الحاصل ذکر اولنان اخبار ورروایات
جملهسی بعد الموت نفسک بقاسنه دلالت ایتمشدر کما قال الغزالی لعلک
تقول المشهور عند اهل العلم ان الانسان یعدم بالموت ثم یعاد وان عذاب القبر
یکون بنیران وعقارب وحیات وما ذکرته بخلاف ذلک واعلم ان من قال
ان الموت معناه العدم فهو محجوب عن حضیض التقلید ویفاع الاستبصار
جمیعا اما حرمانه عن ذروة الاستبصار فلا ید رکه ما لم یستبصر
واما حرمانه عن التقلید فنعرفه بتلاوة الآیات والاخبار قال الله تعالی
ولا تحسبن الذین قتلوا فی سبیل الله امواتا بل احیاء عند ربهم یرزقون
الآیه هنا فی السعداء واما الاشقیاء فقد ناداهم رسول الله صلی الله علیه وسلم
یوم بدر لما قتلوا فکان یقول یا فلان یذکر واحدا واحدا من صنادیدهم
قد وجدت ما وعدنی ربی حقا فهل وجدتم ما وعد ربکم حقا فقیل
یا رسول الله اتنادیهم وهم اموات فقال والذی نفسی بیده ما انتم باسمع
لکلامی منهم لکنهم لا یقدرون علی الجواب وقال صلی الله علیه وسلم
الموت القیامة من مات فقد قامت قیامته واراد بهذه القیامة الصغری
والقیامة الکبری تکون بعدها والاخبار فی الدلالة علی بقاء
ارواح الموتی وشعورها مما یجری فی هذا العالم ایضا کثیرة
وقال فی شرح اسماء الله الحسنی المسمی بالمقصد الاقصی الباعث
هو الذی یحیی الخلق یوم النشور ویبعث ما فی القبور ویحصل ما فی الصدور
والبعث هی النشأة الآخرة ومعرفة هذا الاسم موقوف علی معرفة

حقيقة البعث وذلك من اغمض المعارف واكثر الخلق منه على توهمات مجملة
وتخيلات مبهمة وغايتهم فيه تخيلهم ان الموت عدم والبعث ايجاد مبتدأ
بعد عدم مثل ايجاد الاول وظنهم ان الموت عدم غلط وظنهم ان الايجاد الثاني
مثل الايجاد الاول ايضا غلط فاما ظنهم ان الموت عدم فهو باطل
بل القبر اما روضة من رياض الجنة او حفرة من حفر النار والموتى
اما سعداء فاولئك ليسوا امواتا بل احياء عند ربهم يرزقون واما اشقياء
وهم ايضا احياء ولذلك ناداهم رسول الله صلى الله عليه وسلم في وقعة
بدر للحديث والمشاهدة الباطنة دلت ارباب البصائر على ان الانسان
خلق للابد وانه لا سبيل عليه للعدم نعم تارة يقطع تصرفه عن الجسد
فيقال مات وتارة يعاد اليه تصرفه فيقال احيي وبعث اي احيي جسده
وكشف تلك الحقيقة مما لا يحتمله هذا الكتاب واما ظنهم ان البعث ليس
الا ايجادا ثانيا وهو مثل الايجاد الاول غير صحيح بل البعث انشاء آخر
لا يناسب الانشاء الاول اصلا وللانسان نشآت كثيرة وليست هي
نشأتان فقط ولذلك قال تعالى وننشئكم فيما لا تعلمون ولذلك قال
بعد خلق المضغة والعلقة وغير ذلك ثم انشأناه خلقا اخر فتبارك الله
احسن الخالقين بل النطفة نشأة من التراب والعلقة نشأة من النطفة
والمضغة نشأة من العلقة والروح نشأة من المضغة واشرف النشآت
نشأة الروح لجلالته وكونه امرا ربانيا قال عند ذلك ثم انشأناه خلقا
آخر فتبارك الله احسن الخالقين وقال ويسألونك عن الروح قل الروح
من امر ربي ثم خلق الادراكات الحسية بعد خلق اصل الروح نشأة اخرى
ثم خلق التمييز الذي يظهر بعد سبع سنين نشأة اخرى ثم خلق العقل
بعد خمسة عشر وما يقاربه نشأة اخرى وكل نشأة طور وقد خلقكم
اطوارا ثم ظهور خاصية الولاية لمن يرزق تلك الخاصية نشأة اخرى

وهو نوع من البعث والله تعالى باعث الرسل كما انه الباعث يوم النشور
وكما انه يعسر على ابن المهد فهم حقيقة التمييز قبل حصول التمييز ويعسر
على المميز فهم حقيقة العقل وما ينكشف في طوره من العجايب قبل
حصول العقل فكذلك يعسر فهم طور الولاية والنبوة في طور العقل
فان الولاية طور كمال وراء نشأة العقل كما ان العقل طور كمال وراء
نشأة التمييز والتمييز طور كمال وراء نشأة الحواس وكما ان من طباع الناس
انكار ما لم يبلغوه ولم ينالوه حتى ان كل واحد ينكر ما لم يشاهده
ولم يحصل له ولا يؤمن بما غاب عنه فمن طباعهم انكار الولاية وعجايبها
والنبوة وغرايبها بل من طباعهم انكار النشأة الثانية والحيوة الآخرة
لانهم لم يبلغوها بعد ولو عرض طور العقل وعالمه وما يظهر فيه من العجايب
على المميز لانكره وجحده واحال وجوده فمن آمن بشئ مما لا يبلغه فقد آمن
بالغيب وذلك هو مفتاح السعادات وكما ان طور العقل وادراكاته ونشأته
بعيد المناسبة من الادراكات التي قبله فكذلك النشأة الاخرى بل ابعد
فلا ينبغي ان يقاس النشأة الاخرى بالاولى وهذه النشآت هي اطوار ذات
واحدة ومراقيها التي يصعد فيها الى درجات الكمال حتى يقرب من الحضرة التي
هي منتهى كل كمال ويكون عند ذلك بين رد وقبول وحجاب ووصول
فان قبل رقي الى اعلى عليين والا رد الى اسفل السافلين والمقصود ان لا مناسبة
بين النشأتين الا من حيث الاسم ومن لم يعرف النشأة والبعث
لم يعرف اسم الباعث وشرح ذلك يطول فليتجاوز **تنبيه** حقيقة البعث
يرجع الى احياء الموتى بانشائهم نشأة اخرى والجهل هو الموت الاكبر والعلم
هو الحيوة الاشرف وقد ذكر الله تعالى العلم والجهل في الكتاب وسماهما
حيوة وموتا ومن رقى غيره من الجهل الى المعرفة فقد انشأه نشأة اخرى
واحياه حيوة طيبة فان كان للعبد مدخل في افادة الخلق العلم ودعائهم الى الله

فذلك نوع من الاحياء وهو رتبة الانبياء ومن يرثهم من العلماء **نظم**

كل ايمدی اكلە بو تقرير اولانی	لسان كشفا ايلە تحرير اولانی
سن در نقلی انوك اكلە سن ای دوست	كه ممتاز اولەسن كه مغز ايلە پوست
بو اسرار بديعە اولە اظهار	ترقی و تنزل جملە اطوار
صفاتك اختلافندن خبير اول	معانيدن بشارت بول بشير اول
ولی ای سامع اسرار انوار	سلوك احواليدر فهم ايلە زنهار
شولركم فهم ايدەلر نوش اولسون	وكر فهم ايتميە خاموش اولسون
بيل ايمدی ای كوكل سيرينە طالب	بو سرك كشفنە جانيلە راغب
بو قيل و قال حاليلە كيرەلم	سلوك ايدوب بو احوالی كورەلم
الهی عقلی قيل غفلتدن آزاد	كە ذوقيلە قيلالم سوزە بنياد

پس علم شريفه نهان اولميه كه مجموعهٔ كونين اولان انسان علويات و سفليات
ميانندە برزخ جامع واقع اولوب من حيث الكلی مملكت انسانيدە امور ثلثه
واردر كه هر برينك عالم معنيدە بر تشخص و تعينلری واردر و امور مزبورەنك
بريسی ظاهر و ايكيسی خفی و باطندر پس مخفی اولان روح ايلە قلبدر و ظاهر
اولان مقدما ذكر روحدە بيان اولندوغی اوزرە بو هيئت مجموعەدركه
سبب قيام صورتی دم و قيام دم حرارت تأثيرات علويەدن
اولان حيات ايلە اولوب بو نشأهٔ دنيويەدە انسانك ظهوری حقايق
اربعە ايلە ثابت اولمشدر اولا حيات بدندركه خون ايلە قايم اولوب
خون دخی اغذيەدن و حس و حركت بدن دمدن حصولە كلمشدر و رحم
مادردن دنيايە كلنجە و دنيادە آخر عمرە وارنجە غذا ايلە پرورش بولوب
حيوانات سائرە ايلە بو مرتبەدە برابردر و لكن بقدر قابليات هر نوع
حيوانك ميانندە بر تفاوت واردركه بر نوعدە اولان خاصە نوع آخردە
يوقدر و حقيقت ثانيه قوهٔ علويەنك فيوضاتيدركه جوارح انسانيەدن

هر بر عضودە مستقر اولوب انسان انوك قوتيلە علويات ايلە مناسبت ايدر
و علوياتدن نزول ايدن سعادت و شقاوت دخی مناسبت مزبورە ايلە
واقع اولور و طالع اطلاق اولنان تأثيرات علويه كاه سعد و كاه نحس اولمغی
اقتضا ايدر و تأثيرات مزبورە اكرچە بو عالم كون و فسادده موجود اولان
مجموع اشيايە سارّيەدر و لكن انسانك علويات ايلە مناسبتی جملەدن اكمل
و اعتدالی جملە اشيادن اتم و اجمل اولمغلە تأثيرات علويەنك دخی اثری وجودی
انسانيدە حد كمالدە اولور و حقيقت ثالثه عقلدر اما عقل جزوی عام
دكل زيرا عقل جزوينك ضعف و قوتی دماغك سقم و صحتنە موقوفدر
پس عقلدن مراد عقل مستفاد و معاددركه ترك عقل جزوی ايدوب متوجه
كل اولمغلە عقل كل ديمشلردر و حقيقت مزبورەنك ظهور كليسی انبيا
و رسل و وارث اكمل اولان اولياء كمله مخصوص اولوب حقيقتدە عقلا
انلردر فلهذا شيخ عطار ع محمد عقل كل دان و ديكر هيچ
ديمشدر و انبيا و رسل و ورثاء كمل اولان هاديان سبل مدركان عقل كل
اولمغلە انسان حيوانات سائرەدن عقل جزوی ايلە ممتاز اولدوغی كبی
رسل و انبيا و كمل اوليا دخی ساير ناسدن ممتازلردر و وجود انسانيدە
عقل كلك سبب ظهوری صورت ايلە سيرتك بربرينە موافقت ايلە اعتداليدر
اكثر ناسك ايسە سيرتلری مختلە و غير صحيحە و ذمائم نفسانيە ايلە معتلە
و سقيمە اولدوغيچون تزكيهٔ نفس و تصفيهٔ قلب و تجليهٔ روح ايلە اخلاق
مرضيە تحصيلنە قادر اولميوب عقل كلدن بی بهرەلردر و امراض قلبيەنك
اطباسی انبيا و اوليا اولمغلە مادام كه مرضی و سقما احكام انبيايە اطاعت
و طريق اوليايە متابعت ايتميە سقامت قلبنە صحت و استقامت حصولە
كلمز زيرا بيت پردودی شمع و چراغ منور ايتميوب بلكه كثرت دودی نور چراغی
ستر ايتدوكی كبی نور بيضادن اصفی اولان ضيای خورشيد عقل كل دخی

تراکم ظلمات نفس امّاره ∙ و تراکب و تعاقب کثافت هوای طبیعت مکدّره ایله ∙
اکدر و اظلم اولان خانهٔ دل پردودی منوّر ایتمز ∙ و موت ابدانه طاری روح ایسه
موتدن مجرّد و عاری اولوب بدندن مفارقت ایتدکره باقی قالور ∙ و برزخده
طامهٔ کبرایه دکن صور مکتسبه سیله مرئی اولور ∙ و حقیقت رابعه انبیا و اصفیایه
مخصوص اولوب لساننک انوک حقیقتنی بیاندن حدّ امکانده اولماز ∙ زیرا اول روح
اقدس ∙ و حقیقت عالم دکه حقیقت محمّدیّه اندن عبارتدر ∙ و انزال کتب ∙
و بعثت انبیا ∙ و ارشاد اولیا ∙ اول حقیقتک کدورتنی مصقلهٔ توحید ایله ∙
قلوب مستعدّیندن ازاله ایچوندر ∙ پس صقاله پذیر هدایت اولمیان نفوس
مکدّرهٔ ظلمانیّه ∙ عقل کلّ ∙ و حقیقت انسانیّه دن مهجور اولدوغیچون ∙ برزخده
وحشرده سیر تنده اولان صور حیوانیّه یه مسخ اولنوب ∙ ولو نشاء لمسخناهم
علی مکانتهم فما استطاعوا مضیاً ولا یرجعون ∙ آیت کریمه سی ماصدق شانی اولور
نیجه مردود و ممسوخ اولماسونکه ∙ نفوس مکدّرهٔ جهله ∙ اغذیهٔ سفلیّهٔ طبیعیّه
طلبنه مشتغل ∙ و غذای علویّهٔ نورانیّهٔ روحانیّه طلبندن غافل اولور ∙ و مشتهیات
جسمانیّه یه افراط توغّل ایله ∙ عمرلری بطالت و جهالت ایله هالک ∙ و جمع مال
وطلب جاه ده منهمک اولماغله ∙ علوم حقیقیّه ادراکنه مهتدی اولمایوب ∙
حقّی باطلدن فرق ایتمز ∙ و غضب و تهوّر ∙ و عجب و تکبّر ∙ و تعدّی و جوری ∙
درپیش ایدوب ∙ حیاتی مبدئه وصول ایچون ایکن ∙ طول امله مبذول قیلور ∙
و قوّهٔ ذائقه سی لذّات باقیهٔ تجلیّات الهیّه یی ذوق ایده جک ایکن ∙
مستلذّات دنیاء دنیّه ایله متذوّق اولور ∙ و عقل شریف عالم باقی ورزق
معنوی حصولنه وسیله ایکن ∙ تجارت دنیوی ایله خسارت ابدی یه مبتلا
اولور ∙ و بالجمله طول امل ∙ و بخل و حرص ∙ و حقد و حسد ∙ و عجب و کبر ∙ و غضب
و کذب ∙ و بونک امثالی ذمائم ردیّه اجتماعیله اسفل سافلینده مردود
و مرجوم ∙ و روحی اعلایه عروجدن مطرود و محروم قالور ∙ و سیر و حرکتی

معکوس و منکوس اولوب ∙ هر قنقی صفتی غالبه ایسه انکله محشور اولور ∙
ایمدی نوع انسانی نشأهٔ دنیاده اولان صورت انسانیّه ده متّحد ایسه ∙
سیرتلری مختلف اولدوغنی ∙ مولانا جلال الدّین رومی قدّس سرّه ∙
اختلافات صورتی حروف مفرده یه تشبیه ایدوب بویورلرکه **مثنوی**

اوّلا بشنو که خلق مختلف ∙ مختلف جانند از یا تا الف
در حروف مختلف شور و شکیست ∙ کرچه از یک رو ز سر تا پا یکیست
از یکی رو ضدّ و یک رو متّحد ∙ از یکی رو هزل و از یک روی جد

یعنی اوّلا جان ایله شنو اول که خلق مختلف ∙ یادن الفه وارنجه واقع اولان
اختلافات کبی مختلفة الصّفات والارواحدر ∙ یعنی حروف بربرینه مختلف
و متباینه اولوب ∙ اکر بریوزدن الفدن یایه وارنجه بردر ∙ زیرا جملهسی
الفدن ∙ الف دخی نقطه دن ظهور ایتدوکی جهتدن متّحددر ∙ امّا نیجه
یوزدن ضدّ اولوب ∙ بر یوزدن هزل ∙ و بر یوزدن جدّدر ∙ یعنی کاه اولورکه
حروف مفرده دن ترکّب ایدن کلمات ملفوظه هزل و مزاح ∙ و کفتار ناهموار
اولور ∙ و کاه اولورکه تسبیح و تهلیل ∙ و کلام جمیل و جلیل اولوب جملهسنک
ترکّبی یکرمی سکز حروفدن ∙ و حروف مزبوره الف و نقطه دن بروز ایتمشکن ∙
عالم کثرات ∙ و حالت ترکّباتده ∙ انواع اختلافات ظهورده کلوب طیّبات ایله ∙
تکلّم ایدنلر جنّت و نوره ∙ و خبیثات ایله تکلّم ایدنلر جحیم و ناره ملحق اولور ∙
آه ای مستمع آکاه ∙ شعاع خورشیددن فیضان ایدن شعاعات متکثّرهنک
آفتابه اولان نسبتی ∙ و تنوّعات مظاهر ایله تنوّع و تعدّددن مجرّد اولان
ذات خورشیدک زجاجات مختلفه ∙ و متعدّده ده جلوه کر اولان نور
وحدانیّتی کبی ∙ ارواح متعدّده دخی ∙ پرتو اشعّهٔ نور احدیّت اولدقلری
نسبت ایله متّحده ∙ و من حیث المظاهر مختلفه و متعدّده اولماغله ∙ بر فحوای
وان لیس للانسان الّا ما سعی ∙ و بر مصداق لها ما کسبت و علیها ما اکتسبت

نفوس ناس برزخده وحشرده بحسب الاعمال والاحوال بربرينه مختلفه
اولوب لكن حق سبحانه وتعالى عبادنك بعضنه حكمتيله وبعضنه قدرتيله
معامله ايدر پس حكمتيله معامله بيوردوغى عبادنك دنياده اولان
كسب وعملنك حقيقتى برزخده صور متناسبه يه منقلب اولوب معانىٔ
سيّآت وحسناتنك مشاهده سى ايچون صور مختلفه خلق ايدر وعبد
كاسب كندو ايچون احضار اولنان صورت مكتسبه يه منتقل اولور مثلا
صوم وصلوة وحجّ وزكات وتسبيحات وتهليلات وبونك امثالى حسناتنك
صور متناسبه سنى مهيّا بولوب برعمل جميلنك صورتندن برعمل جميل صورت
حسنه سى مشاهداتنه انتقالدن خالى اولماز ودنياده ايكن ايتدوكى
اعمال بربرينه مماثل وياخود اخلص واجمل اولدوغى كبى برزخده معاينه
اولنان صور اعمال دخى يا بطريق المثل وياخود احسن واجمل اولوب
حقايق امور مكتسبه كندويه ظهوردن خالى اولماز ومشاهدى اولنان
صور مكتسبه نك حسن وبهجت وضيا ونورانيتّى ذلك العملده اولن
اجتماع خواطر وحسن مقصد ضماير وخلوص نيّت وقدر طاعت حسبنجه
اولور وهمچنان قبح صورت دخى اعمال سيّئه واخلاق رديّه ده اولان
توغّل وانهماككه كوره متجسّد اولور مثلا زانى وشارب خمره اعمال سيّئه سندن
صور قبيحه خلق اولنوب زانى ايچون ناردن برفرج منتن متبيّن اولور
وآلت زنانى اول فرج نارى يه ادخال ايدوب معصيت مزبوره ده اولان
اشتغالى حسبنجه حرارت نار ونتانت رايحهٔ مردار ايله كرفتار نكال اولور
شارب الخمر ايچون دخى ناردن قدح وناردن خمر ويريلوب معذّب
ومعاقب اولور وطاعت ايله معصيت بيننده مذبذب اولن ايچون دخى
كاه نورانى وكاه ظلمانى صور مختلفه عرض اولنوب صور مزبوره يه انتقالدن
خالى اولماز وبتواتر الانفعال حقايق امور شيئاً فشيئاً ظاهره

وطامّهٔ كبرى احد حكمين اوزرنه باهره اولور اى سينهٔ تابدار ودينهٔ
اعتبار خوابده بيدار اولان صور وآثار خود برزخده آشكار اولاجق
احوالك نمودارى دكلميدر مثلا مشايخ طريقت رؤياده رونما اولان
صور ملايكه وابرار وباغ وبوستان پراشجار واثمار وكل وكلزار
وچشمه سار وانهارى اعمال صالحه وعلوم دينيّه وتسبيح وتهليل
واوراد واذكار ايله تعبير ايدوب وبدكردارلردن برى واقعه سنده
عقرب كورسه صورت بخل شير وپلنك كورسه عجب وتكبّر ودين
ودنياسنه جاهل ايسه صورت دبّ وظالم ايسه حشرات دنيّه كذّاب ايسه
ثعلب مفترى ايسه جنّ وعفاريت اهل ريا ومنافق ايسه ميمون خاطر آزار
وحبّ جاه ومال كرفتار ايسه مار لوطى ايسه فيل زانى ايسه جيفهٔ مردار
حريص ايسه موش حسود ايسه صورت جُعَل صاحب حقد ايسه صورت
كُربه حرام وربا خوار ايسه صورت خنزير اسير شهوت ايسه صورت كلاب
اهل حقّه انكار وعداوتى وار ايسه صورت كفّار ويهودده رونما اولور
وبونك امثالى صور خبيثه يى ذكر اولنان اوصاف سيّئه واعمال فاسده ايله
تعبير ايدرلر پس برزخ دخى بوكا مماثلدر امّا اول فاعل مختار ورحيم
وستّار وجليل وجبّار حضرت دادار وكردكار عبادنه قدرتيله معامله
ايدرسه عبد مزبور معانىٔ عملنده واقع اولمايوب صورت قدرت معاينه سنى
مشاهده ايدر مثلا عبد عاصينك معصيتنى محض كرمى ايله مغفرت
ايتمكله صورت طاعات شبهنه انتقال ايدوب الى يوم السؤال برصورت
حسنه دن برصورت حسنه وياخود احسنه انتقالدن خالى اولماز
زيرا عملده ناقص ايسه نيّتى خالص ايدى نظر ايسه نيّته در كما قال عليه السلام
نيّة المؤمن خير من عمله ايواه ودريغ كم صورت اطاعت اداء تايدن
عبد غوايت عاقبتك ازل ازالده صحيفهٔ خاتمه سنه قلم قضا رقم زن

شقاوت اولمش ایسه اعمالنی حبط ایدوب نادده اولان ذدکاتنه کوره صور
قبیحه ایله الی یوم الحساب عقاب اولنور زیرا اعمالی خلوص واعتقاد
ومغفرت حقه استناد ایله اولمایوب عجب وانانیت وصورت طاعتده
عین معصیت ایدی زیرا بر فحوای ان الله لا ینظر الی صورکم واعمالکم
بل ینظر الی قلوبکم ونیاتکم اعتبار نیتهدر عمل خود بر مصداق انما الاعمال
بالنیات صدق نیت ایله مقبولدر فلهذا یحشر الناس علی نیاتهم وارد اولمشدر
خصوصا عجب ایله اولن طاعت قبوله قرین اولماز نیجه قبول اولسون که
عجب معصیت کبیرهدر کما قال علیه السلام ثلث مهلکات شح مطاع وهوی
متبع واعجاب المرء بنفسه وقال ابن مسعود رضی الله عنه الهلاک فی اثنین القنوط
والعجب وانما جمع بینهما لان القانط لا یطلب لقنوطه والمعجب لا یطلب السعادة
لظنه انه ظفر بها وقال علیه السلام لو لم تذنبوا لخفت علیکم ما اعظم
من ذلک العجب العجب وقیل لعایشة رضی الله عنها متی یکون الرجل مسیئا
فقالت اذا ظن انه محسن ونظر رجل الی بشر بن منصور وهو یطیل الصلوة
ویحسن العبادة فلما فرغ قال لا یغرنک ما رأیت منی فان ابلیس عبد الله
آلاف سنة ثم صار الی ما صار الیه روی الدیلمی عن ابن عمر عن النبی صلی الله
علیه وسلم سیأتی علی الناس زمان یصلی فی المسجد منهم الف رجل وزیادة
لا یکون فیهم مؤمن یفعل الله ما یشاء ویحکم ما یرید وما ربک بظلام للعبید
الهی عجب وانانیتدن سن صاقله شفیع المذنبین خاتم النبیین محمد المصطفی
علیه الصلوة والسلام حرمتنه بو عبید عاصیلری مظهر عنایت
ازلیه اولان عباد مرحومهدن قیل وایتمدوکمز خیری ایتمش یرینه طوت
ومعصیتمزی آب مغفرتکله محو ایدوب محض فضل ورحمتکله طاعت
یرینه کچور آمین یا رب العالمین ای مستمع آکاه حضرت الله برزخده برقوم
دخی ایجاد بیورمشدر که برزخده ساکن اولورلر وبرزخده عمر کچوردرلر

انلار نه دنیادندر نه اخرادندر ولکن خلق اولندقلری اصل ومحتدک اتحادینه
بناءً اهل آخرته ملحق اولورلر پس قبل الموت هر کیمک روحانیتی انلار ایله
مجانست ایتدیسه بعد الموت دخی مجانست ایدر مثلا وطنندن کذر
ودیار آخره سفر ایدن شول کسه بکزر که وارد وغی شهرده برقومه مقارن
اولور که مقدما آشنا اولماغله دیار غربتده دخی کمال الفت وبربریله
صحبت ایدرلر همچنین مجاوران بلدهٔ برزخ دخی قبل الموت کندولره موانس
ومجانس اولان ارواح ایله بعد الموت انس والفت ایدوب اکر فرح واکر ترحده
معیت کوسترلر فاما شول کمسهلرک ارواحی که انلار ایله دنیاده ایکن
مناسبت ومجانست ایتمیه بعد الموت دخی موانست ایدهمیوب بلکه هر بری
کندویه غیظ وغضب ایله کوروب مستوحش اولورلر وهر بری سبب عذاب
وعقاب اولاجق صور قبیحهٔ موحشه ایله مرئی اولماغله کمال مرتبه نفرت
عجیبه حصوله کلور اما نه فائده خلاصه امکان اولماز نه خوب سوزدر نظم

قیلمدین توبه بیقلورسه حصار • قالدک اول کوردکلر کلوب خوار وزار
یوق حصارک کم قچوبن کیره سن • باشکه عقلکی بردم دیره سن
توبه قیل ایامه چون یوقدر ثبات • کر ایکی عالمده استرسک نجات
بو خبرلرکم اشتدک آشکار • خوش نصیحتدر اونتمه زینهار

آه ای یار وفادار خواب غفلتدن بیدار اولوب دیدهٔ اعتبار ایله نظر قیلسک
صریح وآشکار اولور که دنیا وآخرت وبرزخ وقیامت وجود واحددر
مثلا بحسب الفرض بر دائره کبیدر که بین القوسین فاصل اعتبار اولنان
خط مفروض برزخ ونصفی دنیا ونصفی آخرتدر وسنک عینک اولان
شول نیتک که حالا دنیاده انکله موجودسن برزخده وآخرتده دخی انکله
قایمسن ولکن مابینده تفاوت بودر که امور دنیویه اختیاریه وامور برزخیه
ضروریهدر زیرا امور برزخیه دنیایه مبنیه اولوب امور اخرویه دخی

امور برزخیه یه مبنیه وضروریه در ایمدی ذکر اولنان نکاتی کما هی بلمك
واحوال برزخ وآخرتی دیدۀ حقیقت ایله کورمك دیلرسك من حیث الباطن
مجلای تجلیٔ حضرت احدیت ومن حیث الظاهر نسخۀ جامعۀ دنیا وآخرت
اعنی وارث اکمل حقیقت محمدیه اولان مرشد طریق مستقیم هدایتك دامن
محبتنه پیوسته دستادادت اولوب خلوص نیت ایله اداء مراسم رعایت خدمت
طریقت قیل که وجودده ساریه اولان اسرار احدیت مشهودك اولوب
بین الوجوب والامکان برزخ فاصل اولن کثرات تعیناتی واجزاء محدثاتی
قمع واقاله ایدوب کل حالده من حیث الجمع حقه عبادت ونقطۀ نهایتی
نقطۀ بدایته اتصال ایله مقبول حضرت ومسعود دنیا وآخرت اولهسن
ای دل صدپاره وسینۀ پرپاره اول جلیل وجبار وفاعل مختارك ارادت
ازلیه ومشیت اولیه سی قدرت شاملۀ سرمدیه سیله موجوداندن
هر برینه بر استعداد وقابلیت عطیه ایدوب هیچ برینك قضا وقدره
مخالفته طاقتی اولمایوب دیلرسه احیا دیلرسه اماته دیلرسه ایجاد
دیلرسه اعدام دیلرسه اخذ انتقام دیلرسه لطف وانعام ایدر کندوکه
امعان ایله نظر ایت که عدم اولمق خوفندن نیجه لرزان ایسك عدم دخی
سنجلین حقدن لرزان ایدوکن اذعان قیل وسن کندوك بی اختیار موت
اضطراری ایله جانب عدمه نیجه روان اولورسك عدمه دخی امر کن ایله
فرمان اولندقده بی اختیار جانب وجوده پویان اولور ایمدی حشر ارواح
مع الاجساد امر محقق ایدوکن اذعان قیلوب ریب وکمانده اولمیه سن که
بو جهان فانی یه کلمکدن مراد حیات ابدی اولن محبت ربانیه حصولیدر
سن ایسه غافل اولوب آلایش دنیا سنی ابقا ایدر وهمی ایله دنیانك مال
وجاهنه کوکل باغلامش ومزخرفاتنه بویانمش سن واصلا موت وعدمی
اسمیوب موتی تذکر ایتسه لر کدر ویرمه دیو رد ایدرسن وبر فحوای

الذی جمع مالا وعدده یحسب ان ماله اخلده مال وجاه دنیاده سنی
مخلد ایدر حسبانیله جان چکشه چکشه ابواب اهل دنیایه ذلت ایله ملازمت
ایدوب جمع مال دیلرسن وبوقدر یوك اچم وبوقدر بیك التونم وار دردیو
ایام وساعاتی حساب ایله کچوروب واملاك وعقاراتدن اوصانمیوب
دنیایی جملةً ویرسه لر قناعت کلمیوب برکره عشق الله دیمکه قادر اولمایوب
مقصود ومعبودك جاه وریاست اولور قال ابو العباس السیاری عطاء الحق
للمؤمن نوعان کرامة واستدراج فما ابقاه علیك فهو کرامة وما ازاله عنك
تبین انه استدراج اماچه فایده برکون ملك الموت دلود دلو محنت ایله
روحی بدندن نزع ایدوب طراقدن غیر یله طویمایجق کوز املاك وارزاقه
حسرت ایله کیدوب خلقه اولان جور واذیتك عقوبتن کوررد نظم

فیا خسارة نفس فی تجارتها • لم تشتر الدین بالدنیا ولم تسم
ومن یبع اجلا منه بعاجله • یبن له الغبن بیع وفی سلم

مثنوی

هرکه جز عشق خدای احسن است • کر شکر خواریست آن جان کندنست
چیست جان کندن سوی مرگ آمدن • دست در آب حیاتی نازدن

ایمدی نزع جان جانب موته کلمك وآب حیات محبتی نوش ایتمامکدر وآب حیات
عشقی نوش ایدن اولمزمی دیر ایسك ع اولن حیواند در عاشقلر اولمز
ایمدی بنم دوحم المؤمنون لا یموتون بل ینقلون من دار الفناء الی دار البقاء
وفقنجه مؤمنلر اولمز وحق سبحانه وتعالی اجساد انبیا واصفیانی ارض اکل
ایتمکه حرام ایدوب انلارك اجساد طاهره لری الی یوم القیام تازه وطری طوررد
کما قال علیه السلام ان الله عز وجل حرم لحومنا علی الارض ان تطعم منها
شیئاً کذلك لوجه الله قتیل فی سبیل الله اولان شهدانك واولیانك دخی
جسدلری چوریمز واولیاء اصفیانك جسدلری پوسیده اولمامغه سبب
بودرکه نور حقیقت محمدیه دن قلبلرینه لمعان ایدن محبت الهیه انلارك

مطلب پوسیده ناشدن لحوم انبیا واولیا در زیر خاك

ظاهر و باطنلرنه بر وجهله اثر ایدر که جمیع عروق و ضوارب و حشاشه
واعضالرنه فیضان ایدوب اوراق و ذره کلایك سریانی کبی اولیانك دخی
جسم لطیفلری حب خدا ایله مملو اولمادق بر سر مو قالماز و بو دولته نائل
اولان عاشقان الهی و مجذوبان ربانی صورت بشرده ملك و محض نور
اولوب جسمی مأکول تراب اولمقدن خلاص اولور و کذلك طعامنه حرام
و شبهه لو شئ خلط ایتمیوب حلال صرف تناول ایدن اتقیا و نفسنی
احتسابله میزان شریعتده وزن ایدن اصفیانك دخی جسدلری چورمز
کما روی الطبرانی فی النهایة مرفوعا المؤذن المحتسب کالمتشحط فی دمه
وان مات لم یدود ای لم یأکله الدود کما قال الشیخ الربانی عبد الوهاب الشعرانی
فی کتابه المسمی بالیواقیت فشاهدنا ذلك فی الشیخ نور الدین الشونی
و فی جدی الشیخ علی قدس سرهما اما الشیخ نور الدین فنزلت قبره بعد سنة
و تسعة اشهر فوجدته طریا کما وضعناه و کنت رایت له رؤیا قبل ان یموت
و ذلك انی سمعت قائلا یقول من اراد ان یزور النبی صلی الله علیه وسلم
فلیزره فی المدرسة السیوفیة عند الشیخ نور الدین فمضیت الیه
فوجدت علی بابها الاول ابا هریرة و علی الباب الثانی المقداد بن اسود
و علی الباب الثالث علی بن ابی طالب رضی الله عنهم فقلت للامام علی
این رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال ها هو جالس علی التخت داخل
تلك الخلوة فوقفت علی بابها فوجدت الشیخ نور الدین هو الجالس
فقلت له این رسول الله صلی الله علیه وسلم فتبسم فصرت اتطلب النبی
صلی الله علیه وسلم فظهر لی وجهه علیه السلام فی وجه الشیخ نور الدین
فما زال النور ینتشر من جهة جبهة الشیخ نور الدین الی اصابع رجلیه
فخفی الشونی و ظهر رسول الله صلی الله علیه وسلم فسلمت علیه فقصصت
هذه الرؤیا علی الشیخ فقال یا ولدی ما سررت فی عمری کله بشیء مثل

تشحط آلوده کردن بخون
یقال تشحط بالدم
لك

هذه

هذه الرؤیا و قال ان صح منامك یا ولدی لا یبلی لی جسد فکان الامر
کما ذکرناه و اما جدی الشیخ علی رضی الله عنه فکان یبالغ فی الورع و یقول
من احکم اکل الحلال الصرف لم یبل جسده و کان لا یأکل قط طعام احد
من مشایخ البلاد و لا طعام قاض و لا طعام مباشر و لا طعام احد
لا یتورع و کان لا یأکل فراخ حمام الابراج لاکلها من زرع الناس
فلما مات والدی دفنوا جانبه بعد احدی و عشرین سنة فوجدوه طریا
کما وضعوه هکذا اخبرنی الذی دفنه و دفن الوالد اما **مثنوی**

خلق راد و دیده در خاك و ممات • صد گمان دارند در آب حیات

مضمونجه نور تقوی و محبتدن بی بهره اولان عوامك دیده فؤادلری
بی نور اولمغله بو حالی استبعاد ایدرلر و آب حیات حب کردگاری
مجذوبان الهی یه اوصاف بشریه دن عاری قیلوب بعد الفنا بقاء حقله
حیات ابدی بولدقلرنه اعتقاد ایتمزلر امید در که اخوان پاك الاعتقاد صحیح
اولوب سعی و اجتهاد ایله دیده فؤاده تحصیل استعداد ایلیه لر **شعر**

ایا لطیف زمانه ایا خلاصه ذات	ایشت بو سوزی که تا بوله سن انده نجات
شریعتی آمر مرشد ایدین طریقتی کر	کم او طریقت ایله سن ایچه سن آب حیات
حقیقت اهلی اولورسك کوره سن دهری کر	دمکده معرفتکده بولنه بیك حسنات
بو کوردوکنی اوزکی ایچون ایو عمل ایدن کور	یا رنکه معرکه لرده بهشت اوله عرصات
بو کو بودر فنا بر نفسده ریلکور	بو بر نفسده قیلك صد هزار صوم و صلوات
سنی دیری طوتانی بخشی بلکل ای عاشق	که هر نفسده قیلك آنجه شکر و قدر برات
رسول سید کونین که مؤمنه آینه در	بو مؤمن آینه سنده کوره ند جمله صفات
بقا النده ارشدی فناده علم اولدی	بو علم ایله اوزی بیلدی کسه عمرکه برکات
حذر قیل اکله سنی سن اوزی بیلمک ایچون	صقن که جنت ایچون اولماسون برکات درکات
قچان که قتل ایدن سن نفسکی اوده انسن	ایریشه آیت فانظروا نه حیات و ممات

دورش بو معرفتدن خرقه‌سینه جمع اولنه گورد / داغلمدی نیکا عاشقکه قنده‌سن هیهات
گونوردی پرده‌ی اوچون عشقدن اینده ظهور / یتوردی نور تجلّی سوردکدن چون ظلمات
هزار تشنه گوکلر سوزمدن آنده زلال / بریدی ایچره قالنلر ایچدیلر آب حیات
دیلمدن ایردی قلمدن دوکلدی کاغده در / دردکده جمله لطایف جواهر اولدی برات
بو قطره بحر حقیقت سوزی درج ایدر نجک / که بر دقیقه‌ده بیک درلو گوستره حلوات
بو معرفت بو حقیقت طریقت اولدی تمام / شریعت امر ایچون ویر محمده صلوات

الٰها ملکا معبودا قادرا رحیما بحرمت نبیّک المجتبى ورسولک المصطفى بو فقیر وعاجزلری اغواء شیطانی وهوای نفسانیدن صاقله الٰهی سیّدی ومولای ان عذّبتنی فانا مستحقّ لذلک وان رحمتنی فانت الجدیر بالرّحمة للمذنب الهالک محقت اذ کان القوّة منی فلا قوّة ولا حول وقویت بسطوة قوّة قدرتک یا ذا الطّول فارحم السنة طال ما اشتغلت عنک بلفظها وقلوبا استغرقت الهمم فی عاجل حظّها وعیونا کرعت فی حیاض الشّهوات بلحظها ونفوسا غفلت فلم توقظها زواجر الهیبة بوعظها غلبت على الغفلة وانت الکریم ولبست الاعضاء ثوب المعصیة وانت التّواب الرّحیم یا رحیم یا غفّار من لی اذا اعرضت بوجهک عنّی ومن المسامح اذا اخذتنی بما صدر منّی فارحم ذلّة عبد لا یردّه عن بابک رادّ ولا یصدّه عن الخضوع بین یدی حضرتک صادّ الیک امدّ ید الافتقار ولدیک ابسط اکفّ الاعتذار حاشاک ان تردّها خائبة وانت الغنیّ وتترجحت خزاین فضلک ان ترجعها صفرا وانت الملی ان کانت الرّحمة لاهل الطّاعة فمن لسواهم او السخط لاهل المعصیة فمن غیرک مولاهم اسألک ان تحیی قلبی بنور معرفتک وتملأ سرّی بتجلّیات ذاتک الٰهی رحیم ورحمان سنسن که پوشندهٔ خطاسن وبر کریم وسبحانسن که ادراک خلقدن جداسن ای وهّاب وذو العطا بر دل شیدا ویرکه عشقکله جان فدا قیله‌لم وبر همّت عالی ویرکه

اول جهانک کارسازی اولالم بر تقوی روزی قیل که دنیادن بری اوله‌لم بر جذبهٔ ربّانی ارزانی قیل که قید هستیدن آزاد اوله‌لم بر قدم ثابت الصدق ویرکه راه راستدن سورچمیه‌لم بر دیدهٔ بینا میسّر ایت که حبّ جاه چاهنه دوشمیه‌لم دستگیر اول که سندن اوزگه دستگیرمز یوق بزی قبول ایت که غیری ملجأ ومنجامز یوق ای حکیم وعلیم سن تعلیم ایت که شریعتی بیله‌لم سن تلقین ایت آداب طریقتی رعایت ایده‌لم قناعت عنایت بیور که طمعدن بری اوله‌لم ابواب فضل واحسانک کشاده قیل که دقّ ابواب اغنیا ایتمیه‌لم عین وحدت بین ویرکه غیری گورمیه‌لم دردلو گوکللر درمانی سنسن یوخسه معلوللاتدن شفا گلمز فتّاح مشکلات سنسن یوخسه مقیّد وبسته‌دن هیچ بر کار گشاده اولماز الٰهی جانمزه کندو صفاکی وقلبمزه کندو هواکی ویر الحاصل ما را آن ده که ما را آن به مکذر ما را بکه ومه رباعی

یا رب دل خلق را برحمت جان ده / درد همه را بصابری درمان ده
من بنده ندانم که چه می باید خواست / داننده تویی هر آنچه بهتر آن ده

فصل ثانی در قیام السّاعة ونفخ صور وحشر اجساد مع الارواح واحوال عرصات وجهنّم وخوف وجنّت ورجا وسعتِ رحمت خدا

ایمدی بنم روحم سلف صالحینک طریق حقده اولان روش وازالهٔ صفات ذمیمه بابنده گوششلری معلوم اولدیسه سن دخی عاقبت اندیشی ایله شمدن صکره نفس وهوا وحبّ ماسوا ایله مغشوش اولمایوب تابع اثر انبیا وسالک راه اصفیا اولماغیچون بر وفق حاسبوا قبل ان تحاسبوا نفسکی احتساب ایدوب مشقّات ریاضت عاجلی اختیار وعقوبات آجله‌دن اجتناب قیلسن که طامّهٔ کبراده عقوبت عظمایه گرفتار اولمیه‌سن زیرا وجزاء سیّئة سیّئة مثلها وفقنجه رؤیت جزاء اعمال امر مقرّر اولدوغنده عند المؤمنین اشکال یوقدر وقیامتک انواعی اوچدر بر نوعی قیامت صغرادر که

هر کسک موتی ایله واقع اولان قهر و فناسی کندویه قیامت اولور کما قال علیه السلام

من مات فقد قامت قیامته و بر نوعی قیامت وسطی دردکه عند نفخ الصور الاول

مقدمه‌سی کرادن اولان قیامتدر که جمیع ناسک ارواحی دفعةً واحدةً

و فجأةً قبض اولنوب آسمان و زمین و ما فیهما اولان جمیع اشیا هالک

و فانی اولور کما قال تع ما ینظرون الا صیحةً واحدةً تأخذهم و هم یخصّمون

و قال تع و نفخ فی الصور فصعق من فی السموات و من فی الارض الا من شاء الله

و قیامت کبری اولدرکه و اذا نفخ فی الصور فاذا هم من الاجداث الی ربهم ینسلون

فحوای کریمه‌سی موجبنجه ارواح اولین و آخرین صور اسرافیلدن خروج

و بدنلوینه کیروب ولوج ایتدکده کفّار و منافقین و عصیانده منهمکین

بر مصداق قالوا یا ویلنا من بعثنا من مرقدنا واویلتا دیرلر و مؤمنین

موحّدین هذا ما وعد الرحمن و صدق المرسلون دیوب امر الهی‌یه انتظار ایله

آسمانه نظر و یا مولی دیو عرصهٔ عرصاته کیدرلر کما قال تع ان کانت الا صیحة

واحدة فاذا هم جمیع لدینا محضرون فالیوم لا تظلم نفس شیئاً و لا تجزون

الا ما کنتم تعملون پس حق جل و علا ان الساعة آتیة اکاد اخفیها لتجزی کل

نفس بما تسعی قول کریمی ایله وقوع قیامتی تحقیق ایدوب لکن وقت مجیئنی

اخفا بیورمشدر فاما قبل وقوع الساعة حضرت فخر عالم صلی الله

علیه و سلمدن اشراط ساعتدن نیچه امارات و علامات روایت

اولنمشدرکه وقتنک قرب مجیئنه انلر ایله استدلال اولنور

در ذکر اشراط الساعة کما روی عن رسول الله صلی الله علیه و سلم

ان من اشراط الساعة ان یرفع العلم و یکثر الجهل و یکثر الزنا و یکثر شرب الخمر

و یقل الرجال و یکثر النساء حتی یکون بخمسین امراةً القیم الواحد و عن ابی هریره

رضی الله عنه اذا اتخذ الفیء دولاً و الامانة مغنماً و الزکوة مغرماً و تعلم

لغیر دین و اطاع الرجل امرأته و عق امه و ادنی ای قرب صدیقه و اقصی

ای بعد اباه و ظهرت الاصوات فی المساجد و ساد القبیلة فاسقهم و کان

زعیم القوم ای کفیل امورهم ارذلهم و اکرم الرجل مخافة شره و ظهرت القینات ای الاماء المغنیات

و المعازف و هی آلات اللهو و اللعب و شربت الخمور و لعن آخر هذه الامة اولها

فارتقبوا عند ذلک ریحاً حمراء ای شدیداً و زلزلةً و خسفاً و قذفاً ای مطر السوء

و البرد و آیات متتابع کنظام قطع سلکه و روی الطبرانی فی الکبیر عن ابی الدنیا

و ابن العساکر عن ابی موسی لا تقوم الساعة حتی یجعل کتاب الله عاراً و یکون الاسلام

غریباً و حتی تبدو الشحنا بین الناس و حتی ینقص العلم و یتقارب الزمان

و ینقص عمر البشر و ینقص السنون و الثمرات و یؤتمن التهما و تتهم الامنا

و یصدق الکاذب و یکذب الصادق و یکثر الهرج و حتی تبنی الغرف فتطاول

و حتی تحزن ذوات الاولاد و تفرح العواقر و یظهر البغی و الحسد و الشح

و هلک الناس و یکثر الکذب و یقل الصدق حتی یختلف الامور بین الناس

و یتبع الهوی و یقضی بالظن و یکثر المطر و یقل الثمر و یغیض العلم غیظاً

و یفیض الجهل فیضاً و یکون الولد غیظاً و الشتاء قیظاً و حتی یجهر بالفحشاء

و تروی الارض ریاً و تقوم الخطباء بالکذب فیجعلون حقی لشرار امتی

فمن صدقهم بذلک و رضی به لم یرح رایحة الجنة و عن حذیفة بن اسید الغفاری

رضی الله عنه قال اذ طلع النبی صلی الله علیه و سلم علینا و نحن نتذاکر فقال

ما تذکرون قالوا نذکر الساعة قال انها لن تقوم حتی تروا قبلها عشر آیات

فذکر الدخان و الدجال و الدابة و طلوع الشمس من مغربها و نزول عیسی بن مریم

و یأجوج و ثلثة خسوف خسفاً بالمشرق و خسفاً بالمغرب و خسفاً بجزیرة العرب

و آخر ذلک نار تخرج من الیمن تطرد الناس الی محشرهم و من اشراط الساعة

خروج الدجال و ان تکون الجنة عن یساره و نار عن یمینه و انه مکتوب

بین عینیه هذا الکافر بالله و انه یعطش الناس و یجوعون حتی لا یجدون

مأکلاً و مشرباً الا عند هذا الملعون و ان کل من آمن به یسقیه من مائه

ويطعمه من طعامه ومن اكل من ذلك او شرب منه لا يفلح ابدا وانه يدخل المؤمن
جنته ومن دخل به جنته اقبلها الله عليه نارا وانه يدخل من لا يؤمن به ناره
ومن دخل ناره اقبلها الله له جنة وانه فى الناس من ياكل من الحشيش الجرز
الى ان يرفع عنه الضرر ثم انزل الله عيسى عليه السلام فاذا راه اللعين كما يذوب الثلج
فى الماء فيضربه عيسى بالحربة فيقتله ومن اشراط الساعة خروج دابة الارض
قال الله تع واذا وقع القول عليهم اخرجنا لهم دابة من الارض تكلمهم يعنى تنبئهم
بحقيقة ما وعدناهم به من البعث والنشور والجنة والنار ان الناس كانوا
باياتنا لا يوقنون فلاجل ذلك اخرجنا لهم تلك الدابة ليعلموا انا قادرون
على كل شئ فيوقنون بما بعدها وبما تخبرهم به تلك الدابة فيرجع كل من يرجع
الى الحق ويوقن بما اخبر به تع ومن اشراط الساعة ظهور ياجوج وماجوج
فى الارض حتى يملكوها فياكلون الثمار ويشربون البحار ثم يرسل الله عليهم
فى ليلة واحدة النغف فيموتون عن اخرهم فحينئذ يكثر الزرع وينبع الاصل
وتطيب الثمار ويحمد الملك الجبار واخرج مسلم عن ابن عمرو قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم يخرج الدجال فى امتى فيمكث اربعين لا ادرى اربعين
يوما او اربعين شهرا او اربعين عاما فيبعث الله عيسى بن مريم كانه عروة بن
مسعود فيطلبه فيهلكه ثم يمكث الناس سبع سنين ليس بين اثنين عداوة
ثم يرسل الله ريحا باردة من قبل الشام فلا يبقى على وجه الارض احد فى قلبه
مثقال ذرة من خير وايمان الا قبضته حتى لو ان احدكم دخل فى كبد جبل
لدخلته عليه حتى تقبضه فيبقى شرار الناس فى خفة الطير واحلام السباع
لا يعرفون معروفا ولا ينكرون منكرا فيتمثل لهم الشيطان فيقول الا تستجيبون
فيقولون فما تامرنا فيامرهم بعبادة الاوثان وهم فى ذلك دار رزقهم
حسن عيشهم ثم ينفخ فى الصور فلا يسمعه احد الا اصغى ليتا ورفع ليتا
فاول من يسمعه رجل يلوط حوض ابله فيصعق فيصعق الناس ثم يرسل الله

قوله اصغى اى مال قوله ليتا صفحة العنق قوله يلوط يطين ويصلح منه

مطرا

مطرا كانه الطل فتنبت منه اجساد الناس ثم ينفخ فيه اخرى فاذا هم قيام
ينظرون ثم يقال يا ايها الناس هلموا الى ربكم وقفوهم انهم مسئولون
ثم يقال اخرجوا بعث النار فيقال من كم فيقال من كل الف تسعمائة وتسعة وتسعين
قال فذاك يوم يجعل فيه الولدان شيبا وذلك يوم يكشف عن ساق واخرج مسلم
عن ابن مسعود عن النبى صلى الله عليه وسلم قال لا تقوم الساعة الا على
شرار الناس وفى مسلم عن عبد بن حميد وفى الترمذى عن انس لا تقوم الساعة
حتى لا يقال فى الارض الله الله وروى ابن حبان عن عبد بن حميد لا تقوم الساعة
على احد يقول لا اله الا الله وعن ابن عباس لا تقوم الساعة حتى ترضخ رؤس
اقوام بكواكب من السماء باستحلالهم عمل قوم لوط واخرج احمد وابو داود والنسائى
عن اوس بن اوس ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال ان من افضل ايامكم
يوم الجمعة فيه خلق آدم وفيه قبض وفيه نفخة الصور وفيه الصعقة
واخرج ابو داود عن ابى هريرة مرفوعا ما من دابة الا وهى مصيخة يوم الجمعة
من حين تصبح حتى تطلع الشمس شفقا من الساعة الا الجن والانس واخرج
ابن ماجه عن ابى امامة بن عبد المنذر قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
ما من ملك مقرب ولا سماء ولا ارض ولا رياح ولا جبال ولا بحر الا هن
يشفقن من يوم الجمعة وروى سعد بن منصور عن مجاهد عن النبى عليه السلام
قال اذا كان يوم الجمعة فزع البر والبحر وما خلق الله من شئ الا الانسان
واخرج الفريابى فى آية ما ينظرون الا صيحة واحدة قال تقوم الساعة
والناس فى اسواقهم يتبايعون ويذرعون الثياب ويحلبون اللقاح
وفى حوائجهم فلا يستطيعون توصية ولا الى اهلهم يرجعون وروى
عن زبير بن العوام قال ان الساعة تقوم والرجل يذرع الثوب والرجل
يحلب الناقة ثم قرأ فلا يستطيعون توصية الآية واخرج الشيخان
عن ابى هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لتقومن الساعة

وقد نشر الرجلان ثوبهما بليهما فلا يتبايعانه ولا يطويانه ولتقومن الساعة
وهو يليط حوضه فلا يسقى فيه ولتقومن الساعة وقد انصرف الرجل بلبن
نعجته فلا يطعمه ولتقومن الساعة وقد رفع اكلته الى فيه فلا يطعمها

در ذكر صور ونفخ صور وزلزلة وهلاك ذوى النفوس

روى بسند صحيح عن ابن مسعود قال الصور كهيئة القرن ينفخ فيه
وعن وهب بن منبه قال خلق الله الصور من لؤلؤ بيضاء فى صفاء الزجاجة
ثم قال للعرش خذ الصور فتعلق به ثم قال كن فكان اسرافيل فامره ان ياخذ الصور
فاخذه وبه ثقب بعدد كل روح مخلوقة ونفس منفوسة لا يخرج روحان
من ثقب واحد وفى وسط الصور كوة كاستدارة السماء والارض واسرافيل
واضع فمه على تلك الكوة ثم قال له الرب تع قد وكلتك بالصور فانت للنفخة
وللصيحة فدخل اسرافيل فى مقدم العرش فادخل رجله اليمنى تحت العرش
وقدم اليسرى ولم يطرف لم خلقه الله ينظر ما يؤمر به وروى عن ابى هريرة رض
انه قال حدثنا رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله لما فرغ من خلق السموات
والارض خلق الصور فاعطاه اسرافيل فهو واضعه على فيه شاخص
ببصره الى العرش ينتظر حتى يؤمر قلت يا رسول الله ما الصور قال القرن
قلت كيف هو قال عظيم ان عظم دارة فيه كعرض السماء والارض فينفخ فيه
ثلث نفخات الاولى نفخة الفزع والثانية نفخة الصعق والثالثة نفخة القيام
لرب العالمين فيأمر الله اسرافيل بالنفخة الاولى فيقول انفخ نفخة الفزع
فينفخ فيفزع اهل السماء والارض الا من شاء الله فيأمره فيمدها
ويطيلها ولا يفتر وهى التى يقول الله وما ينظر هؤلاء الا صيحة واحدة
ما لها من فواق فيسير الله الجبال فتمر كالسحاب فتكون سرابا وترتج الارض
باهلها رجا فتكون كالسفينة الموقرة فى البحر تضربها الامواج او كالقنديل المعلق
بالعرش ترجحه الامواج وهى التى يقول الله يوم ترجف الراجفة تتبعها الرادفة

فتميد الارض بالناس على ظهرها فتذهل المراضع وتضع الحوامل وتشيب الولدان
وتطير الشياطين هاربة من الفزع حتى تأتين الاقطار فتلقاها الملائكة
فتضرب وجوهها فترجع ويولى الناس مدبرين ينادى بعضهم بعضا
وهو الذى يقول الله يوم التناد فبينما هم على ذلك تصدعت الارض
فانصدعت من قطر الى قطر فرأوا امرا عظيما ثم نظروا الى السماء فاذا هى
كالمهل ثم انشقت فانتثرت نجومها وانخسفت شمسها وقمرها وقال صلى الله
عليه وسلم والاموات يومئذ لا يعلمون بشىء من ذلك قلت يا رسول الله
فمن استثنى الله فى قوله الا من شاء الله قال اولئك الشهداء وانما يصل الفزع
الى الاحياء وهم احياء عند ربهم يرزقون وقاهم الله فزع ذلك اليوم
وهو عذاب يبعثه الله على شرار خلقه يقول الله يا ايها الناس اتقوا ربكم
ان زلزلة الساعة شىء عظيم يوم ترونها تذهل كل مرضعة عما ارضعت
وتضع كل ذات حمل حملها وترى الناس سكارى وما هم بسكارى ولكن
عذاب الله شديد فيمكثون ذلك ما شاء الله ثم يأمر الله اسرافيل فينفخ
نفخة الصعق فيصعق اهل السموات والارض الا من شاء الله فيقول
ملك الموت قد مات اهل السماء والارض الا من شئت فيقول الله وهو اعلم
فمن بقى فيقول اى رب بقيت انت الحى الذى لا تموت وبقيت حملة العرش
وبقى جبريل وميكايل وبقيت انا فيقول الله فليمت جبريل وميكائيل
فيموتان ثم يأتى ملك الموت الى الجبار فيقول قد مات جبريل وميكائيل
فيقول الله تع فليمت حملة العرش فيموتون ويأمر الله العرش فيقبض الصور
من اسرافيل ثم يأتى ملك الموت الى الجبار فيقول قد مات حملة عرشك
فيقول وهو اعلم فمن بقى فيقول بقيت انت الحى الذى لا تموت وبقيت انا
فيقول الله انت خلق من خلقى خلقتك لما رأيت فمت فيموت فاذا لم يبق
الا الله الواحد الاحد طوى السماء والارض كطى السجل للكتاب

وقال انا الجبار ولمن الملك اليوم ثلث مرات فلا يجيبه احد ثم يقول لنفسه
لله الواحد القهار الى اخر الحديث واخرج النحاس في معانى القران عن ابن مسعود
ان ذلك يقع بعد الحشر ورجحه ورجح القرطبى الاول وقال ابن حجر
ويمكن الجمع بان ذلك يقع مرتين وقيل انه يقول في الجنة فيجيبه اهل الجنة
لله الواحد القهار آه اى مستمع آكاه ودیدۀ پر انتباه حضرت الله جل جلاله
فزع اكبر وقیامت عظمایی قرآن عظیمده تصریحا وتأكیدا نیجه آیات
بینات ایله بیان وحبیبی رسول آخر الزمان علیه صلوات الله الرحمان
احادیث کثیره ایله تبیان بیورب لامحالة محقق الوقوعدر وشك
وکمانده اولانلر مطلقا کافردر وذکر اولنان احادیث مرویۀ نبویه وآیات
قرآنیه فحواسنجه نفخ اول وثانی ایله مجموع اجرام سماوات واجسام عالیات
وسافلات وتمام اعیان موجودات منتفی ومستهلك اولدقدنصکره
جمیع احوال ظاهره وباطنه دن منتفی اولان مجموع اعیان دورۀ ضمنیۀ
خفیه دن بعد الانتقال نفخۀ ثالثه ایله تکرار ظاهر اولوب سعدا
کامللرنه لایق درجات جناته نائل واشقیا سیئه لرنه موافق درکات
عقوباته داخل اولورلر وحالت مزبوره یه قیامت عظمی تعبیر ایدرلر
اما زنادقه ودهریه وحکماء طبیعیه وغیر ملیه ذکر اولنان روز شماری
انکار ایدوب کافر اولمشلردر ولکن انلر دخی کندو عقللرنه کوره
الزام وتبکیت وافلاك قدیمدر فنا طاری اولماز دیدکلرینی رد وتزییف
ایچون کندو لسانلری اوزره وقوع قیامتی اثبات وتحقیق ایتمشلردر
واثبات بودرکه چونکه مشیت الهیه وقوع طامۀ کبرایه تعلق ایلیه
باراده الله تعالى قرانات علویه بروج اثنی عشردن مثلثۀ ناریه دن
اولن حمل واسد وقوس برجلرنده قران ایدوب واول حینده کوکب
مریخ قلب اسدده بولنماغله بقدرة الله تعالى عالمده بر آتش عظیم ظاهر اولورکه

زمان طوفان نوحده عالم غرق آب اولدوغی کبی اول زمانده دخی جهان وجهانیان
مستغرق نار سوزان اولوب روی زمینده موجود ومتنفسدن
هیچ شی قالمیوب جمله سی هلاك اولور پس استیلای آتش مهلك نفوس
اولدیسه بو دخی ممکندر که شدت حرارت ناردن کرۀ خاك تحلیل ایله
آب اوله حکما خود خاك تحلیل ایله آب وعناصر سایره بر برینه متحول اولدوغنی
نیجه دلائل ایله اثبات ایتمشلردر پس چونکه نار محرقۀ مفرطه عالمی احاطه
ایلیه زمین آتشده قینایوب وجبال راسیات بکلیتها اریوب جمله سی
آبه متبدل اولور چونکه حرارت نار آبه افراط ایله اثر ایلیه آب حرارت نار ایله
آمیخته اولوب هوایه عروج ایدر وهواده حرارت ناردن یبوست غلبه
ایتمکله هوا دخی نار صرف اولور زیرا عناصردن هر قنقیسی آخره غلبه ایتسه
انی کندو طبعنه جذب ایدر یعنی رطوبت یبوسته غالب اولدقده خاك طبع آب
وحرارت رطوبته غالب اولدقده آب طبع هوا ویبوست هوایه غالب اولدقده
هوا طبع آتش قبول ایدر وچونکه آتش کندو حیزنه عروج ایلیه الطف اولور
ولطافتی زیاده اولدقده طبایع سائره یه دخی عروج ایتدروب اتحاد تام
ولطافت تام ایله افلاکله مناسبت حاصل اولور وهمچنان هر بر فلکه چونکه
لطافت غلبه ایلیه ما فوقنده اولان فلك ایله مناسبت تامه حصولیله کلوب
نفس ایله عقل کل جوهر واحد اولدقلری کبی بو اسلوب اوزره مجموع افلاك
جوهر واحد اولوب بر فحوای والسموات مطویات بیمینه عالم غیب الغیوبده
مخفی اولماغله کل شیء هالك الا وجهه حکمی آشکاردر وکان الله ولم یکن معه شیء
امری بدیدار اولور الحاصل کوك بو وجهله وکرك غیری وجهله ایجاد واعدام
ید قدرت وقبضۀ مشیتنده اولان فاعل مختار وقادر وجبار موجودی
معدوم ومعدومی موجود قیلوب روز شمارده اولین واخرینی ایجاد واظهار ومطیعلری
جنته دیداره وعاصیلرینی ناره ادخال ایدر آمنا وصدقنا بالایمان والاقرار نظم

توشاهی وکنه چیزی که خواهی • که بر کلی ممالك پادشاهی
توشاهی وهمه در تو اسیرند • نمیری وهمه پیش تو میرند
توشاهی وترا زیبد که مانی • که شاه آشکار او نهانی
مرا از رایکان کردی تو پیدا • شدم در کوی تو مسکین وشیدا
بفضل تو بخشا در جهانم • که من جز فضل تو چیزی ندانم
هر آن حکمی که کردی حاکمی تو • خداوندا نمود عالمی تو
بروز محشرم بخشا بیکبار • که دارم در عنایت زاری بسیار
بسی رحمت کنی یوم القیامه • ببخشی این کناه با ندامه
بهشت اینجاست لیکن کس ندانند • وکرداند زما حیران بماند

آه ای شنوای آگاه • وجه ارضده ذو حیات اولن عامهٔ موجوداتك ارواحنی امر حق ایله ملك الموت قبض ایدوب جهانیان معدوم وفانی اولوب صحیفهٔ زمینده هیچ احدك نام ونشانی قالماد قد نصکره • اول واحد واحد • وفرد وصمد جناب عزت وکبریاسندن جهان بی بقایه • ندای جلالت • وخطاب عظمتی • بو وجهله صدور ایدر که • یا دنیا الدنیة • این الملوك • واین ابناء الملوك • واین الجبابرة • واین الذین یأکلون رزقی • ویعبدون غیری • ثم یقول لمن الملك الیوم فلم یوجد احد یجیبه فیجیب نفسه • ویقول لله الواحد القهار محمدیه

قنی طاق کسری قنی ذر نطاق • قنی شاه انوك نه قصر ونه طاق
قنی قصر قیصر قنی جام جم • قنی رستم رستم قنی نام ونم
ییقلمش سرای خراب وخراب • سرای اسی اولمش تراب وتراب
بو کز طراق اولدی بکلی هبا • بو کز آخرت کلدی اوش مرحبا
بولنمز بریکم مدد ایلیه • باشینه کلنلری رد ایلیه
دریغا قنی کوز کم ادراك ایده • کوره آنی کم عقلی دراك ایده
کوکل ویرمیه دنیه نك جاهنه • که زیرا دوشر صوك اوجی چاهنه

بترلقه خرقه بر ایچم شراب • قلانی دردر زیره انوك سراب
حلالینه وار در حقیقت حساب • حرامینه اولور عذاب وعقاب

آه الحذر الحذر ای غافل بی خبر اول روز پر خطر بر یوم عرض اکبردر که • اکر صغیر اکر کبیر • اکر غنی اکر فقیر کسب ایتدوکی اعمالدن قلیل وکثیر • ونقیر وقطمیر سؤال وحساب اولنور • هر کس مجازات لایقه سن کورر • عجبا اول کونی فکر ایله خوف ایدرمیسن • وای سکا اکر اول وقت هولناکدن زهره چاك اولمازسك • زیرا مؤمن اولان لاجرم خایف اولور • نیجه خوف ایتمه سون که حق سبحانه وتعالی وخافون ان کنتم مؤمنین • قول کریمی ایله قوللرم اکر مؤمنلر ایسه کوز بنم عذاب وعقاب • وسؤال وحسابمدن خوف ایدیکوز دیو امر ایدوب • عباد مؤمنین اوزرنه خوف ایتمکی واجب قیلمشدر • زیرا عبد مؤمن حقی بیلور • وحقی بیلن حقدن قورقار • کما قال تع انما یخشی الله من عباده العلماء • وقال صلی الله علیه وسلم • انا اعلمکم بالله واشدکم له خشیةً • پس حق سبحانه وتعالادن اشد خوف ایله قورقانلر انبیا واولیا • واهل بصیرت اولان علمادر • واخذ وعقوبت الهیدن امین اولوب قورقمیانلر شول اغنیا وجهلا • وحمقا وغفلادر که • ملاحظهٔ سابقه وفکر خاتمه دن عریلردر • وعظمت وجلال الهی معرفتندن بی بهره لردر • قال ابو عثمان • اهل ولایة الله ثلثة اصناف • الانبیاء • والملائکة • والصدیقون • قال الله تعالی فی الانبیاء یدعوننا رغباً ورهباً وکانوا لنا خاشعین • وقال فی الملائکة • یخافون ربهم من فوقهم ویفعلون ما یؤمرون • وقال تعالی فی الصدیقین • ویخشون ربهم ویخافون سوء العذاب • وروی عن النبی صلی الله علیه وسلم • قال علیه السلام • ماجاءنی جبریل قط الا وهو یرعد خوفاً من النار • وقیل لما ظهر علی ابلیس ما ظهر • طفق جبریل ومیکائیل علیهما السلام یبکیان • فاوحی الله تعالی الیهما مالکما تبکیان • قالا یا رب ما نأمن مکرك • فقال الله تع هکذا کونا لا تأمنا مکری • وقیل لما خلق الله النار

طاردت افئدة الملائكة عن اماكنها فلما خلق بنو آدم عادت وكان ازيز قلب
ابراهيم عليه السلام يسمع فى الصلوة من مسيرة ميل وبقى داود عم اربعين
يوما ساجدا لا يرفع رأسه حتى ينبت المرعى من دموعه وقال ابو بكر الصديق
رضى الله عنه لطائر ليتنى مثلك يا طائر ولم اخلق وقال عمر وددت انى كبشا
ذبحنى اهلى وقال ابن مسعود يا ليتنى كنت رمادا وقال ابو ذر وددت لو انى
شجرة تعضد وقالت عايشة لو انى كنت نسيا منسيا رضوان الله عليهم وعليها
مرويدركه بركون حواريون عيسى عليه السلامدن علم اكبرى تعريف رجا ايتديلر
عيسى عليه السلام بيوردیلركه علم اكبر اوچ شيدن عبارتدر بريسى خوف من الله
بريسى حب لله وبريسى رضا بقضاء الله در ويحيى بن معاذ بيوردلركه
عبادتك زينتى خوف وخوفك علامتى قصر امل در وابو حفص بيوردلركه
خوف قلوب مؤمنينده بر سراج دركه خيردن وشردن قلبده هر نه وار ايسه
انكله كوريسور وعن ابن مسعود رض قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
رأس الحكمة مخافة الله وقال يحيى بن معاذ الهى كيف اخافك وانت كريم وكيف
لا اخافك وانت عزيز وقال فضيل من خاف الله كل لسانه وقال ابو الحسين النورى
الخائف يهرب من ربه الى ربه وسئل الجنيد عن الخوف فقال توقع العقوبة
مع مجارى الانفاس وقال سفيان اصل الطاعة الخوف والرجاء والمحبة
وعلامة الخوف ترك المحارم وعلامة الرجا الرغبة فى الطاعة وعلامة المحبة
الشوق والانابة وقال ذو النون دلالة الخوف الهرب ودلالة الرجا الطلب
ودلالة المحبة قلة الخلاف وقال وهب بن منبه علامة الخوف طاعة الله
ومن يعص الله ثم يزعم انه يخاف الله فقد كذب وقال سهل بن عبد الله الناس
كلهم موتى الا العلماء والعلماء كلهم نيام الا الخائفون والخائفون كلهم
فى القنوط الا الراجون والراجون كلهم فى الغرور الا المحبون والمحبون
هم المؤثرون الله فى كل حال وقال ابو طالب المكى فى قوت القلوب روينا ان عليا رض

قال لبعض الخائفين وقد تاه قلبه واخرجه الخوف الى القنوط ما اصارك
الى ما ارى فقال ذنوبى العظيمة فقال ويحك ان رحمة الله اعظم من ذنوبك
فقال ان ذنوبى اعظم ان يكفرها شئ فقال ان قنوطك من رحمة الله عز وجل
اعظم من ذنوبك والخوف جنود من جنود الله عز وجل قد يستخرج من قلوب المريدين
والعابدين ما لا يستخرجه الرجا ويستجيب له القلوب المزادة بنهايات الزهد
وحقايق التوبة وشدة المراقبة وقد يفعل الله عز وجل جميع ذلك
باهل الرجاء والمحبة فى مقامات الرجاء يستخرجه منهم الكرم والحياء
والحب والوفاء واكثر ما يستخرجه الخوف من الخائفين وقال بعض العارفين
من عبد الله بالخوف دون الرجاء غرق فى بحار الافكار ومن عبد الله تعالى
بالرجاء دون الخوف تاه فى مفاوز الاغترار ومن عبد الله بالخوف والرجا
استقام فى محجة الاذكار وابو على دقاق تحقيق ايدركه معناى خوفده
اوچ مرتبه واردر برى خوف دركه شرط ايماندندر كقوله تع وخافون ان كنتم
مؤمنين وبرى خشيت دركه شرط علمدندر كما قال تع انما يخشى الله
من عباده العلماء وبرى هيبت دركه شرط معرفتدندر كما قال تعالى
ويحذركم الله نفسه پس عقوبتدن خوف مقام نفس ومرتبهٔ غيبتدر در
ومكردن خوف مقام قلب ومرتبهٔ حضورده در اما مقام سر ومشاهدهده
خوف هيبت واجلال اولور زيرا اقصاى درجات خوف كه هيبت واجلالدر
اخص خواصه مختصه در اللهم انا نسألك رضاك والجنة ونعوذ بك
من سخطك والنار الهى بزم حاجتده اكسكومز يوق سنك رحمتكدر بزم كناهده
اكسكمز يوق سنك مغفرتكدر الهى فزع پرخطر وعرض اكبرده اولان غم
وغصه لردن سن آزاد ايدوب الا ان اولياء الله لا خوف عليهم ولا هم يحزنون
عنايتنه مظهر اولان قوللركدن ايت الهى رد ايدوب نار سوز رسك عدلكدر
نظم
حسرت وندامت بزه الهى قبول ايلكسه فضل واحسانكدر دولت وسعادت بزه

بنده ايشى دائما عصيان اولور	حقه لايق عفو ايله غفران اولور
كرچه خلقينه غفران ايليه	بحر جودندن نه نقصان ايليه
لطفى چوقدر قوللره عفوى عميم	ايلدم بن قوللر لطفه اعتماد

در ذكر مكث ارواح موتى در ميان نفختين و در ذكر نفخهٔ بعث و در احياء موتى مع الاجساد

علم شريفه خفى اولميه كه زلزله و صيحه ايله جميع نفوس هلاك اولدقدنصكره
وجه ارض خالى طورب اصلا وقطعا روى زمين ده ذى روحدن شئ قالماز
كما اخرج ابن المبارك من مرسل الحسن ما بين النفختين اربعون سنة الأولى
يميت الله بها كل حى والاخرى يحيى بها كل ميت واخرج الشيخان عن ابى هريرة
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما بين النفختين اربعون قالوا يا ابا هريرة
اربعون يوما قال ابيت قالوا اربعون شهرا قال ابيت قالوا اربعون عاما
قال ابيت ثم ينزل الله من السماء ماء فتنبتون كما ينبت البقل وليس من الانسان
شئ الا يبلى الا عظما واحدا وهو عجب الذنب ومنه يركب الخلق يوم القيامة
قال القرطبى وقد ورد من طريق آخر ان بين النفختين اربعين عاما وقول ابى هريرة
ابيت فيه تأويلان الاول معناه امتنعت من بيان ذلك وتفسيره وعلى هذا
كان عنده علم من ذلك سمعه من رسول الله صلى الله عليه وسلم والثانى معناه
ابيت ان اسأل النبى عليه السلام عن ذلك وعلى هذا لم يكن عنده علم والاول
اظهر وانما لم يبينه لانه لا ضرورة اليه واخرج ابن جرير عن قتاده قال كانوا
يرون انها اربعون سنة وقال الحليمى اتفقت الروايات على ما بين النفختين
اربعين سنة واخرج ابن ابى حاتم عن ابن عباس قال يسيل واد من اصل العرش
من ماء فيما بين الصيحتين ومقدار ما بينهما اربعون عاما فينبت
كل خلق بلى من انسان او طير او دابة ولو مر عليهم مار عرفهم قبل
ذلك لعرفهم على وجه الارض قد نبتوا ثم يرسل الارواح فتزوج
بالاجساد فذلك قول الله واذا النفوس زوجت اى مستمع آگاه اما نفخهٔ احيايه

اولان نافخ نفخهٔ اولى ايله بعث واحيا ايچون اولان نافخ نفخهٔ اخرى ده
حضرت خواجهٔ كائنات عليه اكمل التحيا تدن روايت اولنان بعض احاديث شريفه
فحواسنجه تعدد وجود نافخ اقتضا ايتمكله امام سيوطى بدور السافره
فى امور الآخره نام كتابنده ايراد ايتمش كه قال القرطبى قال علماؤنا الامم
مجتمعون على ان الذى ينفخ فى الصور اسرافيل واخرج البزار والحاكم
عن ابى سعيد الخدرى عن النبى صلى الله عليه وسلم قال ما من صباح الا وملكان
موكلان بالصور ينتظران متى يؤمران واخرج ابن ماجه والبزار عن ابى سعيد
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان صاحبى الصور بايديهما قرنان
ملاحظان النظر متى يؤمران واخرج احمد بسند رجاله ثقات عن ابى مراية
عن النبى عليه السلام او عن عبد الله بن عمرو عن النبى صلى الله عليه وسلم
قال النافخان فى السماء الثانية رأس احدهما بالمشرق ورجلاه بالمغرب
او قال رأس احدهما بالمغرب ورجلاه بالمشرق ينتظران متى يؤمران ان ينفخا
فى الصور فينفخا واخرجه الحاكم من حديث ابن عمرو بلا شك قال القرطبى
هذه الاحاديث تدل على ان مع اسرافيل ملكا آخر فلعل له قرنا آخر ينفخ فيه
قلت ها هو مصرح فى حديث ابن ماجه عن ابى سعيد واخرج الطبرانى
فى الاوسط بسند حسن عن عبد الله بن الحرث قال كنت عند عايشة رضى
وعندها كعب الحبر فذكر اسرافيل فقالت عايشة اخبرنى اسرافيل قال كعب
عندكم العلم قالت اجل فاخبرنى قال له اربعة اجنحة جناحان فى الهوى
وجناح قد تسربل به وجناح على كاهله والقلم على اذنه فاذا نزل الوحى
كتب القلم ثم درست الملائكة وملك الصور على احدى ركبتيه وقد نصب الاخرى
فالتقم الصور منحن ظهره وقدام اذا رأى اسرافيل ضم جناحيه ان ينفخ فى الصور
فقالت عايشة رض هكذا سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول
قال ابن حجر هذا الحديث يدل على ان النافخ غير اسرافيل فليحمل على انه ينفخ النفخة الاولى

اذا رای اسرافیل ضمّ جناحیه • ثمّ ینفخ اسرافیل النّفخة الثّانیة • وهی نفخة البعث •
وروی عن ابی هریرة رض عن النّبیّ علیه السّلام • ویبدّل الله الارض غیر الارض
والسّموات • فیبسطها ویسطحها ویمدّها مدّ الادیم • لا تری فیها عوجا ولا امتا •
ثمّ یزجر الله الخلق زجرةً واحدةً • فاذا هم فی هذه المبدّلة فی مثل ما کانوا فیه
من الاولی • من کان فی بطنها کان فی بطنها • ومن کان علی ظهرها کان علی ظهرها •
ثمّ ینزل الله علیهم ماءً من تحت العرش • ثمّ یأمر الله السّماء ان تمطر فتمطر
اربعین یومًا • حتّی یکون الماء فوقهم اثنی عشر ذراعًا • ثمّ یأمر الله الاجساد
ان تنبت کنبات الطّراثیث او کنبات البقل • حتّی اذا تکاملت اجسادهم فکانت
کما کانت • قال الله لیحیی حملة عرشی فیحیون • ویأمر الله اسرافیل فیأخذ الصّور
فیضعه علی فیه • ثمّ یقول لیحیی جبریل ومیکائیل فیحییان • ثمّ یدعو الله بالارواح
فیؤتی بها تتوهّج ارواح المسلمین نورًا • والاخری ظلمة • فیقبضها جمیعًا •
ثمّ یلقیها فی الصّور • ثمّ یأمر الله اسرافیل ان ینفخ نفخة البعث • فینفخ نفخة البعث
فتخرج الارواح کانّها النّحل قد ملأت ما بین السّماء والارض • فیقول الله
عزّ وجلّ وعزّتی وجلالی لیرجعنّ کلّ روح الی جسده • فتدخل الارواح فی الارض
الی الاجساد • فتدخل فی الخیاشیم • ثمّ تمشی فی الاجساد مشی السّمّ فی اللّدیغ •
ثمّ تنشقّ الارض عنکم • وانا اوّل من تنشقّ عنه الارض • فتخرجون والصّور والنّسلان
یومئذٍ سُرْیانی سراعًا الی ربّکم مهطعین الی الدّاعی • الحدیث **مثنوی**

ان جلود وآن عظام ریخته •	فارسان کشته غبار انکیخته
حمله آرند از عدم سوی وجود •	در قیامت هم شکور وهم کنود

ای طالب حیات ابدی • وراغب سعادت سرمدی • عاشقان سبحانی وعارفان
ربّانی • قبل قیام السّاعة • نار جذبات حق ایله جلود حجب نفسانیه • وعظام
اوصاف بشریه لرین محو ایدوب • نفخ روح اضافی • وفیض صفات ربّانیّه ایله
بقا بعد الفنا دولتنه نائل اولوب • سرّ حشرک مشاهده سیله فارسان میدان وحدت

اولدقلری کبی طامّهٔ کبراده دخی چوریمش تنلر • وداغلمش توز اولمش استخوانلر
یرلو یرینه کلوب • کما کان حیات جاودان ایله عرصهٔ عرصات ده فارسان غبار
انکیز اولوب • اکر مؤمن شکور • اکر کافر عنود • موت وعدمدن متوجّه حیات
ووجود اولورلار • کما قال تعالی اولم یر الانسان انّا خلقناه من نطفة فاذا هو
خصیم مبین وضرب لنا مثلاً ونسی خلقه قال من یحیی العظام وهی رمیم
قل یحییها الّذی انشاها اوّل مرّة وهو بکلّ خلق علیم • روی انّ ابیّ بن خلف
اتی النّبیّ صلّی الله علیه وسلّم بعظم بالٍ یفتّه بیده • وقال اتری انّ الله یحیی
هذا بعد ما رمّ • فقال علیه السّلام نعم • ویبعثک ویدخلک النّار • فنزلت •
ای مستمع قابل اعتبار خصوص سببه اولمایوب عموم لفظه اولدوغی اصول
فقهده خود متبتدر • بوتقدیرجه منکر حشر اجساد مع الارواح اولانلر
اکر ابیّ بن خَلَف • واکر اول مشربده اولن ناخلفلرک حشرده اولان استبعادلرینی
ردّ وابطال ایچون بیوردکه • عجبا منکر حشر اولان کافرلر کندو حاللرینی
فکر ایدوب کورمزلرمیکم • بز عظمت شان • وقدرت تامّه مز ایله انسانی
اَخَسّ اشیادن اولن • وسوراخ بولدن چیقان ماءِ مَهین دن خلق ایدوب
رحم مادرده نطفه دن عَلَقه • وعلقه دن مُضغه • ومضغه دن هَیکل انسانی
وصورت شخصیّه سنی خلق ایدوب • وکسوهٔ بشریّت کیدروب طوراً بعد طور
مضیق رحمدن جای وسیع دنیایه اخراج ایلدک • ودنیاده خون ایله پرّ اولان
پستان مادر ودایه دن لبن شهیا خلق ایدوب • اکا غذا قیلدق • وبوندن ماعدا
عقل وفهم واذعان • وسمع وبصر وجان ایله سرای وجودنی تزیین ایدوب •
قبض وبطش • وقوّت مشی وحرکت ارزانی بیوردق • پس عدمدن وجوده
ونطفه دن مراتب مزبوره شهودنه دک بو وجهله تربیه ایتمش ایکن •
شمدی بزمله خصومت ایدر • وعظام رمیمی ایله اوغوب توز ایدوب
حق تعالی بو چوریمش توز اولمش استخوانی نیجه خلق ایدر دیو استبعاد وانکار ایلر

بزه مثل ضرب ایدر ونشیٔ دن خلق اولندوغن فراموش ایدوب تفکّر ایتمز
حبیبم اول کافر و منکرک استبعادی خاطر شریفکه الم ویرمه سون
بزم جانبمزدن ابیّ بن خلف و اول صفتایله متّصف اولن کافرنا خلفلره
ابلاغ رسالت ایدوب دیکه اول جلود ریخته و عظام رمیمه و پوسیده‌یی
اول قادر وجبّار و فاعل مختار احیا ایدر که انسان شیٔ مذکور دکل ایکن
اوّل مرّه ده آنی عدمدن انشا و ایجاد بیوردی و اول قادر مختار کیفیّت
خلقه علیم بر صانع مبدع قدیم در که مشارق و مغاربده پریشان اولن
اجزاء متفرّقه‌نک بعضنی ابدان سباع و بعضنی حواصل طیوردن و بالجمله
بحر و بردن جمع و خلق ایدوب یوم بعثده روحلرینی بدنلرنه اعاده ایدر
و مؤمنلری جنّته ایصال کفّاری دوزخه ادخال ایدر ای کافر بدنهادلر
قدرت حقّی نیچه انکار ایدرسز که بر فحوای الّذی جعل لکم من الشّجر الاخضر
نارًا فاذا انتم منه توقدون بینکرده استعمال ایدوکلکز مرخ و عفار
اسمیله معروف اولان شجر اخضردن سزلک ایچون نار ایجاد قیلوب اول شجره‌یی
بر برینه سوردکده درختا بداردن نار بدیدار اولور و آتش یاقوب
طبخ اطعمه و مأکل و اشعال مشاعل ایدرسز ای منکر لا یعقل احیاء موتایی
نیچه استبعاد ایدرسز که اولیس الّذی خلق السّموات و الارض بقادر
علی ان یخلق مثلهم بلی و هو الخلّاق العلیم فحوای کریمی اوزره اول قادر بیچون
دکلی درکه سموات و ارضی عدمدن وجوده کتوردی اول حیّ و قیّوم
بر قادر ودود در که سموات و ارض مثللو نیچه اشیایی انشا و ایجاد ایدر
بلی آمنّا و صدّقنا اول احدیّ الذّات و سرمدیّ الصّفات سزک وصف
ایتدوکلرکزدن مقدّس و منزّه اولوب خلّاق و علیم در و مصالح عبادی
دانا و توانادر اول حیّ بی زوال بر قادر و قیّوم لایزال در که بر مصداق
انّما امره اذا اراد شیئًا ان یقول له کن فیکون بر شیئک ایجادینی اراده ایتمز الّا

مشیت

مشیّت و ارادتی تعلّق ایتدکده اول شیئه قول کن ایله امر ایتمکله عدمدن وجوده
کلوب تکوّن ایدر فسبحان الّذی بیده ملکوت کلّ شیء و الیه ترجعون نقایص
حدثیه‌دن منزّه در ملکنده شریکی یوقدر هر شیئک ملکوتی انوک ید قدرتنده در
جمیع اشیانک اکر ملک و اکر ملکوتی انوک قدرتندن ظاهردر و جمله‌سنک
رجوعی حقّک قدرتنه در خصوصا خلق انسانده اولان وجوه احسان
و علامات قدرتی اکوانده اولن قدرتندن اکثردر زیرا ملک و ملکوت
و کونین و عالمینده اولن هر شیء ترکیب انسانیده معجون اولوب علم اسما و صفاتی
و معرفت انوار ذاتی انسانده در پس انسان نفسنی عارف اولسه ربّنی عارف
اولوب هر بر شیده قدرت حقّه شکّ و انکاری قالماز زیرا خلیقت بر مرآت
حقیقتدر که ارباب معرفته حقیقت اول خلیقتده تجلّی ایتمشدر و اودرکه قتحیی قلب میّت
بعد موت الجهالة و القسوة حق سبحانه و تعالی معرفتی و نور آفتاب جمالیله احیا ایتمشدر

سلسله جامی

صورت نیک و بد نوشته درو	صورت دیو و دد سرشته درو
کر نه مرآت وجه باقی بود	از چه روشد فرشته را مسجود
بود عکس جمال حضرت پاک	اکر ابلیس پی نبرد چه باک
هرکه در کنج کنت کنز نهان	بود در روی خدا نمود عیان

ایمدی حشری انکار و استبعاد ایدنلر صورت دیو و دد ایله سرشته اولنلردر مولانا رومی
قدّس سرّه دخی حشره کمانی اولانلری دانکر مثنوی شریفده توبیخ ایدوب بیوردکم

سرچه می پیچی کنی نادیده	در عدم اوّل نه سر پیچیده
در عدم افشرده بودی پای خویش	که مرا که بر کند از جای خویش
می نبینی صنع ربّانیت را	که کشید او موی پیشانیت را
تا کشیدت اندرین انواع حال	که نبودت در کمان و در خیال

یعنی مفهوم ابیات مثنوی بودر که ای حشری انکار ایدن منکرلر اقراردن نیچون
باش چوررسن و قدرت حقّک آثاری آفتابدن عیان ایکن مانند شب پره

نیچون کورمزلنورسن وبعد الفنا مرتبۀ بقایه وارمقدن نیچون دوکردان
اولورسن عدمدن وجوده کلمکده باش چورمش ایدوك عدمده ایکن خود
ایاغکی دوکشروب صقمش ایدوك بویله دیوکه بنی کندو یرمدن کیم قوپاردی
وعدمدن کیم چیقاردی پس عدمدن وجوده اختیارکله می کلدك بلکه سبب
ایجاد کون اولان امرکن خواه وناخواه سنی دستافشان وپای کوبان عدمدن
وجوده کتوردیکی بونی انکاره مجالکی واردر پس اشیا عدمدن وجوده اولان
ظهورلرنده حق جل وعلانك اجبار ازلیسنه مطیعلر اولوب قوت ابدیه
وجلالت سرمدیه سنك قهرمان سلطنتی متون عدمه عزت قدم ایله غلبه
ایتدکده اشیاء معدومه نك عدم خروجه اختیارلریمی اولوردی ایمدی جمله موجودات
موجد الملك والملكوتك قوت جبروتنه متعلق اولدوغنی نیچون بیلمیه سن
صنع قدرت الهیه یی کورمز وکلام ربانی یی اشتمزمیسن که بر فحوای
ما من دابة الا هو آخذ بناصیتها سنی آنك صاچندن طوتوب مکمن عدمدن
نشیمن وجوده جذب ایتدی الحاصل ما یدب فی الارض اولان اکر حیوان
اکر انساندن ومجموع اکوان حق جل وعلانك ید قدرتنده اولوب قبضۀ مشیتنده
خروجه هیچ احدك طاقتی یوقدر دیلرسه احیا دیلرسه اماته وبعد الاماته
ینه حیات اعطا ایدر آمنا وصدقنا کیف تکفرون بالله وکنتم امواتا فاحیاکم
ثم یمیتکم ثم یحییکم ثم الیه ترجعون ایمدی حضرت واجب الذات وموجد الکون
مجموع مخلوقاتی دست قدمی ایله اخذ ایدوب اماکن عدمدن مساکن وجوده
اخراج ایتمشدر ومن العرش الی الثری ممکناتی میادین ملکوته جذب ایدوب
اولیاء اصفیاسنی موائد تجلی صفات وذات وآیات افعال ایله تربیه ایدوب
ارواح قدسیه لرینی مشاهدۀ تجلیء ذات وقلوبی تجلیء صفات وعقولی
رؤیت انوار افعال ایله ضیافت ونفوس عناصر کوندن اولان اغذیۀ طبایع ایله تربیه
ایتمشدر پس اول حی وقیوم وعلیم بر وفق ان ربی علی صراط مستقیم

صراط مستقیم ربوبیتی اوزره اولوب توفیق وهدایت ولطف وعنایتیله
اعوجاج حدثاندن عری اولان سالکان راه تجلیات ذات وصفات انوار
جذبات تجلیء احدی الذات ایله کدورات جسمانیه وظلمات نفسانیه دن
بری اولدقلری ایچون انلارك طریقنی نه بر علت سد ایدر ونه بر زلزله معوج قیلور
کما قال بعض المحققین ای کید یلحق من هو فی قبضة الحق وسرادق العز
وجلابیب الهیبة والکید لا یلحق الا بمن هو اسیر فی طرق المخالفة وقال
بعض العارفین فی قوله ما من دابة کیف یکون لك محل وانت بغیرك قیامك
وبقاؤك ولذلك قیل من قال انا فقد نازع القبضة ایواه ودریغ ای محبوس
زندان شهوات ومنکوس غیاء نیران شبهات احیا بعد الاماته یه دلالت
واضحه دکلی درکه جناب رب العالمین الی هذا الحین سنی انواع اطوار ونشآت
جذب ایدوب نباتدن حیوانه حیواندن نطفه وعلقه ومضغه یه ولحم وعظام
وصورت انسانه وطفولتدن شبابه وکهولت وشیخوخته وعقل وفراسته
وجهلدن علمه کتوروب انواع مراتب سیر ایتدردی که عدمده ایکن وهم وخیالکده
یوغیدی پس بوندن صکره دخی ظن وحسبانکده اولمیان هزار اطوارده
جذب ایدجکنه شك وکمان ایتمیه سن کما قال تع یومئذ یصدر الناس
اشتاتا لیروا اعمالهم ابو عبد الله رشید الدین کشف الاسرار ایله موسوم اولان
تفسیرنده سورۀ زلزالده بو وجهله تحریر ایدرکه بدانکه این سوره همه صفات
رستخیز است وبیان احوال اهوال آن روزکه جبال راسیات راسخات از بیخ
برکنند وچون پشم زده در هوا پران کنند زلزله در زمین افکنند وخاك بجنبش
ودریا بجوش آرند وآب وآتش کرد انند آسمان فرو کشانید وستارکان فرو دیزند
ماه از کردون بیفکنند وآفتاب از فلك جدا کنند ترکیب جهان نیست
ونظام عالم خراب کنند وکرد از کردون برارند واز هوا فرشتکان فرو آیند
واز خاك مردکان برآیند نه در هوا فرشته ماند ونه در خاك مرده همه را

در یك عرصه جمع كند و همه را جزاء كردار خویش دهد مؤمنانرا احسان
ورضوان كافرانرا انكال واغلال وزقوم وقطران ای مسكین اندیشه كن كه
تا چه كردی وچه ساختی آنروز راكه از اعمال واقوال یكذره نكذارند
همه را درحساب آرند وجزاء آن بتمامی برسانند یوم توفی كل نفس ما كسبت
وهم لا یظلمون آنروز دركاه حكومت وخصومت بكشایند خروش مظلومان
برآید فریاد ازظالمان برخیزد سركشتكی عاصیان ظاهر شود اقویا دردست ضعفا
اسیر شوند فقرا برامرا امیر كردند مطیع كه طاعت دارست شادان وخندان
بود مقصر كه تقصیر كرده كریان وسوزان بود نه كس را زهرهٔ حمایت ونه كس را
مكنت عنایت بود یوم تبلی السرائر فما له من قوة ولا ناصر هركه را توفیق رفیق بود
وسعادت مساعد درهمه قرآن موعظهٔ این آیت اورا بس بود زیرا
هركه داند كه درروز حساب از اعمال واقوال نقیر وقطمیر سؤال كنند
وهیچ فرو نخواهند كذاشت دست در دامن توبه زند ودرهیچ معامله كناه
كاری نكند ونفس خود را حساب كند تا با یمان بود وخلق از وی در امان
باشند وی با سلام بود وخلق از قصد خیانت وی بسلامت باشند
اینست كه رسول علیه السلام بفرمود المؤمن من امنه الناس علی انفسهم
ودمائهم واموالهم والمسلم من سلم المسلمون من یده ولسانه نظم

خاك باشد مخبر اخبار تو	كشته پیدا اندرو اسرار تو
جمله در پیش تو آرد در نظر	با تو كوید یك بیك كر خیر و شر
ای دریغا در دهرم تازه كشت	خوف وخشیت دردلم ازحد كذشت
چند كویم با تو زین راز نهان	راز اعیان تو در پرده نهان
ای دلا از خون جكر یك جام ساز	راه بی اغاز را انجام ساز
ای دلا آخر تن بره ره پیش كیر	آنكهی از ده مراد خویش كیر

آه ای نفس مشوش الاحوال یوم سؤال بر روز سخت اهوال دركه تركیب جهان نا یاب

ونظام

ونظام عالم بعد الخراب جهانیان تكرار حیات یاب اولوب مؤمنلره جنانده
احسان بیحساب وكافرلره نیران ده دردلو دردلو عذاب وعقاب ولا یجفز
راست كفتار وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی حبیب خدا محمد مصطفی
علیه نسایم التحایا اخبار وانبا بیورد قده یوم دینه شك ومراسی اولنلر
متی یكون هنا دیوب وقت اتیان طامه كبرادن استنبا ایدیلر حق جل وعلا
دخی یوم حسابه ارتیاب ایدن اولنلره جواب ایچون خاتم الانبیا علیه افضل الصلوات
سورهٔ زلزالی وحی وانزال ایدوب قیامتك مجیء وقتی جزاء اعمال ایچون
اخفا ایتدك ایسه احوال واهوالنی اعلام ایدیلم كه اولكونك عظمتن تفكر
واحوالكزی تدبر ایلیه سز دیو بیوردركه بسم الله الرحمن الرحیم اذا زلزلت الارض
زلزالها واخرجت الارض اثقالها وقال الانسان مالها ای شنوای هدایت قرین
زلزلهٔ زمین قبل الساعه اشراط قیامتدن اولن نفخهٔ اولی ده وبردخی
وقوع طامه ده بعث ایچون اولن نفخهٔ اخراده واقع اولور كما روی ان هذه الزلزلة
تكون قبل الساعة فی النصف من شهر رمضان ومن بعدها طلوع الشمس من مغربها
پس مفهوم آیت كریمه قچان زمین نفخهٔ اولی ده برفحوای ان زلزلة الساعة
شیء عظیم امر حق ایله متزلزل اوله سبب زلزال ایله ارض پراثقال بر زلزلهٔ
عظیمه ایله حركت ایلیه كه برموجب فیذرها قاعا صفصفا اوزرنده اولان
ابنیه واشجار وجبال وتلال برمصداق وتری الجبال تحسبها جامدة
وهی تمر مر السحاب نابود ونایاب وبرفحوای اذا رجت الارض رجا
وبست الجبال بسا فكانت هباء منبثا هباء منبث اوله لر زیرا قدرت
كاملهٔ سبحانیه وحكمت شاملهٔ ربانیه دن زمین ده ممكن ومقدر
واستعداد ذاتیسنده مكمن ومضمر اولن حركات شدیده قوتدن فعله كلوب
زلزال عظیم الاهوال ایله بعث ایچون اولان نفخ صور اسرافیل ده درونده
اولان مكنونات ومكنوزاتی وابدان امواتی رحم مادردن مخرج اولن

معلوم اولدكه اذا عند البعض ظرف زمان
ومحل نصبده اولوب عاملی زلزلت كلمه سی در
الارض دخی قایم مقام فاعلی اولوب
زلزلت الارض وقت زلزالها دیمك اولور
فاما عند الجمهور اذا شرطیه وجوابی اولان
تحدث كلمه سیدر علی الابد منصوب المحل در
بعضلر دخی اذاده عامل مقدر اولان
اذكر فعلی دردیمشلر بو تقدیرجه اذا
ظرفیه وشرطیه لكن خارج اولور
وزلزالها قولی دخی مصدر وقایم مقام
فاعلنه مضاف واضافتی عهدیه دركه
یعنی زلزالها الذی یستحقه ویقتضیه
جرمها وعظمها اوقدره الله للارض
دیمك اولور ویا خود زلزالك اضافتی
عموم ایچون واستغراقیه اولوب
حاصل معنی اذا زلزلت جمیع ما یمكن
فی حقها من الزلزال دیمك اولور
واخرجت الارض قولنده مقام اضمارده
اظهار دی عموم ایچون در واثقال
جمع ثقل دركه متاع بیته دیرلر مثلا
بعض فروشك درونده اولان غبار كبی
اخراجنه سبب زلزله سی اوله وغیری
زمین درونده اولان اثقال اموال
وموتانی زلزله ایله
اخراج ایدرلر
منه

ولدکی زمین حامل اثقالنی درونندن اخراج ایدر کما قال
مولانا جلال الدین رومی قدس الله سره الاسنی **مثنوی**

یوم دین که زلزلت زلزالها	این زمین باشد گواه حالها
کو تحدث جهرةً اخبارها	در سخن آید زمین و خارها

وبالجمله چونکه بو زلزلهٔ مهیبه قوت ارضدن فعله کلدبر وفق وقال الانسان
مالها انسان ضعیف زمینک حالات عجیبه و حرکات غریبه ایله مخرجاتن
کوردکلرنده مدهوش و حیران و بیهوش و سکران و مانند برگ خزان
لرزان اولوب کمال تعجب ایله آیا بو زمینه نه حالت واقع اولدی که بی آرام
و بی قرار اولوب مشیمهٔ درونده اولان جمیع مود و عاتی نشیمن صحرای
وجوده چیقاردی دیوب دم بسته قاله لر و یا خود کفار دوزخ مآب
انواع لوم و عتاب ایله نفس شوملرینه خطاب ایدرلرکه ایواه و دریغاه
ای نفس گمراه زمینه نه واقع اولدی که بو وجهله تزلزل و تبلبل و احوال
واقعه لرنی تعداد و تبکل ایدر شبهه قالمادی که ای نفس غوی بو کا باعث
و بادی سنک عصیان و فساد ک اولمشدر یوخسه زمین بو حالاتی
نیچه اظهار ایدردی دیو یا لیتنا نرد ولا نکذب بآیات ربنا و نکون
من المؤمنین قول کریمی فحواسنجه آه و انین ایدرلر و مؤمنان و متقیلرنی
ملائکهٔ رحمت لاخوف علیکم ولا انتم تحزنون قول کریمی ایله تبشیر ایدوب
انلر دخی الحمد لله الذی اذهب عنا الحزن دیوب حمد و شکر و منت الله
منتظر رحمت اولهلر آه کم اول روز جگر سوزده کلام ناس تطویل قلنوب
حضرت جلیل و جبار و قادر و قهار تهویل اراده ایتمکله کلام ازلیسی ایله
بیورد که یومئذ تحدث اخبارها بان ربک اوحی لها پس بر مبتغای کلام
قدیم ربانی زمین جامد روز جزاده حی ناطق و شاهد افعال خلایق
اولوب باقتدار قادر مختار زبان فصیح البیان راست گفتار ایله کردار

والامر فیه اوحی لها بمعنی الی والعدول الی اللام للفواصل وذلک للتشفع سعه
قال الزمخشری ویجوز ان یکون المعنی یحدث بتحدیث ان ربک اوحی لها علی ان تحدثها باخبارها
بان ربک اوحی لها تحدیث باخبارها ذکر فی ولکن بیضاوی توجیه من بورک ذکر و سعد چلبی
تفسیر بیضاوی ایراد اتمامشدر زمخشری بی ترکنه علت بیضاوینک قول زمخشری ذکر تجویز الزمخشری
بیان ایدوب و ترک المقدر الارتکاب تکلفین فی جمیع ... و خیاجه الی الاخبار اذ لا تعدد فی الخ ... فی جعل الباء ...

جهانیانک ناقل اخباری اولور و درونده مکنون و مندرج اولان
دفاین و خزاینی مستخرج اولور اما مانند حجر و مدر هیچ احد التفات ایله
نظر ایتمز و مخرجاتک هر بری نطقه کلوب یا غافل اما کنت تخرب دینک
و دنیاک لاجلی دیو جهلا نک کندویه اولان حرص بسیارلرین تذکار ایدر
و سبب تحدیث بودر که حق سبحانه و تعالی زمینه وحی و الهام ایله تکلمه
قدرت تمام اعطا بیوروب زمین دخی بر موجب فرموده برشی اخفا ایتمیوب
جمله سنی صراحةً انبا و اظهار ایدر و کیفیت نطق زمینده اختلاف
اولنوب ابو مسلم بو قوله ذاهب اولمشکه یوم سؤالده هرکس جزاء اعمالنی
کوروب سرائر و ضمائر آشکار اولدوغیچون کان زمین لسان حال ایله
هر فردک احوالنی سویلمش اولور و معتزله دیرلرکه بعید دکلدرکه زمین
جماد اولدوغی حالده حق تعالی زمینده اصوات مقطعهٔ مخصوصه
ایجاد ایدوب حقیقتده متکلم و شاهد حق اولور اما جمهور اهل سنت
و جماعت قتنده قبول حیاته بنیه و نطقه زبان شرط اولمادوغیچون بویله
تحقیق ایدرلرکه خلاق جهانک قدرت تامهٔ بی پایانی زمینی حیوان
ناطق و عاقل قیلوب اوزرنده اولن خلقک لسان فصیح ایله اعمال و احوالن
خبر ویروب عصاتدن شکایت و مطیعلره ثنا و محمدت ایله شهادت ایدر که
ان فلانا صلی و زکی و صام و حج فیّ و ان فلانا کفر و قتل و زنا و سرق
و خان حتی یودّ الکافر ان یساق الی النار کما روی عن النبی صلی الله علیه و سلم
ان الارض لتخبر یوم القیامة بکل عمل عمل علی ظهرها و قال صلی الله علیه و سلم
حافظوا علی الوضوء و خیر اعمالکم الصلوة و تحفظوا من الارض فانها
امکم لیس فیها احد یعمل فیها خیرا و لا شرا الا و هی تخبر و کان علی رض
اذا فرغ بیت المال صلی فیه رکعتین و یقول تشهدین انی ملأتک بحق
و فرغتک بحق مولانا خداوندکار دخی مذهب اهل سنته

موافقت ایدوب سابقده مسطور اولان مثنوی بیتنده
کو تحدّث جهرةً اخبارها • در سخن آید زمین وخادها دیمشلردر ای سالک
طریق وهمدم صدیق اصحاب توفیق آفاقی انفسه تطبیق ایله بویله تحقیق
ایدرلر که اضطراب روح حیوانی وقوای جسمانی ایله عند نزع روح الانسانی
قچان ارض بدن وزمین تن بر زلزلهٔ کلیّه ایله متزلزل اولسه که تلک الحاله
واقع اولان زلزلهٔ شدیده روح حیوانینک وبدن ضعیف البنیانک
خرابی وانتقاضنه مستوجبه در پس سبب زلزال ایله مقدورات قوی
وارواحدن اولان هیئات اعمال وقلبده مکنونه اولان اعتقادات
راسخه نک اثقالنی ارض بدندن اخراج ایلدکده بر فحوای وقال الانسان مالها
نفس ناطقه تعجب تمام ایله بسط کلام ایدر که آیا ارض بدنده نه واقع اولدی که
بویله تزلزل ایدر عجبا سبب زلزال انحراف مزاجیمیدر یوخسه غلبهٔ اخلاطمیدر
عجبا طبیبک بو درده دواسی نه در پس اراضی ابدان وجوارح قالب انسان
وحی ربّ الانام ایله جمله اخبارنی انبا واعلام ولسان اضطراب ایله افهام ایدر
کما روی عن انس بن مالک عن النبیّ صلّی الله علیه وسلّم انّ العبد لیعالج
کرب الموت وسکرات الموت وانّ مفاصله لیسلّم بعضها علی بعض تقول
علیک السّلام تفارقنی وافارقک الی یوم القیامة **گلشن راز**

تن تو چون زمین سر آسمانست •	حواست انجم وخورشید جانست
چو کوهست استخوانهایی که سختست •	نباتت موی واطرافت درختست
تنت در وقت مردن از ندامت •	بلرزد چون زمین وقت قیامت
چو روح از تن بکلیّت جدا شد •	زمینت قاع صفصفا لا تری شد
برین منوال باشد حال عالم •	که تو در خویش می بینی در آن دم
بقا حق است باقی جمله فانیست •	بیانش جمله در سبع المثانیست

آه ای دل آگاه قیامتک کثرتی معلوم وهر بر قیامتک هولندن خلاص

برنوع

بر نوع طاعت وبر بر ندن متمیّزه مجاهده وریاضت ایله میسّر ایدوکی
مفهوم اولماغیچون حق سبحانه وتعالی هر قیامتی بر اسم خاص ایله توصیف
ایدوب گاه قیامت وگاه صاخّه وحاقّه وگاه غاشیه وواقعه وقارعه
وساعه وگاه رجفه وزلزله ایله تعریف واول کونک عقوباتندن تخویف بیورر
یا فزعًا من الزّلزلة واحوالها اذا زلزلت الارض زلزالها فما ینفعک الفزع من اهوالها
آه ای نفس غافل طوته لم که یوم قیامتک وقوعنه منکر وجاهل اولماامشسن
امّا نه فائده یالکز قیامتک وقوعنه اقرار کفایت ایتمز ودخول ناردن
نجات ویرمز کما قال الله تعالی بسم الله الرّحمن الرّحیم الم احسب النّاس
ان یترکوا ان یقولوا امنّا وهم لا یفتنون ولقد فتنّا الّذین من قبلهم
فلیعلمنّ الله الّذین صدقوا ولیعلمنّ الکاذبین ام حسب الّذین یعملون السّیّئات
ان یسبقونا ساء ما یحکمون من کان یرجوا لقاء الله فانّ اجل الله لآت
وهو السّمیع العلیم ومن جاهد فانّما یجاهد لنفسه انّ الله لغنیّ عن العالمین
پس هر بر مؤمنه واجبدر که اصناف قیاماته حصول معرفتدن صکره هر بر قیامتک
عقوبتندن سبب نجات اولان طاعاتی خلوص نیّت ایله عمله کتوروب تضرّع
ومناجاته اشتغال ایلیه فاذا کان کذلک یوم دینک مالکی بو محلده ذکر
ایتدوکی قیامت قالبیّه اولوب انکا نافع اولان طاعات دخی هر مؤمنه فرض عین
اولان کلمهٔ شهادت واذکار لسانیّه وقیام وقعود ورکوع وسجود وصوم
وحجّ وزکوة وحدود وکفّارات وبالجمله شهادت آفاقیّه یه متعلّقه
اولان انواع مجاهدات بدنیّه وعبادات قالبیّه یه مداومت ومساجد
وجوامعه ملازمتدر فلهذا مولانا قدّس سرّه دخی مثنوی ده **مثنوی**

عزازان رو میکنم سر بر زمین •	تا گواه من بود در یوم دین

دیوب التزام طاعات بدنیّه یه اشارت بیوردلر ایمدی ای نفس ملهمه
شویله که اثر انبیایه اقتدا ایله طاعات قالبیّه یی ادا ایدوب شعائر اسلامیّه ده

جوارح و قوایی بطریق المداومة استعمال و اقامت صلوته اشتغال و اوامر حقّه
امتثال قیلسک بفضل الله الملک المتعال داهیهٔ قیامت قالبیّه دن خلاص ایله
مسرور البال اولورسن آه ای سالک مجاهد سلطان ذکر لسانینک قالبه
نزولی حیننده ارض قالب تزلزل و حرکت ایلدیچون که اخراج اثقال خاصیّات
ایلیه اهل عرفان یقظانه کرکدر که اثقال مخرجهٔ خاصیّات جسمانیّهیه ملتفت
اولمیه شویله که سالک طریقت دون همّت اولوب خواصّ مزبورهیه التفات ایله
ماالها دیرسه خواصّ مزبورهدن اکتساب خیر و شرّه قنغی خاصّه قایل ایدوکن
اثقال خاصیّات تحدیث اخبار ایدر و اخباری نفسندن اولمایوب الهام ایله
اعلام ایدر زیرا مجاهد لکا التفات و اعتبار و حالندن استفسار ایتمکله
حق تعالی اکا وحی ایدوب بر فحوای انطقنا الله الذی انطق کلّ شیءٍ خواص قالبیّه
اخبارنی تحدیث ایچون انطاق ایدوب یومئذٍ یصدر النّاس اشتاتاً لیروا اعمالهم
فحوای کریمه سنجه خیر و شردن صدور ایدن عملری قنغی خاصیّتدن صدور
ایتدوکن کورمک ایچون مشاهدات خواصّده ناس متشتّت و متفرّق اولور
و بر موجب فمن یعمل مثقال ذرّة خیراً یره و من یعمل مثقال ذرّة شرّاً یره
شول من که خیر و شردن مثقال ذرّه عمل ایلیه اعمال مزبوره قنغی خاصیّتدن
صدور ایتدیسه مصدرنی کورر فلهذا بو مقام حسابده میان ناسده
مناقشهٔ عظیمه وقوعه کلوب بو قیامتدن اشدّ بر یوم حسرت و ندامت دخی
اولماز ایمدی من مات فقد قامت قیامته مفهومنه اذعان ایدوب موت
اضطراریدن اوّل موت اختیاری یی ذوق چشان اولسن و بر وفق
حاسبوا قبل ان تحاسبوا احتساب نفس ایدوب فضل و عنایت حق ایله
اهوال قیامت قالبیّهدن و حسرت و ندامتدن نجات بولوب ارباب فوز و فلاحدن
اولسن پس سلوکده ترقّی ایله اوج شهوده اعتلا ایدرسک جمال قدمی مشاهده
قیلسن و جمال قدم عیاناً منکشف اولدقده ارض قلوب عارفین

سطوت

سطوت عزّته وصول ایله متزلزل اولوب انوار عظمت و کبریانک ظهوریله
بنعوت المواجید حرکت ایدر و قلبده متضمّن اولان اسراری معاینه ایتمکله
اثقال اسرار معارف و علوم مجهولهٔ ربّانیّه یی بساط حضرته اخراج ایدر
و صاحب الاسرار اولان عارف اشکال حقیقیّهدن متعجّب اولوب مالها کلامن
سویلر و روحی اکا شاهد اولوب سرائر مکنونه سنی قلب عارفه بلدرر پس
اول انسان عارفک الهام حق ایله و وحی ملهم اولدوغی اوزره نفسنی عارف اولور
و انسان حقیقی حالت مزبورهده مکاشفهدن مقام مشاهده و مشاهدهدن
مقام وصلته عروج ایدوب خیر اتدن اولان جزاء اعمالنی کورر و لکن مشاهدهٔ
حق ایله اغیاردن مشغول اولدوغیچون جزاء اعمالیله مقیّد اولماز و فضل
و رحمت حق سبق ایتمکله حالت بشریّهده اولان افعال ردیّه سیله مؤاخذهٔ اولنمدن
بیلوب اداء شکر نعمت ایچون حرکات مذمومهدن نه مقوله حرکات وقوعه
کلمش ایسه انی دخی کوروب مثقال ذرّه ظاهر اولمادق شیء قالماز نظم

از چنین وصل و فراق باخطر • کی بداند سرّ این هر بی خبر
از کجا اند رکجایی از کجا • از کجا افتادهٔ اندر چه جا
عشق باید تا ترا آگه کند • عشق باید تا ترا در ره کند
کر ز عشق آید عیان راز تو • آورد عین یقین ساز تو
در مقام عشق راز دیگرست • راه تو در عشق ساز دیگرست
هم امیدی هست نومیدی مباش • جز بنور عکس خورشیدی مباش
سیر خود در نیستی کن پایدار • این زمان کو مرد عشقی پای دار

ایمدی ای خلّان اخروی یوم سؤال و احوال زلزال آفاقی و انفسی منتظم سلک
مقال اولوب اکر لسان حال و اکر زبان قال ایله زمین اخراج اثقال ایتدوکن
و هر کسک شاهد حالی اولدوغن منکوش کوش بال ایتدکسه زینهار
مغشوش الحال اولمایوب درونکده اختلال دخی وار ایسه صدق و یقینه

مبتدا اولماغیچون درکاه محوّل الاحواله تضرّع وابتهال وکمال اتکال ایله
حوّل حالنا الی احسن الحال مناجاتنه اشتغال ایدوب فلسفی مذهب
ودهریه مشربا ولمقدن استعاذه ایلیه سن زیرا فلاسفه ودهریّه
نطق جوامدی انکار ایدوب ظنون فاسده وافکار کاسده لرنده اجحار
واشجار تکلّمنی تجویز ایتمزلر اومقوله خذلهٔ ضالّه یه مثنوی

نطق آب ونطق خاک ونطق کل • هست محسوس حواس اهل دل

بیتی ایله جواب ویروب وان من شیءٍ الّا یسبّح بحمده ولکن لا تفقهون تسبیحهم
آیت کریمه سن قراءت قیل اخرج ابو نعیم عن عبد الله بن الفسیل قال کنت مع
رسول الله صلّی الله علیه وسلّم فمرّ بالعبّاس فقال یا عمّ اتبعنی ببنیك فانطلق بهم
فادخلهم النبیّ صلّی الله علیه وسلّم بیتاً وغطّاهم بشملة وقال اللهمّ انّ هولاء
اهل بیتی وعترتی فاسترهم من النار کما سترتهم بهذه الشملة قال فما بقی مدرٌ
ولا بابٌ الّا امّن وفی روایة ابی اُسید الساعدی فامّنت اسکفّة الباب
وحوائط البیت آمین آمین واخرج البخاری عن ابن عمر انّ النبیّ صلّی الله علیه وسلّم
کان یخطب الی جذع فلمّا اتّخذ المنبر تحوّل الیه فحنّ الجذع فاتاه النبیّ صلّی الله
علیه وسلّم فمسحه فسکن وذکر اولنان حدیث شریف طرق متعدّده ایله
روایت اولنوب جذع مذکورك حنینی صریح وآشکار مسموع صحابهٔ کبار اولمغله
اکا حنّانه تسمیه اولندی الحاصل انبیا واولیایه جمادات ونباتات وطیور
وحیوانات زبان فصیح ایله نطق وکلمات ایتدکلری نیجه اخبار وآثار ایله
ثابتدر زیرا مرتبهٔ عینه واصل اولنلارك حواس حقیقت استیناسلری
تسبیح جماداتی اشتمك حق جلّ وعلادن کندولره کرامتدر وآخرك عدم
استماعلری محجوب غواشیٔ بشریّت اولدقلریدر سلسلهٔ جامی

حق تعالی حقایق اسرار • چون کند بر قابلان اظهار
کانچه باشد شنیدنی شنود • رغم محجوب را بدان کروند

وانچه باشد بدیدنی بیند • دامن از منکردنی چیند
هیچ چیزی زنامی وجامد • نیست الّا مسبّح وحامد
وین بسمع خرد شود مدرك • وندرین نیست هیچکس را شك
حمد وتسبیح شان همی شنوند • کرچه اهل نظر نمی کروند
همه هستند زنده وکویا • خالق خویش را بجان جویا
مرتضی کفت با رسول خدا • رفتم از مکّه جانب صحرا
هیچ سنك ودرخت نامد پیش • که نکفتش سلام بی کم وبیش
حیف باشد ازین متاع شرف • که بوسواس دیو کردد صرف

پس فلسفی مشربا ولان غافللر حواس اولیادن بی بهره وجاهللر اولدقلری
نطق جماداتی محالاتدن زعم ایدوب سودا سی غلبه ایدن کمسنهلر یبوست
دماغله جماد تکلّم ایتدی خیالنه دوشوب قوّت واهمه سی کندویه نطق جمادی
تخیّل ایتدردی دیو انکار ایدرلر فامّا بر فحوای فکشفنا عنك غطاءك
فبصرك الیوم حدید اوّل طائفهٔ باغیه نك غشاوهٔ جسمانیّت وتعامیٔ
دیدهٔ بشریّتلری موت ایله منکشف اولوب الیوم نختم علی افواههم وتکلّمنا
ایدیهم وتشهد ارجلهم بما کانوا یکسبون هنکامی ظاهر اولدقده جامد
ونامینك نطق وکلامن اشیدوب اعتراف ایدرلر وقبل الموت اولدیده وکوش
تحصیلنه عدم استعدادلرین بلمکله ولو تری اذ المجرمون ناکسوا رؤسهم
نصّ معنادر فهم ایدوب صد هزار حسرت وندامت ایله داخل نیران عقوبت
اولورلار واهل سنّت وجماعت غیبه ایماناله مظهر رحمت وعنایت اولوب
سالکان طریقت خود طامّهٔ کبرادن اوّل نیجه قیامتلر کوروب طبقهٔ غیبیّهٔ
ثانیه ده اولان غیب نفسه نائل اولدقده ظلمات نفسانیّه دفع اولماغله نطق
جماداتی صراحةً اشیدوب فلاسفه ومنکرینه ولکن لا تفقهون تسبیحهم
کلام معجز نظامیله جواب ویروب بو ابیات شریفه ایله توبیخ وتقریع ایدرلرم

چون شما سوى جمادى ميرويد … محرم جان جمادان چون شويد
از جمادى عالم جانها رويد … غلغل اجزاى عالم بشنويد
چون ندارد جان توقنديلها … بهر بينش كرده تأويلها

ايمدى بنم روحم اكر نطق جماد اكر حشر ارواح مع الاجساد امر محقق ايدوكن بيلوب حسن الاعتقاد ويارانه نهاده اولدسن قال الشيخ رضى الله عنه فى الفتوحات فى الباب السبعين فى قوله تعالى كما بدأكم تعودون اعلم ان الحق تعالى قد بدأنا على غير مثال سبق وكذلك يكون انشاؤه فى الآخرة على غير مثال سبق فمن علم ذلك لم يستبعد وقوع المحالات من حيث العقل والا فليس ذلك بمحال من حيث القدرة الالهية وقال فى الفتوحات فى موضع آخر اعلم ان من انكر البعث والاعادة فى الاجسام كفر وصورة الاعادة ان الله تعالى ينزل من السماء مطراً يشبه منى الرجال تمخض منه الارض فينشئ الله تعالى منه الخلق النشأة الآخرة قائمة على عجب الذنب الذى بقى من نشأة الدنيا وهو اصلها الذى لا يقبل البلى ثم اذا انشاها الله تعالى النشأة الاخرة وسواها وعدلها استعدت لقبول الارواح كاستعداد الشجر بالنارية التى فيه لقبول الاشتعال وكانت الصور البرزخية كالسرج المشتعلة بالارواح التى فيها فاذا نفخ اسرافيل فى الصور الذى هو الحضرة البرزخية التى تنتقل اليها بعد الموت مرت تلك النفخة على جميع تلك الصور البرزخية التى احتوى عليها الصور فاطفأتها كلها فيقول الله عز وجل لمن الملك اليوم فلا يجيبه احد فاذا نفخ الثانية اشتعلت تلك الصور المستعدة للاشتعال بارواحها فاذا هم قيام ينظرون فكل صور تقوم حية ناطقة بما ينطقها الله عز وجل فمنهم من ينطق بالحمد لله ومنهم من ينطق بقوله من بعثنا من مرقدنا ومنهم من ينطق بقوله سبحان من احيانا بعد ما اماتنا واليه النشور وهكذا ينطق كل انسان بما كان عليه عند موته وان كل ما كان فيه منام

كما يتخيله المستيقظ من منامه انتهى كلام الشيخ وقد يسمى الصور الناقور كما قال تعالى فاذا نقر فى الناقور وروى عن رسول الله صلى الله عليه وسلم انه يقول فيه ايتها الاعضاء المتهشمة والعظام البالية والاجسام المتفرقة والجلود المتمزقة والاوصال المنقطعة والشعور المتطايرة قوموا الى العرض على الله فتخرج حينئذ ارواحهم من ثقب الصور ولها دوى كدوى النحل ورب العزة يقول وعزتى وجلالى لاعيدنكم كما خلقتكم اول مرة قال الشيخ ابو طاهر عليه رحمة الله تعالى فاشعرت هذه الآيات والاحاديث بان الصور هيئة تحبس الله فيها ارواح الموتى وهو البرزخ الاكبر رأسه الى عليين واسفله الى سجين وما ورد فى الاحاديث من مواضع الارواح مثل قوله صلى الله عليه وسلم ان ارواح الانبياء فى جنات عدن تصعد مرة وتنحدر اخرى وتكون فى اللحد مونسة لاجسادهم ساجداً لله تعالى وارواح السعداء فى الفردوس وارواح الشهداء فى حواصل طير خضر فى قناديل معلقة تحت العرش وارواح اطفال المسلمين فى حواصل عصافير الجنة عند جبال المسك وارواح ولدان المشركين فى الجنات وليس لهم مأوى يخدمون اهل الجنة وارواح المسلمين الذين لهم تبعات معلقة فى الهوى لا تصل الى الجنة ولا الى السماء حتى ترضى الخصماء وارواح الفساق المصرين تعذب فى القبر مع الجسد وارواح المنافقين فى بئر برهوت وارواح الكفار فى سجين تعرض على النار غدواً وعشياً اى كوش با انتباه سابقده مروى اولان احاديث شريفه مصداقنجه صور اسرافيلك عدد ارواح قدر شعوب وثقوبى اولوب عرش علادن تحت الثرايه وارنجه صور ايله مالامال اولمشدر وارواحك جملهسى الى يوم القيام صورده محفوظدر وامر الهى ايله اسرافيل بعث ايچون صورى نفخ ايتدكده ارواحك هر بريسى اماكننده واصل وبدنلويد نلرينه داخل اولورلار وارباب كشف وشهودك بو معنى شويله مشهودلرى اولمشكه

> الهشم كسر الشئ اليابس
> اى شكستن چيزى خشك
> كه

> برهوت چاهيست بحضرموت وفى الحديث يقال فيها ارواح الكفار وخير بئر فى الارض زمزم وشر البئر فى الارض برهوت ويقال برهوت بالضم صحاح

مثلا فلان كس مشرقده وفلان مغربده وفلان بغداده وشامده وعجمده
وروم‌ده وخطا وختنده وهند وسند وچين‌ده وبالجمله اقطار زمين‌ده
اولن اشخاصه شعاع خورشيد ضوء نهاری نیجه افاضه ایدرسه
صورده اولان ارواح دخی بی غلط وخطا بدنلو بدنلرینه تعلّق ایدرلر
واموات ایچون ایکی برزخ وارددر یعنی برزخك بریسی الی یوم البعث
قبورده در بریسی دخی صورده اولن برزخدركه برزخ قبور محبس اجساد
وبرزخ صور محبس ارواح در ولفظ برزخ مكان رفیع معناسنه
اولن برزدن معرّب در دیمشلر پس قبره برزخ تسمیه سی ارضدن
مرتفع وصورده برزخ تسمیه سی عرشه مرتقی اولدوغیچوندر وحشر دخی
مجموع خلایقك سؤال وحساب ایچون حضور حقده جمع اولنجقلرندن
عبارتدر فامّا حشر دخی عامّ وخاصّدر یعنی انبیا واولیا واتقیا واصفیا
بر فحوای یوم نحشر المتّقین الی الرّحمن وفدًا حضرت اسم رحمانه حشر اولورلر
وبر فحوای ونسوق المجرمین الی جهنّم وردًا اشقیا واغویا على اختلاف
طبقاتهم حضرت اسم جبّار ومنتقمه حشر اولورلر ازایمدی بنم روحم
متنبّه اول كه كلّ شیء یرجع الی اصله نه معنادر بیلورسن وسعدا ایله
اشقیانك اصل ومرجعلرین فهم ایدرسن آه ای طالب فوز وفلاح ومعتقد
حشر اجساد مع الارواح اكر ناس ابتداء امردن انتهایه وارنجه كثرات
صور حشردن استیضاح اولنورسه شیخ محیی الدّین عربی رضی الله عنه
فتوحات مكیّه نك ایكیوز سكسانددنجی بابنده بویوزدن كشف
وایضاح ایدركه فاعلم انّ صور الحشر لا تنحصر ولكن نذكر منها طرفًا
فاوّل حشرٍ كان لهم فی الدّنیا فهو حشرهم فی الصّورة الّتی اخذ علیهم المیثاق فیها
الثّانی حشرهم من تلك الصّورة الی هذه الصّورة الجسمیّة الدّنیاویّة
الثّالث حشرهم فی الصّورة الّتی ینتقل الرّوح الیها بعد الموت

الرّابع

الرّابع حشرهم فی الصّورة الّتی یسألون فیها فی قبورهم وهی الصّورة الّتی انتقلوا
الیها بعد الموت الی الجسد الموصوف بالموت ولكنّه یؤخذ بابصار الخلایق
الّا من شاء الله عن حیاة المیّت وما هو فیه غیبًا وسماعًا الخامس
حشرهم من الصّورة الّتی سئلوا فیها الی الصّورة الّتی یمسكون فی البرزخ
فیكون احدهم فیها كالنّائم الی نفخة البعث فیبعث من تلك الصّورة ویحشر
الی الصّورة الّتی كان فارقها فی دار الدّنیا ان كان بقی علیه سؤال لاجل
جسده الموصوف بالتّكلیف فان لم یكن بقی علیه سؤال حشر فی الصّورة الّتی
یدخل بها الجنّة او النّار فانّ النّاس اذا دخلوا الجنّة او النّار حشروا فی صورة
لا نهایة لها واهل النّار كلّهم مسئولون بخلاف اهل الجنّة فانّ منهم من لا یسأل
ثمّ اذا دخل اهل الجنّة الجنّة الكبری واستقرّوا فیها ثمّ اذا دعوا الی الرّؤیة
حشروا فی صورة تصلح للرّؤیة فاذا عادوا حشروا فی صورة تصلح للجنّة
واعلم انّ فی كلّ صورة ینسی الانسان الصّورة الّتی كان علیها ویرجع امره
الی حكم الصّورة الّتی انتقل الیها وحشر فیها ثمّ اذا دخل سوق الجنّة ورأی ما فیه
من الصّور فایّ صورة اعجبته دخل فیها وذهب بها الی داره والصّورة فی السّوق
ما برحت ولا یزال اهل الجنّة ینتقلون من صورة الی صورةٍ احسن ممّا قبلها
واهل النّار بالعكس ابد الآبدین ودهر الدّاهرین نسأل الله تعالی ان یمیتنی
علی الایمان ویلبسنی الصّورة الصّالحة لرؤیة جمال الرّحمن ویدخلنی وایّاكم
بحبوحة الجنان آمین یا ارحم الرّاحمین بحرمة سیّد المرسلین صلّی الله علیه
وعلی آله واصحابه وعلی جمیع الانبیاء والمرسلین والملائكة المقرّبین
در وصف جهنّم ایواه ودریغاه ای مسكین بی انتباه نیچون آگاه اولمازسن
وتوبه وندامت ایله دوندن آه ایتمزسن هیچ هنكام حشری اكمازسن
بالله العظیم نار جحیمك حدّتن وعذاب الیمك بطش وشدّتن بیلیدك سرشتهٔ
رجایی یتروب نولیدی موجود اولمایوب عدمده مفقود اولیدم دیرایدك

ولیل ونهار درکاه رحیم وغفارده فرسوده روی ذلّ وافتقار اولوب
سر عبادتی زمین اطاعتدن قالدرمیوب کوزلك یاشنی دریای زخّار ایدرك
یزید رقاشیدن مروی درکه برکون جبریل أمین حضور سیّد المرسلین
علیه صلوات الله ربّ العالمینه کلدکده جناب شفیع المذنبین رخسار
جبریلده تغیّر مشاهده ایتمکله یا جبرائیل ما لی اراك متغیّر اللّون دیوب
سببین سؤال بیوردی جبریل ایتدی یا محمّد جئتك السّاعة الّتی امر الله تعالی
فیها بمنافخ النّار یعنی اشبو ساعت مجیده حق عزّ وجلّ ایقاد نار دوزخه
امر قیلدی سبب تغیّر بودر یا محمّد دیدی پس رسول اکرم جبریل مکرّمدن
بو کلامی استماع ایتدکده ای امین الوحی بره جهنّمی وصف ایت اشیده لم بیوردی
جبریل ایتدی یا محمّد انّ الله تعالی لمّا خلق جهنّم جعلها سبع طبقات
انّ اهون طبقةٍ منها فیها سبعون الف الف جبل من نار و فی کلّ جبل سبعون
الف الف وادٍ من نارٍ و فی کلّ وادٍ سبعون الف الف مدینة من نار و فی کلّ مدینة
سبعون الف الف محوّطة من نارٍ و فی کلّ محوّطة سبعون الف الف بیتٍ من نارٍ
و فی کلّ بیتٍ سبعون الف الف صندوقٍ من نارٍ و فی کلّ صندوق الف الف
نوع من العذاب ثمّ اوقد علیها الف الف سنةٍ فاحمرّت ثمّ اوقد علیها الف الف
سنةٍ فابیضّت ثمّ اوقد علیها الف الف سنةٍ فاسودّت فهی الآن سوداء
مظلمة والّذی بعثك بالحقّ نبیّاً لو انّ مثل ثقب ابرةٍ فتح منها لاحترق
اهل الدّنیا والّذی بعثك بالحقّ نبیّاً لو انّ رجلاً بالمغرب یعذّب لاحترق الّذی
بالمشرق من شدّة عذابها والّذی بعثك بالحقّ نبیّاً لو انّ ذراعاً من السّلسلة الّتی
ذکرها الله فی کتابه وضع علی جبل لذاب حتّی تبلغ الارض السّابعة قال تعالی
خذوه فغلّوه ثمّ الجحیم صلّوه ثمّ فی سلسلة ذرعها سبعون ذراعاً فاسلکوه
بذراع الملائکة کلّ ذراع سبعون باعاً کلّ باع ابعد ما بین الکوفة ومکّة
وقال تعالی لها سبعة ابواب لکلّ بابٍ منهم جزءٌ مقسوم فقال النّبیّ علیه السّلام

اهی

اهی کابوابنا هذه قال لا ولکنّها مخلوقة بعضها اسفل من بعض من بابٍ
الی باب مسیرة سبعین سنة کلّ باب منها اشدّ حرّاً من الّذی یلیه فوقه
سبعین درجة کلّما ارادوا ان یخرجوا منها اعیدوا فیها فقال علیه السّلام
من سکّان هذه الابواب فقال امّا الباب الاوّل ففیه المنافقون وآل فرعون
واسمها الهاویة والباب الثّانی ففیه المشرکون واسمه الجحیم والباب الثّالث
ففیه الصّابئون واسمه سقر والباب الرّابع ففیه ابلیس والمجوس واسمه لظی
والباب الخامس ففیه الیهود واسمه الحطمة والباب السّادس ففیه النّصاری
واسمه السّعیر ثمّ امسك جبرائیل فقال علیه السّلام الا تخبرنی من سکّان الباب السّابع
فقال یا محمّد لا تسألنی عنه قال بلی یا جبریل اخبرنی فقال هو جهنّم فیه
اهل الکبایر من امّتك الّذین ماتوا ولم یتوبوا فخرّ النّبیّ مغشیّاً علیه فوضع
جبریل رأسه علی حجره حتّی افاق فقال یا جبریل عظمت مصیبتی واشتدّ حزنی
او من یدخل النّار من امّتی قال نعم اهل الکبائر من امّتك فبکی رسول الله
وبکی جبریل فقال یا جبریل اتبکی وانت روح الامین قال بلی ولکن اخاف
ان ابتلی بما ابتلی هاروت وماروت آه ای دردمندلی درمان ومستغرق
دریای عصیان راوی حدیث ایدر حضرت فخر عالم شفیع الامم امّت ضعیفندن
توبه سز وفات ایدن ارباب کبائرك نارده دخولن جبریلدن خبر الدقدن صکره
اول سرور روان حزن فراوان ایله منزل روضة الجنانلرینه خرامان اولوب
اوچ کونه دك صلوتدن غیری یره چیقمیوب هیچ احده تکلّم ایتمیوب
نماز ونیازه اشتغال بیوردی وچشم مبارکندن قطرات درربار دوکوب
سجده کاهی صولادی صحابهٔ کرام دخی جکر سوزان اولوب کوزلرین آب خون ایله
یاقوتی رنکه بویادی الحاصل یوم ثالثده یار غار شفیق ابوبکر صدیق رضی
باب سعادت رسالت پناهه واروب السّلام علیك یا اهل بیت الرّحمة
هل الی رسول الله من سبیل دیوب خاکپای رسوله یوز سورمکه استیذان ایتدی

ایچرودن صدیقه ردّ وقبولی مشعر جواب صادر اولمامغله حزن وبکا ایله
دونوب کتدی بعده عمر الفاروق رضی الله عنه واروب اکا دخی یاردّ ویا
قبول ایله جواب صدور ایتمامکله آه وانین ایله دوندی بعده سلمان رضی الله عنه
واروب اکا دخی شیخین افضلیّنه واقع اولن کبی جواب ویرلمامکله ایله
اغلیوا غلیو باب رسوله کاه کلوب کاه کیدوب کاه طوروب کاه اوتوروب
بالآخره باب فاطمه یه واروب علی یی استدی بولمادی پس فاطمة الزهرا یه
ایتدی یا بنت رسول الله اوچ کوندرکه بدر دجا نور ضحا حبیب خدا
نماز دن غیری چیقماز وبریمزه سویلمز خاکپایه یوز سورمکه رخصت بیورمز
دیدۀ حق بینلری اشک خونابایله طولمش ویاقوت احمره دونمش دیو درد
جکرسوز ایله اغلادی پس فاطمة الزهرا مانند بدر منیر منزل عصمت تنویرندن
نهضت ایدوب اول آفتاب آسمان رسالتک برج شرف وحدتنه واردی
وبرمقدار باب سدّه مثالنده توقّف ومثول ایله السّلام علیك یا رسول الله
انا فاطمة الزّهرا دیوب مشاهدۀ جماله اذن استدی اول سیّد الاوّلین
والآخرین دخی مبارك باشلرین سجده دن قالدروب فتح باب ایله دخوله
رخصت بیوردی پس فاطمة الزّهرا نظر انداز وجه مکرّم رسول مجتبی
اولدقده کوردیکه رخ کلکونی صارارب صولمش وعین خدا بینلری
اشک خون ایله طولمش ومحاسن شریفه لرندن روان اولان قطرات دموعدن
دردو یواقیت دیزلمش فاطمة الزّهرا دخی نالان وکریان اولوب ایتدی
ای فخر جهان ونبیّ آخر الزّمان رجا ایدرم که حالا ذات کریم الشّانلرندن نمایان
اولان اثر حزن فراوانك سببین بیان بیوره سز خواجۀ عالم صلّی الله علیه وسلّم
بیوردیلرکه یا فاطمه امین وحی ربّ العالمین جبریل سدره مکین نزول
ایدوب جهنّمك بعض اوصافنی وعدد ابواب وطبقاتنی ذکر ایدوب
وامّت ضعیفه نك اهل کبایری باب اوّلدن داخل جهنّم اولاجقلرین

خبر ویردی دیوب حدیث مذکوری تقریر بیوردی فاطمه ایتدی یا نبی الله
جبریله سؤال بیوردیکزمیکم امّت ضعیفه نه کیفیّت ایله داخل نار اولورلر
رسول علیه السّلام بیوردی که بلی یا فاطمه سؤال ایتدم خبر ویردی که
یا رسول الله امّتکدن اولان اهل کبائری نار ملائکه سورر وسائر
عصاة کبی سواد الوجه وازرق العین اولمازلر واغزلری مهرلنمز وشیطان ایله
بریرده باغلنمازلر واوزرلرینه سلاسل واغلال وضع اولنمز فاطمه ایتدی
یا رسول الله یا نیجه باغلانورلر رسول علیه السّلام بیوردی که
امّا الرّجال فباللّحی وامّا النّساء فبالذّوائب والنّواصی فکم ذی شیبة
من امّتی یقاد الی النّار وهو ینادی واشیبتاه وکم من شابّ من امّتی فیقبض
من لحیته یقاد الی النّار وهو ینادی واشباباه وکم من امرءة من امّتی تقبض
علی ناصیتها تقاد الی النّار وهی تنادی وافضیحتاه وآهتك ستراه
حتّی ینتهی بهم الی مالك وهم ینادون وامحمّداه فلمّا رأوا مالکاً وزفر النّار
وشهیقاً ورأوا انّها ترمی بشرر کالقصر وکأنّه جمالات فاذا عاینوها
نسوا اسم محمّد من الهیبة فیقول المالك لهم من انتم فیقولون نحن ممّن انزل
علینا القرآن ونحن ممّن یصوم رمضان فیقول المالك ما نزل القرآن
الّا علی محمّد فاذا سمعوا اسم محمّد صاحوا وقالوا نحن من امّة محمّد
آه ای جکر پر پاره وسینۀ صد پاره احیاء علومده مسطوردرکه
چشم مالکك شفرتینی یعنی کرپوك یرلری که کوز قپاغنك کنارلریدر
ایکی قپاغک کنارینك ما بینی یوزییللق مسافه در قچان اهل کبایر مالکی
کوردکده امان امان یا مالك نیران بزه رخصت ویر بر زمان نفسلریمزه
اغلیوشه لم دیرلر مالك دخی اذن حق ایله انلاره رخصت ویروب
امّت ضعیفۀ مذنبه برمرتبه کریه وانین وناله وحنین ایدرلرکه
کوزلرنده یاش قالمایوب قان اولدی مالك بونلرك حالنه تعجّب ایله

ای مسکینلر نه عجب اغلادیکز نار درد ایله جکر داغلادکز اما شمدیکی حالده
اولان اغلامقدن نه فایده اکر بوکریه و ناله ایله بوکونک خوفندن دنیاده
اغلایایدیکوز شمدی بو عذاب وعقابدن بری اولوب داخل دار ثواب
اولوردیکز دیوب اول مجرم وجانیلری نار جهنمه طرح ایدرلر واول امت
ضعیفه ومذنبه لا اله الا الله دیو توحید ایتمکله نار جهنم اول مجرملردن
هارب اولوب احراقدن ابا ایلیه مالک نارک فرارن کوروب یا نار خذیهم
دیو شدت ایله خطاب ایدر نار دن جواب کله که یا مالک بن بونلاری
نیجه احراق ایدهیم که جملهسی کلبانک لا اله الا الله ایله حق توحید ایتدیلر
مالک ایدر نعم فبذلک امرهم رب العرش یعنی ای نار بونلار کرچک موحدلردر
ولکن رب عرش عظیم وعلیم وحکیم بونلاری بو حاللری ایله ناره ادخال
امر ایتدی دیدکده نار جهنم درحال اهل کبایری اخذ ایدوب بعضنی قدمینه
وبعضنی رکبتین وبعضنی شکمنه بعضنی صدرنه بعض حلقومنه وارنجه
یاقوب آتش دوزخ یوزلرنه وارد قده مالک ناره ندا ایدوب ای نار بونلارک
وجوهنی احراق ایتمه که دنیاده مساجده واروب یوزلرین یرلره سوروب
درکاه حقه سجده لر ایتمشلردر وقلبلرین دخی یاقمه که شهر رمضانده
صایم اولوب چوق تشنه لکلر چکمشلردر دیوب الا ما شاء الله شفاعته
اذن اولنجیه دکن نارده قالوب یا حنان یا منان یا رحمان دیوب
فریاد وفغان ایدرلر واوساخ ذنوبدن مطهر وقلبلرنده اولان نور
جوهر ایمان جلوه کر اولدقده ناردن خلاص اولوب ذره ایمانی اولنلار
مخلد قالمایوب داخل دار جنان اولدلر وعن ابی سعید رضی الله عنه قال
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اما اهل النار الذین هم اهلها لا یموتون
فیها ولا یحیی ولکن ناس اصابتهم النار بذنوبهم فاماتتهم اماتة حتی اذا کانوا
فحما اذن بالشفاعة فجیء بهم ضبایر ضبایر فبثوا علی انهار الجنة فیسأل

یا اهل الجنة افیضوا علیهم فینبتون نبات الحبة تکون فی حمیل السیل
صدق رسول الله علیه صلوات الله ما حصل مفهوم حدیث شریف بودرکه
کفار دوزخ قرار فی الاصل اهل نار اولماغله بر فحوای لا یموت فیها ولا یحیی
مخلد فی النار اولورلر ولکن شول زمرهٔ مؤمنین موحدین که ادناس
ذنوب ایله متدنس اولوب حیاتده ایکن آب توبه وندامت ایله ازالهٔ لوث
معصیت ایتمامش اولر دوزجزاده مطهر لوث ذنوب نار عقوبت اولدوغنه
بناءً مؤمن موحدلر تطهیر ادناس جرایم ایچون داخل نار جحیم اولدقلرنده
هر بری بقدر الذنوب یانوب حد عقوبت نصابن بولدقده کرامةً لهم
نارده مؤمنلره موت اصابت ایدوب حقیقت اوزره میت اولورلر حتی حطب
نارده یانوب کومر اولدوغی کبی اهل ذنوبک دخی هیزم جسملری نار جحیمده
یانوب فحم سیاه اولوب من بعد عذاب ناری حس ایتمزلر پس حضرت غفور
ورحیم وعفو وکریمک نسیم فضل واحسانی وزان واوان امانی نمایان
وشفاعته اذن رحمان اولماغله نار جحیمده یانوب انکشت سیاه جحیم اولان
ابدان مذنبین بلوک بلوک ودمادم دوزخدن چیقاریلوب
ملائکهٔ رحمت غبار اجساد مذنبینی مجاری انهار جنته مانند
حبوبات بث وطرح ایدرلر بعده اهل جنته ندا اولنوب ای نازونعیم ایله
مربع نشین قصور خلد برین اولان مؤمنین بو نار هجر وحرمانده یانمش
وجسم ناتوانلری خاکستر اولمش مذنبین مغفورین اوزرنه افاضهٔ
انوار رحمت ایدیکوز دیو تبلیغ رسالت ایدرلر پس اجسام خاکستر
مذنبین حمیل سیل ومجاری انهارده سرعت ایله رسته اولان نباتات
خضرا کبی درحال تروح ایدرلر وفیوضات اهل جناندن حیات جدیده
وباقیه ایله داخل جنات عالیه اولورلر پس مؤمنلره جهنم دنیاده اولان کبی
ارباب جنایاتک زندانی ومحبوسلره حبس زندان تأدیب وعقوبت اولدوغی

مؤمنلر بلا مكث وحساب داخل دار ثواب اولاجق ایكن نیجه مدت حبس جهنمده
چكوب جنتدن مهجور اولدقلری انلاره عقوبت اولور اما زمان نجاتده
چكلن عذاب وعقابه كیمده طاقت اولور آه ای شنوای آكاه وان منكم
الا واردها كان على ربك حتما مقضيا آیت كریمه‌سی نزول ایتدكده
رسول علیه السلام دوزخی نیجه وجوه ایله دخی وصف ایدوب
حرها شدید وقعرها بعید وحلیها حدید وشرابها صدید وكلامها
هل من مزید دیو لسان جبریلدن على التفصیل انبا واخبار ایتدكده قلب رقیق
فاطمه تحمل ایدمیوب مغشیا علیها اولوب دوشدی ومفیقه اولدقده
لیتنی لم اولد دیدی وابوبكر صدیق زاری وزاری اغلایوب لیتنی كنت شاة
ذبحونی واكلونی دیوب عمر الفاروق دخی لیتنی كنت شجرة یقطعونی
وعثمان بن عفان لیتنی لم اخلق وعلی بن ابی طالب لیت امی لم تلدنی دیو
هر بری كریه بسیار ایله بر كونه كفتار ایدوب مالك بن سلمه ایسه النار النار
دیو صیحه وفریاد ایله صحرا ایه دوشوب كتدی ونیجه كوندن صكره اصحاب
كزین انی ارایوب بر جبل شامخده فریاد وفغان ایدر بولوب حضور رسالت
پناهه كتوردیلر رضوان الله تعالى علیهم اجمعین وابن مسروقدن مرویدر كه
ام المؤمنین عایشه رضی الله عنها روایت بیورمشلر كه ایكی جهانك كونشی
خاتم النبیین وشفیع المذنبین علیه صلوات الله رب العالمین بر كون حجرهء
اویورلردی بو فقیره اهوال قیامتی خاطره ایتمكله دقت ایله اغلادم تقاطر
دموعم دخی كلكون نبی آخر الزمانه چكان اولوب یقظان اولدی وحال پریشانم
كوروب یا عایشه نیچون كریان سن بیوردی بن دخی یا شفیع الامة
روز قیامتی واول كونده اولاجق حسرت وندامتی فكر ایلدم عجبا یا رسول الله
اول كونده اهلكی ذكر ایدرمیسن حال انكه دنیاده بزه بالغا ما بلغ ارق
واشفقسن دیدم فقال رسول الله صلى الله علیه وسلم یا عایشه

ثلاثة مواضع لا یذكر احد احدا الا نفسه عند المیزان حتى یعلم انه ایخف
او یثقل وعند الصحیفة ایأخذ صحیفته بیمینه ام بشماله وعند الصراط
حتى یجاوز عنه یا عایشه وعند الصراط الزالون والزالات كثیرة قال
ثم بعد قراءة الكتب العرض على الرحمن والحساب كما قال تعالى فسوف یحاسب
حسابا یسیرا یعنی حضرت شفیع الامم صلى الله علیه وسلم بیوردیلر كه یا عایشه
صدیقه اوچ موضعده هیچ احد هیچ احدی ذكر ایتمز الا نفسنی ذكر ایدر یعنی
نفسی نفسی دیو زاری قیلور بریسی میزانده دركه خفت وثقلت اعمالی معلوم
اولنجه بریسی مكاتیب اعمال اوانده دركه صاغدنمی ویریلور یوخسه صولدنمی
صونیلور عیان اولنجه وبریسی عند الصراطدر كه سلامت ایله عبور ایدنجه
یا عایشه صراطده قتی چوق ایاقلر سورچر بیوردیلر مرویدر كه بر كون امام علی
كرم الله وجهه یربر كسنه كلوب یا علی بزه دنیایی وصف قیل وتطویل ایتمه
زیرا حفظ ایدهمم دیو نصیحت التماس ایتمكله بیوردیلر كه اعلم ان الدنیا
حلالها حساب وحرامها عذاب تحاسب یوم القیامة فی كل شیء مرتین مرة
من ای شیء اكتسب ومرة بما انفقت وقال تعالى یوم نحشر المتقین الى الرحمن وفدا
ونسوق المجرمین الى جهنم وردا حكایت اولنور كه بو آیت كریمه یحیای معاذ
قدس سره نك مجلس شریفلرنده قراءت اولندقده بیوردیلر كه یا ایها الناس
مهلا مهلا غدا تحشرون الى المواقف حشرا حشرا وتوقفون بین یدی الرحمن
فردا فردا وتسألون عما فعلتم حرفا حرفا ویقرب الاولیاء الى الرحمن وفدا وفدا
ویرد العاصون الى عذاب الله وردا وردا وكل هذا اذا دكت الارض دكا
دكا وجاء ربك والملك صفا صفا وجیء یومئذ بجهنم ویلا ویلا
اخوانی الویل لكم من یوم كان مقداره خمسین الف سنة یوم الراجفة
ویوم الآزفة ویوم الندامة ویوم الحسرة ویوم المناقشة ویوم المحاسبة
ویوم المسألة ویوم الموازنة ویوم الزلزلة ویوم الصیحة ویوم النشور

ويوم النشور • ويوم ينظر المرء ما قدمت يداه • ويوم التغابن • ويوم يصدر الناس
اشتاتاً • ويوم تبيض وجوه وتسود وجوه • ويوم لا يغني عنهم كيدهم شيئاً
ويوم كان شره مستطيراً • ويوم لا ينفع الظالمين معذرتهم • ويوم لا ينفع
مال ولا بنون • ويوم تأتي كل نفس تجادل عن نفسها • ويوم تذهل كل مرضعة
عما ارضعت • ويوم تبدل الارض غير الارض والسموات وبرزوا لله الواحد القهار
ويوم القارعة • ويوم يكون الناس كالفراش المبثوث • وتكون الجبال كالعهن المنفوش
ويوم الصاخة • ويوم الطامة • ويوم يأتي لا تكلم نفس الا باذنه • اهل الجنة
في الجنة يتلذذون • واهل النار في النار يعذبون • فليت شعري انا من اي الفريقين
اي واه ودريغ صحابهٔ كزين • وتابعين • وسلف صالحين بويله ديجك برزم كبي
عاجز وعاني ودني وجانيلرك حالنه اولاجق در ع سكا قالدى اشيمز اى كرم ايتي مولى
آه كم ملاحظهٔ قهر وجلال حق • دريای خوف وخشيته مستغرق ايدوب مثنوی

قوتم بشكست چون اينجا رسيد •	چون توانم كرد اين سر را پديد

مضمونجه اهوال قيامته حد وغايت اولمايوب تجليات جلاليه قوت نطق
لساني كسسته وزبان خامهٔ بياني شكسته ايدوب گفتاره مجال قومز •
قال الشيخ الاكبر قدس الله سره الاطهر في الفتوحات ولقد سألت الله ان يطلعني
على جهنم واهلها فاطلعني على ذلك • وعرفت مكانها • ولولا انه صلى الله عليه وسلم
قال في علم الله لما سئل عنها لعينت مكانها • ولكن الادب يمنعنا ان نتعدى
مقام الادب معه صلى الله عليه وسلم • قال الشيخ رضي الله عنه • ورأيت اهلها
يتخاصمون مع ائمة الضلال الذين اضلوهم • ومع اصنامهم التي كانوا يعبدونها
من دون الله • ورأيت صورة خصامهم صورة خصام ارباب المذاهب الشرعية
مع اهل المذاهب الزائغة في طلب دحاض حجج بعضهم بعضاً • فانا كلما ارى
خصام ارباب المذاهب عندنا مع اهل الزيغ اتذكر خصام اهل النار •
ورأيت الرحمة كلها في التسليم والتلقي من النبوة • والوقوف عند حدود الشريعة

والتأدب

والتأدب عند قراءة حديث رسول الله صلى الله عليه وسلم • وقراءة الائمة المجتهدين
والعلماء العاملين • وعدم رفع الصوت عند قراءة كلامهم • ولما اطلعني عليها
رأيت من دركات النار من حيث كونها داراً ما شاء الله ان يطلعني • ورأيت
فيها موضعاً يسمى المظلمة • نزلت فيه ما شاء الله ان انزل • فعلمت من ذلك الوقت
كل عمل يتطور ناراً • وكل عمل يتطور نعيماً • وعلمت ان عذاب اهل جهنم ما هو
من جهنم حقيقة • وانما هو من اعمال الداخلين • وانشدت في ذلك شعر

النار منك وبالاعمال توقدها •	لما تصالحها في الحال تطفيها
فانت بالطبع هارب منها ابداً •	وانت في كل حال منك تنشيها

مفهوم ابيات شيخ بودر كه • نار جهنم سندندر • يعني اوصاف رديه • واخلاق
سيئه دركه اول ناري اعمال شنيعه • واقوال قبيحه ايله ايقاد ايدرسن •
وقتاكم اعمال واقوالك صالحه وحسنه اوله • درحال نار دوزخي اطفا ايدرسن •
پس عجب دركه سن بالطبع ناردن فرار وابا ايدرسن • اوزكه تماشا دركه •
هر حالده سندن صدور ايدن سيئاتدن نار دوزخي انشا ايدرسن •
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم • ما منكم من احد الا وقد كتب مقعده من النار
ومقعده من الجنة • قالوا افلا نتكل على كتابنا يا رسول الله • قال اعملوا فكل ميسر
لما خلق له • يعني خير عمل ايديكوز • زيرا هر كس خير وشردن خلق اولندوغي
عمله موفق • واول عمل اكا ميسردر • پس علم ازليده اهل جنت اولنلاره اعمال حسنه
ميسر • واهل ناره اعمال سيئه مقدر اولوب • بهشتيلره اعمال دوزخي
دشوار • ودوزخيلره اعمال بهشتي دشوار در • نتيجه دشوار اولميه كه
اهل بهشت دائما نفسه مخالفت • ومشقات تكاليفي تحمل ايله طاعت
وعبادتده در • اهل دوزخ ايسه خواب غفلتده • ونفس وهوايه همیشه
موافقت • وشهوته متابعت ايله شناعت وغوايتده در ••
از مواعظ قطبيه كليات امر حق را آثار وآييني است • آدمي بجزئيات امر خود

از کلیّات امر حق باز مانده و معالم و آثار آن را مدروس داشته آخر سر با مر حق
باز خواهد نهاد خواهد یا نه خواهد دریغ که تا او بود نسبت خود
با حق درست نکرد و خود را از حزب حق نساخت تا چون او را از او باز
ستانند از حق او را کفیل و وکیل و یار و غمگساری باشد و چون از خود
سر فرو برد از دریای حق سر بر آرد جز خود خود را یار و یاوری نمی پنداشت
بر خود می تنید آخر چون باز دید این خودی نه خود از آن او بوده با مر خدای
تا او در ساخته بوده چون خدای خصم او آمد خودی از جانب او با جانب خدای
گردید زبانش گواه خدای آمد دست و پای و جوارح و ارکانش همین سبیل
نامراد و حیران ماند که استظهار او همگی اینها بود و عمر در پرورش اینها
میگذرانید و قالوا لجلودهم لم شهدتم علینا قالوا انطقنا الله الذی
انطق کل شیء از درد دل ناله بر کشید که ای دیده نه آنی که عمر در باز دید کردن
صورتهای جمیل و منظرهای بهی برای تو بسر کرده ام ای جلد نه آنی که
روزگار در پیدا کردن ملابس نیکو و جامه های نرم برای تو گذرانیده ام
ای شکم نه آنی که همّت من در لیل و نهار مصروف بود بتحصیل طعامهای لذیذ
و میوه های شیرین و گزیده و نان تنک و آب خنک برای تو ای اندام نه آنی که
ترا همیشه بشست و شوی و حمام بردن پاک و پاکیزه میداشتم
ای دست نه آنی که ترا بزیور انگشترین می آراستم و ترا بالای فراز هر دست
میداشتم چه افتاد که اکنون همه از من برگشته اید و مرا چنین تنها
و بیکس گذاشته ای سر با من سر بسر بسر بری اگر برای من نیستی بر من نیز مباش
ای پای این چه پایست که با من براه کرده براه بهشت خواهم دوی چرا
آن راه دیگر پیش میگیری ای خواجه معذور دار که خداوندم فاهدوهم
الی صراط الجحیم میفرماید بنده را بفرمان خداوند باید بود خداوندم دیگر است
نه تو چند روزی بفرمان خداوند با تو در ساخته بودم و بفرمان او

فرمان بردار تو بودم امّا بدان که هر بار که مرا میفرمودی که بجایی که
رضای خداوند من در آن نبود دروم و اگر چه هم بفرمان خداوند که مرا
بفرمان برداری تو فرمان داده بود فرمان می بردم امّا در نهان خویشتن
هزار لعنت بر تو میکردم اکنون من خصم توام و بس که چرا مرا آلوده عصیان
میکردی و روزگاری مرا مکلّف بآنچه رضای خداوند من در آن نبود
میداشتی اگر دستم کاردم بر سر تو زدنست و اگر زبانم شعلهٔ نفرین بر تو
گردنست اگر ناخنم ورد رخسار تو کندنست و اگر پایم کاردم ترا بجحیم
و جحیم آوردنست یطوفون بینها و بین حمیم آن دریغ که چون خدای
العیاذ بالله خصم ما آید مایهٔ ما خصم ما آید مایهٔ ما خصم ما گردد
و مایهٔ ما از ما جدایی گزیند چون مایهٔ ما با ما چنین کند از دیگر چیز
چه امید داریم دریغا آن دم که مارا ما نباشد خدای پرستان خدایرا
برای چنین دم پرستند و انّ فی الله عزاً من کلّ مصیبة و خلفاً من کلّ
فائت و درکاً من کلّ تالف برای آن دم بر خود خوانند اللهمّ اجعلنا
من المؤمنین الصابرین القانتین الخاشعین و اخواننا اجمعین بحرمة سیّد المرسلین
اخوان اولوا الاعتبارک مرایای ضمائر جلوه دارلرنه بدیدار اولکه
فی الحقیقه نار و باعث تعذیب بالنار انسانک بو عالم طبیعتده برگداره
ظاهراً و باطناً مزخرفات دنیای ناپایدار و مستلذّات نفس مکّاره ده
انهماکله تعلّقلری در الکا بناءً که تعلّقات طبیعیّه دن هر بر تعلّق ملکات
ردیّه دن بر ملکه یه منسوبدر که انسانی تملّک ایدوب ملکهٔ مزبوره دخی
اکا تملیک اولنماغله لسان عرفده اکا ملکه و لسان شرعده ملک تعبیر اولنور
و عالم کبیرده اولان املاک عالم کبیرک قوای روحانیّه و جسمانیّه سندن
عبارت اولوب عالم صغیر اولان انسان که مجموعهٔ کونین و انموذج
عالم کبیردر بینهما ده اولان مطابقتک تحققنه بناءً اصحاب کشف و عیان

اخلاق حمیدهٔ جمیله صورتنده اولان ملکات حسنهٔ فاضله یه ملائکهٔ رضوان
واوصاف ذمیمه واعمال قبیحه صورتنده اولان ملکات ردیّه یه زبانیهٔ
نیران تعبیر ایدرلر زیرا لفظ زبانیه فتح زا وتخفیف یا ایله لسان عربده
محتسب واعوانی وشُرَطِ سلطانی یه اطلاق اولنور زبانیلر دخی عصاتی
ناره طرح ودفع ایتدوکلری ایچون زبانیه ایله تسمیه اولنمشدر زیرا
زابن دودنجی یعنی ایتی ویریجی ودفع ایدیجی معناسنه در پس الیه
یصعد الکلم الطیّب والعمل الصالح یرفعه وفقنجه اوزره ملکات حمیدهٔ
فاضله اعلای علیّینه ترفیع ایتمکله ملائکهٔ رضوان وملکات ردیّهٔ
خبیثه اعمال شنیعه واحوال قبیحه اصحابنی اعلایه عروجدن منع واسفل
سافلینه ردّ ودفع ایتدوکیچون زبانیهٔ نیران ایله تعریفا اولنمشدر
کما قال الشیخ رضی الله عنه فی الفصّ الاوّل وکانت الملائکة من بعض
قوی تلک الصورة التی هی صورة العالم المعبّر عنها فی اصطلاح القوم
بالانسان الکبیر فکانت الملائکة کالقوی الروحانیّة والحسّیّة التی
فی النشأة الانسانیّة وکانت القوی الروحانیّة والنفسانیّة ملائکة
وجود الانسان لانّ قوی العالم اجتمعت فیه بأسرها فالانسان
عالم صغیر والعالم انسان کبیر بوجود الانسان فیه الحاصل ملکات
حمیدهٔ مرضیّه سبب دخول جنان صوریّه ومعنویّه وملکات ردیّهٔ
غیر مرضیّه سبب دخول نیران صوریّه ومعنویّه اولور انبیاء عظام
بو معنایی وحی ربّانی ایله تبلیغ واعلام واولیاء کرام کشف
والهام ایله توضیح وافهام بیورمشلردر پس هر کیمک دنیایه تعلّقی اکثر
اولورسه اخلاقی اخسّ واردی وهر کیمک دنیایه تعلّقی اقلّ اولورسه
اوصافی احسن واعلی واخلاقی الطف واجلی اولور اگرچه کم تعلّقات کثیره
ملکات دخی بحسب التعلّقات متنوّع در ولکن من حیث الاجمال والکلّی

تعلّقات دنیّه وملکات ردیّه اون طقوز عدده منحصر اولماغله سائق
دخول نار حرمان دخی اون طقوز عدددر کما قال تع علیها تسعة عشر
وما جعلنا اصحاب النار الا ملائکة وما جعلنا عدّتهم الا فتنة
للذین کفروا الآیه وقال الذین فی النار لخزنة جهنّم الآیه وقال ونادوا
یا مالک وقال سندع الزبانیة وقال علیها ملائکة غلاظ شداد
واخرج ابن المبارک والبیهقی من طریق الازرق بن قیس عن رجل من بنی تمیم
قال کنّا عند ابی العوّام فقرأ هذه الآیة علیها تسعة عشر فقال ما تقولون
اتسعة عشر الفا قلت لا بل تسعة عشر ملکا فقال ومن این علمت ذلک قلت
لانّ الله یقول وما جعلنا عدّتهم الا فتنة للذین کفروا فقال ابو العوّام
صدقت هم تسعة عشر ملکا وبید کلّ ملک منهم مرزبة من حدید لها شعبتان
فیضرب بها الضربة یهوی بها سبعون الفا بین منکبی کلّ ملک منهم مسیرة
کذا وکذا وروی انّ خزنة النار تسعة عشر ما بین منکبی احدهم مسیرة
خریف لیس فی قلوبهم رحمة انّما خلقوا للعذاب یضرب الملک منهم الرجل
من اهل النار الضربة فیترکه طحینا من لدن قرنه الی قدمه واخرج
هنّاد عن کعب قال یؤمر بالرجل الی النار فیبتدره مائة الف ملک قال القرطبی
المراد بقوله علیها تسعة عشر رؤساؤهم وامّا جملة الخزنة فلا یعلم عدّتهم
الا الله تعالی پس امام قرطبی تحقیقی اوزره تعلّقات ردیّه متکثّره اولدوغی کبی
خزنهٔ نار دخی کثیره ومن حیث الکلّی ملکات دنیّه اون طقوز عدده محصوره
اولدوغی کبی زبانیه دخی من حیث الرؤساء اون طقوز عدده منحصره در
فامّا اگر صوریّه واگر معنویّه جنّت ودوزخ دخی من العرش الی الفرش اولان
عالم خلق وامردن خارج دگللردر زیرا جنّتک سقفی عرش وفرشی فلک کرسی اولوب
جهنّمک دخی مقرّی فلک قمرک مقعّرندن اولن تحت الثراده در کما روی الجنة
فی السماء السابعة العلیا والنار فی الارض السابعة السفلی واخرج البیهقی

فى الدلائل عن عبدالله بن سلام قال الجنة فى السماء والنار فى الارض كما قال تع
وفى السماء رزقكم وما توعدون وقال تع عند سدرة المنتهى عندها جنة المأوى
واخرج ابونعيم فى تاريخ اصبهان عن ابن عمر رضى الله عنهما قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم ان جهنم محيطة بالدنيا وان الجنة وراءها فلذلك
كان الصراط على جهنم طريقا الى الجنة واخرج احمد والبيهقى بسند رجاله
ثقات عن يعلى بن اميه ان النبى صلى الله عليه وسلم قال البحر هو جهنم
واخرج احمد فى الزهد عن سعيد بن ابى الحسن قال البحر طبق جهنم واخرج
ابو الشيخ فى العظمة والبيهقى من طريق سعيد بن المسيب عن على بن ابى طالب
كرم الله وجهه قال لما رايت يهوديا اصدق من فلان زعم ان نار الله الكبرى
هى البحر فاذا كان يوم القيامة جمع الله فيه الشمس والقمر والنجوم ثم بعث عليه الدبور
فسعرته وروى عن كعب فى قوله والبحر المسجور قال البحر يسجر فيصير جهنم
واخرج البيهقى فى شعب الايمان عن وهب ابن منبه قال اشرف ذو القرنين
على جبل قاف فقال له يا قاف اخبرنى بشىء من عظمة الله قال ان وراى ارضا
مسيرة خمسمائة عام فى خمسمائة عام من جبال ثلج يحطم بعضها بعضا لولاهى
لاحترقت من حر جهنم ايمدى بهشت آسمان برين ودوزخ زمين پستينده ايدوكى
مسموعك اولديسه طبايع اربعه وعناصر چاركانه دن تركيب اولنان
انسانك ظاهرا وباطنا مجموع تعلقاتى مبدع الكائناتك قدرت وارادتندن
وصنع حكمتيله مؤثرات عالم اسطقسات اولان سيارات سبع وبروج اثنى عشردن
خارجه دكلدر وحضرت حق وقادر مطلق جوارى وبروجدن هر برينه
موكل بر ملك خلق ايدوب بروج مزبوره دن هر بر برج ارادت حق ايله
تعلقات بشريه دن بر تعلقه مخصوصدر احكام بروج دخى سيارات
سبعه دن برو جره اولان بركوكبه متعلقه در وجمله سى تعريف قدرت
ومشيت فاعل مختار ايلدركار واسباب آثار شئون پرورد كاردر

وارسال

وارسال رسل وانزال كتب واساس تكليف وتبشير وتخويف انسانى موجب
هلاك وخذلان اولان تعلقات رديه دنيويه دنيه دن تخليص
ايچوندر تاكه وحدانيت حقه ورسولانه وكتب منزله واحكامنه
وجنت ودوزخ وصراط وميزان وبعث وحشر وسؤال وحساب وثواب
وعقابه صدقله ايمان كتوروب وملائكه رضوان وزبانيه نيران عباد الله
اولدوغنه خلوص دروز ايله اعتقاد تام ايدوب اوامره امتثال واطاعت
ونواهيدن اجتناب ومباعدت ايله جسم وجاننى جهنم زبانيلرندن
خلاصه همت وحق سبحانه وتعالادن استدعاى فضل ورحمت ايله
سبب دخول جنان اولان اخلاق حميده يه نائل وملائكه رضوانه واصل اوله
كما قال صلى الله عليه وسلم من اراد ان ينجيه الله يوم القيمة من الزبانية تسعة عشر
فعليه بقراءة بسم الله الرحمن الرحيم فان كل حرف منها تكون جنة له من كل
واحد منها زيرا بسم الله ده اولن اون طقوز عدد حروفك هر برى بر عالملك
ازاسنده واقع اولماغله بسمله ده اولن اسماء الهيه ذاتيه وصفاتيه دن
هر بر اسمك بركاتيله معانيسنى ملاحظه وتجلياتنى مشاهده ايله قراءت ايدن
عبد مناجى يى تعلقات مزبوره دن خلاص وجنت مدانانه اختصاص
ميسر ايدر كما قال تع واذكر اسم ربك وتبتل اليه تبتيلا ومعناى تبتل خود
ماسوادن انقطاع وكليتله حقه توجه واتباعدر زيرا ماسوادن منقطع
وحقه متوجه واهل حقه متبع اولان كمسنه ده حقدن غيرى تعلق
قالماز كما قال تع اليس الله بكاف عبده وقال تع ومن يتوكل على الله فهو حسبه
وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم موتوا قبل ان تموتوا موت مزبوره خود
موت ارادى در موت اختيارى ايسه ماسوايى ترك وكليدن انقطاع وخروج
وحقه رجوعله مبدأ اصلى يه عروج در صفات مزبوره ايله اتصاف ايسه
موجب حيات ابدى وسبب بقاء سرمدى در وبالجمله بودنياده سبب دخول

نا اولان تعلّقات سفليه دن قلبني تخليه وتجريد ايتمينلر بعد الموت الاضطراري
تعلّقات دنيويّه دن حاصل اولان ملكات رديّه ايله عقباده جهنّم زبانيلرينه
گرفتار اولورلر بعد ازالة الاعراض ايسه اذا الملكات رديّه محالتدن اولور انكيچون ديمشلردر قطعه

آدمی زاده طرفه معجونیست	کز فرشته سرشته وز حیوان
گر بدین میل میکند به ازین	ور بدان میل میکند بد ازان

ايمدی عنايت الهيّه دن عطيّه بيوريلان اسباب وآلات موجوده ايكن
توبه وندامت ايله كمربند مجاهده ورياضت اولوز نهاد درلو درلو مكر
وخديعت وحرص وشره وشهوت ايله حلّ وحرمتی بلا تجسّس تنعّمات
وتجمّلات ايچون تحصيل مزخرفاته اضاعت اوقات ايتميوب قليل قناعت قيل
وكسب وعملده افساد عقيده ايله مسالك مهالكه دوشميوب طريق
مستقيمدن سودچمه وبرفحوای والله الغنيّ وانتم الفقراء ترك هستی
وبود ايله افناء وجود ايدوب بروفق العبد وما يملكه كان لمولاه عبدك
هيچ شيئه مالك اولماد وغن بيلوب ملكی صاحبنه تسليم ايت وبرموجب
قول كريم والله غنيّ عن العالمين عالملردن غنی واعواض واغراضدن
مستغنی اولان جواد وكريم ومغنی فضل واحسانته محتاج اولان
عباد ايچون دولت دنيا وآخرتی محض لطف وعنايتی ايله عدمدن وجوده
گتوروب لكن اقتضاء حكمتيله سعادت اخرويّه وصولنه اعمال صالحه حصولنی
شرط ايتمكله دوزشمادده عباد مكلّفيندن اعمال حسنه خالصه استفسار
اولنوب بارِ اوزار ايله كلن اشراره ای غافل ونادان وحق نعمتی كفران
مزيد احسانمزدن دنياده سكا عنايت اولنان قوّت شبابنی نه كارده
تلف ايتدك ودوزشماری تذكّر وانجام كاری اولكه بركون تفكّر ايلیيسن
ديو نيچه ماه وسال امهال اولندك عمر كذرانی نه مقوله كارده افنا
قيلدك وخيرات وحسناته بذل ايچون ويريلان مالی نه جهتدن

كسب ونه محلّه صرف ايتدك وعقل ودانش ايله اكرام اولندك وارسال
رسل ايله طريق توحيده دعوت اولنوب ليجمعنّكم الى يوم القيمة كلام معجز
نظاميله سزی بوكون حشر ايدوب سؤال وحساب وابراری نائل دار
ثواب واشراری داخل عذاب وعقاب ايدرجكم تنبيه وتأكيد اولنوب
اعتناره مجال اولمدوغن اعلام ايتمش ايدم موجبيله عمله نيچون
سعی ايتمدكوز پس شمدی كه حالده يوم سؤالده يالكز ومال وخانماندن
بلكه ايمانسزكلوب اسير محبّتی اولدوغكز مزخرفاتدن ناچار ايريلوب
فقر وعريان وخذلان وخسران ايله كلدكوز كما روی انّكم تحشرون
حفاةً عراةً غرلاً ثمّ قرأ عليه السّلام كما بدأنا اوّل خلقٍ نعيده
وعداً علينا انّا كنّا فاعلين وقالت عايشة رضی الله عنها قلت يا رسول الله
يحشر الرّجال والنّساء جميعاً ينظر بعضهم الى بعض فقال عليه السّلام
يا عايشة الامر اشدّ من ان ينظر بعضهم الى بعض وفی الحديث الآخر
يأمر الله اسرافيل فينفخ فی الصّور فيخرجون منها سراعاً الى ربّهم ينسلون
من قبورهم حفاتاً عراتاً ثمّ يقفون موقفاً واحداً مقدار سبعين عاماً
ينظر اليهم ولا يقضی بينهم فيبكون حتّی ينقطع الدّموع ثمّ يبكون دماً
ويعرقون حتّی يبلغ ذلك منهم ان يلجمهم ثمّ يدعون الى المحشر ايواه واويلتاه
ای قلب غفلت پناه ونفس جاهل وگمراه محمّد غزالی وعظ ايدوب
بيوردلركه فاستعدّ لهذا اليوم العظيم شانه المديد زمانه القاهر
سلطانه القريب اوانه يوم تردّ فيه المعاذير وتبلی السّرائر وتظهر الضّمائر
وتكشف الاستار يوم تخشع فيه الابصار فيومئذ وضع الميزان
وسعّرت النّيران وتغيّرت الالوان وخرس اللّسان ونطقت جوارح الانسان
فيا ايّها المسكين اللّئيم ما غرّك بربّك الكريم حيث اغلقت الباب
وارخيت السّتور واستترت عن الخلايق وما استحييت من الخالق

حفاة جمع حافی عراة جمع عاری
غرل جمع اغرل وهو الاقلف
يعنی ختنه ناكرده لر

فقادتك الفجور • فماذا نفعك وقد شهدت عليك جوارحك • فالويل كل الويل لنا

يا مسكين • يرسل الله الينا سيد المرسلين • وينزل عليه الكتاب المبين •

ويخبرنا بهذه الصفات من نعوت يوم الدين • ثم يعرفنا غفلتنا • ويقول

اقترب للناس حسابهم وهم في غفلة معرضون • ما يأتيهم من ذكر من ربهم

محدث الا استمعوه وهم يلعبون • لاهية قلوبهم • ثم يعرفنا قرب القيامة

فيقول • اقتربت الساعة وانشق القمر • انهم يرونه بعيدا ونراه قريبا

وما يدريك لعل الساعة تكون قريبا • ثم يكون احسن احوالنا ان نتخذ

دراسة القرآن عملا • فلا نتدبر معانيه • ولا ننظر في كثرة اوصاف

هذا اليوم • ولا نستعد للتخلص من دواهيه • فنعوذ بالله من هذه الغفلة •

ان لم يتداركنا الله بواسع الرحمة • ونرجو من لطف الله التوفيق والهداية •

بحرمة شفيع الامة • عليه نسايم التحية • آه اى شنواى آكاه • موعظه

غرائيدن انتباه • حصوله كلديسه • باقيات صالحات اولن اعمال حسنه

خالصانه بذل مقدورات ايدوب • دنيايه توكل باغلمه • وحضور حقه ارمغان نسز

وارمه ديو مولانا جلال الدين رومی قدس سره دخی مثنویده بیوردلرکم

حق تعالى خلق را كويد بحشر • ارمغان كو از براى روز نشر
جئتمونا وفرادى بى نوا • هم بدان سان كه خلقناكم كذا
هين چه آورديد دست آويز را • ارمغانى روز رستاخيز را

يعنى روز حشرده حق تعالى اهل محشره بیوردركه • یوم نشردن اوتوری

ارمغان قنی • بزه فرادی وبی نوا کلدکوز • ورحم مادردن دنیایه عریان

کلدیککز کبی • میدان عرصاته دخی باشی قباق • یالن ایاق • تنی چپلاق

کلدکوز • بو روز رستاخیز ایچون دست آویز نه کتوردیکوز ای بنی آدم دیو

سؤال بیوریله • کما قال تعالى • ولقد جئتمونا فرادى كما خلقناكم اول مرة

وتركتم ما خولناكم وراء ظهوركم وما نرى معكم شفعاءكم الذين زعمتم

تفسير ولقد جئتمونا فرادى

انهم فيكم شركاء لقد تقطع بينكم وضل عنكم ما كنتم تزعمون • بو آیت کریمه

سوره انعامدندر • یعنی حق تبارك وتعالى بزه ابلاغ ایچون حبیبی محمد مصطفی

علیه الصلوة والسلامه کلام ازلیسیله وحی ایدوب بیوردرکه • حبیبم بز کفاره

وساطت املاك عقاب • ویاخود بلا واسطه عتاب ایله خطاب ایدرزکه •

ای کفار بدکردار • تحقیقا سز بزم پیش حکم وقضامزه فرادی وتنها کلدکوز •

وحین ولادتده بطن مادردن اول مرده سزی نیجه خلق ایتدم ایسه شمدی

عرصه عرصاته دخی دنیاده اولان املاك وارزاق • واولاد واتباع •

وجمیع خواسته وساخته کوزدن خواه وناخواه ایریلوب • عریان وکریان

کلدکوز • ودنیاده هر نه که سزه احسان وعطا ایتمش ایدم • دنیادن مفارقت

ایتدکده • جمله سنی وراء ظهرکوزه ترك ایدوب • ودنیاده قویوب کلدیکوز

ای مشرك وکافرلر • شول شفعا ورؤسا • ولات وعزا • وهبل اعلا کوزکم بزم ذاتمزه

بیچون • خدا لقده انلاری شرکا زعم ایدوب • هؤلاء شفعاؤنا عند الله دیو

اصنام واوثانه سجده عبادت ایدردکوز • شمدی انلاری سزکله کورمیوروز •

تحقیق سزکله انلارك بینی منقطع اولدی • یعنی میانکزده اولان اتصال

انفصال متبدلا اولدی • وهر نه مقوله اشیایی که کندوکوزه دست آویز

وچاره انکیز اوله زعم ایدردکوز • سزدن غایب اولوب • الیکزدن کتدی • ومفقود

ومعدوم اولوب • بر وجهله هالك اولدی که • کویا که اولدن دخی نابود ومعدوم ایدی

الحاصل ولقد جئتمونا فرادى قول کریمی تقریع وتوبیخدر • وسبب توبیخ •

مشرکان مکه • فقرایی استحقار • ونفسلرینه افتخار ایله • بزم دنیاده اموال

واولادمز چوق • آخرتده دخی بزه عذاب یوق دیوب • دنیاده مقدورلرینی

ایکی شیئك تحصیلنه مصروف قیلدیلر • بریسی تحصیل مال وجاه وارزاق

واملاك • وبریسی اعتقاد واعتمادلری بویله اولدی که • اموال واملاك

بونلاری دنیاده مخلد قیلوب پرستش ایتدکلری لات وعزا ومناسبت ومتابعت

قلد قلری رؤسا عند الله کندولره شفعا اولر پس بو زعم فاسد وعمل کاسد
اوزرنه ایکن دنیادن موت ایله خروج وقبره ولوج وسیما عرصۀ عرصاته
ورود حاللرنده مال وجاه واملاك وارزاقدن کندولریله برشی قالمایوب
واصنام واوثان وتوقیر واحترام قلد قلری اهل بغی وطغیانی عند الله کندولره
شفعا بولمایوب بخلاف اهل الایمان دنیاده تحصیل والکا اعتماد وتعویل
قلد قلری هر شیدن فرد وتنها اولورلر وپیش حکم وقضایه منفرد اولدقلری
حالده کلورلر اما اهل ایمان وایقان تحصیل معرفت الهیه واکتساب اعمال
خیریه واتصاف اخلاق مرضیه ایتدیکلری ایچون قبره وارد قلرنده معرفت
خلاق واعمال حسنه واخلاق کندولریله معا روز شمارده دخی حاضر اما
اولور ویوم معاده زاد وزواده ایله واروب فرادی وارمازلر پس
بو آیت کریمه احوال قیامتدن بعض قانونی مبین اولمشدر برکیسی بودرکه
نفس ناطقۀ انسانیه بو جسد ظلمانی یه تعلق ایلدوکی بو کالبد بشری
اکتساب معرفت سبحانیه وتحصیل اخلاق ربانیه وتکمیل کمالات انسانیه
ایتمکه نفسه آلت اولماغیچوندر پس ذکر اولنان ایکی مطلوبی حصوله کتورمدین
نفس ناطقه جسددن مفارقت ایتدکده لاجرم حسرانی عظیمه وآفاتی
قویه والیمه اولور زیرا آلت اکتساب سعادت ابدیه اولن جسدی بردخی قنده
بولور آلت الده ایکن ایسه ابطال واضاعت ایدوب انتفاع ایتمامش ایدی
پس بو بر حسرت وندامتدرکه فوقنده برعقوبت دخی اولماز و بر ندامت دخی
بودرکه نفس ناطقه آلت جسدانیه ایله سعادت سرمدیه وکمالات روحانیه
اکتسابندن حرمانی تمیز مع هذا آلت مزبوره ایله هر بر ساعتك مرورنده
ساعت اولدن اردی بر عمل فاسد کسبندن خالی اولماز زیرا نفس اماره
بالسوء تأکید حرص وشهوت ایله تحصیل جاه وماله رغبت ایدر انسان ایسه
فی الاصل عالم جسمانیدن عالم روحانی یه مستعد ارتقا ایکن نفس شوم

قضیه

قصه یی منقلب ومنتکس وقضیه یی منعکس ایدوب عالم روحانی ومقصد
ربانیدن عالم جسمانی وهاویۀ نفسانی یه سرنکون اولوب مقصد حقیقی یی
فراموش قیلور ولذات جسمانیه ده منهمك ودلخوش اولور وحالت
انتکاسده موت اصابت ایتدکده قضیه ادباره منقلب وامر برعکس اولوب
چارونا چار وبی اختیار ومع الاضطرار جسمانیتدن روحانیته توجه
ایتدکده افناء عمر ایله اکتساب ایتدوکی مزخرفات دنیویه وراء ظهری
اولان عالم جسمانیده قالور وبرشی که وراء ظهرده قاله اندن انتفاع
ممکن اولمایوب بو صفت ردیه موجب حسرت ابدیه اولور پس وترکتم
ما خولناکم وراء ظهورکم قول کریمی بو معنایه اشارت ایله دلالت ایدرکه
هر مال که مصادف خیراته مصروف اولمیه موجب حساب وعقاب اولور
اما اموال مکتسبۀ حلالی وجوه خیراته بذل ایله شفقة لعباد الله امر حقی
تعظیم ایچون تصدق ایلسه اموالنی وراء ظهرنده ترك ایتمیوب ایلرو
کوندروب جمله سنی حاضر بولور کما قال تعالی وما تقدموا لانفسکم من خیر
تجدوه عند الله وندامت عظیمه دن بری دخی بودرکه شول غفله که
ادیان باطله ومذاهب ضالرنك نصرت واعانتنده اتعاب نفس ایدوب
قیامتده منتفع اولورز زعم ایدرکن میدان عرصاته واروب معاینه قیلدقده
اعتقاد ایله نفع اومدوغی مذاهب باطله سندن عذاب شدید وعقاب
مدید کوروب بوکا اولن عذاب جمله دن اشد اولور نیجه اشد اولماسونکه
برشیدن عذاب وبلا ورنج وعنادن غیری ما حصل یوغیکن بونلاری
اول باطلده اتفاق ایله بو قدر بلاء عظیم وعناء الیمی قلاده بند رقبه
اختیار ایتمشلر ایدی وبوندن ماعدا عذاب خجلت وشرمساریدرکه
حقیقت حال قیامتده آشکار اولمغله دنیاده حق دردیو اعتقاد ایتدکلری
عین ضلالت ومحض جهالت چیقوب مع الطمع العظیم حصول یأس شدید ایله

بأس شديدلك كرفتار عذاب اليمی اولورلار پس وما نرى معكم شفعاءكم الذين
زعمتم انهم فيكم شركاء قول كريمی بو معنايی مبيّن در واحوال قيامتدن
بری دخی بودركه نفوس غافله نك اكتسابه قدرتی وارايكن فوت ايتدوكی
امور خيرات وورود عرصاته ظاهر اولوب موجب حصول مضرّات اولان
امر خطرناك حصوله كلسه ولكن بعض وجوهدن تداركه رجا وامیدی
وارايسه الى نوعا خفيف وسايره كوره ضعيف اولور فامّا تدارك ما فات
ممتنع وجبر نقصانی متعذّر ايدوكنه جزم ويقين بولنسه حزنی قوی
ورنج وعناسی عظيم اولور واليه الاشارة بقوله تعالى لقد تقطّع بينكم
آه ای مستمع قابل غافل اولمه كه ولقد جئتمونا فرادى قول كريمنده سمعه
وريا ايله اولان اعماله دخی تلميح واشارت وارددر وبلكه سمعه وريا اولان
اعمالك اصحابی عرصهٔ عرصاته واردقده اعمالی خصماسنه توزيع اولنوب
بلا عمل فرد وتنها قالوب مفلس ومغبون اولور كما روى عن ابی هريرة رضى الله عنه
انّه قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم هل تدرون من المفلس قالوا
المفلس فينا يا رسول الله من لا درهم له ولا متاع فقال عليه السّلام
المفلس من امّتی من يأتی يوم القيامة بصلوة وصيام وزكوة ويأتی قد شتم
هذا واكل مال هذا وسفك دم هذا وضرب هذا فيعطى هذا من حسناته
وهذا من حسناته وان فنيت حسناته قبل ان يقضى ما عليه اخذ من خطاياهم
فطرحت عليه ثمّ طرح فی النّار آه واه ودريغاه ای عاجز ومسكين لعلّك
لو حاسبت نفسك وانت مواظب على صيام النّهار وقيام اللّيل لعلمت انّه
لا ينقضی عليك يوم الّا ويجری على لسانك من غيبة المسلمين ما يستوفی
جميع حسناتك فكيف ببقيّة السّيّآت من اكل الحرام والشّبهات والتّقصير
فی الطّاعات وكيف ترجو الخلاص من المظالم فی يوم يقتصّ فيه للجمّاء من القرناء
قال مجاهد رضی الله عنه كان داود عليه السّلام يقول فی مناجاته

الجمّاء شاة بی قرن لغ

الهی

الهی اذا ذكرت خطيئتی ضاقت علیّ الارض برحبها واذا ذكرت رحمتك ارتدّت
علیّ روحی سبحانك الهی اتيت اطبّاء عبادك ليداووا خطيئتی فكلّهم عليك
يدلّنی فيؤسًا للقانطين من رحمتك الهی سيّدی ومولای داود مودود
عليه سلام الله الودود بويله مناجات ايدیجك بو عجزه ومساكين
وغفله ومذنبين نه ديسون ای غفّار وستّار سن بر رحيم وغفّارسن كه
برفحوای يبتغون فضلًا من الله ورضوانًا ارباب مناجات دريای غفران
بی غايتكدن دست رجالريله اغتراف مياه حاجات ايدرلر الهی سن
اول بيكسلرك عفوّ وغفّاری سنكه برمصداق وآخرون اعترفوا بذنوبهم
اناداوزارلرنه اعتراف واقرار ايدرلر ملكا معبودا شول مسكين وفقيرلرك
دستكيری سنكه برمقتضای بل ايّاه تدعون سندن غيری ملجأ ومنجا بيلمزلر
وشول افتاده لره فريادرس سنكه برمغزای امّن يجيب المضطرّ اذا دعاه
حالت عجز واضطرارده سندن غيريدن نسنه ديلمزلر الهی بر كريم ذو العطاسن كه
بواسطهٔ سؤال آمال عبادی وآتاكم من كلّ ما سألتموه موجبنجه احسان
وعطا ايدرسن بر رحيم يكتاسن كه بی سابقهٔ اعمال امطار افضالكدن
ارباب حاجاته واسبغ عليكم نعمه ظاهرةً وباطنةً باران رحمت ياغدررسن
يا سبحان يا حنّان بر رحمن ومنّان سنكه سنك دريای وسيع رحمت
بی پايانك برو فق سبقت رحمتی غضبی بی سابقهٔ بندكی عبادك اشنی دوز مشر
واوساخ ذنوبی يومشدر ومحض كرمك قلوب عصاتی نويد عفو وعنايت ايله
نوازش بيوروب لا تقنطوا من رحمة الله فرمانيله ابواب رجايی مفتوحه بيورمشسن
يا رباه بر جبّار سنكه ان ينصركم الله فلا غالب لكم فحواسنجه هر نه يی كه سن
باغليه سن هيچ فرد انی آچامز وسن نصرت ايتدوكك هيچ احد غالب اولامز
بر فيّاض سنكه ما يفتح الله للنّاس من رحمة فلا ممسك لها مبتغاسنجه
هر نه يی كه فتح ايده سن هيچ كسنه قادر اولامز وبر عفوّ وآمرزكارسن كه

وانّ ربّك لذو مغفرة للنّاس على ظلمهم • وفقنجه كمال عفو وكرمكله • آثار جرايم
واوزار كبايرى • ستر ومغفرت ايدرسن الهى عزّ وجلاله بى نهايه • ودرياى
رحمت بى غايتك حقيچون • ابواب فضل وعنايتكى بو عبيد آلوده جنايات
اوزرنه كشاده قيلوب جرم ومعصيتمز • مغفرت قيل • واحسان ولطفكله
شاه راهدن دور ايتمه • توفيق وهدايت خود محض عنايتكدر • ايشمز لطفكه
قالمشدر • بو خسته اعمالكيم اعتماد ايدر • آه وصد آه وهزار بار آه • اى عارف آگاه
عظمت جلال • ونوال جمال منكشفا ولدقده • جميع خلقك اعمالى مضمحلّدر
زيرا عرايس جمالدن كشف نقاب ايدن ارباب ذوق وجدانه • انوار ازليه
لمعان ايتمكله • عملرندن تبرّى ايله • بو ابيات لطيفه توصيف شانلرى اولور نظم

چون شود در تو نيست وصف بشر	ذات تو بگذرد ز خير وز شر
زانكه اعداد جمله لا كردند	چون در آخر سوى خدا كردند

زيرا مقرّبان دركاه • وعارفان بالله • عملرينى حق جلّ وعلانك قدر وجلالنه
لايق كورمزلر • ولطايف فضل وعنايت بى غايت الهيّه دن عطيّه بيوريلان
سنياتى كرامات موازى بولمازلر • پس عند رؤية القدم • عدمدن خارج
اولدقلرى كبى بولنوب • ولقد جئتمونا فرادى • قول كريمنك بحار معانيسنك
باطنه سنه • ودرياى انوار اسرار حقايقنه غوطه ايدرلر • فلهذا اكابر سلفدن
بعض عاشقلر • اجلّ مقامات العبد افلاسه • والرّجوع اليه خاليا من جميع طاعته
بيورمشلر • وقيل لابى حفص بماذا نتقدّم على الله • قال وما للفقير ان نتقدّم
بشىء على الغنىّ سوى فقره • قال الله تعالى • ولقد جئتمونا فرادى • خالين
من اعمالكم واحوالكم وطاعاتكم • وجئتمونا موحّدين بوحدانيّتى • شاهدين
مشاهدين بوصف الكشف والخطاب • كما جئتمونا من العدم فى بدو الامر •
حين عرّفتكم نفسى بقولى الست بربكم قلتم بلى • آه اى طالب الله • وراغب طريق
سير فى الله • بو آيت كريمه خود • مشركان خود نمايان • وعبدهٔ اوثان شاننده در •

زمره

زمرهٔ موحّدينه حكمنك شمولى نه جهتدن توفيق اولنور سؤالى وارد اولورسه
انّ للقرآن ظهرا وبطنا ولبطنه بطنا الى سبعة ابطن • حديث شريفى وفقنجه •
عاشقان سبحانى • ومجذوبان ربّانى • بطون آيتده اولان سراپردهٔ معانيى كشاده
وقناع اسرار ايله مستور اولان عروس نكاتنك وجه كريم تجلياتنى مشاهده ايتدكده نظم

بغمزه ميدهد هستى بغارت	ببوسه ميكند بازش عمارت
ز چشم اوست دلها مست ومخمور	ز لعل اوست جانها جمله مستور

دينوب وجد باحق ايله مستغرق درياى وجود مطلق اولديلر • وكيفيّت ذوق عشق ايله زمزمه پرداز

مجازى نيست احوال طريقت	نه هر كس يابد اسرار حقيقت

اولوب نظر انداز مرآت معانى اولدقلرنده • شيخ محمود شبسترى كلشن رازده نظم

درون هر بتى جانيست پنهان	بزير كفر ايمانيست پنهان
بباطن نفس ما چون هست كافر	مشو راضى بدين اسلام ظاهر
چو كفر ودين بود قايم بهستى	شود توحيد عين بت پرستى
برو هر لحظه ايمان تازه گردان	مسلمان شو مسلمان شو مسلمان

ديدوكى ابياتك مفهومن ملاحظه قيلوب بو آيت كريمه ده هر بر نفسه على حدة
توبيخ واشارت بولديلر انكا بناءً • كه لاجرم مجئ الى الله • اوّلا تجريد • ثانيا تفريد
بعده توحيد ايله در • پس تجريد دنيا ومافيهادن تجرّد در • وتفريد الله
رجوع تامّ ايله دنيا وآخرت • واندوره اولان تعلّقاتدن تخليهٔ درون ايله
تفرّد در • يعنى روح انسانى بدو خلقتده تعلّقات كونيندن نيجه مجرّد ايسه
حالت رجوعده دخى انجلين مجرّد اولوب تفرّد ايتمكدر • كقوله تعالى ولقد جئتمونا
فرادى كما خلقناكم اوّل مرّة • يعنى قبل تعلّقه بالقالب • روحك اوّل خلقتى كبى
ديمكدر • زيرا روحك قالبه تعلّقى خلقهٔ ثانيه در • كقوله تعالى • ثمّ انشأناه خلقا آخر
وكقوله ولقد خلقناكم ثمّ صوّرناكم • پس سير الى الله ده دنيا وآخرتدن تجريد •
وتفريدك حصولى عبدك اكتسابيله اولدوغى • وتركتم ما خوّلناكم وراء ظهوركم بيورلمشدر

يعني من تعلّقات الكونين بعدا زين * ومانرى معكم شفعاءكم الّذين زعمتم انّهم
فيكم شركاء * قول كريمي ايله تنبيه بيوررركه * شول اعمال وافعال كه انلار سزي
اللّهه ايصال ايدر ظنّ وخيال ايدر ايديكوز * لقد تقطّع بينكم * انتهاء سيريكزده
اعمال ايله سزك بينكزده اولان تعلّق كسسته اولدي * وضلّ عنكم ما كنتم تزعمون *
وشول اعمال كه سزاني موصل الى الله زعم ايدر ديكز * سزدن غايب اولدي * بو مقام قربه
ارتقا ايدن اصحاب فناني محمود شبستري كلشن رازده توصيف ايدر كه **كلشن**

نه دين وعقل ونه تقوى نه ادراك	*	فتاده مست وحيران بر سر خاك	
بهشت وحور وخلد اينجا نسنجد	*	كه بيكانكان در ان خلوت نكنجد	

زيرا سالك مجذوب سرادقات عزّ محبوبه واصل اولدقده سيرينه نهايت بولور
ونهايت سير سالك سرادقات عزّتده واقع اولدوغي جبريل عليه السلام ملك
سيري ليلة معراجده عند سدرة المنتهى منتهي اولدوغنه مماثلدر * وفي الحقيقه
سدرة المنتهى ملكدن وانساندن سير الى الله ايدنلرك منتهاي سيرلريدر *
پس سير الى الله بر دخي توحيد ايله درديمش ايدك ايمدي توحيد دخي سالك
مجذوب * وعبد مطلوب * ارجعي الى ربّك * جذباتيله مقام وحدته وصول ايچون
تجليّات ذاتيّه دن بالصفة الواحديّة * فيض وحدانيّتي قبول ايله توحّددر *
فامّا سالك راه حقيقة عنايات ازليّه * بجذبات الرّبوبيّه * دستكير اولمادقچه
سير الى الله ده قالوب * سير باللّه طيّ ايتمز * پس سدره ده منتهي وباقي اولوب *
وما منّا الّا له مقام معلوم كريمه سي وردزباني وحرزجاني اولور **بيت**

هر آن معنى كه شد از ذوق پيدا	*	كجا تعبير لفظي يابد اينجا	

خلاصهٔ كلام اي مستمع نيك فرجام * اكر عوامدن اول اكر خواصدن
حق سبحانه وتعالى هر بر نفسه وديعت ايتدوكي اماناتي * وقايهٔ طاعات ايله
تسليم طلب ايدوب * فامّا من ثقلت موازينه فهو في عيشة راضية * وامّا من خفّت
موازينه فامّه هاوية * فحواي كريمي اوزره ثقيل الاوزان اولنلر نائل درجات ثواب

وخفيف الميزان اولنلر داخل دركات عقاب اولمق امر محقّقدر * پس جميع ارواح
انسانيّه * صور اعمال ايله حشر اولوب * روز جزاده اصحابنه * اكر حسنه واكر سيّئه
اعمالي عرض اولنه وغيچون * طامّهٔ كبرايه يوم العرض الاكبر تسميه اولنمشدر *
فاذا كان كذلك روز عرض وجزاني علوم نافعه * واعمال صالحه اصحابي استر
زيرا جمال وكمال اعمال * ومحاسن خصالي ظهورده كلوب بر دولت وسروره نائل
اولور كه زوالي يوق * وبر سعادت ونوره واصل اولور كه افولي يوق * كما قال تع
يوم ترى المؤمنين والمؤمنات يسعى نورهم بين ايديهم وبايمانهم * واخرج الطبراني
عن ابي الدرداء * قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم * ليس عبد يقول
لا اله الّا الله مائة مرّة الّا بعثه الله يوم القيمة ووجهه كالقمر ليلة البدر *
وقال تع يوم تبيضّ وجوه وتسودّ وجوه * روي عن ابن عبّاس رضي الله عنهما
في هذه الآية * قال تبيضّ وجوه اهل السنّة والجماعة * وتسودّ وجوه اهل البدع
والضلالة * وعن ابن كعب في هذه الآية * قال صاروا فرقتين يوم القيامة *
فقيل لمن اسودّ وجهه اكفرتم بعد ايمانكم * فهو الايمان الّذي كان في صلب
آدم حيث كانوا امّة واحدة * وامّا الّذين ابيضّت وجوههم * فهم الّذين
استقاموا على ايمانهم * واخلصوا له الدين * فبيّض الله وجوههم * وادخلهم
في رضوانه وجنّته * وقال مولانا جلال الدين الرّومي في المثنوي **مثنوي**

پس قيامت روز عرض اكبرست	*	عرض او خواهد كه با زيب وفرست	
هر كه چون هندوي بد سودائيست	*	روز عرضش نوبت رسوائيست	
چون ندارد روي همچون آفتاب	*	او نخواهد جز شبي همچون نقاب	
برك يك كل چون ندارد خار او	*	شد بهاران دشمن اسرار او	
وانكه سر تا پا كلست وسوسنست	*	پس بهار او را دو چشم روشنست	

در ذكر مواقف وصور اعمال وميزان وصراط وكوثر

آه اي شنواي آكاه * الظلم ظلمات يوم القيمة * حديث شريفي وفقنجه روز عرض اكبر

اعمال فاسده وعقايد كاسده ايله نفسنه ظلم ايدوب قلبلری قرارمشلردر
يوزقرالغی دخی قال ابن عيينة يفر كل انسان من صاحبته واقربائه يوم القيمة
من شدة ما يرى من الاهوال على نفسه حتى رايت فى الاخبار عن ابى هريرة
رضى الله عنه انه قال ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال اذا كان
يوم القيمة ترى الام ولداه فتقول له يا ولداه الم يكن لك بطنى وعاء وثديى لك
سقاء وحجرى لك حواء فيقول لها اى شئ تريدين يا اماه فتقول ارفع عنى
ذنبا واحدا فيقول يا اماه انا مشغول بنفسى فلا اتفرغ اليك آه اى غافل ولئيم
ذكر اولنان عرض اكبر بر يوم عظيمدر كه حق جل وعلا اول طامة كبرايى كتاب
مبيننده يوز عدددن زياده اسما ايله تسميه ايدوب اولين وآخرين قبرلرندن
طوروب حفاة وعراة ميدان عرصاتده حيران ودم بسته قالوب كمسه دن
كمسيه درمان اولمايوب ملايكه صف صف قايم اولدقلريچون يوم قيامت
تسميه اولندی وجميع انس وجن بريره جمع اولوب بعد الحساب والسؤال
فريق فى الجنة وفريق فى السعير اولدقلريچون يوم الجمع ويوم الفراق ديلدی
واول كوندن صكره انجلين بر كون دخی اولمامغله يوم عقيم ويوم عظيم
ويوم عسير ويوم تبلى السرائر ويوم تقلب القلوب والابصار ويوم تشخص
فيه الابصار ويوم لا ريب فيه بيورلدی آه نفس ظالم اول دوزخ حسرت
وندامتى تذكر ايدرميكم انواع عقوباته مبتلا اولوب احوال ظلمه دكركون
وخصما النده زبون قالوب مالی يوقدكه ويره حصادی يوقدكه كره
حاميسی يوقدكه واره من لدن آدم الى يوم التندم محشرده جمع اولان رسل
وانبيا واوليا واصفيا محضرنده خور وحقير اولوب اعمال حسنه‌نی ارباب حقوق
الوب مفلس وفقير قالور وخصمانك اوزاری اوزرينه تحميل اولنوب انكله
داخل نار اولور كما روى عن ابى هريرة رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم من كانت عنده مظلمة لاخيه من عرضه او شئ فليتحلل منه اليوم

قبل

قبل ان لا يكون له دينار ولا درهم وان كان له عمل صالح اخذ منه بقدر
مظلمته وان لم يكن له حسنات اخذ من سيئات صاحبه فحمل عليه آه اى نفس
بى انصاف سفيان ثورى حق ايله بين العباد اولان يتمش كناهدن حقوق
عباددن اولان بر كناه بدتردر بيورر ويزيد بن سمره دن مرويدركه
دوزخده مانند شتر افعيلر ونيزه مثال عقربلر اولوب اهل دوزخ ايسه
شدت حرقت ناردن فرياد ايله تخفيف عذابه اميدوار اولدقلرنده زبانيلر
حيات وعقاربه اولان دركاته ايلته لر پس مار وكژدملر صچرايوب دوداقلرنه
يا پشه لر ويوزلری دريلرين قوپاره لر اهل دوزخ فرياد ايدوب مدد
بزی بونلردن قورتارك واختيارمزله عذاب ناره كتورك ديدكلرنده
حضرت قادر وقهار حيات وعقاربی لسانا فصيح ايله كفتاره كتوروب
اى جوار وستمكارلر جليل وجبار وفاعل مختار بزی سزه نيه عباد اللهی
اليكزدن وديلكزدن ايله ايتدوككز جور واذيتدن خلق ايدوب بو كون سزه
جزاء اعمالكزی ايدرز ديوب لدغ ولسع ايدرلر ولحوم وشحومی عظام وارنجه
يوب انواع عذابله معاقب اولدلر وعن نعمان بن بشير قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم ان ادنى الناس من اهل النار عذابا يوم القيمة رجل عليه
نعلان من نار يغلى منهما دماغه كانه مرجل وهو يرى انه اشد اهل النار عذابا
آه كم بو نفس النده عاجز ودرمانده يوز ونفس ديوب سويلرز اما بلمزز كه
نفسمزدر هردم نفس الندن اغلرز خبرمز يوقدركه نردن سوره بناده
يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا آيت كريمه سنده قبوردن موقف محشره
وارد اولن جماعاتدن حضرت فخر كائنات عليه افضل الصلواتدن سؤال
اولندقده بيورمشلركه يحشر عشرة اصناف من امتى بعضهم على صورة القردة
وبعضهم على صورة الخنازير وبعضهم منكسون يسحبون على وجوههم
وبعضهم عمى وبعضهم صم بكم وبعضهم يمضغون السنتهم فهى مدلاة على صدورهم

يسيل القيح من افواههم يتقذّرهم اهل الجمع وبعضهم مقطعة ايديهم وارجلهم
وبعضهم مصلوبون على جذوع من نار وبعضهم اشدّ نتنًا من الجيف وبعضهم
يلبسون جبابًا سابغة من قطران لازقة بجلودهم ثمّ فسّرهم بالقتات
واهل السّحت وآكلي الرّبوا والجايرين في الحكم والمعجبين باعمالهم والعلماء الّذين
خالف قولهم عملهم والموذين جيرانهم والسّاعين بالنّاس الى السّلطان
والتّابعين للشّهوات المانعين حقّ الله والمتكبّرين الخيلاء واخرج الطّبرانى
عن عوف بن مالك قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم اياك الذّنوب الّتى
لا تغفر الغلول فمن غلّ شيئًا اتى به يوم القيمة وآكل الرّبا فمن اكل الرّبا يقوم
يوم القيمة مجنونًا يتخبط ثم قرأ الّذين يأكلون الرّبا لا يقومون الّا كما يقوم الّذى
يتخبطه الشّيطان من المسّ وقال عليه السّلام ما من رجل قرأ القرآن
فنسيه الّا لقى الله يوم القيامة وهو اجذم وقال صلّى الله عليه وسلّم
يحشر المتكبّرون يوم القيمة فى صورة الذّرّ وعنه عليه السّلام من قرأ القرآن
ليتأكّل به النّاس جاء يوم القيمة ووجهه عظم ليس عليه لحم وقال عليه السّلام
ذو الوجهين فى الدّنيا يأتى يوم القيامة وله وجهان من نار وقال عليه السّلام
من كان ذا لسانين جعل الله له يوم القيامة لسانين من نار وعن ابن عمرو
قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم من مات همّازًا لمّازًا ملقّبًا للنّاس
كان علامته يوم القيامة ان يسمه الله على الخرطوم من كلاء الشّدقين
واخرج الشّيخان عن عايشة رضى الله عنها قالت قال رسول الله صلّى الله
عليه وسلّم من ظلم قيد شبر من ارض طوّقه الله يوم القيامة من سبع ارضين
صدق رسول الله صلّى الله عليه واخرج البزّاز والبيهقى عن ابن عبّاس
قال من شكّ انّ المحشر بالشّام فليقرأ هذه الآية هو الّذى اخرج الّذين كفروا
من اهل الكتاب من ديارهم لاوّل الحشر قال لهم رسول الله صلّى الله عليه وسلّم
اخرجوا قالوا الى اين قال الى ارض المحشر وروى بسند صحيح عن سمرة بن جندب

ان رسول الله

١٩٧

ان رسول الله صلّى الله عليه وسلّم كان يقول لنا انّكم تحشرون الى بيت المقدس
ثمّ تجتمعون يوم القيامة وعن وهب بن منبّه قال يقول الله لصخرة بيت المقدس
لاضعنّ عليك عرشى ولاحشرنّ اليك خلقى وليأتينّك داود يومئذ راكبًا
واخرج البيهقى عن وهب فى قوله فاذا هم بالسّاهرة قال هى بيت المقدس
وروى عن ابن مسعود فى قوله يوم تبدّل الارض غير الارض قال تبدّل الارض
ارضًا كانّها فضّة لم يسفك فيها دم حرام ولم يعمل عليها خطيئة وفى رواية ابن
جرير والحاكم عن ابن مسعود قال ارض بيضاء كانّها سبيكة فضّة وعن ابى ايّوب
قال اتى النّبىّ صلّى الله عليه وسلّم حبر من اليهود فقال ارايت اذ يقول الله
يوم تبدّل الارض غير الارض فاين الخلق عند ذلك قال اضياف الله لن يعجزهم
ما لديه واخرج مسلم عن ابى هريرة قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم
انا اوّل من تنشقّ عنه الارض وروى عن النّبىّ صلّى الله عليه وسلّم احشر
يوم القيامة بين ابى بكر وعمر حتّى اقف بين الحرمين فيأتى اهل المدينة ومكّة
وعن ابى سعيد الخدرى سمعت رسول الله صلّى الله عليه وسلّم يقول انّ الميّت
يبعث فى ثيابه الّذى يموت فيها ابو سعيددن روايت اولنان اشبو حديث شريف
عراتًا حشر اولنورلر ديو روايت اولنان حديثه معارض اولمغله علما حديثك
اكثرى ثيابله مدفون اولان شهدا در ديو توجيه ايدوب ائمّهٔ محدّثيندن
بيهقى دخى بعضيلر عريان وبعضلر اكفانيله حشر اولوب ياخود موتى
قبوردن قيامليرى حالنده ثيابيله خروج ايدوب بعدازان اوزولرندن
ثياب كيدوب عريان محشور اولورلر ديمش ومحدّثيندن بعض محقّقين دخى
ولباس التّقوى ذلك خير قول كريمى اوزره انّ الميّت يبعث فى ثيابه حديث شريفنده
وارد اولان ثيابدن مراد عمل صالح در ديمشلر الله اعلم ورسوله الحاصل
طامّهٔ كبراده جميع موتى اعاده واحيا وعرصهٔ عرصات احضار اولندقده
مقدار طول يوم قيامت عظمى اللى بيك ييله معادل اولوب مواقف مختلفه

واهلنه احوال متباینه وارددر یعنی موقف جمع وموقف فصل وبر موقف
وارددرکه لا یسأل عن ذنبه انس ولا جان کریمه سیله وصف اولنمشدر
بر موقفه دخی وقفوهم انهم مسئولون بر موقفده دخی تأتی کل نفس تجادل
عن نفسها وبر موقفده فهم لا ینطقون بیورلمشدر ودور حشرک مواقفنده
اولان حساب وسؤال واحوال واهوال نیجه کتب عربیه وفارسیه
وترکیه ده مثلا روضة العلما واحیاء العلوم ومشکوة الانوار وبدور السافره
وترکیه محمدیه وانوار العاشقین وبونلرا مثالی کتابلرده تفصیل اولنوب
اکثر مسلمینک مسموع شریفلری اولمشدر وبو رساله مختصره ده احوال
قیامتک تفصیلنه وسعت اولمایوب معین مسکینی رحمة الله علیهک
حدیث اربعین شرحی که روضة الواعظین ایله مسمادر اشبو محل لطیفه
بعبارات نقل اختیار اولندی وقوف خلایق در محشر بتطویل انجامد تا بحدی که
بعضی از غایت ضجر واندوه باتش راضی شوند به پیش آدم آیند وازو شفاعت
خواهند تا حکم کرده شود میان خلق او حواله بنوح کند ونوح بابراهیم
وابراهیم بموسی وموسی بعیسی وعیسی به پیغامبر ما صلی الله علیه وسلم
وعلی جمیع الانبیاء پس رسول ما شفاعت کند صلی الله علیه وسلم
چنانکه حدیث در صحیحین واردست بعد ازان نامهای اعمال وکردار خلق
از دست راست وچپ روانه شود واهل سعادترا نامه بدست راست دهند که
فاما من اوتی کتابه بیمینه فیقول هاؤم اقرؤا کتابیه واهل شقاوترا بدست چپ
دهند که واما من اوتی کتابه بشماله فیقول یا لیتنی لم اوت کتابیه وانکه فرموده
واما من اوتی کتابه وراء ظهره نیز ناظر باحوال اهل شقاوتست وتوفیق بین الآیتین
در روضة العلما از ابو الحسن مفسر نقل فرموده که مؤمنانرا نامه بدست
راست دهند خواه مطیع وخواه عاصی وکافرانرا بدست چپ ولیکن
کافران بردو قسمند منکر بعث چنانچه امیة بن خلف بود ومقر بعث

ولی

ولی منکر رسالت حضرت محمد صلی الله علیه وسلم چون جهودان بنسبت
بکافران اول مقمعهٔ بر سینهٔ وی زنند چنانچه تا به پشت وی بشکافد
بعد ازان دست راست ویرا در کردن او غل کنند ودست چپ ویرا از سینه
بیرون کشند واز پس پشت وی بر دست راست حلقه کنند ونامه را
بدست چپ وی دهند وکافر منکر رسالت را نامه بدست چپ وی دهند
بی شق صدر وحکمت نامه دادن وامر بخواندن اقرأ کتابک آنست که
مردم از طول عهد وتواتر اهوال اعمال خود را فراموش کنند احصاه الله ونسوه
پس نیکوکردار بحسنات خود شادمان کردد واین نوعی از ثوابست وبدکردار
غمکین شود وترس عتاب وسیاست قیامت بروی مستولی کردد واین نوع
از عقابست واین نامها بدیدهٔ ظاهر محسوس کردد وهمه کردارها
در آن مثبت بینند بر وجهی که نظر کنند بر جزئی وکلی واقف کردد کقوله تع
ما لهذا الکتاب لا یغادر صغیرة ولا کبیرة الا احصاها واین نامها را معقول کفتن
نه محسوس واز حقیقت بمجاز شعبه ایست از مذهب باطل منکران حشر اجسام
وبعد از وقوف بر جریدهای اعمال حساب باشد دلیل آن فاما من اوتی
کتابه بیمینه فسوف یحاسب حسابا یسیرا وانبیا وفرشتکان که کاتبان اعمال
بوده اند حاضر کردانند که وجیء بالنبیین والشهداء وفرشتکان بر اعمال
کواهی دهند واعضا نیز بر کردارهای مردم اداء شهادت نمایند یوم تشهد
علیهم السنتهم وایدیهم وارجلهم بما کانوا یعملون واین در حق کسی تواند بود که
با وجود نامه وشهادت ملائکه اعتراف بکناه خود نکند وهمچنانکه
بر فواحش مصر بوده بانکار نیز مصر باشد وحساب بنوعی کنند که
بندکانرا بر خیر وشر ایشان واقف کردانند که مقدار خردل دانهٔ فرو
نکذارند وان کان مثقال حبة من خردل اتینا بها وکفی بنا حاسبین
وخود بخودی خود حق سبحانه وتعالی حساب بندکان خود بر وجهی بکند که وهو اسرع الحاسبین

ودر معتمد تورپشتی آورده که مؤمنانرا خود حساب کند وکافرانرا
بفرشتکان حواله کند چراکه در قرآن فرموده که با آنان که مستوجب
سخط اویند سخن نه کوید دلیلست که با آنانکه ازیشان خشنودست
سخن خواهد کفت فامّا احتیاط آنست که در وجه محاسبه قطع ننماییم
وحواله بعلم الهی کنیم وآنچه فرموده وهو اسرع الحاسبین معنی آنست که
حساب اوّلین وآخرین در علم او حساب یک کس است با همه بیک دفعه خطاب
کند وحساب همه در یک وقت بکند نه یکی بعد از دیکری چنانکه خلق
وبعث همه در قدرت او چون خلق وبعث یک کس است ما خلقکم ولا بعثکم
الا کنفس واحدة وطایفهٔ باشند که بلا حساب به بهشت روند وطایفهٔ را
حساب آسان کنند وفرقهٔ را بحساب بازدارند وبروی تشدید کنند
وازین فرقه بعضی فسّاق مؤمنان باشند وبعضی کفّار ولیکن تشدید کفّار
زیاده باشد وچون بعضی از مؤمنان که برحمت نزدیکترند بی حساب بهشت
میروند روا باشد که بعضی از کافران که بسخط نزدیکتر باشند
بی حساب بدوزخ روند چنانچه فرمود ولا یسأل عن ذنوبهم المجرمون

در وزن اعمال وبعد از محاسبه وزن اعمال باشد تا اندازهٔ عمل پیدا شود
وتفاوت خیر وشرّ در نظر بنده بدید آید وخلقان در وزن اعمال بر سه فرقه
خواهند بود طایفهٔ که نیکویی ایشان بسیار بود وپلّهٔ نیکویی ایشان
کران بار باشد فلاح ایشان مقطوع به بود فمن ثقلت موازینه فاولئك
هم المفلحون وطایفهٔ که کفّهٔ حسنات ایشان بکلّی از خیر خالی باشد
جاوید ماندن ایشان در دوزخ یقین باشد ومن خفّت موازینه
فاولئك الذین خسروا انفسهم فی جهنّم خالدون وطایفهٔ سیم مخلطان‌اند که
اصل ایمان دارند وعملهای بد کرده اند که مستوجب عذاب کشته اند در برابر
معاملهٔ ایشان فرمود فمن یعمل مثقال ذرّة خیرا یره ومن یعمل مثقال ذرّة شرّا یره

اکر کی

اکر کسی سؤال کند که کافر چون از رحمت بی نصیب است اعمال او را وزن کردن
چه فایده بود جواب آنست که اعمال کافرانرا وزن کردن بجهت آن خواهد بود که
بعضی را ازیشان کمان آن باشد که بآن اعمال نجات خواهند یافت مثل صلهٔ رحم
واعانت ضعفا ومانندان چنانچه بسیاری از مؤمنان بآن اعمال نجات یابند
چون آن اعمال را در کفّه نهند وکفر او را در کفّهٔ دیکر همهٔ آن اعمال نابود کردد
وقدمنا الی ما عملوا من عمل فجعلناه هباءً منثورا واینجا نکته ایست بس لطیف
وآن آنست که چنانچه همهٔ اعمال خیر با کفر بهیچ بر نیاید اکر همهٔ اعمال شر نیز
با ایمان بشمارند در نیاید با وجود سبقت رحمت بر غضب چه عجب
ومی شاید که نفس کفر کافران را وزن کنند که کفّار در کفر بر تفاوت باشند
مثلا آنکه منکر صانعست در کفر برابر نبود با آنکه اثبات صانع کند اکرچه
اثبات او بر کفر باشد وآنکه بت پرستد برابر نبود با آنکه معتقد توحید بود
ولیکن منکر رسالت رسول بود صلی الله علیه وسلم پس کفر ایشانرا بر وجهی
وزن کند که مقدار عذاب ایشان ومآل ومقرّ هر یک مقرّر کردد چنانکه
درباره منافقان فرمود انّ المنافقین فی الدرك الاسفل من النار ودر احادیث
ثابت شده است که لها سبعة ابواب لكلّ باب منهم جزءٌ مقسوم وهمچنین مؤمنان
در یقین بر تفاوتند ووزن اعمال ایشان از برای بدید کردن مقدار ثواب بود در برابر مقدار یقین

در کیفیت وزن اعمال چنان بود که بحقیقت ترازوها بود هر ترازویی را
دو کفّه یکی نورانی ویکی ظلمانی نورانی از برای حسنات وظلمانی از برای
سیّآت ونامهٔ حسنات را بر مقدار حسنات کران کردانند ونامهٔ سیّآت را
نیز بهمین طریقه تا موافق آید این وجه بآن حدیث نود ونه سجلّ وبطاقه
چنانچه مستوفی هر یک ازین معتقدات را در تفسیر بحر الدرر ایراد نموده ایم
اینجا آنچه بدان ایمان واجبست بیش ایراد ننمودیم واینجا لطیفهٔ دیکر هست دانستنی
وآن آنست که اعتبار در حسنات قصد رضای حق تعالی دارد واعتبار در سیّآت

كما روى عن ابن عمرو بن العاص قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم ان الله سيخلص رجلا
من امتي على رؤس الخلايق يوم القيامة فينشر له
تسعة وتسعين سجلا كل سجل مثل مد البصر
ثم يقول الله اتنكر من هذا شيئا اظلمك
كتبتي الحافظون فيقول لا يا رب فيقول افلك
عذر فقال لا يا رب فيقول الله بلى ان لك
عندنا حسنة فانه لا ظلم عليك اليوم فتخرج
بطاقة فيها اشهد ان لا اله الا الله وان محمدا
عبده ورسوله فيقول احضر وزنك فيقول
يا رب ما هذه البطاقة مع هذه السجلات
فيقال انك لا تظلم فوضع السجلات
في كفة والبطاقة في كفة فطاشت السجلات
وثقلت البطاقة ولا يثقل مع اسم الله
شيء

وعن ابي الدرداء [illegible] صلى الله عليه وسلم [illegible] من شيء [illegible] اثقل من حسن الخلق [illegible]

عدم مبالات از سخط خدای تعالی مثلا مؤمنی که طاعتی بجای آرد و ویرا
در آن طاعت مقصود رضای حق تعالی باشد و باعث بران دوستی حضرت او
وآنچه شرطست در آن طاعت از متابعت سنت بجای آرد و با این همه ترسد که
بمحل قبول نرسد و دیگری همان عمل بتقدیم رساند و از رعایت آداب و سنن
وخوف از قبول ورد غافل باشد اگرچه این هر دو شخص را در صورت عمل
یکسان باشند اما عمل ایشان نظر برضای خدای تعالی یکسان نباشد
وحینئذ در ثواب البته بتفاوت باشند وهمچنین کسی که گناهی کند وچنان
با ان گناه الفت گرفته باشد وبران دلیر گشته که از نهی غافل ماند ودر وقت فعل
از عقوبت نترسد واز عاقبت نه اندیشد بلکه بدان شاد باشد برابر نباشد
با کسی که همان گناه میکند واز ترس عقوبت لرزان ودر حین فعل پشیمان
ومیلش بتوبه وتلافی آن لابد عقوبت این یک گناه بنسبت باولین
زیاده باشد از عقوبت بنسبت بآخرین ودیگر صورتها قیاس بر این مثالست
پس دانسته شد که این اعتبار در وزن اعمال صالحة قصد رضای خدای تعالی دارد
واخلاص در آن ودر اعمال سیئة دلیری وعدم مبالات بفعل آن والله اعلم
وبعد ازین احوال گذشتن است بر صراط وصراط را اعتقاد چنان کن که
راهیست از حسابگاه ببهشت پیوسته ودوزخ در زیر این راهست
واز اینجاست که رسول صلی الله علیه وسلم انرا جسر جهنم خواند وتحقیق این آنست که
از قران وخبر چنین معلوم شد که بهشت نزدیک سدرة المنتهی است
که عندها جنة المأوی وسدره بالای هفت آسمانست در زیر عرش
ونیز بقرآن وحدیث روشن شد که دوزخ تحت این جهانست ثم رددناه اسفل سافلین
وروز قیامت چون آسمانها در نوردیده شود بهشت آشکارا گردد ودرجات بهشت
برقدر معرفت یقین بعضی فوق بعضی است وحق تعالی در قیامت بهشت را
باهل بهشت نزدیک گردانند که وازلفت الجنة للمتقین غیر بعید

وچون

وچون زمین متبدل گردد وجایها از نشیب وفراز برداشته شود از تبش
دوزخ که از گرد زمین در آمده وحرارت ستارها که از افلاک فرو ریزد
نم در دریاها نماند وهمه آتش محض شود چنانکه فرمود واذا البحار سجرت
دوزخ برخلق آشکارا گردد که وبرزت الجحیم للغاوین ایشان بر زمین حسابگاه
باشند وفوق ایشان بهشت وتحت دوزخ وان راهی که از انجا ببهشت باید
رفت انرا صراط می نامند که برزبر دوزخ چون پلی است از موقف قیامت
ببهشت کشیده ودوزخ در زیران بدید گشته وهمه را بران البته می باید
گذشتن وان منکم الا واردها کان علی ربک حتما مقضیا پس آنانکه مطلقا
اهل سعادت‌اند وپاک عقیدت بقیامت آمده اند چنان بگذرند که هیچ آسیب دوزخ
بدیشان نرسد وآنان که مستوجب عقوبت‌اند از صراط بدوزخ افتند
پس هر که ایمان بخود همراه برده است از ان عاقبت نجات یابد بعد از ان مدتی که
خدای تعالی خواسته باشد وآنان که باکفر رفته اند العیاذ بالله جاویدان
در دوزخ بمانند وگذشتن خلایق بر پل صراط برقدر معرفت ومقام ایشان
باشد در بندگی خدای تعالی وآنچه در حدیث آمده است که بعضی چون
برق بگذرند وبعضی چون باد وبعضی چون اسب دونده وبعضی تیز بدوند
وبعضی تیز بروند وبعضی می افتند وبعضی می خیزند وبعضی بر روی بآتش می افتند
اشارت بدین معنی است وروشنایی هر کس بقدر نصیب وی باشد
از شناخت حق تعالی واعمال صالح وی واعتقاد چنان کن که این راه محسوس
باشد وخلایق انرا ببینند واز طریق صورت بدان بگذرند وآن حدیث که
در وصف صراط آمده است که ادق من الشعر واحد من السیف بعد از صحت
مأول بدانست که کار صراط وگذشتن بران باریکتر از موئیست یعنی دشواری
وآسانی گذشتن بر صراط بقدر معرفت وطاعت وکفر ومعصیت خواهد بود
وتاویل انکه از شمشیر برانترست آنست که حکم خدای تعالی بر اهل سعادت وشقاوت

تیزتر از شمشیر است و اگر زیاده ازین تحقیق در اوصاف صراط و کیفیت مرور
و تفاوت دران و لطایف و اشارات و نکات درین باب خواهی بتفسیر بحر الدرر
رجوع باید کرد و بعد ازین احوال باز کشت خلق است یا بهشت یا بدوزخ
و بهشت عالمیست خرّم و با راحت و نورانی روحانیان و جسمانیان آن
همه در غایت حسن و لطافت و کمال آسایش و کامرانی در انجام هیاست
و همه لذتهای روحانی و جسمانی در انجا حاصل رنج را بتن و جان ساکنان
آنجا راهی نی فنا و زوال را بر ایشان گذر نی زندگانی و خوشی و آسایش
و نعمت ایشان بی زوال مکنت و مملکت ایشان پیوسته و بی انتقال
و این بهشت را حق تعالی از برای دوستان خود ترتیب فرموده و درجات آن
بسیار است بعضی فوق بعضی بر قدر درجات مؤمنان در بندگی حق تعالی
و در برابر این عالم عالی آفرینه است ظلمانی پر آتش اسباب ناخوشی در آنجا مهیا
و انواع عذابهای روحانی و جسمانی در آنجا موجود و انرا درکاتست بعضی
فروتر از بعضی هر چند فروتر عذاب ان سخت تر و اهل آن ناخوش تر
و این را خدای تعالی از دشمنان خود ساخته است و برای کسانی که عقوبت ایشان
خواسته از اهل ایمان عیاذًا بالله منها و هر که بر کفر مرد نعوذ بالله من ذلك
هرگز از انجا بیرون نیاید و از عذاب انجا نرهد و هر که از اهل ایمان باشد
اگر بشومی معاصی عیاذًا بالله در اید اما عاقبت بیرون آید این بود شمهٔ
از انچه اعتقاد آن بر همه مسلمانان واجبست و ایمان بروز قیامت بران تفصیلا
موقوف بر سبیل اختصار مبین شد و اگر زیاده بیان کردی دفاتر جمع آمدی
ولیکن هر کرا هول و صعوبت آن روز گریبان دل فرو گیرد چراغ عیش و کام را در
این جهان فرو میرد و در ختم این مقاله معین مسکین که سوختهٔ آتش
غم و اندوه و ممتحن محن و فتن و انبوه بود از هیبت آن روز جگر سوز
حرفیهٔ انشا نموده است اگر مردی بشنو و بحقیقت ان بگرو و دل و جان را

ازخوف

ازخوف و خشیت خالی مدار و نجات خود از خدای تعالی همواره
مسألت مینمای تا شاید که بر تو رحم کند انه هو الغفور الرحیم

این حرفیه ایست که مشتمله است بر واقعات قیامت و اهوال و افزاع
و غرامت هر حرفی مستشهد بآیتی ای درویش روز قیامت روزی باشد که
ا اصحاب مظالم و ارباب مفاخر و مکارم در اقالیم عوالم بطبل و علم بر دوش
اشهاد بنی آدم اظهار آثار قهرمانی میکنند در هنگام استرداد مظالم
چون تجار فجار در تلاطم امواج بحار زخار و انکسار سفن اختیار از مال
اعمال افلاس کرده اند که یوم لا ینفع مال و لا بنون ب بختیان بلند کوهان
کوهها را بر بساط عرصات از برای شه مات کردن فتادان فرزین صفات
چون پیل شطرنج بی جان روان کرده اند که و تری الجبال تحسبها جامدةً
و هی تمر مر السحاب ت ترازو داران قبان الوزن یومئذ الحق نقد قلیل
و کثیر اعمال عمال دیوان تقدیر را در میزان عدل بشاهین راستی بسنجانند
فاما من ثقلت موازینه فهو فی عیشة راضیة و اما من خفت موازینه فامه هاویة
ث ثقل و وزر و گناه پشت این مشت گمراه بی آگاه را با صد هزاران خدنگ آه
و ناوک واویلاه بر مثال کمان خمان کرده اند و لو تری اذ المجرمون ناکسوا
رؤسهم عند ربهم ج جان پیوند قدرت و خاتم بند حکمت به پیرایهٔ
کما بدأنا اول خلق نعیده و صلات مفاصل انایی و مقطعات مواصل
روانی و قواصی بند بر بند پیوند داده از تنگنای قبور بصحرای نشور عبور دهد که
و ان الساعة آتیة لا ریب فیها و ان الله یبعث من فی القبور ح حکمت حکم لم یزل
عز و جل این ستوران سر گردان حیوان صفت اولئك کالانعام بل هم اضل را
چون بیطاران داغ بعد بر جبین نهد که کلا انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون
خ خطیب زبان آور آتش را با عمامهٔ سیاه دود بر سر منبر هوا فرستند
و بجای شمشیر و سنان شعلهٔ جان ستان در دست مشعلهٔ وی نهند که

انطلقوا الی ظلّ ذی ثلاث شعب لا ظلیل ولا یغنی من اللهب د دنانیر انجم راکه
چون مسامیر ذرّین بر الواح افلاک زمرّدین برد وخته اند بکلالیب
جلالیب قهرمان ازیکدکر فروکشایند که اذا السّماء انفطرت واذا الکواکب
ذ ذرّات کالبد بنی آدم که بمدقّ قهرمانی مدقوق وبمشاق سیاست
مشقوق کشته است ود داقطار واکناف عالم مفروق شده بیک صیحهٔ
اسرافیل بفضای هوای صحرای عرصات مجتمع کردند که یوم ترجف الرّاجفة
تتبعها الرّادفة ر رجوع مجموع اوّلین وآخرین که دربحار موّاج امواج
موت وفنا حیتان افواج یوم ینفخ فی الصّور فتأتون افواجا اند
بشنست صداء نداء ونفخ فی الصّور از دریای ممات بجانب صحرای عرصات
افتند که هذا یوم الفصل جمعناکم والاوّلین ز زمام انتقام انّ لدینا
انکالا وجحیما بدست ساربان سرکش آتش دهند تا مهار قطار عوام
کالانعام راکرفته بدار الملام غرام دوزخ کشد که ونسوق المجرمین
الی جهنّم وردا س سکّان اطباق این هفت طاق زنکاری بلکه مجلکیان
این نه رواق زنکاری برمسانند فرمان برداری بفرمان باری سبحانه
صف برصف برکشند که یوم یقوم الرّوح والملائکة صفّا ش شعلات
پرآتش آفتاب راکه برطاق محراب فیروزهٔ فلک شش روزه که مانند کل لعل
درشقّهٔ حقّهٔ مینا می تابد چون مشعلهٔ لالهٔ بی تاب کردانند که
اذا الشّمس کوّرت ص صحایف اعمال وزدوبال جهّال در فضاء هواء
چون اطیا راوکار شمال اهل ضلال فرود آید واما من اوتی کتابه بشماله
فیقول یا لیتنی لم اوت کتابیه ض ضرر افعال کناه کاران وسزای اعمال
تباه کاران بموجب فرمان ذلک بما عصوا وکانوا یعتدون هم بنفوس
مأیوس ایشان باز کردد که وما ظلمونا ولکن کانوا انفسهم یظلمون ط
طرایق خلایق اطباق آفاق در فضای صحرای یوم یکشف عن ساق

دربزم

دربزم بادزم پرسوز یوم التّلاق از جامهای سزای نفاق وجزای وفاق
سرمست کردند که وتری النّاس سکاری وما هم بسکاری ولکنّ عذاب الله
شدید ظ ظهور بحور فاذا نقر فی النّاقور که مقدّمهٔ بروز روز نشور
کرد عبور از میادین قبور برانکیزد که واذا القبور بعثرت ع عشرتیان عالم
وحریفان ظریفان بنی آدم که در مجلس عیش ونشاط وبزم عشرت
وانبساط شراب امانی از جام شادمانی نوش میکردند از هیبت دمدمهٔ
نفخ صور متفرّق کردند که فاذا نقر فی النّاقور فذلک یومئذ یوم عسیر
علی الکافرین غیر یسیر غ غریو وغوغای کناه کاران وغلغلهٔ پرولولهٔ انده
انبوه مجرمان کوه باشکوه را از جای بردارد که واذا الجبال سیّرت ف
فرّاش بی نیازی چتر سیاه از دود کناه بر تارک نامبارک مجرمان کمراه
برکشد وخلاخل سلاسل آتشین در اندام نافرجام ظلّام درکشد که
یوم یؤخذ بالنّواصی والاقدام ق قلق واضطراب لا یموت فیها ولا یحیی
از شدّت امواج محن وبلوی نعرهٔ تمنّای یا لیتنی کنت ترابا از درون جان
برانکیزاند که یودّ المجرم لو یفتدی من عذاب یومئذ ببنیه وصاحبته
واخیه وفصیلته الّتی تؤویه ومن فی الارض جمیعا ثمّ ینجیه کلّا ک
کشتیٔ وجود لب تشنکان وادیٔ بوادیٔ نیران در تلاطم امواج تاراج شقاوت
وحرمان غرق دریای عرق خجالت تشویر وخذلان کردد که فاعترفوا بذنبهم
فسحقا لاصحاب السّعیر ل لحوم سمین نازکان سیمین نازپرورد نازنین که
روز وشبان خون ودیم مسلمانان خوردندی طعمهٔ نار ولقمهٔ کژدم ومار
کردد که کلّما نضجت جلودهم بدّلناهم جلودا غیرها لیذوقوا العذاب م
مستوفیان دفاتر انّ الله لا یظلم مثقال ذرّة در دفتر اقرأ کتابک
نسخهٔ جمع وخرج عاملان ولایت حیات را در دیوان فاذا هم جمیع
لدینا محضرون فرو خوانند که ما لهذا الکتاب لا یغادر صغیرة ولا کبیرة

ن نداء خطباء يومئذ تعرضون لا تخفى منكم خافية • در وقت تجديد عقد
ازدواج • واذا النفوس زوجت • عروسان سزا وجزا را در كنار داماد ان اعمال
خير وشر بنشانند • فمن يعمل مثقال ذرة شرا يره و ويل وثبور كه مقر ومستقر
شرور است • وامروز از ديدها مستور • در ان روز جكرسوز • يوم يبعث
من في القبور • بر اهل غرور آشكارا كردد كه • وبرزت الجحيم للغاوين ه
هول قول هذه جهنم التي كنتم توعدون • هوش وآرام • از قلوب اقوام كفار انام
بردارد • والذين كفروا لهم نار جهنم لا يقضى عليهم فيموتوا ولا يخفف عنهم
من عذابها كذلك نجزي كل كفور لا لا يغني مولى عن مولى شيئا • بموجب فرمان
الاخلاء يومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقين • احبا را از احبا جدا • ودوستان را
از دوستان بركران كردانند • اذ تبرأ الذين اتبعوا من الذين اتبعوا ورأوا العذاب
وتقطعت بهم الاسباب ى ياس وقنوط انكم ما كنتم امید نجات از عذاب
دركات از دل كناهكاران • وسينهٔ تباهكاران بتمام بيرون برد كه •
اليوم ننسيكم كما نسيتم لقاء يومكم هذا • اي خوشا عاقل كه ساختكی اين راه
باريك كند • وترتيب چراغی از برای شب تاريك خود نمايد • تا در شب كور
روشنايی • وروز نشور آشنايی يابد • شعر مسكينی

راه باريك است وشب تاريك ومنزل دور دور • ميدمد صبح قيامت خيز ازين خواب غرور
همچو عيسى محرم مستوركان غيب شو • چون خران تا چند مي باشی بپايكاه ستور
بلبل جانت زكلزار وصال آيد وليك • در قفص باخار هجران كشته قانع از ضرور
جان ودل اندر لب آب وكل آمد بند • حسن معشوق از جمال عاشقان بوده ظهور
در وحدت تا ز قعر بحر عشق آمد بكف • اول از دريای هستی بايدت كردن عبور
در حريم حرمتش ما ومنی را بار نيست • ما ومن غيرند وخلوت خاص سلطان غيور
كی كشايد دست غيرت در بروی هر كسی • تا نكردد از خود وخلق جهان يكسر نفور
چون نسيم عشق بكشايد نقاب از روی دوست • عاشقان را ميل كی ماند بسوی حور وقصور

من از ان جامم كه در روز ازل نوشيده ام • همچنان سرمست خواهم بود تا روز نشور
جرعهٔ زين بادهٔ جان بخش اكر ريزی بخاك • های وهوی عشق برخيزد ز اصحاب قبور
در زمان اول خود ميدهی جان بی واسطه • در زمان آخر هم تو خود دم جان من نفخ صور
ظلمت كثرت بجنب نور وحدت محو كشت • سايهٔ امكان برفت از پرتو الله نور
نعرهٔ منصور برميخيزد از ذرات من • اين چه باده است اينكه می اندازدم در شر وشور
ختم وحدت صد هزاران رنك را يكرنك ساخت • غيب حاضر كشت وحاضر كشت غايب در حضور
كرد مسكين معين از جان دل معذور دار • چون ندارد تاب انوار تجلی كوه طور

عن سلمان قال تدنى الشمس من رؤس الناس يوم القيمة قاب قوس او قوسين
وتعطى حر عشر سنين • وليس احد من الناس يومئذ طخرية • ولا ترى عورة مؤمن
ولا مؤمنة • ولا يجد حرها مؤمن ولا مؤمنة • واما الكافر والآخرون
فتطبخهم طبخا حتى يسمع لاجوافهم عق عق الطخرية الخرقة • وعن كعب قال اذا كان
يوم القيمة جمع الله الاولين والآخرين • فنزلت الملئكة فصاروا صفوفا •
فيقول الله لجبريل ائت بجهنم • فيأتي بها تقاد بسبعين الف زمام حتى اذا كانت
من الخلائق على قدر مائة عام زفرت زفرة • طارت لها افئدة الخلائق • ثم زفرت
ثانية فلا يبقى ملك مقرب ولا نبي مرسل الا جثى لركبتيه • ثم تزفر الثالثة
فتبلغ القلوب الحناجر وتذهل العقول • فيفزع كل امرء الى عمله حتى ان ابراهيم
ليقول بخلتي لا اسألك الا نفسي • ويقول موسى بمناجاتي لا اسألك الا نفسي
ويقول عيسى بما اكرمتني لا اسألك الا نفسي لا اسألك مريم التي ولدتني •
ومحمد صلى الله عليه وسلم يقول امتي لا اسألك اليوم نفسي • فيجيبه الجليل
جل جلاله ان اوليائي من امتك لا خوف عليهم ولا هم يحزنون • فوعزتي لاقرن
عينيك في امتك • ثم تقف الملائكة بين يدي الله ينتظرون ما يؤمرون •
وفي الحديث المفصل عن ابي هريرة رضي الله عنه عن النبي عليه السلام •
وانا اول من تنشق عنه الارض فتخرجون والناس يومئذ سريا في سراعا

الى ربكم مهطعين الى الداعي يقول الكافرون هذا يوم عسر حفاة عراة غرلا
ثم يقفون موقفا واحدا سبعين عاما ينظر اليكم ولا يقضي بينكم فتبكون
حتى تنقطع الدموع ثم تدمعون دما وتعرقون حتى يبلغ ذلك منكم ان يلجمكم
او يبلغ الاذقان فتصيحون وتقولون من يشفع لنا الى ربنا يقضي بيننا فيقولون
من احق بذلك من ابيكم آدم خلقه الله بيده ونفخ فيه من روحه وكلمه قبلا
فيأتون آدم فيطلبون ذلك اليه فيأبى ويقول ما انا بصاحب ذلك
فيأتون الانبياء نبيا نبيا كلما جاؤا نبيا يأبى اليهم عليهم قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم حتى يأتوني فانطلق معهم حتى آتي الفحص فاخر ساجدا
قال ابو هريرة يا رسول الله ما الفحص قال قدام العرش حتى يبعث الله ملكا
فيأخذ بعضدي فيقول يا محمد فاقول نعم يا رب فيقول ما شانك وهو اعلم
فاقول يا رب قد وعدتني الشفاعة فشفعني في خلقك فاقض بينهم فيقول
شفعتك آتيكم فاقضي بينكم قال رسول الله صلى الله عليه وسلم فارجع
فاقف مع الناس فبينما نحن وقوف اذ سمعنا حسا من السماء شديدا
فينزل اهل السماء الدنيا بمثلي من في الارض من الجن والانس حتى اذا دنوا
من الارض اشرقت الارض بنورهم واخذوا مصافهم وقلنا لهم افيكم ربنا
قالوا لا وهو آت ثم ينزل اهل كل سماء على قدر ذلك من التضعيف ثم ينزل الجبار
تبارك وتعالى في ظلل من الغمام والملائكة ويحمل عرش ربك فوقهم يومئذ
ثمانية وهم اليوم اربعة اقدامهم على تخوم الارض السفلى والارض
والسموات على حجرهم والعرش على مناكبهم لهم زجل من تسبيحهم يقولون
سبحان ذي العزة والجبروت سبحان ذي الملك والملكوت سبحان الحي الذي
لا يموت سبحان الذي يميت الخلائق ولا يموت سبوح قدوس سبحان ربنا الاعلى
رب الملائكة والروح فيضع الله كرسيه حيث يشاء من ارضه ثم يهتف
فيقول يا معشر الجن والانس اني قد انصت لكم من يوم خلقتكم الى يومكم هذا

استمع قولكم وارى اعمالكم وصحفكم تقرأ عليكم فمن وجد خيرا فليحمد الله
ومن وجد غير ذلك فلا يلومن الا نفسه ثم يأمر الله جهنم فيخرج منها عنق
ساطع مظلم ثم يقول الله الم اعهد اليكم يا بني آدم ان لا تعبدوا الشيطان
الى قوله وامتازوا اليوم ايها المجرمون فيميز الله الناس ويجثوا الامم
يقول الله وترى كل امة جاثية كل امة تدعى الى كتابها فيقضي الله بين
خلقه الا الثقلين الجن والانس فيقضي بين الوحش والبهائم حتى انه
ليقتص الجماء من ذات القرن فاذا فرغ الله من ذلك فلم تبق تبعة عند واحدة
للاخرى قال الله كوني ترابا فعند ذلك يقول الكافر يا ليتني كنت ترابا
فيقضي الله بين العباد فيكون اول ما يقضي فيه الدماء فيأتي كل قتيل
في سبيل الله فيأمر الله كل قتيل قتل فيحمل رأسه واوداجه تشخب دما
فيقول يا رب سل هذا فيم قتلني فيقول الله وهو اعلم لم قتلته فيقول يا رب
قتلته لتكون العزة لك فيقول الله صدقت فيجعل الله وجهه مثل نور الشمس
ثم تشيعه الملائكة الى الجنة ثم يأمر الله كل قتيل قتل على غير ذلك
فيأتي من قتل يحمل رأسه وتشخب اوداجه دما فيقول يا رب سل هذا فيما قتلني
فيقول وهو اعلم فيما قتلته فيقول يا رب قتلته لتكون العزة لي فيقول الله
تعست ثم لا تبقى نفس قتلها الا قتل بها ولا مظلمة ظلمها الا اخذ بها
ثم كان مشية الله ان شاء عذبه وان شاء رحمه ثم يقضي بين من بقي
من خلقه حتى لا تبقى مظلمة عند احد الا اخذها للمظلوم من الظالم حتى حتى انه
ليكلف شائب الماء باللبن ثم يبيعه ان يخلص اللبن من الماء فاذا فرغ الله
من ذلك نادى مناد فسمع الخلائق كلهم فيقول الا ليلحق كل قوم بآلهتهم
وما كانوا يعبدون الله من دون الله فلا يبقى احد عبد شيئا من دون الله
الا مثلت له آلهته بين يديه ويجعل الله ملكا من الملائكة على صورة عيسى بن مريم
وعزير فيتبع هذا اليهود ويتبع هذا النصارى ثم تقودهم آلهتهم الى النار

وهم الذين يقول الله لو كان هؤلاء آلهة ما وردوها وكل فيها خالدون
فاذا لم يبق الا المؤمنون وفيهم المنافقون جاءهم الله فيما شاء من هيئة
فقال يا ايها الناس ذهب الناس فالحقوا بالهتكم وما كنتم تعبدون
فيقولون والله ما لنا اله الا الله وما كنا نعبد غيره فيكشف لهم عن ساق
ويتجلى لهم من عظمته ما يعرفون انه ربهم فيخرون سجدا على وجوههم ويخر
كل منافق على قفاه ويجعل الله اصلابهم كصياصى البقر ثم يأذن لهم
فيرفعون رؤسهم اى مستمع قابل اشبو حديث شريفك بو محلنده بعض
لوازم تحقيق وافاده اولنوب بعده بو حديث شريفى الى آخره اتمامه
عزيمت اولنه ايمدى حق سبحانه وتعالى عروج ونزولدن وجهت ومكاندن
وقرب وبعددن وصورت وشكلدن منزه ومقدس اولوب انبياء عظام
واولياء كرام خصوصا احاديث شريفه ايله انبا واعلام بيورديلن تشبيهلرى
حاشا مجسمه ومشبهه زعم ايتدكلرى وتنزيهلرى معطله وهم ايتدكلرى
كبى اولمايوب بلكه تشبيهلرى عين تنزيه در زمره مجسمه ايسه متشابهاتدن
اولان آيات واحاديثك تأويلنه مهتدى اولمايوب مثلا وجاء ربك آيتى
وضحك الله البارحة ودخى والله يفرح بتوبة عبده المؤمن احاديث شريفه سنى
ظاهره حمل وحصر ايله جسمانى اولان ذهاب واياب وخنده وغم وفرح وهمى
تخيل ايدوب اعتقاد باطل اوزره اولنلار ده حق عز وجل يوم قيامتده
عقيده لرى اوزره تجلى ايدر زيرا انلار كندو نفسلرنده تصورلريله
جعل ايتدكلرى صورتده آلهه دن غيره اعتقاد ايتمزلر حالا انكه اول صورتى
نفسلرنده كندو ظن ووهملريله احداث ايدوب حاشا اول صورت مجعوله
اوزره تصور واعتقاد ايدوب انكا حصر ايتمشلردر فلهذا حق جل وعلا
هر برينه صورت اعتقادلريله تجلى ايلدكده اقرار وصورت اخرى ده
تجلى ايلدكده انكار ايدرلر نته كم صحيح مسلمده مروى در كه انه تعالى يتجلى

يوم القيمة فى صورة ينكرونه فيها ويقول انا ربكم فيقولون نعوذ بالله منك
انا نحن لربنا منتظرون فيقولون هل بينكم وبين ربكم علامة فيذكرونها له
وهو اعلم بها فيتجلى لهم فى تلك الصورة فيعرفونه فيسجدون له پس بو حديث
شريفده واقع اولان صورتدن مراد ارباب عقايد مختلفه نك صور
اعتقاداتى دردیمشلر وروى عن ابى موسى الاشعرى رضى الله عنه
سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول اذا كان يوم القيامة مثل
لكل قوم ما كانوا يعبدون فى دار الدنيا فيذهب كل قوم الى ما كانوا يعبدون
ويبقى اهل التوحيد فيقال لهم ما تنتظرون وقد ذهب الناس فيقولون
ان لنا ربا كنا نعبده فى الدنيا لم نره فيقال لهم اتعرفونه اذا رأيتموه فيقولون
نعم فيقال لهم كيف تعرفونه ولم تروه قالوا انه لا شبيه له فينكشف لهم
عن الحجاب فينظرون الى الله فيخرون سجدا ويبقى اقوام فى ظهورهم مثل
صياصى البقر فيريدون السجود فلا يستطيعون فيقول يا عبادى ارفعوا
رؤسكم قد جعلت بدل كل رجل منكم من اليهود والنصارى فى النار
ومقتداى ارباب تحقيق شيخ محيى الدين عربى رضى الله عنه فصوص ده فص
هوديه ده بيوردلركه فلا بد لكل شخص من عقيدة فى ربه يرجع بها اليه
ويطلبه فيها فاذا تجلى له الحق فيها عرفه واقر به وان تجلى له فى غيرها انكره
وتعوذ منه واساء الادب عليه فى نفس الامر وهو عند نفسه قد تأدب
معه فلا يعتقد معتقد الها الا بما جعل فى نفسه فالاله فى الاعتقادات
بالجعل فما رأوا الا نفوسهم وما جعلوا فيها فانظر مراتب الناس فى العلم بالله
هو عين مراتبهم فى الرؤية يوم القيمة حاصل كلام مرتبه جسمانيت
وعقيده مقيده فاسده اوزره اولنلار نائل سعادت عظماى وحدت
اولميانلردر زيرا اول وجود مطلق وحضرت حق من حيث الاطلاق واللاتعين
والذات تعين وتقيددن وبر صورتده تجلى ايدوب اول صورتده قيد اولان

اعتقاددن منزّه‌در ولكن من حيث الاسماء والصفات ظهورات مختلفه
وتجليّات متكثّره ومتباينه واردر پس قلوب طاهره‌لرى ظنون عقليّه
وعقايد وهميّه‌دن ساذجه اولان ارباب كشف وشهود حقّى برصورته
حصر ايتمزلر بلكه اكوان مختلفه‌دن هر بر شيده تجليّات ربانيّه‌يى ذلك الشيده
اسماء الهيّه‌دن ربّ خاصّى اولن اسمك ظهور تجلّيسى واستعداد اشيا
حسبيله مشاهده ايدوب بر تجلّيده حقّه اقرار وتجلّئ آخرده حقّى انكار
ايتمزلر ومشاهده اولنان تجلياته دخى حصر ايتميوب جمله اسمانك تجليّاتيله
مشاهد حق اولورلر زيرا تجلّيده تكرار اولمايوب تجليّات وشئونات
غير متناهيه‌در وبر موجب كلّ يوم هو فى شان جناب ربّ ومتعالى
هر آن ده بر تجلّى وشانده‌در امّا حجب جسمانيّه ايله مستور اولان اصحاب
وهم وخيال بو مشاهده‌دن مهجور وديده‌لرى بى نوردر **بيت**

هر كه را نفى فراوان شد واثبات نيست • گرچه بيناست ولى صاحب مرآتى نيست

وقال الشيخ فى الفتوحات انّ المعتزلة لايرى الله تعالى يوم القيمة وان دخل الجنّة
لانّه ما عرفه وما اعتقده بانّه جايز الرؤية پس دنياده ناسك معرفت الهيّه‌ده
اولان مراتبنه نظر ايله رؤيت الله ده انلارك مراتبندن متجلّى اولان
هر برينك استعدادات مختلفه‌سى ونشأۀ دنياده اولان تربيه‌سى حسبيله
نائل اولدقلرى كماله كوره‌در كه اول كمال اكا مخصوصدر **كمال الخجندى**

همه كس را نظرى از تو تمنّا باشد • اين توقّع همه از ديدۀ بينا باشد
گرچه چون چشم تو افتاده بكنجيست كمال • با خيال تو ميندار كه تنها باشد

ايمدى اى ديدۀ كشف وعيان رتبۀ ارباب عرفان وزمرۀ ذوق ووجدانه
نائل اولمق ديلرسك جميع آناتده مشاهدۀ تجليّات ايليه سن وبو حالتك
سنده ظهورى بر پير حاضر خضر فر تربيه سنه وصوله موقوفدر كه
نور محبّت وجذبۀ احديّت ايله سنى مرتبۀ جسمانيتدن

قورتاروب چشم جان وعين ايقانى روشنا قيله **مغربى**

بيا كه كرده ام از نقش غير آينه پاك • كه تا تو چهرۀ خود را بدو كنى ادراك
تمام چهرۀ خود را بدو توانى ديد • كه هست مظهر تام ولطيف وصافى وپاك

پس سابق الذكر وابو هريره‌دن مروى اولان بقيۀ حديث شريف بودر كه
قال صلى الله عليه وسلم ويضرب الله الصراط بين ظهرانى جهنّم كقدر الشعر
او كحدّ السيف عليه كلاليب وخطاطيف وحسك كحسك السعدان دونه
جسر دحض مزلّة فيمرّون كطرف العين او كلمح البرق او كمرّ الريح او كجياد الخيل
او كجياد الركاب او كجياد الرجال فناج سالم وناج مخدوش ومكدوش
على وجهه فى جهنّم فاذا افضى اهل الجنّة الى الجنّة قالوا من يشفع لنا الى ربّنا
فندخل الجنّة فيقولون من احقّ من ابيكم آدم خلقه الله بيده ونفخ فيه من روحه
وكلّمه قبلا واسجد له ملائكته فيأتون آدم فيطلبون ذلك اليه فيذكر
ذنبا ويقول ما انا بصاحب ذلك ولكن عليكم بنوح فانّه اول رسل الله
فيؤتى نوح فيطلب ذلك اليه فيذكر ذنبا ويقول ما انا بصاحب عليكم بابراهيم
اتّخذه خليلا فيؤتى ابراهيم فيطلب ذلك اليه فيذكر ذنبا ويقول ما انا
بصاحب ذلك عليكم بموسى فانّ الله قرّبه نجيّا وكلّمه تكليما وانزل عليه التورية
فيؤتى موسى فيطلب ذلك اليه فيذكر ذنبا ويقول ما انا بصاحب ذلك
ولكن عليكم بروح الله وكلمته عيسى بن مريم فيؤتى عيسى فيطلب ذلك اليه
فيقول ما انا بصاحبكم ولكن عليكم بمحمّد صلى الله عليه وسلم فيأتونى
ولكن عندى ثلاث شفاعات وعدنيهنّ فانطلق فآتى الجنّة فآخذ بحلقة الباب
ثمّ استفتح فيفتح لى فاحيا ويرحّب لى فاذا دخلت الجنّة فنظرت الى ربّى
خررت ساجدا فيأذن لى بحمده وتمجيده بشئ ما اذن به لاحد من خلقه
ثمّ يقول ارفع رأسك يا محمّد واشفع تشفّع وسل تعطه فاذا رفعت رأسى
قال الله وهو اعلم ما شانك فاقول يا ربّ وعدتنى الشفاعة فشفّعنى

في اهل الجنّة ان يدخلوا الجنّة فيقول قد شفّعتك فيهم واذنت لهم في دخول الجنّة
وكان رسول الله صلّى الله عليه وسلّم يقول والّذي بعثني بالحقّ ما انتم في الدّنيا
باعرف بازواجكم ومساكنكم من اهل الجنّة بازواجهم ومساكنهم فيدخل
كلّ رجل منهم على ستّين وسبعين زوجة ممّا ينشئ الله وثنتين آدميّتين
من ولد آدم لهما فضل على من انشاء الله بعبادتهما الله في الدّنيا فيدخل
على الاولى منهما في غرفة من ياقوتة على سرير من ذهب مكلّل باللّؤلؤ عليها
سبعون حلّة من سندس واستبرق ثمّ يضع يده بين كتفيها ثمّ ينظر الى يده
من صدرها من وراء ثيابها وجلدها ولحمها وانّه لينظر الى مخّ ساقها
كما ينظر احدكم الى السّلسلة في قصبة الياقوت كبدها له مرآة وكبده لها
مرآة فبينما هو عندها لا يملّها ولا تملّه ما يأتيها من مرّة الّا وجدها عذراء
ما يفتر ذكره ولا تشتكي قبلها فبينما هو اذ نودي انّا قد عرفنا انّك لا تملّ
ولا تملّ وانّه لا منيّ ولا منيّة الّا انّ لك ازواجا غيرها فيخرج فيأتيهنّ واحدة
واحدة كلّما جاء واحدة قالت والله ما ارى في الجنّة شيئا احسن منك
وما في الجنّة شئ احبّ الىّ منك فاذا وقع اهل النّار في النّار وقع فيها خلق كثير
من خلق ربّك قد اوثقتهم اعمالهم فمنهم من تأخذه الى قدميه لا يجاوز ذلك
ومنهم من تأخذه الى نصف ساقه ومنهم من تأخذه الى ركبتيه ومنهم من تأخذه
الى حقويه ومنهم من تأخذ جسده كلّه الّا وجهه يحرّم الله صورتهم عليها
قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم فاقول يا ربّ من وقع في النّار من امّتي
فيقول الله اخرجوا من النّار من عرفتم فيخرج اولئك حتّى لا يبقى منهم احد
ثمّ يأذن الله في الشّفاعة فلا يبقى منهم احد ثمّ يأذن الله في الشّفاعة فلا يبقى نبيّ
ولا شهيد الّا شفع فيقول الله اخرجوا من وجدتم في قلبه زنة الدّينار ايمانا
فيخرج اولئك حتّى لا يبقى منهم احد ثمّ يشفع الله فيقول اخرجوا من وجدتم
في قلبه ايمانا ثلثي دينار ونصف دينار وثلث دينار وربع دينار ثمّ يقول قيراط

ثمّ حبّة خردل فيخرج اولئك حتّى لا يبقى منهم احد وحتّى لا يبقى في النّار من عمل لله
خيرا قطّ ولا يبقى احد له شفاعة الّا شفع حتّى انّ ابليس لعنه الله ليتطاول
ممّا يرى من رحمة الله رجاء ان يشفع له ثمّ يقول الله بقيت انا وانا ارحم الرّاحمين
فيدخل يده في جهنّم فيخرج منها ما لا يحصى كثرة كانّهم الحمم فينثرهم الله
على نهر يقال له الحيوان فينبتون كما تنبت الحبّة في حميل السّيل ما يلي الشّمس
منها اُخيضر وما يلي الظّلّ منها اُصيفر فينبتون كنبات الطّراثيث حتّى يكونوا
امثال الذّرّ مكتوب في رقابهم الجهنّميّون عتقاء الله فيعرفهم اهل الجنّة
بذلك الكتاب ما عملوا خيرا فيمكثون في الجنّة ما شاء الله وذلك الكتاب
في رقابهم ثمّ يقولون ربّنا امح عنّا هذا الكتاب فيمحى عنهم صحّحه ابن العربي
والقرطبي ومغلطاي واخرجه ابن جرير في تفسيره والطّبراني
في الطّوالات وابو يعلى في مسنده والبيهقي وغيرهم من ائمّة المحدّثين
وفي ترتيب احوال القيامة على الاجمال قال ابن برّجان في الارشاد
اذا الهم رؤس المحشر طلب من يشفع لهم ويريحهم ممّا هم فيه وهم رؤساء
اتباع الرّسل وتردّدوا الى الانبياء ووقعت الشّفاعة امر آدم عليه السّلام
بان يخرج بعث النّار من امّته وهم سبعة اصناف البعثان الاوّلان
يلتقطهم عنق النّار من بين الخلايق لقط الحمام حبّ السّمسم وهم اهل الكفر
بالله جحدا وعتوّا واهل الكفر بالله اعراضا وجهلا ثمّ يقال لاهل الجمع
لتتبع كلّ امّة ما كانت تعبد فمن كان يعبد من دون الله شيئا اتبعه
حتّى يقذف في جهنّم قال تعالى هنالك تبلوا كلّ نفس ما اسلفت وردّوا
الى الله مولاهم الحقّ وضلّ عنهم ما كانوا يفترون وقال تع فكبكبوا
فيها هم والغاوون وجنود ابليس اجمعون ثمّ يبعث الله البعث الرّابع
وهم قوم وحّدوا الله وكذّبوا الرّسل جهلوا صفات الله جلّ جلاله
وردّوا عليه كتبه ورسله ثمّ يبعث الله الخامس والسّادس وهم اهل الكتابين

يأتون ربهم عطاشاً فيقال لهم ما لكم ما تبغون فيقولون عطاشاً فاسقنا
فيقال لهم الا تردون فيساقون الى جهنم كانها سراب يحطم بعضها بعضاً
فيردونها فيسقطون ثم تقع المحنة بالمنافقين والمؤمنين في معرفة ربهم
وتميزه من المعبودات من دونه فيذهب الله المنافقين ويثبت المؤمنين
ثم ينصب الصراط مجازاً على متن جهنم فيسقط اهل البدع ومن عجز عمله
من المؤمنين في النار ويخلص الباقون على تفاوت درجاتهم ويحبسون
على قنطرة بين الجنة والنار يتقاصون مظالم كانت بينهم في الدنيا
حتى اذا صفوا وذهبوا ودخلوا الجنة ومن ذلك المقام موقف
اصحاب الاعراف قال القرطبي هكذا ذكر هذا الترتيب وهو ترتيب حسن
وقال القرطبي نقلاً عن البعض استطراداً ما يقتضي ان الحساب قبل الصراط
وفي اثناء الكلام غير ان الحساب على قناطر الصراط ثم ذكر القرطبي في موضع آخر
ان في الآخرة صراطين احدهما مجاز لاهل المحشر ثقيلهم وخفيفهم الا من دخل الجنة
بغير حساب او يلتقطه عنق النار فاذا خلص من هذا الصراط الاكبر ولا يخلص
منه الا المؤمنون الذين علم الله منهم ان القصاص لا يستنفد حسناتهم
حبسوا على صراط آخر خاص لهم ولا يرجع الى النار من هؤلاء احد لانهم
قد عبروا الصراط المضروب على متن جهنم الذي يسقط فيها من اوبقه
ذنبه وأربى على الحسنات بالقصاص جرمه وقد صح في حديث ان اهل الجد
محبوسون على قنطرة بين الجنة والنار يسألون عن فضول اموال كانت
بايديهم وكلامه الاول يقتضي ان الحساب قبل الصراط الاول
وان المؤخر الثاني في المظالم خاصة وقال النسفي في بحر الكلام فان قيل
اين الحساب واين الميزان قلنا الميزان على الصراط فتوزن حسنات كل احد
وسيئاته فمن ثقلت موازينه يمضي الى الجنة ومن كان من اهل الشقاوة
يسقط في النار وقال ابن حجر في شرح البخاري كان حبس اهل الجد للمحاسبة

على المال عند القنطرة التي يتقاصون فيها بعد الجواز على الصراط واما النور
وردت الاخبار بانه عند ارادة المرور على الصراط واما ايتاء الكتب
فهو قبل الميزان والحساب نقله النسفي عن العلماء لقوله تع فاما من اوتي
كتابه بيمينه فسوف يحاسب حساباً يسيراً وفي حديث لقيط ان تبييض الوجوه
وتسويدها قبل الصراط والله اعلم وقال القرطبي ذهب صاحب القوت
وغيره الى ان الحوض بعد الصراط والصحيح انه قبله وكذا قال الغزالي ذهب
بعض السلف الى ان الحوض يورد بعد الصراط وهو غلط من قائله قال القرطبي
يقتضيه فان الناس يخرجون من قبورهم عطاشاً فناسب تقديم الحوض
وقال السيوطي وقد ورد التصريح في حديث طويل بان الحوض بعد الصراط
وهو صحيح عند الحاكم وغيره ويؤيده من جهة المعنى ان الصراط يسقط منه
من يسقط من المؤمنين ويخدش فيه من يخدش ووقوع ذلك للمؤمن
من بعد شربه من الحوض بعيد فناسب تقديم الصراط حتى اذا خلص من خلص
شرب وذلك مبدأ انواع النعيم فان قيل اذا خلصوا قرب دخول الجنة
فلم يحتج الى الشرب منه قلت كلا بل هم محبوسون هناك لاجل المظالم
فكان الشرب في موقف القصاص ويحتمل الجمع بان يقع الشرب من الحوض
قبل الصراط لقوم وتأخيره بعده لآخرين بحسب ما عليهم من الذنوب
حتى هذبوا منها على الصراط ولعل هذا اقوى والله اعلم
در ذكر حوض الكوثر جلوه كر ضمير ضيا كستر اوله كه لفظ كوثر على وزن فوعل
كثرتدن اولوب خير كثير معناسنه در واحسان وعطاسي كثير اولان
رجاله دخي بين الاعراب كوثر ديرلر اما سورهٔ كوثرده ابن عطا ان الكوثر القرآن
والنبوة ديو تفسير ايتمشدر ابن اثير دخي نهايه ده وجه مذكور اوزره
تحرير ايلمشدر وتوصيف حوض كوثرده رجال ونسادن احاديث شريفه
روايت ايدن عدد صحابهٔ كرام عليهم رضوان الله السلام اللى كسندن متجاوزدر

روى عن خولة بنت قيس الانصارية من بني النجار امراة حمزة قالت
جاءنا رسول الله صلى الله عليه وسلم يوما فقلت يا رسول الله بلغني
عنك ان لك يوم القيمة حوضا ما بين كذا الى كذا قال نعم واحب الناس
الى ان يروى منه قومك واعد لاصحاب عمر بن الخطاب رضى الله عنه سيأتي
قوم يكذبون بالحوض ويكذبون بالشفاعة ويكذبون بقوم يخرجون
من النار بيورمغله حاشا حوض كوثرده شبهه سى اولنلردن ازالهٔ شبهه
وآب كوثره تشنه لب اولنلرى تشويق ايچون توصيف آب كوثرده وارد
احاديث شريفه دن بعضنى ايراد واتيان ايدوب دماغ جنان لذت
اولدقدنصكره سورهٔ كوثرده محققينك بيان ايتدوكلرى دقايق
ونكاتك تبياننه شروع ايدرلم ان شاء الله الملك المستعان وعليه التكلان
اخرج البخارى عن عايشة رضى الله عنها انها سئلت عن قوله تع انا اعطيناك الكوثر
قالت نهر فى الجنة أعطيه نبيكم صلى الله عليه وسلم شاطياه من ذهب
عليه در مجوف آنية كعدد النجوم واخرج احمد والترمذى صححه وابن ماجه
عن ابن عمر قال قال صلى الله عليه وسلم الكوثر نهر فى الجنة حافتاه من ذهب
والماء يجرى على اللؤلؤ اشد بياضا من اللبن واحلى من العسل واخرج الشيخان
عن ابن عمر قال قال عليه السلام حوضى مسيرة شهر ماؤه ابيض من اللبن
وريحه اطيب من المسك وكيزانه كنجوم السماء من شرب منه فلا يظمأ ابدا
وعن ابن عمر ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال حوضى كما بين عدن
وعمان ابرد من الثلج واحلى من العسل واطيب ريحا من المسك واكوابه مثل
نجوم السماء من شرب منه شربة لم يظمأ بعدها ابدا اول الناس ورودا
عليه صعاليك المهاجرين قيل من هم يا رسول الله قال الشعثة
رؤسهم الشحنة وجوههم الدنسة ثيابهم لا تفتح لهم السدد ولا ينكحون المنعمات
الذين يعطون كل الذى عليهم ولا يأخذون كل الذى لهم وعن على بن ابى طالب

يحن بالتحريك حسن الهيئة
ورنك رخسار
كذا

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اول من يرد على الحوض اهل بيتى ومن احبنى
من امتى واخرج الطبرانى عن انس انه قال قال النبى صلى الله عليه وسلم
اعطيت الكوثر فقلت يا رسول الله ما الكوثر قال نهر فى الجنة عرضه وطوله
ما بين المشرق الى المغرب لا يشرب منه احد فيظمأ ولا يتوضأ منه احد
فيشعث لا يشربه من اخفر ذمتى ولا من قتل اهل بيتى وعن عايشة رضى الله عنها
من احب خرير الكوثر فليجعل اصبعيه فى اذنيه واخرج الترمذى عن سمرة
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان لكل نبى حوضا وانهم يتباهون
ايهم اكثر واردة وانى ارجو ان اكون اكثرهم واردة واخرج الطبرانى
عن سمرة بن جندب ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال ان الانبياء
يتباهون ايهم اكثر اصحابا من امته فارجو ان اكون يومئذ اكثرهم واردة
ولكل امة سيماء يعرفهم بها نبيهم وروى ان الصحابة قالوا يا رسول الله
اتعرفنا يومئذ قال نعم لكم سيماء ليست لاحد من الامم تردون على غرا محجلين
من اثر الوضوء واخرج ابن ابى عاصم عن ابى بكر الصديق رضى الله عنه قال
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم انه ليرد على الحوض اكثر مما بين صنعا وايلة
واخرج الشيخان عن جندب سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول
انا فرطكم على الحوض وعن سلمان رضى الله عنه قال صلى الله عليه وسلم
من سقا صائما سقاه الله من حوضى شربة لا يظمأ حتى يدخل الجنة وقال عليه السلام
من نكث ذمتى لم ينل شفاعتى ولم يرد على الحوض واخرج الطبرانى وابن حبان
والحاكم وصححه ان النبى صلى الله عليه وسلم قال سيكون امراء من بعدى
فلا تصدقوهم بكذبهم ولا تعينوهم على ظلمهم فمن فعل لن يرد على الحوض
الحاصل حوض كوثر حقنده روايت اولنان احاديث شريفه يوزدن زياده در
وامام قرطبى علماء سلفدن روايت ايدركه دين حقدن رجوع ايدنلر
ورضاى حقه مخالف نامشروع ومزخرف كلمات ايله تكلم ايدنلر دورن حشرده

حوض كوثردن محروم ومطرود اولورلار واشد مطرودين اهل سنت
وجماعته مخالفت ايدن خوارج وروافض ومعتزله وجبريه وجور وظلمده
افراط ايدن جبابره وحقى كتم وابطال ايدن واهل واقرباسنى تحقير وتذليل
ايدنلر وكبايرى اعلان ومعصيتى استخفاف ايله بومقوله كناه نه شى در ديو
قايرميان وبونلك امثالى منهمك فى الطغيان اولان توبه سز موته مصادف
اولورسه شراب طهور كوثردن مطرود ومحروم اولورلار اللهم احفظنا
من الزيغ والضلال وقد يقال ان اهل الكبائر يردون ويشربون فاذا دخلوا النار
بعد ذلك لم يعذبوا بالعطش قول مزبور سابقده مذكور اولان اختلافه
اوزره آب كوثرك شربى صراطى عبوردن اولدر دينلرك اعتبارى اوزره در
ولكن كبار سلفدن اكثرى خصوصا قاضى عياض عليه رحمة الله الفياض
حوض كوثردن اسقا صراطى عبوردن صكره اولدوغن ترجيح وبعد الحساب
وقوعنى توضيح ايتمشلر وحافظ ابن حجر ايكى قولك بيننى توفيق ايچون بووجهله
تحقيق ايدركه وظاهر الاحاديث ان الحوض بجانب الجنة لينصب الماء
من النهر الذى هو داخلها فلو كان قبل الصراط لحالت النار بينه وبين الماء الذى
يصب من الكوثر فيه واما ما اورد عليه من حديث ان جماعة يدفعون
عن الحوض بعد ان يروه ويذهب بهم الى النار فجوابه انهم يقربون من الحوض
قبل ان يخلصوا من بقية الصراط اى صاحب حظ اوفر وتشنه لب حوض كوثر
جلوه نماى مرآت ضمير انور اوله كه تفسير كوثرده اقوال كثيره محرر اولوب
سبب نزول سورهٔ كوثره دلالتى ايله كوثردن مراد فاطمة الزهرادر ديمشلر
وسبب نزولده اولان تحقيق خلافت علينك بياننده شهادتى ذكرندن صكره
ائمهٔ اثنى عشر تبياننده مذكوردر وعلماء تفسيردن بعضى دخى كوثردن مراد
علماء ديندر ديمشلر حقا كه علماء بالله اولنلر خير كثيردر زيرا علماء امتى
كانبياء بنى اسرائيل وفقنجه علماء امت عباد اللهى موجب سعادت ابديه اولان

خيراته دلالت ومناهى ومضراتدن منع ونهى ايله طريق هدايته دعوت
ايدرلر روايت اولنور كه روز قيامتده امت محمد علماسنك توابعى بنى اسرائيل
وساير قوملك انبياسى اتباعندن چوق اوله مروى دركه انبياء عظام
عرصهٔ عرصاته كلدكلرنده هربرى بر فحواى يوم ندعو كل اناس بامامهم
توابع وامتلريله كلوب بعض رسول ونبينك امتى فقط ايكى بعضنك
انجق برنفر اوله وبعضنك هيچ اولميه لوط عليه السلام كبى اما علماء امت محمد
كلدكلرنده اكثرينك توابعى الوف كثيره اولوب حضور رسالت پناهده
تحت لواء الحمدده مجتمع اوله لر حتى علمادن بعضنك توابعى بيك عدد
انبيانك توابعندن اكثر اوله وفى الطبقات الحنفية انه روى عن ابى حنيفة
رحمه الله ونقل مذهبه من الشيوخ واكابر العلوم نحو من اربعة آلاف نفر
فضلا عمن اقتدى به واهتدى باتباعه وقس عليه ساير الائمة والمجتهدين
والعلماء الراسخين والمرشدين المكملين رضوان الله عليهم اجمعين
وقال جعفر الصادق اعطيناك نورا فى قلبك دلك على وقطعك عما سواى
وقال الجنيد اعطيناك نور المعرفة وانفراد الوحدانية اخرج مسلم
عن انس قال اغفى رسول الله صلى الله عليه وسلم اغفاء ثم رفع رأسه
متبسما فقال انه انزلت على آنفا سورة فقرأ بسم الله الرحمن الرحيم انا اعطيناك الكوثر
حتى ختمها قال هل تدرون ما الكوثر قالوا الله ورسوله اعلم قال هو نهر
اعطانيه ربى فى الجنة عليه خير كثير ترد عليه امتى يوم القيامة آنيته
عدد الكواكب يختلج العبد منه فاقول يارب انه من امتى فيقال انك
لا تدرى ما احدث بعدك ايمدى فى الاصل كوثر خير كثير اولديسه
اول اعطا بيوريلن كوثر بر كوثردركه حق جل وعلا حبيبى محمد مصطفا
عليه صلوات الله الاوفايه وحدت ايله معرفت كثرت وعين كثرتده
شهود وحدت وعلم توحيد تفصيلى كوثرنى بتجلى الواحد الكثير اعطا واحسان ايدوب

کوثرمز بو رجنتدن جریان ایدر بر نهردر که اندن ایچن ابدی عطشان اولماز. پس حضرت حق محض نور مطلق اولان حبیبنه بو وجهله تجلی ایتمکله بحر جماله مستغرق اولوب قلب اصفالری بر حوض وسیع کوثردر که دریای ازل وابددن جریان ایدن انوار مشاهدات ذات وصفات اول حوض کوثرده اجتماع ایدوب ابدالآباد هر بر نفسده ساقیلری ازدیاد بولور شعر

ای ساقی روح پرور ما • لعل تو شراب کوثر ما
رخسار تو آفتاب عالم • گفتار تو شهد و شکر ما
فردوس نعیم جاودانیست • بی وصل رخ تو در خور ما
در بحر محیط عشقت ای جان • پرورده شدست گوهر ما
از بهر تو شد چو قلب ما زر • شایستهٔ سکه شد زر ما

ای لب تشنهٔ شراب کوثر مادام که بیداء نفس وتیه قالبده متردد و متحیرسن بستان جنان وجنان جناندن اولن کوثر عرفاندن محرومسن اما بو وادیٔ نفسدن خروج وفضای پهنای قلبه ولوج ایله نسیم ریاض وادیٔ ایمنی استشمام ایدرلک ذروهٔ خطیرهٔ قدسه عروج ایتدکده برموجب انا اعطیناک الکوثر بالاصاله حبیب خدایه اعطا اولنان کوثر حیات افزا بالتبعیه سکا دخی احسان وعطا بیوریلوب اول حوض اطهرده اولان کؤس لاآلیٔ ضیا کستر ایله دست ساقیٔ لطف وکرمدن بر وفق وسقاهم ربهم شرابا طهورا رحیق دهاق عشق ومحبت وصهبای دهاق براق ذوق ومعرفت نوش ایدوب ابدی هوشه کلرسن وعطاش جان خراش بریهٔ طبیعتدن خلاص اولوب من بعد ظمآن خذلان اولمازسن قاسم انوار

ساقیا عذر مکو باده بمیخوارده • می بمستان بده و توبه بهشیار دهد
نیک بیمار فراقیم وزپا افتاده • از شفاخانهٔ تو شربت بیمار دهد
اهل دل شربت وصل تو خریدند بجان • ما بضاعت چو ندادیم بما ادزان ده

هر کس از شربت سودای تو سرمست شدند • جان ما را بکرم شربت استحسان ده
ساکن کوی ترا روضهٔ رضوان فرمای • عاشق روی ترا جنت جاوید ان ده

قال الجیلی المکمل ان الله خلق القوة المصورة المحمدیة من نور اسمه البدیع القاهر ونظر الیها باسمه المنان القادر ثم تجلی علیها بوصفیه اللطیف الغافر فعند ذلک تصدعت لذلک التجلی صدعین فصارت کانها قسمت نصفین فخلق الله تعالی الجنة من قسمها المقابل للیمین وجعلها دار السعادة للمتقین ثم خلق النار من نصفها المقابل للشمال وجعلها دار الشقاوة لاهل الضلال وکان القسم الذی خلق منه الجنان هو الناظر الیه المنان وهو لسر تجلی اللطیف محل کل کریم عند الله وشریف والقسم الذی خلق الله منه النار هو المنظور الیه باسم القاهر وهو لسر تجلی الغافر فبسببه مال اهلها الی الخیر فی الآخرة کما اخبر النبی صلی الله علیه وسلم عن النار ان الجبار یضع فیها قدمه فقط قط ثم ینبت فیها شجر الجرجیر وسر هذا الحدیث هو ان الله تعالی کلما خلق لاهل النار عذابا خلق لهم قوة علی حمل ذلک العذاب والا هلکوا وانعدموا واستراحوا من ذلک العذاب فلا بد ان یخلق لهم قوة علی حمل ما انزل بهم لیذوقوا عذابه وهو قوله تعالی کلما نضجت جلودهم بدلناهم جلودا غیرها لیذوقوا العذاب فبتبدیل الجلود تتجدد لهم قوی لم تکن عندهم فیقولون فی انفسهم لعله یعذبنا بما هو کیت وکیت لاستشرافهم علی ما جعله فی قابلیة تلک القوی من حمل العذاب فیوجده الله عندهم فیحلون بذلک ویعذبون به فکشفهم الذی وقع فی نفوسهم هو بمثابة المبشر لهم بالعذاب لیکون اهانة لهم علی اهانة کما ان اهل الجنة ایضا یبشرون بنعیمهم قبل وقوعهم فیه ثم ان اهل النار اذا زال عنهم عذاب او تجدد لهم غیره لا تزول عنهم القوة الاولی لانها موهوبة بید المنة فلا یسترجع الحق فی هبته والعذاب نازل بهم بید القهر فله ان یرفعه ویجعل غیره

ثم لا يزالون يزدادون قوة بقوة كل عذاب حتى ينتهوا الى ان يظهر فيهم
بتواتر تلك القوى قوة الهية فاذا ظهرت فيهم تلك القوى الالهية جرتهم
الى ان يضع الجبار قدمه لان صفات الحق لا تظهر في احد فيشقى بعدها
ثم اعلم ان الجبار انما يظهر عليهم من حيث تلك القوة الالهية التي كشفتهم
بالمناسبة التي هي سبب الوصلة في كل شيء فيضع قدم التجبر على النار
فتذل وتخضع لقوته سبحانه وتعالى وتقول عند ذلك قط قط وهذا
كلام حال الذلة تحت قهر العزة عبر عنه بهذا اللفظ فتنزل الا ترى
قال تعالى رحمتي وسعت كل شيء ولم يقل غضبي وسع كل شيء ثم ان الله تعالى
لما خلق النار من اسمه القهار وجعلها مظهرا للجلال فتجلى عليها بسبع تجليات
بالاسماء الجلالية فصارت معاني تلك التجليات سبع ابواب وطبقات لها
وفي كل طبقات دركات كثيرة وان اهل كل طبقة لا يخرجون منها حتى يخوضون
جميع دركات تلك الطبقة فمنهم من يسهل الله عليه خوضها ومنهم من يعسره
عليه فاذا قطع الرجل جميع الدركات حينئذ يضع الجبار قدمه في النار
وهنا سر لطيف يقتضي وضع الجبار قدمه في حق كل مرة ثم في كل طبقة
على جميع تلك التعددات مرة واحدة ويوم واحد لكن اظهرت القدرة
هذا التعدد وهنا الفرق في الزمان الواحد من اهل النار وهذا امر يحتار
فيه العقل ولا يدركه الا عن كشف لان العقل منوط بالحكمة والكشف
منوط بالقدرة فلا يعرفه الا اصحاب كشف واما بالطبقة التي خلقه الله
من الكفر والشرك فعذابهم شر العذاب وليس بمتناه كما قال تع ان الذين
كفروا من اهل الكتاب والمشركين في نار جهنم خالدين فيها اولئك هم
شر البرية ولعدم تناهي عذابهم قال تع يوم نقول لجهنم هل امتلأت وتقول
هل من مزيد وخلق الله الجنان بمزيد لطفه على ثمان طبقات وكل طبقة فيها
جنات كثيرة وفي كل جنات درجات لا تحصى ولا تتناهى

ثم اعلم ان الله خلق الدار الآخرة بجميع ما فيها نسخة من الدار الدنيا وخلق الدنيا
نسخة من الحق فالدنيا هي اصل والآخرة هي فرع عليها وقد ورد الدنيا
مزرعة الآخرة وقال تع فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره ومن يعمل مثقال
ذرة شرا يره فعلم ان الاصل هو العمل الصادر في الدنيا والفرع هو الامر الذي
يراه في الآخرة وليست آخرة كل الا ما سيكون فيه يوم القيمة وهو لا يكون
الا في نتيجة عمله والنتيجة يرفع على المقدمة والمقدمة هي العمل الدنيوي
ولهذا تقدمت الدنيا في الايجاد على الآخرة وسميت بالاولى لانها الاصل
وتأخرت الآخرة وسميت بالاخرى فلو لم يكن الآخرة فرعا على الدنيا لكان
تأخيرها نقصا في الحكمة اذ تأخير المقدم وتقديم المؤخر من الامور الطاعنة في الحكمة
ثم ان محسوس الآخرة اقوى من محسوس الدنيا وملذوذها اعظم من لذة الدنيا
ومكروهها اعظم كراهة من كراهة الدنيا وسبب ذلك ان الروح في الآخرة
متفرغة لقبول ما يرد عليها من المحبوب والمكروه بخلاف دار الدنيا فان الجسم
بكثافته يمنع الروح من قوة التفرغ للملايم وغير الملايم فلا يجد منه الا طرفا
فلهذا كانت الدار الآخرة اشرف من دار الدنيا ولو كانت امها ولا تعجب من هنا
فان كثيرا من الاولاد يكون اشرف من والده والدنيا ولو كانت اصلا
للآخرة فان الآخرة افضل واشرف عند الله ولما تقتضيه الآخرة في نفسها
الا ترى ان اللفظ مثلا كيف كان المعنى المفهوم منه اشرف واعلا قدرا
من اللفظ بما لا يتناهى على ان المعنى نتيجة اللفظ وفرعه ولولاه لم يفهم
حقيقة المعنى فكذلك الدار الآخرة ولو كانت نتيجة الدنيا فانها افضل
واشرف واوسع منها لانها مخلوقة من الارواح والارواح لطايف نورانية
والدنيا مخلوقة من الاجسام والاجسام كثايف ظلمانية ولا شك ان اللطايف افضل من الكثايف
ثم ان الآخرة دار العز والقدرة يفعل فيها من سلم من الموانع ما يشاء
كاهل الجنة والدنيا دار الذل والعجز لا يقدر ملوكها على دفع اذى غلة فيها

وعلى هذا ايضًا فيحاسبون بنعيمها وهو نعيم زائل واهل الاخرة يعقبهم كل نعيم احسن مما كانوا فيه اولًا فان عطاء الله فى الآخرة من غير حساب وعطاؤه فى الدنيا بحساب لتركيب الحكمة الالهية لان الدنيا دار الحكمة والاخرى دار القدرة قال الامام احمد الغزالى فى رسالته المسمى بالتجريد فى علم التوحيد يا هذا ما دمت مقبلًا على غيرنا وملتفتًا الى ما سوانا فواظب على قول لا اله الا الله فانها تمحو منك المذموم وترد فيك المحمود فان فيك وجودين وجود مذموم ووجود محمود ووجود عدلى ووجود فضلى فوجودك المذموم من عالم العدل ووجودك المحمود من عالم الفضل وكل واحد من هذين العالمين يشتمل على اجزاء متعددة فوجودك العدلى يشتمل على سبعة اجزاء عدلية وهى الحس والشغل والهوى وكدورة النفس والنفس والبشرية والطبع والشيطان من وراء ذلك والفضل يشتمل على ثمانية اجزاء فضلية وهى الحس والفهم والعقل والفؤاد والقلب والروح والسر والهمة والملك من وراء ذلك فكل جزء من اجزاء وجودك العدلى مقابل بجزء من اجزاء وجودك الفضلى فالحس يكون مذمومًا ويكون محمودًا فالحس المحمود فى مقابلة الحس المذموم والشغل فى مقابلة الفهم والهوى فى مقابلة العقل وكدورة النفس فى مقابلة الفؤاد والنفس فى مقابلة القلب والبشرية فى مقابلة الروح والطبع فى مقابلة السر والشيطان فى مقابلة الملك واما الهمة فليس فى مقابلتها جزء من المذموم لانها جزء ثامن وانما كانت اجزاء الفضلى ثمانية واجزاء العدلى سبعة لان كل جزء من هذه الاجزاء باب من ابواب وجودك فجعل ابواب وجودك الفضلى ثمانية بعدد ابواب الجنة لانها دار الفضل وجعل ابواب وجودك العدلى سبعة بعدد ابواب النار لانها دار العدل قال الله تعالى لها سبعة ابواب فوجودك الفضلى هو الجنة المعجلة

وهى الجنة الصغرى ووجودك العدلى هو النار المعجلة وهو الجحيم الصغرى وكل باب من ابواب الجنة المعجلة ينفذ الى باب من ابواب الجنة المؤجلة وكل باب من ابواب النار المعجلة ينفذ الى باب من ابواب النار المؤجلة لكل باب منهم جزء مقسوم

فى صورة الدنيا عن ابن عباس رضى الله عنهما قال يؤتى بالدنيا فى صورة عجوز شمطاء زرقاء انيابها مشوهة خلقها فتشرف على الخلايق فيقال لهم هل تعرفون هذه فيقولون نعوذ بالله من معرفة هذه فيقال هذه الدنيا التى تناجزتم عليها وتقاطعتم وتحاسدتم وتباغضتم واغتررتم ثم تقذف فى وجوههم فتنادى اى رب اين اتباعى واشياعى فيقول الله الحقوا بها اتباعها واشياعها وعن عمرو بن عبسة الصحابى رضى الله عنه قال اذا كان يوم القيامة جئ بالدنيا فيميز منها ما كان لله وما كان لغير الله رمى به فى نار جهنم

در ذكر بعض احاديث شريفه در حشر اعمال در روز حساب صلوة وصيام وقرآن وكعبه واسلام وغيرها من الحسنات

اخرج احمد والطبرانى عن ابى هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تجئ الاعمال يوم القيامة فتجئ الصلوة فتقول يا رب انا الصلوة فيقول انك على خير فتجئ الصدقة فتقول يا رب انا الصدقة فيقول انك على خير ثم تجئ الصيام فتقول يا رب انا الصيام فيقول انك على خير ثم تجئ الاعمال على ذلك فيقول الله انك على خير ثم يجئ الاسلام فيقول يا رب انت السلام وانا الاسلام فيقول انك على خير بك اليوم آخذ وبك اعطى قال الله فى كتابه ومن يبتغ غير الاسلام دينًا فلن يقبل منه وهو فى الاخرة من الخاسرين

وفى القرآن اخرج احمد والبيهقى بسند صحيح عن بريدة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان القرآن يلقى صاحبه حين ينشق عنه القبر كالرجل الشاحب فيقول له ما اعرفك فيقول له انا الذى اظمأتك فى الهواجر واسهرت ليلك وان كل تاجر كان من وراء التجارة وانا لك اليوم وراء كل تجارة

الشاحب بشين معجمة وحاء مهملة وباء موحدة تغير جسمه لغة

فيعطى الملك بيمينه والخلد بشماله ويوضع على رأسه تاج الوقار ويكسى
والداه حلتين لا تقوم لهما الدنيا فيقولون بما كسبنا هذا فيقال لهما
يأخذ ولدكما القرآن وكذا روى هذا عن ابى هريرة رضى الله عنه وفى الكعبة
عن جابر رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا كان
يوم القيامة زفت الكعبة الى قبرى فتقول السلام عليك يا رسول الله فاقول
وعليك السلام يا بيت الله ما صنع لك امتى بعدى فتقول من اتانى فانا اكفيه
واكون له شفيعا ومن لم يأتنى فانت تكفيه وتكون له شفيعا
وفى الركن عن ابن عمرو قال النبى عليه السلام يأتى الركن يوم القيامة اعظم
من ابى قبيس له لسان وشفتان فى الحجر الاسود عن ابن عباس قال صلى الله
عليه وسلم الحجر الاسود ياقوتة بيضاء من يواقيت الجنة وانما سودته خطايا المشركين
يبعث يوم القيامة مثل احد يشهد لمن استلمه وقبله من اهل الدنيا وروى
عن النبى عليه السلام ان الله يبعث الايام يوم القيامة على هيأتها ويبعث الجمعة
زهراء منيرة اهلها يحفون بها كالعروس تهدى الى كريمها تضئ لهم يمشون فى ضوئها الوانهم
كالثلج بياضا وريحهم يسطع المسك يخوضون فى جبال الكافور ينظر اليهم الثقلان
لا يطرقون تعجبا حتى يدخلوا الجنة لا يخالطهم الا المؤذنون المحتسبون
واخرج الترمذى وابن ماجة عن عايشة ان رسول الله صلى الله عليه وسلم
قال ما عمل ابن آدم من عمل يوم النحر احب الى الله من اهراق الدماء وانها ليأتى
يوم القيامة بقرونها واشعارها واظلافها وان الدم ليقوم من الله بمكان
قبل ان يقع على الارض تطيبوا بها نفسا فى تمثل الاعمال اخرج ابن المبارك
عن زيد بن اسلم قال بلغنى ان المؤمن يتمثل له عمله يوم القيامة فى احسن صورة
احسن ما يخلق الله وجها وثيابا واطيبه ريحا فيجلس الى جنبه كلما افزعه
شئ امنه وكلما تخوف شيأ هون عليه فيقول جزاك الله من صاحب خيرا
من انت فيقول اما تعرفنى وقد صحبتك فى قبرك وفى دنياك انا عملك كان

والله حسنا فلذلك ترانى حسنا وكان طيبا فلذلك ترانى طيبا تعال فاركبنى
فطال ما ركبتك فى الدنيا وهو قوله تع وينجى الله الذين اتقوا بمفازتهم
حتى يأتى الى ربه فيقول يا رب ان كل صاحب عمل فى الدنيا قد اصاب فى عمله
وكل صاحب تجارة وصانع قد اصاب فى تجارته غير صاحبى قد شغل نفسه
فيقول له الرب فما تسأل فيقول المغفرة والرحمة فيقول قد غفرت له ثم يكسى
حلة الكرامة ويجعل عليه تاج الوقار فيه لؤلؤة تضئ من مسيرة يومين
ثم يقول يا رب ان ابويه قد كان شغل عنهما وكل صاحب عمل وتجارة قد كان
يدخل على ابويه من عمله فيعطيان مثل ما اعطى ويتمثل للكافر عمله فى صورة
اقبح ما يكون وانتنه ريحا فيجلس الى جنبه كلما افزعه شئ زاده وكلما تخوف
شيأ زاده خوفا فيقول بئس الصاحب انت ومن انت فيقول اوما تعرفنى
فيقول لا فيقول انا عملك كان قبيحا فلذلك ترانى قبيحا كان منتنا
فلذلك ترانى منتنا فطأطئ رأسك اركبك فطال ما ركبتنى
فى الدنيا وهو قوله تعالى ليحملوا اوزارهم كاملة يوم القيامة
فيمن قضى حوايج الناس عن ابن عمر قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
ان لله عبادا استخصهم لنفسه لقضاء حوايج الناس وآلى على نفسه ان لا يعذبهم
بالنار فاذا كان يوم القيامة اجلسوا على منابر من نور يحادثون الله والناس فى الحساب
فى الاكساء والاشباع عن انس رض مرفوعا قال صلى الله عليه وسلم
من اشبع جايعا او كسى عاريا او آوى مسافرا اعاذه الله من اهوال يوم القيامة
فى الغزاة اخرج ابن ماجه عن ابى هريرة لا يجمع غبار فى سبيل ودخان
من جهنم فى جوف عبد مسلم وعن ابى الدرداء من اغبرت قدمه فى سبيل
باعده الله من النار مسيرة الف عام للراكب المستعجل فى الصلاة على النبى
روى انس رض عن رسول الله صلى الله عليه وسلم انه قال ان انجاكم
يوم القيامة من اهوالها ومواطنها اكثركم على صلاة فى دار الدنيا

وعن ابی امامة قال علیه السلام اکثروا علیّ من الصلاة فی کل یوم جمعة فان صلاة
امتی تعرض علیّ فی کل یوم جمعة فمن کان اکثرهم علیّ صلاة کان اقربهم منی منزلة
وعن ابن مسعود رض قال علیه السلام ان الفجار لیلجمهم العرق یوم القیامة
قبل الحساب قیل فاین المؤمنون یا رسول الله قال علی کراسی قد ظلل علیهم
بالغمام فاطول ذلک الیوم علیهم کساعة من نهار وعن ابی موسی قال علیه السلام
الشمس فوق رؤس الناس واعمالهم تظلهم وعن ابی الیسر رض ان اول الناس
یستظل فی ظل الله یوم القیامة لرجل انظر معسرا او تصدق وعن جابر
ثلاث من کن فیه اظله الله تحت ظل عرشه یوم القیامة لا ظل الا ظله
الوضوء علی المکاره والمشی الی المساجد فی الظلم واطعام الجایع

فی اهل المنابر من النور عن انس رض قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
ان لکل نبی یوم القیامة منبر من نور وانی لعلی اطولها وانورها فیجیء مناد
فینادی این النبی الامی فیقول الانبیاء کلنا نبی امی فالی اینا ارسل
فیرجع الثانیة فیقول این النبی الامی العربی فینزل محمد صلی الله علیه وسلم
حتی یأتی باب الجنة فیقرعه فیقال من انت فیقول محمد او احمد فیقال
او قد ارسل الیه فیقول نعم فیفتح له فیدخل فیتجلی له الرب ولا یتجلی لشیء قبله
فیخر لله ساجدا ویحمده بمحامد لم یحمده بها احد ممن کان قبله ولا یحمده بها
احد بعده فیقال له ارفع رأسک تکلم تسمع واشفع تشفع

فی العلماء
عن ابن عمر مرفوعا قال علیه السلام اذا کان یوم القیامة وضع منابر من ذهب
علیها قباب من فضة مفصصة بالدر والیاقوت والزمرد وجلالها السندس
والاستبرق ثم یجاء بالعلماء فیجلسون ثم ینادی منادی الرحمن این من حمل الی امة محمد
علما یرید به لوجه الله اجلسوا علی هذه المنابر فلا خوف علیکم حتی تدخلوا الجنة

فی القراء والائمة والموذنین اخرج ابو نعیم عن ابن عمر عن النبی صلی الله
علیه وسلم ثلاثة لا یهولهم الفزع ولا الحساب حتی یحشروا الی الجنة علی کثبان

من مسک اسود رجل قرأ القرآن ابتغاء وجه الله ثم ام به قوما وهم به راضون
ورجل داع فی خمس صلوات باللیل والنهار ابتغاء وجه الله ومملوک
لم یمنعه الرق عن طلب ما عند الله وروی عن ابن عمر قال قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم اذا کان یوم القیامة وضعت منابر من نور علیها
قباب من در ثم ینادی مناد این الفقهاء واین الائمة والمؤذنون اجلسوا علی هذه
فلا روع علیکم ولا خوف حتی یفرغ الله فیما بینه وبین العباد من الحساب

فی المتحابین فی الله اخرج احمد والطبرانی عن ابی مالک الاشعری قال
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان لله عبادا لیسوا بانبیاء ولا شهداء
یغبطهم النبیون والشهداء علی منازلهم وقربهم من الله قیل من هم یا رسول الله
قال ناس یأتون من بلاد شتی لم تصل بینهم ارحام متقاربة تحابوا فی الله
وتصافوا یضع الله لهم یوم القیامة منابر من نور قدام الرحمن فیجلسهم
علیها یفزع الناس ولا یفزعون واخرج الطبرانی بسند جید عن ابن عباس
رضی الله عنه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان لله جلساء یوم القیامة
عن یمین العرش علی منابر من نور وجوههم من نور لیسوا بانبیاء ولا شهداء
ولا صدیقین قیل من هم قال المتحابون لجلال الله وعن ابی ایوب المتحابون
فی الله علی کراسی من یاقوت حول العرش واخرج ابن المبارک عن الحسن
قال قال النبی صلوات الله علیه وسلم یقول الله تعالی وعزتی لا اجمع
علی عبدی خوفین ولا اجمع له امنین اذا امننی فی الدنیا اخفته یوم القیامة
واذا خافنی فی الدنیا امنته یوم القیامة وقال تبارک وتعالی ولمن خاف
مقام ربه جنتان وقال تعالی ولا تیأسوا من روح الله انه لا ییأس
من روح الله الا القوم الخاسرون ای مستمع پاک طینت حق جل وعلانک
کرم ورحمتنه غایت وعفو ومغفرتنه نهایت یوقدر ولکن عبد عاجزک
کندویی مظهر مغفرت اولدوغنه جزم ایلمیوب عاقبت حالنه منجر اولاجغنی

بیلمد وکیچون اکر امن واکر یأس ممنوع اولماغله بین الخوف والرجا اولن
طریق وسطاده ثابت قدم اولوب رحمت الهیه دن امیدن کسمیه و قهر و غضب
حقدن امین اولمیه و درکاه ارحم الراحمین ده فرسوده روی زمین تضرع
وانین اوله کما جاء فی الخبر دخل رسول الله صلی الله علیه وسلم علی رجل
وهو فی سیاق الموت فقال علیه السلام کیف تجدک فقال اجدنی اخاف
من ذنوبی وارجو رحمة ربی فقال ما اجتمعا فی قلب عبد فی هذا المواطن
الا اعطاه الله ما رجاه وامنه مما یخاف حاصل کلام ای مستمع نیک فرجام
خوف ایله رجا مرغ جنت آشیان اولان ایمان ایچون مانند جناحین اولور
اصحاب ایمان وایقان جناحان خوف ورجا ایله طائر هوا کبر اوج رضا
اولورلار زیرا انفصال واتصالدن مقدس اولان جناب ذو الجلال
والجماله خوف ورجادن اوزکه طریق وصال اولماز آه کم آثار قهر و جلال
اولان بطش شدید نکالدن نتیجه خوف اولنماسون که حلقوم نیران
دریالری نوش ایتسه هرکز ریان اولمایوب نعرۀ هل من مزید ایله تابش
وسوزشنه فتور وکلال کلمز وجحیمه نفس شوم ولئیمدن اوزکه مثال اولمز
زیرا حق تعالی نفسه صورت دوزخده خلق ایدوب ابواب طبقات جهنم
مقابلی نفسده دخی صفات سبعۀ حرص وشهوت وبخل وحسد
وکبر وعجب وغضب خلق ایتدی که ارباب صفات مزبوره هر بریله داخل
درکات دار عقوبات اولورلار وهر کیم که اخلاق ردیۀ نفسیه یی تزکیه
ایدرسه درکات ناردن خلاص اولوب نائل درجات جنات اولور الحق
نفس اماره براژدر هفت سر واخکر پر شرر سقردر که جمله دنیا ودولتنی
ودریا دریا نعمت وثروتی خورد وآشام قیلسه عدم قناعت ایله هل من مزید
فریادن ایدر ایمدی وقودها الناس والحجارة اعدت للکافرین
فحوای کریمی اوزره احجار وسنکدل اولان کفار وفجار هیزم نار اولورلار

دوزخه ایسه شبع وقناعت کلمیوب یوم نقول لجهنم هل امتلأت وتقول
هل من مزید مفهوم شریفی اوزره حق جل وعلادن جهنمه ندا کلوب
مالامال اولدکمی یا دار عذاب ونکال دیو سؤال اولندقده هل من مزید
دیو جواب ایتدوکن اعلام وکمال خوف واحتراز لازم ایدوکن افهام بیوردی
پس حق جل وعلا جهنمی اشباع ایله اسکان ایچون قدم لامکانیسن جهنمه
وضع ایتمکله جهنم ریان وشبعان اولوب قط قط کلامنی ورد زبان ایدر
کما اخرج الشیخان عن ابی هریرة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
تحاجت النار والجنة فقالت النار اوثرت بالجبارین والمتکبرین وقالت الجنة
ما لی لا یدخلنی الا ضعفاء الناس وسقطهم وعجزتهم فقال الله للنار
انما انت عذابی اعذب بک من اشاء وقال للجنة انما انت رحمتی ارحم بک
من اشاء ولکل واحدة منکما ملؤها واما النار فلا تمتلی حتی یضع الله فیها
رجله فتقول قط قط فهنالک تمتلئ وینزوی بعضها الی بعض فلا یظلم الله
من خلقه احدا واما الجنة فان الله ینشئ لها خلقا واخرج الشیخان
عن انس رض عن النبی صلی الله علیه وسلم لا تزال جهنم یلقی فیها وتقول
هل من مزید حتی یضع رب العزة فیها قدمه فینزوی بعضها الی بعض
وتقول قط قط بعزتک وکرمک ولا یزال فی الجنة فضل حتی ینشئ الله لها
خلقا فیسکنهم فضل الجنة ذکر اولنان احادیث شریفه ده ایراد بیورلن
رجل وقدم متشابهاتدن اولماغله اصحاب مذهب اسلم بلا تأویل
توقف ایله تسلیم اولمشلردر ومذهب احکمده اولنلر محتملات وجوهدن
اولان تأویلنده تحقیقات کثیره ایراد ایدوب لکن بطریق الاجمال وجوه
محتمله مأوّلهدن مقبول اولان بونلردر که قدم مخلوقات الهیه دن
بعض مخلوقک اسمی اولوب ضمیر قدم رب العزته راجع اوله ویاخود قدم ایله
انبیا واولیا مراد بیوریلوب رب العزته اضافتی تعظیم وتشریف ایچون اوله

وجه مذكوری ابن ملك دخی تجويز ايدوب والاستعاذة لجماعة غير بعيدة
ديمشدر ومولانا جامی رحمة الله عليه بو حديث شريفك تحقيقنده بو وجهله
تأويل ايدركه اصطلاحات كبارده قدم جبار انسان كامله اطلاق اولنور
اول ملابسه ايله كه قدم آخرترين عضو انسانيدن اولوب انسان دخی
من حيث نشأته العنصرية آخر جميع جهانياندر كما قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم خلق الله آدم بعد العصر من يوم الجمعة فی آخر الخلق فی آخر
ساعة من ساعات يوم الجمعة پس نوع ما مشابهت بولندوغيچون
انسان كامله قدم جبار اطلاق اولنمشدر زيرا نار جهنم انوار مؤمنين ايله
منطفی اولدوغی تقول جهنم يوم القيامة جز يا مؤمن فان نورك اطفأ نارى
حديث شريفی ايله مثبت اولديسه انوار انبيا و وارث كامللری اولان
انوار اوليا ايله تسكين بولمق بطريق الاولى مقرر و محققدر در **مناجات**

خدايا بسوى تو روكرده ايم	بانعام عام تو خو كرده ايم
دران دم كه از ما نشانه هم نبود	در جود فضل تو بر ما كشود
اگر هست جرم برون از شمار	چه غم چون ترا دارم آمرزكار
خدايا اگر چند بد كرده ام	ولى هر چه كردم بخود كرده ام
ز آلايش مسرفانت چه باك	كه دريا نشد تيره از مشت خاك
كريما كنه كارم و تيره راى	مرانديں كه هستى ره نماى
در اول چو با من كرم كرده	كرم بيش از اندازه ام كرده
در آخر كه عمرم بپايان رسد	كند قصد پرواز روح از جسد
دران ورطه جويم ز لطفت مدد	كه لطف تو ديدم برون از عدد
چو بستر كنم خاك و بالين ز خشت	دران حفره بكشا درى از بهشت
چو آدم بصحراى محشر كذار	گناهان من سر بسر در كذار
مرا وقت نشر صحف در سؤال	ز اهل يمين كن نه ز اهل شمال

چو طاعت نه بينى بديوان من	كران كن بتوحيد ميزان من
اگر چند رفتم براه ضلال	يكى گفته ام قرب پنجاه سال
مرا باد و گويان مكن همنشين	دران دوزخ اى ارحم الراحمين
از ان پل باريك با سوز و حرق	سلامت مرا بكذران همچو برق
پس آنكه بدار السلام در آر	مرا دمن و دوستانم برآر
بود هر كسى را بچيزى هوس	تمناى من از تو اينست و بس
الهى روا كن دعاى فقير	بقرب مقام سراج منير

الهی سيدی ومولای اقداح فيوضات جمال وحدتدن صهبا نوشان وجد
ومحبت اولان قربت ارباب ملامت حرمتنه بو تشنكان باديۀ فرقت اولان
بی طاقتلره اسقاء آب كوثر وصلت ايدوب محض فضل وعنايتكدن اكر مطيع و عاصی
اكر دانی و قاصی جمله سنی غريق دريای رحمت بی نهايت قيل آمين يا ارحم الراحمين
بحرمة سيد المرسلين وبجاه شفيع المذنبين صلى الله عليه وعلى آله وصحبه اجمعين

در ذكر عفو و مغفرت و سعت رحمت و دخول جنت

ای همدم نسيم صبح مغفرت ربانی و مستنشم عنبرين شميم كرم سبحانی
اول رحيم و رحمان و كريم و منانك بحار عفو و احسانی تلويثات ذنوب
اهل عصيانی يويوب مقابلۀ اساءتده محض فضل وعنايتی ايله سيآتی
حسناته تبديل و معصيتی طاعته تحويل ايديجی بر اكرم الاكرمين وارحم الراحمين در كه
فضل وعنايتی ازلی وكرم ومغفرتی ابديدر كما قال محمد الغزالی فی شرحه
للأسماء الحسنى الكريم هو الذی اذا قدر عفى واذا وعد وفا واذا اعطى
زاد على منتهى الرجا ولا يبالی كم اعطى ولمن اعطى وان رفعت حاجة الى غيره
لا يرضى واذا جفا عاتب وما استقصى ولا يضع من لاذ به والتجا ويغنيه
عن الوسائل والشفعاء وليس يجمع ذلك الا الله تعالى فهو الكريم المطلق
وقد يتجمل العبد باكتساب هذه الخصال ولكن فی بعض الامور وقع التكليف

ولذلك قد يوصف بالكريم ولكنه ناقص بالاضافة الى الكريم المطلق
وكيف لا يوصف العبد وقد قال عليه السلام لا تقولوا للشجرة العنب الكرم
فان الكرم الرجل المسلم ايمدى بنم روحم اميد و رجا و تضرع و التجا مز
اول كرمدر كريم رؤف و رحيمدركه محض فضل و كرمندن كرم و عطاسنه
محتاج اولن عباد فقراسنى عدمدن وجوده ابراز ايدوب بو صنايع غريبه
و بدايع عجيبه نك لا جرم بر فاعل مختار و موجد و پروردكارى اولدوغنى
اثبات ايله عارف مبدع الكائنات اولماغيچون عقلى دخى احسان و عطا
بيوردى خصوصا كرم خاصيله دخى مظهر نعما و آلا ايدوب موصل
الى الحق اولان صراط مستقيمه دلالت ايچون ارسال رسل و بعثت انبيا ايله
طريق توحيده دعوت قيلدى و كمال كرمندن توفيق و عنايتيله قلبمزه
هدايتن رفيق ايدوب دعوتلرين اجابت و كلاملرين تصديق ايله زمرهٔ
مؤمنينه الحاق بيوردى حقا كه كرم كريم اولماسه ايمانى قبول و تصديق
رسوله كيمده لياقت اولوردى الحمد لله الذى هدانا لهذا وما كنا لنهتدى
لولا ان هدانا الله اى شنواى آكاه اول كريم و رحيمك لطف عميمى در كه
نطق و جواب دكل توجيه خطابه دخى استعداد يوغيكن عالم ذراتده
هر بريمزى مخاطب ايدوب لطف و كرمى ايله الست بربكم خطابنى استماعه
قابليت و زبان استعدادمزدن بلى جوابى صدورينه قدرت ويروب
اكا كوره هدايت ايلدوكندن ماعدا فضل و احسانيله داخل جنان ايدوب
دوام شهود جمال ودود ايله دايم الوجود قيلوب ابد الآباد تلاشى و فنادن
و عوارض خوف و حزن و عنادن آزاد ايلدى كما قال تع لا يمسهم فيها نصب
و ما هم عنها بمخرجين حمد و سپاس اول رحمان و رحيمه و شكر بى قياس
اول جواد و كريمه كه عبادت اصنامه صرف اعمار ايدن مشركك عمرندن
بر نفسى قالمش ايكن قبل اليأس وحدانيت حقه مقر مؤمن اولسه

بلا حساب و عذاب داخل دار ثواب ايدر بعض كتب منزله دن منقولدر كه
حق جل و علا ملائكه سنه بيوردكه ما انصفنى عبدى انا استحيى
ان اعذبه وهو لا يستحيى ان يعصينى ايمدى عبد كريم دخى اكا ديرلر كه
ما غرك بربك الكريم عتابندن غافل اولمايوب بلكه ان رحمة الله قريب
من المحسنين فحواى كريمى اوزره رحمت نجيب و قريب عباد محسنينه
قريب ايدوكن بيلوب كمال اتقا ايله رحمت حقه التجا ايليه كما قال تع
ان اكرمكم عند الله اتقيكم و قال عليه السلام الكرم التقوى ولا كرم
الا بالتقوى ايمدى قولا و فعلا و صورة و معنى و ظاهرا و باطنا امور كثيره
و قليله و جزئيه و كليه ده حقه توجه ايدوب هر نه ديلرسك كريم
مطلق اولان جناب حقدن ديليه سن بلكه عالى همت اولوب حقدن
حقى استيوب بر فحواى ما زاغ البصر وما طغى ما سوايه التفات ايتميه سن كه
ادعونى امرينه امتثال ايله استجب لكم مژده سندن روشن چشم و جدوحال
اولسن بوندن اوزكه سرور بى فتور اولورميكم حضرت ارحم و اكرم لطايف
كرم و سوابغ نعم و فضائل حكمن افاضه ايدوب علم و عرفان و جذبه رحمانيه ايله
ايكى جهاندن مستغنى اولسن قوت القلوبده بعض كتب منزله دن
منقولدر كه بر بندهٔ عاصى اكثار معاصى ايلسه ملائكه اول عاصينك
يوزينه نفث بزاق ايدرلر لكن اول كريم و رحمان در زمان محض احسانيله
فضل و رحمتن كوندروب تفل ملائكه ايله وجه عبدك بيننه حجاب اولور
زيرا بزاق ملائكه وجه عاصيه ملاصق اوليدى سياه رو اولوردى
پس عبد عاصى بى دنياده اولن سواد وجهدن حفظ ايتدوكى آثار
رحمانيت حقدر مرويدر كه بنى اسرائيل زماننده صلحادن برينه ملكوت
ارض منكشف اولماغله عباد اللهدن نيچه سنى مرتكب معصيت كوردكده
انلارك هلاكيچون بد دعا ايلدى و وضع مزبور مغاير رضاى رب غفور اولماغله

آسماندن بر قطعه نار نزول ایدوب مکاشف مزبوری هلاک ایلدی ذیرا ربی
رعایت عیوب عبادی ستر ایله مغفرتلرین رجا ایتمکدر پس عبد کریم خلق
محمدی ایله تخلق ایدوب عیوب ناسی یوزه اورمیان و خلقک جفا و اذاسنه
صبر و تحمل ایله بلکه اذیت ایدیلردیو دعاء علیه ایتمیندر کما جاء فی الخبر
ان رجلاً وطئ علی عنق نبی من الانبیاء وهو ساجد حتی الزق الحصی
بجبهته فرفع النبی علیه السلام الیه رأسه مغضباً علیه فقال اذهب
لما غفر الله لک فاوحی الله الیه انت تتألی علی فی خلقی فانی قد غفرت له فشغل
النبی بنفسه فصار ذلک ذنباً یستغفر منه پس بونده تنبیه بودر که
اهل کشف و یقین اولن اولیا و عارفین بلا و محنتده صبر کزین اولوب
کندولره اذا ایدن مجرمینی دخی رحمت حقدن مأیوس قلمیه لر روی عن کعب رض
اوحی الله الی داود علیه السلام یا داود الا ترد الی عبداً ابق منی قال
یا رب وما ابق منک قال عبداً اذنب فالقی بیده وقال لن یغفر هذا لی
فتحببنی الیه وتخبره بجودی وکرمی وتجاوزی عن الذنوب العظام ان احب
عبادی الی الذی یحببنی الی عبادی وابغضهم الی الذی یؤیس عبادی
من رحمتی ویصفنی بما لم اصف به نفسی وصفت نفسی بالرحمة لم اصفها بغیرها
کما اخبر ان رجلاً من بنی اسرائیل کان یشدد علی الناس ویقنط فیقول الله له
یوم القیامة فی الیوم اویسک من رحمتی کما کنت تقنط عبادی منها فلهذا سلف
صالحیندن مروی درکه اگر مؤمن اگر کافر عباد اللهدن هیچ بر عبد یوقدرکه
یا ربی دیه الا اول رب العالمین واکرم الاکرمین لبیک عبدی ایله جواب ویرور
لکن مؤمنلردن قبول حسن ایله تلقی اولنوب نائل سعادت دارین اولورلر
و کفاره سعادت اخرویه دن بهره و نصیبی اولمیوب انلار مجرد دنیایی
طلب ایتمکله معونت دنیویه ایله رجالری اجابت بیوریلور ومن ذلک قیل
رحمن الدنیا رحیم الآخرة ایمدی هیچ بر داعی یوقدرکه حق تعالی انوک دعاسنی

قبول ایله رجاسنی حصوله کتورمیه ولکن اجابات متنوعه و درجات مترافعه در
یعنی رجا اولنانک بعضی دنیاده عاجلاً حصوله کلور و خیرلوسی آخرته تأخیر
اولنور و بعض مطلوبک عینی واقع اولمازسه اکا بدل اندن خیرلوسی عوض
اولنور و بعض رجادن داعی یه بر سوء قضا و بلا اصابتی محتمل اولدوغیچون
کمال رحمتندن اول مرجو و متمنی داعیدن صرف ایدوب انفع و اولی
و اهم و احری اولانی اعطا بیورر ذیرا داعی بیلمیدیکی کندویه شر و ضرر اولانی
هرگز رجا ایتمزدی و ادنای اجابت حسنه بو فحوای من جاء بالحسنة فله عشر امثالها
اون مرتبه یردک متضاعف اولوب بر رجایه اون عطا عنایت بیوریلور
فلذلک قیل لا یهلک علی الله الا هالک وقیل لا یزال الله فی العبد حاجة
ما دامت للعبد فیه حاجة وهذه اخلاق مرجوة یوجب علی من عرفه بها
ان لا ینقطع رجاه منه ولا یصرف وجهه عنه ولا یتفرغ لغیره ولا یتشاغل
بسواه کما لا یعبد الا ایاه وان ینقطع الیه ولا ینقطع عنه اذ قد علم
انه لا بد منه ومن یغفر الذنوب الا الله قال الامام احمد الغزالی فی التجرید
ان کان لقولک لا اله الا الله یثمر معنی فی القلب فلم تعوذ بفلان وترجو
فلاناً وتلوذ بفلان وتخاف فلاناً وما دمت تقول لا اله الا الله وتأنس
بغیرنا فلسنا لک ولست لنا من کان لله کان الله له وکانوا لنا خاشعین
وکنا لهم حافظین کانوا لنا وکنا لهم یا عبدی لم تلوذ بغیری وازمة الامور
کلها بیدی انا مالک الملک اتصرف فی ملکی لا یکون فی هذا العالم الا ما اشاء
ولا یقع فی الکون الا ما ارید فلا تلذ بسوای ولا تقنط من رحمتی فانه
لا یقنط من رحمتی الا کافر ولا یأمن مکری الا خاسر انه لا ییأس من روح الله
الا القوم الکافرون ولا یأمن مکر الله الا القوم الخاسرون قال کمیل بن زیاد
دخل علی بن ابی طالب رض المسجد یوم الجمعة فاذا شاب یحدث الناس
فسلم علیه وقال من انت قال انا عبد الله بن امة الله من التراب خلقت

والى التراب اصير ومنه يبعثنى الله تع يوم القيامة وذلك قوله منها خلقناكم
وفيها نعيدكم ومنها نخرجكم تارةً اخرى • قال اين كنت ومن اين جيئت • قال كنت
فى بطن امى وجيئت من صلب ابى • قال فاين تريد • قال الى ربى • قال فاين تركت
ربك • قال لم يكن شاهدًا فغاب • ولم يكن غايبًا فشهد • علمه فى كل مكان •
ولا يزول هو من مكان الى مكان • ووجدت الله يقول ففروا الى الله • قال على
رضى الله عنه • فما حق الله عليك • قال كل ما اوجبه على رسوله ما خلا الرسالة
قال فما حق العباد على الله • قال ان ينجيهم من النار ويدخلهم الجنة • قال من جاء بك
الى هٰهنا • قال الله • قال كيف • قال الله شاء • ووفقنى بذلك • قال فاى شئ تقول
قال خبرًا سمعناه • ومن كان عنده فضل اخذناعنه • قال افتقرأ القرآن •
قال نعم • قال فتبصر الناسخ والمنسوخ • قال نعم • قال على رضى الله يقول
فمن يعمل مثقال ذرةٍ خيرًا يره الآية • فان عمل ذرة حسنة ومثقال الف ذرة
سيئة ما حاله • قال يقول الله تع • فان تبتم فلكم رؤس اموالكم • قال ان لم يتب
قال يقول عسى ان يرحمكم ربكم وعسى من الله واجب • قال له على • قال الله
ومن يقتل مؤمنًا متعمدًا فجزاؤه جهنم الآية • قال يقول فى سورة الفرقان •
الا من تاب وآمن وعمل عملًا صالحًا الآية • قال على • كل نفس بما كسبت رهينة •
قال يا امير المؤمنين يقول الله قل يا عبادى الذين اسرفوا على انفسهم •
الآية • قال على • قل يا فتى نسمع ثم جلس مجلسه • وقال ابو طالب المكى فى قوت القلوب
فى شرح مقام الرجاء • وفى الاخبار المشهورة • قرأ رسول الله صلى الله عليه وسلم •
قل يا عبادى الذين اسرفوا فقبض قبضة من التراب • فقال هؤلاء للجنة
ولا ابالى • قال ابو طالب المعنى والله تعالى اعلم • ان رحمتى وسعت كل شئٍ • فليس
بضيّق هؤلاء عنها ولا ابالى بدخولهم فيها • ويكون هؤلاء ايضًا فى الجنة •
ولا ابالى باعمالهم السيئة • وقد روينا قال صلى الله عليه وسلم • حياتى
خير لكم • وموتى خير لكم • اما حياتى فاسن لكم السنن • واما موتى فان اعمالكم

تعرض على • فما رايت هنا حسنًا حمدت الله عز وجل • وما رايت شيئًا استغفرت الله لكم
اى طالب مغفرت خدا بو آيت كريمهٔ رحمت احتوا سورهٔ زمره دو • قال تع لرسوله المجتبى •
قل يا عبادى الذين اسرفوا على انفسهم لا تقنطوا من رحمة الله ان الله يغفر الذنوب
جميعًا انه هو الغفور الرحيم • قال مولانا جلال الدين الرومى فى المثنوى مثنوى

بندهٔ خود خواند احمد در رشاد • جمله عالم را بخوان قل يا عباد

يعنى مملكت انسانيه نك تصرفنى حق جل وعلا رسل وانبيا • ووارث حقيقتلرى
اولان اوليانك قبضهٔ ارشادنه تسليم ايدوكيچون • حضرت حبيب اكرم •
سيد ولد آدم • سبب آفرينش عالم صلى الله عليه وسلم حين ارشاد خير الامم ده
جملهٔ خلق عالمى كندويه بنده اوقيدى • پس سرور وسرافراز كونين خلق عالمه •
بنده خوان اولدوغن ذوق وجدان ايله اذعان ايتمك استرسك • رتبهٔ قرب فرايضده
حضرت فياض مطلقك بر وفق كنت لسانه سرنى معاينه ايله • قل يا عبادى
قولكر يمنده ستاره كزين اولان جمال عرايس دقايقى مشاهده قيل • قدم

كرچه قرآن از لب پيغامبرست • هر كه كويد حق نكفت او كافرست

مضمونجه اول آب حيات ابدى • كلمات معجز آيات صمدى • عين لسان احمدى دن
جريان ايدوب • حبيب خدا ويدرد جاكندودن فانى • وبقاء حق ايله
باقى اولماغله • بى من وما عبادى نداسن ايدن حضرت محمد مصطفادر نظامى

احمد مرسل كه خرد خاك اوست • هر دو جهان بستهٔ فتراك اوست
كوش جهان حلقه كش ميم اوست • خود دو جهان حلقهٔ تسليم اوست
چون دو جهان ديده در ودا شتند • سر زپى سجده فرو داشتند

حاصل كلام جناب رب الانام • بيورد كه حبيبم عصات امتى فضل ومغفرتمه
دعوت • وسعت رحمتمله بشارت • قلوب • خبر مسرت وير كه يا بنم شول
عبادم كه اسراف على الانفس ايتديلر • رحمت الهيه دن مأيوس اولميه سز كه •
تحقيقا حضرت حق • وفياض مطلق • عباد مجرمينك جميع ذنوبنى عفو ومغفرت بيوردر

تحقیق شان بودرکه اول عفوّ و کریم غفور و رحیم در اکثر مفسّرین
بو آیت کریمه کفر و طغیان و قتل نفوس و کثرت آثام ایله اسراف علی النّفس ایدن
شان عصاتده نازل اولدوغن روایت ایتمشلر وقیل فی شان المشرکین الّذین
اصابوا ذنوباً عظیماً وکانوا یخافون ان لا یغفر لهم لو آمنوا فدعاهم الله
بهذه الآیة الی الایمان ای یا عبادی المسرفین و بر روایتده حمزه رضی الله عنهک
قاتلی وحشی حقنده نازل اولمشدر کما روی عن ابن عبّاس رضی الله عنهما
انّ وحشیّاً قاتل حمزة عمّ النّبی صلّی الله علیه وسلّم کتب الی رسول الله
صلّی الله علیه وسلّم من مکّة انّی ارید ان اسلم ولکن یمنعنی آیة انزلت
علیک من القرآن وهو قوله تع والّذین لا یدعون مع الله الهاً آخر
ولا یقتلون النّفس الّتی حرّم الله الّا بالحقّ ولا یزنون الآیة وانّی قد فعلت
هذه الاشیاء الثّلثة فهل لی توبة فنزلت هذه الّا من تاب وآمن وعمل
صالحاً فاولئک یبدّل الله سیّئاتهم حسنات وکان الله غفوراً رحیماً
وکتب بذلک الی وحشیّ فکتب وحشیّ انّ فی الآیة شرطاً وهو العمل الصّالح
وانا لا ادری ان اقدر علیه ام لا فنزل انّ الله لا یغفر ان یشرک به ویغفر
ما دون ذلک لمن یشاء فکتب بذلک الی وحشیّ وکتب الیه انّ فی الآیة
شرطاً ایضاً وهو قوله لمن یشاء ولا ادری ایشاء ان یغفر لی ام لا فنزل قوله تع
قل یا عبادی الّذین اسرفوا الآیة فکتب الی وحشیّ فلم یجد فیه الشّرط
فقدم الی المدینة فاسلم پس ارباب تحقیق دیرلرکه بو آیت کریمه ده عبادک
هم مدحنه وهم ذمّنه اشارت وارددر یعنی یا عبادی قولنه نسبت ایله مدح
واسرفوا قولنه نسبت ایله وصفنده ذمّ وارددر آه ای نفس معصیت آلوده
کثرت ذنوب ایله رحمت واسعهٔ الهیّه دن آیسه و قانطه اولمالکم اولا ارحم الرّاحمین
حبیبی شفیع المذنبینه خطاب ایدوب قل یا عبادی تبلیغی ایله مأمور اولدقده
مطیعلر یا عبادی تشریفی ایله خاصّه کندولر اولمق قیاسیله دفع دوشن نشا

وعصاة ومذنبین برزم کبی آلودهٔ معصیتلرک یا عبادی تشریفنه نیل لیاقتی
اولسه کوک دیو آه نه نامت ایله سربزمین خجالت ایدوب مستغرق دریای
مذلّت اولدقلری حالده الّذین اسرفوا وصفی عبادی یه قید اولنماغله
درحال احوال منقلبه اولوب ناکس الرّأس اولنلار نائل مسرّت اولدیلر و طمع
تخصیص ایله رافع الرّأس اولنلار فرسوده روی زمین معذرت اولوب
دست عصاة مسلمین محرّک سلسلهٔ مغفرت اولدی وحضرت ارحم الرّاحمین
عباد مذنبینک رجالری قوی اولماغیچون کمال فضل و رحمتیله اهل معصیتی
تسلیت ایدوب بروفق علی انفسهم ای بنم عبادم اسراف ایتدوکز ایسه کندو
نفسکوزه اسراف ایتدیکز بنم صفت رحمانیّت وغفّاریّتم خود اوساخ ذنوبی
تطهیر ایدوب وفضل وکرمم طالب مغفرت اولنلرک سیّآتنی حسناته
تبدیل ایدر ایمدی برموجب لا تقنطوا من رحمة الله قلبکزی لطف وعنایت
وعفو و رحمتمزدن واحسان ومغفرتمزدن مأیوس قلمایوب دریای جود
بی کرانمز محو سیّآت ایدجکنده شکّ وکماندن بری اولیکز کم برفحوای
انّ الله یغفر الذّنوب جمیعاً تحقیق وتحقیق حضرت واهب التّوفیق جمیع ذنوبی
یارلغار زیرا بر عفوّ وکریم وغفور و رحیم درکه بر مبتغای انّه هو الغفور الرّحیم
بی ریب وکمان رحمت وغفران اول جواد و منّانه مخصوصدر ومن نکات اللّطیفة
فی هذه الآیة قال تع قل یا عبادی الّذین اسرفوا علی انفسهم ولم یقل الّذین
شربوا الخمر الی غیر ذلک لانّ فیه تخجیل العصاة وتفضیحاً لهم بل قال اسرفوا
انظر الی لطفه وکرمه کیف عرّض جمیع المعاصی بقوله اسرفوا فما ظنّک
بمن لا یفضحک فی الدّنیا وانت علی الذّنوب قائم فهل یفضحک فی الآخرة
وانت علی الذّنوب نادم ثمّ قال انّ الله یغفر الذّنوب جمیعاً موکّداً لئلّا
یقنط العاصی من رحمته وان اقترف الکبائر باسرها ثمّ قال انّه هو الغفور الرّحیم
لانّ الماء اذا بلّ الثّوب والنّار اذا احرقت والمسک اذا فاح لا یکون عجباً

فكذلك الغفور اذا غفر والرحيم اذا رحم لا يكون عجباً آه اى نفس ستمكار
ذنوب ذنبك جمعى وجميعاً قولى تأكيدى اولمغله اول كريم وستار وغفار ورحيم
عباد مذنبينه كمال كرم واحسانني بيان واظهار ايدوب بيوردكه زنهار
شك وانكاردن عرى اولسزكه جمله ذنوبى رحمتمله مغفرت قيلوب بريني
ترك ايتمم وفضل وكرم ايله جمله كوزى عفو ايدوب بريكزى محروم قومام
ومن كرمه تعالى يقول ان كانت لكم جناية كثيرة عميمة فلى بشانكم عناية
قديمة وانى غفور لكم فى الازل وانتم فى كتم العدم وانى رحيم عليكم
الى الابد الحمد لله رب العالمين والصلوة على سيدنا محمد شفيع المذنبين
وآله وصحبه اجمعين الها كريما رحيما چونكه عباد مرحومه فى ازل آزالده
كلام قديمكله يا عبادى نداسيله عباد خواصكدن قيلدك وبلا علة
قبول بيوردك محقق اولديكه لعلة دخى رد ايتميوب جملهسن مستغرق
درياى رحمت ايليه سن كما قال روزبهان البقلى قدس سره بسط الحق
فى هذه الآية بساط عطاياه وفجر بحار كراماته لعطاش الرحمة ورفع سجوف
الغيرة عن اطباق الاسرار ايش بكم يا عبادى منى تخافون ومن رحمتى تقنطون
لا تخافوا ولا تحزنوا ولا تقنطوا فانى اجبتكم فى الازل وحكمت باجراء الذنوب
عليكم وانا عالم فى الازل بذنوبكم قبل وجودكم ولو كنت غضبانا عليكم
بذنوبكم ما اجبتكم فى الازل اجريتها عليكم لافتقادكم الى وعجزكم بين
يدى كيف يقدح ذنوب الاولين والآخرين على بحار رحمتى الواسعة
وجميع الحدثان اقل من قطرة فى بحار رحمتى فاذا فتحت خزائن جودى
يدخل عصيان جميع خلايقى فى حاشية من حواشيها وهذه الآية من اعظم
ترجئة العباد جميعاً سلى الله بها قلوب الخائفين الذين يحتسبون
من دقايقه فيقول لا بأس بكم فانى اغفر الصغائر والكبائر والاسرار
والضمائر اطهركم عن الجميع والبسكم انوار رحمتى حتى تبقوا معى ابداً

سجوف جمع سجف
يعنى پرده
لغه

وتنظروا الى وجهى الكريم بلا حساب ولا عتاب ولا عذاب ايمدى اى رجاكننده
عفو كريم لا تقنطوا من رحمة الله فحواى كريمى اوزره اول ستار وآمرزكارك
جوشش درياى محيط رحمت بى كنارى معصيت عصاتى غرق انوار فضل
بى شمار ايتمكله دست اميد كرم كردن بند خوف وخشيت اولان سلاسل
يأس وقنوطى رفع وازاله ايلدى وچونكه اول ماحى الذنوب والخطيئات
برموجب فاولئك يبدل الله سيئاتهم حسنات عصات تائبين وتائباتك
سيئاتنى حسناته مبدل قيله يد قدرت ودست رحمتيله صحايف اعماله
برنقش غريب طرح ايدركه على رغم الوشاة سيئات عصات عين طاعت اولور
كما اخرج البزار عن انس رضى الله عنه عن النبى صلى الله عليه وسلم قال يخرج
لابن آدم يوم القيامة ثلثة دواوين ديوان فيه العمل الصالح وديوان
فيه النعم من الله عليه وديوان فيه الذنوب فيقول الله لاصغر نعمه فى ديوان النعم
خذى ثمنك من العمل الصالح فتستوعب عمله الصالح فتقول وعزتك
ما استوفيت وتبقى الذنوب والنعم قد ذهب العمل الصالح كله فاذا اراد الله
ان يرحم عبداً قال يا عبدى قد ضاعفت حسناتك وتجاوزت عن سيئاتك
ووهبت لك نعمى اى راغب حسنات حضرت غافر الخطيئات سيئاتى حسناته
مبدل ايتمكله ابليس مرجومك ديدۀ تمناسى نابينا اولوب نيجه مقهور واعمى
اولماسونكه نفس اماره الندن ناچار قالان معصيت كردارك نيجه روزكار
پس وپيش ويمين ويساردن اول وسواس ومكار آلايش بسيار ايله مكرنه
كرفتار ايدوب دركات اصراره القا ايلدن نار جحيم اصلا امنيه سندن ايكن
سبقت رحمت وسعت مغفرت اول عبد آلودۀ معصيتك لسانندن كمال
ندامت ايله استغفر الله من كل ذنب واتوب اليه كلماتنى اجرايه عنايت ايتمكله
مستغرق درياى مغفرت ايدوب شيطانك بو قدر يللق امكى ضايع اولور
ونيران حقد وحسدده مخلد قالور روى عن النبى صلى الله عليه وسلم

اذا تاب العبد من ذنوبه انسى الله ملائكته وبقاع الارض مساويه وابدلها
حسنات فتقول الملائكة وبقاع الارض طوبى لك من عبد صالح لم تعص الله
وروى قال صلى الله عليه وسلم يا كريم العفو فقال له جبريل عليه السلام
اتدرى ما تفسير يا كريم العفو هو ان عفى عن السيئات برحمته ثم بدلها
حسنات بكرمه وفى الحديث لو لقينى عبدى بقراب الارض ذنوبا لقيته
بقرابها مغفرة ما لم يشرك بى شيئا وفى الاخبار المشهورة عن معاذ بن جبل
وانس بن مالك رض من قال لا اله الا الله دخل الجنة ومن كان آخر كلامه
لا اله الا الله لم تمسه النار ومن لقى الله تعالى ولا يشرك به شيئا حرمت
عليه النار ومن كان فى قلبه مثقال ذرة من الايمان دخل الجنة ولو يعلم الكافر
سعة رحمة الله ما يئس من رحمة الله احد وجاء فى الخبر ليرين الله الخلايق
يوم القيامة من سعة رحمته حتى ان ابليس ليتطاول فى النار يتوقع الرحمة
ويرجوا ان يخرج وقال تع فى حسن عفوه عن اكبر الكباير بعد ظهور الآيات
ثم اتخذوا العجل من بعد ما جاءتهم البينات فعفونا عن ذلك وفى الاحياء
روى ان العبد اذا اذنب ذنبا يأمر صاحب اليمين ان لا يكتب صاحب الشمال
الى سبع ساعات رجاء ان يعمل حسنة تمحوها فاذا اذنب ذنبا آخر ثم وثم
حتى اجتمع عليه اربعة من الذنوب فاذا عمل حسنة واحدة يعطى له عشر حسنات
لقوله تعالى من جاء بالحسنة فله عشر امثالها فيجعل الاربعة من الحسنة بازاء الاربعة
من السيئة وتكتب السيئة الباقية فى ديوان حسناته فيصيح عند ذلك ابليس
ويقول كيف استطيع على ابن آدم فانى اجتهدت ليلا ونهارا فابطل بحسنة
واحدة جميع عملى فان القلب كالمرآة تحجبه عن التجلى كدورات الشهوة والنزغة
فيها فان قطرة من الهوى يكدر بحرا من الصفا ويرتفع من كل ذنب ظلمة
عليه ومن كل حسنة نور يصقل القلب ولذا قال صلى الله عليه وسلم
اتبع الحسنة السيئة فنسبة التوب الى القلب كنسبة الصابون الى الثوب

ويقال كان رجل فاسق فى زمن داود عليه السلام فدعاه داود الى طاعة الله
فقال الرجل الفاسق ادع الله ان يغفر لى ما قد مضى من ذنوبى ويعصمنى
فيما بقى من عمرى فقال الله تع استجبت دعاءك فيما مضى من ذنوبه فغفرتها
ورددته فى قوله اعصمنى الله فيما بقى من عمرى لانى لو عصمته لما اذنب ولم يحتج
الى رحمتى ولطفى وانا رحيم اشاء ان يحتاج العباد الى رحمتى ويذنبون
فارحمهم واغفر لهم فيظهر رحمتى ولطفى على عبيدى لانى انا كريم وروى ان رجلا
اذنب من بنى اسرائيل مرة فتاب من ذلك ثم عاد الى الذنب ثم تاب حتى فعل
ذلك اربع مرات فعاتبه نبى ذلك الزمان فى نقضه التوبة ومعاودته الذنب
فقال انى مع ضعفى لا اعيى من المعذرة وانا عبده فكيف يعيى الرب من المغفرة
وهو ربى فاوحى الله الى ذلك النبى صدق عبدى قد غفرت له ذنبه وانا الغفور
واخرج الطبرانى والبيهقى عن عمرو بن حزم الانصارى قال تغيب عنا رسول الله
صلى الله عليه وسلم ثلاثا لا يخرج الا لصلوة مكتوبة ثم يرجع فلما كان اليوم الرابع
خرج الينا فقلنا يا رسول الله احتبست عنا حتى ظننا انه قد حدث حدث
قال لم يحدث الا خير ان ربى وعدنى ان يدخل من امتى الجنة سبعين الفا
لا حساب عليهم وانى سألت ربى فى هذه الايام الثلثة المزيد فوجدت ربى
ماجدا كريما فاعطانى مع كل واحد من السبعين الفا سبعين الفا قلت
يا رب وتبلغ امتى هذا قال اكمل لك العدد من الاعراب وعن ثوبان سمعت
رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول ليدخل الجنة من امتى سبعون الفا
لا حساب عليهم ولا عذاب مع كل الف سبعون الفا واخرج ابو يعلى والبيهقى
عن عمرو بن شعيب عن ابيه عن جده قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
اذا جمع الله الخلايق يوم القيامة نادى مناد اين اهل الفضل فيقوم ناس
وهم يسير فينطلقون الى الجنة سراعا فتلقاهم الملائكة فيقولون انا
نراكم سراعا الى الجنة من انتم فيقولون نحن اهل الفضل فيقولون

وما فضلكم فيقولون كنا اذا ظلمنا صبرنا واذا اسيء علينا عفونا واذا جهل
علينا حلمنا فيقال لهم ادخلوا الجنة فنعم اجر العاملين ثم ينادي مناد
اين اهل الصبر فيقوم ناس وهم يسير فينطلقون الى الجنة سراعا
فتلقاهم الملائكة فيقولون انا نراكم سراعا الى الجنة من انتم فيقولون
نحن اهل الصبر فيقولون وما صبركم فيقولون كنا نصبر على طاعة الله وكنا
نصبر عن معاصي الله فيقال لهم ادخلوا الجنة فنعم اجر العاملين ثم ينادي
مناد اين المتحابون في الله فيقوم ناس وهم يسير فينطلقون الى الجنة سراعا
فتلقاهم الملائكة فيقولون رأيناكم سراعا الى الجنة فمن انتم فيقولون
نحن المتحابون في الله فيقولون وما كان تحابكم فيقولون كنا نتحاب في الله
ونتزاور في الله ونتعاطف في الله ونتباذل في الله فيقال لهم ادخلوا الجنة
فنعم اجر العاملين قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ثم يضع الله الموازين
للحساب بعد ما يدخل هؤلاء الجنة واخرج مسلم عن ابي موسى رفعه
يجيء يوم القيامة ناس من المسلمين بذنوب امثال الجبال فيغفرها الله لهم
ويضعها على اليهود والنصارى وايضا عن ابي موسى عن النبي صلى الله عليه وسلم
امتي مرحومة لا عذاب لها في الآخرة جعل عقابها في الدنيا الزلازل والفتن
فاذا كان يوم القيامة دفع الى كل رجل من امتي رجل من اهل الكتاب
فيقال له هذا فكاكك من النار وفي الخبر الحمى من فيح جهنم وهي حظ المؤمن
من النار واخرج الشيخان عن ابي هريرة سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم
يقول ان الله خلق الرحمة يوم خلقها مائة رحمة فامسك عنده تسعة وتسعين
رحمة وارسل في خلقه كلهم رحمة واحدة ولو يعلم الكافر بكل الذي
عند الله من الرحمة لم ييأس من الجنة ولو يعلم المؤمن بكل الذي عند الله
من العذاب لم يأمن من النار واخرج احمد عن ابي هريرة قال عليه السلام
ان لله مائة رحمة وانه قسم رحمة واحدة بين اهل الارض فوسعتهم الى آجالهم

وادخر عنده تسعة وتسعين لاوليائه يوم القيمة واخرج احمد والبزار وابو يعلى
بسند صحيح عن انس قال مر النبي صلى الله عليه وسلم ونفر من اصحابه وصبي
في الطريق فلما رأت ام الصبي القوم خشيت على ولدها ان يوطأ فاقبلت
تسعى وتقول ابني ابني وسعت فاخذته فقال القوم يا رسول الله ما كانت
هذه لتلقي ابنها في النار فقال صلى الله عليه وسلم ولا الله لا يلقي حبيبه
في النار واخرج البزار بسند حسن عن ابي سعيد قال قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم لو تعلمون قدر رحمة الله لاتكلتم عليها واخرج البيهقي عن حذيفة بن اليمان
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذي نفسي بيده ليغفرن الله يوم القيامة
مغفرة ما خطرت على قلب بشر والذي نفسي بيده ليغفرن الله يوم القيامة
مغفرة يتطاول لها ابليس رجاء ان يصيبه وكان الثوري يقول ما احب
ان اجعل حسابي الى ابوي لاني اعلم ان الله ارحم بي وخير لي منهما وفي خبر
سلمة بن وردان عن انس بن مالك ان رسول الله صلى الله عليه وسلم
سأل ربه في ذنوب امته فقال يا رب اجعل حسابهم الي لئلا يطلع على مساويهم
غيري فاوحى الله تعالى اليه هم امتك وهم عبادي وانا ارحم بهم منك
لا اجعل حسابهم الى غيري لئلا تنظر في مساويهم انت ولا غيرك وروي
لو اذنب العبد حتى تبلغ ذنوبه عنان السماء غفرتها له ما استغفرني
ورجاني وفي حديث جابر من استطاع منكم ان لا يموت الا وهو حسن الظن
بالله تعالى فليفعل ثم تلا هذه الآية وذلكم ظنكم الذي ظننتم بربكم اردكم
ولانه قال عز وجل انا عند ظن عبدي بي فليظن بي ما يشاء وكان ابن مسعود
يحلف بالله ما احسن عبد ظنه بالله تعالى الا اعطاه ذلك لان الخير
كله بيده فاذا اعطاه حسن الظن به فقد اعطاه ما يظنه لان الذي حسن
ظنه هو الذي اراد ان يحققه له وقد ذم الله تعالى قوما وصفهم بالهلاك
وظنوا به ظن السوء في قوله تع وذلكم ظنكم الذي ظننتم بربكم الآيه

كما اخرج ابو نعيم عن مسلم بن يسار قال بلغنى انه يؤتى بالعبد يوم القيامة
فيوقف بين يدى الله فيقول انظروا فى حسناته فلا يوجد له حسنة فيقول
انظروا فى سيآته فتوجد له سيآت كثيرة فيؤمر به الى النار فيذهب به
وهو يلتفت فيقول ردوه الى ما يلتفت فيقول اى رب لم يكن هنا ظنى
او رجائى فيك فيقول صدقت فيؤمر به الى الجنة وعن مجاهد قال يؤمر
بالعبد الى النار يوم القيامة فيقول ما كان هنا ظنى فيقول ما كان ظنك
فيقول ان تغفر لى فيقول خلوا سبيله واخرج البيهقى عن ابى هريرة قال
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم امر الله بعبد فى النار فلما وقف على شفيرها
التفت فقال اما والله يا رب ان كان ظنى بك لحسن فقال الله ردوه انا
عند ظن عبدى بى و فى رياض المذكرين فى الباب الثلثين يؤمر بعبد الى جهنم
فاذا خلف ثلثا لطريق التفت وبكى ثم اذا خلف ثلثى الطريق التفت وبكى
ثم اذا اشرف على شفير جهنم التفت وبكى فيقول الرب عز وجل ردوه
ثم يقول ثم التفاتك فيقول العبد انما لتفت الالتفاتة الاولى لانى
ذكرت قولك وربك الغفور ذو الرحمة والتفت الثانية لانى ذكرت قولك
ومن يغفر الذنوب الا الله والتفت الثالثة وذكرت قولك لا تقنطوا
من رحمة الله فيغفر الله له ويأمر الى الجنة فبكى فيقول الله لم تبكى فيقول
اتوقع منك العفو فيقول عفوت عنك ثم يبكى فيقول لم تبكى فيقول
اسألك منك رضاك فيقول رضيت عنك ثم يلبس سبعين حلة ثم يعطى له
كتاب الى رضوان الجنة حتى يدخل الجنة معين مسكينى روضة الواعظين
نقل ايد که فردا در زمین قیامت در آن ساعت که دوزخ بکرد کافران در آید
احاط بهم سرادقها نوری بدید آید مؤمنانرا از کافران جدا کند مؤمنان
در پردهٔ نور باشند وکافران در پردهٔ نار وازین عجبتر هست که
فردا دو پرده باشد پردهٔ عام و پردهٔ خاص در پردهٔ عام مطیعان باشند

و در پردهٔ خاص عاصیان مطیعانرا در پرده برارند که از پردهٔ عنایت کویند
وعاصیانرا در پردهٔ برارند که از پردهٔ رحمت کویند وبا ایشان حساب کنند
انبیا ومطیعان وملائکه از برون پرده ایستاده باشند وعاصیان
اندرون پرده مصطفی صلی الله علیه وسلم درخواست میکند که خداوندا
دستوری فرمای تا درین پرده در آیم بنکرم که حال عاصیان امت من چیست
فرمان آید که محمدا تو جای خود نکاه دار که من نمی خواهم که کسی بداند که من با عاصیان
چه میکنم تا ایشان خوانند من بشنوم ایشان خواهند من بخشم ایشان عذر کویند من در کذارم
نقلست که فردا که خلق اولین وآخرین در یک میدان حاضر آرند بنده را
در مقام حساب آرند فرمان آید که قبهٔ از بهشت بیارید قبهٔ بیارند
خطاب آید که کرسی بیارید پس کرسی از بهشت بیارند ودران قبهٔ نور نهند
خطاب آید که ای بندهٔ من در آی وبرین کرسی بنشین فرمان رانش رود
خطاب آید که نامه برخوان بنده نامه باز کند از اول نامه تا باخر
همه معصیت بیند بنده کریان شود فرمان رسد که بندهٔ من چرا می کریی
بیکانکانرا بعتاب مشغول کرده ام انبیا را بشفاعت مشغول کرده ام
ملائکه را بحساب بندکان موقوف کرده ام ترا درین قبه در آورده ام
از من میترسی از من مترس که من رحیم بندهٔ بیچاره سر در پیش انداخته
از خجالت کناه آب از چشمهٔ چشم روان کرده خطاب آید که بندهٔ من سر برآر که
با تو آشتی میکنم واو همچنان از شرم کناه سر در پیش انداخته تا بحدی که
در روایت آمده است که هفتاد بار بی واسطه خطاب آید که ای بندهٔ من
سر برآر که امروز روز آشتی است اکر تو در دار دنیا با من آشتی نکردی
امروز من در سرای خود با تو آشتی می کنم اکر تو آن نکردی که من فرمودم امروز
من همه آن کنم که تو فرمایی اکر تو در معصیت بی وفایی در دست آمدی
من برحمت ومغفرت در صفات خویش در دست آیم چندان عتاب دوستانه آشکارا

شود که این بنده گوید کاشکی ازین رقم گناهکاری بر منشور معاملهٔ من
چیزی دیگر بر فتی تا این همه لذّت خطاب عتاب آمیز یا فتمی خطاب آید که
بندهٔ من اگر ترا گناه نبودی من خلعت رحمت و حلّهٔ مغفرت در که پوشیدمی
بهمه حال قومی آفریدمی که گناه کردندی و از من آمرزش خواستندی تا من بیامرزیدمی
آنگاه جام شراب قدس بر دستش نهند یکدم در کشد و نعره زند که

تبسّطنا على الآثام لمّا	٭	راينا العفو من ثمر الذنوب

ومرویست از رسول علیه السّلام که فردا بندهٔ را بیارند فرمان رسد که
ویرا به قبّهٔ در آرید بنده را در آن قبّه در آرند انگه نخستین سخنی که دوست باوی
گوید این باشد که بندهٔ من بنده بداند که متکلّم آفریدگار دست جلّ جلاله
بعده خطاب بی واسطه در رسد که ای بنده ترا که آفرید بنده گوید الهی حضرت تو
فرمان آید که که پرورید ترا بنده گوید الهی عنایت تو فرمان رسد که روزی که دادت
بنده گوید الهی ربوبیّت تو دست گیرا که دادت گوید الهی حکمت تو پای روا
وزبان گویا و چشم بینا این همه نعمتها که دادت گوید الهی همه عطاهای حضرت تست
چون جناب واجب الوجود تعداد نعم خود فرمود بعد از آن گوید ای بندهٔ من
جزای این همه نعمتها آن بود که نعمت مرا آلت معصیت خود ساختی شرم نداشتی که
هرچند نعمت بیش دادم تو معصیت بیش کردی بنده سر خجالت به پیش اندازد
فرمان رسد که بندهٔ من سر برآر که همان ساعت که معصیت کردی آمرزیده ام
روی عن عمر بن الخطّاب رضی الله عنه قال دخلت مع النبیّ صلّی الله علیه وسلّم
علی رجل من الانصار وهو فی سکرات الموت فقال له علیه السلام تب الی الله
فلم یعمل لسان الرجل فاشار بعینیه نحو السماء فتبسّم رسول الله صلّی الله علیه وسلّم
قیل یا رسول الله ما حملک علی هذا التبسّم قال انّ هذا الحریض یعنی هذا المریض
عجز عن التوبة بلسانه اومی بقلبه الی السماء وندم بقلبه قال الله عزّ وجلّ
للملائکة یا ملائکتی عبدی عجز عن التوبة بلسانه فندم بقلبه فلا اضیع ندمه

وتوبته اشهدوا انّی قد غفرت له ملائکتی ایّما عبد تاب قبل موته بساعة قبلت
توبته وغفرت له ذنوبه ولو کانت اکثر من زبد البحر وروی عن صالح بن کیسان
قال بلغنی انّ الله یقول لمحمّد صلّی الله علیه وسلّم یوم القیمة یا محمّد فیقول
لبّیک یا ربّ وربّ کلّ شیء فیقول انّ لی الیک حاجة فیخرّ ساجدا فیقول کیف
یکون للربّ الی الخلق حاجة فیقول حاجتی الیک ان تکثر السؤال والحاجة
فانّی ماجد کریم ولا تملّ من السؤال فانّی لا املّ من النوال فانّی اعطیک
حتّی ترضی فوعزّتی وجلالی لو سألتنی جمیع عبادی لما رددتک
خائبا فمن سألتنی فهو لک فیقول لک الحمد یا ربّ وفی ریاض المذکّرین
انّ الله یحاسب عبدا فترجّح سیّآته علی حسناته فیأمره الی النار فاذا ذهب به
یقول الله لجبریل علیه السلام ادرک عبدی واسأله هل جلس مع العلماء فی الدنیا
فاغفر له بشفاعتهم فسأله جبریل صلوات الله علیه فیقول لا فیقول
جبریل یا ربّ انّک عالم بحال عبدک فیقول الله تعالی سله یا جبریل هل احبّ
عالما فیسأله فیقول العبد لا فیقول هل جلس علی مائدة مع العلماء فیقول لا
فیقول الله سله هل سکن فی سکّة سکن فیها عالم فیسأله فیقول لا فیقول
سل عن اسمه فان وافق اسمه اسم عالم غفرت له فلا یوافق فیقول یا جبریل خذ
بیده وادخله الجنّة فانّه کان یحبّ رجلا فی الدنیا کان ذلک الرجل یحبّ العلماء
فغفرت له ببرکة علمه وعن ابن مسعود رضی الله عنه سمعت رسول الله صلّی الله
علیه وسلّم انّه قال اعجب عجب فی القیمة ان یؤتی برجل مع اهله واولاده فیمرّون
علی الصراط فتقدّم المرأة والاولاد والرجل خلفهم فیقذفه الصراط فی جهنّم
فتبلغ المرأة واولادها باب الجنّة فتسأل الرضوان هل رأیت رجلا کذا وکذا
فیقول قد نجوت فادخلی الجنّة فتقول لا اطلب الّا ابا صبیانی فتجیء الی مالک
فتسأله فیقول قد نجوت ادخلی الجنّة فتقول لا فیقول لها مالک کیف
صفته فوصفته فیقول الآن کسرت ظهره والآن جعلت الغلّ علی عنقه

والآن رمیته فی النار فتصیح وتقول وا ابا صبیانی وا لصبیان یبکون ویقولون وا ابتاه فیقول الله تع یا مالک اخرج الیها اب صبیانها فانی وهبته منها فیخرجه مالک مع السلاسل والاغلال محترقاً فلا یعرفونه فیقول الصبیان لیس هذا ابونا فیقول ما اسرع ما نسیتمونی انا ابوکم فعرفوه بنغمته فیرفع مالک السلاسل عنه ثم یغسل هو فی نهر الحیوان فیظهر علیه النور والنضرة فید خلهم الجنة و فی فصل الخطاب وقد ورد فی الخبر یدعو الله یوم القیمة لشیخ فیقول له ما فعلت فیقول من القربات ما شاء الله تعالی والله یعلم انه کاذب فی قوله فیأمر به الی الجنة فیقول الملائکه یا رب انه کذب فیما ادعاه فیقول الحق سبحانه قد علمت ذلک ولکنی استحییت ان اکذب شیبته معین مسکینی روضه سنه بو وجهله مسطور درکه آورده اند که بزرکی از متصدیان محافل قربت ومتدعان ودع وحدت در ترقی معارج مدارج مناجات وسیاحی مناهج فلوات خلوات در اثنای مقترحات دعوات ومیان انبساط اشارات کفت الهی ما اعظم کرمک علی عبادک من آثار رحمتک و ودادک یعنی خداوندا قوی ترین اثر رحمت تو بر نسبت به بندکان درکاه تو کدامست وعظیم ترین کرم تو با کدایان حاجت خواه چه نام هاتفی از هوای قدرت بنوای حکمت سرایندن کرفت کفت ان کرمی علی عبادی ان لا اردّ دانیهم وقاصیهم بهفواتهم ومعاصیهم بل اغفر لهم واحسن الیهم واعفو عنهم واستر علیهم کی یستحیوا منی ویدعوا مخالفتی یعنی آثار لطف قدم وانوار بر و کرم من بر بندکان من آنست که ایشان در طریق عصیان میکوشند ومن بستر کرم عورات هفوات ایشان می پوشم بدی میکنند ومن میدانم اعراض میکنند ومن میخوانم اکر ناز میکنند ناز میکشم اکر روی بکردانند باز میکشم جفاهای ایشانرا بوفاها مکافات میکنم خطاهای ایشانرا بعطاها مجازات می نمایم تا آخر ایشانرا شرم کیرد خاطر ایشان از غایت بی وفائی خجالت پذیرد دست نیاز

بجناب بی نیازئ من بکشایند زنک کناه از آینهٔ دل بیک آه سحرکاه بزدایند جمال مقصود در آینهٔ وجود شان بنمایم وشراب شهود از جام وهو الغفور الودود برایشان بنمایم در اول کناه کار دیکر مشان مهلت دهم تا آخر آمرزکار بر سر معاملتشان مغفر مغفرت نهم انکاه از زاویهٔ سینهٔ بی کینهٔ کدایان دیرینه این نغمه ونوا براید شعر

بد رخشید برق غیرت عشق • بظهور آمد آن سریرت عشق
ظلمت دوری وکدورت او • مضمحل شد ز نور طلعت او
لمعات ظهور لامع کشت • آفتاب شهود طالع کشت
ظلمت هستئ مجازئ ما • جمله در نور دوست کشت فنا
چونکه نور قدم طلوع کند • تیغ بر فرق حادثات زند
ظلمت ممکنات برخیزد • سایه از آفتاب بکریزد
زین تعین که بر تو طاری شد • ظلمات رسوم جاری شد
چون تعین ز جای برخیزد • فرع با اصل خویش آمیزد
چند در نقش خویشتن بینی • مردی از بس که خویشتن بینی
پرده از روی کار خود بردار • بین که کار تو میکند آن یار
تو همین مظهر ظهور ویی • همچو شیشه به پیش نور ویی
ای که در شیشها نظر کردی • شیشه بر سنک زن اکر مردی
پردهٔ بر جمال آن ماهی • پس پرده است آنچه میخواهی
از پس پرده بهرهٔ من و تو • بنماید ز چهرهٔ من و تو
در حقیقت نه من نه تو باشد • من و تو کیستیم او باشد
نقطه چون دائره بسر آمد • وحدتست این چه جای غیر آمد
سرعت این نقطه را چو دائره ساخت • تا کس او را ز دائره نشناخت
چون مسافر مقیم خواهد شد • دائره هم دو نیم خواهد شد
بعد از آن در اقامت ار پاید • آن دو تو بی بنقطه آید

قاب قوسین سرّ او ادنی • اندرین نقطه میشود پیدا
این قدر کفتم ار دلی داری • حل کن ار هیچ مشکلی داری
هان معین بس کن و زبان درکش • لب ببند و هزار ساغر کش
هیچ کاری به از خموشی نیست • زانکه هنکام خود فروشی نیست
ان زمانی که می بجوش آید • تو خمش کن که او خروش آید

قال احمد الغزالی فی التجرید مادمت ملوّثاً بالنظر الی ما سواه • وتری فی الوجود
سواه فلا بدّ لك من نفی لا اله • فاذا غبت عن الكلّ فی مشاهدة صاحب الكلّ
استرحت من نفی لا • ووصلت باثبات الّا • قل الله ثمّ ذرهم فی خوضهم یلعبون
حتّی تتخلّص من ذكر من لم یكن • وتشتغل بذكر من لم یزل • تقول الله الله •
فتستریح ممّا سوی الله • افتح بصر بصیرتك • فانّه لیس فی الوجود موجودٌ الّا
وهو یقول لا اله الّا الله • وان من شیءٍ الّا یسبّح بحمده الآیة • یسبّح لله
ما فی السّموات وما فی الارض • یدلّ بوجوده علی موجده • وبخلقه علی خالقه بیت

وفی كلّ شیءٍ له آیة • تدلّ علی انّه واحد

اتظنّ انّ شمس التّوحید انّما طلعت علیك فقط • كلّا وحاشا • والطّیر صافّاتٍ
كلٌّ قد علم صلاته وتسبیحه • ولكن خصّصتم بالتّكلیف تكریماً وتعظیماً
وتفضیلاً لكم علی غیركم لا حاجةً الیكم • فتكریمكم منّا • وتفضیلكم بنا •
ولقد كرّمنا بنی آدم وحملناهم فی البرّ والبحر • واورد الرّازی فی اسرار التّنزیل
عن ابن عبّاس رضی الله عنهما قال قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم •
یفتح الله ابواب الجنّة • وینادی منادٍ من تحت العرش ایّتها الجنّة وكلّ ما فیك
من النّعم لمن انت • فتنادی الجنّة وكلّ ما فیها نحن لاهل لا اله الّا الله •
ونشتاق لاهل لا اله الّا الله • ولا نطلب الّا اهل لا اله الّا الله • ولا یدخل
علینا الّا اهل لا اله الّا الله • ونحن محرّمون علی من لم یقل لا اله الّا الله •
ولم یؤمن بلا اله الّا الله • وعند هذا تقول النّار وكلّ ما فیها من العذاب •

لا یدخلنی الّا من انكر لا اله الّا الله • ولا اطلب الّا من كذّب لا اله الّا الله •
وانا حرام علی من قال لا اله الّا الله • ولا امتلیٔ الّا بمن جحد لا اله الّا الله •
ولیس غیظی الّا من انكر لا اله الّا الله • قال فتجیٔ رحمة الله ومغفرته • وتقول
انا لاهل لا اله الّا الله • وناصر لمن قال لا اله الّا الله • ومحبّ لمن قال
لا اله الّا الله • ومتفضّل لمن قال لا اله الّا الله • واوجبت الجنّة لمن قال
لا اله الّا الله • وحرّمت النّار لمن قال لا اله الّا الله • واغفر كلّ ذنب من قال
لا اله الّا الله • ولا احجب رحمةً ومغفرةً عمّن قال لا اله الّا الله • وما خلقت الرحمة
الّا لاهل لا اله الّا الله • فلا تخلطوا قول لا اله الّا الله الّا بما یوافق
لا اله الّا الله • وقال علیه السّلام امرت ان اقاتل النّاس حتّی یقولوا
لا اله الّا الله • فاذا قالوها فقد عصموا منّی دماءهم واموالهم •
وروی الطّبرانیّ والبزّار وغیرهما انّ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم
لقّن اصحابه كلمة لا اله الّا الله جماعةً وفرادی فامّا تلقینه جماعةً •
فقال شدّاد بن اوس رضی الله عنه كنّا عند رسول الله صلّی الله علیه وسلّم
فقال هل فیكم غریبٌ • قلنا لا یا رسول الله • فامر بغلق الباب • وقال ارفعوا
ایدیكم وقولوا لا اله الّا الله • فرفعنا ایدینا ساعةً وقلنا لا اله الّا الله •
ثمّ قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم اللّهمّ انّك بعثتنی بهذه الكلمة • وامرتنی بها
ووعدتنی علیها الجنّة • وانّك لا تخلف المیعاد • ثمّ قال الا ابشروا فانّ الله قد غفر لكم •
وامّا تلقینه صلّی الله علیه وسلّم فرادی • فقد قال علیّ بن ابی طالب رضی الله عنه
سألت رسول الله صلّی الله علیه وسلّم • فقلت یا رسول الله دلّنی علی اقرب الطرق
الی الله واسهلها علی عباده وافضلها عند الله تعالی • فقال یا علیّ علیك
بمداومة ذكر الله عزّ وجلّ سرّاً وجهراً • فقال علیّ یا رسول الله كلّ النّاس
ذاكرون • وانّما ارید ان تخصّنی بشیءٍ • فقال علیه السّلام مه یا علیّ •
افضل ما قلت انا والنّبیّون من قبلی لا اله الّا الله • ولو انّ السّموات السبع

مطلب فی تلقین رسول الله صلّی الله علیه وسلّم

والارضين السبع فى كفة ولا اله الا الله فى كفة لرجحت بهن لا اله الا الله
ثم قال يا على لا تقوم الساعة وعلى وجه الارض من يقول لا اله الا الله
ثم قال على كيف اذكر يا رسول الله فقال صلى الله عليه وسلم غمض
عينيك واسمع منى لا اله الا الله ثلث مرات ثم قال قل انت ثلاث مرات
لا اله الا الله انا اسمع ثم رفع رسول الله عليه صلوات الله صوته
وهو مغمض عينيه لا اله الا الله ثلاث مرات وعلى يسمع ثم قال على
وهو مغمض عينيه لا اله الا الله ثلاث مرات ورسول الله صلى الله عليه وسلم يسمع
هذا اصل سند القوم وانما امر النبى عليه السلام بغلق الباب كما تقدم
وقال هل فيكم غريب اشارة الى ان طريق القوم فى التلقين والارشاد
مبنية على الستر ولا ينبغى ان يذكر كلامهم بحضرة من ليس منهم ومن لا يعتقد
فيهم كما حكى ابو طالب المكى فى قوت القلوب فى الفصل الحادى والثلثين
فى ذكر وصف العلم وطريقة السلف وكان الحسن البصرى رضى الله عنه
احد المذكرين وكانت مجالسه مجالس الذكر يخلو مع اخوانه واتباعه
من النساك والعباد فى بيته مثل مالك بن دينار وثابت البنانى
وايوب السختيانى ومحمد بن واسع وفرقد السبخى وعبد الواحد بن زيد
ويقول هاتوا انشروا يا النور فيتكلم عليهم فى هذا العلم من علم اليقين
ومن علم القدرة ومن خواطر القلوب وفساد الاعمال ووساوس النفوس
فربما قنع بعض اصحاب الحديث رأسه فاختفى من ورائهم ليسمع ذلك
فاذا رآه الحسن قال يا لكع وانت ما تصنع هاهنا انما خلونا مع اخواننا
نتذاكر والحسن قدس سره هو امامنا فى هذا العلم الذى نتكلم به اثره
نقفو وسبيله نتبع ومن مشكاته نستضئ اخذنا ذلك باذن الله تعالى
اماما عن امام الى ان ينتهى ذلك اليه وكان من خيار التابعين باحسان
ولقنه الذكر الجهرى على بن ابى طالب كما لقنه رسول الله صلى الله عليه وسلم

لكع يعني لئيم

دولت وسعادت اول كمسنه يه كه سعدايه تبعيت ايليه كما قال تع يوم ندعوا
كل اناس بامامهم قال ابن عباس فى تفسيره اما هدى واما ضلالة واخرج الترمذى
وحسنه عن ابى هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم فى قوله
يوم ندعوا كل اناس بامامهم قال يدعى الرجل فيعطى كتابه بيمينه ويمد له
فى جسمه ستون ذراعا وتبيض وجهه ويجعل على رأسه تاج من لؤلؤ
يتلألأ فينطلق الى اصحابه فيرونه من بعيد فيقولون اللهم ائتنا بهذا
وبارك لنا فى هذا حتى يأتيهم فيقول ابشروا فان لكل واحد منكم مثل هذا
واما الكافر فيسود وجهه ويمد له فى جسمه ستون ذراعا ويجعل على رأسه
تاج من نار فيراه اصحابه فيقولون نعوذ بالله من شر هذا اللهم لا تأتنا
بهذا فيأتيهم فيقولون اللهم اخزه فيقول ابعدكم الله فان لكل رجل منكم
مثل هذا واخرج الخرايطى فى مكارم عن كعب قال يؤتى بالرئيس فى الخير
يوم القيامة فيقال له اجب ربك فينطلق به الى ربه لا يحتجب عنه فيؤمر به
الى الجنة فيرى منزلته ومنزلة اصحابه الذين كانوا يجامعونه على الخير ويعينونه
عليه فيقال له هذه منزلة فلان وهذه منزلة فلان فيرى ما اعد الله لهم
فى الجنة من الكرامة ويرى منزلة افضل من منازلهم ويكسى حلة من ثياب الجنة
ويوضع على رأسه تاج ويعلقه من ريح الجنة ويشرق وجهه حتى يكون
مثل القمر فيخرج فلا يراه اهل ملاء الا قالوا اللهم اجعله منهم حتى يأتى
اصحابه الذين يجامعونه على الخير ويعينونه فيقول ابشر يا فلان فان الله
اعد لك فى الجنة كذا وكذا وابشر يا فلان فان الله اعد لك فى الجنة كذا وكذا
فلا يزال يبشرهم بما اعد الله لهم فى الجنة من الكرامة حتى يعلو وجوههم
من البياض مثل ما علا وجهه فيعرفهم الناس ببياض وجوههم اخوان اخيار
وخلان ابرارك ضمايرخورشيد انوارندن بديدار اوله كه تفسير بحر العلوم
وتذكرهٔ حمدونيه ورياض الابرارده بعض احاديث متفرقه دن مأخوذ

وانس بن مالكدن بو وجهله مرویدر كه جناب رب الارباب روز حسابده
اهل محشره بعد الحساب دوزخیلری دركات عقاب و بهشتیلری درجات
ثوابه فرمان اشناسنده فرق عدد رایات سعادت آیات احضار اولنوب
مؤمنین ومؤمناتدن هر بر فرقه كندولره مخصوص اولان حسناته كوره
بر علمك سایه سنده جنات باقیاته بو اسلوب اوزره مبادرت ایدرلر كه
اولا ابو البشر آدم صفی ثانیا نوح نجی ثالثا ابراهیم خلیل الله بعد ازان
اسماعیل ذبیح الله اندن صكره یعقوب نبی ویوسف صدیق وخطیب الانبیا
شعیب وموسی كلیم الله وبرادر امجدی هارون وایوب صبور وداود خلیفة الله
وسلیمان امین الله وزكریا وولد محترمی یحیای معصوم وعیسی روح الله كه
اون بش عدد انبیاء عظام علیهم الصلوة والسلام تمام اعزاز واكرام وتوقیر
واحترام ایله عرصهٔ عرصاته علی الترتیب المزبور دعوت وهر برینه بر علم
نور طلعت تعیین اولنوب هر برینك سر سعادتنه نوردن بر تاج وبرد خلعت
هدایت ابتهاج عنایت بیوریلوب حاجیان ومعتمران ومستغفران
وتائبان علم آدم علیه السلام وشكر گذاران علم نوح وفقرایی اطعام ایدن
اهل سخاوت علم خلیل وارباب صدق وصفا واصحاب تسلیم ورضا
علم اسماعیل واهل گریه وحنین علم یعقوب حزین وهوای نفسی ترك ایدنلر
وغریبلر علم یوسف واسلام ایچنده سفید ریش اولان پیرلر علم شعیب
واهل اخلاص علم موسی واخیار وابرار علم هارون ودرد وبلایه صبر
ایدنلر علم ایوب ومقربلر وحق ایله حكم ایدنلر علم داود وعادل اولان
ملوك ومؤمنین علم سلیمان وحقه مشتاقلر علم زكریا وزهاد مؤمنین
علم یحیی وطلب حق ایچون سیاحت ایدن اهل ریاضت وتجرد گزین علم عیسی
علیهم صلوات الله وسلامه سایه سنده جمع اولوب قرین حال عرش اعلادن
بر نور ساطع الظهور لمعان ایدوب اول نورك ایچندن لواء الحمد ایله مسمی

بر علم رحمت انتما هویدا اوله كه طولی بیك ییللق وعرضی بش یوز ییللق اولوب
باشی یاقوت احمر عمودی زمرد اخضر وقبضه سی سیم خامدن اوله ونوردن
اوچ جناحی اولوب بر جناحی مشرقده بر جناحی مغربده وبر جناحی سماء دنیاده
مكهٔ مكرمه اوستنه سایه انداز اوله وجناحك برنده بسم الله الرحمن الرحیم
برنده الحمد لله رب العالمین برنده دخی لا اله الا الله محمد رسول الله كلمات
سعادت آیاتی قلم قدرت ایله مسطور اولوب هر بر سطری اظهار صفات
جود و رحمت كردگاری ایلیه وعرصهٔ عرصاتده اولان امم ما تقدم وما تأخر
اول لوای نور گستره نظر ایدوب عظمت شاننده واله وحیران اولهلر بعد ازان
جانب ایزد متعالدن خطاب رحمت اشتمال صادر اوله كه این النبی الامی
العربی القرشی المكی الحرمی التهامی محمد بن عبد الله خاتم النبیین وسید المرسلین
وامام المتقین ورسول رب العالمین صلی الله علیه وعلی آله وصحبه اجمعین
الحاصل اول سلطان تخت سعادت وبرهان بخت سیادت رفیع منزلت
كنت نبیا وآدم بین الماء والطین ووسیع مرحمت وما ارسلناك الا رحمة
للعالمین حبیب خدا محمد مصطفی علیه الصلوات الاوفی اصناف اعزاز
واكرام وانواع تبجیل واحترام ایله مجمع انبیاء عظام علیهم الصلوة والسلام
ومشهد اولیاء كرام اسكنهم الله دار السلام ومحضر خواص وعوام وسائر
انام ده صد هزار و هزار ملائكهٔ كرام استقبالی ایله میدان عرصاتی تشریف
ایدوب ذكر اولنان لواء الحمد اول ذات ستوده صفاته تعیین بیوریلوب
فرمان الهی صادر اولا كه من عرف الله فلیدخل تحت لوائه یعنی حق سبحانه
وتعالایی توحید ایله عارف اولان مؤمنلر تحت لواء الحمدده جمع اولوب
سید كونین ورسول ثقلین ایله بهشت عنبر سرشته عزیمت ایتسونلر بیوردیله
وبوندن صكره صحابهٔ كرام ایچون دخی الویهٔ رفیع الشان ترتیب اولنوب
اون یدنجی لوا ابو بكر صدیق رضی الله عنه ویریلوب متقیلر ابو بكر صدیق

سنجاغی التنه واره لر اون سکزنجی عمر الفاروق رضی الله عنه سنجاغندن
امر بالمعروف ونهی عن المنکر ایدنلر جمع اوله لر اون طقوزنجی عثمان رضی الله عنه
سنجاغندن حلیم ورؤف صفاتیله متصف اولن متهجّدین جمع اوله
یکرمنجی امام علی کرّم الله وجهه سنجاغندن مجاهدلر یکرمی برنجی جکرکوشهٔ
محمّد مصطفا امام حسن مجتبی وامام حسین شهید کربلا سنجاغی التنده
مظلوماً مقتول اولنلر یکرمی ایکنجی معاذ بن جبل سنجاغندن علمأ دین
یکرمی اوچنجی عبدالله بن مسعود سنجاغندن قرآن عظیم قراءت ایدنلر
یکرمی دردنجی عمّ نبی حمزه رضی الله عنه سنجاغندن غزاده شهید اولنلر
یکرمی بشنجی ابوذرّ غفّاری سنجاغندن فقرا یکرمی التنجی بلال حبشی
سنجاغندن موذّنلر یکرمی یدنجی ابودردا سنجاغندن حق ایچون
ترک مال وخانمان ایدنلر جمع اوله لر یکرمی سکزنجی مهاجرین وانصار ایچون
بر علم نصب ولنوب این السابقون الاوّلون خطابیله کسب اختصاص
ایدنلر جمع اوله یکرمی طقوزنجی اولیاء الله ایچون بر سنجاق نصب ولنوبر
الا انّ اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم یحزنون قول کریمی ایله مخاطب
اوله لر بعدازین این الّذین ینفقون اموالهم فی سبیل الله ثمّ لا یتبعون
ما انفقوا منّاً ولا اذًی نداسیله اوتوزنجی سنجاق بو طایفهٔ علیّه یه
ویریله واین الّذین تابوا واخلصوا دینهم لله خطابیله اوتوز برنجی سنجاق
واین الّذین اذا ذکر الله وجلت قلوبهم خطابیله اوتوز ایکنجی سنجاق
واین الّذین فی صلوتهم خاشعون خطابیله اوتوز اوچنجی سنجاق
واین الّذین لا یمشون علی الارض هوناً خطابیله اوتوز دردنجی سنجاق
واین الّذین لا یریدون علوّاً فی الارض ولا فساداً خطابیله اوتوز بشنجی
سنجاق بعده این الّذین تتجافی جنوبهم عن المضاجع خطابیله اوتوز التنجی
سنجاق واین الّذین یوفون بالنّذر خطابیله اوتوز یدنجی سنجاق

بعدازین واما من خاف مقام ربّه ونهی النّفس عن الهوی تعریفی وصف
شانلری اولان زمره یه اوتوز سکزنجی سنجاق بعدازین سایر صحابهٔ کرام
رضی الله عنهم اجمعین ایچون اوتوز طقوزنجی سنجاق تعیین بیوریلوب
امّت مرحومهٔ مصطفیّه دن اخلاق مزبوره تخلّقنی اکتساب ایدن
هر بر فرقه سنجاقلری التنه واروب مجموع رسل وانبیا علیهم التّحایا
توابعیله وصلحا واتقیا ائمّه ومتبوعلریله لواء الحمد مفخر موجودات
علیه افضل الصّلوات سایه سنده یتمش بیک رایات سعادت آیات
جمع اوله لر علمدار لواء الحمد امام علی والویهٔ سایره نک علمدارلری ملائکهٔ کرام
اولوب اصناف عزّت وبهجت وسعادت وکرامت ایله عرصهٔ عرصاتدن
نهضت وجانب جنّته توجّه وعزیمت ایدرلر فامّا ذکر اولنان عباد خواصه
مخصوصه اولان رایات کرامات آیاتک زیر سایه سنده جمع اولمغه
کسب اختصاص ایتمین مذنبین موحّدین عرصهٔ عرصاتده غمگین وحزین
قالمغله حاللرینه اغلاشوب یا ویلتنا قد مضت مواکب الفایزین
وبقینا بعدهم حایرین منقطعین فما لنا من شافعین ولا صدیق حمیم
دیو ناله وانین ایدرلر یعنی ارباب فوز وفلاح واصحاب خیر ونجاح کتدیلر
بز ایسه شآمت ذنوبدن محن وبلیّات ایله میدان عرصاتده حیران
وسرگردان قالدق حیفا ودریغا صلحا واتقیادن نه اقربا ونه آشنا
وشفعا بولمادق که جراحت خاطریمزه مرهم بز راحتا ولیدی دیو اولقدر
نوحه وزاری ایدرلرکه کانون سینه لرندن هیجان ایدن تابش درد
اشتیاق ودرون پرخونلرندن فوران ایدن جوشش آتش افتراقلری
دریای موّاج جود وکرم کریم علی الاطلاقی جوش وخروشه کتوروب
رحمت ارحم الرّاحمین وکرم اکرم الاکرمین زمرهٔ مذنبین موحّدینک
عفو ومغفرتنه اقبال ایتمکله ورای بطنان عرشدن برندای صفابخش

صادر اولدکه وعزتی وجلالی انی حمیم من لا حمیم له وغیاث من لا غیاث له
انا جابر المنکسرین انا انیس المستوحشین یعنی عزّ وجلالم حقیچون
ای درد مند بیچاره لر غمکین اولمیه سزکه خویش بی خویشان بنم وقلبلری
منکسرلرك خاطر شکسته لرین جبر ایدن بنم لطف وعنایتمده مستوحشینك
انیسی خسته کوکللرك جلیسی بنم رحمتمده ای ملائکهٔ مقرّبین بو دردمند
وفقیر و بی نوالر او توز طقوز سنجاقدن برنده مقرّ ومأوی بولمدیلرسه
بو کون اول روز لطف وعطادرکه محض کرم وجودم آماده وآشکار
وخزانهٔ فضل ورحمتم کشاده وبدیدار ایلیم ایمدی خاصّةً بنم محض
فضل واحسانمه مخصوص بر علم رحمتا حتوا واردرکه ساق عرشده نهاده
وبو طائفهٔ شوریده حال ایچون آماده اولمشدر وار وبا اول رایت رحمتی
عرصهٔ عرصاتده نصب ایدیکوز کم اول مذنبین وخاطر شکسته لر بنم رحمتم
سنجاغی سایه سن پناه ایدینوب مظهر عفو ومغفرتم اوله لر ملائکهٔ مقرّبین
دخی فرمان ارحم الرّاحمین ایله اول علم شریفی میدان عرصاته کتوروب
او زرنده خامهٔ مغفرت ایله امّةٌ مذنبةٌ وربٌّ غفور یازلمش اوله
قرین حال منادیلر ندا ایده لرکه این من قال لا اله الّا الله فلیدخل تحت
لوائی یعنی هر کیم عمرنده بر کرّه لا اله الا الله دیمش ایسه بنم رحمتم سنجاغنك
التنه کلسون ودار الجنانه وارسون وسعادت ابدیّه مشاهداتیله
مشرّف اولسونلر دیو تبلیغ رسالت ایدوب زمرهٔ مزبوره ذکر اولنان
قرقنجی سنجاغك التنه واروب حق سبحانه وتعالینك محض رحمتیله جانب
جنّته عزیمت ایلیه لر اخرج سعید بن منصور والبیهقی عن عمر بن الخطّاب
رضی الله عنه انّه کان اذا قرأ ثمّ اورثنا الکتاب الّذین اصطفینا من عبادنا
فمنهم ظالم لنفسه ومنهم مقتصدٌ ومنهم سابق بالخیرات قال الا انّ
سابقنا سابق ومقتصدنا ناج وظالمنا مغفور له واخرجه البیهقی

من وجه اخر عنه مرفوعًا واخرج الفریابی عن البرّاء بن عازب قال قرأ رسول الله
صلّی الله علیه وسلّم هذه الآیة ثمّ قال کلّکم ناج واخرج البیهقی عن اسامة بن زید
عن النّبیّ صلّی الله علیه وسلّم فی الآیة قال کلّهم فی الجنّة واخرج مثل ذلك
عن کعب وعطا انّ الاصناف الثّلاثة فی الجنّة وعن البرّاء بن عازب فی قوله
فمنهم ظالم لنفسه قال اشهد علی الله تعالی انّه یدخلهم جمیعًا الجنّة واخرج الشّیخان
عن عتبان بن مالك الانصاری انّ النّبیّ صلّی الله علیه وسلّم قال انّ الله
حرّم علی النّار من قال لا اله الّا الله یبتغی بذلك وجه الله واخرج الشّیخان
عن ابی ذرّ قال قال لی النّبیّ صلّی الله علیه وسلّم ما من عبد قال لا اله الّا الله
ثمّ مات علی ذلك الّا دخل الجنّة قلتُ وان زنا وان سرق قال وان زنا
وان سرق قلتُ وان زنا وان سرق قال وان زنا وان سرق قلت وان زنا
وان سرق قال وان زنا وان سرق علی رغم انف ابی ذرّ واخرج مسلم
عن عبادة بن الصّامت سمعت رسول الله صلّی الله علیه وسلّم یقول من شهد
ان لا اله الّا الله وانّ محمّدًا رسول الله حرّم الله علیه النّار وعن معاذ بن جبل
انّ النّبیّ صلّی الله علیه وسلّم قال له ما من عبد یشهد ان لا اله الّا الله
وانّ محمّدًا عبده ورسوله الّا حرّمه الله علی النّار قال یا رسول الله افلا اُخبرها
فیستبشروا قال اذن یتّکلوا فاخبر بها معاذ عند موته تأثّمًا وفی صحیح مسلم
عن ابن مسعود قال صلّی الله علیه وسلّم لا یدخل النّار احدٌ فی قلبه مثقال
حبّة خردل من ایمان ولا یدخل الجنّة احد فی قلبه مثقال حبّة خردل من کبر
قال السّیوطی والاحادیث فی ذلك زائدة علی حدّ التّواتر فقد رویناها
من حدیث اکثر من اربعین صحابیًّا واخرج التّرمذی وحسّنه والحاکم وصحّحه
عن انس عن النّبیّ صلّی الله علیه وسلّم قال یقول الله اخرجوا من النّار من ذکرنی
یومًا او خافنی فی مقام واخرج احمد عن ابی هریرة قال قال رسول الله صلّی الله
علیه وسلّم لیتجدنّ الله یوم القیامة علی اناس لم یعملوا خیرًا قطّ

فیخرجهم من النار بعد ما احترقوا فیدخلهم الجنة برحمته بعد شفاعة من الشفع
واخرج الختلی عن ابن عباس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
اذا فرغ الله من القضاء بین خلقه اخرج کتاباً من تحت العرش رحمتی سبقت
غضبی وانا ارحم الراحمین فیخرج من النار مثل اهل الجنة او قال مثلی اهل الجنة
مکتوبٌ فی اعینهم عتقاء الله واخرج البزار عن ابن عمر وقال یأتی علی النار
زمان تخفق الریاح ابوابها لیس فیها احد یعنی من الموحدین قال القرطبی والمراد
بالنار هنا الطبقة العلیا منها التی هی للعصاة من المسلمین وقد قیل انه
ینبت علی شفیرها الجرجیر واخرج الطبرانی فی الاوسط بسند صحیح عن جابر بن
عبد الله قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان ناساً من امتی یعذبون
بذنوبهم فیکونون فی النار ما شاء الله ان یکونوا ثم یعیرهم اهل الشرک
فیقول ما نری ما کنتم فیه من تصدیقکم نفعکم فلا یبقی موحد الا اخرجه الله
ثم قرأ رسول الله صلی الله علیه وسلم ربما یود الذین کفروا لو کانوا مسلمین
واخرج الطبرانی وابن عاصم والبیهقی عن ابی موسی قال قال صلی الله علیه وسلم
اذا اجتمع اهل النار فی النار ومعهم من شاء الله من اهل القبلة قال الکفار
للمسلمین الم تکونوا مسلمین قالوا بلی قالوا فما اغنی عنکم الاسلام وقد صرتم
معنا فی النار قالوا کانت لنا ذنوبٌ فاخذنا بها فسمع الله ما قالوا فامر من کان
فی النار من اهل القبلة فاخرجوا فلما رأی ذلک من بقی من الکفار قالوا یا لیتنا
کنا مسلمین فنخرج کما خرجوا ثم قرأ رسول الله صلی الله علیه وسلم
ربما یود الذین کفروا لو کانوا مسلمین واخرج الحکیم فی نوادر الاصول
عن ابی هریرة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان الشفاعة یوم القیامة
لمن عمل الکبائر من امتی ثم ماتوا علیها فهم فی الباب الاول من جهنم لا تسود
وجوههم ولا تزرق اعینهم ولا یغلون بالاغلال ولا یقرنون مع الشیاطین
ولا یضربون بالمقامع ولا یطرحون فی الادراک منهم من یمکث فیها ساعة

ثم یخرج ومنهم من یمکث فیها یوماً ثم یخرج ومنهم من یمکث فیها شهراً
ثم یخرج ومنهم من یمکث فیها سنة ثم یخرج واطولهم مکثاً فیها مثل الدنیا
منذ خلقت الی یوم افنیت وذلک سبعة آلاف سنة واخرج مسلم عن ابن مسعود
ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال آخر من یدخل الجنة رجل یمشی مرةً
ویکبو مرةً وتسفعه النار مرةً فاذا جاوزها التفت الیها فقال تبارک الذی
نجانی منک لقد اعطانی الله شیئاً ما اعطاه احداً من الاولین والآخرین
فترفع له شجرةٌ فیقول ای رب ادننی من هذه الشجرة فلاستظل بظلها واشرب
من مائها فیقول الله یا ابن آدم لعلی ان اعطیتکها تسألنی غیرها فیقول لا یا رب
ویعاهده ان لا یسأله غیرها وربه یعذره لانه یری ما لا صبر له علیه فیدنیه
منها فیستظل بظلها ویشرب من مائها ثم ترفع له شجرة هی احسن من الاولی
فیقول ای رب ادننی من هذه لاشرب من مائها واستظل بظلها لا اسألک
غیرها فیقول یا ابن آدم الم تعاهدنی ان لا تسألنی غیرها فیدنیه منها ثم ترفع له
شجرة عند باب الجنة هی احسن من الاولیین فیقول ای رب ادننی من هذه
لا اسألک غیرها فیقول الم تعاهدنی ان لا تسألنی غیرها فیدنیه منها
فاذا ادناه منها سمع اصوات اهل الجنة فیقول ای رب ادخلنیها فیقول
ایرضیک ان اعطیک الدنیا ومثلها معها قال یا رب اتستهزئ بی وانت
رب العالمین فیقول انی لا استهزئ منک ولکنی علی ما اشاء قادر آه کم مسکین
آدمی زاده رب کریمدن خطاب رحمت نصابن درمیان نهاده اولدقده
دل عاشق ذاز موسی وارحدن تجاوز ایدر انکچون دیمشلردر که لا تعطی الصبی
واحداً فلیسألک ثانیاً موسی علیه السلام بساط مناجاتده بی واسطه
کلام رب الانامی استماع ایتمکله کیفیت لذت خطاب ایله سراپرده رؤیته
قدم نهاده اولوب رب ارنی انظر الیک فریادنه بشلادی کذلک روز
فردا ده هر برمراد که عاشقه یوز کوستره طالب ازدیاد اولوب

سفع انده سوزانیدی لغه

هر بر مرامه که ایریشه غواص دریای انعام اولمغین کویای رب زدنی تحیرا اولون
زیرا نه حقک عنایتنه نهایت و نه عبدک حاجتنه غایت وارددر و مسلم
ابن مسعود رضی الله عنه دن روایت ایتدوکی حدیث مذکورده که دردمندان
اهل ایماندن برینک حضیض تسفلدن اوج ترفعه ارتقاسنی تبیاندر
شیخ کلاباذی قدس سره معانی الاخبار نام کتاب مختارنده و شیخ سعید
کازرونی علیه رحمة الله مسلسلا تنده انس بن مالک رضی الله عنه دن
حدثنی رسول الله صلی الله علیه وسلم و هو یتبسم و قال حدثنی جبرئیل و هو
یتبسم لتبسم الرب عز و جل عنوانیله روایت و کلمهٔ اتستهزئ بی وانت
رب العالمین کلدکده انس بن مالک دخی اتباعا لرسول الله الملک تبسم
ایتدوکن حکایت ایدوب بو وجهله نقل ایدرلرکه اهل ایماندن آخرترین
داخل جنان اولن بر مرد مبتلای عصیان دیرلرکه سکا اشبو صراطدن
عبور لازمدرکه حتی چمن زار انبساطه واروب حضور ایده سن زیرا بیت
درگلستان طرب خانم یک گل نرست • گل میان صد هزاران خار یابد پرورش
مضمونی اوزره اول گلزار پا پیاده وصول خار زاردن مرور ایتمدکجه حصول
کلمز اول دردمند بیچاره دخی صراطه قدم نهاده اولدقده مودن باریکتر
و التنده چاه جهنمی تاریکتر کوروب واسطهٔ معصیت ایله درونته خوف
و خشیت مستولی اولماغن سهولت ایله عبور میسر اولمایوب لهب نیران ایسه
مانند ثعبان اندامنه پیچان و شراره لری اوزرینه چکان اولدقچه فریاد
و فغان ایله افتان و خیزان و لرزان و لغزان حیران و سرگردان هزاران
صعوبت ایله نیچه سال گذراندن صکره صراطی کچوب جهنمدن طشره چقدقده
اول بیچاره یی شفیر جهنمده اوتورده لر و یوزنی دوزخدن جانبه طوتدیلر
اول دردمند دخی شکر گذاری نا ایچون حضرت پروردگاره حمد ایدوب
تبارک الذی انجانی منک بعد ما رایت منک ما رایت ثناسنی تکرار ایله

بر مدت شفیر نارده قرار ایلیه و بالآخره حلقه زن باب رجا اولوب
عرض نیاز ایلیه که الهی نار دوزخک رایحهٔ کریهه و صورت شویهه سندن
بی طاقت اولدم لطف و کرمکدن رجا ایدرم که بنم یوزمی آتشدن دوندرمکه
عنایت بیورن حق جل و علادن خطاب وارد اوله که یا قولم سنی بو بلادن
خلاص ایدرسم بندن دخی نه دیلرسن عبد فقیر ایدرم یا رب هیچ نسنه استمم
تلک همان یوزمی نار دوزخدن دوندر حق جل و علا دیه که جایزکه بو احسانمله
قناعت ایتمیوب بر غیری شی رجا سندن اولهسن عبد فقیر دخی بوندن
غیری شی طلب ایتمیه جکنه عهد و پیمان ایدوب یوزنی آتشدن دوندرده لر
اول دردمند بلاکش برقاچ ساعت محنتدن راحت اولدقده ناگهان
دوراد ور مانند حصار بر دیوار نمایان اوله که اندن وارلسه تحصنه
امکان اوله عبد فقیرک صبر و تحملی تاب مدار اولوب بی اختیار الهی اخرجنی من النار
برحمتک بلغنی الحایط برحمتک دیه یعنی الها کیما بن فقیری آتشدن رحمتکله
قورتاردک امیدم بودرکه مقتضای بر و احسانکله بنی اول دیوارک ورا سنه
ایرکورده که دوزخک بوی ناخوش و نالهای مهجوران ملامت کشلردن بری
و دور اولام حق سبحانه و تعالی دیه که اگر بو حاجتک دخی اجابت ایدرسم
جایزکه بر نسنه دخی دیلیه سن عبد فقیر دخی الهی بوندن اوزگه مرادم یوقدر
دیو تکرار عهد و میثاق ایله اول دیوارک وراسنده تحصن ایدوب آسوده ایکن
ناگهان اول دیوارک وراسنده بر درخت سایه دار پدیدار اولهکه اختیاری
الندن کیدوب نالش بسیار ایله نیاز ایدرکه ای لطف و عنایتی بی شمار
داد دیر ورد کار بو بنده گناهکاری آتش سوزانک شعلهای فروزانندن
محض احسانکله خلاص ایلدک بو درختک سایه سنده دخی راحت
و اثنای عبور صراطده چکلن آثار محن و مشقات بکلیتها کیدوب رفاهیت
تامه ایله اختصاص بولسم دریای مواج عطا و احسانکه انتقاض تطرق ایدرمی

حق سبحانه وتعالى دیه که اما عاهدت ربك ان لا تسأل وراء الحائط فلعلك
تسأل وراء الشجرة یعنی سن خود ربکله عهد وپیمان ایتمدوکمی که وراء حائطده
آسوده اولورسم برنسنه دخی آرزو ایتمیم شاید که اول درخت سایه کسترده
استراحت ایکن انوك مقابله سنده نیجه مقامات عالیات ودرجات
سامیات کوردکده انلره دخی نائل اولمق داعیه سیله دست کشای امنیات
اوله سن اول دردمند بیچاره ای کریم کثیر العطا همان انکله اکتفا ایدم دیو
مشهد ملایکه ده عهد وپیمان وبوندن زیاده برشی استمیه جکنه ایمان
ایتدکدنصکره اول درختك سایه سنده برزمان راحت اولوب مهب
انس جبروتدن وزان اولان روایح قدس ملکوت دماغ دل وجانی معطر
ایدوب قرین حال اطرافه نظر ایتدکده ایوان کلشن سرای بهشتی اوزاقدن
آراسته وانواع محسناتیله پیراسته کوردکده دخوله کمال رغبت
ووصوله افراط محبت ظاهر اولوب لکن مجمع فرشتکانده ایتدوکی
پیمان وایمانی فکر ایتدکجه رجایه جراءت ایدمیوب عاقبة العاقبة تعاقب
صرصر عشق اضطراری هتك استار اصطبار وشرم وحجابی تادمار ایدوب
بی اختیار کفتاره کلوب دیه که ای رحیم وغفار اخرجتنی من النار برحمتك
وبلغتنی الحائط برحمتك واظللتنی الشجرة برحمتك ادخلنی الجنة برحمتك
پس عبد مناجی یه خطاب صدور ایدر که ای بنده کثیر المنانه عجب شرم وحیا
ایتمیه سن سن خود ماورای شجرده اولان منازل لطیفه دن هیچ نسنه
طلب ایتمامك اوزره عهد ویمین ایتمدوکمی عاشق زار ایدر که ای عفو وغفار
بو دفعه دخی نقض عهده قرار ویردم زیرا دیدم اعتبارده آشکار اولدیکه
دریای رحمتك دایما جوشش ده ومنادی محبت خروشده در خدای عز وجل
لطف وکرمیله خطاب ایدر که ای بنم عبد مقبولم سنی جنته دخی داخل ایدرم
اما سکا قناعت کلمیوب تمنای ازدیاد درجات ایدرسن اول دخی اکتفا ایدرم

یا ربی دیو کفت وشنیدده ایکن عبد مغفور یمین ویساره باقوب
بری یمین وبری یسارنده ایکی چشمه کورده فرمان الهی صادر اوله که ای عبد خاصم
جانب یمینده اولان چشمه یه کیروب غسل ایله چونکه اول بنده اول چشمه ده
یونه هر محنت وغم وکدورت والم قالمیوب پاك اوله ومنبع حوض کوثر
ومشربی شیر وانکبیندن خوشتر اولان چشمه آخردن ایچوب خصایص
بهیمه دن اولان مجموع اخلاق ذمیمه دن درونی پاك واوصاف
الهیه ایله تابناك اولوب برزمان اول چشمه سارده آرام ایلیه
معانی الاخبارده مسطوردرکه کرم حضرت ایزد متعال حلقه زن باب
تقاضای سؤال اولوب ایدر که یا عبدی مالك لا تسأل یعنی ای بنم عبد خاصم
سکا نه اولدی که بندن برشی دخی استمیه سن بنده کرم دیر ایدر که الهی تکرار
برنسنه یی دخی رجادن استحیا ایدرم اما الهی سن عالم السر والخفیات سن که
قوللرم حاجت دوکمزدن دروغده اولانه خود واقف سن انی دخی بیلورم که
چشم امیدم هرنه که نمایان اوله انی احسان ایدرجکسن حق تعالی بیوره که
ای قولم راضی اولورمیسنکم جنتده سکا دنیای فانینك اونی قدر املاك
جاودانی احسان ایدم عبد مستمند دخی غایت دلخوش وشادی سندن
وبو قدر لطف وعنایته مظهر دوشمه سنه کندوده عدم قابلیت واستعداد
ملاحظه سیله استبعادندن دیه که یا ربنا تهزء بی وانت رب العالمین
حق تعالی بیوره که ای قولم سکا افسوس ایتمزم لکن بنم قدرتم سکا یوز اول قدر
احسان وعطا ایتمکه شامل در بیوره وروضة الواعظین مسکینیده
بو وجهله مسطوردرکه فرشته بان بنده همراه کنند تا منازل وی بوی نمایند
پیش آن بنده را باعزاز تمام در بهشت درارند ودر باغستانها وکلستانها
بکذرانند یا نصد ساله راه همه برباغ وراغ وکلزار وسبزه زار کذرد
وجویها بیند از آب وشیر وخمر وانکبین در اطراف واکناف روان

نسیم عبهر شمیم رحمت از مهب کرامت وزان • درختهای زمردین شاخ بساق
عرش کشیده • ریح لطافت از زیر عرش بر برکهای درختان وزیده • از صدای
وزیدن باد بر اوراق • نغمه و نوای حاصل آمده که • اهل شوق از سماع آن
اگر ممکن بودی • از ذوق جان برافشاندی • حاصل چون این پانصد ساله راه
قطع کند • و همه بر سبزه و آب روان • و سایهٔ درختان طوبی نشان گذرد •
بر کنار جویبار • و اطراف هر گلزار صد هزار هزار خیمهٔ پر حوریان ماه رخسار
بیند • و چندین هزار کوشک • در هر یکی بچندین هزار هزار غلمان و ولدان
فرمانبردار مشاهده کند • همه بشارت گویان • و بخدمت پویان • تهنیت
نمایند • بنده گمان برد که مگر مملکت وی منحصر برهمین خواهد بود • ناگاه
فرشتهٔ بروی سلام کند • و از سلام این فرشته نوری و روشنایی
ظاهر شود که بنده را مظنهٔ نور تجلی شود • فی الحال سجده کند • خادمان
از سبب سجدهٔ او سؤال کنند • گوید الیس هذا ربی تجلی لی • این نه تجلی ربانی بود
همان فرشته گوید • این منزلیست از منازل تو • و من قهرمانی ام • یعنی دربانی
از دربانان تو • و چون من هزار قهرمانی دیگر در پیش است • از اینجا بگذرد •
قهرمانی دیگر پیش آید • بمراتب از آن دیگری رفیع الشان تر • تعجب کنان
از وی سؤال کند • گوید من قهرمان دویم • علی هذا بر هزار بلکه بی شمار
قهرمان بدین دستور بگذرد • تا بقهرمان آخرین رسد • سلام کند •
و هیچ سخن نگوید • و در عقب خود فی الحال باز گردد • تا حوریان را بقدوم بندهٔ مؤمن
بشارت دهد • و اگر نه آن بودی که حق تعالی در قرآن فرموده است که •
حور مقصورات فی الخیام • همه باستقبال بنده از منازل خود • از غایت فرح و شادی
بیرون دوانند • بندهٔ مؤمن را فرمان شود که • اکنون در منازل بهشت
در آید • تا اینجا همه بارگاه بوده باشد • اکنون بدر بهشت رسد •
عجایب و غرایب بسیار • و لطایف و عواطف بی شمار بیند • چنانچه

شمهٔ از آن در رسالهٔ معراجیه ایراد کرده ایم • بر آن در پوششها باشد از حلهای بهشت
خدای تعالی بادی بوزاند که آن استار را از زمین و شمال بردارد • تا بنده را
حاجت دست بر آن پردها نهادن نبود • بعد از آن در بهشت در آید • برحمت بی علت
و لطف بی قلت حضرت حق • چندین هزار حور و ولدان و غلمان و قهرمان و خدام
و ازواج کرام از پیش و پس و یمین و یسار او • بخدمتکاری روان گشته • او را
بر منازل و قصور • بکمال عشرت و سرور عبور می دهند • اولش که بقصری در آرند
مر آنرا غرفه ها باشد که • در هر غرفه چون بر آید • تمامی آن ممالک که در تحت تصرف اوست
در زیر منظرش باشد • و این قصر فرومایه تر کوشکهای وی باشد • و انس بن مالک گفت
رضی الله عنه که حضرت رسالت فرمود صلی الله علیه و سلم که • اگر یک جامه از جامهای
این بنده که • بعد از همهٔ امت من از صراط گذشته • و این معنی دلیلست که بر آن که
وی گناه کارترین این امت بوده است • بدنیا فرستند • نور و ضیای آن بر شعاع ماه
و آفتاب راجح آید • و همین بنده بر تختی تکیه زده باشد • ناگاه نوری از جانب فوق
طالع گردد • ندایی شنود که • یا ولی الله اما لنا فیک من دولة • یعنی ای دوست خدای تعالی
هیچ نوبت ما نشد که • بما پردازی • گوید تو کیستی • گوید من از آنهاام که حق تعالی
در قرآن از ما خبر داده است که • و لدینا مزید • بنده روی بجانب او گرداند •
بیند که آفتابی از نقاب توارت بالحجاب • چهرهٔ جمال بنور کمال برافروخته • و در غنج و دلال
گویا هاروت و ماروت سحر حلال از او آموخته • لمعهٔ از حسن و جمال • ان الله
جمیل یحب الجمال • بر آینهٔ دل کمال او تافته • و دیبا باف قدرت صورت اهل فطرت
برین پرده پوش انوار حقیقت بافته • و بر همه صاحب جمالان پیشین و نازکان زمان
حور عین بمراتب بچربد • و بصد هزار ناز و اعزاز • و کرشمهای دلنواز • با بنده
در گفت و شنید آید • و از درازی انتظار • و امیدواری بمشاهدهٔ دیدار •
اظهار اشتیاق • و شکایت از نکابت فراق بسیار نماید • با این حوراء دلبند بر
دست در گردن در آورده • بر تختی از سرر متقابلین تکیه بر زنند • و مدت چهل سال

با این حور را بمعانقه و معاشرت بسر برد و این عیش و نشاط و ذوق و انبساط را
فوق همهٔ لذات گذشته شناسد ناگاه نوری دیگر فایض شود بکرات از آن
نور گذشته نورانی تر ندا کند که یا ولی الله اما لنا فیك دولة نوبت ما نشد
بالا نگرد نوری بیند مجسم در حسن و جمال او لال شود او را بر حورای اولین
بمراتب متفوق بیند پرسد که ای جان شیرین وای خلاصهٔ صد هزار حور عین
تو کیستی و ترا چه نامست گوید من از آنهاام که حق تعالی در قرآن خبر داده است
فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین جزاءً بما کانوا یعملون الحاصل با این ازواج مطهرة
یك یك او را بجانب خود بترتیب میخوانند و او ازین بدان انتقال می کند
و در هر یکی ترقی بمرتبهٔ غاید که لذات اولین در حلاوت لذت دویمین
کم شود و این ازواج مطهرات و این نوع انتقالات او را نهایت نباشد
و در اثنای این فرشتهٔ از نزد حق تعالی در رسد و سلام حق بوی بیارد
و بعد از سلام این پیغام رساند که بندهٔ مرا بگوی که ای بنده این همه کرامت
از دولت گدایی یافتی اکنون نیز با وجود سلطنت همان گدایی را از دست مده
از من ازدیاد درجات جنت و معارج لقا و رؤیت بطلب که چندانی ز بهشت
مملکتی در حیطهٔ تصرف در دادم که اگر اهل دنیا از روی عدد همه را مهمانی کنی
و بر سر خوان خود حاضر گردانی هر چه ایشان را در بایست بود از طعام و شراب
و لباس و مسکن چنانچه بنهایت عز و ناز و دولت و اعزاز باشد در هر خانه
از خانهای هر کوشك از کوشکهای هر بهشت ازین بهشتها چندان باشد که
مهم این همه مهمان بر سبیل تکلف بکنی که ازین خانه بخانهٔ دیگر نباید رفتن
ای بنده از مملکت من چه کم گردد که بیك امر کن صد هزار هزار چندین از برای تو
موجود گردانم مدت چندین سال خدمت من کردی روی نیاز بر آستان خدمت سالها
سبحان ربی الاعلی گفتی و بصد هزار رنج در دار ابتلای دنیا عمری بتلخی بگذرانیدی
امروز آن روزست که باحوال تو پردازیم و پردهٔ احتجاب از پیش دیدهٔ بما

ما للتراب و رب الارباب بر انداز یم همه حوریان عین اظهار اشتیاق از ما
آموخته اند اما بر آسمان محبت ستارهای مجازی چندان نور جمال
اظهار میکند که آفتاب حقیقت از برج وصال جمال ننموده است
اما چون آفتاب بتابد ستاره را در مقابل نور ظهور کی ماند **نظم**

چشم بگشا که دیدار خدا جلوه نمود • دیده شو یکسر و در بند در گفت و شنود
عکس رخسارهٔ ساقی بنمود از رخ جام • هوش و آرام ز مستان می عشق ربود
آن دلی کو ظلمات بشری گشت خلاص • عکس انوار خدا بود در او هر چه نمود
عشق در دار بقا زد ز دلم روز نهٔ • تا که در تافت بقصر عدمم نور وجود
ذرهٔ هستی من از پی خورشید ازل • کرد زین روزنهٔ کن فیکون میل صعود
موج دریای قدم شبنم امکان بر داشت • شدند نهان غیب و شهادت همه در بحر شهود

امام علی کرم الله وجهه دن مرویدر که ملایکهٔ رحمت فوج فوج گلوب
مؤمنلری جنته سوق و دلالت ایدوب جمله دن ایلرو حضرت خاتم رسالت
علیه افضل التحیه یوروییه چونکه باب جنته واره لر در بهشت مقابلنده
بر درخت سایه گستر گوره لر که التندن ایکی چشمه جریان ایلیه اول منزله
مقام اقدس دیه لر و اول چشمه نك برندن غسل ایدوب برندن ایچه لر
ظاهرًا و باطنًا طیب و طاهر اوله لر کما قال تع وسقیهم ربهم شرابًا طهورًا
بعد از ان جنود صنوف ملایکه اهل جنتی استقبال ایدوب صف صف اندر
طوره لر و تعظیم و اکرام ایله سلام ویره لر کما قال تع و قال لهم خزنتها
سلام علیکم طبتم فادخلوها خالدین بعد از ان سوار اولمق ایچون
خیول مسومه و ناقه لر و نوردن براقلر گتوره لر **محمدیه**

ادگوره لر بینمکیچون اشکون اتلر و ناقه لر • ایلته لر نوردن براقلر گوندن ایدین بختلو
آت دوه یاقوت احمر اور لولو التون ایر • در ایله یاقوت و یاتلو بند لولوای او لو

و هر بر بهشتی یه جنت حله لرندن ایکیشر خلعت نور بهجت گیدوره لر

وهر بر بهشتینك صاغنجه وصولنجه واوکنجه وارد نجه نیجه نیجه ملائکه
همراه ورفیق ومصاحب شفیق اولوب بو اسلوب اوزره جنته قریب اولدقلرنده
حوریلر عرض جمال قیلوب زلف معطرلرینك روایح طیبه سندن دماغلر
معطر اوله وجنتلرك نعمتن کوروب حمد وسپاس ایدرلر وفراخئ در بهشت
بشیوز ییللق یول اولوب خازنان ودربانان جنت قدوم اهل جنته منتظر
اوله لر قرین حال سند اصفیا خاتم الانبیا حبیب خدا محمد مصطفا صلی الله
علیه وسلم جنت قاپوسنه وارد قده خازنان جنت کیمسن دیه لر حضرت
رسالت پناه علیه صلوات الله محمدم دیدکده مرحبا یا مصطفا یا مجتبا
حق سبحانه وتعالادن بزه امر شریف بو وجهله صادر اولمش ایدی که
حبیبم محمد مصطفادن اول هیچ فرده جنت قاپوسن اچمیاوز جنت خود
سکا مشتاقدر سعادت ایله تشریف بیور یا حبیب الله علیك سلام الله
دیه لر پس جنته ابتدا سید المرسلین کیره انك اردنجه رسل وانبیا اندن
اولیا واصفیا اندن مؤمنان وسعدا کیروب دخوللری یوم جمعه ده واقع اوله
وحین دخولده اهل جنتك عموما اخلاق حسنه اولوب تنلرنده مودن اثر
اولمایوب صاف وبراق اوله وجمله سی صقالسز خوب یوزلو سورمه لو کوزلو
بیقلری هنوز دکلمش قویر جق صاچلو اوتوز اوچر یاشلو اوله لر وفقر ایله
فخر ایدن فقراء صابرین اغنیادن بشیوز ییل اول جنته کیره لر وصبور اولمیان
فقرا قرق ییل اول داخل جنت اوله لر وجنتك سکز قاپوسنك یدیسندن
فقرا بریسندن اغنیا کیره لر وبر روایتده اوچ بلوك طایفه سائر اهل جنتدن
مقدم کیره لر بری شهیدلر وبری شول مملوك اولان قوللر که هم افندیسی
خدمتندن راضی اوله وهم عبادت حقده تکاسل ایتمامش اوله وبری اهل عیال
اولان فقیر الحاللر کیره وبر روایتده بش وقت نماز ایچون تجدید وضو ایدنلر
وسراده وضراده حقه حمد ایدنلر کیره لر ورسل کرام نوردن منبرلرده

وانبیاء عظام تختلرده واولیا وشهدا واصفیا واتقیا کرسیلرده اوتوردقلرنده
او واحدی الذات وسرمدی الصفات بلا واسطه مرحبا ای بنم خاص
قوللرم دوستلرم مقبوللرم دیو خطاب ایلیه وانواع اطعمهٔ جنت ایله
ضیافت ایدوب هر برینه بیتمشر قات حلهٔ کرامت کیدره محمدیه

چون بیه لر خوانلری کم جا سور • امر ایده رضوانه کم ایمدی صور
ارکوره ولدان وصایف کاسه لر • انجولردن آق لطایف کاسه لر
امر ایده رضوانه طونلر آل بر و • کل طونت احبابمی تیز کل بر و
اول دخی آنجلره ایده ندا • ایده لر تا درلو خلعتلر ادا
اولا انجلا اوزره بیتمش حله دن • هر کیشی یه ایره بیتمش حله دن
اندن امر اوله نثار ایت طیبات • قوللرومه مشکبار ایت طیبات
عرشك التندن ایریشه بر سحاب • کم اکا دیرلر مثیره مستطاب
اول مثیره مسك اذفرلر صاچه • صانکه دکلریوزندن دکلر صاچه
انوك اردنجه ایریشه بر سحاب • یوزلرینه اول دخی صاچه کلاب
انك اردنجه ایریشه حور عین • کورنه لر احسان ایدیسر اول معین
یوزلرندن اوتا نور شمس وقمر • لبلرندن شهد ایله سکر طمر
بیتمشر ولدان ویره آب حیات • یوزلری کل سوزلری قند نبات

فی صفة اهل الجنة اخرج الشیخان عن ابی هریرة رض قال قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم اول زمرة تدخل الجنة علی صورة القمر لیلة البدر
والذین یلونهم علی اشد کوکب دری فی السماء اضاءة لا یبولون
ولا یتغوطون ولا یتفلون ولا یمتخطون امشاطهم الذهب ورشحهم المسك
ومجامرهم اللولؤة وازواجهم الحور العین واخلاقهم علی خلق رجل واحد
علی صورة ابیهم آدم ستین ذراعا فی السماء واخرج احمد والطبرانی
فی الاوسط وابن ابی الدنیا بسند حسن عن ابی هریرة رضی الله عنه قال

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يدخل اهل الجنة الجنة جردًا مردًا بيضا
جعدًا مكحلين ابناء ثلاث وثلثين وهم على خلق آدم ستون ذراعًا في عرض
سبعة اذرع واخرج الترمذي وابو يعلى عن ابي سعيد عن رسول الله صلى الله
عليه وسلم قال من مات من اهل الدنيا من صغير او كبير يردون بني ثلاث
وثلثين سنة وكذلك اهل النار واخرج ابن ابي الدنيا عن انس رضي الله عنه
يدخل اهل الجنة الجنة على طول آدم ستين ذراعًا بذراع الملك وعلى حسن يوسف
وعلى ميلاد عيسى ثلاث وثلثين سنة وعلى لسان محمد جردًا مردًا مكحلين
قال القرطبي تكون الآدميات في الجنة على سن واحد واما الحور فاصناف
مصنفة صغار وكبار على ما اشتهت انفس اهل الجنة وقال سفيان
بلغنا ان الناس يتكلمون يوم القيمة قبل ان يدخلوا الجنة بالسريانية
فاذا دخلوا الجنة تكلموا بالعربية وكذا قال القرطبي واخرج ابو الشيخ
في العظمة وابن عساكر عن جابر عن النبي عليه السلام قال ليس احد
يدخل الجنة الا جردًا مردًا الا موسى بن عمران فان لحيته تبلغ سرته وليس
احد يكنى في الجنة الا آدم فانه يكنى ابا محمد وعن كعب ليس احد في الجنة
له لحية الا آدم عليه السلام له لحية سوداء الى سرته وذلك انه لم يكن له في الدنيا
لحية وانما كانت اللحى بعد آدم وليس احد يكنى في الجنة غير آدم يكنى فيها ابا محمد
وفي اول طعام يأكل اهل الجنة اخرج مسلم عن ثوبان ان حبرًا من اليهود
سأل رسول الله صلى الله عليه وسلم اين يكون الناس يوم تبدل الارض
غير الارض فقال عليه السلام هم في الظلمة دون الجسر قال فمن اول الناس
اجازة قال فقراء المهاجرين قال فما تحفتهم حين يدخلون الجنة قال ذيادة
كبد النون قال فما غذاؤهم على اثرها قال ينحر لهم ثور الجنة الذي يأكل
من اطرافها قال فما شرابهم قال من عين فيها تسمى سلسبيلًا قال صدقت
وعن طارق بن شهاب قال جاءت اليهود الى النبي صلى الله عليه وسلم

فقالوا اخبرنا ما اول ما يأكل اهل الجنة اذا دخلوا قال اول ما يأكلون كبد حوت
وفي لباس اهل الجنة اخرج ابن المبارك عن ابي هريرة رض قال ان دار المؤمن
من درة مجوفة فيها اربعون بيتًا في وسطها شجرة تنبت الحلل فيذهب
فيأخذ باصبعه سبعين حلة منظمة باللؤلؤ والزبرجد والمرجان واخرج
ابن ابي حاتم وابن ابي الدنيا عن ابي امامة عن رسول الله صلى الله عليه وسلم
قال ما منكم من احد يدخل الجنة الا انطلق به الى طوبى فيفتح له اكمامها فيأخذ
من اي ذلك ان شاء ابيض وان شاء احمر وان شاء اخضر وان شاء اصفر
وان شاء اسود مثل شقايق النعمان وارق واحسن واخرج الصابوني
في المائتين عن عكرمة رض قال ان الرجل من اهل الجنة ليلبس الحلة فتلون
من ساعة سبعين لونًا واخرج مسلم عن ابي هريرة رض عن النبي صلى الله عليه وسلم
قال من يدخل الجنة ينعم فيها لا ييأس ولا تبلى ثيابه ولا يفنى شبابه وفي حليهم
قال تع يحلون فيها من اساور من ذهب ولؤلؤ وقال وحلوا اساور من فضة
قال القرطبي قال المفسرون ليس احد من اهل الجنة الا وفي يده ثلثة اسورة
سوار من ذهب وسوار من فضة وسوار من لؤلؤ قالوا ولما كانت الملوك
تلبس في الدنيا الاساور والتيجان جعل الله ذلك لاهل الجنة اذ هم ملوك
واخرج ابو الشيخ عن كعب الاحبار قال ان لله ملكًا يصوغ حلى اهل الجنة من يوم خلق الى يوم
تقوم الساعة ولو ان حليًا اخرج من حلى اهل الجنة لذهب بضوء الشمس
وفي فرش اهل الجنة وارائكهم وسررهم وخيامهم وقبابهم قال تعالى
وفرش مرفوعة وقال متكئين على فرش بطائنها من استبرق وقال متكئين
فيها على الارائك وقال على سرر موضونة متكئين عليها متقابلين وقال
فيها سرر مرفوعة واكواب موضوعة ونمارق مصفوفة وزرابي مبثوثة
وقال متكئين على رفرف خضر وعبقري حسان وقال حور مقصورات في الخيام
اخرج احمد والترمذي وحسنه عن ابي سعيد الخدري قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

نمارق جمع نمرق ضم نون وراو سكون
ميم ايله وسادة صغيره كوچك يصدق
زرابي جمع زربيه ضم زا وسكون را ايله
نقشلو دوشك وشادروان وشق علم
لغ

فى قوله وفرش مرفوعة قال ما بين الفراشين كما بين السماء والارض
ولفظ الترمذى قال ارتفاعها كما بين السماء والارض وقال الترمذى
قال بعض اهل العلم فى تفسيره معناه ان الفرش فى الدرجات وبين الدرجات
كما بين السماء والارض واخرج ابونعيم عن سعيد بن جُبير فى قوله بطائنها
من استبرق قال ظواهرها من نور جامد واخرج البيهقى عن ابن عباس رض
فى قوله متكئين فيها على الارائك قال لا تكون الاريكة حتى يكون السرير
فى الحجلة فان كان سرير بغير حجلة لا يكون اريكة وان كانت حجلة بغير سرير
لم تكن اريكة وعن مجاهد قال الارائك من لؤلؤ وياقوت وعن ابن عباس
فى قوله على سرر موضونة قال مرمولة بالذهب ومن طريق ابن طلحة عن ابن عباس
فى قوله وسرر موضونة قال مصفوفة وفى قوله رفرف خضر قال المجالس
وعبقرى حسان قال الزرابى ونمارق مصفوفة قال المرافق وعن سعيد بن جبير
قال الرفرف رياض الجنة والعبقرى عتاق الزرابى واخرج الشيخان
عن ابى موسى الاشعرى عن النبى صلى الله عليه وسلم قال الخيمة درة مجوفة
طولها فى السماء ستون ميلاً فى كل زاوية منها للمؤمن اهل لا يراهم الآخرون
يطوف عليهم المؤمن وعن ابن عباس الخيمة درة مجوفة فرسخ فى فرسخ لها
اربعة آلاف مصراع من ذهب وعن ابى الدرداء الخيمة درة واحدة فيها سبعون باباً
من در واخرج هناد عن مجاهد فى قوله متقابلين قال لا يرى بعضهم قفاء بعض
وفى وصف الحور اخرج الطبرانى عن ام سلمة رض قالت قلت يا رسول الله
اخبرنى عن قول الله حور عين قال حور بيض عين ضخام العيون شعر الحوراء
بمنزلة جناح النسر قلت يا رسول الله فاخبرنى عن قول الله كانهن الياقوت
والمرجان قال صفاؤهن كصفاء الدر الذى فى الاصداف الذى لا يمسهم الايدى
قلت فاخبرنى عن قول الله فيهن خيرات حسان قال خيرات الاخلاق حسان الوجوه
قلت فاخبرنى عن قوله كانهن بيض مكنون قال رقتهن كرقة الجلدة التى
فى داخل البيضة مما يلى القشر قلت يا رسول الله اخبرنى عن قوله عُرباً اتراباً
قال هن اللواتى قبضن فى الدنيا عجايز رمصاء شمطاء خلقهن الله بعد الكبر
فجعلهن عذارى قال عُرباً معشقات محببات اتراباً على ميلاد واحد قلت
يا رسول الله أنساء الدنيا افضل ام الحور العين قال نساء الدنيا افضل
من الحور العين كفضل الظهيرة على البطانة قلت يا رسول الله وبم ذاك
قال بصلاتهن وصيامهن لله البس الله وجوههن النور واجسادهن الحرير
بيض الالوان خضر الثياب صفر الحلى مجامرهن الدر وامشاطهن الذهب
يقلن الا نحن الخالدات فلا نموت ابداً الا ونحن الناعمات فلا نبأس ابداً
الا ونحن المقيمات فلا نظعن ابداً الا ونحن الراضيات فلا نسخط ابداً
طوبى لمن كنا له وكان لنا قلت يا رسول الله المرأة التى تزوج الزوجين
والثلاثة والاربعة فى الدنيا ثم تموت فتدخل الجنة ويدخلون معها
من يكون زوجها منهم قال انما تخير فتختار احسنهم خلقاً فتقول يا رب
ان هذا كان احسنهم معى خلقاً فى دار الدنيا فزوجنيه يا ام سلمة ذهب حسن الخلق
بخير الدنيا والآخرة فى خدم اهل الجنة من الغلمان والولدان
قال تع عليهم غلمان لهم كانهم لؤلؤ مكنون وقال ويطوف عليهم ولدان
مخلدون اذا رايتهم حسبتهم لؤلؤاً منثوراً واخرج ابن المبارك وهناد
والبيهقى عن ابن عمرو قال ان ادنى اهل الجنة منزلاً من يسعى عليه الف خادم
كل خادم على عمل ليس عليه صاحبه وتلا هذه الآية اذا رأيتهم حسبتهم لؤلؤاً منثوراً
واخرج ابن ابى الدنيا عن انس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
ان اسفل اهل الجنة اجمعين درجةً من يقوم على رأسه عشرة آلاف خادم
واخرج كنا عن ابى هريرة قال ان ادنى اهل الجنة منزلة وليس فيهم دنى
لمن يغدوا ويروح عليه خمسة عشر الف خادم وليس منهم خادم الا ومعه
طرفة ليس مع صاحبه وفى خيل الجنة اخرج الطبرانى والبيهقى بسند جيد

عن عبد الرحمن بن ساعدة قال كنت احب الخيل فقلت يا رسول الله هل في الجنة
خيل فقال ان ادخلك الله الجنة كان لك فيها فرس من ياقوت له جناحان
يطير بك حيث شئت **واخرج** ابن ابي الدنيا وابو الشيخ والاصبهاني عن علي
مرفوعا قال ان في الجنة شجرة تخرج من اعلاها حلل ومن اسفلها خيول
بلق من ذهب سرجها وزمامها الدر والياقوت وهن ذوات الاجنحة
خطوها مد البصر لا تروث ولا تبول فيركبها اولياء الله فتطير بهم حيث
شاؤا فيقول الذين اسفل منهم يا رب فقد اطفؤا نورنا من هؤلاء فيقال
انهم كانوا ينفقون وكنتم تبخلون وكانوا يقاتلون وكنتم تجبنون
وفي لا نوم في الجنة اخرج البزاز والطبراني بسند صحيح عن جابر بن عبد الله
قال قيل يا رسول الله اينام اهل الجنة قال النوم اخ الموت واهل الجنة لا ينامون
وفي ذبح الموت اخرج الحاكم وصححه وابن ماجه عن ابي هريرة قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم يؤتى بالموت في صورة كبش املح فيوقف على الصراط
فيقال يا اهل الجنة فيطلعون خايفين وجلين مخافة ان يخرجوا مما هم فيه
فيقال اتعرفون هذا فيقولون نعم هذا الموت فيقال يا اهل النار فيطلعون
مستبشرين فرحين يخرجون مما هم فيه فيقال اتعرفون هذا فيقولون نعم
هذا الموت فيؤمر به فيذبح على الصراط فيقال للفريقين خلود فيما تجدون لا موت
فيها ابدا الحديث قيل الموت معنى وعرض والاعراض لا ينقلب اجساما فكيف
يأتي الموت في صورة كبش فيذبح فذهب جماعة الى ان الموت جسم لا عرض
وانه مخلوق في صورة كبش والحيوة في صورة فرس وقال الترمذي ان مذهب السلف
في هذا الحديث الوقوف عن الخوض في معناه فيؤمن به ونكل علمه الى الله
وقال الشيخ في الفتوحات في اواخر باب الثاني والستون وتجسد المعاني المتخيلة
غير منكور شرعا وعقلا فاما العقل فمعلوم عند كل متخيل واما الشرع
فقد ورد بصور الاعمال والاعمال اعراض الا ترى الموت وهو معنى نسبي اضافي

فانه عبارة عن مفارقة الروح الجسد ان الله يمثله يوم القيامة للناس
كبشا املح فيوضع بين الجنة والنار ويذبح **وفي سوق الجنة** اخرج مسلم
عن انس رض ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال ان في الجنة لسوقا
فيها كثبان المسك يأتونها كل جمعة فتهب ريح الشمال فتحثو في وجوههم
وثيابهم فيزدادوا حسنا وجمالا فيرجعوا الى اهليهم وقد ازدادوا
حسنا وجمالا فيقول لهم اهلوهم والله لقد ازددتم بعدنا حسنا وجمالا
واخرج هناد والترمذي وابن ابي الدنيا والبيهقي عن علي قال قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم ان في الجنة لسوقا ما فيها بيع ولا شراء الا الصور
من الرجال والنساء فاذا اشتهى الرجل الصورة دخل فيها وان فيها لمجتمعا
للحور العين يرفعن باصوات لم يسمع الخلايق بمثلها يقلن نحن الخالدات
فلا نبيد ونحن الناعمات فلا نبأس ونحن الراضيات فلا نسخط فطوبى
لمن كان لنا وكنا له **وفي سماع اهل الجنة وغناهم** اخرج الطبراني والبيهقي
عن ابي امامة عن النبي صلى الله عليه وسلم قال ما من عبد يدخل الجنة
الا وتجلس عند رأسه وعند رجليه ثنتان من الحور العين تغنيانه باحسن
صوت ما سمعه الانس والجن وليس بمزمار الشيطان ولكن بتحميد الله وتقديسه
واخرج الاصبهاني في الترغيب عن ابي هريرة قال قال رجل يا رسول الله
هل في الجنة سماع فاني احب السماع قال نعم والذي نفسي بيده ان الله
ليوحي الى شجر الجنة ان اسمعي عبادي الذين شغلوا انفسهم عن المعازف
والمزامير بذكري فيسمعهم باصوات ما سمع الخلايق مثلها قط بالتسبيح والتقديس
وفي شجر الجنة قال تعالى طوبى لهم وقال في سدر مخضود اخرج ابو نعيم
عن ابي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان في الجنة شجرة
جذوعها من ذهب وفروعها من زبرجد ولؤلؤ فتهب لها ريح فتصفق
فما سمع السامعون بصوت شيء قط الذ منه **واخرج** الشيخان عن ابي هريرة رضي

عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال ان في الجنة لشجرة يسير الراكب
في ظلها مائة عام ما يقطعها اقرؤا ان شئتم وظل ممدود واخرجه
احمد وزاد في آخره وان ورقها ليخمر الجنة واخرجه هناد بن السري في الزهد
وزاد في آخره فبلغ ذلك كعبا فقال والذي انزل التوراة على موسى
والقرآن على محمد لو ان رجلا راكبا على حقة او جذعة ثم ادار باصل
تلك الشجرة ما بلغه حتى يسقط هرما ان الله غرسها بيده وان افنانها
من وراء سور الجنة وما في الجنة نهر الا وهو يجري من اصل تلك الشجرة
واخرج الترمذي وصححه عن اسما بنت ابي بكر قالت سمعت النبي صلى الله عليه وسلم
وذكر سدرة المنتهى قال يسير الراكب في ظل الفنن منها مائة سنة
او يستظل بظلها مائة سنة فيها فراش الذهب كان ثمرها امثال القلال
واخرج ابن حبان عن ابي سعيد ان رجلا قال يا رسول الله ما طوبى قال
شجرة مسيرة مائة سنة ثيا باهل الجنة تخرج من اكمامها واخرج
ابن المبارك وهناد بن السري وابن ابي حاتم والحاكم عن ابن عباس رض
قال نخل الجنة جذوعها زمرد اخضر وكرانيفها ذهب احمر وسعفها كسوة
اهل الجنة منها مقطعاتهم وحللهم وثمرها امثال القلال اشد بياضا
من اللبن واحلى من العسل والين من الزبد وليس له عجم واخرج سعيد بن منصور
وهناد والبيهقي عن البرا ابن عازب في قوله وذللت قطوفها تذليلا
قال ان اهل الجنة يأكلون من ثمار الجنة قياما وقعودا ومضطجعين
على اي حال شاؤا وعن مجاهد فقال ان في الجنة شجرة يقال لها
سماع لم يسمع السامعون الى مثله وفي انهار الجنة وعيونها
قال تعالى تجري من تحتها الانهار وقال انهار من ماء غير آسن
وانهار من لبن لم يتغير طعمه وانهار من خمر لذة للشاربين وانهار من عسل
مصفى وقال عينا فيها تسمى سلسبيلا وقال مزاجها كافورا عينا

الفنن بفتح الفاء والنون الغصن منه

كرانيف جمع كرناف بكسر كاف وسكون را ايله كسلمش اغاج بوداقلرينك ديبلري در سعف فتح سين وعين وسكون فا ايله جمع سعفه در كه خرما بوداغنه ديرلر لغ

يشربها عباد الله يفجرونها تفجيرا وقال ومزاجه من تسنيم عينا
يشربها المقربون اخرج البيهقي عن ابي هريرة قال ان في الجنة نهرا
طول الجنة حافتاه العذارى قيام متقابلات يغنين باحسن اصوات
يسمعها الخلايق حتى ما يرون ان في الجنة لذة مثلها قيل يا ابا هريرة
وما ذاك الغنا قال التسبيح والتحميد والتقديس وثناء على الرب
وعن ابي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم انهار الجنة تفجر
من جبال مسك وعن مسروق قال انهار الجنة تجري من غير اخدود
وعن انس قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لعلكم تظنون ان انهار الجنة
اخدود في الارض لا والله انها لسايحة على وجه الارض حافتاه
خيام اللؤلؤ وطينها المسك الاذفر قالوا يا رسول الله ما الاذفر
قال الذي لا خلط معه واخرج مسلم عن ابي هريره قال رسول الله صلى الله
عليه وسلم سيحان وجيحان والفرات والنيل كل من انهار الجنة
وعن كعب رض قال نهر النيل نهر العسل في الجنة ونهر دجلة نهر اللبن في الجنة
ونهر الفرات نهر الخمر في الجنة ونهر سيحان نهر الماء في الجنة واخرج ابن
ابي الدنيا بسند رجاله ثقات عن ابن عباس قال ان في الجنة نهرا
يقال له البيدخ عليه قباب من ياقوت تحته جواري نابتات يقول
اهل الجنة انطلقوا بنا الى البيدخ فيجيئون فيتصفحون تلك الجواري
فاذا اعجب رجل منهم بجارية مس معصمها فتتبعه وتنبت مكانها اخرى
واخرج الامام احمد في الزهد والدارقطني في كتاب المديح عن المعتمر بن سليمان
قال ان في الجنة نهرا ينبت الجواري الابكار واخرج ابن عساكر عن انس
مرفوعا ان في الجنة نهرا يقال له الريان عليه مدينة من مرجان
لها سبعون الف باب من ذهب وفضة لحامل القرآن
وَدَرْ رسايل قطب الدين مسطوراست كه از ما التماس كرد ندكه

رساله در شرح عیون جنت که کافور و زنجبیل و سلسبیل و تسنیم است
هر یک تعلق بکدام طایفه دارد بنویسم تا از آن منتفع شوند باذن الله
بدانکه مؤمنان دو گروه اند محققان واصل که اهل قلب اند و سالکان صادق که
اهل سمع اند قوله تعالی ان فی ذلك لذکری لمن کان له قلب او القی السمع
و هو شهید و طایفهٔ اول را سه لقب است سابقان و عباد الله و مقربین
و اگرچه این القاب سه گانه بر یک ذات وارد است اما هر لقبی باعتبار صفتی است
جداگانه تسمیهٔ ایشان بسابقان از روی اتصاف ایشانست بمحبت برای انکه
محبت گرم است و گرمی مقتضی غلیانست و حرکت و مبادرت و چشمهٔ که
خدا عز و جل برای ایشان بپاداش این صفت آماده فرموده زنجبیل نام داد
برای آنکه زنجبیل بطبع گرم است پس مشاکل حال و ملایم مذاق ایشانست
و سلسبیل نیز گویند برای سلاست و سرعت انحدار آن چنانچه زنجبیل اشارت
بمبدأ باشد که حرارتست و سلسبیل بغایت که حرکت و سلاستست
و تسمیهٔ بعباد الله از روی اتصاف ایشانست برضا برای انکه رضا و ترک فضولی
وظیفهٔ بندگی و افتادگیست و لهذا انجا که ایشانرا بعباد لاسیما که مضاف است
برحمن تلقیب کرد وصف ایشان باوصاف که مبنی است بر لین و سکون فرموده
قوله تعالی و عباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا و اذا خاطبهم الجاهلون
قالوا سلاما و چشمهٔ که برای ایشان بپاداش این صفت آماده شده
کافور نام داد برای آنکه رضا بارد است و مقتضی سکون و طمانینت
برعکس محبت چه محبت ارادتست و ارادت متوجه تحصیل مفقود است
پس حار است و متحرك و رضا قناعتست و قناعت اکتفاست بموجود
پس بارد است و ساکن محبت روی بر پیش دارد جهت ازدیاد و لهذا گفته اندکه
محبت همیشه متعلق بمعدوم است و اگرچه متعلق او موجود شد
باز تعلق او بدوام آنست که معدوم است و رضا روی با خود دارد جهت اغتنام

پس متعلق او موجود حاصلست و چون اهل رضا بارد و ساکن اند
ملایم مذاق ایشان کافورست که در غایت برودتست و کسی سؤال نکند که
عادت اینست که محرور را چیزهای بارد دهند و مبرود را چیزهای حار
برای انکه این در حرارت و برودت غیر غریزی است که بضد خواهند که
با حد غریزی آید اما حرارت و برودت غریزیه را امداد بمثل باید کرد
و لهذا اهل حرارت را خرما گوارا آید و چیزهای شوره و گرمی اهل حب و ولا
برودت اهل رضا و کیفیت غریزیهٔ صحیحست که هرچند که افزاید اتقان بنیه
و قوة حیات بهتر بار آرد چنانچه آب هرچند سرد تر باشد این ادخل باشد
و حفظ صورت آبی و آتش هرچند گرمتر باشد ادخل باشد در حفظ صورت ناری
بلی چنانچه اولیاء الله را حرارت محبت و برودت رضا و تسلیم باشد
و اعدای خدا را حرارت شهوت و برودت کسالت و جمود و فترت باشد
و این حرارت و برودت نه غریزهٔ صالحه است روح را بلکه انحرافی فاسد است
لیکن حکم عدل جواد برای توفیهٔ مقتضیات همه چیز بمقتضی نوله ما تولی
برای امداد آن حمیم و غساق آماده کرده بجای زنجبیل و کافور که قل من کان
فی الضلالة فلیمدد له الرحمن مدا و چون حرارت حمیم بحرارت شهوت منضم شود
او را افزونی بخشد افزونی که پیوسته در خود افزاید و مرضش ترقی کند
الی ابد الآباد و همچنین برودت غساق با برودت و جمود فذوقوا فلن نزیدکم
الا عذابا و چون آن حرارت و برودت نه غریزهٔ صالحه است هرچند اشتداد یابد
وهن در بنیه افزاید و ضعف در حیات که یأتیه الموت من کل مکان
رجعنا الی تمام الکلام که تسمیهٔ محققان اهل دل به مقربین نظر بنصیبی است که
ایشانرا از قرب باستوای ذات بیرون از تکوین صفات و از التفات بجهات
و از تقید بسکنات و حرکات و این اشرف القاب ایشانست و چشمهٔ که
بپاداش این معنی جهت ایشان آماده شده تسنیم نام دارد که مشتق از سنام که

نام ذروهٔ کوه وکوهان شترست وآن چشمه ایست که از اعلی مقامی میزاید
از انجاکه ملتقیٔ اطراف ومستویٔ اعرافست واز کیفیت متضادّه بیرون
نه بطبع گرمست تا زنجبیل باشد ونه سردست تا کافور باشد وشریفتر
ازان چشمه در بهشت نیست واز زیر عرش زاید واز هوا بمقامات اهل بهشت
فرود آید وچون ظرف هرکس پر شود باز ایستد واین عیون مذکوره همه جهت
خواصّ باشد که اهل قلب واصحاب یقین اند ایشان آنرا صرف آشامند
امّا عامّهٔ مؤمنان که اهل سمعند استطاعت آن نداشته باشند که آنرا صرف
آشامند الّا بحسب علاقهٔ القاء سمع وتلقّیٔ خطاب که ایشان با اهل دل ثابتست
چیزی ازان با شراب آمیزند چنانچه در قرآن مجید فرموده انّ الابرار
یشربون من کأسٍ کان مزاجها کافوراً عیناً یشرب بها عباد الله وفرموده
ویسقون فیها کأساً کان مزاجها زنجبیلاً عیناً فیها تسمّی سلسبیلاً وفرموده
انّ الابرار لفی نعیم تا انجاکه ومزاجه من تسنیم عیناً یشرب بها المقرّبون
ودرین مقامات اهل سمع راکه عامّهٔ مخلصانند تسمیه بابرار فرموده اگرچه
درمقام تطبیق ابرار بازاء عباد الله واقع است واصحاب میمنه بازاء سابقین
واصحاب یمین بازاء مقرّبین وههنا اسرار یعرفها اولوا الابصار والسّلام

در ذکر بهشت آفاقی وانفسی خلّان ابرار واخوان اخیارک مرایای ضمایرنده
بدیدار اولکه والّذین اتّبعوهم باحسانٍ رضی الله عنهم ورضوا عنه واعدّ لهم
جنّاتٍ تجری تحتها الانهار وفق کریمه‌سی اوزره حضرت قادر وپروردکار
مؤمنان ابرار ایچون انواع جنّات عالیه وانهار جاریه اعداد واحضار
ایتدوکن اخبار ایدوب اکر صوری ومعنوی اکر آفاقی وانفسی کثرات جنّات
وانهار جاریات بقدر تفاوت مراتب مؤمنین ومؤمنات اولدوغنه اشعار بیوردمشدر
نوررادر مرتبه ترتیبهاست مضمونی اوزره ایمانده من حیث الکلّ
رسمی ویقینی وعینی وحقّی دردت مرتبه اولوب **مثنوی**

صفصفند این پردها تا امامها	از پس هر پرده قومی را مقام

وفقنجه هربر مرتبه‌نک اربابی وارددر وهربرینک مقامنه کوره جنّات
عالیات وانهار جاریات اعطا بیورلمشدر پس اهل ایمان رسمی مقلّدان
واهل ایمان یقینی خواصّ مؤمنان واصحاب ایمان عینی خاصّ الخاصّ وارباب
ایمان حقّی اخصّ الخواصّدرکه برقسمی اهل ظاهر وبرقسمی اهل باطن واخصّ
خواصّ ظاهر ایله باطن بیننی جمع ایدن اصفیا اولماغله جنّت دخی ایکی نوعه
منقسم اولوب بری بهشت آفاقیٔ اجل وبرقسمی بهشت انفسیٔ عاجلدرکه
جنّت آفاقیّه آجله قیامت کبری وطامّهٔ عظماده اولورکه اول یوم موعودده
قیام ارکان چارکانهٔ کاینات اولان حیّ وعلیم ومرید وقدیر اسملرینک
ادوار اربعهٔ ذاتیّه‌دن دورهٔ واحده‌نک انتهاء صراحت حکم فرداریسندن
عبارت اولوب اسماء مزبوره تربیه‌سی اقتضاسنک دنیاده اولن انقضاسنده
نفخ اوّل اعتبار اولنور ودورهٔ مزبوره‌یه منتسب اولان اجرام سماوات
واجسام عالیات وادوار مزبوره افلاکنک رتق وفتقی بروفق سابق الذکر
نفخ اوّله مترتّب اولدوغنه بناءً اعیانی تماماً منتفی اولوب دورهٔ خفیّهٔ
ضمنیّه حکمنه انتقال ایدرلر واحوال ظاهره وباطنه‌دن مختفی اولان
اعیان دورهٔ صریحیّه‌دن بعد الانتقال نفخ ثانی‌دن عبارت اولان دورهٔ
خفیّهٔ ضمنیّهٔ عقباده ظهور ایدوب اشقیا واشرار درکات نارده داخل
وابرار واخیار کمالرینه لایق درجاتنه نائل اولوب حالت مزبوره‌یه روز قیامت
تعبیر اولنور وبو قیامتک وقوعی آفاقیٔ تدریجی وکلّی اولور وقیامت جزئیّهٔ
دفعیّهٔ آفاقیه اولدرکه برمقتضای نعت امکانی عالمک اعیانی وبو دوره‌نک
اکوانی هربر نفسده تجلیّات نوریّهٔ جمالیّه ایله موجود ایکن تجلیّات
ظلّیّهٔ جلالیّه ایله مفقود اولوب بو نوع قیامتک وقوعی رتق وفتق
سماوات وتتابع اشراط وامارات محتاج اولماز وقیامت آفاقی

مجموع اعیان دوره نك موت طبیعی واضطراریلرنه مبنی اولدوغی كبی
قیامت انفسیه دخی تمام حواس وقوی ومبادیٔ ادراكات جوارح واعضا
ومقتضیات نفس وهوانك موت ارادی واختیاریسنه مبتنی اولوب
جنت آجلهٔ آفاقیه صورت جمعیت كمالات ذاتیه وصفاتیه واسمائیه دن
عبارتدر وهر بر دوره نك اعیانی بالنوع متحد وبالتشخص متغایر ومتعدد
اولدوغی كبی جنت عاجلهٔ انفسیه دخی بالنوع واحد واعیان واشخاص
اعتباریله متعدددر وعند التحقیق جنت انفسیه دخی تجلیات آثار اسمأ
اربعه دركه اقتضاء نور وجمال وارتضاء ظل جلال حسبیله من حیث الظاهر
والباطن نوعینه منقسم اولوب بری صوری وبری معنوی اولور كما قال تع
ولمن خاف مقام ربه جنتان فلهذا اصحاب ذوق ووجدان وارباب كشف و ایقان
اهل عرفان ایچون احسان اولنان جنات انفسیهٔ معنویه تبیاننده بیورلركه
فی جنات العارفین ان لاهل المعرفة جنانا جنة العبودیة وجنة الربوبیة
وجنة المعرفة وجنة القربة وجنة المشاهدة وجنة المدانات
وجنة الوصلة وجنة التوحید وجنة البقاء وجنة البسط
وجنة الرجاء وجنة الانبساط وجنة السكر وجنة الصحو وجنة الملكوت
وجنة المكاشفة وجنة الحقیقة وجنة العلم ولكل جنة نهر یجری
من تحتها فجنة العبودیة جنة الكرامات ونهرها حقایق الحكمة
وجنة الربوبیة مشاهدة صرف القدرة ونهرها رؤیة تجلی الحق
فی مرآت الآیات وجنة المعرفة ادراك نوادر الالوهیة ونهرها صفاء الاخلاص
وجنة المحبة مشاهدة الآلاء ونهرها الرضاء بمراد المحبوب وجنة القرب
مشاهدة انوار الصفات ونهرها خاصیة المحبة وجنة المشاهدة
الدهشة فی جمال الحق ونهرها لطایف الاشارات وجنة المدانات
الاستیناس برؤیة الوصال والتبری من الحدثان ونهرها كشف

غرایب تجلی الصفات وجنة الوصلة اللذة فی العشق ونهرها المحبة فی
وجنة التوحید التلبس باللباس الربانی ونهرها الانسلاخ عن اللباس الانسانی
وجنة البقاء التمكین ونهرها السكینة وجنة البسط الفرح بالمشاهدة
ونهرها الطمانینة وجنة الرجاء الشوق ونهرها الانس وجنة الانبساط
الاتحاد ونهرها العربدة والحكم فی الحضرة وجنة السكر حلاوة الفناء
ونهرها صفاء عیش الروح فی المشاهدة وجنة الصحو المعجزات وتقلیب الاعیان
ونهرها العلم اللدنی وجنة الملكوت رؤیة تصاویر اشخاص الارواح
ونهرها مزید الیقین وجنة المكاشفة المراقبة بنعت وجدان المعرفة
ونهرها اسرار الغرایب وجنة الحقیقة وجد الروح فی مقام الجمع والتفرقة
ونهرها التلوین والتمكین وجنة علم المجهول الراحة فی الشطحات
ونهرها غوص الروح فی الحقیقة ایمدی بو سعادت ابدی ودولت سرمدینك
شریطهٔ وصول وذریعهٔ حصولی ظاهرا وباطنا كثرتدن خلوت
وخلاء فشرع اولنان لذات جسمانیه دن فراغت وشهوات نفسانیه دن
مباعدت ایله اكتساب كمال صفوتدر پس بر مرد پاك نهاد بحسب
نور الاستعداد مؤمن صحیح الاعتقاد اولوب بقدر وسع الطاقه عمل بذل
همت ایتسه ومن یؤمن بالله ویعمل صالحا نكفر عنه سیئاته وندخله
جنات تجری من تحتها الانهار وعد كریمی مبتغا سنجه نه شیدن اتقا
وعملنه نه نیت اوزرنه بنا ایدرسه اكا كوره سیئاتی مغفور اولوب
رحمت رب غفور ایله داخل دار ابدی السرور اولور زیرا معاصیدن
اجتناب واعمال صالحه اكتساب ایتدوكیچون داخل جنت افعال اولوب
انوار اسما ایله ملابس لطیفهٔ افعالی بردوش ایدر وبحسب النیه
ادائك اسمایه متكی اولدوغی حالده انهار جنت عبودیتدن جریان
ایدن شراب حكمتی نوش جان ایدوب مرآت افعالده مشهودی اولان

تجلیات اسماء ربانیه ایله سکران اولور و بعد الرسم والتقلید نور ایمان
یقینی ایله سینه تاب اولوب طریق حقه سلوک ایله صفات نفسانیه دن
اجتناب ایتسه و صفات ربانیه ایله صفایاب اولوب امنیهٔ اجر و ثواب دکل
بلکه رضاء رب الارباب ایچون عمل ایلسه سیئات نفسی مغفور و دخول جنت
قلب ایله سرمدی مسرور اولوب لذات نفسانیه و حجاب افعالیه دن خروج
و آسمان صفات حقه عروج ایدوکیچون جنت معرفتده حلل نوریهٔ صفات
ربانیه ایله معزز و مبجل اولوب وسادهٔ صفاته توسد حالنده جنت انهار
محبتدن شراب خلوص و صفوت نوش ایدوب مرآت آلاده مشاهدات
تجلیات صفات ربانیه و ادراکات فیوضات نوادر سبحانیه دن مدهوش
اولور و ایمان یقینیدن ایمان عینی یه ارتقا و هستی موهومدن اتقا ایله
علی وجه المشاهده عمل ایلسه حق عز و جل سیئات وجود و کثرات صفاتنی
مغفرت و دخول جنت روحه سوق ایله عنایت ایدر و حجب تعینات
و تلونات صفاتدن درجهٔ علیهٔ تجلی ذاته ارتقایه همت و لذات صفاتیه
عدم قناعت ایله طلب زیاداته توجه و عزیمت ایتدوکیچون روضهٔ انس
و مشاهدات و جنت قرب و مداناتده خلعت پوش انوار رضا و اریکهٔ
دنوه اتکا ایله انهار جنت وصلتدن صهبای حمرای مشاهدات نوش
ایدوب دهشت حسن جمال و تجلیات وصال ایله بیهوش اولور و ایمان
عینیدن حق الیقینه نائل و رؤیت نیستیدن دخی محو کامل اولسه
حضرت احدیة الذات ظهور نور وحدانیت ایله بقیهٔ تلوناتی مغفرت
و جنت ذاتده مستغرق دریای تجلی وحدت ایدر و کثرات اسما و صفات
وحدت ذاته مزاحم سز اوج معارج ذاته عروج ایله جنت وصلت
و بهشت حقیقتده بلا معیت و اثنینیت تجلی وحدت مطلقه ایله
خلع لباس انسانی ایدوب متوسد وسادهٔ بقا اولدوغی حالده انهار

جذبهٔ احدیت و عین حیات صفاء وحدتدن رحیق رقراق تسنیم سکینت
نوش ایدوب اول خمر اطهر فردیت و معرفت مع الصحو ایله منعوت اولن
مشاهدهٔ صرفدن صحو بلا سکر اولماغله حضرت احدیة الذات مع الاسماء
والصفات تجلیٔ بی کثرات ایدوب رؤیت غریب ایله مشاهدهٔ وحدتدن
بر وجهله محتجب اولماز آه ای دلشیدا عاشقک خود حالی هر حالده در
حرم سرای عشقدن دور و نیت بالی شهود جمال وحدتدن مهجور اولماق
حقا که بو نیت صادق عاشقی نائل لجهٔ بحر وحدت و محرم حرمسرای
قربات بی غایت ایدر زیرا اعمال جوارح محدود اولدوغی کبی ثوابی دخی
معدوددر فاما نیتده حد و غایت اولمادوغیچون نیة المؤمن خیر من عمله
بیوریلوب بو حکمی تأیید ایچون ان الله لا ینظر الی صورکم ولا الی اعمالکم
بل ینظر الی قلوبکم و نیاتکم وارد اولمشدر عمل خود بر مصداق انما الاعمال
بالنیات صدق نیت ایله مقبولدر فلهذا یحشر الناس علی نیاتهم بیورلمشدر
فاذا کان کذلک نیتده محبت ذات غالبه ایسه لاجرم یریدون وجهه
مظهری اولان بلند همتلر ایله حشر اولور که یتجلی فیها ربنا ضاحکا اندرک
قرب بلا معیتلرین روایتدر اکر نیتده جنت حور و قصور غالب ایسه
بر فحوای و منکم من یرید حرث الاخرة زمرهٔ صلحا ایله محشور اولوب
ان الذین امنوا و عملوا الصالحات کانت لهم جنات الفردوس نزلا
وفق کریمی اوزره مراد نفس مطمئنه اولان مثوبات جلیله ایله مغتنم
نعما اولوب جنت ما تشتهیه الانفس قناعت ایله طلب زیادات ایتمزسه
خالدین فیها لا یبغون عنها حولا قول کریمی مستدعاسنجه جنت نعیمده
سرمدی صفا اولور و شویله که همای نیت و ببغای همتی هواکیر اوج
علیین وصلت و پرکشای عشق و محبت اولورسه بهشت صفاتدن دخی
نهضت ایدوب و اما الذین سعدوا ففی الجنة خالدین فیها ما دامت السموات

والارض الا ما شاء ربك عطاء غیر مجذوذ وگرچه سبیله اشارت بیوریلن جنت ذات ارتقا ایچون جذبهٔ سواد لامکان پیما و بی من و ما محرم حرم سرای بی انتها اولور در روضة الواعظین مذکورست که چون روز قیامت شود و منتظران وصال بر مائدهٔ نوال بنشینند محبان بر سه قسم کردند طایفهٔ اول را بیارند فرمان رسد که مقصود شما از مجاهده و ریاضت در دار محنت چه بود گویند خداوندا شنیده بودیم که بهشتی آفریدهٔ و دران انواع نعم ترتیب فرمودهٔ و موعد دیدارش گردانیدهٔ روزها بصیام و شبها بقیام در اشتیاق آن مقام بتقدیم رسانیدیم و امیدواری وصول بآن مقام از جملهٔ مرام میدانستیم خطاب آید که شما را از کرم عمیم از نار جحیم آزاد کردم و بفضل جسیم مستوجب دار نعیم گردانیدم طایفهٔ دوم را بیارند خطاب فرماید که ای بندگان من مبتغای همت و منتهای نهمت در اقدام طاعت و انهدام معصیت مر شما را چه بوده است گویند خداوندا در کلام مجید ذکر صعوبت عذاب و عقوبت حساب شنیده و دانسته بودیم و از سیاست قهاری و سخط جباری بسیار خایف می بودیم در شب و روز ازین اندیشه لحظهٔ نیاسودیم و آنچه توانستیم ما امکن سعی نمودیم فرماید از خوف نار و دخول در دار بوار در طاعات اهتمام تمام نمودید و از معاصی اجتناب کردید بمقتضای جود خداوندی از آتش دوزختان آزاد کردم و بدرجات جنت بفضل و کرم خود برسانم طایفهٔ سوم را حاضر گردانند با هر یکی خطاب فرماید عبدی لما ذا عملت گوید یا رب حباً لك و شوقاً الی لقائك ای بندهٔ من باعث برین اعمال که بتقدیم رسانیدی و سبب این ریاضات و مجاهدات که میکشیدی چه بود گوید خدایا محبت تو و آرزوی دیدار تو حق تعالی فرماید انت عبدی حقاً بندهٔ حقیقی من تویی و نشان اختصاص بر جبین اخلاص تو مینماید ارفعوا الحجاب عن حبیبی

حجاب از پیش دیدهٔ دوست من بردارید و ما را بیکدیگر کنا دید که اشتیاق او بما دراز کشید و اشتیاق ما باو زیادتست حجاب از پیش او بردارید تا مکاشفهٔ انوار و مشاهدهٔ دیدار کردد اول کلامی که میان دوستان واقع شود سلام حضرت ملك علام باشد که السلام علیك یا عبدی فها انا حبیبك فبعزتی وجلالی ما خلقت الجنة الا لاجلك ای بندهٔ من چشم بگشای که اینك حبیب تو خود را دور میفکن که مائیم قریب تو سوگند بعزت و جلال من که بهشت را نیافریدم الا جهت تو حور و قصور و بیت معمور بدید نیاورده ام الا برای تو امروز هر چه میخواهی بخواه که میسرست مبتغای تو بنده در تمنای وصال و اشتیاق جمال حضرت ذو الجلال جل جلاله میگوید شعر

خستگان غم عشق تو شفا میطلبند • دردمندان فراق تو دوا می طلبند
هر کسی از تو تمنا و مرادی دارد • کشتگان غم تو از تو ترا می طلبند
طالبان همه پوشیده کلیمی چو کلیم • بر سر وادی شوق تو لقا می طلبند
گرچه خورشید جمال تو عیانست ولیك • عکس روی تو در آیینهٔ ما می طلبند
کرمی کن که بسی سوختگان همچو عماد • نظری از کرم و لطف شما می طلبند

روزی سهل عبد الله تستری قدس سره این آیت بر خواند که ان اصحاب الجنة الیوم فی شغل فاکهون اهل بهشت در آن روز بتنعم مشغول باشند نعرهٔ بزد و گفت بیچارگان اگر بدانند که بچه مشغول شده اند و از که باز مانده اند هرگز آن نعمت مر ایشانرا گوارا نیامدی و حسین منصور در اثنای خواندن این آیت گفت که اللهم لا تجعلنا ممن یشغله الجنة عن الله کما قیل شعر

الهجر لو سکن الجنان تحولت • نعم الجنان علی العباد جحیما

رابعهٔ عدویه را سؤال کردند که لم لا تسألین الله الجنة فقالت الجار ثم الدار شبلی قدس سره گفت اگر خاصگان او را یك نفس در آخرت محجوب دارند

از فریاد و نعره هم بستان سرای بهشت بر سر نهند لحاصل دولت و سعادت
اکا که نائل جنان اوله و دریغ و حسرت اکا که داخل نیران اوله مرویدر که
داخل بهشت برین اولن زمرهٔ مؤمنیندن بری بستان سرای جنتده
نقرهٔ خامدن بر قصر بهجت مقامه واروب غایت لطافتندن مستغرق
دریای حیرت اولوب رفقاسی اولان ملائکه یه عجبا بو قصر رفیع الشان
قنقی پیغامبر عظیم البرهانکدر دیو سؤال ایلیه ملائکه دیه لرکه ای بندهٔ
خاص خدا بو قصر زیبا سنک ایچون بنا اولنمشدر اول مؤمن صاف دلکده
اول مقامه ارادهٔ نزول ایتدکده ملائکه دیه لرکه بو محل اقامت دکلدر
دخی ایلرویه سیر و سیاحت بیورکه بو قصر رعنا هنوز سنک دهلیز بارکاه
کلشن سرایکدر اول عبد صاحب سعادت دخی قصر مزبوردن نهضت
و ما فوقنه عزیمت ایتدکده طلای احمردن ساخته و مانند مرآت مصقل
و پرداخته بر قصر آسمان پیوسته یه واروب تکرار حلقه زن باب استفسار
اولدقده قصر مزبور دخی کندو ایچون احضار اولندوغن اخبار ایتمه لریله
اول مقامده دخی اقامته نیت ایتمشکن قرین صحبتلری اولان ملائکه دخی
ایلرویه دلالت ایدوب امامک یا همام دیه لر مؤمن سعادت فرجام دخی
ایلرویه توجه ایتدکده بیوت و غرف و بروج و شرفی در آبداردن ترتیب
اولنمش و یکدانه در سفیددن دوزلمش بر قصر عجیب کوره که کمند وهمی
انوک کنکرهٔ فهمنه ایرشمیوب آیا بو قصر پر لطافت مقربان بارکاه عزتدن
قنقی مقربک مقامیدر دیو استعلام ایتدکده ملائکهٔ کرام دیه لرکه
بو قصر سامی مقام خود سنک جای آرام و نزهتکاه بهجت فرجامکدر پس
اول مؤمن بختیار پادشاه وار اول قصرده اولان تخته جلوس ایدوب
دولت پایدار ایله برقرار اوله و بر فحوای ان اصحاب الجنة الیوم فی شغل فاکهون
نعم کونا کون جنت ایله اشتغالده ایکن ناکاه بارکاه قبولدن بر رسول مقبول

نزول ایدوب جناب حی و قیومک اسرار مکتومه یی محتوی نامهٔ مختومنی
جناب مخدومه ایصال ایلیه عبد مؤمن دخی انامل تبجیل و استقبال ایله
اول منشور نور اشتمالک مهرنی آچوب خامهٔ ازلی ایله نوشته اولان مفهوم
لطایف لم یزلی یه نظر ایتدکده عنوان نامه ده یازلمشکه من الحی الذی لا یموت
الی الحی الذی لا یموت من الملک الذی لا یزول ملکه الی الملک الذی لا یزول
ملکه من الملک الذی اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون الی الملک الذی
اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون و بو نکله ختم کلام اولمشکه عبدی
انا منک راض فهل انت عنی راض روضة الواعظین معینده اشبو روایت
اولنان مفهوم حدیث شریفی بو وجهله اتمام و زبان آور خامهٔ مسکی الختام
اولور که بعد از ان پیغام الهی بر بندهٔ بهشتی رسانند که ای بنده در اطراف و اکناف
و حوالی نواحی مملکت خود چرا سیر نمی کنی تا آثار قدرت و بنده پروری
و اسرار محبت و کرم کستری تا مشاهده نمائی بنده بفنای باغ و بستان
و صحن راغ و کلستان خود بتماشا بیرون خرامد در سبزها و ریاحین و اشجار و انهار
در اطراف بساتین نکاهی کند کوشک و سرا و منزل و مأوی در تحت نظر
و حیطهٔ بصرش در ارند بعضی کوشکها از یکدانه یاقوت بیند بعضی از زر و نقره
و زبرجد و لولو مشاهده نماید یک کوشکرا کوید که اکر این کوشک در فلان محل
بودی پسندیده میبودی فی الحال آن کوشک بدان مقام انتقال نماید
ملائکه زبان سؤال بر کشایند کویند خداوندا بعلم قدیم میدانستی که
این بنده آن کوشک را در فلان مقام خواهد چرا در ابتدا چنان ترتیب نفرمودی
حق تعالی فرماید ای ملائکهٔ ما را با بندهٔ ما سروکار دیکرست مدتیست
تا ما اورا در دار تکلیف با وامر و نواهی خود دلالت فرموده ایم و بنده
آنچه توانسته اطاعت فرمان ما نموده امروز نوبت فرمان ما و راست
بکنارید تا هرچه خواهد بفرماید تا ما نیز بمقتضای هل جزاء الاحسان الا الاحسان

فرمانبردارئ وی کنیم کر بندهٔ ما تقصیر در هیچ فرمان ما ننمود ما نیز هیچ تقصیر
در فرمانبرداری وی ننماییم و ابواب سعادت بروی معاملت او بکشاییم عطار

ایا مسکین سرکردان غمخوار • زجنّت فارغی واینچنین زار
سوی جنّت دمی ازجان نرفتی • میان این جهنّم خوش بخفتی
زجنّت فارغی تو از طبیعت • میان دوزخی تو در شریعت
طبیعت دوزخست ونار سوزان • بسی اینجا ببین تو دل فروزان
یقین مر طاعت جانت بهشتست • ولی نفست همه از خود بهشتست
بهشت نقد جوی از نسیه بگذر • که هستی این زمان از خویش بردر
درون جنّت وحوران سراسر • بر پیش تو کمر بسته تو بنکر
درون جنّتی ای آدم جان • تو داری این زمان مر عالم جان
سوی جنّت شتابان شو دمادم • سجود عشق کن اینجای آدم
تو داری راز جوهر در دو زینت • ولی کس نیست اینجا دهنونت
تو داری جوهر ذات وصفاتش • ولی دوری تو از دیدار ذاتش
تو داری جوهری از جمله برتر • بسوی جوهر ذاتی تو رهبر
تویی محبوب وهم مطلوب جانان • تویی اسرار پیدایی وپنهان
فنا شو تا لقایی دوست یابی • حقیقت مغز جان بی پوست یابی
فنا شو چون همه مردان فنا اند • که در عین فنا اند در بقا اند
یکی شد جانت وکم شد دویی بان • بدیدی پیشکی انجام وآغاز

در ذکر عدد جنان وطبقاتها قال تع ولمن خاف مقام ربّه جنّتان • ثمّ قال
ومن دونهما جنّتان • وقال جنّات عدنٍ مفتّحة لهم الابواب • وقال كانت لهم
جنّات الفردوس نزلًا • وقال فروحٌ وريحان وجنّة نعيم • وقال عندها
جنّة المأوى • وقال لهم فيها دار الخلد • وقال لهم دار السّلام عند ربّهم •
واخرج الشّيخان عن ابی موسى الاشعرى • قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم •

جنّتان من فضّة ابنيتهما وما فيهما • وجنّتان من ذهب ابنيتهما وما فيهما •
وما بين القوم وبين ان ينظروا الى ربّهم الّا رداء الكبرياء على وجهه فى جنّة عدن •
واخرج احمد والطّيالسى والبيهقى عن ابى موسى • قال قال رسول الله صلّى الله
عليه وسلّم • جنان الفردوس اربع • جنّتان من ذهب حليتهما وابنيتهما وما فيهما •
وجنّتان من فضّة حليتهما وابنيتهما وما فيهما • وما بينهم وبين ان يروا
ربّهم الّا رداء الكبرياء على وجهه فى جنّة عدن قال البيهقى قوله رداء الكبرياء
استعارة بصفة الكبرياء والعظمة • لانّه بكبريائه لا يراه احد من خلقه
الّا باذنه • ويؤيّده انّ الكبرياء ليس من جنس الثّياب المحسوسة واخرج الحاكم
والبيهقى عن ابى موسى الاشعرى • انّه قال فى هذه الآية • ولمن خاف مقام ربّه جنّتان
قال جنّتان من ذهب للسّابقين • وجنّتان من فضّة للتّابعين • وفى رواية
لاصحاب اليمين واخرج البخارىّ عن انس قال اصيب حارثة يوم بدرٍ فجاءت
امّه فقالت يا رسول الله • قد علمت منزلة حارثة منّى فان يكن فى الجنّة صبرت •
وان يكن غير ذلك ترى ما اصنع • فقال انّها ليست بجنّة واحدة انّها جنان
كثيرة وانّه فى الفردوس الاعلى قال القرطبى قيل الجنان سبع دار الجلال •
ودار السّلام • ودار الخلد • وجنّة عدن • وجنّة المأوى • وجنّة نعيم • والفردوس •
وقيل اربع فقط لحديث ابى موسى السّابق وهذا ما اختاره الحليمى وقال
انّ الجنّتين الاوليين للمقرّبين • والجنّتين الاخريين لاصحاب اليمين • وفى كلّ
جنّة درجات ومنازل وابواب واخرج التّرمذى والحاكم والبيهقى
عن عبادة بن الصّامت انّ النّبىّ صلّى الله عليه وسلّم قال انّ فى الجنّة مائة
درجة بين كلّ درجتين كما بين السّماء والارض • والفردوس اعلاها درجة
ومن فوقها يكون العرش ومنها تفجر انهار الجنّة الاربعة • فاذا سألتم الله
فسلوه الفردوس واخرج ابو نعيم عن سلمان عن النّبىّ عليه السّلام • ما من عبد
يحبّ ان يرفع فى الدّنيا درجة • فارتفع الّا وضعه الله فى الآخرة درجة

قال الخطّابى من استوفى جميع القرآن
استوفى اقصى درج الجنّة فى الآخرة •
ومن قرا جزءًا منه كان رقيّه فى الدّرج
على قدر على قدر ذلك •
منه

اكرمنها واطول. ثم قرأ وللآخرة اكبر درجاتٍ واكبر تفضيلاً واخرج البيهقي
عن عايشة رضي الله عنها قالت قال رسول الله صلى الله عليه وسلم عدد
درج الجنّة عدد آي القرآن فمن دخل الجنّة من اهل القرآن فليس فوقه درجة.
واخرج ابو يعلي والطّبراني وابن ابي الدّنيا عن ابن مسعود قال قال رسول الله
صلّى الله عليه وسلّم للجنّة ثمانية ابواب سبعة مُغلَقَة وباب مفتوح
للتوبة حتّى تطلع الشّمس من نحوه واخرج النّسائي وابن ماجه عن ابي هريرة رض
ما من عبد يصلّي الصلوات الخمس ويصوم رمضان ويخرج الزكوة.
ويجتنب الكبائر السّبع الّا فتحت له ابواب الجنّة الثّمانية يوم القيامة.
وقال عبد الكريم الجيلي قدّس سرّه في كتابه المسمّى بالانسان الكامل اعلم
انّ الجنان على ثمان طباق كلّ طبقة فيها جنّات كثيرة في كلّ جنّة درجات لا تحصى
فالطّبقة الاولى تسمّى جنّة السّلام وتسمّى جنّة المجازاة خلق الله باب
هذه الجنّة من الاعمال الصّالحة تجلّى الله فيها على اهلها باسم الحسيب.
فصارت جزاءً محضًا وقوله عليه الصّلوة والسّلام لا يدخل احد الجنّة
بعمله اراد به جنّة المواهب واما جنّة المجازاة فهي بالاعمال قال الله تعالى
في حقّ اهل هذه الجنّة وان ليس للانسان الّا ما سعى وانّ سعيه سوف يُرى
ثمّ يجزيه الجزاء الاوفى لا يدخل هذه الجنّة الّا بالاعمال فمن لا عمل له لا دخول له
فيها وتسمّى هذه باليسرى قال تع واما من اعطى واتّقى وصدّق بالحسنى فسنيسّره
لليسرى وسبب دخولها بقليل من الاعمال المقبولة فهي ميسّرة لمن يسّرها الله تعالى عليه
الطّبقة الثّانية هي فوق الطّبقة الاولى واعلى منها تسمّى جنّة الخلد.
وجنّة المكاسب والفرق بين جنّة المجازاة وجنّة المكاسب انّ جنّة المجازاة
بقدر الاعمال فلها مقابلة وجنّة المكاسب ربح محض لانّها نتاج العقائد
والظّنون الحسنة بالله تعالى ليس فيها شئ على طريق المجازاة بالاعمال البدنية
تجلّى الله على اهل هذه الجنّة باسم البديع فظهرت لاهل العقايد الحسنة

ما لم يكن تأمّله ابتداعًا اليها فباب هذه الجنّة مخلوق من العقايد والظّنون
بالله والرّجاء لا يدخل هذه الجنّة الّا من كانت فيه هذه المذكورات.
ومن لم يكن فيه شئ من هؤلاء لا يدخل بجنّة المكاسب لانّ ما يضادّه
وهو الخسران ايضًا نتيجة الظّنون الرّديّة بالله تعالى قال سبحانه وتع
وذلكم ظنّكم الّذي ظننتم بربّكم ارداكم فاصبحتم من الخاسرين فاهل الظّنون الرّديّة
هم في نار الخسارة واهل الظّنون الحسنة بالله تع هم في جنّة المكاسب.
الطّبقة الثّالثة تسمّى جنّة المواهب وهذه الطّبقة اعلى من اللّتين قبلها
لانّ مواهب الحقّ لا تتناهى فيهب لمن لا عمل له ولا عقيدة اكثر ممّن له اعمال
كثيرة وعقايد وغير ذلك رأيتُ في هذه الجنّة اقوامًا من كلّ ملّة وطائفة.
ومن كلّ جنسٍ من اجناس بني آدم حتّى انّ اهل العقايد والاعمال اذا اعطاهم الله
من باب الموهبة دخلوا هذه الجنّة تجلّى الله في اهلها باسم الوهّاب.
ولا يدخلها احد الّا بموهبة الله تع وهي الجنّة الّتي قال عليه السّلام انّه
لا يدخلها احد بعمله فقالوا ولا انت فقال ولا انا الّا ان يتغمّدني الله
برحمته هذه الجنّة اكبر الجنّات واوسعها هي سرّ قوله ورحمتي وسعت كلّ شئٍ
حتّى انّه لم يبق احد من النّوع الانساني الّا وجوّزت الحقايق ان يكون له
نصيب من هذه الجنّة في يوم من ايّام الله تع هذا الّذي جوّزته الحقايق
من حيث الامكان الوهبي واما ما شاهدناه فانّا وجدناه في هذه الجنّة
من كلّ نوع من انواع الملل والنّحل المختلفة طائفة لا كلّها ولا اكثرها بل فرقةً
من كلّ ملّة بخلاف جنّة المجازاة فانّها مخصوصة بالاعمال الصّالحة.
لا يدخلها الّا اهلها واوسع منها جنّة المكاسب لانّ الرّبح قريب من الجزاء
اذ لا بدّ من رأس المال حتّى ينتهي الرّبح عليه فرأس مال اهل جنّة المكاسب
هي تلك العقايد والظّنون الحسنة بالله واما هذه الجنّة اعني جنّة المواهب
فانّها اوسع الجنّات حتّى انّها اوسع ممّا فوقها وهذه المسمّاة في القرآن

بجنّة المأوى قال الله تع اما الّذين امنوا وعملوا الصالحات فلهم جنّات المأوى
نزلًا بما كانوا يعملون ولم يقل جزاءً تنبيهًا على انّه يدخلهم جنّة المواهب
لا جنّة المجازاة ولا جنّة المكاسب فهى مأوًى لهم وقرًى لهم من خزاين الجود
والموهبة غير مختصّة لمن عمل الصالحات اولم يعمل فافهم **الطبقة الرّابعة**
تسمّى جنّة الاستحقاق وجنّة النّعيم وجنّة الفطرة وهذه الطبقة
اعلى من اللواتى قبلها فانّها لا بمجازاة ولا بموهبة بل هى لاقوام مخصوصة
اقتضت حقايقهم الّتى خلقهم الله عليها ان يدخلوا هذه بطريق الاستحقاق الاصلى
وهم طائفة من عباده خرجوا من دار الدّنيا وارواحهم باقية على الفطرة الاولى الاصليّة
فمنهم من عاش جميع عمره فى الدّنيا وهو على الفطرة واكثر هؤلاء بهاليل
ومجانين واطفال ومنهم من تزكّى بالاعمال الصّالحة والمجاهدة والرّياضة
والمعاملة الحسنة مع الله تعالى فرجعت روحه من الحضيض البشرىّ
الى الفطرة الاصليّة فالفطرة الاصليّة قوله تع لقد خلقنا الانسان
فى احسن تقويم والدّنس البشرىّ قوله ثمّ رددناه اسفل سافلين وهؤلاء الّذين
تزكّوا وهم المستثنون بقوله الّا الّذين امنوا وعملوا الصّالحات فلهم اجر
غير ممنون يعنى يدخلون هذه الجنّة المسمّاة بجنّة الاستحقاق فهو لهم حقّ
من غير ان يكون موهوبًا ممنونًا او مكسوبًا مجازاةً بطريق الاعمال وغيرها
فهؤلاء اعنى من تزكّى حتّى رجع الى فطرة الاصليّة هم المسمّون بالابرار
قال الله تعالى انّ الابرار لفى نعيم وسرّ هنا انّ الله تجلّى فى اهلها باسم الحقّ
فامتنع ان يدخلها الّا من يستحقّها بطريق الاصالة والفطرة الّتى فطر الله
عليها فمنهم من يخرج من الدّنيا اليها ومنهم من يعذّب بالنّار حتّى انتفت
خبائثه فرجع الى الفطرة ثمّ استحقّها فدخلها بعد دخول النّار وسقف
هذه هو العرش بخلاف الجنان المتقدّم ذكرها فانّ الاعلى منهنّ سقف الادنى
فجنّة السّلام سقفها جنّة الخلد وجنّة الخلد سقفها جنّة المأوى

وجنّة المأوى سقفها هذه الجنّة المسمّاة بجنّة الاستحقاق وجنّة الفطرة
وجنّة النّعيم فليس لها سقف الّا العرش **الطبقة الخامسة** تسمّى بالفردوس
وهى جنّة المعارف فارضها متّسعة شديد الاتّساع وكلّما ارتفع الانسان
فيها ضاقت حتّى انّ اعلى مكان فيها اضيق من سمّ الخياط لا يوجد فيها شجر
ولا نهر ولا قصر ولا حور ولا عين الّا اذا نظر اهلها الى ما تحتهم فاشرفوا
فى احدى الجنان الّتى هى تحتهم فرأوا تلك الاشياء المذكورة من الحور
والقصور والولدان واما فى جنّة المعارف فلا يجدون شيئًا من ذلك
وكذلك ما فوقها وهذه الجنّة على باب العرش وسقفها سقف الباب
واهل هذه الجنّة فى مشاهدة دائمة فهم الشّهداء اعنى شهداء الجمال
والحسن الالهىّ قتلوا فى محبّة الله بسيف الفناء عن نفوسهم فلا يشهدون
الّا محبوبهم وهذه الجنّة هى المسمّاة بالوسيلة لانّ المعارف وسيلة العارف
الى معروفه واهل هذه الجنّة اقلّ من اهل جميع الجنان المتقدّمة وكلّما
علت الطّبقات من هذه الجنّة كانت كذلك **الطبقة السّادسة** تسمّى
بالفضيلة واهلها الصّدّيقون الّذين اثنى الله عليهم بانّهم عند مليك مقتدر
وهذه الجنّة هى جنّة الاسماء وهى منبسطة على درجات كلّ طائفة من اهل
هذه الطّبقة على درجة من درجات العرش اهلها اقلّ عددًا من اهل جنّة المعارف
ولكن اعلى مكانةً عند الله تعالى وهؤلاء يسمّون اهل اللّذّة الالهيّة
الطبقة السّابعة تسمّى بالدّرجة الرّفيعة وهى جنّة الصّفات من حيث الاسم
وهى جنّة الذّات من حيث الرّسم ارضها باطن العرش واهلها يسمّون اهل التحقّق
بالحقايق الالهيّة وهم اقلّ عددًا من اهل الطّبقة الّتى مضى ذكرها واهلها
هم المقرّبون اهل الخلافة الالهيّة وهؤلاء هم الممكّنون اولوا العزم
من التحقّق الالهىّ رأيت الخليل ابراهيم عليه السّلام قائمًا فى يمين هذا المحلّ
ناظرًا الى وسطه ورأيت طائفةً من الرّسل والاولياء فى جانب الايسر

شاخصين بابصارهم الى وسط هذا المحل ورأيت محمدا صلى الله عليه وسلم
فى وسطه شاخصا ببصره الى سقف العرش طالبا للمقام المحمود الذى وعده الله
الطبقة الثامنة تسمى بالمقام المحمود وهى جنة الذات ارضها سقف العرش
ليس لاحد اليها طريق وكل من اهل جنة الصفات طالب للوصول اليها يزعم
انها معقودة باسمه دون غيره وزعم الكل حق ولكن هى لمحمد صلى الله عليه وسلم
لقوله ان المقام المحمود اعلى مقام فى الجنة وانها لا يكون الا لرجل واحد
وارجوا ان اكون انا هو ذلك الرجل صلى الله عليه وسلم ثم اخبر ان الله وعده
فلنؤمن ونصدق بما قاله فانه لا ينطق عن الهوى ان هو الا وحى يوحى

فصل فاعلم ان الصورة المحمدية لما خلق الله منها الجنة والنار وما فيهما
من نعيم المؤمنين وعذابا لكفار خلق الله تع بصورة آدم عليه السلام
من تلك الصورة المحمدية فلما نزل آدم من الجنة وهب حياة مصورة فماتت
لمفارقة عالم الارواح الا ترى آدم عليه السلام كيف لما كان فى الجنة
لا يتصور شيئا فى نفسه الا ويوجده فى حسه وجميع من يدخل الجنة يتم له
ذلك ولما نزل آدم الى دار الدنيا لم يبق له ذلك لان حياة المصورة فى الجنة
كان بنفسها وحياتها فى الدنيا بالروح فهى ميتة لاهل الدنيا الا من
احياه الله تعالى بحياته الابدية ونظر اليه بما ينظر به الى ذاته وحققه
باسمائه وصفاته فانه يكون له من القدرة فى دار الدنيا ما سيكون لاهل
فى الدار الاخرى فلا يتصور شيئا فى نفسه الا ويوجده الله له فى حسه
فافهم ما اشرنا اليه لك فى هذا الباب فانه من عرف ما رمزناه فيه
ظهر له ما يكتمه عنه الوجود ويخفيه والله يقول الحق ويثبته ولا ينفيه عطار

محمد برهمه عالم رسولست • رسول سرور صاحب قبولست
هنوز آدم ميان آب وكل بود • كه او شاه جهان جان ودل بود
زمين وآسمان اورا طفيلست • ملك با آدمى جنيش خيلست

حقيقت اوست در هر دو جهانو • كه اند هر دو عالم اوست مشهود
تمامت سالكان محتاج اوبند • بجان پيوسته در معراج اوبند
صفاتش وصف كردن مى نيارم • اگرچه جوهرى درياش دارم
صفات وصورت ومعنيش جايافت • از وان جوهرم عين العيان يافت
چه گويم من ثناى او خدا گفت • كه نور اوست با نور خدا جفت
محمد صاحب القول امينى • جهانرا رحمة للعالمينى
ندانم چون محمد پيشوا من • كز و ديدم يقين عين لقا من
ندانم چون محمد ديد الله • نموده من رآنى كرده آن شاه
همه او بود چون ديدم يقين او • حقيقت اولين وآخرين او
بجز احمد مدان اى سالك راه • كز و تابد ترا انوار الله
تو اى عطار ديدى روى احمد • از ان كشتى تو منصور مؤيد

فى زيارة اهل الجنة ومناكحتهم ما لكم فى الدنيا وزيارتهم الانبياء واصحاب الدرجات العلى

اخرج البيهقى وابن ابى الدنيا وابو الشيخ بسند حسن عن انس رض قال
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا دخل اهل الجنة الجنة اشتاقوا
الى الاخوان فيجئ سرير هذا حتى يحاذى سرير هذا فيتحدثان فيتكى هذا ويتكى
هذا ويتحدثان بما كان فى الدنيا فيقول احدهما لصاحبه يا فلان تدرى
يوم غفر الله لنا يوم كنا فى موضع كذا وكذا فدعونا الله فغفر لنا واخرج الطبرانى
وابن ابى الدنيا عن ابى ايوب عن النبى صلى الله عليه وسلم قال ان اهل الجنة يتزاورون
على نجائب بيض كانهن الياقوت وليس فى الجنة من البهايم الا الابل والطير
وقال الطبرانى حدثنا الحسن بن اسحق ثنا سهل بن عثمان ثنا المسيب بن شريك
عن بشر بن نمير عن القاسم عن ابى امامه قال سئل رسول الله صلى الله عليه وسلم
اتتزاور اهل الجنة قال يزور الاعلى الاسفل ولا يزور الاسفل الاعلى الا الذين
يتحابون فى الله يأتون منها حيث شاؤا على النوق محتقبين الحشايا

وقال الدورقی حدثنا ابو سلمه التبوذکی حدثنا سلیمان بن المغیره عن حمید بن هلال

قال بلغنا ان اهل الجنة یزور الاعلی الاسفل ولا یزور الاسفل الاعلی

واخرج ابن ابی الدنیا عن ابی هریرة رض قال ان اهل الجنة لیتزاورون علی العیس

علیها رحال المیس تثیر مناسمها غبار المسک خطام احدها او زمام احدها

خیر من الدنیا وما فیها وقال حمزة بن العباس انا عبد الله بن عثمان انا ابن المبارک

انا اسمعیل بن عباس قال حدثنی ثعلبة بن سلم عن ایوب بن بشیر العجلی عن سقی

مانع ان رسول الله صلی الله علیه وسلم قال ان من نعیم اهل الجنة انهم یتزاورون

علی المطایا والنجب وانهم یؤتون فی الجنة بخیل مسرجة ملجمة لا تروث ولا تبول

فیرکبونها حتی ینتهوا حیث شاء الله عز وجل فیأتیهم مثل السحابة فیها ما لا عین

رأت ولا اذن سمعت فیقولون امطری علینا فما یزال المطر علیهم حتی ینتهی

ذلک فوق امانیهم ثم یبعث الله ریحا غیر موذیة فتنسف کثبانا من مسک

عن ایمانهم وعن شمائلهم فیأخذون ذلک المسک فی نواصی خیولهم وفی مفارقها

وفی رؤسهم ولکل رجل منهم جمة علی ما اشتهت نفسه فیتعلق ذلک المسک

فی تلک الجمام وفی الخیل وفیما سوی ذلک من الثیاب ثم یقبلون حتی ینتهوا الی ما شاء الله

فاذا المرأة تنادی بعض اولئک یا عبد الله اما لک فینا حاجة فیقول من انت

فتقول انا زوجتک فیقول ما کنت علمت بمکانک فتقول المرأة او ما تعلم ان الله قال

فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین جزاء بما کانوا یعملون فیقول بلی وربی

فلعله یشغل بعد ذلک الموقف اربعین خریفا لا یلتفت ولا یعود ما یشغله

عنها الا ما هو من النعیم والکرامة واخرج الطبرانی وابو نعیم والضیا وحسنه

عن عایشة قالت جاء رجل الی رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال یا رسول الله

انک لاحب الی من نفسی ومن اهلی ومن ولدی لاکون فی البیت فاذکرک وما اصبر

حتی اتیک فانظر الیک فاذا ذکرت موتی وموتک عرفت انک اذا دخلت الجنة

رفعت مع النبیین وانی ان دخلت الجنة خشیت ان لا اراک فلم یرد علیه شیئا

العیس ابل فی بیاضها ظلمة خفیة والمناسم بنون وسین مهملة جمع منسم وهو خف البعیر
کذا

حتی نزل جبرئیل بهذه الآیة ومن یطع الله والرسول فاولئک مع الذین

انعم الله علیهم من النبیین والصدیقین والشهداء والصالحین وحسن

اولئک رفیقا پس درکوشوار خلان ابرار اولکه ثقات اخیار اخبار ایتدکلری

احادیث رسول مختار مستدعاسنجه مؤمنین اصفیا بهشت اعلاده

نعما وآلاء ایله ذوق وصفاده اولوب زمرهٔ مؤمنین معصیت

اتمادن توبه سز کیدن ضعفا دوزخ هجر وافتراقده جزاء سیئه لرنه

سزا اولن عذاب واذاده بی تاب وتوانا قالوب محمدیه

اقرکوزلرینک یا صناسن لولو دره	نه لؤلؤ لاله دریا درنه دریا قاندرد
قنی اوله دلو فخر ایله معززیوردین سرور	قنی اولدر لو نازایله صلین سروقد
قنی اول تخت وبخت ورذهب زیروزبر او	قنی بواب وخادملر قنی دایه قنی لالا
قنی کوکدمین یوزلری یوزین دوتمش یولر	قنی کل یوزبنفشه زلفا ولبدر قائلا
دکرمیدی شوغرتلرصوالوجی اشبو خورد	برادمیدی بلااوله لبا سیکن اوآل
بولردنیا سراینده مکرکم حقه عاصی	انکچون اولدی ایدجزاسینی بوکون
دیه لرصبرمز یوقدکونش اسیسنه	نیجه صبر ایده وزاودلر بوکوا سنه
دیه لرکم حریر اطلس کیردک نازایله چون	نیجه صبر ایده لم قطران لباسینه بوکون
دیه لرکم لطیف خوانلر بریدک درلو	نیجه صبر ایده لم زقوم اجیسینه بوکون
مدد قیل یا ابا القاسم بزه یا احمد آه ایر	ویا فخر محمد کل که قیلمه بزی تخجیلا
ایا جنت قبولارین اچیجی کل محمد کل	ویا امت شفیعی کل ویراوردن بزه
ضعیف امتلرکدنوزکه یوق دصبرمز	غیا ایله شفاعت قیل بزه فضل ایله

پس عصاة مؤمنین کاه درکاه ارحم الراحمینه نیاز وحنین وکاه شفیع المذنبین

سید المرسلیندن امید چاره سازی ایله ناله وانین حالنده ایکن رب العالمین

جبریل سدره مکین حوالیٔ دوزخدن کذران ایدرکن کوش شفقت جوشنه

رسان اولماغله درکاه رب ومستعانه دست کشای مناجات اولوب دیه که

ای داننده‌ٔ آشکارا و نهان و رحیم و رحمان محبوس زندان نیران اولن احوال
گنهکاران امت نبی آخر الزمان خود سکا عیان در جناب اکرم الاکرمیندن
جبریل امینه خطاب صادر اولدی که وارایمدی حبیبم خاتم النبیین و شفیع المذنبینه
امتنه شفاعت قیلسون پس جبریل امین برکشاده حضور سید المرسلین اولوب محمدیه

گله گوره که جنتده برانجو خیمه ایچنده	کردی بیک قزل التوندن قپوسی وار تمثیلا
اوتورمش صحبت ایچنده صفا و عشرت ایچنده	دیرکم یا رسول الله دوامی اوله تعدیلا
که سن بونده تنعمده ضعیف امتلرک اودده	اشیده پس ایده سجده بو ایشده ایده تعجیلا
دیدی حق یا محمد کم کوتر کل باشکی بردن	شفاعت قیل قبول ایدم سوزک اولمایه تعطیلا
رسول ایدر دیدیم یا رب ضعیف امت عنا ایچره	دیر وار ایلکل اخراج سوزکدر اقوم قیلا
انوک کیم کوکلی ایچنده اوله بر ذره جه ایمان	بر خردل دانه مقدار چیقر هیچ ایتمه تقلیلا
ینه سجده ایدم اندن کرو امر ایلیه الله	که خردلدن دخی کمتر اولانی ایتمه تخییلا
کرو سجده ایدم ایدم که دیدی هر که الا الله	چیقر آنی جهنمدن الهی قیلمه تضلیلا
دیر عزم جلالمیچون جهنمدن ایدم اخراج	انی کم دیدی الا الله که تحقیقا و تأویلا
کلم پس جبرئیل ایله کوره مالک طوره اوردو	دیدم آچ قاپوسن اودک سوز و مایله تعویلا
اچه چونکم قپوسینی کوردم کم امتم اودده	کمورلر کبی یانمشلر صناسن اودده قندیلا
بنی بونلر دخی کوره تضرع ایدرلر دیدر بن	بیبشم بر النده چیقادم جمله تفصیلا
الام اوچمقلره کیدم یویم اوچمقلرنده بن	ایکی اولا بدنلرکه صن اولماده تذلیلا

حاصل کلام جناب ذو الجلال والاکرام شفاعت سید الانامدن صکره رسل فخام و انبیاء عظام و اولیاء کرام و بالجمله اهل جنتک خاص و عامنه و شهدا و علمایه شفاعت ایچون اذن تام بیورمغله بالغاً ما بلغ هر بری شفاعتلر قیلوب عصاة اهل اسلامدن جهنمده فرد قالمایوب جمله‌سی داخل جنان اولدقدن صکره حضرت اکرم الاکرمین و ارحم الراحمینک دریای رحمتی بی غایته خروشه کلوب عمرنده خیر اشلمامش و طاعت و عبادت ایتمامش قومی قبضهٔ محض کرمی ایله

مطلب در قصهٔ هناد

ناردن اخراج و جنته ادخال بیورروب کفار و مشرکین و زمرهٔ منافقیندن غیری فرد قالمیه و دوزخدن جمله‌دن صکره آزاد اولان کمسه‌نک اسمی هناد اوله و قصهٔ هناد روضة الواعظینده بویله جه مذکوردر که هناد از امت محمد بنده‌ٔ باشد که هفتاد سال و بروایتی پانصد سال و بروایتی پنج هزار سال در دوزخش محبوس داشته باشد و آن چنان بود که چون اهل جنت در بهشت قرار گیرند و اهل دوزخ در دوزخ فرود آیند حق تعالی بعد از چندین عام بجبرائیل علیه السلام وحی کند که ای جبرئیل مرا بنده ایست از امت محمد که نام وی هناد و در محبس دوزخ محبوس است اورا بحضرت من حاضر گردان که دیگر بنده‌ٔ خود را در الم عذاب و وجع فراق نمیکنادم جبریل علیه السلام با هفتاد هزار فرشته بیایند و منادی میکنند که یا هناد هرچند ندا کنند کس جواب ایشان نگوید باز گردد و گوید الهی چندان طلب کردمش نیافتم چه حکم میفرمایی خطاب فرماید که اطلبوه فانه قد غرق فی العذاب باز جبرائیل علیه السلام بجهنم باز گردد و اطباق آن بگشاید چندانکه بجوید نیابد گوید الهی نمی یابم فرماید اطلبوا عبدی فانه غرق فی العذاب باز بجانب دوزخ باز گردد و هناد را بجوید نیابد مالک گوید ای جبریل گرامی چه جویی گوید هناد را مالک گوید با من بیا تا اورا بتو بنمایم جبریل در عقب مالک روان گردد بدرکهٔ از درکات دوزخ رسد بیچاره را در میان آتش آشفته و مشوش بیند پیراهنی از آتش در روی پوشیده و جرعها از شراب زقوم نوشیده عقارب جهنم در زیر قدمش سر برآورده ماری سیاه از حیات دوزخ در حلقوا و حلقه زده تاجی از نار بر فرق و در میان هفتاد هزار گونه عذاب غرق اما زبان بذکر دوست کشاده و دل بمحبت وی استوار شده و سر بر زانوی حسرت نهاده هرچند جبرئیل گوید یا هناد جواب نشنود بار دیگر آواز دهد جواب نشنود

کرّت سیم سر برآرد • وکوید ای جبرئیل اهل جنّت دیدار دوست دیده اند یا نی •
کوید نی • باز سر بر زانو نهد • وکوید که مارا این زاویهٔ هاویه با نام دوست
خوشست • وهر باری که بر زبان میراند که یا حنّان یا منّان • آتش دوزخ
دویست ساله راه ازوی میکریزد • جبرئیل کوید که ای هنّاد حق عزّ وجل ترا
میخواند • کوید یا جبرائیل امید نجاتست یا خود زیادتیٔ عقوبت • جبرئیل کوید
فرمان دوست بر • وروزکار مبر که • حضرت جلال احدیّت ترا میخواند • هنّاد را
بجناب عزّت حاضر کردانند • خطاب در رسد که • ای هنّاد • اکنون افعال
واحوال خویش در دار دنیا یك بیك باز کوی • تا در مدّت عمر خویش چه معامله
کردهٔ • هنّاد کوید الهی چندین سالست که بفنون عذاب • وصنوف عقاب
مبتلا بوده ام • اکنون وقت اظهار زحمتست • نه هنکام فضیحت • حق تعالی فرماید
ای هنّاد امروز روز راستی است • مکر براستی نجات یابی • کوید الهی در اوامر تو
تقصیر کرده ام • واز نواهی اجتناب ننموده ام • وآن روز که دار دنیا ابد بود
میکرده ام • مست لایعقل • از عالم آب وکل • بفضای جان ودل • نقل کرده ام •
اکنون حال من اینست • وکار وکردار من چنین • پس خطاب با عتاب جلالی
از جناب لایزالی بفرشتکان رسد که • سوقوه الی جهنّم • از هیبت این خطاب
لرزه براندام هنّاد نامراد افتد • بزاری درآید • کوید ای خداوند کریم •
وای پروردکار رحیم • اکرچه مستوجب عذاب الیم • امّا مدّتی آوازهٔ نوازهٔ
رحمت عمیم • ولطف جسیم حضرت تو شنیده ام • واز فرقهٔ احمد • وامّت محمّد بوده ام
امیدم بحضرتت آنست که چون از دوزخ بیرون آوردی • دیکرم باز
بدوزخ نفرستی • فیقول تعالی سوقوه الی جهنّم • ملایکهٔ غلاظ شداد چنك
در هنّاد زنند • هنّاد مسکین باز بناله وزاری درآید کوید • الهی آن روز که
روح من قبض کردند تشنه بودم • چون مرا در دل خاك دفن کردند تشنه بودم •
برانکیزانند مرا وهمچنان تشنه بودم • وهفتاد هزار کونه عذاب چشیده ام •

بمثابهٔ از تشنکی تفسیده ام که • شرح آن مکر هم تو دانی • بفرمای تا شربت آبم
دهند • بعد از ان بهر منزل که فرستی حاکمی • فیقول تعالی سوقوه الی النّار •
کوید الهی مرا امان ده تا کلمهٔ چند بجناب حضرت عزّتت عرضه دارم •
فیقول تعالی سوقوه الی النّار • کوید الهی امیدوارم بکرم ورحمت تو •
خداوندا مرا نومید مکردان • الهی مدّتیست که • محمّد را علیه السّلام بپیغامبری
دانسته ام • ولا فامّت وی زده ام • وبه یکانکیٔ تو کواهی داده ام • وکلمهٔ شهادت
اشهد ان لا اله الاّ الله وانّ محمّداً عبده ورسوله بر زبان رانده ام • وهرکز
بدرکاه تو شریك نیاورده ام • دیکر تو میدانی • حق عزّ وجلّ کوید •
قد اوجبت لك العذاب • هنّاد کوید • بحقّ محمّد ان تنجینی من عذابك • خطاب
حضرت حق جلّ جلاله در رسد که • ملائکتی قد غفرت له بحقّ محمّد • صلّی الله
علیه وسلّم • آنکاه هنّاد را روی از دوزخ بکردانند • وبجانب بهشتش
روان سازند • جبریل امین بریمین • ومیکائیل بریسار • واسرافیل علیهم السّلام
در پیش • وملائکه کرد بر کرد او • اورا بیارند • ودر نهر حیات در آرند •
ودران آب جان بخش اورا غسلی دهند • بوی جهنّم ازوی زائل کردد •
واثر عذاب ازوی مرتفع شود • ورضوان باستقبال وی آب سلسبیل •
وبوی خوش جنّت بیاورد • وبروی نثار کند • روی او چون ماه شب چهارده
کردد • وبوی او از مسك اذفر خوشتر باشد • وبحسن یوسف • وسنّ عیسی
وطول آدم • وخلق محمّد صلّی الله علیه وعلی جمیع الانبیا کردد • ورضوان
از برای او تاجی بیارد از زر مکلّل بیاقوت ودرّ • بر سر وی نهد • خواهد که
قدم در بهشت نهد • رضوان کوید تعجیل مکن • تا برای تو مرکب با زینت
ترتیب کنم • از برای وی مرکبی بیارد • قوایمش از نقره • وسینه اش از زر •
وپشتش از یاقوت • هنّاد را بر آن مرکب سوار کردانند • وفرشتکان کرد
برکرد وی به بهشتش فرود آرند • هفتاد هزار خادم بخدمتش نصب کنند •

وبرسر بر سرور بمعانقهٔ حور بنشانند وبمملکت ابدی وسلطنت سرمدی مشرف
کردانند واین همه به برکت کلمهٔ توحید وحرمت محمد باشد صلی الله علیه وسلم
ودر کشف الاسرار امام رشید یزدی میکوید که تا هنّاد دردوزخ باشد
اهل بهشت در حجاب باشند ومیکویند که الهی دیداری که وعده فرمودی
کی خواهیم دید وهر بار ندا میرسد که کدایی از کدایان امت محمد دردوزخ
محبوس است تا برون نیاید دیدار ما در حجب عزّت محتجب خواهد بود
چون هنکام برون آمدن وی بود جبریل را بفرستد وکوید که ای هنّاد
برون آی که اهل بهشت همه منتظران تو یند تا تو در بهشت نیایی ایشان دیدار خدا
نه بینند واخبار رواتِ اخبار دن مروی در که بر بندهٔ آلوده معصیت
کناهی مقداری کرفتار عقوبت اولدقدنصکره محض لطف حق ایله مظهر مغفرت
اولماغله دوزخدن اخراج اولنوب درِ بهشته کتورهلر و رضوانه امر الهی
صادر اوله که بو عبد مغفوره ایچون جنّتده بر جای سرور احضار اولنه
رضوان دیه که ای دانندهٔ هر حال زمین بهشت جنّتده اولان عبادکه تقسیم
اولنوب مالامال اولمغله محلّ کنجایش بر موضع قالمامشدر خطاب الهی صادر
اوله که ای رضوان سنک حوصلهٔ وهمک تنک ایسه بنم میدان قدرتم واسعدر
پس ای رضوان اشجار انارِ باغ جناندن بردانه آل که بنم آثار قدرت بی پایانم
آشکار اوله رضوان دخی با فرمان دادار دستنه یکدانه انار الدقده حضرت
قادر وپروردکاردن اول دانه اناره خطاب صادر اوله که ای دانه امرم ایله
طولاً وعرضاً واسع اول در حال اول دانه حرکت ایدوب بر مرتبه وسعت وفسحت
حصول کله که غربدن شرقه دکن اون دنیا مقداری واسع اولوب هزاران
حوریان دری لمعان وغلمان وولدان ایله قصور عالیه ودرجات متعالیه
وانهار جاریه واشجار مثمرهٔ سامیه پدیدار اولوب اول عبد سعادتمنده
اعطا وعنایت بیوریلوب مستقر سریر دولت سرمدا استوار اوله نظم

ای واهب عقل وباعث جان • با حکم تو هست ونیست یکسان
راه تو بنور لایزالی • از شرک وشریک هردو خالی
توفیق تو کر نه ره نماید • این عقده بعقل کی کشاید
من بد دل وراه بیمناکست • چون راهبرم تویی چه باکست
عاجز شدم از کرانئ بار • طاقت نه چکونه باشد این کار
میکوشم ودر تنم توان نیست • کاز رم تو هست باک از آن نیست
کر قهر سزای ماست آخر • هم لطف برای ماست آخر
یکذرّه ز کیمیای اخلاص • کر بر مس من نهی شوم خاص
بردار مرا که اوفتادم • وز مرکب جهل خود پیادم
از ظلمت خود رهاییم ده • با نور خود آشناییم ده
از خوان تو با نعیم ترچیست • وز حضرت تو کریمتر چیست

در ذکر اعراف وکثیب واهلها پس اهل توحید وایماندن دوزخده فرد
قالمایوب داخل بهشت اولدقده اصحاب اعراف دخی جنّته داخل اولورلر
اخرج البیهقی عن ابی هریرة قال هم قوم قتلوا فی سبیل الله وهم لآبائهم عاصون
فمنعوا الجنّة بمعصیتهم آباهم ومنعوا النّار بقتلهم فی سبیل الله واخرج ابن
مردویه عن جابر بن عبدالله قال سئل رسول الله صلی الله علیه وسلم عمن استوت
حسناته وسیئاته فقال اولئك اصحاب الاعراف لم یدخلوا الجنّة وهم یطمعون
واخرج البیهقی عن حذیفة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم یجمع الله النّاس
یوم القیامة فیؤمر باهل الجنّة الی الجنّة ویؤمر اهل النّار الی النّار ثمّ یقال
لاصحاب الاعراف ما تنتظرون قالوا ننتظر امرك فیقال لهم ان حسناتکم تجاوزت
بکم النّار ان تدخلوها وحالت بینکم وبین الجنّة خطایاکم فادخلوا بمغفرتی
ورحمتی واخرج هناد عن مجاهد قال اصحاب الاعراف قوم صالحون علماء
والاعراف سور بین الجنّة والنّار واخرج البیهقی عن ابی مجاز قال الاعراف

مكان مرتفع عليه رجال من الملائكة يعرفون اهل الجنّة بسيماهم واهل النّار بسيماهم
قال القرطبي حاصل الخلاف فى تفسير اصحاب الاعراف اثنا عشر قولاً احدها انّهم
قوم استوت حسناتهم وسيّآتهم الثانى خرجوا للجهاد عصاة بغير اذن آبائهم
الثالث انّهم اولاد الزّنا الرّابع انّهم اصحاب الذّنوب العظام من اهل القبلة
الخامس قوم لهم صغاير لم يكفّر عنهم بالآلام والمصائب فى الدّنيا ولا كبائرهم
فوقفوا لِيَناُلهم بالحبس غمّ يقابل صغايرهم السّادس عدول القيامة الّذين
يشهدون على النّاس وهم من كلّ امّة السّابع قوم صالحون علماء الثّامن
انّهم الشّهداء التّاسع فضلاء المؤمنين والشّهداء فرغوا من شغل انفسهم
وتفرّغوا لمطالعة احوال النّاس العاشر انّهم من الانبياء عليهم السّلام
الحادى عشر هم العبّاس وحمزة وعلىّ وجعفر رضى الله عنهم الثّانى عشر
انّهم ملائكة موكّلون بهذا السّور يميّزون الكافرين من المؤمنين قبل ادخالهم الجنّة
والنّار وقيل الاعراف سور كعرف الدِيك بين الجنّة والنّار وقيل انّه جبل اُحُدٍ
يوضع هناك يس بين الجنّة والنّار اسباب توقّف ده واقع اولان تغاير
من حيث اختلاف المراتب ايدوكى فهم اولنديسه روزبهان بقلى قدّس الله سرّه
وعلى الاعراف رجال يعرفون كلاًّ بسيماهم آيت كريمه سنك تفسيرنده بو وجهله
تحقيق ايدركه انّ لله عباداً فى الدّنيا قلوبهم تطير فى الملكوت وارواحهم تطير
فى الجبروت وعقولهم تستشرف على الاسرار واسرارهم تطّلع على الانوار
فيرون بنور الله ما لله من العرش الى الثّرى ويعرفون جميع الخلايق بسمات البعد
والقرب التى تظهر من وجوههم وهى منقوش خاتم السّعادة والشّقاوة
الّذى لا يقرأه الّا العارف ربّانىّ ولهذا اشار اليه عليه السّلام بقوله
اتّقوا فراسة المؤمن فانّه ينظر بنور الله وهؤلاء على الاعراف وهى ذروة شرفات الحضرة
يوم القيامة يطّلعون على احوال الدّارين ينظر اليهم اهل الجحيم فيتحمّلون برؤيتهم
اثقال العذاب وينظر اليهم اهل الجنّة فيستزيدون من وجوههم سرور العشق

فيحملون

وهم يشفعون على كلّ مقصّر ويتمون على كلّ متوفّرٍ والدّليل على ذلك قوله تع
ونادوا اصحاب الجنّة ان سلام عليكم السّلام منهم عليهم زيادة قرب اهل الجنّة
وقوله تع لم يدخلوها وهم يطمعون يعنى اهل الاعراف من عظم شأنهم عند الله
فى حضرته وقفوا للشّفاعة بالخلق وهم يطمعون ان يدخلوا الجنّة ويعيشوا
مع عوام اهل الجنّة كالملوك يجلسون مع اهل الدناءة سريعة لطيبة قلوبهم
والفرح بملكهم روى ابو الحسن الفارسى عن سهل بن عبد الله يقول اهل المعرفة
هم اصحاب الاعراف يعرفون كلاًّ بسيماهم اقامهم ليشرفهم على الدّارين واهليها
پس عارفان بالله كرفتار نار فرقت قلوب قاسيه لرندن اولن آثار ظلمت واهل جنّتى
دل تابناكلرنده اولان انوار قربت ايله عارف اولدقلريچون اول زمرهٔ اصفيا
معرفت اتّصاف اصحاب اعراف ايله توصيف اولندى اعراف ايسه مواطن اهل معرفت
اولدوغيچون اعراف ايله اهل معرفت دخى رجال ايله تعريف قيلندى زيرا رجالك
نساده اولن تصرّفاتى كبى عارفان الهى دخى ماسواده لاجرم رجوليّت ايله
متصرّفلر اولوب ماسوادن برشى انلرى متصرّف اولمادى كما قال تع رجال
لا تلهيهم تجارة ولا بيع عن ذكر الله زيرا طلب حق ده بين الخواص والعوام
وجه امتياز رجوليّت وعلوهمّت در فاذا كان كذلك اصحاب اعرافه علوّ همّتلريله
حضيض بشريّت ودركات نيراندن خروج وذروهٔ مدانيه عروج ايدوب
نعيم داريده عدم التفات ايله مكوّناتدن رحلت واعراف ده اقامت ايتديكر
مرتبهٔ مز بوره عند الرّحمن اولن خطيرهٔ قدسدن عبارتدر پس زمرهٔ
جليلهٔ مز بوره اهل نار واهل نوره اشرافلرى اولدوغى جهتدن
دوزخيانه نظر ايتدكلرنده حق جلّ وعلا محض لطف وعطاسيله انلرى
نه مقوله دركاتدن خلاص ونه مقوله درجاته اختصاص بيوردوغنه
شكر وسپاس ايدرلر واهل بهشته نظر ايتدكلرنده نعم جنّت ايله
اشتغالرين كوروب ونادوا اصحاب الجنّة ان سلام عليكم فحواى كريمى اوزره

هنیئاً لكم یا اهل الجنّة لما انتم فیه من النّعیم المقیم والقصور ندا سن ایدرلر
نهما حق جلّ وعلا دخی علوّ همّت عرفانی كتا باسنا شنه لم یدخلوها وهم
یطمعون قول كریمی ایله اخبار و انبا بیورد یعنی اصحاب اعراف نعیم جنّته ایدوب
كیرمزلر و درجاتندن برشیئه میل وركون ایتمزلر و جنّت نعیم اوزرندن عبور
نزول ایتمزلر و اعرافده مقیم اولوب حضرت حق و فیّاض مطلق و ادخلی جنّتی قول
كریمیله نفسنه اضافت بیوردوغی جنّت ذاته وصول رجا ایدوب **بیت**

نه جنّت جویم و نی حور و نی انهار میخواهم	بتو اورد ذاای زاهد همه من یار میخواهم

دیرلر آورده اند كه شیخ شبلی كفت قدّس سرّه كه من در دین درگاه نیازی
دارم كه اگر هشت بهشت را لقمه كنند و در دهان اندازند بدین بدنیا
بعد از مرگش بخواب دیدند سؤال كردند كه كارت بكجا رسید و با تو چه معامله
كردند كفت مرا حاضر كردند و كفتند ای شبلی چیزی بخواه كفتم الهی
ان ادخلتنی الجنّة فبعدلك وان جعلتنی للوصال اهلاً فبفضلك كفت خداوندا
اگر مرا بهشت بری عدلست و اگر شایسته وصال خود كردانی فضلست **شعر**

گر بهشت عدن جای دلكشست	بی جمال دوست عین آتشست
كر نبودی ذاتش و جنّت نشان	می پرستیدی خدا را عاشقان

قال عبد الكریم الجیلی فی الانسان الكامل **فاعلم** انّ الآخرة بجملتها اعنی الجنّة
والنّار والكثیب كلّها دار واحدة غیر منقسمة ولا متعدّدة فمن حكمت علیه
حقایق تلك الدار كان فی النّار لانّ اهل النّار محكوم علیهم تحت ذلّ الانتقام
ومن حكم علی حقایق تلك الدار كان فی الجنّة فمن احتكم فی هذه الدار لله تعالی
والطاعة فانّ الله تعالی یجعله حاكماً فی حقایق تلك الدار یفعل فیها ما یشاء
ومن لم یحتكم لله تعالی وعصاه فی هذه الدار فانّه یكون محكوماً علیه هنالك
یحكم علیه حقایق تلك الدار بما لا یسعه ان یخالف فیها كما انّ اهل النّار تحت
حكم الزبانیة بخلاف اهل الجنّة الا تری انّ اهل الجنّة یفعل الواحد منهم ما یشاء

ولا یحكم احد بشیء علیهم ومن تحقّق بعلم امر تلك الدار وتمكّن من التصرّف
ممّا تحقّق بعلمه كان فی الاعراف والاعراف محلّ القرب الالهی المعبّر عنه فی القرآن
بقول الله تع عند ملیك مقتدر وسمّی هذا المنظر بهذا الاسم للمعرفة وهو
تحقّق العلم الّذی ذكرته لك واهل الاعراف هم العارفون بالله لانّ من عرف الله تعالی
تحقّق بعلم امر الآخرة ومن لم یعرفه لا یتحقّق بعلمه الا تری قوله عزّ وجلّ
وعلی الاعراف رجال یعرفون كلّاً بسیماهم یعنی وعلی مقام المعرفة بالله رجال
یكرّمهم لجلالة شانهم ولانّهم مجهولون عند غیرهم یعرفون كلّاً بسیماهم
لانّهم عرفوا الله ومن عرف الله فلا یخفی علیه شیء **والكثیب** مقام
دون الاعراف وفوق جنّات النّعیم فكلّ ما یقع لاهل الجنّة من زیادة المعرفة
بالله لعلوّ درجاتهم فی الكثیب والفرق بین اهل الكثیب واهل الاعراف
انّ اهل الكثیب یخرجون من دار الدّنیا قبل ان یتجلّی علیهم الحقّ فیها فلمّا انقلبوا
الی الآخرة كان محلّهم فی الجنّة ویتفضّل الحقّ علیهم هنالك یتجلّی علی كلّ
بقدر ایمانه بالله تعالی فی الدّنیا وبقدر معرفته سبحانه وتعالی واهل الاعراف
قوم لم یخرجوا من الدّنیا الّا وقد تجلّی الله سبحانه وتعالی علیهم وعرفوه فیها
فلمّا خرجوا منها الی الآخرة لم یكن لهم محلّ الّا عنده لانّ من دخل بلاداً وله فیها
صاحب یعرفه لا ینزل الّا عنده بل یجب علی ذلك الصاحب ان لا ینزله الّا عنده
فاذا كان هذا یفعله المخلوق فمن اولی به من الخالق الا تراه قد صرّح سبحانه وتع
انّ ثمّة قوماً هم عند ملیك مقتدر وههنا عجایب وغرایب لا یسع الوجود
باسره ان یذكرها علی سبیل التّصریح ثمّ هی لدقّتها وغموضها لا یفهم بالاشارة
والتّلویح اللّهمّ الّا اذا كان النّاظر فی الكتاب قد بلغ تلك المرتبة وعاین
تلك الامور العجیبة فانّه یفهم بادنی رمز ویعرف باخفی لغز ولیس غرضنا
فی وضع هذا الكتاب الّا لاعلام الجاهل بما لیس یدری فامّا العالم فلیس
لذكرنا تلك العجایب عنده فائدة الّا لازم الخبر وهو ان یعلم انّا علمنا ما علمه

وليس لنا فى ذلك قصد فلنقبض العنان والله المستعان وعليه التكلان **نظم**

دهى ناكردهٔ درجوهر جان	كه تا بنمايدت اسرار پنهان
دهى ناكردهٔ تا با ز دانى	كه سر اين جهان وآن جهانى
چو مردان راه كن درجوهر جان	كه تا بينى حقيقت سر سبحان
برون شو زين جهان وآن جهان بين	يكى در ذات خود عين العيان بين
چو جانت سوى او يابد پناهى	نماند هيچ جز حق هيچ راهى

فى ذكر زيادة اهل الجنة ربهم ورؤيتهم له قال تعالى وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة وقال للذين احسنوا الحسنى وزيادة وقال ولدينا مزيد واخرج مسلم والترمذى وابن ماجه عن صهيب عن النبى صلى الله عليه وسلم اذا دخل اهل الجنة الجنة يقول الله تعالى تريدون شيئاً ازيدكم فيقولون الم تبيض وجوهنا الم تدخلنا الجنة وتنجنا من النار قال فيكشف الحجاب فما اعطوا شيئاً احب اليهم من النظر الى ربهم ثم تلى هذه الآية للذين احسنوا الحسنى وزيادة قال القرطبى قوله فيكشف الحجاب معناه انه يرفع الموانع عن الادراك عن ابصارهم حتى يروه على ما هو عليه من نعوت العظمة والجلال فذكر الحجاب انما هو فى حق الخلق لا الخالق تعالى وتقدس واخرج ابن جرير وابن مردويه عن ابى موسى الاشعرى عن النبى عليه السلام قال ان الله يبعث يوم القيمة منادياً ينادى بصوت يسمعه اولهم وآخرهم يا اهل الجنة ان الله وعدكم الحسنى وزيادة الحسنى الجنة والزيادة النظر الى وجه الرحمن واخرج البيهقى فى كتاب الرؤية عن ابن عباس فى قوله وجوه يومئذ ناضرة قال حسنها الى ربها ناظرة قال نظرت الى الخالق وعن الحسن قال النضرة الحسن الى ربها ناظرة قال نظرت الى ربها فنضرت لنوره وعن انس بن مالك فى قوله تعالى ولدينا مزيد قال يظهر لهم الرب عز وجل يوم القيمة واخرج الشيخان والدارقطنى عن جرير البجلى قال كنا جلوساً عند النبى صلى الله عليه وسلم اذ نظر الى القمر ليلة البدر

اما انكم سترون ربكم كما ترون هذا القمر ليلة البدر لا تضامون فى رؤيته فان استطعتم ان لا تغلبوا على صلوة قبل طلوع الشمس وقبل غروبها يعنى العصر والفجر وعن على كرم الله وجهه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم يزور اهل الجنة الرب تعالى فى كل جمعة وذكر ما يعطون ثم يقول الله اكشفوا حجابى فيكشف حجاب ثم حجاب حتى يتجلى لهم عن وجهه وكانهم لم يروا نعمة قبل ذلك وهو قوله ولدينا مزيد واخرج البزار والاصبهانى عن حذيفة رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اتانى جبريل فى كفه مثل المرآة فى وسطها لمعة سوداء قلت ما هذه اللمعة السوداء قال هذه يوم الجمعة قلت وما يوم الجمعة قال يوم من ايام ربك عظيم قد شرفه وفضله واسمه فى الآخرة يوم المزيد فان الله صير اهل الجنة الى الجنة واهل النار الى النار وليس ثم ليل ولا نهار قد علم الله مقدار تلك الساعات فاذا كان يوم الجمعة فى وقت الجمعة التى يخرج اهل الجمعة الى جمعتهم فينادى مناد يا اهل الجنة اخرجوا الى دار المزيد فيخرجون من كثبان المسك قال حذيفة والله لاشد بياضاً من دقيقكم هذا فيخرج غلمان الانبياء منابر من نور ويخرج غلمان المؤمنين بكراسى من ياقوت فاذا قعدوا واخذ القوم مجالسهم بعث الله عليهم ريحاً تدعى المثيرة فتثير عليهم المسك الابيض فتدخل فى ثيابهم وتخرجه من جيوبهم فيقول الله اين عبادى الذين اطاعونى بالغيب وصدقوا رسلى فهذا يوم المزيد فيجتمعون على كلمة واحدة انا قد رضينا فارض عنا ويرجع اليهم فى قولهم يا اهل الجنة لو لم ارض عنكم لم اسكنكم جنتى فهذا يوم المزيد فسلونى فيجتمعون على كلمة واحدة ارنا وجهك ننظر اليه فيكشف الله الحجب ويتجلى لهم فيغشاهم من نوره فلولا ان الله قضى ان لا يموتوا لاحترقوا ثم يقال لهم ارجعوا الى منازلكم فيرجعون وقد حفوا على ازواجهم وحفين عليهم مما غشيهم من نوره فلا يزال النور يتمكن حتى يرجعوا الى منازلهم فيقول لهم ازواجهم لقد خرجتم من عندنا بصورة ورجعتم الينا بغيرها فيقولون تجلى لنا ربنا فنظرنا

قال البيهقى كان التشبيه للرؤية وهو فعل الرائى لا للمرئى والمعنى ترون ربكم رؤية ينتزح معها الريبة وتنتفى معها الشك ولا تمترون فيه كرؤيتكم القمر لا ترتابون ولا تمترون قال وتضامون روى بتخفيف الميم وضم اوله من الضيم اى لا يلحقكم فى رؤيته ضيم ولا مشقة وبتشديدها والفتح على حذف احدى التائين والاصل لا تتضامون اى لا يضام بعضكم بعضاً منه

الى ما حفينا بر عليكم قال فهم ينقلبون فى مسك الجنّة ونعيمها فى كلّ سبعة ايّام
وقال عبد القادر الجيلانى فى الغنية روى قال رسول الله صلى الله عليه وسلّم
نادى منادٍ فى الجنّة فيسمع صوته اعلاهم وادناهم واقصاهم فيقول يا اهل الجنّة
ارضيتم بمنازلكم فيقولون باجمعهم نعم والله لقد انزلنا ربّنا منازل الكرامة
لا ينبغى بها حول ولا قوّة ولا بها بدل رضينا بربّنا رضاءً اللهمّ ربّنا
فانّا سمعنا مناديك فاجبنا للقول الصادق اللهمّ اشتهينا النظر الى وجهك
فارناه فانّه افضل ثواب عندك قال فامر الله عزّ وجلّ عند ذلك الجنّة التى
فيها منزله ومجلسه واسمه دار السّلام خذى زينتك وتزيّنى واستعدّى
لزيارة عبادى فسمعت لربّها واطاعته قبل ان تقضى الكلمة واخذت زينتها
فاستعدّت لزوّار الله تعالى فيأمر الله تعالى ملكاً من الملائكة ان ادعوا عبادى
الى زيارتى قال فيخرج ذلك الملك من عند الرحمن عزّ وجلّ فينادى باعلى صوته
بصوتٍ لذاذٍ هدود يقول يا اهل الجنّة يا اولياء الله زوروا ربّكم قال
فيسمع صوته اعلاهم واسفلهم فيركبون على النوق والبراذين باجمعهم فيسيرون
فى ظلّ الى جنب تلالٍ من مسكٍ ابيض وزعفران اصفر فيسلّمون عند الباب
وتسليمهم ان يقولوا السّلام علينا من ربّنا فيستأذنون فيؤذن لهم
فيعمدون ليدخلوا الباب فتهبّ ريح من تحت العرش اسمها المثيرة فتنسف
تلال المسك والزعفران فتثيرهم على رؤسهم وثيابهم فيدخلون وينظرون
الى عرش ربّهم وكرسيّه نوراً يتلألأ عليهم من غير ان يتجلّى لهم فيقولون سبحانك
ربّنا قدّوس ربّ الملائكة والرّوح تباركت ربّنا وتعاليت ارنا ننظر الى وجهك
قال فيأمر الله الحجب التى من نور ان اعتزلى فلا تزال يرتفع حجاب وراء حجاب
حتّى ترتفع سبعون حجاباً هو اشدّ نوراً من الّذى يليه سبعون ضعفاً
فيتجلّى لهم ربّ العزّة عزّ وجلّ فيخرّون له سجّداً ما شاء الله يقولون وهم ساجدون
سبحانك لك الحمد والتسبيح ابداً انجيتنا من النّار وادخلتنا الجنّة فنعم الدّار

رضينا عنك الرّضاء كلّه فارض عنّا فيقول تبارك وتعالى انّى قد رضيت
عنكم الرّضاء كلّه وليس هنا اوان عملٍ ولا زهدٍ هنا حين نظرة ونعيم فاسئلونى
اعطكم وتمنّوا علىّ ازدكم قال فيتمنّون من غير ان يتكلموا ان يديم لهم ما اعطاهم
فيقول انّى اعطيكم الّذى تمنّيتم ومثل الّذى اعطيتكم قال فيرفعون رؤسهم
بالتكبير ولا يستطيعون ان يرفعوا ابصارهم الى ربّهم من شدّة نور ربّ العزّة
وذلك المجلس يسمّى شرقىّ قبّة ربّ العالمين فيقول لهم ربّ العزّة عزّ وجلّ
مرحباً يا عبادى وجيرانى واصفيائى واحبّائى واوليائى وخيرتى من خلقى
واهل طاعتى قال واذا بين يدى عرش ربّ العزّة منابر من نور دون تلك المنابر
كراسىّ من نور دون تلك الكراسىّ الفرش ودون الفرش النمارق
ودون النّمارق الزّرابىّ قال فيقول لهم ربّ العزّة عزّ وجلّ هلمّوا اجلسوا
على كرامتكم فتقدّم الرّسل فيجلسون على تلك المنابر وتتقدّم الانبياء
فيجلسون على تلك الكراسىّ وتتقدّم الصّالحون فيجلسون على النّمارق
والزّرابىّ قال فتوضع لهم موائد من نور على كلّ مائدة منها سبعون لوناً مكلّلة
باللّؤلؤ والياقوت قال فيقول ربّ العزّة لحفدته اطعموهم قال فيوضع لهم
على كلّ مائدةٍ سبعون الف صحفة من درّ وياقوت فى كلّ صحفةٍ سبعون لوناً
من الطّعام قال فيقول كلوا يا عبادى قال فيأكلون ما شاء الله من ذلك
قال فيقولون بعضهم لبعضٍ انّ طعامنا الّذى عند اهلنا عند هذا كالحلم
قال فيقول ربّ العزّة لحفدته اسقوا عبادى قال فيأتونهم بشراب فيشربون
منه فيقول بعضهم لبعضٍ انّ شرابنا عند هذا الشّراب كالحلم قال فيقول
ربّ العزّة فكّهوهم واكسوهم وحلّوهم قال فيأتونهم بكسوة وحلّة فيلبسونها
فيقول بعضهم لبعض انّ حلّتنا وكسوتنا عند هذه كالحلم قال فبينما هم
جلوس على كراسيّهم بعث الله عزّ وجلّ عليهم ريحاً من تحت العرش تسمّى المثيرة
فتأتيهم بمسكٍ وكافور من تحت العرش اشدّ بياضاً من الثّلج فتثير ثيابهم ورؤسهم

وجیوبهم فتطیبهم ثم ترفع عنهم الموائد مع ما علیها من الطعام فقال فیقول لهم
رب العزة سلونی الآن اعطکم وتمنوا علی اردکم قال فیقولون باجمعهم
اللهم ربنا فانا نسالك رضاك فیقول الله عز وجل انی قد رضیت عنکم
یا عبادی قال فیخرون له سجدا بالتسبیح والتکبیر فیقول رب العزة یا عبادی
ارفعوا رؤسکم لیس هنا یوم عمل هذا حین نظرة ونعیم قال فیرفعون
رؤسهم ووجوههم مشرقة من نور ربهم قال فیقول رب العزة عز وجل
انصرفوا الی منازلکم قال فیخرجون من عند ربهم ثم تلقاهم غلمانهم بدوابهم
قال فیرکب کل واحد منهم علی ناقة او علی برذونة فیرکب معه سبعون الف غلام
فیسیر من شاء منهم الی داره ثم یسیر معه مسایر حتی یقدم القصر الذی یرید
قال فاذا جاء الی قصره دخل علی زوجته فقامت الیه ورحبت به فقالت له
یا حبیبی یا حبیبی جئتنی بحسن ونور وجمال وریح وکسوة وحلة لم افارقك
علیها قال فینادی ملك من عند الرحمن عز وجل بصوت عال فیقول یا اهل الجنة
کذلك انتم تجدد لکم النعم والملائکة یدخلون علیهم من کل باب سلام
علیکم ان ربکم یقراء علیکم السلام ومعهم من الاطعمة والاشربة والکسوة والحلة
واخرج ابن ماجه عن جابر قال قال النبی صلی الله علیه وسلم بینا اهل الجنة
فی نعیمهم اذ سطع لهم نور فرفعوا رؤسهم فاذا الرب قد اشرف علیهم من فوقهم
فقال السلام علیکم یا اهل الجنة وذلك قول الله سلام قولا من رب رحیم
قال فینظر الیهم وینظرون الیه فلا یلتفتوا الی شیء من النعیم ما داموا ینظرون
الیه حتی یحتجب عنهم ویبقی نوره وبرکته علیهم وفی دیارهم اشرافه
سبحانه اطلاع منزها عن المکان والحلول جابر بن عبد الله رضی الله عنه دن
روایت اولنان اشبو خبر اخیری شیخ کلاباذی معانی الاخبارده ایراد وبو وجهله
تقریر رقم نهاده ایدر دیو معین مسکینی شرح حدیث اربعین ده نقل ایدر که
حضرت رسول الثقلین صاحب جاه قاب قوسین صلی الله علیه وسلم فرمودند

بینا اهل الجنة فی نعیمهم اذ سطع نور من فوقهم در اثنای آنکه اهل بهشت
بنعیم خود مشغول باشند وبا حوریان بتعانق وتعاشق مشغوف که
ناکاه نوری از انوار بقا طالع کردد وسری از اسرار لقا ظاهر شود پرده فتور
برروی چار طاق حور وقصور پوشد از سدرهٔ جلال بدرهٔ جمال بتابد
ومدام سلام السلام علیکم یا اهل الجنة بر حریفان بزم کلشن سرای جنت
بپیماید وذلك قوله تع سلام قولا من رب رحیم تعیین قول فرمود تا کمان کنی
پیغام نبرد دانی که قول در وقت ملاقات باشد ودرحین سلام مشاهدهٔ جمال
ملك علام دست دهد آری چون دو دوست بهم رسند نخست هر که سلام کند
مشتاقتر باشد وبعد از سلام پرسشی که دوستان مر دوستانرا کنند در میان
آرد بعد از آنکه حجابها از پیش چشمها برداشته وهر یکرا چنان نموده
وپرسش دوستان بنوعی کرده که خودرا باین منفرد دانسته پندارد که
همین بیننده وشنونده ویست آری چون نعیم بهشتی در جنب این دولت
مغفول عنه شد چراکه خلق بود وخلق در نور تجلی حق محو تا از نظر او بتمام
ساقط میشد همچنین همه ناظران درحین رؤیت بنسبت بهر بیننده
همچنان مغفول عنه ومطروح من النظر اند لاجرم هر یك کمان برد که
بیننده همین ویست وکسی اکر کمان برد که دیکری می بیند لذت باد نکند
آن خوردن طعام بود که با برادران خوش باشد اما دیدن جمال محبوب
با هیچکس خوش نباشد الحاصل چون بندکان مؤمن کوهر از هر سلام وکلام الهی
در کوش کنند وجرعهٔ از شراب مرد افکن مشاهده حریفان بزم مجاهده
از جام معاینه نوش کنند نسوا نعیم الجنة همه نعمتهای بهشت را فراموش
کنند آری عند ظهور الحق تبور الخلق زیراکه ما دون حق در وقت تجلی حق
ظهور ندارد وهمه لذتها از آن خوشست که از حق بهرهٔ یافته طبع عاشق باللذات
مائل دوست بایتها از آن پردازد که بوی یار می شنوند وقتی که دیدار بی حجاب

میسّر شود عاشق بتمام نظر از آیینه برداشته باشد نظم

چونکه بنماید جمال خویشتن • فیض بخشد از کمال خویشتن
در میان آیینه بیگانه شود • هرچه غیرست از میان بیرون رود

وحسن بصری قدّس سرّه گوید که هشتصد هزار سال مستغرق وحیران بمانند حتّی یحتجب عنهم فاذا احتجب عنهم بقی نوره وبرکته علیهم وفی دیارهم • ومراد از حجاب که در حدیث مذکور شده باز کردانیدن ایشانست بنعیم بهشت که ازان غایب کشته بود تا چنانچه روح در دریای مشاهده غرق کشته • نفس نیز از خوان جود وکرم استیفای لذّت تمام بنماید ومراد از احتجاب نشاید که فوات آن لذّت باشد که نعمت بهشت بواسطهٔ آن لذیذست که بر سر خوان ولدینا مزیداست هیچ نفسی بر بندهٔ بهشتی نکذرد که از ناز ونعیم وملک عظیم زیادت بر زیادت نیفزاید وتو خود دانی که نعمت عظمی رؤیت مولیست • سبحانه وتعالی اکر از ان نعمت باز مانند چه درد وداغ با آن برابری تواند کرد • سلطان العارفین قدّس سرّه کفت مر آنحضرترا بندکان هستند که • اکر یکساعتشان از دیدار دوست باز دارند از ناز ونعیم جنان • چندان بنالند که دوزخیان از عذاب الیم ننالند چنانکه کفتند بیت

بهشت دیدن آن یار مهوش است مرا • بهشت بی رخ او عین آتشست مرا

حاصل کلام آنکه معنیٔ احتجاب که در حدیث آمده است آن باشد که با لذّت روحانی لذّت جسمانی نیز منضمّ کردد تا قاعدهٔ ولدینا مزید محکم بماند لاجرم فرمود فاذا احتجب عنهم بقی نوره وبرکته علیهم یعنی آن احتجاب در انوار مشاهدهٔ دیدار نقصان نیاورد آن نور با وجود احتجاب بر ایشان تابان وخیر وبرکت آن فراوان بود وامام کلاباذی قدّس سرّه در شرح این احتجاب دقیقهٔ بیان کند که بصد هزار جان در بازار عرفان ارزانست • میفرماید • چون حجاب از میان عارف ومعروف بر افتد وحقیقت وصال میسّر کردد •

لم یکن بین نظر البصر وشهود السرّ فرق ولا کان فی حال الشّهود والغیبة بون • یعنی میان بینائیٔ دل ودیده فرقی نماند وشهود وغیبت یکی کردد • ودر هر حال که باشد در عین مشاهده باشد وهر ذرّه از ذرّات وجود او دیده باشد در آفتاب شهود نکران بهیچ وجه محجوب وغایب نکردد وبهیچ حجابی وغیبتی موصوف نشود ولنا قال فی آخر الحدیث بقی نوره وبرکته علیهم وفی دیارهم • حقیقت این سخن دریافتن از حیطهٔ عقل بیرونست عاشق داند که حال چونست نظم

عقل خود شحنه است چون سلطان رسید • شحنهٔ بیچاره در کنجی خزید
عقل سایهٔ حق بود چون آفتاب • سایه را با آفتاب او چه تاب
چون رسید اینجا سخن لب در بست • چون رسید اینجا قلم در هم شکست
لب ببند ار چه فصاحت دست داد • دم مزن والله اعلم بالرّشاد

محمدیّه

ینه عرض ایلیه دلبر یوزین قصد جلا ایلیدن • ینه نالنده شیدا ایم شراب لایزالیدن
کیرو کشف حجاب ایتدی کوزم کوکلم جهاندندن • کیرو جاننده ایتدی ندای ذو التعالیدن
جمالی آفتابینک شعاعی ایتمدین برتاب • عدد شهر بنده سایه‌سی جهانی ذوالیدن
ایکی عالم وجودیکم دوشبد رسرنه مصحف • کمال حسنی آیاتن آچر عین کمالیدن
انونک مهری هواسنده وجود کاینات ذرّه • انونک هجر صفاسنده بهشت برشمّه عایدیدن
خیالی نقش جاننده مصوّر اولدی کوکلم • هباسم ورسمی محو ایتدی بو تصویر مثالیدن
بو زینی کوردی امکان چو وار در آرزو عندم • قولاغم خالیدر زیرا کلاموا عز الیدن
صوای شامی باقی بکا کل حسنی باغندن • کم اکسیر حیاتی ایچم او برجام زلالیدن
انونک سوداسی بولم کچم سوداسی سودادن • او سوداسی بولن کچدی بو سودا ملالیدن
چون انونک درد دوری بولید سلسله جانم • کچر فکرم تسلسلدن چیقر دور محالیدن

ای مستمع پاک طینت مقدمات رؤیت ومشاهدات تجلیات جمال احدیّتده • قفال شاشی روایت ایدر که کلشن سرای جنّتده رسل کرام علیهم الصلوة والسلام ملک ضیا فتلری اولور دوز جمعه ده اهل بهشت داخل جنّت وهر بری بحسب المراتب

مظهر عنایت ربّ العزّة اولماغله اداء مراسم شکر نعمت ایچون حمد و سپاس
بی غایت ایدرلر و روز شنبه ده ملائکهٔ رحمت بهشتیلری ضیافاتـه
دعوت ایدوب دار الخلده عزیمت و آدم علیه السلامک مغتنم صحبت و متنعّم
نِعَم ضیافتی اولدلر و روز یکشنبه جنّت نعیمده نوح علیه السلام و روز
دوشنبه فردوس برینده ابراهیم علیه السلام و روز سه شنبه جنّت مأویده
موسی علیه السلام و روز چارشنبه دار السلامده عیسی علیه السلام
ضیافتلرینه دعوت اولنوب هر برینک نِعَم کوناکون مکرمتلرندن ذوق و لذّت
بولهلر و یوم الخمیسده حضرت ختمی شرف نامهٔ رسالت علیه اکمل التحیّة ضیافتنه
دعوت اولنوب جنّت عدنده خوانِ احسانِ فراوانِ فخرِ جهان ایله مستغرق
عطیّات بی غایت و مستنشق فوایح مسکیّهٔ فیوضات بی نهایت اولهلر
و یوم الجمعه زیارت جناب حق و ضیافت جمال فیّاض مطلقه دعوت اولنماغله
مجموع رسل و انبیا و اولیاءِ اصفیا و مؤمنین اتقیا عتبهٔ علیّهٔ باب سدّه
بالای وحدت سرای خاتم رسالته جمع اولوب سیّد انبیا و سند اولیا
محمّد مصطفی علیه من الصلوات الاوفی دخی بدرقهٔ طریقهٔ وصلت اولوب
دار الجلاله توجّه و عزیمت ایدرلر و کرّوبیون ملکوت اعلی نور ازهردن
منابر و کراسی و نمارق و زرابی کتوروب رسل فخام منبرلره و انبیاءِ عظام کرسیلره
صعود و اولیاءِ کرام ایله مؤمنان ذوی الاحترام نمارق و زرابیه قعود ایدوب
ملائکهٔ مقرّبین جواهر بواهر مدح و ثنایی تهنیتِ قدوم انبیا و اولیا ایچون
نثار ایدرلر بعد ازین اولا ابراهیم خلیل علیه صلوات الله الجلیل کندویه نزول ایدن
صُحُف ربّ جمیلی تبیان و بر خطبهٔ جلیله بیان ایدوب اندن موسی علیه السلام
توراتی و داود علیه السلام زبوری و عیسی علیه السلام انجیلی قراءت ایدوب
صفا بخش جنان اهل جنان اولهلر بعد ازین جناب سیّد المرسلین رحمة للعالمین
ایچون عرش برینه همسر یاقوت احمردن بر منبر نور منظر نصب اولنه که

بیك یللق

بیك یللق ارتفاعی اولوب پرتو شعاعی اقطار جنّاته لمعان ایلیه پس قدرًا
اکمل و درجةً اعلا اولان اول یکّه سوار قُرب او ادنی سلطان رسل و انبیا
جمع اصفیایه طریق وحدتی دلالت و کمال وصلته هدایت ایچون ذِروهٔ مدارج
منبر ضیا کسترِه اعتلا ایدوب قرآن عظیمدن اولان کلمات لاهوتیّهیی
عبارات جبروتیّه ایله تحقیق و تحقیقنی بر مرتبه تدقیق ایدر که انبیا و مرسلین
انکشت تحسینلرن دردهان ایدوب هزاران هزار آفرین ایله مقامات کمالات
محمّدی یه حیران و ارواح انسیّهٔ مؤمنین بقدر القابلیّات مدارج کشف
و عیانه ارتقا ایله مستغرق دریای ذوق و وجدان اولهلر محمّدیّه

این حَلّ درّ کتابک مشکلاتن • قلهٔ منحلّ غموض معضلاتن
معیّن بلدره عین الیقینی • محقّق کوستره حقّ الیقینی
هم اندن بلدیرر وصف ذاتی • هم اندن اکلدیرر کشف ذاتی
که نیجه ظاهر اوله کوزلره اول • که نیجه باطن اوله یوزلره اول
نیجه کشف ایدیسر قدر جلالی • نیجه عرض ایدیسر نور جمالی

قرین حال دست هبوب نفحات احدیّ الذات رفع حجب تعیّنات ایتمکله
مهمانان سرای وُصلتِ لایزال شهود جمال احدیّتِ سرمدیّ الصفاتِ
ربّ متعال ایله وجود اعتباریدن منفصل اولوب هویّت حق ایله فانی
و ربوبیّت جناب مطلق ایله باقی قالهلر و جمال بی همتای مولایی رداءِ
کبریا ایله کوره لر زیرا رداءِ کبریا اولماسه جذبات ذات هستی سوز
جملهسن افنا ایدوب بقایه امکان اولمازدی کما سبق
فی روایة البزّار عن حذیفة فلولا انّ الله قضی ان لا یموتوا لاحترقوا محمّدیّه

پس اولدر داء کبریا برزخ اولور دکم نور ذات • اندن تجلّی ایلیه طاقت بوله تا اصفیا
باری چون انی کوره لر جمله یره یوز اوره لر • سجده ایدوب طوره لر کوره ایره نور ضیا
ایره خطاب مستطابِ قالقدن سجوددن اولکده • چون ایلدم کشف حجاب کوردیکز یوزمی اولیا

بو وقت عبادتن چو دکل بو وقت زیادتن چوندر	بو وقت عنا و فتح دکل بو وقتدر وقت غنا
بو وقت تعب و فتح دکل بو وقت طرب و فتحدر	بو وقت شهود و قیددر بو وقتدر وقت لقا
پس باشنی خلق قالدی بیچون جمالنی کوردی	جان و کوکل حیران اولوب عقلی عشق بولدی جلا
اوجیونسیل اولدی که بولر کوزیکلرین بو تماشالر	غیرك یوزن کورمیه لر عینه ایرشه التقا
شول دکلو اشراق ایلیه نور تجلی بونلره	کم باشن و جان بولمایه لر کم این لراندن فنا
شول مرتبه سرخوش اولوب کندولرین بیلمیه لر	بوللار فنی بولمایه لر نه ابتدا نه انتها
اندن فرشته لر کلدی جمله مقربلر بیله	تا کم بولر منزل بوله ملکینه ایده اهتدا
الوب کیدوب تعظیم ایله اولرینه تکریمله	کم جنتك بونلر اوله سلطانلر اهل الولا
چون بونلرك اهلی ایره یوزلرینك نورن کوره	بیك درلو تحسین ایده لر ایره زهی حسن و بها
بونلرده ایره سزده هم او وقتن که کندك بزده هم	آرتمش کوزللك سزده هم اولمایه بو حسنه بها
پس رایت علیا بودر پس آیت قصوی بودر	پس غایت عمری بودر باقی هوادر هب هبا
بودر هدایت نکته سی بودر بدایت خطه سی	بودر نهایت نقطه سی بودر چو خط استوا
بودر منال العارفین بودر مآل الواصفین	بودر کمال الواقفین بودر تمام اعتلا

آه ای دل شیدا و مبتلای درد و بلا بو دولت ابدی بقایه ارتقا و سعادت سرمدی لقایه اعتلا ایدن اصفیایه اذا طلع الصباح استغنی عن المصباح قضیه سی هویدا اولور ای دیده آکاه پرتو اشعه الله نور السموات والارض هر کیمی افنا ایدرسه ما رایت شیئا الا و رایت الله معه کفتاری بدیدار اولور و انوار ساطعه مثل نوره کمشکوة فیها مصباح اشراقیله فنا اندر فنا و آتش تجلی احدی الجمع ده سرمدی صفا اولاندن لیس فی الوجود سوی الله صعقه سی و هو هوش شهقه سی آشکار اولوب اوحد الدین کرمانینك رباعی

در جستن جام جم جهان پیمودم	روزی ننشستم و شبی نغنودم
ز استاد چو وصف جام جم بشنودم	خود جام جهان نمای جم من بودم

رباعیسی کوش اسرارینه منکوش لولوی شهوار اولور و نار جذبات عشق آثار تعیناتی حرق

ودریای انوار تجلیء حق شعور و لاشعوری غرق ایدوب مولانا خداوندکارك م

جمله معشوقست و عاشق پرده ای	زنده معشوقست و عاشق مرده ای

کفتاری اوراد و اذکاری اولور ایمدی تشنه لبان شراب واردات غیبیه و مشتاقان جام جمال تجلیات ذاتیه اولان خلان و اخوانك مسامع عرفانلرینه آویزه دری لمعان اولدکه ارباب ذوق و وجدان بو وجهله تحقیق و بیان ایتمشلر که کنه ذات حق و غیب هویت مطلق باعتبار وحدة الحقیقه بر وفق ولا یحیطون به علما آفریده دن هیچ فردك مدرکی و مشهودی اولمادن منزهدر زیرا وجود حق عین ذات حقدر و حقدن غیری موجود حقیقی اولمایوب وحدت ذاتی جمله شیدن غنی مطلقدر پس من حیث الاطلاق الذاتی تجلیء ذاتی ذاتندن غیرینك مشهودی اولماز فاما کنت سمعه و بصره جلوه سنده ذوق صحیح ایله اولان شهود صریحك متعلقی ذات حقده واحدیت اعتباریله کندو ذاتنه کندو علمی حیثیتندن غیریله اولمدوغی جهتدن ادراك مزبور ممتنع اولمایوب بلکه ولا یحیطون بشیء من علمه الا بما شاء فحواسنجه مشیت حقه تعلق ایدر اشیا ایسه شؤن ذاتیه اولوب مطلقك مقیده و ممکنك واجبه اولان اضافتلری کبی وجود ممکن مجازی اولوب اعتبار و اضافت حسبیله موجود و باعتبار الحقیقه نابودلر اولوب کل شیء هالك الا وجهه مقتضاسنجه موجود حقیقی حقدر دکه افناء ذوات و اسقاط اضافاتدن نصکره له الحکم و الیه ترجعون مبتغاسنجه جمیع اشیا حقه رجوع ایدر و حق جل و علا دنیاده و آخرده ظاهردر و ممکنات مظاهر اولوب حجاب و خفا خلقه کوره در پس بو قفص مسدس و تنکنای محبسه مبتلا اولان ارواح انسیه پیش نهاده دیده مشاهداتی اولان صور کثرات ایله احتجابده ایکن مستعد اکتساب سعادت اولنلارك مشام قابلیتلرینه ان لربکم فی ایام دهرکم نفحات الا فتعرضوا لها کلمات سعادت آیاتنك نسمات مسکیة الفوحا وزان اولدقده

کما قال الشیخ رض فی الفتوحات المکیة فی الباب الثانی و اعلموا ان الله عزیز حکیم لا یتوصل احد الی معرفة کنه الالوهیة ابدا و لا ینبغی لها ان تدرك عزت و تعالت علوا کبیرا فالعالم کله من اوله الی آخره مقید بعضه ببعض عابد بعضه لبعض و حقایقهم منبعثة عنهم منهم الیهم و عایة معرفتهم بالسر الالهی الذی لا یدرکونه الیهم فسبحان من لا یحاذی فی سلطانه و لا یدانی فی احسانه لا اله الا هو العزیز الحکیم
سهله

مضیق بشریتدن خروج وفضای وسیع ملکیته عروجه همت ایتمکله
چاره سازئ یاد ودلنوازئ دلداردن الا طال شوق الابرار الى لقائی
وانی لاشد شوقا الى لقائهم خطابی بو وجهله کشف راز ایدرکه
ای سرشتکان بوادئ هجر وفراق وسوختکان وادئ بلای درد اشتیاق
تحریك سلسلهٔ ارادت خود بزم دست مشیتمزدن وقوعه کلدی
وبر وفق فاحببت ان اعرف آفتاب محبت بزم مشرق هدایتمزدن طلوع ایلدی
ونسیم شوق ومودت بزم روضهٔ رضامزدن اسدی خصوصا یحبهم ویحبونه
آوازه سی جهانیانه بزدن ایرشدی ایمدی برقاچ کون سز بیچاره لری
حجب ظلمانی ونورانیه آواره قیلدوغیسنه رابطهٔ وصلت کسسته وسلسلهٔ
محبت شکسته اولوب صانمیه سز لکن مشاطهٔ زلف جمال بی همتامز نسمات
آه وانین سوختکان نار فراق وآب جاروب عتبهٔ کبریامز سرشك مژهٔ
خونین محنت اندوختکان درد اشتیاق در قریب درکه هبوب جذبات
عنایتمز دیدهٔ خود بیندن رفع غشاوهٔ کثرات ودبوب کشف سبحات وجه
احدیت التامز قمع زنکار حجب تعینات ایدوب فرقت وصلته متبدل
ونهایت بدایته متصل اوله فاما برقاچ کون تنور فرقتده غلیان
وبوتهٔ محنتده فوران ایدوب تذکر مبدأ اصلیدن غفلت ونسیانده اولمیه سز
زیرا درد وغم فراق قدر مطلوبی بیلنلرك کاری والم وهم اشتیاق محبوبه
رغبت ایدنلرك یاریدر فلهذا مشتاقان جمال ذات پاك اولانلر دخی
مستئ صهبای جام عشق تابناکدن کریبان هستیلرین چاك وفهم
دراکلرندن دیدهٔ غیر بینی درخاك ایدوب الذین سبقت لهم منا الحسنى
زمرهٔ جلیله سنه پی در چالاك اولدیلر وبر وفق اولئك عنها مبعدون
دوزخ طبیعتدن دور واغیاردن مهجور اولدقلری چون وسیق الذین اتقوا
ربهم الى الجنة زمرا وفقنجه جنت اعلایه نائل اولوب ان لله جنة لیس فیها حور

ولا قصور

ولا قصور ولا لبن ولا عسل یتجلى فیها ربنا ضاحكا حدیث شریفی ایله وصف اولنان
دار لقایه ارتقا ایتدیلر حبذا ومرحبا تجلئ مزبور شول بهشت جاودانیده كه
فیها ما لا عین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر على قلب بشر دیو شفیع
روز محشر علیه صلوات الله ما دارت الشمس والقمر تعریف بیورمشدر

نظم

زکنه ذات حق کس را خبر نیست • که جز دیدار او چیزی دیکر نیست
همه دیدار یارست ار بدانی • ولی هم عاقبت حیران بمانی
همه حیران شده اندر جمالش • نمی یابد کسی اینجا کمالش
کسانی کاندرین ره جان فشاندند • همه در قعر بحری باز ماندند
دلم خون کشت ای ساقئ اسرار • مرا در عشق تو کن نا بدیدار
مرا جامی بده زان جام باقی • که تو هم جام وهم جانی وساقی
منزه چون توئی جمله یکی شد • مرا دیدار ذاتت بی شکی شد
توئی جنت توئی حوران بیکبار • حجاب خود مرا از پیش بردار
باسانی نیست اینجا یافتن کنج • اکر این کنج میخواهی ببر رنج
دوا کن ای دوای دردمندان • مرا زین بند غم آزاد کردان
شفائی بخش از آب حیاتت • نمودار یم ده زاعیان ذاتت
حقیقت عشق می بیند جمالت • که او دیدست اسرار نهانت
هر انکو عشق باشد رهنمایش • رساند بیخودی اندر خدایش
زعشق این جمله کی شرح وبیانست • ولیکن عشق بی شرح وبیانست
زسر عشق اکر کویم ترا باز • بدرانند همه سر و همه راز
دو عالم جمله در کفتار عشقند • همه در پردهٔ پندار عشقند
تو پنداری که این عشق کنافست • که برق او نهاده کوه قافست
مرا عشقست اینجا محرم جان • مرا عشقست اینجا همدم جان
دو آیینه ست عشق ودل تو بنکر • که پیدا شد درو جانان سراسر

رخ جانان درین آیینه بنکر	درآیینه همین آیینه بنکر
ببیند از حجاب بود ونا بود	بربینی در زمان تو عین مقصود
ازاینجا مینماید روی دلدار	عیان عشق باشد لیس فی الدار
چو مردان جهان در خود سفر کن	چو مشتاقان یکی در خود نظر کن
در اینجا انبیا واولیا اند	حقیقت جمله مردان خدا اند
جلالش انبیا پاسخ نمودست	در اسرار کلی بر کشودست
بقدر خود بیابی آنچه یابی	همی ترسم که تو خود را نیابی
عنانرا باز کش از راه اسرار	که هر کس نیست مر آکاه اسرار
مکوای دل دیکر زین شیوه کفتار	چو عشق آید کشاید جمله اسرار

والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب باسمك اللهم افتتح واختتم وبك احتكم واعتصم فانت الاول الآخر وانت الباطن الظاهر ولا اله الا انت كما هو توحيد ذاتك والحمد لك كما ينبغي لجلال وجهك وجميل صفاتك لا احصي ثناء عليك انت كما اثنيت على نفسك اسألك باحدية ذاتك ووحدانية اسمائك وفردانية صفاتك ان ترسل بعوث غيوث صلواتك وتحياتك ونعوت هبوب نسمات نفحات تسليماتك وبركاتك وفواتح فوايح معطرات اسرار انوارك ونوافح نوافج عبير انوار اسرارك عدد معلوماتك ومداد كلماتك وزنة مخلوقاتك وملأ ارضيك وسمواتك على افضل مصنوعاتك واجل مظاهر تجلياتك واكمل متخلق بحقايق اسمائك وصفاتك واعظم متحقق بدقايق مشاهدات ذاتك اشرف نوع الانسان وانسان عيون الاعيان والمستخلص من خالصة خلاصة ولد عدنان الممنوح ببدايع الآيات والمخصوص بعموم الرسالة وغرايب المعجزات السر الجامع الفرقاني والمخصص بموانح القرب من النوع الانساني مورد الحقايق الازلية ومصدرها وجامع جوامع مفرداتها ومنبرها وخطيبها اذا حضر في حظاير قدسها ومرشدها بيت الله المعمور الذي اتخذه لنفسه

وجعله ناظما لحقايق قدسه مرة مداد نقطة الاكوان ومنبع ينابيع الحكمة والعرفان من ختمته بالانبياء وورثت علومه الاصفياء وشخصت ابصار بصاير سكان سدرة المنتهى لجلال جماله وحنت ارواح رؤساء الانبياء الى مشاهدات كماله وتلفتت لفتات انفس الملاء الاعلى الى نفايس نفحاته وتطاولت اعناق العقول الى اعين لمحاته ولحظاته فعرج الله به الى المستوى الاقدس واطلعه على السر الانفس فاشرقت من مشكوة بعثته بوادق طلايع الحقايق وانقادت لدعوته العامة خاصة خلاصة الخلايق محمد الذي جاهد فيك حق الجهاد حتى اتاه اليقين صلوات وتسليمات تتجدد مع التضعيف ابدا في كل وقت وحين مع ذكر الذاكرين وسهو الغافلين ولمح الناظرين وعلى جميع الانبياء والمرسلين وآل كل وصحابته اجمعين والتابعين لهم باحسان الى يوم الدين سبحان ربك رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين

تاريخ تأليف للمؤلف

وقد اتفق الفراغ من تنميقه بفضل الله وتوفيقه على يد مؤلفه مقتبسا من الانوار اللامعة الشارقة من مطلع المشكوة الساطعة البارقة في اليوم الاحد السادس عشر من جمادى الآخرة لسنة تسع وخمسين والف من الهجرة النبوية على صاحبها اكمل التحية وانا افقر العباد الى رحمة الله الكريم الجواد عبد الله بن السيد محمد بن عبد الله القسطنطيني مولدا وموطنا البيرامي الجلوتي طريقة والمولوي تربية برزخية روحانية غفر الله له ولوالديه ولبنيه ولاستاذيه ومربيه من لدنه غفرانا عظيما ولمن قرأه وكتبه وسمعه سمعا يقينا ولمن دعانا بالخير فيسر الله لهم فهم دقايق حقايق اسراره وفتح عليهم ابواب الخير كله بلطفه واحسانه وبره آمين آمين يا ارحم الراحمين يا مجيب السائلين

بحرمة طه ويسين

وقد اتّفق الفراغ من تحريره بفضل الله وتوفيقه عن نسخة المؤلّف
على يد افقر الخلق واحوجهم الى غفران ربّه مصطفى البوّاب
في اليوم الاحد السّادس عشر من شهر ربيع الاول
المنتظم في سلك شهور سنة خمس وستّين والف
من الهجرة النّبويّة على صاحبها
افضل التّحيّة
م

زهی تألیف مقبول و مسلّم — نصیحت نامهٔ شاهان عالم
عجب مجموعه در حقّا بو تألیف — رواد دهره یوزدن اولسه توصیف
که بونده مندرجدر چوق فواید — بولور هر طائفه اندن عواید
أمور آخرت احوال دنیا — رموز صورت و اسرار معنی
اصول دین و احکام شریعت — وصول عالم امر حقیقت
خواصه نکته سی سرمایهٔ جان — عوامه لفظی پرتو پاش ایمان
خصوصا اعتقاد اهل سنت — اولور محکم اوقوند قجه بو حجّت
سلوک اهلی کورر جمله مقامی — آلور جویای معنی فیض کامی
فتوحات و فصوص اولدیسه ممتاز — بوداخی بو لکه چوق حالته اعزازی
بونک هر یازدوغی قول شریعت — اولور مربوط معنای حقیقت
بونک جوی روان قیل و قالی — آچر سالکلره وادیٔ حالی
اولونسه لفظ و معناسی تجسّس — مطابق کوریلور آفاق و انفس
اگرچه وار نیجه بویله مؤلّف — دری و ترکی و تازی مصنّف
ولیکن یوقدر انلرده بو اسلوب — بو سمت احسن و بو سوق مرغوب
زهی استاد دانا مرد کامل — که اوله بو رتبه یه تألیفی واصل
نه دانا چشمه سار عقل فیّاض — نه کامل جوهری کرد اعراض

گروه اهل حقّک دلپسندی
وحید الدّهر عبد الله افندی

که هر تألیف و هر تصنیفی آنک — اولوبدر نسخه سی فیض خدانک
خصوصا مثنوی یه یازدوغی شرح — ایدر چوق مدّعینک شاهدین جرح
مزیّن درّه سندن تاج معنی — درونی قلزم موّاج معنی
مسلّم طبعنه اسلوب انشا — مسخّر کلکنه قانون املا

فنون ظاهره بر باغ پر گل | زبان نکته سنجی اندره بلبل
علوم باطنه بر روضهٔ جان | نکات پاکی اندره ورد و ریحان
اولوب سمت سلوکی شرع و تحقیق | رفیق اولمش اکا بو یولده توفیق
بولوب سرچشمهٔ توحید ذاتی | عجب نوش ایلمش آب حیاتی
درونی نور جذبیله منوّر | سوزنده نکتهٔ توحید مضمر
صفای باطنی اوله زیاده | وجود ظاهری حفظ خداده
بو تألیف لطیف و پاک تقریر | چون اولدی خامهٔ همتله تحریر

محمد پاشا طـ لالا احمد آغا | مالك نسخه جمله

سنه ١٠٥٩

حسبة لله وحده
من الكتب التي وقفها الفقير
الى الله ربه ذي المواهب
محمد المدعو بين الصدور بالراغب
وقفي عبده ١١٧٥